

II. ULUSAL KENT KONSEYLERİ SEMPOZYUMU

10- 11 Nisan 2015

BİLDİRİ KİTABI

II. ULUSAL
KENT KONSEYLERİ SEMPOZYUMU

BİLDİRİ KİTABI

10-11 NİSAN 2015
BURSA

Bursa Kent Konseyi Bilimsel Yayınlar Dizisi-2

II. ULUSAL KENT KONSEYLERİ SEMPOZYUMU BİLDİRİ KİTABI

Editörler
Dr. Enes Battal KESKİN
Doç. Dr. Elif KARAKURT TOSUN

Katkıda Bulunanlar
Neslişah H. ERBEY KUŞKU
Yasemin TATLI
Murat BAŞLAR
Özlem ACAR

Grafik / Tasarım
Hatice BEYTEKİN

Baskı
.....

Bu yayının tüm hakları Bursa Kent Konseyi'ne aittir.
Bu kitapta yer alan makalelerin dil, bilim ve hukuk açısından sorumluluğu yazarlarına aittir. Metinlerde yazarların imla tercihleri ve bilimsel makale yazma tekniklerine bağlı kalınmıştır.
Kaynak göstermek suretiyle kısmen ya da tamamen alıntı yapılabilir.

ISBN
978-605-9947-02-2

1. Baskı / Temmuz 2015

ÖNSÖZ

Bursa Kent Konseyi, ülkemizde halkın yerelde karar alma mekanizmalarına aktif katılımı için kurulmuş ilk kent konseylerinden biridir. Yirmi yılı aşkın bir süredir, kentin geleceği için düşünceler üretmekte, gönüllü çalışmaları koordine etmektedir. Bursa Kent Konseyi, yereldeki çalışmaları ile birlikte, kent konseylerinin önemi konusunda farkındalık oluşturmak ve işlevsel olarak çalışmalarına katkı sağlamak adına ulusal çalışmalara öncülük etmektedir.

Bu bağlamda, Kent Konseyi Yönetmeliği değişikliği ile birlikte, Yerel Gündem 21'den kent konseylerine geçiş sürecinde kent konseylerinin oluşumunun değerlendirilmesi amacıyla 6-7 Mayıs 2011'de Kent Konseyleri Sempozyumu gerçekleştirilmişti. Aradan geçen 4 yıllık süre içerisinde, kent konseylerinin yerel yönetim mevzuatımızda yer almasıyla birlikte yerel demokratik yapıda yaşanan dönüşümler, uygulamada karşılaşılan sorunlar ile kent konseylerinin işlevselliği ve sürdürülebilirliğinde gelinen son durumun idari, siyasi, sosyal ve hukuki boyutlarıyla ele alınması amacıyla "II. Ulusal Kent Konseyleri Sempozyumu" düzenlenmiştir.

Sempozyumda; "Yerel Yönetim Mevzuatı ve Kent Konseyleri", "Katılımcılık Kapasiteleri ve Kent Konseyleri", "Kent Konseylerinin Bilinirliği ve Etkinliği", "Yerel Demokrasi ve Kent Konseyleri", "Kent Konseylerinin İşlevselliği ve Sürdürülebilirliği" ana başlıkları altında yirmiden fazla bildiri sunulmuştur.

Bursa Kent Konseyi koordinasyonunda, Bursa Büyükşehir Belediyesi ve Uludağ Üniversitesi işbirliği ile gerçekleştirilen sempozyum, bilim insanlarını ve kent konseyi uygulayıcılarını bir araya getirmiştir.

ŞEHİRLERİN EN ÖNEMLİ DİNAMİĞİ OLARAK KENT KONSEYLERİ

Bursa, kültürlerin harmanı, medeniyetlerin buluşma noktasıdır. Bağrında bir medeniyet kurup dünyaya armağan eden Bursa aynı zamanda öncü ve örnek bir şehirdir. İşte bu kent tarihi misyonuna uygun olarak, bu ülkenin kent konseylerine ev sahipliği yapıyor.

Kent konseyleri: hemşehrilik bilincinin geliştirilmesi, kentin hak ve hukukunun korunması, çevreye duyarlılık, hesap sorma ve hesap verme, katılım, yönetişim gibi ilkeler doğrultusunda çalışmaktadırlar. Kısacası kent konseyleri katılımcı demokrasi ve birlikte yönetimin Türkiye'deki en güzel örneğidir.

Bursa Kent Konseyi 2009'dan bu yana, kent için, hoşgörü saygı ve anlayış noktalarında odaklaşmayı, halkın yönetime katılmasını, kendi sorunlarına sahip çıkmasını özendiren bağımsız bir kuruluş olarak örnek çalışmalara imza atmaktadır. Herkese ve her kesime açık olan Kent Konseyi'nde, toplantılar ve etkinlikler halka açık olarak yapılmaktadır. Kısa zamanda bir demokrasi platformu özelliğine kavuşmuş olan Bursa Kent Konseyi, 4 meclis ve 30 çalışma grubuyla Bursa'mızın nabzını tutmaktadır.

Ülkemizin bütün kent konseyleri aynı kaygılarla çalışmalarını yürütmektedir. Çünkü hepimiz içinde yaşadığımız şehrin gelişiminden yanayız. Bu yüzden kentlerimize yapacağımız her katkı, yarınların şekillenmesinde çok önemlidir. Bu anlamda biz Bursa Büyükşehir Belediyesi olarak katılımcı, şeffaf, sorun üreten değil çözüm getiren bir yönetim anlayışını benimsedik. Bu yüzden kent dinamikleri ile birlikte hareket ediyoruz. Muhtarlarımızla, milletvekillerimizle, derneklerimizle, odalarımızla ve tüm STK'larla bir araya gelerek, bu kentin sorunlarına çözüm üretiyoruz. Kent dinamikleri ile buluşmalarımızın en önemli ayağı kent konseyimizdir.

II. Ulusal Kent Konseyleri Sempozyum Bildirilerinden oluşan bu çalışmanın hazırlanmasında emeği geçenlere teşekkür ediyor, Kentlerin ve dolayısıyla ülkemizin gelişiminde önemli bir boşluğu dolduran kent konseylerimizin çalışmalarına katkı sunacağı inanıyor, saygılarımı sunuyorum.

Recep ALTEPE
Bursa Büyükşehir Belediye Başkanı

ÜNİVERSİTE VE KENT KONSEYİ İŞBİRLİĞİ'NİN ÖNEMİ…

Sivil toplum örgütlerinin, meslek teşekküllerinin, üniversitelerin ve kentteki diğer aktörlerin birlikteliği ile şekillenen "kent konseyleri"; kentin ihtiyaç - sorunlarının tespit edilmesinde ve bu sorunların çözümüne yönelik olarak bünyesinde bulunan çalışma grupları ve meclislerin yürüttükleri faaliyetlerle belediyelerde karar alma mekanizmalarına dâhil olmaktadırlar. Bu anlamda kent konseyleri "ortaklık" modelinin uygulandığı, katılımcılık, demokrasi, yönetişim fonksiyonları ile yerel demokrasiyi güçlendirme aracı özelliği göstermektedirler.

Toplumsal yapıdaki en önemli aktörlerden birisi olarak üniversitelerin; eğitim-öğretim alanındaki görevleri kadar içinde bulundukları toplumun sorunlarına ışık tutmak ve toplumdaki diğer aktörlerle işbirliği yaparak çözüm önerileri geliştirme gibi işlevleri bulunmaktadır. Üniversiteler bir yandan verdikleri mezunlarla toplumdaki beşeri sermaye birikimine katkıda bulunmakta, diğer yandan ise yürüttükleri araştırmalarla yeni bilgiler üretmektedirler. Bunun yanında üniversiteler; içinde bulundukları toplumun sorunlarını tespit ederek, bu sorunların çözülmesi ve toplumsal bütünleşmenin sağlanması yönünde de çalışmalar yapmaktadırlar.

Bu işlevlerinin bir yansıması olarak kent konseyi üyeleri arasında üniversiteler, önemli bir yer tutmaktadır. Bu anlamda üniversiteler; kent konseyi mekanizması içinde kent vizyonunun ve hemşehrilik bilincinin geliştirilmesi, kentin hak ve hukukunun korunması, sürdürülebilir kalkınma, çevreye duyarlılık, sosyal yardımlaşma ve dayanışmanın sağlanması amacıyla kentteki diğer aktörlerle karşılıklı işbirlikleri ile gerçekleştirdikleri çalışmalarla topluma ışık tutmaktadırlar.

Uludağ Üniversitesi de içinde bulunduğu kentin değerlerinin farkında olan, mevcut sorunları gerçekçi bir bakış açısı ile tahlil etmeyi, kentin gelişmesi yönünde projeler geliştirmeyi, bu anlamda kentini sahiplenmeyi ve onunla bütünleşen bir anlayışla hareket etmeyi temel bir ilke olarak kabul etmiştir. Üçüncü nesil bir üniversite olma hedefi ile yola çıktığımız bir süreçte Uludağ Üniversitesi'nin kent yönetimi ve kent konseyi ile geçmişte yapmış olduğu projelerin, gelecekte de artarak devam edeceğini belirtmek isterim.

Bugün burada ikincisi düzenlenen Kent Konseyleri Sempozyumu'nun kent konseyleri ile üniversiteler arasındaki işbirliğini geliştirmesini ve bu işbirliğinin kentlerimizin ilerlemesine katkı sağlamasını temenni ederim.

Prof. Dr. Yusuf ULCAY
Uludağ Üniversitesi Rektörü

DEMOKRASİNİN ATARDAMARLARI KENT KONSEYLERİ

İnsanlık tarihi olarak 8 bin 500 yıl öncesine dayanan Bursa, Osmanlı Devleti'ne 130 yıl başkentlik yaptı. 6 padişah ile 1 cumhurbaşkanını bağrında bulunduran Bursa, geçmişten günümüze hep öncü konumda oldu. Önemli bir tarihsel misyona sahip olan Bursa, günümüzde ise demokrasinin atardamaları olan kent konseyleri kavramına öncü oluyor.

Kent konseyleri demokrasi platformlarıdır. Kent konseyleri "Toplumsal Denge Çizgisi" anlayışıyla herkese ve her kesime hitap etmelidir. Demokrasi kültürünün, uzlaşma ve hoşgörü anlayışının, insan ilişkilerinin, özgürlükler ve insan haklarının geliştirilmesi için çalışmalıdır. Demokrasi, hukuk, insan hakları ve özgürlükler gibi temel prensipleri olmalıdır.

Bu kavramlar ışığında Bursa Kent Konseyi olarak Türkiye'ye örnek olmak için her türlü gayreti gösteriyoruz. Kent konseylerine danışma merkezi olmanın gururunu yaşıyoruz. Belediye ve konsey işbirliğinin en güzel örneğini sergiliyoruz. Bursa Kent Konseyi, Bursa'da yaşayanlar tarafından sahipleniyor. 4 meclis, 30 çalışma grubu ve yüzlerce gönüllümüz ile yılda bin 500 etkinlik düzenliyoruz.

Bursa Büyükşehir Belediyesi'nin destek ve katkılarıyla Bursa Kent Konseyi'nin öncülüğünde düzenlenen II. Ulusal Kent Konseyleri Sempozyumu'nun hazırlanmasında emeği geçenlere teşekkür ediyor, kent konseylerinin gelişmesine ve kurumsallaşmasına katkı sağlamasını diliyorum.

M. Semih PALA
Bursa Kent Konseyi Başkanı

İÇİNDEKİLER

Demokrasinin Felsefesi, Kent, Katılımcı Demokrasi
Prof. Dr. Ali Yaşar SARIBAY 7

Yasal-Yönetsel Sorumluluk Açısından Kent Konseyleri
Prof. Dr. Hüseyin ERKUL 15

Yeni Büyükşehir Belediye Kanunu Bağlamında
Kent Konseylerinin İşlevselliği ve Ölçek Sorunu
Yrd. Doç. Dr. Salih BATAL, Öğr. Gör. İzzet İsmail DUR, Öğr. Gör. Volkan TOPÇU.... 34

Kent Konseylerinin Mali Kısıtları
Prof. Dr. Ahmet ULUSOY, Arş. Gör. Mustafa TEKDERE 48

Kent Konseyleri Arasında İletişim ve İşbirliği:
Türkiye Kent Konseyleri Birliği Örneği
Hasan SOYGÜZEL..... 76

Kent Konseylerinin Katılımcılık Kapasitesinin Değerlendirilmesi:
Ankara Örneği
Doç. Dr. Savaş Zafer ŞAHİN..... 92

Türkiye'de Yerel Siyasete Katılım Açısından Kent Konseyleri:
Gümüşhane Kent Konseyi Örneği
Yrd. Doç. Dr. Kadir Caner DOĞAN, Öğr. Gör. Hasan Mahmut KALKIŞIM 111

Kent Konseyleri ile Yerinden Yönetilen Katılımcı Kent Yönetimleri:
Yerel Yönetişim Kapsamında Bir Değerlendirme
Konur Alp DEMİR, Doç. Dr. Hikmet YAVAŞ..... 127

Katılımcı Demokrasi Perspektifinden İzmir Kent Konseyi Deneyimi
Prof. Dr. Gülgün ERDOĞAN TOSUN, Güman KIZILTAN 147

Belediye Başkanları ve Meclis Üyelerinin Kent Konseyi Algısı
Erdal GÜLER, Doç. Dr. Ahmet MUTLU 162

Kent Konseylerinin Bilinirliği ve Etkinliği:
Gümüşhane Üniversite Öğrencileri ve Çalışanları Örneği
Öğr. Gör. Oral DEMİR, Arş. Gör. Emre CENGİZ..... 180

Kent Konseylerinin Sosyal Medya Kullanımı Üzerine Karşılaştırmalı
Bir Değerlendirme (Küçükçekmece ve Yenimahalle Kent Konseyleri)
Doç. Dr. Ali ŞAHİN, Öğr. Gör. Adnan SÖYLEMEZ, Arş. Gör. Yasin TAŞPINAR .. 193

Bursa Kent Konseyi'nin Bilinirliğinin Araştırılması
Doç. Dr. Elif KARAKURT TOSUN, Dr. Enes Battal KESKİN,
Öğr. Gör. Emel SELİMOĞLU 206

Örneklerle Kent Konseylerinin 3 Temeli ve 3 Sorunu: Katılım,
Demokrasi ve Yönetişim
Arş. Gör. Gözde KESTELLİOĞLU..... 221

Yerel Demokrasi ve Siyasal Katılım:
Kent Konseyleri Üzerine Ampirik Bir Araştırma
Arş. Gör. Fatih GÜRSES 240

Katılım Kültürünün Gelişiminde Kent Konseylerinin Rolü:
Karaman Kent Konseyi Örneği
Yrd. Doç. Dr. Sefa USTA, Arş. Gör. Erdal BİLGİÇ 256

Demokratik Katılımın Bir Aktörü Olarak Kent Konseylerinin
Karşılaştırmalı Değerlendirilmesi: Dört Farklı Parti, Dört Farklı Kent
Yrd. Doç. Dr. M. Fatih Bilal ALODALI, Yrd. Doç. Dr. Tuğba YOLCU,
Yrd. Doç. Dr. Aslı SEZGİN 275

Kent Konseylerinin Siyasal İşlev ve Siyasal Kimlik Paradoksu
Doç. Dr. Ahmet MUTLU 291

Yerel Özerklik Perspektifinden Yerel Meclis ve
Kent Konseylerinin İşlevselliğine Bakış
Doç. Dr. A. Serap TUNÇER 306

Kent Konseyi Uygulamasının Yerel Yönetişimi Gerçekleştirmede
Karşılaştığı Temel Sorunlar ve Çözüm Önerileri
Tahsin BULUT 322

Kent Konseylerinin Bağımsızlığı ve Belediye Başkanları İlkeler Sözleşmesi
Dr. İhsan İKİZER 338

Üniversite Öğrencilerinin Kent Konseyleri ve Gençlik Meclislerine Yönelik
Algı Düzeyi Üzerine Bir Alan Araştırması: Kahramanmaraş ve Hatay Örneği
Arş. Gör. Aziz BELLİ, Arş. Gör. Abdullah AYDIN 351

Kentlinin Doğa Konusunda Bilinçlendirilmesi ve Kent Konseyinin Önemi
Doç. Dr. Füsun ERDURAN NEMUTLU, Doç. Dr. Aysun ÇELİK 368

Yerel Sürdürülebilir Kalkınma ve Kent Konseyleri: Kırşehir
Kent Konseyi Örneği Üzerinden Uygulamalı Bir Çalışma
Yrd. Doç. Dr. Mustafa KOCAOĞLU 379

Kent Konseyleri ve Kentsel Tasarım Kararlarına Vatandaş Katılımı:
Nilüfer Kent Konseyi Örneği
Yrd. Doç. Dr. Gül SAYAN ATANUR, Öğr. Gör. Sebla ARIN 395

Kent Konseylerinin İşlevselliği ve Sürdürülebilirliği
Aslı AFACAN, Eda DUMAN 410

Gençler ve Siyasetin Yeniden Üretimi: Kent Konseylerinin
Gençlerin Siyasete Katılımındaki Rolü
Arş. Gör. Evşen ALTUN, Arş. Gör. Orhan IRK 413

Ardahan'da Kent Konseyi ve Kent Hemşericiliği
Doç. Dr. Derya ALTUNBAŞ, Evren GÜZEL 416

Yerel Yönetimlerde Kent Konseylerinin Sorunları ve Malatya
Büyükşehir Belediyesi'nde Kent Konseyi ile İlgili Bir Çalışma
Yrd. Doç. Dr. Osman ATAY 420

Kastamonu Kent Konseyi'nin Dünü, Bugünü ve Yarını
Doç. Dr. Saim ATEŞ, Yrd. Doç. Dr. Çiğdem SAKICI,
Mehmet ÇELİK, Nuray H. YÜCEL 423

Yerel Gündem 21'den Kent Konseylerine
Ahmet BATAT 427

Türkiye'de Kent Konseyleri Deneyimleri: Karabük Örneği
Özcan BÜYÜKGENÇ 431

Sivil Toplum Kuruluşları ile Kent Konseyleri İlişkisi:
STK Karnesi-Bursa Örneği
Şevki ÇELİK, Dilek DURAK, Hasan TAMAM, Dr. Tuna YILDIZ 434

Sürdürülebilir Yerel Kalkınma için Kent Konseylerinin Gerekliliği
Mehmet Murat DOĞAN 439

Yerel Demokrasi ve Yerel Yönetimler Perspektifinden
Kent Konseyleri: Çukurova Deneyimi
H. Mahir FİSUNOĞLU 442

Engelli Bireylerin Kentsel Yönetim Süreçlerine Katılımının
Analizi: Van Kent Konseyi Örneği
Yrd. Doç. Dr. M. Zeki DUMAN, Doç. Dr. Elif KARAKURT TOSUN,
Öğr. Gör. Dr. Melda Medine GÜLEÇ 445

Kentimizde Yaşayan Sadece Biz miyiz? Peki, Ya Hayvanlar...
Öğr. Gör. Bahar GÜRDİN 449

Yerel Yönetimlerde Katılım ve Kent Konseyleri
Zeynep Damla KARANUH 451

Sürdürülebilir Retro Demokrasi ve Kent Konseyleri
Dr. R. Kutlu KORLU. 455

Kentin Öncelikli Sorunlarının Belirlenmesinde Kent Konseylerinin
Rolü ve Silivri Ölçeğinde Örnek Uygulamaların Değerlendirilmesi
Sema KURT, Dilruba ÖNAL, Esma IŞIKLAR, Gözde GÖÇMEN 459

Kent Konseylerinde Katılımı Etkileyen Faktörler:
Kadıköy Kent Konseyi Örneği
Arş. Gör. Kübra ÖZTÜRK, Prof. Dr. Kemal ÖKTEM 462

Katılım ve Kent Konseyleri: Karaman Kent Konseyi İncelemesi
Fatma POLAT, Ayşegül GÜLER 465

Yönetişim ve Kent Konseyleri: Gölcük Vizyon 2023
Dr. Metin ŞENTÜRK, E. Fatih BAYRAM,
Gülay KÜÇÜKBERBER, Aslı ARPA 468

Yerel Demokrasi ve Kent Konseylerinde Kadın Ontolojisi
Doç. Dr. R. Bahar ÜSTE, Doç. Dr. Berrin GÜZEL 472

Katılım, Yurttaşlık ve Kent Konseyleri için Bir Model: Çanakkale Kent Konseyi
Saim YAVUZ 475

GİRİŞ

Kent Konseyi; yerel karar alma mekanizmalarına kent halkının katılımını sağlamak amacıyla oluşturulmuş demokratik platformlardır. Başka bir anlatımla kent konseyi; yerelde temsili demokrasiden kaynaklanan eksikliklerin giderilmesi amacıyla, kurulması yasayla zorunluluk haline getirilen bir demokrasi uygulamasıdır.

Tüm belediyelerin kurmasının yasayla zorunlu hale getirildiği kent konseyleri, 2005 yılından beri yerel yönetimlerin gündemini meşgul etmektedir. Kent Konseyi Yönetmeliği, mahalli idareler genel seçim sonuçlarını izleyen 3 ay içinde belediye başkanının çağrısıyla kent konseyinin toplanması gerektiğini belirtmektedir. Ancak ne 2009 ne de 2014 mahalli idareler genel seçimleri sonrasında belediyelerin çoğunluğu kent konseylerini oluşturmamıştır. Net bilgiler olmamasına karşın ülkemizde kent konseyi sayısının 150-200 civarında olduğu tahmin edilmektedir. Belediye sayısı ile kıyaslandığında bu %10-15'e karşılık gelmektedir. Daha da ilginç olan ise, 2009 yılında kurulmuş birçok kent konseyinin 2014 seçimleri sonrasında kapanmış olmasıdır. Bu durum, mevzuatın yeterli olmadığı gerçeğini ortaya çıkarırken, belediye başkanlarının da pek masum olmadığını göstermektedir. Kent konseyi, kentlerde yeni bir katılım kültürü inşa etme sürecidir. Yol uzun, meşakkatli ve büyük çaba gerektirmektedir. Anlık başarı ve gösteriye odaklı yerel yönetim anlayışına sahip belediye başkanlarının bu süreci yürütmeleri neredeyse imkansızdır, Türkiye gerçeği bunu teyit etmektedir.

2011 yılında gerçekleştirilen Kent Konseyleri Sempozyumu, bilim insanlarının dikkatlerini kent konseylerine çekmiş ve bu alanda daha fazla çalışma yapılmaya başlanmıştır. Yeni bir mahalli idareler genel seçimleri sonrasında, kent konseylerinde durum ve hasar tespitinin yapılması, kent konseyleri konusunda yapılan bilimsel çalışmaların ufkundan faydalanılması amacıyla II. Ulusal Kent Konseyleri Sempozyumu düzenlenmiştir. Bilim insanları ile birlikte kent konseyi uygulayıcılarının da bildirileriyle katıldığı sempozyum, katılımcılarının çeşitliliği kadar içeriğinin zenginliğiyle de önemli bir etkinlik olmuştur.

İçişleri Bakanlığı Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü başta olmak üzere, Türkiye ve Orta Doğu Amme İdaresi Enstitüsü (TODAİE), Birleşmiş Kentler ve Yerel Yönetimler, Orta Doğu ve Batı Asya Bölge Teşkilat (UCLG-MEWA), Türk Dünyası Belediyeler Birliği, Marma-

ra Belediyeler Birliği, Türkiye Ekonomi Politikaları Araştırma Vakfı (TEPAV), Türkiye Ekonomik ve Sosyal Etüdler Vakfı (TESEV) gibi Türkiye'de katılımcı yerel yönetim konusunda çalışmalar yapan birçok kurum, sempozyuma destek vererek ulusal çapta duyurulmasını sağlamıştır. Çok ortaklı çalışma kültürünün yaygınlaşması adına, böyle bir birlikteliğin önemi de dikkate değerdir.

II. Ulusal Kent Konseyleri Sempozyumu, kent konseyleri konusunda bazı tespitlerin yapılmasına imkan sağlamıştır. Bu tespitlerden ilki; katılımın bir aracı olarak kent konseylerinin, kentle ilgili çalışma yapan birçok farklı bilim dalının çalışma alanına girmiş olmasıdır. Örneğin bir bildiride kent konseyleri; mimarlık ve tasarım-şehir ve bölge planlama bölümü akademisyenleri tarafından "kentsel tasarım kararlarına vatandaş katılımı" bağlamında incelenmiştir. Kent konseyleri ile oluşturulmak istenen katılım zihniyetinin kentlerde yerleşik hale gelmesi açısından farklı bilim dallarından akademisyenlerin konuya duyarlılığı büyük önem taşımaktadır. Başka bir açıdan sempozyum göstermiştir ki; kent konseyleri ile ilgili akademisyenlerin yapmış olduğu çalışmalarda alan araştırmaları giderek ağırlık kazanmaya başlamıştır. Bu durum kent konseyleri adına sevindirici olduğu kadar önemlidir de.

Sempozyum, kent konseyleri ile ilgili, oluşturulma gerekçesinden/amacından çok farklı çalışmalar yapan yeni bir kent konseyi kategorisinin de ortaya çıktığını göstermiştir. Bilindiği üzere; 5393 sayılı belediye kanununun 76. maddesinin gerekçesinde; kent konseyleri ile ilgili olarak; "… katılım ve yerinden yönetim ilkelerini hayata geçirebilmek amacıyla sivil bir danışma forum ve danışma mekanizması oluşturulmasının yararlı olacağı düşünülmüştür" denilmektedir. Oysa büyük bir çoğunluğu oluşturan bu yeni kategorideki kent konseyleri, yalnızca, seminer, konferans, sergi, konser, gezi vb. kültür-sanat etkinlikleri yapmakta, yapılan etkinliklerin sayısal çokluğu, kent konseyinin iyi çalışması şeklinde ifade edilmektedir. Burada ilgili kent konseyi sürekli etkinlik yapmakta ancak, kent konseylerine yasayla verilen görevler görmezden gelinmekte ya da ikincil plana itilmektedir. Bu durumun kent konseylerinde kalıcı hale gelmesi, yönetime vatandaş katılımının anlamını, etkinliklere katılmaya indirgemiş olma tehlikesini içerisinde barındırmaktadır.

Sempozyum, kent konseyleri ile ilgili çok önemli bir gerçeğin de ortaya çıkarılmasını sağlamıştır: Kent konseylerine bakış, siyasi partiler bağlamında farklılık göstermemektedir. Başka bir anlatımla,

kent konseylerinin işlevsel hale gelmesi, belediye seçimlerini kazanmış olan siyasi partiye göre değişim göstermemektedir. Bu nedenledir ki, Türkiye'de kent konseylerinin hayatiyet bulması partiler üstü bir zihniyet meselesidir. Demokrasi içselleştirilmedikten, kentle ilgili kararlarda kent halkının düşüncesinin alınması gerektiğine inanılmadıktan sonra, belediyeleri hangi siyasi partiden adaylar kazanırsa kazansın sonuç değişmemektedir.

Sempozyumun umut verici yanı ise; Anadolu'nun farklı kentlerinde, yeni olmasına rağmen kentin temel dinamiklerinden biri haline gelmiş, kentteki rolünün ve görevlerinin farkında kent konseylerinin oluşturulmuş olduğunun görülmesidir. Katılım mayası Anadolu'da bir çok kentte tutmuş gibidir.

En büyük temennimiz bu kitabın, kent konseyleri ile oluşturulmak istenen demokratik düşüncenin kentlerde yerleşik hale gelmesine katkı sağlamasıdır.

Dr. Enes Battal KESKİN
Doç. Dr. Elif KARAKURT TOSUN
Bursa, Temmuz 2015

AÇILIŞ BİLDİRİSİ

DEMOKRASİNİN FELSEFESİ, KENT, KATILIMCI DEMOKRASİ

Ali Yaşar SARIBAY
Prof. Dr., Uludağ Üniversitesi
İ.İ.B.F., Kamu Yönetimi Bölümü
aliyasar52@gmail.com

Batı siyasi düşüncesinde kent, demokrasinin rahmi diye tanımlanır. Nitekim, kente atfedilen özellikler, aynı zamanda, demokrasi felsefesinin üzerine inşa edileceği kaideleri de tanımlar. Dolayısıyla, kenti anlamadan demokrasiyi anlamak zordur.

Söz konusu özellikler şunlardır: Geleneksel bağların çözüleceği, buna mukabil bireyselleşmenin ve özgürlüğün artacağı; yüz yüze/birincil ilişkilerin yerine dolaylı/ikincil ilişkilerin geçeceği; dinin etkisinin azalıp, sekülarizmin gerçekleşeceği; eğitim düzeyinin yükselerek elitist kültürün gündelik hayata hâkim olacağı (buna hâl ve hareket tarzını kapsayacak şekilde "medenileşme süreci" de denmiştir).

Oysa (dünyada ve Türkiye'de) gözlenen, bu süreçlerin tersinin etkili şekilde işlediğidir. Burada biraz bu durumu tahlil etmeye girişeceğim. Bunun için hareket noktam; kentin değişiminin, kimlikleri değiştirdiği; kimliklerin değişiminin de kentsel hayatı biçimlendirdiği varsayımıdır.

Birçok araştırmacının göstermiş olduğu gibi; mimari bu durumun önemli göstergesidir. Tarihsel olarak, kültürde ve toplumsal kimlikte baş-

kalaşım, büyük mimari devrimlerde sembolize edilmiştir ve bu da büyük devrimleri izleyen bir sonuç olarak ortaya çıkmıştır. Örneğin, bizde Cumhuriyet devrimi böyle bir şeydir. Ondan önce, Osmanlı'da örneğin İstanbul'un bütünlüğü *tevhid* inancının bir yansımasıydı. Nitekim, o zamanlar İstanbul'da gündelik hayatın önemli sembolleri tevhidi empoze eden bir konuma sahiptiler (özellikle camiler). Benzer bir saptamayı Bursa için Ahmet Hamdi Tanpınar da yapmış ve Bursa'yı "ruhaniyetli şehir" olarak tasvir etmiştir.

Bu itibarla, kentin kent olarak algılanmasının, fiziki ve mimari örgütlenmesinde yansıyan bir kültürel oluşumdan bağımsız düşünülemeyeceği hususu son derece önemlidir. Kent, bu anlamda, **uzam** (space) ve **alan** (place) ekseninde esasen kültürel bir örgütlenme içinde görülebilir: Bir nevi fiziki örgütleniş olan uzam, kent kültürünün (tarımsal, ticari, sınai, dini, kamusal, vs.) farklılığına temel teşkil eder. Gündelik hayatın pratik ilişkilerinin bu örgütleniş içinde vuku bulduğu alanlar ise kimlikleri ifade etme ve iletme işlevi görürler. Bu sayede, soyut ve sembolik bir örgütleniş (uzam), gündelik hayatın vücut verdiği alanlar temelinde somut ve anlamlı hale gelir. Bursa'dan örnek vermek gerekirse; Osmanlı yapılarının restorasyonu; imparatorluk bakiyesi olduğumuza dair toplumsal/siyasal bir kimliği telkin eder. Carrefour gibi alışveriş merkezleri tüketim kültürü dolayımıyla kapitalist bir dünyanın parçası olduğunuzu hatırlatır.

Bu örneklerin bize gösterdiği esasen şudur: Kent kimliği (kültürü) çoğuldur: kitle kültürü ile elit kültürü, kır kimliği ile modern/postmodern kimlikler, tüketimci hayat tarzı ile tüketememeden doğan bastırılmışlık, vs. bunlar hep yan yana, iç içedirler (Kocatepe Camii, Bursa Karadeniz Mahallesi Camii örneğinde görüldüğü gibi altı alışveriş merkezi, üstü ibadethane şeklinde yapılanışlar, kentlerin kazandığı "yeni" kimliğin yansımasıdır).

O halde, modernleşmenin düzçizgisel (linear) beklentisinin bir anlamda ters yüz olduğu bir kent hayatı, kimliği dünyada da Türkiye'de

de bir olgu olarak karşımızdadır: Londra, Paris, Berlin, İstanbul veya Bursa'da insanlar yitirdikleri cemaat sıcaklığının nostaljisiyle geçici duygusal topluluklar oluşturmaya, kendi "postmodernkabileler"ini kurmaya yönelmiş bulunuyorlar (bu doğrultuda, hemşehrilik derneklerinden Facebook'a, fan kulüplere kadar örnekler çoğaltılabilir).

Kısacası, günümüz kent kimliğinin mahiyeti böyle: modern ile postmodern olan arasındaki köprü üzerinde hareket eden sosyolojik bir heyûlâ: önce *homojenleştirici* ve içe alıcılık (köprünün modern ayağı); sonra çoğulculuk ve *farklılık* (postmodern ayak) yaratımı. Kent araştırmacıları bu duruma Londra ve Los Angeles'ı özellikle örnek verirler. İstanbul ve Bursa'yı da bunlara ekleyebiliriz (İzmir, Adana, Ankara… gibi büyükşehirler de tabii buna dahil, ama burada iki sembol kullanmakla yetinebiliriz).

Kent-demokrasi ilişkisine gelince; önce, şu temel soruyu cevaplamaya yönelik bir yaklaşımla hareket etmek gerekmektedir: Demokrasi, ne demektir?

Cevabım şudur: Demokrasi, her şeyden önce, muayyen/belirli bir otorite icra veya meşruiyet sağlama tarzıdır. Bu anlamda, modern siyasi demokrasi, yönetenlerin, devlet işlerindeki hareketlerinden dolayı vatandaşlar tarafından sorumlu tutuldukları ve seçimle gelmiş temsilcilerinin aralarındaki rekabet ve işbirliği vasıtasıyla, dolaylı olarak hareket ettikleri bir yönetim sistemidir. Dolayısıyla, demokrasi; halkın kolektif olarak siyasal otoritenin ve meşruluğunun biricik kaynağı olduğu rejimdir. Peki, halk kimdir?

Batı düşüncesi, halkı esasen yukarılarda belirttiğim kentsel özelikler doğrultusunda vücut bulmuş bir topluluk addeder. Fakat, genel olarak halk *amorf* (şekilsiz) bir kavramdır ve bahsedilen özellikleri haiz yekpâre bir bütünlük değildir. Nitekim, siyaset bilimindeki son çalışmalar bu durumu enine boyuna tartışmaktadır. Bu tartışmalardan önemli birini, Pierre Rosanvallon yapmıştır. P. Rosanvallon'a göre halk: seçimlerde oy sayısı olarak beliren seçmen topluluğu ("aritmetik halk"); sosyal çatışmaların/çekişmelerin ortaya çıkardığı siyasal taleplerin öznesi ("sosyal olgu ola-

rak halk"); rastlantıların bir araya getirdiği kalabalık ("rastlantısal halk") ve nihayet hukuk, sosyal sözleşme ve anayasanın temsili öğesi ("temsili halk") tezahür edebilir.

O halde, eski Yunan'dan beri **Demos** denen olgu, bunlardan hangisine karşılık gelmektedir? Bir başka Fransız siyaset felsefecisi, Jacques Ranciere, **demos**'u, esasen, "sayılabilir olmayanın sayımı" şeklinde tanımlamanın uygun olacağını söylemekte; bu anlamda **demos**, dendiğinde, tabiri câizse, yanlış sayılanları anlamak gerektiğini vurgulamaktadır. Bu "yanlış sayılma"; Ranciere'ye göre, **demos**'u öteki sınıflar arasında bir sınıf olmaktan çıkararak; topluluğa zarar veren ve topluluğu âdil olanların ve olmayanların bir topluluğu olarak kuran yanlışın sınıfına dönüştürür; böylece halkı toplumsal tahayyülde **bütünsel** bir görünüme büründürür. Oysa, yukarıda belirli bir bağlama bağlı olarak bir özne-halk (demos)'tan söz edilebileceğini Rosanvallon bize göstermiştir. Bu sebeple, teorik düzeyde, **halk** yerine çokluk terimini tercih edenler vardır. Bu teorisyenlerin başında Antonio NEGRI ve Michael HARDT gelmektedir ki, Çokluk adlı bir kitapları da Türkçe'de mevcuttur. Fakat ben, onlardan başka birinin, Paolo VIRNO'nun çokluk teriminin kullanılmasının burada daha uygun olacağını düşünüyorum.

Virno'ya göre çokluk; halkın kaynaşmış birliğine karşı, toplumsal ve politik varoluşun sürekli bir biçimi olarak çoğulluk-harfiyen: çok olmadır. Dolayısıyla çokluk bir bireyler ağından oluşur; çok, bir tekilliktir. Çokluk, politik karar alma tekeli olarak devlet ile virtüel olarak çeliştiği ölçüde halk haline gelmeye yanaşmayan bir kavramdır. Kısaca, doğa durumunun uygar toplumda kusulmasıdır. Şu hususu da vurgulamak gerekir ki, Çokluk'un Birlik karşıtı olduğuna dair bir izlenim doğru değildir. Halk mefhumunda olduğu gibi, çokluk, şeylerin Bir noktada birleştiği bir şey (devlet, egemenlik)'e atıfta bulunmaz. Bir arka plan, gerekli bir önkoşul olarak işlev görür.

Çokluk kavramına dayanarak günümüzün çokkültürlü toplumları demokratik tarzda bir arada varolmanın imkânına kavuşturmak daha

mümkündür denebilir. Buna *birlik içinde farklılık* (vahdette kesret) diyoruz (Hindistan ve Kanada bu konuda en tipik örneklerdir).

O halde, demokrasi, esasen farklılıkları birlik içinde tutma tarzının tesisidir. Bu tarzı hayata geçirecek (ve geçirdiği görülen) kurumlar vardır ve bunların insan onuruna halel getirmediği sürece evrensel bir değer olarak kabulü etiktir ve basiretli bir davranıştır.

Katılım ise, çokluğun varlığına işaret eden ama aynı zamanda çokluğun varlığını zorunlu kıldığı mekanizmalar bütünüdür. Çokluk da ancak katılım yoluyla ve katılımcı bir isteğe sahip olduğu ölçüde siyasi bir özneye dönüşür. Burada "Katılım"dan kastım şudur: Yurttaşların kendilerini etkileyen kararların alınmasına çeşitli şekillerde etkin olarak katılmaları ve katılmanın toplumun tüm sektörlerinde oldukça yüksek bir adem-i merkezîyetçilik aracılığıyla gerçekleşmesi. Bu bağlamda katılımcı demokrasinin sahip olduğu özellikleri ise şöyle sıralayabiliriz:

- Tüm bireyler, kendileriyle ilgili tüm kolektif karar almalara arzuladıkları genişlikte katılmalarını sağlayacak fırsatlara tamamen sahip olmalıdırlar.
- Kolektif karar almaya katılma, oy vermeyle sınırlı olmamalıdır, çok çeşitli başka faaliyetleri de kapsamalıdır.
- Kolektif karar almadaki sorumluluk geniş bir şekilde dağılmalıdır, sadece resmî görevlilerle ve/veya uzmanlarla sınırlandırılmamalı, bu kararlardan etkilenecek tüm şahısları kapsamalıdır.
- Politik olmayan alanlarda kolektif kararlara katılma, bireylere politik hüner ve normları öğretici ve onları daha geniş politik meselelere katılmayı güdüleyici nitelikte olmalıdır.

Bu özellikler, göstermektedir ki katılımcı demokrasi için gerekli olan yurttaşların bilincinde bir değişimin gerçekleşmesi, kendilerini aktif olarak görmeleri, bunun için kapasitelerini arttırmaya gayret etmeleri ve geliştirmeleridir. Dolayısıyla, yurttaş ancak özerk olduğu ve kendini geliştirdiği oranda katılımcı demokrasi gerçekleşebilir; katılımcı demokrasinin gerçekleştiği oranda da yurttaş, özerk olup kendini geliştirebilir.

Günümüzde katılımcı demokrasiye dair esas problem, onun nasıl işlediği değil, ona nasıl ulaşılacağıdır. Bu da, şüphesiz katılımcı demokrasinin henüz tam gerçekleşmemiş bir ideal olmasından kaynaklanan bir sorundur. Soruna çözüm önermenin yeri burası olmamakla beraber, aslında genel olarak tarihsel süreç içinde demokrasinin tüm türleri için bir "***ideal***"in öngörüldüğü ve bunun realite ile çekişmesi söz konusu olmuştur. Kent Konseyleri bunun tipik somut örneğidir.

Kent konseyleri, Türkiye'de belediyeler için yasal bir zorunluluk haline gelmesi ile beraber sayıları hızla artmış ve yerel düzeyde katılımın temel aracı haline gelmiş olan demokratik katılım kanallarıdır. Yerel demokrasinin gerçekleşmesinde Yerel Gündem 21 çerçevesinde sürdürülebilir kalkınmanın yerel düzeyde örgütlenmesi ve katılıma dayanan örgütlü kent yönetiminin hayata geçirilmesinde önemli katkılara sahiptir. Kent konseyleri, saniyen, yerel düzeyde ortak aklı oluşturma doğrultusunda; hemşehrilik kültürü ve kimliği bağlamında kamusal aidiyet hislerinin gelişmesine ve yerleşmesine demokratik zemin teşkil eden yapılanmalardır. Bu anlamda, kent konseyleri, demokrasinin atardamarlarıdır. Bu atardamarı pompalayan kan ise politik varoluşun sürekli bir biçimi olan Çokluk'tur.

SÖZLÜ BİLDİRİLER

YASAL - YÖNETSEL SORUMLULUK AÇISINDAN KENT KONSEYLERİ

Hüseyin ERKUL
Prof. Dr., Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi
Çanakkale Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu
hcerkul@comu.edu.tr

ÖZET

Bu çalışmada, 1980'lerin başlarından itibaren uygulamaya konulan neo-liberal yapısal uyum politikalarının getirdiği stratejik yönetim, yönetime katılım, yerel demokrasi, hesap verebilirlik ve şeffaflık anlayışının yerel düzeydeki aracı olan kent konseyleri ile ilgili olarak düzenlenmiş mevzuatla getirilmiş yasal - yönetsel sorumluluklar irdelenmiş, bu konudaki idari düzenlemeler ve idari yargı kararlarından bazıları incelenmiştir. Mevzuatta müşahhas (somut) olmayan durumlara idari işlemlerle ve yargı kararlarıyla açıklık getirilmiştir. Önerilen yeni yasal-yönetsel düzenlemeler ve değişiklikler hukuksal sorunları en aza indirecektir.

Anahtar Kelimeler: Belediye, Kent Konseyi, Yasal Düzenleme, Yönetsel Düzenleme, Sorumluluk

GİRİŞ

Ekonomik krizler, kamu yönetimi reformlarının altyapısını oluşturmuştur. 1973-78 yılları arasında dünyada petrol krizine bağlı olarak yaşanan ekonomik krizlerin sonucunda fatura kamu harcamalarına çıkarılmış ve Keynesyen ekonomik model, "sosyal devlet" ve "refah devleti" anlayışından uzaklaşılmış, bu değişim öncelikle kendini kamu yönetimi alanında göstermiş ve devletin rolü tartışılmaya başlanmış, devlet "kürek çeken devlet yerine dümen tutan devlete" evrilmiş, devletin kamu yönetimi yapısında geleneksel devletten (sosyal refah devleti) neo-liberal ekonomik yaklaşımın uygulandığı yönetişimci katılım, toplam kalite yönetimi, verimlilik, etkililik ve niteliği ön plana alan yeni kamu yönetimi anlayışına geçilmiştir. Devlet bir yandan kamu hizmetleriyle ilgili yasal-yönetsel düzenlemeler yaparken bir yandan da kurum ve kuruluş-

lar oluşturarak vatandaşlara kamu hizmetlerini sunar. Türkiye'de kamu yönetimi sistemi T.C. 1982 Anayasası'nın 123. maddesine göre merkezi yönetim ve mahalli idareler biçiminde örgütlenmiştir. Merkezi yönetim ulusal düzeydeki kamu hizmetlerini sunarken, merkezi yönetimin yanı sıra yerel yönetimler, yapıları gereği demokrasinin altyapısını ve zeminini hazırlayan kuruluşlardır. Yerel yönetimler, yerel toplulukların mahalli müşterek nitelikli ihtiyaçlarını karşılamak üzere kanunla kurulan kuruluşlardır. Yerel düzeyde yerel kamu hizmetlerini sunan bu yerel yönetim kuruluşlarından biri de belediyelerdir. Belediyeler belde sakinlerinin mahalli müşterek ihtiyaçlarını karşılamak üzere kurulan ve karar organı seçmenler tarafından oluşturulan, idari ve mali özerkliğe sahip kamu tüzel kişileridir. Belediyelerin kuruluşunu, organlarını, yönetimini, görev, yetki ve sorumlulukları ile çalışma usul ve esaslarını 2005 yılında kabul edilen 5393 sayılı Belediye Kanunu düzenlemiştir.

Kent konseyleri; merkezi yönetimin, yerinden yönetimin, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının ve sivil toplum kuruluşlarının paydaşlık ve ortak akıl anlayışıyla, hemşehrilik hukuku potasında buluştuğu; kentin sürdürülebilir kalkınma önceliklerinin, sorunlarının ve kent vizyonunun geliştirildiği 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 76. maddesine göre oluşturulmuş bir araçtır. Kent konseyleri; toplum odaklı, demokrasi anlayışıyla, katılımlı olarak kentsel kararları oluşturma, yerinden yönetim, saydamlık, farklılıklara duyarlı, bilgiye erişilebilirliği sağlayan ve hesap verebilirliği ön plana alan düşünsel ortak akıl üretim merkezleridir.

Onuncu Kalkınma Planı'nda (2014-2018); Yerelde Kurumsal Kapasitenin Güçlendirilmesi Programı'ndaki hedefler arasında; "yerel düzeyde politika oluşturma ve uygulama süreçlerini meslek örgütleri de dâhil olmak üzere STK'ların ve üniversitelerin katkısının arttırılması" belirtilmiştir. Yasal ve yönetsel düzenlemelerde kent konseyi hukuki temel yapıya oturtulmakla birlikte görev, yetki ve sorumluluk açısından müşahhas değildir.

Araştırmanın konusu; kent konseylerinin çalışma usul ve esaslarını ortaya koyan yasal ve yönetsel düzenlemeleri yasal - yönetsel sorumluluk açısından irdelemek, bu irdelemeden hem bugün hem de gelecek için çıkarımlarda bulunarak olması gereken yasal ve yönetsel düzenlemelerdeki özellikle tüzel kişilik, mali yönetim ve katılımla ilgili müşahhas (somut) olmayan durumları gidermeyi önermektir.

1. KURAMSAL ÇERÇEVE VE KAVRAMLARIN TANIMLARI

Bu bölümde kent konseylerinin yasal - yönetsel sorumluluklarını ortaya koyan Gündem 21, 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 13. ve 76. maddeleri ve Kent Konseyi Yönetmeliği ile mevzuat, kanun, kanun hükmünde kararname, tüzük, yönetmelik, yönerge, genelge, hak, hukuk, görev, yetki, sorumluluk, yasal-yönetsel sorumluluk anahtar kavramlarının tanımları verilmiştir.

1.1. Kuramsal Çerçeve

Araştırmanın kuramsal çerçevesini kent konseyleri ve kent konseylerinin yasal-yönetsel sorumlulukları ile bu konuda ortaya çıkan hukuksal sorunların çözülmesi önerileri oluşturmaktadır. Kuramsal çerçeve içerisinde Gündem 21, 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 13. ve 76. maddeleri ile Kent Konseyi Yönetmeliği ele alınmıştır.

1.1.1. Gündem 21

1992 yılında Rio de Janerio'da gerçekleşen "[Yeryüzü Zirvesi] Çevre ve Kalkınma Konferansı"nda imzalanan sözleşmelerden biri olan "Gündem 21"; sürdürülebilir kalkınmanın hayata geçirilmesinde devletin yanı sıra özel sektör, sivil toplum kuruluşları, dezavantajlı gruplar ve vatandaşların süreçte yönetime katılmalarının önemini vurgular. Bir tür eylem planı olarak değerlendirilen Gündem 21'in "Temel Grupların Rollerinin Geliştirilmesi" başlığını taşıyan III. Kısım'da 28. Bölüm "Gündem 21'in Desteklenmesinde Yerel Yönetimlerin Girişimleri" başlığını taşımaktadır. Bu başlık altında; katılımcılık, yerel yönetimler, karar alma, planlama ve uygulama süreçlerinde etkin katılımı sağlamalı ve özel sek-

tör diyaloğu kurulmalı düzenlemesi getirilmiştir. Bunun aracı da; yerel düzeydeki yönetişimi gerçekleştirme amacı taşıyan kent konseyleri olmuştur.

1.1.2. 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 13. maddesi Hemşehri Hukuku

Herkes ikamet ettiği beldenin hemşehrisidir. Hemşehrilerin, belediye karar ve hizmetlerine katılma, belediye faaliyetleri hakkında bilgilenme ve belediye idaresinin yardımlarından yararlanma hakları vardır. Yardımların insan onurunu zedelemeyecek koşullarda sunulması zorunludur. Belediye, hemşehriler arasında sosyal ve kültürel ilişkilerin geliştirilmesi ve kültürel değerlerin korunması konusunda gerekli çalışmaları yapar. Bu çalışmalarda üniversitelerin, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının, sendikaların, sivil toplum kuruluşları ve uzman kişilerin katılımını sağlayacak önlemler alınır. Belediye sınırları içinde oturan, bulunan veya ilişiği olan her şahıs, belediyenin kanunlara dayanan kararlarına, emirlerine ve duyurularına uymakla ve belediye vergi, resim, harç, katkı ve katılma paylarını ödemekle yükümlüdür.

1.1.3. 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 76. maddesi

Kent konseyi, kent yaşamında; kent vizyonunun ve hemşehrilik bilincinin geliştirilmesi, kentin hak ve hukukunun korunması, sürdürülebilir kalkınma, çevreye duyarlılık, sosyal yardımlaşma ve dayanışma, saydamlık, hesap sorma ve hesap verme, katılım ve yerinden yönetim ilkelerini hayata geçirmeye çalışır. Belediyeler, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının, sendikaların, noterlerin, varsa üniversitelerin, ilgili sivil toplum örgütlerinin, siyasi partilerin, kamu kurum ve kuruluşlarının ve mahalle muhtarlarının temsilcileri ile diğer ilgililerin katılımıyla oluşan kent konseyinin faaliyetlerinin etkili ve verimli yürütülmesi konusunda yardım ve destek sağlar. Kent konseyinde oluşturulan görüşler belediye meclisinin ilk toplantısında gündeme alınarak değerlendirilir. Kent konseyinin çalışma usul ve esasları İçişleri Bakanlığı'nca hazırlanacak yönetmelikle belirlenir.

1.1.4. Kent Konseyi Yönetmeliği

Kent Konseyi Yönetmeliği 2006 yılında 26313 Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiş ve Kent Konseyi Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelikle değişikliğe uğramıştır. Kent Konseyi Yönetmeliği; kent konseylerinin oluşumunu, yönetim ilkelerini, organlarını, görev ve yetkileri ile çalışma usul ve esaslarını kapsamaktadır. Kent Konseyi Yönetmeliği'nin dayanağı 3. maddesinde açıklanmış ve 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 76. maddesine göre hazırlandığı belirtilmiştir. Kent Konseyi Yönetmeliği'nin amacı; kent yaşamında, kent vizyonunun ve hemşehrilik bilincinin geliştirilmesi, kentin hak ve hukukunun korunması, sürdürülebilir kalkınma, çevreye duyarlılık, sosyal yardımlaşma ve dayanışma, saydamlık, hesap sorma ve hesap verme, katılım, yönetişim ve yerinden yönetim ilkelerini hayata geçirmeye çalışan kent konseylerinin çalışma usul ve esaslarını düzenlemektir.

Kent konseyinin görevleri şunlardır: Yerel düzeyde demokratik katılımın yaygınlaştırılmasını, hemşehrilik hukuku ve ortak yaşam bilincinin geliştirilmesini, çok ortaklı ve çok aktörlü yönetişim anlayışının benimsenmesini sağlamak; sürdürülebilir gelişmenin sağlanması ve bu konuda ortaya çıkan sorunların çözümüne yönelik planların hazırlanması ve uygulanmasını sağlamak; kente ilişkin temel stratejiler ve faaliyet planlarının belirlenmesinde, uygulama ve izleme süreçlerinde tüm kenti kapsayan ortak bir aklın oluşturmasına katkıda bulunmak; yerellik ilkesi çerçevesinde katılımcılığı, demokrasiyi ve uzlaşma kültürünü geliştirmek; kentin kimliğine ilişkin tarihi, kültürel, doğal vb. değerlere sahip çıkmak ve geliştirmek; kent kaynaklarının etkili, verimli ve adil kullanımına katkıda bulunmak; sürdürülebilir kalkınma anlayışına dayalı kentin yaşam kalitesini geliştiren, çevreye duyarlı ve yoksulluğu giderici programları desteklemek; sivil toplumun gelişmesine ve kurumsallaşmasına katkıda bulunmak; çocukların, gençlerin, kadınların ve engellilerin toplumsal yaşamdaki etkinliklerini artırmak ve yerel karar alma mekanizmalarında aktif rol almalarını sağlamak; kent yönetiminde saydamlık,

katılım, hesap verebilirlik, öngörülebilirlik ilkelerinin uygulanmasına katkıda bulunmak ve kent konseyinde oluşturulan görüşlerin değerlendirilmek üzere ilgili belediyeye gönderilmesini sağlamaktır (KKY; md.6).

Kent konseyinin çalışma ilkeleri şunlardır: Yerel Gündem 21 kapsamında, kentine sahip çıkma, aktif katılım ve çözümde ortaklık ilkelerinin bütünlüğünde, kentlerin yaşanabilir bir geleceğe taşınmasına katkıda bulunmak; T.C. Devleti'nin imzaladığı ve onayladığı BM Zirveleri ile diğer uluslararası sözleşmelerde kent ve kent yaşamına yönelik temel ilkeleri hayata geçirmek; kent vizyonunun ve hemşehrilik bilincinin geliştirilmesi, kentin hak ve hukukunun korunması, sürdürülebilir kalkınma, çevreye duyarlılık, sosyal yardımlaşma ve dayanışma, saydamlık, hesap sorma ve hesap verme, katılım ve yerinden yönetim ilkelerini ön planda tutmak; uluslararası gelişmeleri ve ülke koşullarını gözeterek, tarafsız bir yaklaşımla görüş ve önerilerini oluşturmak; katılımcılığı ve ortak akla dayanan uzlaşmayı esas almak ve değişimi ve yenilikleri önceden fark ederek sonuç odaklı çalışma kültürünü benimsemektir (KKY; md.7). Hem 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 76. maddesinde hem de Kent Konseyi Yönetmeliği'nde kent konseylerinin tüzel kişiliğine yönelik herhangi bir hüküm yoktur.

1.2. Kavramların Tanımları

Mevzuat: Anayasa, kanun, kanun hükmünde kararname, uluslararası antlaşma, tüzük, yönetmelik, yönerge ve diğer düzenleyici işlemlerden oluşur (işlemlerin bütünüdür). (Gözler, 2009; 1).

Kanun (Yasa): Yasama organı tarafından, (T.C. 1982 Anayasası'nın 88. ve 89. maddelerinde belirtilen biçimde) belli şekil ve şartlara uygun olarak tanzim edilen, yürürlüğe girmesinden itibaren uyulması gerekli bulunan genel, soyut ve sürekli kuralları bir arada toplayan yazılı hukuksal metindir.

Kanun Hükmünde Kararname (KHK): Yasama organının (TBMM) kanun ile belli konularda Bakanlar Kurulu'na verdiği kanun hükmünde kararname çıkarma yetkisi çerçevesinde çıkarılan, aynen kanunlar gibi yürürlüğe giren yazılı hukuksal metindir.

Tüzük: Bakanlar Kurulu, kanunun uygulanmasını göstermek veya emrettiği işleri belirtmek üzere, kanunlara aykırı olmamak ve Danıştay'ın incelemesinden geçirilmek şartıyla (T.C. 1982 Anayasası'nın 115. maddesine göre) çıkarılabilir. Tüzükler, Cumhurbaşkanı'nca imzalanır ve kanunlar gibi yayımlanır.

Yönetmelik: Başbakanlık, bakanlıklar ve kamu tüzel kişileri, kendi görev alanlarını ilgilendiren kanunların ve tüzüklerin uygulanmasını sağlamak üzere ve bunlara aykırı olmamak koşuluyla, (T.C. 1982 Anayasası'nın 124. maddesinde belirtildiği biçimiyle) yönetmelikler çıkarabilirler.

Yönerge: Başbakanlık, bakanlıklar ve kamu tüzel kişilerinin, kendi görev alanlarını ilgilendiren konularda, kanun tüzük ve yönetmeliklerde yer alan düzenlemeler dâhilinde, bu düzenlemelerde ayrıntılı olarak düzenlenmemiş hususlarda yapılacak uygulamaları, yürütülecek iş ve işlemleri düzenleyen, açıklayan, kurum veya kuruluşun en üst yetkilisi / organı tarafından onayla/kararla yürürlüğe konulan düzenleyici işlemlerdir (MEB TKB, 2008; 14).

Genelge: Kanun, tüzük, yönetmelik ve yönerge hükümlerinin uygulanmasında karşılaşılan tereddütleri gidermek veya bu yasal ve idari düzenleyici metinlerde yer alan hususların daha kolay anlaşılabilmesi ve uygulanabilmesi için, yargı kararında yer alan bazı hususlarda yapılacak idari iş ve işlemleri açıklamak için, idarenin açıklamasını gerekli gördüğü hususları teşkilat birimlerine ve çalışanlarına bildirmek için yayımladığı genel nitelikli yazılı emirler bütünüdür (MEB TKB, 2008; 14).

Hak: Belirli bir şekilde davranmaya veya kendisine belirli bir şekilde muamele edilmesini istemeye hukuken ve ahlaken yetkili olmadır. Hak, 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'nun 8. maddesinde düzenlenmiştir.

Hukuk: Toplumsal yaşamı düzenleyen, devletin zorlayıcı gücüyle desteklenen yazılı kurallar bütünüdür (4721, TMK).

Görev: Bir kurum, kuruluş ve kamu görevlisinin yasal ve yönetsel düzenlemelerle yapmak zorunda oldukları iş, eylem ve işlemlerin bütünüdür.

Yetki: Bir görevi belirli koşullar altında yapılmasında planlama yapma, karar verme ve sorun çözme konusunda sahip olunan yasal ve yönetsel haktır.

Sorumluluk: Bir kurum, kuruluş, gerçek ve tüzel kişinin üstlendiği hizmetlerin yerine getirilmesinde kendisine verilen görev, yetki ve sorumlulukların sonuçlarını üstlenmesidir. Hukukta sorumluluk; cezai sorumluluk, mali sorumluluk ve medeni sorumluluk olarak sınıflandırılabilir.

Cezai sorumluluk; insanların ceza hukukundan kaynaklanan sorumluluğudur. Cezai sorumluluğa kişinin suç işlemesi yol açar. Cezai sorumluluğun yaptırımı hapis cezası ve adli para cezasıdır. Cezai sorumluluk alanında yargılama adli yargı düzeninde bulunan ceza ve iş mahkemelerinde yapılır. Cezai sorumluluk kişisel bir sorumluluktur. Bu nedenle ancak gerçek kişilerin cezai sorumluluğu olabilir. Somut bir olayda bir insan davranışının suç oluşturması ve bundan dolayı bu davranışı yapan kişinin sorumlu tutulabilmesi için maddi (hareket, sonuç ve nedensellik bağı) ve manevi (isnat yeteneği ve kusurluluk) unsurların gerçekleşmesi gerekir (Gözübüyük, 1999; 172).

Mali sorumluluk; bir kişinin diğer kişiye verdiği zararın, zarar verenin mal varlığına devlet aracılığıyla cebren el konularak tazmin edilmesi demektir.

Medeni sorumluluk; özel hukuk alanında kişilerin mali sorumluluğudur. Bu sorumluluk, bir kişinin diğer kişiye özel hukuk alanında verdiği zararı gidermesi (borç ilişkisi) demektir.

Yasal - Yönetsel Sorumluluk: Başta Anayasa olmak üzere, kanun, kanun hükmünde kararname, tüzük, yönetmelik, yönerge ve genelge gibi yasal ve yönetsel düzenlemelerle kurum, kuruluş, gerçek ve tüzel kişilere verilmiş cezai, mali ve medeni sorumluluktur.

2. KENT KONSEYİ VE YÖNETİMİ

Kent konseyleri; 1990'ların ortalarından bu yana Türkiye'de uygulamaya konan neo-liberal yapısal uyum politikalarının getirdiği mali

disiplin, hesap verebilirlik ve şeffaflık söylemlerinin yerel düzeydeki aracıdır (Şahin, 2011; 175).

1996 yılında İstanbul'da gerçekleşen Habitat II "Kentleşen Dünyada İnsan Yerleşimleri" Konferansı'nda yerel yönetimlerin "Yerel Gündem 21" konusunda çalışmaları önerilmiştir.

Kent Konseyi; merkezi ve yerel yönetimin, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının ve sivil toplumun ortaklık anlayışıyla, yerel hemşehrilik hukuku çerçevesinde buluştuğu; kentin kalkınma önceliklerinin, sorunlarının, vizyonlarının sürdürülebilir kalkınma ilkeleri temelinde belirlendiği, tartışıldığı, çözümlerin geliştirildiği ortak aklın ve uzlaşmanın esas olduğu demokratik yapılar ile yönetişim mekanizmalarını kısacası, kentteki paydaşları bir araya getirerek, tüm kenti kucaklayan "ortak akıl" güç ve zenginliği ile ortak aklın süzgecinden geçen kararları, uygulamaya geçirilmesi isteği ile tavsiye nitelikli olarak belediye ve ilgili kurumları sunmayı ifade eder (Kurt, 2015).

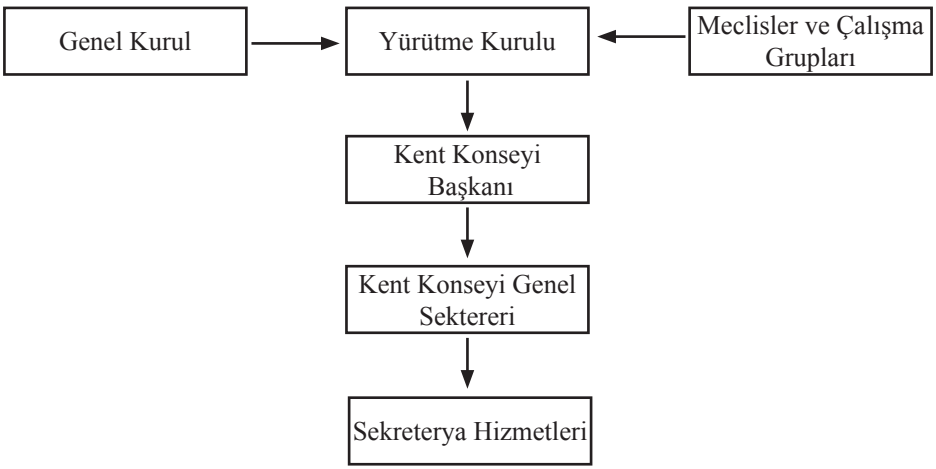
Kent Konseyi: 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 76. maddesinde belirtilen hedefler doğrultusunda; halkın yönetime katılımını ve denetimini sağlayacak mekanizmaları (düzenekleri) geliştiren ve kendi sorunlarına sahip çıkmasını özendiren, yönetişim eksenli katılımcı demokrasiyi esas alan ve sivil toplumu önceleyen oluşumdur (bursakentkonseyi.org.tr, 2015). Kent konseyleri yerel düzeyde yönetişimi gerçekleştirme amacı taşıyan örgütlenmelerdir.

Kent Konseyi'nin Üyeleri: Mahallin en büyük mülki idare amiri veya temsilcisi; belediye başkanı veya temsilcisi; sayısı onu geçmemek üzere illerde valiler, ilçelerde kaymakamlar tarafından belirlenecek kamu kurum ve kuruluşlarının temsilcileri; mahalle sayısı yirmiye kadar olan belediyelerde bütün mahalle muhtarları, diğer belediyelerde belediye başkanının çağrısı üzerine toplanan toplam muhtar sayısının % 30'unu geçmemek ve 20'den az olmamak üzere kendi aralarından seçecekleri temsilcileri; **beldede teşkilatını kurmuş olan siyasi partilerin temsilcileri**; üniversitelerden ikiden fazla olmamak üzere en az bir temsilci, üni-

versite sayısının birden fazla olması durumunda her üniversiteden birer temsilci (nasıl seçildiği belirgin olmayan); kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının, sendikaların, noterlerin, baroların ve ilgili dernekler ile vakıfların temsilcileri ve kent konseyince kurulan meclis ve çalışma gruplarının birer temsilcisidir (KKY; md.8).

Kent Konseyi'nin Organları: Genel kurul, yürütme kurulu ve meclisler ve çalışma gruplarıdır. Genel Kurul; yürütme kurulunun, meclislerin ve çalışma gruplarının seçim ve çalışma esaslarını yönergeyle belirler. Yürütme Kurulu; genel kurulun gündemini tespit eder ve genel kurul tarafından oluşturulan görüşleri ilgili belediyeye sunar ve uygulamayı izler. Meclisler ve Çalışma Grupları; burada oluşturulan görüşler, kent konseyi genel kurulunda kabul edildikten sonra değerlendirmek üzere ilgili belediye meclisine sunulur.

Örgüt Yapısı: Kent konseyinin örgüt yapısı; organlar, kent konseyi başkanı, kent konseyi genel sekreteri ve sekreterya (idari ve mali) hizmetlerinden oluşmuştur.

Şekil 1: Kent Konseyi Örgüt Yapısı

İşleyişi: Genel Kurul, kent konseyinin en yetkili organıdır. Genel Kurul'a kent konseyi başkanı başkanlık eder. Yürütme Kurulu, genel kurul tarafından birinci dönem için iki, ikinci dönem için üç yıl görev yapmak üzere seçilen, kadın ve gençlik meclis başkanlarının da yer aldığı en az yedi kişiden oluşur. Meclisler ve Çalışma Grupları'nın çalışma usul ve esasları genel kurulca belirlenir. Kent konseyi genel sekreteri, belediye başkanı tarafından önerilen üç aday arasından yürütme kurulu tarafından seçilir. Kent konseyi genel sekreteri kent konseyinin görevlerinin yerine getirilmesini koordine eder. Meclisler, çalışma grupları vb. yapılar arasındaki çalışma uyumunu ve koordinasyonu sağlar. Genel sekreter, kent konseyi başkanına ve yürütme kuruluna karşı sorumludur. Sekreterya hizmetlerini yürüten personel, bu çalışmalarında genel sekretere karşı sorumludur.

Yetki ve Sorumlulukları: Kent konseyleri, görev alanına giren konularda meclis ve çalışma grupları oluşturabilir. Kent konseyi genel kurulu Kent Konseyi Yönetmeliği'ne aykırı olmamak kaydıyla uygulama yönergeleri çıkarabilir.

Sorunları: Kent konseyinin sekretarya hizmetleri, ilgili belediye tarafından önerilecek ve yürütme kurulu tarafından kabul edilecek görevliler tarafından yerine getirilir. **Belediyeler kent konseylerine, bütçelerinde ödenek ayırmak suretiyle ayni ve nakdi yardım yapar ve destek sağlar.**

3. KENT KONSEYİ MEVZUATINDA YAŞANAN İDARİ VE HUKUKSAL SORUNLAR

Danıştay 8. Dairesi'nin Kent Konseyleri konusunda Sinerji Mevzuat ve İçtihat Programı'ndan "random" yöntemiyle seçilen beş yargı kararı ve İçişleri Bakanlığı Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü ile il valilikleri arasında gerçekleşen beş resmi yazışmayı örnek olay olarak incelenmiştir.

Tablo 1: İçişleri Bakanlığı - Kent Konseyleri Yönetsel Metinlerinin Özeti

SN	NEREDEN	NEREYE	KONUSU	İÇERİĞİ
(1)	İçişleri Bakanlığı Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü 06.05.2009 tarih 11614-45306	Adıyaman Valiliği İl Mahalli İdareler Müdürlüğü	Kent konseyine genel sekreter atanması ve maaşının belediye meclisince belirlenerek belediye bütçesinden ödenmesi	Belediyelerde kent konseyi genel sekreterliği kadrosu olmadığından, olmayan böyle bir kadronun ihdası, bu kadroya genel sekreter atanması ve mecliste bu kişilere verilecek ücretin belirlenmesi mümkün değildir.
(2)	İçişleri Bakanlığı Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü 24.02.2010 tarih 6030-45227	Uşak Valiliği İl Mahalli İdareler Müdürlüğü	Genel kurul üyesi olmayan birinin kent konseyi başkan adayı olup olmayacağı	Yönetmeliğin 8. maddesinde belirtilen üyelerden oluşan kent konseyi genel kurulu kendi üyeleri arasından yönetmelikte belirtilen süre ve usullere göre kent konseyi başkanını seçmesi gerekmektedir.
(3)	İçişleri Bakanlığı Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü 03.03.2010 tarih 6807-45260	Çanakkale Kent Konseyi	Organlar için genel kurula katılan herkesin aday olabilip olamayacağı, Kent Konseyi Yönetmeliği'nin 8. maddesindeki genel kurul temsilcilerinin dışındakilerin seçimler için oy kullanıp kullanmayacakları, kadın ve gençlik meclisi başkanları yürütme kurulunun doğal üyesi olup, ayrıca kurulmuş olan diğer meclis başkanları da yürütme kurulunun doğal üyesi sayılıp sayılmayacağı	Kent konseyi genel kuruluna üye olarak katılanların kent konseyi başkanlığı için aday olabilecekleri ve kent konseyi başkanının bu adaylar arasından genel kurul üyeleri tarafından seçileceği, kent konseyinin yürütme kurulunda kadın ve gençlik meclislerinin başkanları doğrudan yer almakla birlikte diğer meclis ve çalışma gruplarının başkanları ancak genel kurul tarafından seçilmeleri durumunda yürütme kurulunda görev alacakları belirtilmektedir.
(4)	İçişleri Bakanlığı Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü 03.03.2010 tarih 6834-45265	Samsun Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler Odası	Kent konseyinin işlerlik kazanabilmesi ve aldığı kararları uygulatabilme, hesap sorabilme ilkeleri gereği meslek odalarını temsilen belediye organlarında görevi olmayan başka oda üyelerinin kent konseyi toplantılarına iştirak etmesinin yasal dayanağının olup olmadığı	Kent konseyi genel kuruluna meslek odalarını temsilen katılan bir üyenin aynı zamanda belediye meclis üyesi olmasına hukuki bir engel bulunmamaktadır.

SN	NEREDEN	NEREYE	KONUSU	İÇERİĞİ
(5)	İçişleri Bakanlığı Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü 08.02.2011 tarih 3933	Gümüşhane Kent Konseyi	Kent konseyi genel kurulu toplantısında seçilen yürütme kurulu ile kent konseyi başkanının görev süreleri	Kent konseyi başkanı ve yürütme kurulunun belediye teşkilatı olan yerlerde genel seçim sonuçlarını izleyen 3 ay içinde seçileceği, görev sürelerinin ilk dönem için iki yıl, ikinci dönem için üç yıl olacağı belirtilmektedir.

Kaynak: İçişleri Bakanlığı Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü

Tablo 1 incelendiğinde; (1) yönetsel düzenlemede belediyelerde kent konseyi genel sekreterliği kadrosu olmadığından böyle bir kadronun ihdasının mümkün olmadığı ve belediye meclisinde kent konseyi genel sekreterine ödenecek aylık ücretin belirlenemeyeceği (2) yönetsel düzenlemede; Kent Konseyleri Yönetmeliği'nin 8. maddesinde belirtilen genel kurulun kent konseyi başkanını seçeceği (3) yönetsel düzenlemede; kent konseyi genel kuruluna üye olarak katılanların kent konseyi başkanlığı için aday olabilecekleri ve kent konseyi başkanının bu adaylar arasından genel kurul üyeleri tarafından seçileceği ve kent konseyinin yürütme kurulunda kadın ve gençlik meclislerinin başkanları doğrudan yer almakla birlikte diğer meclis ve çalışma gruplarının başkanları ancak genel kurul tarafından seçilmeleri durumunda yürütme kurulunda görev alacakları (4) yönetsel düzenlemede; kent konseyi genel kuruluna meslek odalarını temsilen katılan bir üyenin aynı zamanda belediye meclis üyesi olmasına hukuki bir engel bulunmadığı (5) yönetsel düzenlemede; kent konseyi başkanı ve yürütme kurulunun belediye teşkilatı olan yerlerde genel seçim sonuçlarını izleyen 3 ay içinde seçileceği, görev sürelerinin ilk dönem iki yıl, ikinci dönem için üç yıl olacağı görülmektedir.

Kent Konseyleri Yönetmeliği'nin uygulamasında karşılan ve müşahhas olmayan hükümlere yönetsel düzenlemelerle açıklık getirilmiştir. Uygulamada ortaya çıkacak hukuksal sorunlar hem yönetimsel hem de cezai sorumluluklar getirebilir çünkü 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 4. maddesine göre "Ceza kanunlarını bilmemek mazeret sayılmaz (5237, TCK)." Tablo 2 incelendiğinde; Kent Konseyi Yönetmeliğinin (2) 8.1/b,

8.2., 10.1 hukuka uyarlık bulunmamaktadır. (3) Kent Konseyi Başkanlığı, Yürütme Kurulu ve Komisyon seçimlerinin, ilçede bulunan mahalli gazete ve ulusal medya temsilcileri, sağlık kuruluşları, noter, dernekler, banka müdürlükleri, siyasi parti ilçe teşkilatlarına ve mahalle muhtarlıklarına bildirildiği; 18 mahalle muhtarlığından 17'sine tebligat yapıldığı ve bir derneğin kaşesinin okunamaması nedeniyle hukuka uygun değildir. (5) 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 76. maddesine göre belediyelere kent konseyinin çalışmalarına yardım ve destek sağlamaktan ibaret bir görev verildiği, belediyelerin konsey üzerinde hiyerarşik bir konumda bulunmadığı, dava konusu yönergenin belediyenin herhangi bir iştiraki olmaksızın çıkarıldığı, davalı belediyenin hasım mevkiinden çıkarılması görülmektedir.

Tablo 2: Danıştay 8. Dairesi Kararlarının Özeti

SN	DOSYA (E-K)	DAVA KONUSU	KARAR
(1)	Danıştay 8. Daire E.N: 2006/6504 K.N: 2008/3745 K.T: 22.05.2008	Yönetmelik maddelerinin iptali, Genel sekreterliğin yapacağı işlerin konseyin organlarınca ya da bu organlar nezdinde oluşturulabilecek birimlerle de yerine getirilebilecek olması 8/1-c,f,ğ,h; 8/2-g 11/1 maddelerinin iptali	8/11-c yasaya aykırılık bulunmamaktadır. 8/1 f, ğ, h hukuka aykırılık görülmemiştir. 11/1 fıkrası 1. tümcesinde yer alan düzenleme kent konseyinin organı olan yürütme kurulunun oluşum ve çalışma şekline ilişkin olup, kent konseylerinin yasayla belirlenen amacına ve hukuka aykırılık görülmemiştir. İkinci tümce 22.05.2008 gün ve E: 2007/1280, K: 2008/3744 sayılı kararıyla iptal edilmiştir.

SN	DOSYA (E-K)	DAVA KONUSU	KARAR
(2)	Danıştay 8. Daire E.N: 2007/1280 K.N: 2008/3744 K.T: 22.05.2008	Kent konseyi yönetmeliği maddelerinin iptali istemi, Yönetmelik maddesi ile büyükşehir belediyeleri kent konseyine katılanlar bakımından sınırlama getirilmiş olması, Kent Konseyi Yönetmeliği'nin 8, 10/1, 11, 13 ve Geçici 2. maddelerinin iptali istemi	8.1/a, c, ç bentlerde yasaya aykırılık bulunmamaktadır. 8.1/b bent hukuka uyarlık bulunmamaktadır. 8.1/f, g, ğ, h, ı bentlerinde hukuka aykırılık görülmemiştir. 8.2 fıkrasında hukuka uyarlık bulunmamaktadır. 10.1/ birinci tümcesinde hukuka aykırılık görülmemiştir. İkinci tümcesinde hukuka uyarlık bulunmamaktadır. 11.1 fıkrası 1. tümcesi ile 2. fıkrasında hukuka aykırılık görülmemiştir. 1. fıkrasının ikinci tümcesi yönetmeliğin iptal edilen 8.1/d hükmüyle uygulanma olanağı kalmamıştır. 13. maddede hukuka aykırılık görülmemiştir. Geçici 2. madde hükmünde hukuka aykırılık görülmemiştir.
(3)	Danıştay 8. Daire E.N: 2010/4354 K.N: 2010/6528 K.T: 07.12.2010	Pursaklar Kent Konseyi Başkanlığı Yürütme Kurulu ve Komisyon seçimlerinin iptali istemi	Kent Konseyi Başkanlığı, Yürütme Kurulu ve Komisyon seçimlerinin, ilçede bulunan mahalli gazete ve ulusal medya temsilcileri, sağlık kuruluşları, noter, dernekler, banka müdürlükleri, siyasi parti ilçe teşkilatlarına ve mahalle muhtarlıklarına bildirildiği; 18 mahalle muhtarlığından 17'sine tebligat yapıldığı ve bir derneğin kaşesinin okunamaması nedeniyle hukuka uygun değildir.
(4)	Danıştay 8. Daire E.N: 2013/5623	Manavgat Kent Konseyi Kent konseyi kuruluşunun yanlış yapıldığı: Derneklerin adına bakılarak değil faaliyetlerine bakılarak genel kurula çağrılması	Dava konusu işlem kent konseyinin kendisine ait bir işlem olup, belediyece tesis edilmiş bir işlem olmaması nedeniyle davalı belediyenin hasım mevkiinden çıkartılması

SN	DOSYA (E-K)	DAVA KONUSU	KARAR
(5)	Danıştay 8. Daire E.N: 2013/9361 K.N: 2014/1	Burdur Kent Konseyi Çalışma Yönergesi'nin iptali istemi Toplantı-karar yeter sayılarına uyulmadığı gerekçesiyle yönergenin iptali istemi	5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 76. maddesine göre belediyelere kent konseyinin çalışmalarına yardım ve destek sağlamaktan ibaret bir görev verildiği, belediyelerin konsey üzerinde hiyerarşik bir konumda bulunmadığı, dava konusu yönergenin belediyenin herhangi bir iştiraki olmaksızın çıkarıldığı, davalı belediyenin hasım mevkiinden çıkarılması

Kaynak: Sinerji Mevzuat ve İçtihat Programı

Kent konseyleri ile ilgili davalar daha çok 2577 sayılı İdari Yargılama Usul Kanunu'nun 2. 3. ve 14. maddeleri açısından değerlendirilmiştir (2577, İYUK).

4. BULGULAR VE TARTIŞMA

Yargı kararlarında ve idari yazışmalarda daha çok kent konseylerinin ilk kuruluşu aşamasındaki uygulamalarla ilgili konulara değinilmiştir.

Kent konseylerinin yaşadığı sorunlardan bazıları şunlardır (Erkul, 2012):

- Kent konseylerinin kendilerine özgü bütçelerinin olmaması ve KKY'ne göre; bütçelerinin, belediyelerin **bütçelerinde ödenek ayırmak suretiyle ayni ve nakdi yardım yapar ve destek sağlamasına bağlı olması,**
- Yerel halkın katılımının çoğunlukla yönetsel zorunluluklarla gerçekleşmesi (burada sorun kurum ve kuruluşlarda mıdır? Yoksa halkta mıdır?),
- Kent konseylerinin çoğu belediyede belediyelerin bir birimi gibi algılanması,
- Kent konseylerinin aldıkları kararların belediye meclislerinde tavsiye niteliği taşıması,
- Belediyelerin kent konseylerinden yeterli düzeyde yararlanamamaları,
- Özellikle çoğu belediyede çok aktörlü yönetişim anlayışının gerçekleşmemesi,

- Kent konseylerinin kendilerine özgü yasasının, tüzel kişiliğinin, bütçesinin olmaması.

Kurt'a göre de; kent konseylerinin daha etkin hale gelmesi için… yasalarla yetkilendirilmelidir. Demokratik yönetişim ilkelerinin, üst düzey yöneticiler tarafından yeterince içselleştirilmemiş olması ve buna bağlı olarak da politikalara ve programlara yansımasının sınırlı kalışı nedeniyle, ilgili konuya sahip çıkılma, teşvik edilme ve desteklenmesi yetersiz kalmaktadır (Kurt, 2015).

4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'nun 59. maddesinde dernekler, 101. maddesinde vakıflar tüzel kişilik olarak düzenlenmesine karşın kent konseylerinin tüzel kişiliği konusunda hükümler bulunmamaktadır (4721, TMK).

SONUÇ VE ÖNERİLER

Kent konseyleri her ne kadar hukuki olarak 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 76. maddesine göre kurulmuş olsalar da belediyelerin bir birimi değildir. Kent konseylerinin işleyişi yönetmelikle düzenlenmiştir ve ayrı bir örgütlenmedir. Dolayısıyla kent konseylerinin tıpkı Kalkınma Ajansları gibi ayrı bir yasası ve bütçesi olmalıdır. Diğer bir deyişle kent konseylerinin tüzel kişiliği olmalıdır. Kent konseyleri katılım sorunu yaşamaktadır. Bunun nedeni demokrasi anlayışının hatta tanımının kişiden kişiye değişmesi ve herkesin kendine göre bir demokrasi tanımının olmasıdır. Demokrasinin yerleşmesi ve gelişmesi bir süreç gerektirir. Ayrıca, demokrasinin başta aile içerisinde uygulanması ve davranışa dönüşmesi gerekir. Demokratik davranışlar ailede ve okulda verilmeden katılımın tam gerçekleşmesi beklenemez (Baykal, Erkul, Baykal ve Kara, 2013).

Kent konseylerinin algılanışı belediye başkanı ve adayı olduğu siyasi partiye göre değişmektedir. Bazı belediye başkanları kent konseylerini "Parayı ben veriyorsam yönetimine de karışırım" anlayışıyla belediyenin birimi gibi görmektedirler. Ayrıca, kent konseyleri belediye başkanının beklentileri doğrultusunda kararlar alıyor ve çalışmalar yapıyorsa kent konseyleri çok başarılı olarak değerlendirilmektedir. Bunun

tersi gerçekleşiyorsa kent konseyleri yok sayılmaktadır (Baykal, Erkul, Baykal ve Kara, 2013). Kent konseylerine hak ve fiil ehliyeti verilmeli ve ayrı bir kanun çıkarılarak tüzel kişilik ve mali yönetim konuları düzenlenmelidir. Kent konseylerine yasal ve yönetsel düzenlemelerle görev ve sorumluluklar verilmiş ancak, bunun karşılığı yetki verilmemiştir. Bir kuruluşa veya yöneticilere yetki, para ve nitelikli personel verilmezse hizmetler daha çok özveriyle belli bir yere kadar sağlanabilir. Yasal-yönetsel düzenlemelerde önerildiği şekliyle gerçekleştirilecek değişiklikler bu kuruluşların mali yapılarının ve yönetime katılımın verimli, etkili ve nitelikli hale getirilmesini sağlayacaktır.

KAYNAKÇA

- BAYKAL, Hülya; ERKUL, Hüseyin; BAYKAL, Tan ve KARA, Hüseyin (2013) "Kent Konseylerinin Sorunları Üzerine Bir İnceleme: Çanakkale Kent Konseyi Örneği" Mustafa Kemal Üniversitesi Soysal Bilimler Enstitüsü Dergisi, cilt 10, sayı: 22, s.85-105.
- ERKUL, Hüseyin (2012) "Eğitimden Kamu Yönetimine Gazete Köşe Yazılarıyla Bir Kişisel Gelişim Öyküsü", Demokrasi ve Kent Konseyleri, Ankara: Detay Yayıncılık.
- GÖRMEZ, Kemal ve ALTINIŞIK, H. Uçar (2011) "Yerel Demokrasi ve Kent Konseyleri", Kent Konseyleri Sempozyumu Bildiri Kitabı, Bursa: Bursa Kent Konseyi Yayını.
- Kent Konseyleri Yönetmeliği [KKY] (2006), R.G. Tarih: 08.10.2006, Sayı: 26313.
- KURT, Ahmet (2015), "Kent Konseyi Nedir? Ne İş Yapar?", http://www.gazeteesenler.com (Erişim Tarihi: 03.02.2015).
- Milli Eğitim Bakanlığı Teftiş Kurulu Başkanlığı (2008) Disiplin Amirleri ve Muhakkikler İçin Soruşturma Rehberi, Ankara: MEB Yayını.
- Onuncu Kalkınma Planı (2014-2018), www.kalkinma.gov.tr (Erişim Tarihi: 5.1.2015).
- ŞAHİN, S. Zafer (2011) "Kent Konseylerinin Katılımcı Kent Yönetimine Katkıları Üzerine Bir Değerlendirme: Ankara Örneği", Kent Konseyleri Sempozyumu Bildiri Kitabı, Bursa: Bursa Kent Konseyi Yayını.
- 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu [TCK] (2004), www.mevzuat.gov.tr (Erişim Tarihi: 5.1.2015).

- 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu [TMK], www.mevzuat.gov.tr (Erişim Tarihi: 5.1.2015).
- 5393 sayılı Belediye Kanunu (2005), www.mevzuat.gov.tr (Erişim Tarihi: 5.1.2015).
- 2577 sayılı İdari Yargılama Usul Kanunu [İYUK], www.mevzuat.gov.tr (Erişim Tarihi:5.1.2015).

YENİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE KANUNU BAĞLAMINDA KENT KONSEYLERİNİN İŞLEVSELLİĞİ VE ÖLÇEK SORUNU

Salih BATAL
Yrd. Doç. Dr., Yalova Üniversitesi
Çınarcık MYO, Yönetim ve Organizasyon Bölümü
salihbatal@gmail.com

İzzet İsmail DUR
Öğr. Gör., Yalova Üniversitesi
Çınarcık MYO, Yönetim ve Organizasyon Bölümü
ismaildur@hotmail.com

Volkan TOPÇU
Öğr. Gör., Yalova Üniversitesi
Çınarcık MYO, Yönetim ve Organizasyon Bölümü
volkantopcu77@gmail.com

ÖZET

Ülkemizde kamusal alanda yönetime katılım mekanizmasının en önemli ayağını oluşturan kent konseylerinin varlığı demokrasi sistemimizin işlerliği bakımından çok önemlidir. Kent konseyleri, yerel demokrasi ve katılımcılık açısından ele alındığında, kentin her türlü sorununun ve çözüm önerilerinin tartışılabileceği bir platform oluşturması nedeniyle ortak akıl olarak tanımlanmaktadır. Küçük kentler veya ilçelerde kent konseyleri uygulaması önemli çıktılar sağlayıp yerel katılım ve yerel demokrasinin işlevselleşmesine katkı sağlarken, büyükşehirlerde ölçek problemi nedeniyle uygulama zorluklarıyla karşılaşmıştır. Söz konusu ölçek sorunu il sınırlarının aynı zamanda belediye hizmet sınırları olarak tanımlanmasından kaynaklanmaktadır. Bu nedenle büyükşehirlerde hemşehri bilincinin gelişimi zorlaşmakta ve kent konseyleri meclislerine katılması gereken üye sayısında önemli artışlar yaşanmaktadır. Üye sayılarının bu oranda büyümesi meclislerin işlevselliğini zayıflatmakta ve sağlıklı karar alınmasını zorlaştırmaktadır. Alınan kararlarla da ilgili olarak temsiliyet ve meşruiyet sorgulamasına yol açmaktadır. Bu konuda en iyi örnek olarak İstanbul Büyükşehir Belediyesi'nin yaşadığı sorunlar verilebilir. Büyükşehir belediyelerinde hali hazırda mevcut ölçek sorunu çözülenmemişken yeni düzenleme (12.11.2012 Tarih 6360 Sayılı: On Dört İlde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Yedi İlçe Kurulması ile Bazı Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun) ile sorunlu olan kentlerin sayısı daha da artmıştır. Söz konusu düzenleme büyükşehirlerde yerel katılım mekanizmalarını ve kent konseyleri uygulama zorluklarını aşmadığı gibi sorunun büyümesine katkı sağlamıştır. Bu durumun sebebi, büyükşehir kanununda değişikliğe gidilirken kent konseyleri yö-

netmeliğinde herhangi bir değişikliğe gidilmemesi ve birbirini takip etmesi gereken bu süreçlerin arasındaki çekim gücünün zayıflamasıdır. Çalışmamızda özet olarak yeni büyükşehir belediye yasasının kent konseyleri bağlamında değerlendirilmesi ele alınacak olup, yaşanması muhtemel sorunlar tanımlanmaya çalışılacak ve çözüme dair bir kısım önerilerde bulunulacaktır.
Anahtar Kelimeler: Kamu Yönetimi, Yerel Yönetimler, Büyükşehir Belediyeleri, Kent Konseyleri

GİRİŞ

Ülkemizde yönetime katılım anlamında kent konseyleri stratejik öneme sahiptir. Yerel bir ruha sahip olması halkın yönetim süreçlerinde temsiliyetini kolaylaştırmaktadır. Seçimler yoluyla "sade katılım" sürecinin ötesine nitelikli olarak geçmeyi başaramayan demokrasi anlayışımız, kent konseylerinin katılımı teşvik eden yönüyle önemli bir fırsat yakalamış ve kendini aşma imkânı doğmuştur. Ortaya koyduğumuz tüm eleştiriler sürecin ruhuna değil, yönetimine ilişkindir. Fakat etkin bir yerel demokrasi anlayışının hayata geçirilebilmesi için revize edilmesi gereken noktalar bulunmaktadır.

Çalışmamızın omurgasını yönetmelik ve mevzuat eleştirisi oluşturmaktadır. Hukuki alt yapı tüm idari yapılanmaların neyi nasıl yapabileceklerinin çerçevesini çizmeleri bakımından son derece önemlidir. Bu anlamda Büyükşehir Belediye Kanunu'nda yapılan düzenleme ile "yeni büyükşehir belediyelerinin ihdas edilmesi ve büyükşehir belediyelerinin hizmet ölçeğinin kentin tüm sınırlarını" kapsaması oluşturmaktadır. Söz konusu iki temel değişikliği barındıran Büyükşehir Belediye Kanunu ile Kent Konseyleri Yönetmeliği ele alınmış ve iki yapı arasındaki denge yeniden değerlendirilmiştir. Değerlendirmelerimiz İstanbul'da olası bir kent konseyi toplantısı senaryosu ile örneklendirilmiş olup, ölçek problemi yani büyükşehir belediyelerinin büyüklüğü nedeniyle kent konseylerinin toplanıp karar alma zorlukları ortaya konulmaya çalışılmıştır.

1. YEREL YÖNETİŞİM VE KENT KONSEYLERİ

Demokrasi kavramının temel gerekleri olan halk katılımı, çoğunluk ilkesi ve seçmenlere karşı hesap verme sorumluluğu gibi değerlerin yerel yönetimlerde hayata geçirilmesi daha kolaydır (Batal, 2011: 76). Yerel yönetimlerde meşruluğu sağlama noktasında belli dönem aralıkla-

rıyla yapılan seçimlerin ve "sade katılım" hususunun yeterliliği tartışılmaktadır. Bu sorunun ortadan kalkmasına yönelik olarak yerel yönetimlerde insanların "yönetilen"den "yönetimde paydaş" konumuna gelmesi noktasında "yönetişim" kavramının ön plana çıktığını söyleyebiliriz (Dur, 2011:3).

1.1. Türkiye'de Yerel Yönetişim ve Kent Konseylerinin Doğuşu

1992'de Rio de Janeiro'da düzenlenen Birleşmiş Milletler Çevre ve Kalkınma Konferansı'nın bir çıktısı olan Gündem 21, tüm ülkelerindeki yerel yönetimlere "kendi toplulukları ile bir danışma sürecine girmek ve Yerel Gündem 21 (YG 21) üzerinde uzlaşma" konusunda çağrıda bulunmaktadır. Küresel "Gündem 21" doğrultusunda gelişen YG 21, yerel yönetişimin tüm alanlarını kapsamaktadır.[1]

Türkiye, YG 21 ile 1996'da İstanbul'da düzenlenen Birleşmiş Milletler HABITAT II "İnsan Yerleşimleri Konferansı" toplantıları sayesinde tanışmıştır. Habitat II toplantılarında, sürdürülebilir kalkınmanın temelinde demokratik, insan haklarına saygılı, şeffaf, katılımcı ve halka hesap veren yönetimler olduğu belirtilmiştir. Böylece yönetişim ilkesinin de temel çerçevesi çizilmiş olmaktadır. Habitat Gündemi, yerel gündemin etkin bir şekilde yaşama geçirilmesinin ön koşulu olarak, yerel yönetimlerin, sivil toplum kuruluşlarının ve diğer yerel aktörlerin etkin katılımını vurgulayarak son bulmaktadır (Emrealp, 2005: 23).

Kent konseyleri YG 21 yaklaşımının bir uygulama modeli olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu programın temel yaklaşımlarından biri, çözümlere yerel ölçekte kentin örgütlü ve örgütsüz kesimlerini "katılımcı" bir model ile YG 21 çatısı altında toplamaktadır. YG 21 sürecinde katılım; çalışma ve proje grupları düzeyinde sağlanmaya, daha doğrusu sürdürülmeye çalışılmaktadır. Geniş katılımlı kent konseylerinin ise bu süreçte, en geniş buluşma ve karar organı olarak işlev gördüğü belirtilmektedir (Güneş, 2004: 135).

5393 sayılı Belediye Kanunu'nun Kent Konseyi başlığını taşıyan 76. maddesi ve kanun gerekçesi kent konseyini tanımlamaktadır ve kent

1 Resmî Gazete, 24 Nisan 2007 Sayı: 26502 "Türkiye'de Yerel Gündem 21 Yönetişim Ağı Kanalıyla BM Binyıl Kalkınma Hedeflerinin Yerelleştirilmesi"

konseyine şu misyonu yüklemektedir; *Kent Konseyi, kent yaşamında; kent vizyonunun ve hemşehrilik bilincinin geliştirilmesi, kentin hak ve hukukunun korunması, sürdürülebilir kalkınma, çevreye duyarlılık, sosyal yardımlaşma ve dayanışma, saydamlık, hesap sorma ve hesap verme, katılım ve yerinden yönetim ilkelerini hayata geçirmeye çalışır. Belediyeler kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının, sendikaların, noterlerin, varsa üniversitelerin, ilgili sivil toplum örgütlerinin, siyasî partilerin, kamu kurum ve kuruluşlarının ve mahalle muhtarlarının temsilcileri ile diğer ilgililerin katılımıyla oluşan kent konseyinin faaliyetlerinin etkili ve verimli yürütülmesi konusunda yardım ve destek sağlar. Kent konseyinde oluşturulan görüşler belediye meclisinin ilk toplantısında gündeme alınarak değerlendirilir. Kent konseyinin çalışma usul ve esasları İçişleri Bakanlığınca hazırlanacak yönetmelikle belirlenir* (mevzuat.gov.tr, 2015).

Danıştay'ın[2] 2008'de yönetmeliğin bazı maddelerini iptali ve yönetmelikteki diğer eksiklikler 2009'da Kent Konseyi Yönetmeliği'nde değişikliğe gidilmesini zorunlu kılmıştır. Fakat yeni yönetmelik de kent konseylerinin etkinliğinin arttırılmasını sağlayamamıştır. Kuruluşunu örnek şekilde tamamlayan belediyeler diğer belediyelere örnek olmuş ve yeni kurulan kent konseyleri bu çerçevede gelişmiştir. Bu noktada uygulamaların yönetmeliği geçtiğini söylemek mümkündür.

2. BÜTÜNŞEHİR[3] DÜZENLEMESİNİN KENT KONSEYLERİ BAĞLAMINDA DEĞERLENDİRİLMESİ

Büyükşehir belediyesinin tanım ve görevleri 5216 sayılı Büyükşehir Belediye kanununda yer almaktadır. Söz konusu Kanunu'nun 2. maddesi büyükşehir belediyesini; *"Sınırları il mülki sınırı olan ve sınırları içerisindeki ilçe belediyeleri arasında koordinasyonu sağlayan; idarî ve malî özerkliğe sahip olarak kanunlarla verilen görev ve sorumlulukları yerine getiren, yetkileri kullanan; karar organı seçmenler tarafından seçilerek oluşturulan kamu tüzel kişisi"* olarak tanımlamaktadır (tbmm.gov.tr, 2004).

2 22.05.2008 Tarihli 2007/1280 Esas, 2008/3744 no'lu İptal Kararı.

3 "Bütünşehir" ifadesi, büyükşehirlerde hizmet ölçeğinin tüm kent sınırlarını kapsaması nedeniyle kullanılmıştır.

Kanunun 4. maddesi büyükşehir belediyesi kurulması için 750.000 nüfus[4] ve kanun çıkarılma şartı aramaktadır[5]. 2015 itibari ile Türkiye'de büyükşehir sayısı 30'dur. Bu bilgiler ışığında Kent Konseyi Yönetmeliği'ni ele aldığımızda karşımıza çıkan tablo şu şekildedir:

(Kent konseyi üyeliği) Madde 8 - (1) Kent konseyi; merkezi yönetimi, yerel yönetimi, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarını ve sivil toplumu ortaklık anlayışı ile buluşturmak üzere aşağıda belirtilen kişi, kurum ve kuruluş temsilcilerinden oluşur: a) Mahallin en büyük mülki idare amiri veya temsilcisi, b) Belediye başkanı veya temsilcisi, c) Sayısı 10'u geçmemek üzere illerde valiler, ilçelerde kaymakamlar tarafından belirlenecek kamu kurum ve kuruluşlarının temsilcileri, ç) Mahalle sayısı yirmiye kadar olan belediyelerde tüm mahalle muhtarları, diğer belediyelerde belediye başkanının çağrısı üzerine toplanan mahalle muhtarlarının toplam muhtar sayısının yüzde 30'unu geçmemek ve 20'den az olmamak üzere kendi aralarından seçecekleri temsilcileri, d) Beldede teşkilatını kurmuş olan siyasi partilerin temsilcileri, e) Üniversitelerden ikiden fazla olmamak üzere en az bir temsilci, üniversite sayısının birden fazla olması durumunda her üniversiteden birer temsilci, f) Kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının, sendikaların, noterlerin, baroların ve ilgili dernekler ile vakıfların temsilcileri, g) Kent konseyince kurulan meclis ve çalışma gruplarının birer temsilcisi (resmigazete.gov.tr, 2009).

Değerlendirme: Yönetmelik bu haliyle orta ölçekte bir kentin kent konseyi yapılanması için uygulanabilir niteliktedir. Bu noktada en çarpıcı örnek olarak 936[6] (ibb.gov.tr, 2014) mahallesi, 21.051 kayıtlı derneği ve 1.527 kayıtlı vakfı olan İstanbul ilidir. Hangi dernek, vakıf veya mahalle muhtarları genel kurula dâhil olacaktır ve nasıl bir meşruiyet sağlanacaktır? Söz konusu soruların tatmin edici cevabı bulunmamaktadır. Diğer büyükşehirler de benzer sorunlar ile boğuşmaktadır. Bu hususta aşağıdaki tablo açıklayıcı olacaktır:

4 Madde 4- (Değişik: 12.11.2012-6360/5 Md.) Toplam nüfusu 750.000'den fazla olan illerin il belediyeleri kanunla büyükşehir belediyesine dönüştürülebilir.

5 Ordu ilinin 2014 nüfus sayımına göre nüfusu 724.268 olmasına rağmen büyükşehir statüsü devam etmektedir.

6 6360 sayılı yasa ile 30.03.2014 tarihi itibariyle 151 adet orman köyünün, köy statüsü kaldırılarak bağlı bulundukları ilçe belediyesine mahalle olarak katılmıştır. Ayrıca İstanbul'da mahalle sayısı 936'ya çıkmıştır.

Tablo 1: Büyükşehirlerin Nüfusları, Dernek ve Vakıf Sayıları

	Büyükşehir	Nüfus[7]	Dernek Sayısı[8]	Vakıf Sayısı[9]
1.	İstanbul	14.377.018	21.051	1.527
2.	Ankara	5.150.072	10.061	789
3.	İzmir	4.113.072	5.972	222
4.	Bursa	2.787.539	4.380	87
5.	Antalya	2.222.562	2.698	90
6.	Adana	2.165.595	2.223	52
7.	Konya	2.108.808	2.669	155
8.	Gaziantep	1.889.466	1.691	44
9.	Şanlıurfa	1.845.667	1.010	38
10.	Mersin	1.727.255	1.889	46
11.	Kocaeli	1.722.795	3.080	51
12.	Diyarbakır	1.635.048	1.144	35
13.	Hatay	1.519.836	1.299	49
14.	Manisa	1.367.905	1.510	45
15.	Kayseri	1.322.376	1.390	72
16.	Samsun	1.269.989	1.940	45
17.	Balıkesir	1.189.057	1.620	67
18.	Kahramanmaraş	1.089.038	928	30
19.	Van	1.085.542	843	21
20.	Aydın	1.041.979	1.451	52
21.	Denizli	978.700	1.455	53
22.	Sakarya	932.706	1.723	35
23.	Tekirdağ	906.732	1.080	34
24.	Muğla	894.509	1.163	39
25.	Eskişehir	812.320	1.158	51
26.	Mardin	788.996	526	14
27.	Malatya	769.544	1.012	32
28.	Trabzon	766.782	1.428	47
29.	Erzurum	763.320	904	44

7 Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi (2015) http://tuikapp.tuik.gov.tr/adnksdagitapp/adnks.zul (Erişim:26.02.205).

8 İçişleri Bakanlığı Dernekler Dairesi Başkanlığı (2015) İllere Göre Dernek Listesi, http://www.dernekler.gov.tr/tr/Anasayfalinkler/illere-gore-faal-dernekler.aspx (Erişim: 25.02.2015).

9 Yeni Vakıfların Yıl Bazında İllere Göre Dağılımı (1980 - 2014) (2015), http://www.vgm.gov.tr/db/dosyalar/webicerik193.xls (Erişim: 24.02.2015).

	Büyükşehir	Nüfus[7]	Dernek Sayısı[8]	Vakıf Sayısı[9]
30.	Ordu	724.268[10]	1.043	29

Türkiye'de en fazla derneği olan 30 il sıralandığında bunların 27'sinin büyükşehir olduğu görülebilir. Aynı şekilde en fazla vâkıfı olduğu 30 il sıralandığında bu illerin 24'ünün büyükşehir olduğu görülmektedir. Ayrıca yeni düzenleme ile birlikte kaldırılan belde ve köylerin mahalleye dönüşmesi bu yörelerde yaşayan insanların yerel aidiyetlerini olumsuz etkileyerek, katılım oranının düşmesine neden olabilir.

Tablo 2: İstanbul Büyükşehir Belediyesi'nin Olası Kent Konseyi Yapısı

Katılımcı	Katılımcı Sayısı
Mahallin En Büyük Mülki İdare Amiri veya Temsilcisi	1 Kişi
Belediye Başkanı veya Temsilcisi	1 Kişi
Kamu Kurum ve Kuruluşlarının Temsilcileri	En az 1, En çok 10 Kişi
Mahalle Muhtarları	En az 20 en fazla 281[11] (936 x 0,3 = 280,8)
Siyasi Parti Temsilcileri	Ortalama 31[12] [13]
Üniversite Temsilcisi	47[14]

10 TUİK verilerine göre (2014) Ordu'nun büyükşehir belediyesi için ön görülen 750.000 nüfus şartını taşımadığı görülmektedir.

11 İstanbul'da 6360 sayılı yasa İle 30.03.2014 tarihi itibariyle 151 orman köyünün, köy statüsü kaldırılarak bağlı bulundukları ilçe belediyesine mahalle olarak katılmıştır. İstanbul'un şu anki mahalle sayısı 936'dır. İstanbul Büyükşehir Belediyesi, İstanbul İlçe ve Alan Bilgileri (2015), http://www.ibb.gov.tr/tr-tr/kurumsal/pages/ilceveilkkademe.aspx (Erişim: 01.03.2015).

12 İstanbul'da teşkilatlanmış parti sayısına ulaşılamadığı için, Siyasi Parti Temsilcileri sayısında 2015 genel seçimlere girecek partilerin sayısı baz alınmıştır.

13 Yüksek Seçim Kurulu Başkanlığı (2015), http://www.ysk.gov.tr/ysk/content/conn/YSKUCM/ path/Contribution%20Folders/Kararlar/2015-98.pdf (Erişim: 28.02.2015).

14 İstanbul'da 9 Devlet 38 de Vakıf Üniversitesi Bulunmaktadır. Yükseköğretim Kurulu (2015), http://www.yok.gov.tr/web/guest/universitelerimiz (Erişim: 01.03.2015).

Katılımcı	Katılımcı Sayısı
Kamu Kurumu Niteliğindeki Meslek Kuruluşlarının Temsilcisi[15]	192 (153[16]+23[17]+4[18]+12[19]=192)
Sendikaların Temsilcisi	76 (25[20]+16[21]+2[22]+12[23]+15[24]+7[25])
Noterlerin Temsilcisi	315[26]
Baroların Temsilcisi	1
"İlgili[27]" Derneklerin Temsilcisi	0 veya en fazla 21.051[28]

15 Türkiye'deki Kamu Kurumu Niteliğindeki Meslek Kuruluşları'nın oluşturduğu birlik sayısı 17'dir. Fakat bu birliği oluşturan kuruluşların sayısına baktığımızda katılımcı sayısı artmaktadır. Örneğin Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliğine üye meslek kuruluşu sayısı 23'tür. Devlet Personel Başkanlığı Devlet Teşkilatı Bilgi Bankası Kamu Kurulu Niteliğindeki Meslek Kuruluşları (2015), http://euygulama.dpb.gov.tr/devletteskilati/kontrollu/Meslek.aspx (Erişim: 01.03.2015). Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği İstanbul Birimleri iletişim bilgileri (2015), http://www.ikkistanbul.org/index.php?option=com_content&view=article&id=52:kimya&catid=31:odalar&Itemid=28 (Erişim: 01.03.2015).

16 İstanbul Esnaf ve Sanatkârlar Odaları Birliği (2015), http://istesob.org/odalar.html (Erişim: 27.02.2015).

17 İstanbul Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği (2015), http://www.ikkistanbul.org/ index.php?option=com_content&view=article&id=52:kimya&catid=31:odalar&Itemid=28 (Erişim: 01.03.2015).

18 Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği'ne bağlı İstanbul'daki oda sayısı 4'tür. Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği İl Bazında Oda ve Borsalar (2015), http://www.tobb.org.tr/Sayfalar/IlBazindaOdaBorsaArama.php?combobox=%C4%B0STANBUL (Erişim: 07.02.2015).

19 Baro, Noterlerin Katılımı yönetmelikte ayrı olarak sıralandığından bu tasnifte mükerrer olmaması için sayılmamıştır. Ayrıca sağlıklı olarak Türkiye Tohumcular Birliği'nin İstanbul şube bilgisine ulaşılamamıştır. Bu nedenle katılımcı sayısından 1 eksiltmek mümkündür.

20 İstanbul'da 24 Bağımsız İşçi Sendikası vardır. Bağımsız İşçi Sendikaları (2015), http://www.csgb.gov.tr/csgbPortal/ShowProperty/WLP%20Repository/cgm/sendikalar/dosyalar/bagimsiz_isci (Erişim: 01.03.2015).

21 İstanbul'da Türkiye Devrimci İşçi Sendikaları Konfederasyonu'na (DİSK) Bağlı 16 sendika vardır. Türkiye Devrimci İşçi Sendikaları Konfederasyonu (2015), http://www.csgb.gov.tr/csgbPortal/ShowProperty/WLP%20Repository/cgm/sendikalar/dosyalar/disk (Erişim: 01.03.2015).

22 İstanbul'da Hak İşçi Sendikaları Konfederasyonu'na (HAK İŞ) bağlı 2 sendika vardır. Hak İşçi Sendikaları Konfederasyonu (2015), http://www.csgb.gov.tr/csgbPortal/ShowProperty/ WLP%20Repository/cgm/sendikalar/dosyalar/hakis (Erişim: 01.03.2015).

23 İstanbul'da Türkiye İşçi Sendikaları Konfederasyonu'na bağlı 12 sendika vardır. Türkiye İşçi Sendikaları Konfederasyonu (2015), http://www.csgb.gov.tr/csgbPortal/ShowProperty/WLP% 20Repository/cgm/sendikalar/dosyalar/turkis (Erişim: 01.03.2015).

24 İstanbul'da Türkiye İşveren Sendikaları Konfederasyonu'na (TİSK) bağlı 15 sendika vardır. Türkiye İşveren Sendikaları Konfederasyonu (2015), http://www.csgb.gov.tr/csgbPortal/ShowProperty/WLP%20Repository/cgm/sendikalar/dosyalar/tisk (Erişim: 01.03.2015).

25 İstanbul'da 7 tane Bağımsız İşveren Sendikası vardır. Bağımsız İşveren Sendikaları (2015), http://www.csgb.gov.tr/csgbPortal/ShowProperty/WLP%20Repository/cgm/sendikalar/dosyalar/bagimsiz_isveren (Erişim: 01.03.2015).

26 Türkiye Noterler Birliği İstanbul Noter Odası (2015), http://portal.tnb.org.tr/istanbulNoterOdasi/Sayfalar/BagliNoterlikler.aspx (Erişim: 01.03.2015).

27 İlgili ifadesinin tırnak içinde verilmesinin nedeni; Kent Konseyi Yönetmeliği'nde yer alan "ilgili" ifadesinin neyi kastettiği anlaşılamadığındandır.

28 İçişleri Bakanlığı Dernekler Dairesi Başkanlığı, İllere Göre Dernek Listesi (2015) http://www.dernekler.gov.tr/tr/Anasayfalinkler/illere-gore-faal-dernekler.aspx (Erişim: 25.02.2015).

Katılımcı	Katılımcı Sayısı
"İlgili[29]" Vakıfların Temsilcileri	0 veya 1,527[30]
Meclis ve Çalışma Grupları	Belirsiz[31]
TOPLAM	En Az **685** Kişi En Fazla **23.533** Kişi

(Yürütme Kurulu) Madde 11 - (1) Yürütme kurulu, genel kurul tarafından birinci dönem için iki, ikinci dönem için üç yıl görev yapmak üzere seçilen, kadın ve gençlik meclis başkanlarının da yer aldığı en az yedi kişiden oluşur. Yürütme kuruluna kent konseyi başkanı, bulunmaması halinde en yaşlı üyesi başkanlık eder (resmigazete.gov.tr, 2006).

Değerlendirme: Yönetmelikte yer alan en az 7 ibaresi muğlak bir ifadedir. Alt ve üst sınırın çeşitli parametreler dikkate alınarak (nüfus, STK, vs.) aracılığıyla belirlenmiş olması gerekir. Büyükşehirlerin toplumsal yapısı değerlendirildiğinde karmaşaya neden olabilecek süreçlerin yaşanması muhtemeldir.

(Kent Konseyi Başkanı) Madde 11/A - (1) Kent konseyi başkanı genel kurul tarafından seçilir. Kent konseyi başkanının görev süresi, yürütme kurulunun görev süresiyle paralel olmak üzere ilk dönem için iki yıl, ikinci dönem için üç yıldır. (2) Kent konseyi başkanının seçimi için ilk oylamada üye tamsayısının üçte iki ve ikinci oylamada üye tamsayısının salt çoğunluğu aranır. İkinci oylamada salt çoğunluk sağlanamazsa, bu oylamada en çok oy alan iki aday için üçüncü tur oylama yapılır. Üçüncü oylamada en fazla oyu alan aday, başkan seçilir. (3) Kent konseyi başkanının seçimi, kent konseyinin ilk toplantısının birinci birleşimde tamamlanır. (4) Kent konseyi başkanının izin, hastalık veya başka bir sebeple görevi başında bulunmadığı hallerde, bu sürede en yaşlı üye vekâlet eder.

Değerlendirme: Yönetmeliğin bu haliyle genel kurulu toplamak çok zordur. Örneğin; 9 Kasım 2007'de Ankara Kent Konseyi toplantısını 162 üyeden 82'sinin katılımıyla gerçekleştirerek (gerekli olan ço-

29 İlgili ifadesinin tırnak içinde verilmesinin nedeni; Kent Konseyi Yönetmeliği'nde yer alan "ilgili" ifadesinin neyi kastettiği anlaşılamadığındandır.

30 Yeni Vakıfların Yıl Bazında İllere Göre Dağılımı (1980-2014) (2015) http://www.vgm.gov.tr/ db/ dosyalar/webicerik193.xls (Erişim: 24.02.2015).

31 Kurulan meclis ve çalışma gruplarına göre farklılık arz edecektir.

ğunluğu bir üye ile sağlamıştır), 15 Mayıs 2008'de İstanbul Büyükşehir Belediyesi'nin 1106 üyeden oluşan kent konseyinin genel meclis oturumu sadece 154 üyenin katılımı nedeniyle ertelenmiştir (Akdoğan, 2008). Kalabalık kentlerde başkan seçimi sırasında üçüncü tura kalınması muhtemeldir. Üçüncü turda en çok oyu alanın seçilmesi ise temsiliyet ve meşruiyet sorununu beraberinde getirebilir.

(Meclisler ve Çalışma Grupları) Madde 12 - (1) Kent konseyleri, görev alanına giren konularda meclis ve çalışma grupları oluşturabilir. (2) Meclislerin ve çalışma gruplarının çalışma usul ve esasları genel kurulca belirlenir. (3) Meclislerde ve çalışma gruplarında oluşturulan görüşler, kent konseyi genel kurulunda görüşülerek kabul edildikten sonra değerlendirilmek üzere ilgili belediye meclisine sunulur.

Değerlendirme: Büyükşehir Belediye modelinin uygulandığı kentlerde kent konseyi genel kurulu tarafından belirlenir-hazırlanır-uygulanır ifadeleriyle hazırlanan tüm maddelerin yürütülmesi ve sonuç alması ölçek bakımından zordur. Genel kurulun mevcut yapısı ile sağlıklı karar alıp uygulaması önemli sorunları beraberinde getirmektedir.

(Toplantı ve Görüşme Usulü) Madde 13 - (1) Kent konseyi organları, çalışma yönergelerinde belirlenen yer ve zamanlarda üye tam sayısının salt çoğunluğu ile olağan olarak toplanır ve katılanların salt çoğunluğu ile karar alır. Oylamada eşitlik çıkması halinde başkanın bulunduğu taraf çoğunluk sayılır. (2) Genel kurul, yürütme kurulu başkanı tarafından doğrudan veya 8. maddede öngörülen katılımcı sayısının üçte birinin teklifi üzerine olağanüstü toplantıya çağırılabilir.

Değerlendirme: Büyükşehir Belediye modelinin uygulandığı kent konseylerinde olağanüstü toplantıya çağırılması için gereken üçte birinin teklifi şartı, üye çokluğu bakımından önemli bir sayıdır. Üçte birden az olması şartı ise olağanüstü olması bakımından düşünülemez. Ayrıca katılımın yoğunluğu düşünüldüğünde kararların yine üçüncü tura kalması ve temsiliyet - meşruiyet sorununu doğurması muhtemeldir.

(Yönerge Çıkarma) Madde 16 - (1) Kent konseyi genel kurulu bu yönetmeliğe aykırı olmamak kaydıyla uygulama yönergeleri çıkarabilir.

Değerlendirme: Büyükşehir Belediye modelinin uygulandığı kentlerde kent konseyleri genel kurulunun toplanması dahi başlı başına bir sorunken, yönerge çıkarmaları çok zordur. Çıkarılması başarılabilen yönergelerin ise çıkma usulü ve meşruiyeti tartışmaya açıktır.

Geçici Madde - (1) YG 21'in Programının uygulandığı yerlerde, kent konseyi veya benzeri adlarla oluşturulmuş yapılanmalar bu Yönetmelik hükümlerine uygun hale getirilir. Kent konseyi bulunmayan belediyelerde ilk toplantı, belediye başkanının çağırısı ile yapılır. (2) Kent konseyi ve benzeri adlarla oluşturulmuş mevcut yapılanmalara ve ilk toplantıya ilişkin işlemler bu yönetmeliğin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren en geç bir yıl içerisinde tamamlanır. (3) Kent konseyi ilk toplantısını, belediye başkanının çağrı yazısında bildirilen gündemle, ilan edilen yer ve tarihte yapar. Bu toplantıda yürütme kurulu oluşturulur.

Değerlendirme: Büyükşehir belediye modelinin uygulandığı kent konseylerinin oluşumu takibi zordur. Küçük gruplar üzerinden ilan edilen kuruluş çağrıları tam olarak halk katılımı özelliğini taşımamakta ve kanunun yüklediği şartı sağlama niyetini aşamamaktadır.

SONUÇ

Türkiye'de kent konseyleri uygulamaları mevzuatın kendilerine yüklediği gücün önüne geçmiş ve kentsel birçok konuda belirleyici hale gelmiştir. Bu belirleyicilik kent konseylerinin işlevlerini çeşitlendirmekte olup öncelikle yönetime katılım anlamında farkındalığı arttırmıştır. Yerel katılım, yerel projelerin geliştirilmesine ön ayak olmuş ve kent konseyleri proje üreten üsler haline gelmiştir. Üretilen projeler ilgili kurullarda tartışılmış ve yerel demokrasinin işlemesine katkı sağlamıştır. Bu sayede insanlar yaşadıkları kenti tanımış ve yabancılaşmanın önüne geçilmiştir. Kent konseyleri, kentine ve hemşehrilerine katkı sunmaya gönüllü insan kaynağı ve sivil toplum kuruluşlarının bir araya gelmesini sağlamıştır. Aynı amaç için bir araya gelen bu insanların çabaları kent dinamizmini arttıran önemli bir etkiye sahiptir. Tüm bu olumlu etkilerin daha nitelikli hale gelebilmesinin yolu mevzuat altyapısının yeniden düzenlenmesidir.

Aksi halde kent konseyleri geçici çözümlerle yol alan, emek, vakit ve nakit israf eden yapılar halini almaya başlayacaktır.

Büyükşehir Belediye Kanunu'nda yapılan değişiklikler kent konseyleri yönetmeliğini yeniden irdelemek için iyi bir fırsat sunmaktadır. Düzenleme ile birlikte çalışmamız boyunca anlattığımız ölçek problemi; birkaç kentin yaşadığı sorunu daha fazla kentin yaşamasına ve nüfus olarak ülkemizin yarıdan fazlasının katılım süreçlerine etkili dâhil olamamasına neden olmaktadır. Ölçek problemi dışında yönetmelikten kaynaklanan diğer başlıca sorunlar şunlardır:

- Yönetmeliğin genel dili değişmelidir. Yönetmeliğin genel dili "kent ve kent hakları" şeklindedir (Madde 6/a ve 7/c). Kenti anlamlı kılan, kentte yaşayanlardır. Bu bakımdan "kent, kent hakları ve kentli hakları" birlikte düşünülmelidir.
- Kent konseyleri tamamen sivilleşmelidir. Belediye başkanlarının genel sekreter önerisi süreci siyasallaştırmaya dönük korunaksız kılmaktadır.
- Kent konseylerinin gücü tanımlanmalıdır. Halihazırda belediye meclisleri kent konseyleri kararlarını gündemlerine almama hakkına sahiptir.
- Kent konseylerinin mali yapısı tanımlanmalıdır. "Belediyeler konseylere bütçelerinde ödenek ayırmak suretiyle ayni ve nakdi yardım yapar ve destek sağlar" ifadesi hem muğlak hem de siyasal yönlendirmeye karşı korunaksızdır.

Mevcut yönetmelik orta ölçekte bir kentin kent konseyi yapılanması için uygulanabilir niteliktedir. Etkili yönetişim için bir katılım ölçeği belirlemek gerekmektedir. Büyükşehir belediye meclisi modeli gibi bir büyükşehir belediye kent konseyi modelinin oluşturulması düşünülebilir. Buna göre her ilçe kent konseyinden belirli oranlarda temsilcilerin oluşturduğu büyükşehir belediye kent konseyi modellemesine gidilebilir. Tüm belediyelere uygulanmaya çalışılan standart bir kent konseyi modeli yerine, il, ilçe ve büyükşehir belediyesi şeklinde farklı kent konseyi modelleri sunmak ölçek probleminin çözümünü sağlayabilir.

KAYNAKÇA

- Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi (2015) http://tuikapp.tuik.gov.tr/adnksdagitapp/adnks.zul (Erişim: 26.02.205).
- AKDOĞAN, Argun (2008) "Yeni Yerel Yönetim Yasalarında Katılım" www.yayed.org/id70-incelemeler/dosya-08-3-yeni-yerel-yonetim-yasalarinda-katilim-a-argun-akdogan.php (Erişim Tarihi: 26.02.2015)
- ARIKBOĞA, Erbay (2004) Yönetimde Değişim Süreci ve Yönetişim: İstanbul Konseyi Örneği. Yayınlanmamış Doktora Tezi, İstanbul.
- Bağımsız İşçi Sendikaları (2015) http://www.csgb.gov.tr/csgbPortal/ShowProperty/WLP%20Repository/cgm/sendikalar/dosyalar/bagimsiz_isci (Erişim: 01.03.2015).
- BATAL, Salih (2011) Avrupa Birliği Yönetime Katılım İlkesinin Türkiye Uygulaması Örneği: Kent Konseyleri, Kent Konseyleri Sempozyumu Bildiri Kitabı, Bursa.
- Belediye Kanunu (2005) http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5393.pdf (Erişim: 09.01.2015).
- Büyükşehir Belediye Kanunu (2004) http://www.tbmm.gov.tr/kanunlar/k5216.html (Erişim: 09.01.2015).
- Devlet Personel Başkanlığı Devlet Teşkilatı Bilgi Bankası Kamu Kurulu Niteliğindeki Meslek Kuruluşları (2015) http://euygulama.dpb.gov.tr/devletteskilati/kontrollu/ Meslek.aspx, (Erişim: 01.03.2015).
- DUR, İzzet İsmail (2011) Yerel Yönetişim ve Kent Konseyi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- EMREALP, Sadun (2005) Yerel Gündem 21 Uygulamalarına Yönelik Kolaylaştırıcı Bilgiler El Kitabı, İstanbul: IULA-EMME Yayınları.
- GÜNEŞ, Muharrem (2004) Yerel Gündem 21: Ulusal Kentlerden Küresel Köylere, Ankara: Detay Yayınevi.
- Hak İşçi Sendikaları Konfederasyonu (2015) http://www.csgb.gov.tr/csgbPortal/ShowProperty/WLP%20Repository/cgm/sendikalar/dosyalar/hakis (Erişim: 01.03.2015).
- Kent Konseyi Yönetmeliği (2006) http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2006/10/20061008-5.htm (Erişim: 12.02.2015).
- Kent Konseyi Yönetmeliği Değişiklik (2009) http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2009/06/20090606-9.htm (Erişim: 10.02.2015).
- İçişleri Bakanlığı Dernekler Dairesi Başkanlığı İllere Göre Dernek Listesi (2015) http://www.dernekler.gov.tr/tr/Anasayfalinkler/illere-gore-faal-dernekler.aspx (Erişim: 25.02.2015).

- İstanbul Büyükşehir Belediyesi İstanbul İl ve İlçe Alan Bilgileri (2015) http://www.ibb.gov.tr/tr-tr/kurumsal/pages/ilceveilkkademe.aspx (Erişim: 28.02.2015).
- İstanbul Esnaf ve Sanatkarlar Odaları Birliği (2015) http://istesob.org/odalar.html (Erişim: 27.02.2015).
- TMMOB Birliği İstanbul Birimleri İletişim Bilgileri (2015) http://www.ikkistanbul.org/index.php?option=com_content&view=article&id=52:kimya&catid=31:odalar&Itemid=28 (Erişim: 01.03.2015)
- Bağımsız İşveren Sendikaları (2015) http://www.csgb.gov.tr/csgbPortal/ShowProperty/WLP%20Repository/cgm/sendikalar/dosyalar/bagimsiz_isveren (Erişim: 01.03.2015).
- Türkiye Devrimci İşçi Sendikaları Konfederasyonu (2015) http://www.csgb.gov.tr/csgbPortal/ShowProperty/WLP%20Repository/cgm/sendikalar/dosyalar/disk (Erişim: 01.03.2015).
- Türkiye Noterler Birliği İstanbul Noter Odası (2015) http://portal.tnb.org.tr/istanbulNoterOdasi/Sayfalar/BagliNoterlikler.aspx (Erişim: 01.03.2015)
- Türkiye İşçi Sendikaları Konfederasyonu (2015) http://www.csgb.gov.tr/csgbPortal/ShowProperty/WLP%20Repository/cgm/sendikalar/dosyalar/turkis (Erişim: 01.03.2015).
- Türkiye İşveren Sendikaları Konfederasyonu (2015) http://www.csgb.gov.tr/csgbPortal/ShowProperty/WLP%20Repository/cgm/sendikalar/dosyalar/tisk (Erişim: 01.03.2015).
- Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği İl Bazında Oda ve Borsalar (2015) http://www.tobb.org.tr/Sayfalar/IlBazindaOdaBorsaArama.php?combobox=%C4%B0STANBUL (Erişim: 27.02.2015).
- Yeni Vakıfların Yıl Bazında İllere Göre Dağılımı (1980-2014) (2015) http://www.vgm.gov.tr/db/dosyalar/webicerik193.xls (Erişim: 24.02.2015).
- Yükseköğretim Kurulu (2015) http://www.yok.gov.tr/web/guest/universitelerimiz (Erişim: 01.03.2015).
- Yüksek Seçim Kurulu Başkanlığı (2015) http://www.ysk.gov.tr/ysk/content/conn/YSKUCM/path/Contribution%20Folders/Kararlar/2015-98.pdf (Erişim: 28.02.2015).
- 5393 sayılı Belediye Kanunu, www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5393.pdf (Erişim Tarihi: 26.02.2015).

KENT KONSEYLERİNİN MALİ KISITLARI

Ahmet ULUSOY
Prof. Dr., Karadeniz Teknik Üniversitesi
İ.İ.B.F., Maliye Bölümü
aulusoy@ktu.edu.tr

Mustafa TEKDERE
Arş. Gör., Erzincan Üniversitesi
İ.İ.B.F., İktisat Bölümü
mustafa_tekdere@hotmail.com

ÖZET

Dünya'da ve ülkemizde özellikle 1980 sonrası süreçte, neo-liberal akımların idari, siyasi ve ekonomik alana yeniden hâkim olmaya başlaması üzerine geleneksel yönetim anlayışlarının terk edilip yeni yönetim anlayışlarının benimsenmesi hız kazanmıştır. "Yeni Kamu Yönetimi" olarak ifade edilen bu anlayış çerçevesinde "yönetişim" kavramının ön plana çıktığı görülmektedir. Yönetişim; saydamlık, hesap verebilirlik, katılım, çalışma uyumu, yerindelik, etkinlik ve verimlilik gibi kriterlere dayanan, çok aktörlü ve toplumsal ortaklıklara dayalı yönetim anlayışını ifade etmektedir. Ayrıca temelleri 1992 yıllarına dayanan ve yerel düzeyde sürdürülebilir kalkınmaya yönelik katılımcı bir eylem planlaması niteliğindeki "Yerel Gündem 21" uygulamaları ile yerel düzeyde yönetişim çalışmalarına önemli bir katkı sağlanmıştır. Bu doğrultuda yerel yönetimler bünyesinde halkın daha fazla söz sahibi olacağı birimler oluşturulmaya başlanmıştır. Bu birimlerin en önemlilerinden biri kent konseyleridir. Kent konseylerinin amaç ve görevlerine bakıldığında belediyelerin görevlerini tamamlayıcı ve halkın katılımını arttırıcı önemli sorumluluklar üstlenen kurumlar olduğu görülmektedir. Fakat kent konseylerinin cari sistem içinde bu sorumlulukları yerine getirecek gelir kaynaklarına sahip olmadığı açıktır. Bu düşünceden hareketle çalışmada kent konseylerinin hizmet yükümlülükleri ve potansiyeli ortaya konularak gelir kaynakları ve bütçe süreçleri incelenmiş, yaşanılan mali sorunlar ortaya konularak neler yapılabileceği (kent konseyi yöneticilerinin görüşleri de alınarak) tartışılmaya çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Kent Konseyleri, Yönetişim, Bütçe, Katılımcılık, Mali Kısıt.

GİRİŞ

Belediyeler belde sakinlerinin mahallî müşterek nitelikteki ihtiyaçlarını karşılamak üzere kurulan ve karar organları seçmenler tarafından seçilerek oluşturulan, idarî ve malî özerkliğe sahip kamu tüzel kişileri olarak tanımlanmaktadır. Söz konusu tanımlama kapsamında belediyelerin görevleri sadece mahalli fiziki ihtiyaçların karşılanması olarak değerlendirilmemelidir. Çünkü yerel yönetimler, merkezi yönetimlere kıyasla halkın karar alma aşamalarına daha aktif katılma imkânına sahip olduğu birimlerdir. Bu sayede demokratik gelişim, saydamlık, hesap verebilirlik, etkinlik ve verimliliğin gelişimi açısından önemli bir misyon üstlenmektedirler.

Özellikle 2000'li yıllar sonrasında yapılan yasal düzenlemelerle belediyelerin görevleri (5393 ve 5216 sayılı kanun) ve gelirlerinde (5779 ve 6360 sayılı kanun) geçmiş yıllara kıyasla yaşanan artışlar bu birimlerin üstlendiği sorumluluğu daha da arttırmış, etkinlik ve verimlik konusuna daha fazla önem verilmesi gereği ortaya çıkmıştır. Bu kapsamda belediyeler ile halk arasında köprü görevi üstlenen ve halkın taleplerinin karar alma mekanizmalarına daha etkin ve doğru biçimde ulaşmasını sağlayan örgütlere ihtiyaç duyulmuştur. Bu örgütlerin başında ise kent konseyleri gelmektedir.

5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 76. maddesinde düzenlenen kent konseylerine gerek söz konusu kanunda gerekse ilgili yönetmeliklerde önemli görevler verilmiştir. Bu noktada önemli olan, aktarılan görevler kadar bu görevleri layıkıyla gerçekleştirecek teknik, idari ve mali kapasiteye sahip olunmasıdır. Aksi takdirde belediyelerde olduğu ve sürekli eleştirildiği gibi görevlerle tutarlı gelir kaynaklarına sahip olunmaması, sorumlulukların kâğıt üzerinde kalmasına ve birimlerin kapasitesinden tam yararlanılamamasına neden olmaktadır. Bu bakış açısıyla çalışmada öncelikle belediyelere aktarılan kamusal yetkilerin etkin, verimli ve tutumlu bir şekilde kullanılması adına oluşturulan kent konseylerinin amaç ve görevleri ortaya konulmuştur. Sonrasında ise, söz konusu amaç ve gö-

revleri gerçekleştirecek mevcut konumda yetersiz olan mali durum analiz edilmiş ve muhtemel sonuçlar ile çözüm önerileri, kent konseyi yöneticilerinin görüşleri de dâhil edilerek ortaya konulmaya çalışılmıştır.

1. KENT KONSEYLERİNİN GELİŞİM SÜRECİ

1970'li yıllardan itibaren artan nüfus ve kentleşme ile beraber hızlı sanayileşme insanoğlunun doğaya verdiği zararın, çevre sorunlarına olan duyarlılığın artmasına ve özellikle Birleşmiş Milletler bünyesinde yapılan çalışmalarla sürdürülebilir kalkınma kavramına odaklanılmasına neden olmuştur. Bu kapsamda konferanslar gerçekleştirilmiş ve (1992 yılında Rio de Janeiro'da Çevre ve Kalkınma Konferansı ve Rio Yeryüzü Zirvesi) eylem planları (Gündem 21) uygulanmıştır. Uygulanan eylem planlarında sürdürülebilir kalkınma yolunda yerel yönetimlerin önemli olduğu vurgusu yapılmış ve çok aktörlü, toplumsal ortaklıklara dayalı bir yönetim anlayışı olan "yönetişim" yaklaşımına adım atılması yönünde çabalar sergilenmiştir (Kuluçlu, 2011: 183, Savut, 2011: 345, Emrealp, 2005: 20, Ruige vd., 2014: 11, Atvur, 2009: 232). Türkiye'de ise Gündem 21'in tanınmasında 1996 yılında İstanbul'da düzenlenen BM Habitat II İnsan Yerleşimleri Konferansı'nın etkisi büyüktür (Kerman vd., 2011: 18). Sonraki yıllarda uygulanan projeler (Türkiye'de Yerel Gündem 21'lerin Teşviki ve Geliştirilmesi Projesi) ve daha önce benimsenmiş uluslararası şartlar ile (Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı) yerel yönetimlerin genel yönetim içindeki ağırlığı arttırılmaya çalışılmış ve hizmetlerin halka en yakın kuruluşlarca gerçekleştirilmesi gereğinin ve katılımcılığın altı çizilmiştir (Emrealp, 2005: 30, Atvur, 2009: 234, Soygüzel, 2012: 5).

Söz konusu hedefler ve hizmetlerin halka yakın kuruluşlarca yürütülmesi sürecinin kuramsal çatısını oluşturan yönetişim anlayışı; vatandaş, vatandaşların katılımı ile oluşan sivil toplum kuruluşları ve özel sektör kuruluşları ile belediye arasında aracılık rolü üstlenecek kurumlara ihtiyaç duymaktadır. Bu sayede vatandaşların istek, tercih ve şikâyetlerinin üst düzey karar alma süreçlerine kapsayıcı (geniş tabanlı) katılımcılık vasıtasıyla daha etkin ve kolay biçimde ulaşması sağlanabile-

cektir. Belirtilen amaçlarla ülkemizde vatandaş ile belediye arasında köprü görevi üstlenerek ihtiyaçlara cevap verecek kurumlar kent konseyleri olmuştur. Kısaca ifade etmek gerekirse birbiriyle iç içe geçmiş yönetişim olgusu, yeni kamu yönetimi anlayışı, yerelleşme akımları ve Gündem 21 (Kent Konseyi Yönetmeliği'nde de bu kavramlara temas edilmiştir), kent konseylerinin oluşumuna zemin hazırlamış ve 2005 yılında çıkarılan 5393 sayılı kanun ile ilgili konseyler hukuki kimliğine kavuşmuştur. 2006 yılında çıkarılan Kent Konseyi Yönetmeliği ile fiilen uygulamalara başlanmıştır.

2. KENT KONSEYLERİNİN AMAÇ VE GÖREVLERİ

5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 76. maddesine göre kent konseylerinin amacı, kent yaşamında; kent vizyonunun ve hemşerilik bilincinin geliştirilmesi, kentin hak ve hukukunun korunması, sürdürülebilir kalkınma, çevreye duyarlılık, sosyal yardımlaşma ve dayanışma, saydamlık, hesap sorma ve hesap verme, katılım ve yerinden yönetim ilkelerini hayata geçirmek olarak ifade edilmiştir. Görüldüğü üzere kent konseylerinin kentin birliği, bütünlüğü ve aynı amaç etrafında toplanması başta olmak üzere, ekonomik, idari, sosyal ve denetimle ilgili birtakım faaliyetlerin sorumluluğunu üstlendiği ortadadır. 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 76. maddesine dayanarak hazırlanan Kent Konseyi Yönetmeliği'nin 6. maddesinde kent konseylerinin görevleri maddeler halinde sayılmıştır.

İlgili maddeye göre kent konseylerinin görevleri incelendiğinde kurumlara siyasi, idari, sosyal, ekonomik ve denetimsel bazda önemli sorumluluklar verildiği, ayrıca görev kapsamının maddeler halinde ayrıntılı biçimde ifade edildiği göze çarpmaktadır. Bu görevler söz konusu kurumlara olan beklentileri gösterme açısından önemli bir emare olarak da görülebilir.

Genel olarak görevler incelendiğinde kent konseylerinin; tarihi, kültürü ve doğasıyla kent kimliğine sahip çıkan, halkın kapsayıcı katılımını sağlayarak demokrasiyi ve yönetişimci anlayışı geliştiren, kaynak kullanma sürecine etkinlik, verimlilik ve denetim temelinde müdahil ola-

rak sürdürülebilir kalkınmaya zemin hazırlayan, kent vizyonunun oluşumunu vatandaşa en yakın düzeyde organize ederek belediye ile vatandaş arasındaki iletişim sürecini kurumsallaştıran ve kolaylaştıran bir kurum olduğu ortaya çıkmaktadır. Kentin faaliyetlerini ve gelişim sürecini halka en yakın düzeyde takip eden kent konseyleri, raporlar hazırlayıp kamuoyuna sunarak yerel sorunların çözümü ve ileriye yönelik tasarımlar adına tartışma ortamı oluşturmaktadır. Oluşan tartışma ortamlarında tavsiye niteliğinde (danışma organı) kararlar alınmaktadır. Tavsiye niteliğindeki kararların kamusal hizmetlerle ilgili rasyonalitesi, doğrudan kullanıcı olan vatandaşların gündelik sorunlarının çözümü konusunda çoğu zaman somut ve daha iyi fikirlere sahip olmasından kaynaklanmaktadır (Ruige vd., 2014: 30).

Ayrıca kent konseylerinin görevleri bir incelemeye tabi tutulduğunda, belediyelerin yerel düzeyde üstlendikleri görevlerin provası ve teorik açıdan pilot uygulamaları niteliğinde olduğu görülmektedir. Nitekim 5393 sayılı Belediye Kanunu (13, 14, 15, 18, 20, 21, 23, 24, 38, 41, 60, 75 ve 77. maddeler) ve 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu'nun (7, 18 ve 24. maddeler) ilgili maddeleri incelendiğinde, kent konseylerinin belediyelerin gerçekleştireceği somut faaliyetler konusunda elverişli ortamların oluşturulması açısından önemli bir fonksiyon üstlendiği ortaya çıkmaktadır.

3. KENT KONSEYLERİNİN TEMEL SORUNLARI

Ülkemizde kent konseyleri fiilen çalışmaya başladıkları 2006 yılından beri önemli sorunlarla yüzleşmektedir. Avrupa Komisyonu'nun desteğiyle Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü adına Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (UNDP) tarafından yürütülen Türkiye'de Yerel Yönetim Reformuna Destek (LAR) Projesi kapsamında hazırlanan "Yerel Katılım Mekanizmalarının Güçlendirilmesi Mevcut Durum Tespiti" çalışmasında kent konseylerinin durumuna ilişkin ciddi bulgulara yer verilmiştir. Söz konusu bulgulara göre kent konseylerinin başlıca sorunları şunlardır (Soygüzel, 2012: 12-22, Erkul vd., 2013: 101, Köseoğlu, 2011: 333, Emrealp, 2005: 69):

Kent konseyleri yeteri kadar bilinmemektedir; kent konseylerinin tüzel kişilikleri yoktur; kurumsal kimliklerini oluşturmada sıkıntıları vardır ve belediyelerin "arka bahçesi" olarak görülmektedir. Kent Konseyi Yönetmeliği'nde kent konseylerinin işleyişine yönelik düzenlemeler yetersizdir, kendine ait ayrı mekânı ve personeli olmayan kent konseyleri tanınmamakta, rahat faaliyet gösterememektedir. Ayrıca kent konseylerinin bağımsız bütçesi yoktur. Dolayısıyla bütçeleri belediye bütçelerine dayandığı için bağımsız karar alabildiği konusu tartışılmaktadır. Mali sorunlarla da bağlantılı olarak kent konseylerinin kurumsal ve işlevsel kapasiteleri zayıftır. Kent konseylerine, bilinirlikleri ile de bağlantılı olarak, katılım düzeyi oldukça düşüktür. STK'lar çalışma gruplarında genelde yer almamaktadırlar. Çalışma grupları çoğunlukla başka bir dernekle ilişkisi olmayan gönüllü bireylerce yürütülmektedir. Çalışma grupları belli bir toplantı takvimini izlemekte ve düzenli/düzgün toplantı tutanakları tutmamaktadırlar. Kent konseylerinin aldıkları kararlar belediye meclisleri bazında sadece tavsiye niteliği taşımaktadır. Belediye meclisleri kent konseyi kararlarını öncelikle görüşerek, uygulamaya koyulmasına yönelik adımlar atma konusunda ihmalkâr davranmaktadır. Belediyeler kent konseylerine önyargılı yaklaşmaktadır. Bir rakip veya muhalefet birimi olarak gördükleri için yeterli düzeyde yararlanamamaktadırlar. Kentsel planlama (stratejik planlama) süreçlerinde kent konseyleri etkin rol alamamaktadır. Belediye yönetimi-kent konseyi ilişkisinde, belediye yönetimi (özellikle belediye başkanı) belirleyici olmaktadır. Belediye başkanları, bazı kentlerde aynı zamanda kent konseyi başkanı da olabilmektedir. Bazı illerde ve birçok belediye bölgesinde hala kent konseyi kurulmamış veya kurulmuş olmakla birlikte aktifleştirilememiş ve kent konseyleri arasındaki iletişim ve işbirliği yeterli düzeye çıkarılamamıştır.

Görüldüğü üzere kent konseylerinin başta demokratiklik-katılımcılık ve mali kısıtlar olmak üzere hukuki, idari, teknik ve kurumsal açıdan önemli problemlerle karşı karşıya olduğu açıktır. Kent konseylerine verilen görevlerin oldukça geniş kapsamlı olduğu düşünüldüğünde ve

mevcut sorunların varlığında, görevlerin yerine getirilmesinin ne kadar zor olduğu anlaşılmaktadır. Zaten ülkemizde birçok kent konseyinin aktif programlar yürütememesi veya yürütenlerin de beklentileri karşılamaktan uzak olması belirtilen sorunlardan kaynaklanmaktadır.

Kent konseylerinden en üst seviyede yararlanılmasına engel olan bu sorunların başında mali sorunlar gelmektedir. Mali sorundan, kent konseylerinin bağımsız ve belirli yasal kriterlere dayanan düzenli bir bütçeye sahip olamaması anlaşılmaktadır. Zaten kent konseyleri tarafından yapılan değerlendirmelerde "tüzel kişilik" ve "bütçe" olmak üzere mevcut yönetmelikte bazı eksiklikler bulunduğu ifade edilmekte ve İçişleri Bakanlığı Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü tarafından yeni bir yönetmelik hazırlanmasına yönelik tespit çalışmalarında bulunulduğu da belirtilmektedir (Soygüzel, 2012: 9). Ayrıca mali kaynak yetersizliği yukarıda ifade edilen diğer bazı sorunlara da zemin hazırlamaktadır. Bu doğrultuda aşağıda kent konseylerinin bütçe süreci analiz edilmiş, tespit edilen mali kaynak yetersizliği sorununun muhtemel etkileri ortaya konulmuştur.

4. KENT KONSEYLERİNİN MALİ KISITLARI

Kent konseylerinin, etkin, verimli ve olabildiğince esnek bir şekilde faaliyetlerini yürütebilmesi amacıyla ayni ve nakdi kaynaklara ihtiyacı vardır. Bu kaynaklar ile birlikte donanımsal birtakım fiziki ve teknik ihtiyaçların da karşılanması gerekmektedir. Belediyelerin belirtilen kaynakları ve donanımı sağlaması, yönetişim mekanizmasının aktif çalışması, yerel yönetimlerin rolü ve işlevleri açısından kaçınılmazdır. Günümüzde ise kent konseyleri mali kaynak açısından ağırlıklı olarak belediyelere bağlı durumdadır (Emrealp, 2011: 29).

Belediye kaynakları ve kent konseyi paydaşlarının katkıları dışında, bazı kent konseyleri, özellikle başarılı olanlar, AB destekli projelerden kendilerine aktarılan hibe olanaklarından yararlanabilmektedir (Özgökçeler, 2014: 75). UNDP, (Türkiye'de Yerel Gündem 21 kapsamında) UCLG-MEWA ile işbirliği yaparak yönetişim sürecine, dolayısıyla kent konseylerine mali ve teknik destek sağlayabilmekte, işbirliği ve koor-

dinasyonu geliştirmekte, danışmanlık yapmaktadır. Avrupa Konseyi'nin mali desteği ile yürütülen Yerel Yönetim Reformuna Destek Projesi (LAR I. Aşama) ve Türkiye'de Yerel Yönetim Reformu Uygulamasının Devamına Destek Projesi (LAR II. Aşama) içerisinde, kent konseyleri de "Yerel Katılım Mekanizmalarının Güçlendirilmesi" başlığı altında desteklenebilmektedir. Ayrıca 5355 sayılı Mahalli İdare Birlikleri Kanunu'nun 5, 20 ve 22. maddelerine dayanılarak hazırlanan Türkiye Belediyeler Birliği Tüzüğü'nün 5. ve 7. maddesine göre, Türkiye Belediyeler Birliği, özellikle yeni dönemde kent konseylerini eğitim, kapasite geliştirme, farkındalık ve mevzuat geliştirme noktasında desteklemektedir. İçişleri Bakanlığı'nın da süreçle ilgili önemli hedefleri ve destekleri bulunmaktadır (Soygüzel, 2012: 18-23). Görüldüğü üzere ulusal ve uluslararası boyuttaki birtakım kuruluş ve birimler sürece mali, teknik, hukuki ve idari destek sağlama noktasında yetkilerle donatılmıştır.

Belediye Kanunu'nun "Kent Konseyi" başlıklı 76. maddesinde ise; "Belediyeler kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının, sendikaların, noterlerin, varsa üniversitelerin, ilgili sivil toplum örgütlerinin, siyasî partilerin, kamu kurum ve kuruluşlarının, mahalle muhtarlarının temsilcileri ile diğer ilgililerin katılımıyla oluşan kent konseyinin faaliyetlerinin etkili ve verimli yürütülmesi konusunda yardım ve destek sağlar" denilmiştir. Bu hüküm ile belediyelerin, kent konseylerinin finansmanı konusunda birincil aktör olduğu ortaya çıkmaktadır.

İlgili kanun maddesiyle bağlantılı olarak Kent Konseyi Yönetmeliği'nde 2009 yılında yapılan "Kent Konseyinin Mali Yapısı" başlıklı bir değişiklikle oluşturulan 16/A maddesine göre; "Belediyeler kent konseylerine, bütçelerinde ödenek ayırmak suretiyle ayni ve nakdi yardım yapar ve destek sağlar" hükmü getirilmiştir. Bu sayede belediyelerin konseylere nasıl kaynak aktaracağı konusunda yüzeysel bir düzenleme yapılmıştır. Söz konusu düzenlemeler birlikte değerlendirildiğinde, belediyece sağlanması gereken ayni ve nakdi yardımdan, toplantı hazırlık, ağırlama, ilan, basım-dağıtım gibi faaliyet giderlerinin

anlaşılması gerektiği sonucu çıkarılabilmektedir. Kent Konseyi Yönetmeliği incelendiğinde sivil toplum kuruluşlarının bu platforma katılımının gönüllülük esasına dayandığı görülmekle birlikte, konsey toplantıları ve faaliyet giderlerinin çoğunlukla ilgili belediye bütçesinde ayrılan ödenekten karşılanacağı anlaşılmaktadır. Ancak, belediyelerin kent konseyinin finansmanına yönelik yardım ve desteğinin neler olacağı ve nasıl sağlanacağı, kanunda ve yönetmelikte açıkça belirtilmemiştir (Kentleşme Şurası, 2009: 46-47).

İfade edilen hükümler ile belediyelerin, kendi organı niteliğinde olmayan ve tüzel kişiliği bulunmayan kent konseylerine bütçesinden ödenek ayırabilmesinin yasal dayanakları sağlanmış olsa da, ayrılmış ödeneklerin konseylere nasıl aktarılacağı veya ödenek miktarı veya oranlarının ve devamlılığının ne olacağı konusundaki belirsizlikler devam etmektedir. Bu konuda ödeneklerin nasıl aktarılacağı ile ilgili olarak İçişleri Bakanlığı Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü tarafından önerilen başlıca yöntemler şunlardır (Emrealp, 2011: 29):

- Konseylerin ilgili giderlerinin, harcamanın konusu dikkate alınarak, başta sosyo-kültürel işlemlerden sorumlu birim olmak üzere, belediyenin ilgili bir birimi veya birden çok birimince karşılanması (Kültür ve Sosyal İşler Müdürlüğü gibi),
- İlgili giderlerin birimler arasında paylaştırılması yerine, doğrudan başkanlık özel kalem bütçesinden karşılanması veya,
- Belediye bütçesinde üçüncü düzey fonksiyonel sınıflandırma altında yer alan gider kalemlerinden herhangi birisinde, dördüncü düzeyde bir proje hesabı açılarak, Kent konseylerine ayrılan ödeneğin ve ilgili harcamaların bir bütün olarak izlenebilmesinin sağlanmasıdır.

İlgili yöntemler incelediğinden ödeneklerin nasıl ayrılacağı ve bütçede nasıl gösterileceği konusunda uygulamada kolaylık sağlaması açısından birkaç seçeneğin var olduğu görülmektedir. Fakat asıl önemli sorun, ödenek miktarı ve ayni yardım miktarı veya oranının ne olduğu

ve nasıl veya hangi kriterlere göre belirlendiğidir. Bu konuda gerek 5393 sayılı kanunda, gerekse Kent Konseyi Yönetmeliği'nde açık ve kesin bir düzenlemenin mevcut olmadığı ortadadır. Dolayısıyla kent konseylerini, kendisine aktarılan görevlerin en etkin biçimde yerine getirilmesi açısından olumsuz olarak etkileyen bu belirsizliğin ortaya çıkardığı muhtemel sorunların ifade edilmesi önemlidir.

5. KENT KONSEYLERİNDE GÖRÜLEN MALİ KISITLAR NEDENİYLE ORTAYA ÇIKAN SORUNLAR

Belediyelerden kent konseylerine aktarılan ödenek miktarı-ayni yardım miktarı veya oranının ne olduğu, nasıl veya hangi kriterlere göre belirlendiği ve ayrılan ödenek miktarının devamlılığı konusunda var olan belirsizlikler, birtakım sorunlara neden olmaktadır. Aşağıda ortaya çıkmış veya çıkması muhtemel bu sorunlar ifade edilmiştir.

Belediyeler tarafından konseye yönelik olarak sağlanacak bütçe ve teknik altyapı vb. yardımlar kanuni bir oran veya miktar belirlenmemesi nedeniyle belediye başkanının ve meclisinin inisiyatifine bağlı olmaktadır. Konsey bütçesine belediye meclisinde oy çokluğu yoluyla karar verilmektedir (Kentleşme Şurası, 2009: 46-47, Şat, 2011: 123-124). Bu nedenle kent konseylerinin kararları, politika ve projeleri kaynak aktaracak belediye başkanının ve meclisinin incelenmesinden veya onayından geçmeden uygulanabilir aşamaya gelememektedir. Bu durum kent konseylerinin temel amacı olan yönetişim yaklaşımına açıkça ters düşmektedir.

Kent konseyinin üstlendiği faaliyetler mali konuda var olan belirsizlik nedeniyle başkanın faaliyetlere olan inancına (Savut, 2011: 356-360) ve kişisel tercihlerine bağlı olmaktadır. Çok basit bir örnekle konseyleri bir şeyler yapmak istediğinde, bir yere gitmek istediğinde, bir dergi çıkarmak istediğinde veya bir afiş, broşür bastırmak istediğinde belediyeden kaynak talep etmektedir.

Bağımsız bütçenin olmaması nedeniyle miktar itibariyle çok küçük harcamalara onay verme yetkisi bile belediye meclisinde gerçekleşebilmektedir. Bu durum yerel düzeyde bürokrasiyi artırmaktadır. Eğer be-

lediye ile ilişkileriniz iyi değilse belediye başkanlığı "ben size bu kaynağı vermiyorum" diyebilir ve bu durumda kent konseylerinin hizmet üretme kabiliyeti ortadan kalkabilir.

Belediye yönetimi ve belediye başkanlığı ile yaşanacak bir anlaşmazlıkta ise kaybeden; sakinleri ve kurumlarıyla bir bütün olarak kent olacaktır (Büyükgenç, 2011: 338-339). Buna göre kent konseylerinin alacağı kararların belediye politikalarıyla uyum zorunluluğu ve bir anlamda belediye vesayeti söz konusu olmaktadır (Batal, 2011: 89).

Bağımsız bütçesi olmayan kent konseyleri, belediyeden aktarılan bütçeler nedeniyle kendisini belediyelerin bir uzantısı veya ona bağlı bir örgüt görünümünden kurtaramamakta (Özdemir, 2011: 43-48), belirli bir süre sonra alışılagelen bu durum kent konseylerinin üstlendiği misyonu ve vizyonu unutmasına neden olabilmektedir.

Kent konseylerinin kendilerine ait bütçe ve olanaklara da sahip kuruluşlar hüviyetinde olmamaları onların bir düşünce kuruluşu olarak görülmesine, bağımsız görünümünün zayıflamasına ve halkın tüm kesimlerinin dileklerine tercüman olunması hedeflerinden uzaklaşılmasına zemin hazırlamaktadır (Özdemir, 2011: 47). Halkın tüm kesimlerinin dilek, istek ve şikâyetleri karar alma mekanizmalarına yansımayacağından toplumun farklı kesimlerinin gereksinimlerini karşılama noktasındaki imkânlar daralacak ve (Özgökçeler, 2014: 75) belediyeler kamusal yetki kullanımında etkinlik, verimlilik ve adalet çizgisinden uzaklaşabileceklerdir.

Ülkemizde özellikle fiziki koşulların iyileştirilmesi açısından mevcut gelişim seviyesiyle bağlantılı olarak belediyelere aktarılan kaynaklar, altyapı ve üstyapı harcamalarına ayrılmaktadır. Ayrıca birçok belediyenin mevcut bütçesi, temel görevlerini yerine getirmeleri bakımından zaten yetersiz kalmakta, bu durum kent konseylerince yapılacak harcamalarda yeterli destek alınması ihtimalini azaltmaktadır.

Belediyeler kentlerin mevcut fiziki gelişimine göre önceliklerini belirlemekte ve buna bağlı olarak kent konseylerine ayrılacak paylarda

önemli dalgalanmalar yaşanabilmektedir. Bu süreç diğer bürokratik engellerle birleştiğinde kuşkusuz konsey faaliyetlerinin gerçekleştirilmesinde önemli bir sınırlayıcı etken olmakta ve demokratik mekanizmaların işletimi yavaşlamaktadır (Özdemir, 2011: 48, Şat, 2011: 125). Bu durumda kent konseyi faaliyetlerinin sürekliliği ve artarak gelişimi açısından olumsuz bir tablonun ortaya çıkması muhtemeldir. Oysa Avrupa'da birçok ülke 50-100 yıl kadar önce kentlerin büyük ölçekli altyapı ve üstyapı ihtiyacını giderdiği için harcamaların daha katılımcı faaliyetlere yönelmesi durumu ülkemize kıyasla kolay olmaktadır. Belediye önceliklerinin, demokratik mekanizmaları bu şekilde saf dışı bırakmasına engel olmak için bütçe düzenlemelerine öncelikle ihtiyaç vardır.

Bağımsız bir bütçeye, sabit ve yeterli gelir kaynaklarına sahip olamayan konseyler fiziksel, teknik ve idari yapısını geliştirme konusunda ciddi sorunlar yaşamakta ve belediyelerin bu konulardaki mevcut altyapısına muhtaç olmaktadır. Bu durum saydamlık ve hesap verebilirlik konusunda önemli bir misyon üstlenen konseylerin meclisten geçen kararları sorgulama konusundaki görünümünü, bağımsızlığını, bir diğer ifadeyle üstlendiği halka dayalı denetim görevini tartışılır hale getirmekte ve (Özdemir, 2011: 48, Kuluçlu, 2011: 187, Yıldırım, 2014: 93) Kent konseyleri kendi ayakları üzerinde durabilme konusunda yetersiz kalabilmektedir (Büyükgenç, 2011: 338-339).

Kent Konseyi Yönetmeliği'nin "Çalışma İlkeleri" başlıklı 7. maddesinin "ç" fıkrasında kent konseylerinin; "uluslararası gelişmeleri ve ülke koşullarını gözeterek, "tarafsız" bir yaklaşımla görüş ve öneri oluşturması" gerektiği ifade edilmektedir. Hem mali hem de fiziki, beşeri ve teknik açıdan belediyelere muhtaç konseylerin tarafsız davranamayacağını ifade etmek mümkündür. Gösterilen taraflı davranışların sorunların çözümünde gerekli olan "ortak aklın ve katılımcılığın" önünde engel oluşturacağı açıktır.

Kaynak edinmek noktasında belediye başkanının ve belediye meclisinin tasarrufuna bağlı olan kent konseyleri, her siyasi ideolojiyi

içinde barındırması gereken kapsayıcı katılımcılık örneği bir yerel birim olması gerekirken daha çok mecliste çoğunluğa sahip ve kendisine en fazla bütçeyi çıkaracak meclis gruplarının ideolojik fikirlerinin halka en yakın temsilcisi olmak zorunda kalabilmektedir. Tarafsızlığı engelleyen bu durum kent konseylerinin iktidardaki partinin, belediye seçimini kazanan veya belediye meclisinde çoğunluğu elinde tutan partilerin gençlik veya kadın kolları teşkilatı gibi hareket etmesine de zemin hazırlamaktadır. Kısaca daha etik ve adil davranması gereken bir yerel birime karşılıklı çıkar ilişkisi hâkim olmaktadır.

Kaynak yetersizliği ve buna bağlı olarak teknik ve fiziki kapasite sorunları yaşayan kent konseyleri, kendine verilen görevleri yerine getirme noktasında önemli güçlüklerle karşılaşmaktadır. Halkın katılımını, taleplerinin karar alma mekanizmalarına ve dolayısıyla bütçelere yansımasını sınırlayan bu güçlükler yerel bütçenin rasyonelliğini engellemekte ve katılımcı bütçe çabalarının yetersiz kalmasına neden olmaktadır. Bu süreç yerel düzeyde bütçe hakkı uygulamalarını da engellemektedir.

Kent konseyi ve katılımcılık konusunda dikkat edilmesi gereken bir diğer konu ,mali kaynak sıkıntısı çeken kent konseylerinin çıkar ve baskı gruplarının birtakım amaçlarına ulaşması yolunda araç haline gelmesidir. Halkın karar alma sürecine gönüllü katılımının demokratik ve mali açıdan çok önemli olduğu bir birim olarak kent konseylerinin tamamen belirli kişi ve grupların vereceği kaynağa muhtaç bırakılması, kent yararının göz ardı edildiği bir yapının oluşmasına neden olabilir. Kent konseylerinin, katılım maliyetlerini hem zaman hem de mali açıdan karşılayamayan, bireylerin ya da toplulukların temsil edilemediği ve iyi örgütlenmiş baskı gruplarının (elit meclisi) temsil edildiği bir yapıya dönüşmesi, karar almada etkinliği sınırlayabilecek ve rant bölgelerinin oluşmasına sebep olabilecektir (Şat, 2011: 128, Çetinkaya ve Korlu, 2012: 113).

Kent konseylerinin oluşumunda teorik açıdan önemli bir yere sahip olan Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı'nın mali, teknik ve

idari kapasite açısından doğru yorumlanmasına ihtiyaç vardır. Türkiye tarafından 1988 yılında imzalanan ve bazı çekincelerle 1991'de onaylanan şartın 4. maddesinin 3. Bendi, hizmet paylaşımına şu bakış açısını getirmektedir: Kamusal sorumluluklar, genellikle ve tercihen yurttaşlara en yakın yönetimlerce gerçekleştirilmelidir (European Charter of Local Self-Government, 1985). Şart bu kuraldan ayrılmaya iki durumda olanak tanımaktadır. Birincisi görevin kapsam ve niteliğinin bunu zorunlu kılması, ikincisi ise yerel yönetimlerin verilen görevleri yerine getirecek güç ve olanaklardan yoksun olmasıdır. İlkeyle geleneksel yapının değiştirilerek yerel yönetimlerin birincil konuma, devlet/merkezi yönetimin ise ikincil konuma getirildiği ifade edilebilir (Çukurçayır, 2009: 47). Fakat hizmetlerin halka daha yakın birimlere aktarılması ifade edilirken, kendisine görev tahsisi yapılan yönetim biriminin ekonomik ve teknik açıdan yetersizliği söz konusuysa, bu hizmetleri daha üst ve yetkin birimlerin üstlenmesi gerektiğinden bahsedilmiştir. Dolayısıyla ilke ekonomik etkinlik kaybedilmeden yönetim faaliyetlerinin mekânsal dağılımını, kamu hizmetlerinin basit anlamda sunulmasını değil, aynı zamanda optimum ölçekte sunulmasını, kamu hizmetlerinin görülmesinde kaynakların rasyonel kullanılmasını ve verimlilik ilkesinin göz önünde bulundurulmasını da içermektedir (Şan, 2007: 62-64). Bu çerçeveden konuya bakıldığında kent konseylerinin teknik ve mali açıdan yetersiz olduğu, bu nedenle konseyin üstlendiği görev alanlarında bir üst birime ihtiyaç duyduğu ifade edilebilir. Zaten toplumda kent konseyleri bir belediye birimi olarak görülmekte ve yaptığı faaliyetler belediyeler tarafından yapılmış faaliyetler gibi algılanmakta ve kurumsallaşma sağlanamamaktadır. Bu açıdan bakıldığında bütçenin önemi bir kez daha ortaya çıkmaktadır. Aksi takdirde Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı'na göre mevcut konumda yapılması gereken konsey faaliyetlerinin bizzat belediyelerce veya mali, teknik ve fiziki açından yeterli bir ara birimce üstlenilmesi gerekmektedir. Bu durum kent konseylerinin hali hazırda sorgulanan fiili varlığının, ortadan kalkması anlamına gelmektedir.

Kent konseylerine düzenli ve belediye bütçesine oranlanmış bir bütçe aktarılmaz ve kendine gelir getirici etkinlikler düzenlemesi imkânı tanınırsa, gelir elde etme amacına yönelen konseyler, özellikle sosyal ve denetim nitelikli görevleri yerine getirme konusunda ihmalkâr davranabilirler.

Belirli bir bütçeyle birlikte sınırı belirlenmemiş borçlanma gibi gelir elde edici birtakım imkânlar tanındığında ise "esnek bütçe kısıtı[1]" gibi sorunların oluşumu kaçınılmaz görünmektedir. Bu nedenle kanun veya yönetmeliklerde kent konseylerinin mali konumu net bir şekilde belirlenmeli, yoruma dayalı uygulamalar yapılmamalıdır. Mevcut yazılı kaynaklarda böyle bir uygulamanın olmadığı ve bu nedenle belirsizliklerin ortaya çıktığı söylenebilir.

Kent konseyleri yaşadıkları mali kısıtlar nedeniyle belirtilen sorunlarla karşı karşıya kalabilmektedir. Kent konseylerinin sorunları ve mali kısıtları konusunda yukarıda yapılan değerlendirmelere ek olarak konsey yöneticilerinin görüşleri uygulamacı kişiler olmaları nedeniyle önem arz etmektedir. Bu nedenle Türkiye'de bulunan kent konseyi yöneticilerinin görüşlerini almak amacıyla internet üzerinden (e-mail yoluyla ve sonrasında telefonla) mülakat yöntemiyle bir çalışma gerçekleştirilmiştir. Bu kapsamda iletişim sağlanabilen 36 kent konseyinden (il ve ilçe belediyelerinde kurulmuş) 14'ü kendilerine yönelttiğimiz soruları cevaplamışlardır. Soruların muhatabı öncelikle kent konseyi başkanları ve başkan yardımcılarıdır. Belirtilen yöneticilere ulaşılamadığı takdirde kent konseyi genel sekreterlerinin görüşlerine başvurulmuştur.

Kent konseyleri yöneticilerine sorulan sorular aşağıdaki gibidir:

- Sizce kent konseylerinin en önemli sorunları nelerdir? (öncelik sırasına göre ilk 5 sorun)

1 Esnek bütçe kısıtı; yerelin istenmeyen şekillerde merkezi mali kaynaklara ulaşmayı manipüle edebileceği bir durum olarak tanımlanabilir. Yerel birimlerin bütçesinin üstünde harcama yapmak amacıyla borçlanma vb. yollarla kaynak edinme çabası sonucu ortaya çıkan bu durum, aslında yerel birimlerin "nasıl olsa merkezi idare bizi kurtarır" anlayışından kaynaklanmaktadır. Bir başka ifadeyle yerel birimlerin iflas etme durumunun olmaması, esnek bütçe kısıtı sorununa neden olmaktadır. Esnek bütçe kısıtı ise, ortak havuz sorunu, ahlaki riziko ve makroekonomik istikrarsızlık başta olmak üzere birtakım sorunlara zemin hazırlamaktadır (Nacar Karabacak, 2013: 119-124).

- Kent konseylerinin üstlendikleri görevleri yerine getirme konusunda (harcama yapma yönünden) karşılaştıkları kısıtlar var mıdır ve bu kısıtlar hakkındaki görüşleriniz nelerdir?

- Kent konseyleri yönetmeliğini mali düzenlemeler açısından nasıl değerlendirirsiniz?

- Kent konseylerinin daha etkin ve verimli bir şekilde çalışması açısından nasıl bir gelir yapısına ve bütçe sistemine sahip olması gerektiğini düşünüyorsunuz?

Bu çalışma kapsamında önemle üzerinde durulması gereken bir diğer nokta birçok il ve ilçe belediyesi kapsamında hala kent konseyi birimlerinin oluşturulmamış olmasıdır. Mevcut durumda var olan birçok kent konseyi ise aktif değildir. Halkın talep ve şikâyetlerini karar alma mekanizmalarına taşıyacak, halkın karar alma mekanizmalarına aktif ve kapsayıcı katılımını sağlayacak bu birimlerin yöneticilerine ve diğer çalışanlarına internet, telefon vb. yollarla ulaşma konusunda ciddi sıkıntılar yaşanmaktadır. Bu durum ekonomik, demokratik, idari ve denetimsel açıdan birçok görev üstlenen birimlerin etkin ve verimli çalışmaktan uzak, kâğıt üzerinde kalmış birimler olduğu izlenimini güçlendirmektedir. Vatandaş, ulaşamadığı veya muhatap alınmadığı bu birimler yoluyla nasıl karar alma mekanizmalarına daha aktif katılacak sorusu, aslında cevaplanması gereken bir diğer sorudur.

KONSEYLER	Sizce kent konseylerinin en önemli sorunları nelerdir? (öncelik sırasına göre ilk 5 sorun)	Kent konseylerinin üstlendikleri görevleri yerine getirme konusunda (harcama yapma yönünden) karşılaştıkları kısıtlar var mıdır ve bu kısıtlar hakkındaki görüşleriniz nelerdir?	Kent konseyleri yönetmeliğini mali düzenlemeler açısından nasıl değerlendirirsiniz?	Kent konseylerinin daha etkin ve verimli bir şekilde çalışması açısından nasıl bir gelir yapısına ve bütçe sistemine sahip olması gerektiğini düşünüyorsunuz?
Denizli Kent Konseyi	Gönüllülük bilincinin olmaması. Yönetişim ilkesinin algılanamaması ve ayrımcı söylemler. Bağımsız bütçenin olmaması. Yerel aktörlerin katılımındaki sorunlar. Sivil bilincin öncelikli olarak ele alınmaması.	Genel olarak birtakım sorunlar bulunmaktadır.	Açık ve net değildir.	Belediyelerin ve tüm kamu yapılanmalarının dâhil olacağı her birinden belirlenmiş ölçekte bir miktarın akacağı ortak bir havuz olmalıdır. Her yıl bu havuz değerlendirilmeli ve yenilenmelidir. Harcamalar direkt kent konseyi kalemi olarak yapılmalı, bunun için de ya bakanlıktan ya da belediyelerden bir personel istihdamı yapılmalıdır.
Gümüşhane Kent Konseyi	Vali, kaymakam ve belediye başkanlarının kent konseyi üyesi olmaması gerekir. Kent konseylerinin belediyenin bir birimi olarak görülmemesi için çalışma mekânlarının belediye binalarının dışında olması gerekir. Kent konseylerinin kurumsallaşamama sorunları vardır. Kurulan kent konseyleri sayısı çok azdır.	Kent konseylerinin doğrudan harcama yapmaması gerekir. Doğrudan alım, satım vb. gibi harcamaların içine giren kent konseyleri orta ve uzun vadede güvenilirliklerini yitirirler.	Mevcut haliyle ihtiyaçlara cevap vermektedir.	Kent konseylerinin bütçe olayı için her şey yönetmeliğe göre yapılırsa sorun olmaz. Yeni bir müstakil bütçe sistemini gerekli görmüyoruz.
Gaziantep Kent Konseyi	Tüzel kişiliğinin olmaması. Halk tarafından bilinmemesi ve işlevselliğinin olmaması. Katılım sorunlarının varlığı. Medyada hak ettiği önemi görememesi. Kamu kurumlarında bile bilinmemesi.	Birtakım kısıtlar mevcuttur özellikle belediyece verilen bütçeler yetersiz kalmaktadır ve harcama yapılırken prosedür zorlukları ile karşılaşılmaktadır.	Yönetmelik, mali düzenlemeler açısından oldukça yetersiz kalmakta ve kent konseylerinin içinde yer alabileceği birçok hibe ve fon programlarından mahrum bırakmaktadır.	Sürdürülebilir kalkınma felsefesiyle kurulduğu ilin nüfusuna oranla Kalkınma Bakanlığı'nca da desteklenmeli, kent konseylerine tüzel kişilik kazandırılarak birçok hibe ve fon programlarından faydalanma imkânı sunulmalıdır. Aynı zamanda gelir sağlayabilecekleri iştiraklerde bulunmasına imkân sağlanmalıdır.

KONSEYLER	Sizce kent konseylerinin en önemli sorunları nelerdir? (öncelik sırasına göre ilk 5 sorun)	Kent konseylerinin üstlendikleri görevleri yerine getirme konusunda (harcama yapma yönünden) karşılaştıkları kısıtlar var mıdır ve bu kısıtlar hakkındaki görüşleriniz nelerdir?	Kent konseyleri yönetmeliğini mali düzenlemeler açısından nasıl değerlendirirsiniz?	Kent konseylerinin daha etkin ve verimli bir şekilde çalışması açısından nasıl bir gelir yapısına ve bütçe sistemine sahip olması gerektiğini düşünüyorsunuz?
Konya Kent Konseyi	Toplumsal bilinirliklerinin düşük olması. Katılım düzeyinin düşük olması. Kentsel planlamada aktif rol alamamaları. Yerel kararlara katılım mekanizması olarak işleyememesi. Belediye-kentkonseyi ilişkilerinde belediye yönetiminin belirleyici olması.	Kent konseylerinin tüzel kişiliği ve bağımsız bütçe oluşturma ve kullanma yetkisi yoktur.	Bütçenin ayrılması durumunda yeni bir kamu kurumu oluşturulmuş olacaktır. Kent konseylerinin sivil kalması gerekmektedir.	Kent konseylerine ne kadar pay ayrılacağının oransal olarak belirtilmesinin daha rahat hareket edilmesini sağlayacak ve belediye bütçesine bağlı olma bütçenin denetimi açısından daha sağlıklı bir durum yaratacaktır. Kent konseylerinin tıpkı Kalkınma Ajansları gibi ayrı bir yasası ve bütçesi olmalıdır.
Karabük Kent Konseyi	Kent konseylerinin en önemli sorunu mali özerklik sorunudur. İkinci olarak da mevzuat boşluklarından kaynaklanan yaptırım gücünün olmamasıdır. Kent konseyleri bir yönetmelikle değil kanunla teşekkül etmelidir. Devlet eliyle oluşturulan bir sivil toplum hareketi olarak teşekkül etmesi garipliktir.	Kent konseyleri harcama yönünden bağlı oldukları belediyelere bağımlı durumdadırlar. Bu durum kent konseylerinin eleştiri ve karşıt sivil inisiyatif oluşturma kabiliyetini ortadan kaldırmaktadır.	Şu anki durumda mali bir düzenleme yok demek daha doğru olur. Sadece "ayni ve nakdi giderlerini belediyeler karşılar" şeklinde tek maddede geçilmektedir. Ne kadar karşılar? Neye göre karşılar? Bir bütçesi olabilir mi? Bu soruların cevabı, ilgili belediye ile kent konseyinin ilişkilerine bağlıdır.	Kesinlikle bir bütçesi olmalıdır. Hatta bu bütçe oluşturulurken aynı belediyelerin, İller Bankası tahsisatları gibi nüfus ile orantılı bir bütçe tasarlanmalıdır. Her kent konseyi bulunduğu yerel yönetimin sahip olduğu bütçe oranında kendi bütçesini oluşturmalıdır.
Ordu Kent Konseyi	Kendilerine ait bütçeleri yoktur. Tüzel kişilikleri yoktur. Genel kurul ve organların oluşumu ile ilgili yasal düzenlemeler muğlaktır. Yaptırım gücü yoktur, kararları tavsiye niteliğindedir, çok geniş görevleri vardır. Yöneticiler benimsenmemiştir ve birçok yerde hala kurulmamıştır veya kurulanlar aktif değildir.	Kent konseylerinin tüzel kişiliğinin ve mali özerkliğinin olmaması nedeni ile görevin ifası için yapılan faaliyetlerin harcamaları, bünyesinde kuruldukları belediyeler tarafından karşılanmaktadır. Dolayısıyla fiili işleyişte, kent konseylerinin faaliyetlerinin yönlendirilmesi ve kontrol edilmesi sonucu ortaya çıkmaktadır.	Mevzuatta mali düzenlemeye dair hükümler kısıtlıdır ve ulaşılmak istenilen amaçtan uzaktır.	Kent konseylerine, oluşturuldukları belediyelerin bütçesine oranlanma yöntemi ya da ortak akla hitap eden başka bir yöntem ile mutlaka kişisel müdahalelere kapalı, süreklilik özelliği olan mali kaynak sağlanmalıdır.

KONSEYLER	Sizce kent konseylerinin en önemli sorunları nelerdir? (öncelik sırasına göre ilk 5 sorun)	Kent konseylerinin üstlendikleri görevleri yerine getirme konusunda (harcama yapma yönünden) karşılaştıkları kısıtlar var mıdır ve bu kısıtlar hakkındaki görüşleriniz nelerdir?	Kent konseyleri yönetmeliğini mali düzenlemeler açısından nasıl değerlendirirsiniz?	Kent konseylerinin daha etkin ve verimli bir şekilde çalışması açısından nasıl bir gelir yapısına ve bütçe sistemine sahip olması gerektiğini düşünüyorsunuz?
Van Kent Konseyi	Bütçesinin özerk olmayışı. Yaptırım gücünün yetersiz oluşu. Yerel yönetimlerden destek alamamak. STK'lardan gerekli destek ve ilginin azlığı. Yönetimde yetersiz kalması.	Kesinlikle kısıtlama vardır. Kent Konseyleri özerk bütçeye geçmediği sürece yerel yönetimlere bağımlı olarak etkinlik yapmakta, yerel yönetim üzerinde gerekli baskı ve yaptırımları yapamamaktadır. Yapılması düşünülen etkinlikler yerel yönetimlerin düşünce tarzına uygun değilse, yerel yönetimleri eleştiriyor veya aleyhinde bir faaliyet ise rafa kaldırılmak zorunda bırakılıyor. Bu da kent konseylerinin üstlendiği misyonu maalesef sekteye uğratmaktadır.	Mali düzenlemeler arzuladığımız bir durum. Ancak dediğimiz gibi düzenleme tamamen kent konseyine bağımsız bir bütçe sağlamalı ve gerekli yardım ve fonlardan faydalanmayı destekleyici olmalıdır.	Yerel yönetimlerce gerekli bütçe tedarikinin yasal olarak yapılması, Kamu Kurum ve Kuruluşları ile STK'lardan ve hibe programı sağlayan kuruluşlardan yasal desteklerin sağlanmasının önünün açılması gerekmektedir.
Rize Kent Konseyi	Mekân Sorunu. Eleman Sorunu. Finans Sorunu. Belediyelere bağımlılık. Yaptırım sorunu.	Yönetmelik, belediye bütçe yapar diyor ama ortada bütçe yok. Hal böyle olunca hiçbir varlık gösteremez.	Yetersizdir ve belediyenin güdümünden kurtarılması gerekmektedir.	Rutin harcamaları, internet, telefon, elektrik, su, kırtasiye, görsel ve yazılı basın giderleri, temsil giderlerini, ulaşım giderleri, konferans, çalıştay, eğitici seminerler, kurslar gibi en genel manada harcamalarını kapsayan bütçesini yapabilmeli ve doğrudan İçişleri Bakanlığı'ndan karşılanmalıdır.

KONSEYLER	Sizce kent konseylerinin en önemli sorunları nelerdir? (öncelik sırasına göre ilk 5 sorun)	Kent konseylerinin üstlendikleri görevleri yerine getirme konusunda (harcama yapma yönünden) karşılaştıkları kısıtlar var mıdır ve bu kısıtlar hakkındaki görüşleriniz nelerdir?	Kent konseyleri yönetmeliğini mali düzenlemeler açısından nasıl değerlendirirsiniz?	Kent konseylerinin daha etkin ve verimli bir şekilde çalışması açısından nasıl bir gelir yapısına ve bütçe sistemine sahip olması gerektiğini düşünüyorsunuz?
Yeni Mahalle Kent Konseyi	Tüzel kişiliğin olmaması. Belediyelerin şemsiyesi altında bulunması ve yetki kargaşası yaşanması. Kendine ait bütçesinin olmaması. Kendine ait fonksiyonel binasının olmaması. Belediyenin dışındaki diğer kamu kurum ve kuruluşların kent konseylerini belediyenin birimi olarak algılaması.	Kent konseylerine hangi harcama kaleminden ne şekilde bütçe ayrılacağı konusu net değildir. Dolayısıyla bu durum tamamen belediyelerin inisiyatifine bırakılmıştır.	Mali düzenlemelerinin belediye bütçesinde tanımlanmaması ve açık bir ifade kullanılmaması sorunu vardır.	Yıllık faaliyet raporları ve proje hedeflerinin hazırlanması sureti ile belirlenen yıllık bütçenin gerekli yasal düzenlemeler çerçevesinde kent konseylerine belediyeler tarafından doğrudan temini kent konseylerinin çalışmalarını daha verimli kılacaktır düşüncesindeyiz. Belediye birimlerine ayrıldığı gibi, kent konseyine de bu anlamda bütçe ayrılabilir ya da geçici olarak kent konseyinin harcamalarının aynı içerikte hizmet veren belediye birimi aracılığıyla ek ödenek ayrılacak şekilde bir formül de geliştirilebilir.
Canik Kent Konseyi	Birçok belediye hala kent konseyi oluşturmamıştır. Kent konseyi ile ilgili yasal düzenlemede maddi konularla ilgili herhangi bir düzenleme yoktur. Çeşitli kriterler çerçevesinde (nüfus yoğunluğu, coğrafi durum, sosyo-ekonomik durum) bütçe ayrılmamıştır. Kent konseyleri başkanları, belediye başkanının istediği kişiler olmaktadır ve tarafsızlık göz ardı edilmektedir. Tarafsız, bağımsız ve saydam bir faaliyet için ayrı mekânları yoktur. Yerelin sorunlarını bilen ve toplumun çıkarları için çalışan kişi sayısı sınırlıdır.	Yönetmeliğin 16/A maddesine göre belediye başkanının inisiyatifine bırakılmıştır.	M. Kemal Atatürk'ün 29 Ekim 1923'te dediği gibi "Arkadaşlar biz bugün var olan çocuğun adını koyuyoruz." Kent konseylerinin adı yıllar evvel kondu ama bu konuda pek büyük bir gelişim olmadı. İyi niyet, samimiyet ve takipçilik çerçevesinde bilinçli, tutarlı ses getirecek planlı çalışmaların süratle yapılması gerekmektedir.	Ajanslar, birlikler (Kalkınma Ajansları, Tarım Sulama Birlikleri vb.) nasıl mahalli idarelerden pay ve bütçe alıyorsa kent konseyleri de mahalli idarelerden pay ve bütçe almalıdır. Kent konseyleri, mahalli idarelere bağlı ama bağımlı değil (özgür ve özgün olarak çalışabilir nitelikte) şeffaf, saydam, hesap verebilirlik çerçevesine bağlı kalarak çalışmalarını devam ettirmelidir.

KONSEYLER	Sizce kent konseylerinin en önemli sorunları nelerdir? (öncelik sırasına göre ilk 5 sorun)	Kent konseylerinin üstlendikleri görevleri yerine getirme konusunda (harcama yapma yönünden) karşılaştıkları kısıtlar var mıdır ve bu kısıtlar hakkındaki görüşleriniz nelerdir?	Kent konseyleri yönetmeliğini mali düzenlemeler açısından nasıl değerlendirirsiniz?	Kent konseylerinin daha etkin ve verimli bir şekilde çalışması açısından nasıl bir gelir yapısına ve bütçe sistemine sahip olması gerektiğini düşünüyorsunuz?
Kastamonu Kent Konseyi	Ekonomik bağımsızlık. Yaptırım gücü. Temsil gücü/etkisi. Araştırma/geliştirme/seyahat özgürlüğü. Konsey üyelerinin belirleme yöntemi.	Kısıtlılığın varlığı yadsınamaz bir gerçektir. Başka kurum/kuruluşlar tarafından bütçesi belirlenen bir yapının bağımsız düşünme ve hareket edebilme kabiliyeti söz konusu olamaz. Bahse konu bu yapının da kendisini, sanki finansör kurum/kuruluş olarak görmesi, bağımsız düşüncelere ne denli açık olduğunu göstermektedir.	Denetimli bağımsız bir yapıya sahip bütçe oluşturulması gerekmektedir.	Konsey Tabii Üyeleri (bütçesi olan STK ve Resmi Kurumlar) tarafından oluşturulacak ortak bütçe katılım payı söz konusu olmalıdır. Bu ödentilerin ve bütçede oluşturulacak harcama kalemlerinin bütçe içerisindeki oranları önceden belirlenmelidir.
Burdur Kent Konseyi	Katılım sorunlarının yaşanması. Mali sorunlar, mali belirsizlikler ve konseylerin belediye birimi olarak görülmesi. Konseylerin fiziki imkân ve mekân sorunlarının olması. Konseylerle ilgili kamu kurum ve kuruluşlarının farklı algılamaları. Konseylerin görüşlerinin değerlendirilmesi ile ilgili mevcut yasal durum.	En büyük kısıt bütçe yetersizliğidir. Kent konseyinin kendisini yazılı ve görsel basında ifade edebilmesini, anlatabilmesini yetersiz kılmaktadır. Farklı algılamalar belirsizlikleri getirmektedir. Örneğin Burdur Kent Konseyi'nin 2014 yılı bütçesi 10.000 liradır ve halen bu bütçeden harcama yapılmaktadır.	Yönetmeliğin ilgili maddesi mali düzenlemeyi belirsiz kılmış ve Belediye meclislerinin takdirine bırakmıştır.	Kent konseyinin etkin ve verimli bir çalışma yapabilmesi için belirli bir bütçeye sahip olması idealdir. Meclisin takdirine kalmış bir bütçe belirsizdir. O nedenle bütçenin yerel yönetimlerce (Belediye-İl Özel İdaresi) karşılanması halinde bakanlıkça belirlenecek bir oranın tahsisi şeklinde olması daha uygundur ya da ilgili Bakanlık bütçesinden Kent konseylerine belli kriterler esas alınarak tahsis yapılmalıdır. Böylece Kent konseyleri fiziki yapılarını ve faaliyet programlarını daha sağlıklı hazırlarlar.

KONSEYLER	Sizce kent konseylerinin en önemli sorunları nelerdir? (öncelik sırasına göre ilk 5 sorun)	Kent konseylerinin üstlendikleri görevleri yerine getirme konusunda (harcama yapma yönünden) karşılaştıkları kısıtlar var mıdır ve bu kısıtlar hakkındaki görüşleriniz nelerdir?	Kent konseyleri yönetmeliğini mali düzenlemeler açısından nasıl değerlendirirsiniz?	Kent konseylerinin daha etkin ve verimli bir şekilde çalışması açısından nasıl bir gelir yapısına ve bütçe sistemine sahip olması gerektiğini düşünüyorsunuz?
Efeler Kent Konseyi	Bağımsız bütçenin olmaması. Belediye ile olan iletişim kopukluğu ve bağımsız hareket edememe sorunu. Kamu ve diğer resmi kurumlardan yeterli katılımın olmaması. Yaptırım gücünün olmaması. Fiziki mekân ve eleman istihdamı sorunu. Ülkenin kısır siyasi çekişmelerinden zarar görme.	Bağımsız bir bütçesinin olmaması, harcamaların kamu muhasebe şartlarına tabii olması, ilçe ve/veya büyükşehirin yetki alanlarında belediyelerin onay şartı, etkinliklerin yapılmasında yaşanan en büyük sıkıntı ve sorunlardır. Bu sorunlar genel olup, süre yönünden çok kısıtlı etkinlik ve projelerin gerçekleşmemesine neden olmaktadır. Kent konseyi projelerine diğer kurumların ilgi duymaması ve sübjektif nedenlerle çekinmesi, ayak diremesi kentin yararına olacak güzel yatırımları da engellemektedir.	Kent konseyleri yönetmeliğinde mali düzenlemeler açık ve net değildir. Yönetmelik açıkça yetersizdir.	İçişleri Bakanlığı'nca yönetmelik değişikliği ile kent konseylerine öncelikle belirli bir limit için (örneğin 1000 TL) mali özerklik sağlanmalıdır. Belediye meclisleri her yıl bütçelerine yasal olarak kent konseyi harcamaları için fasıl açarak ödenek temini sağlamalıdır. Çok daha büyük bütçeli işler için yönetmelikte mali özerklik getirilmeli, mutlaka belediyenin şube müdürlerinin rutin iş ve işlemlerinden ayrı bağımsız olarak projelerin gerçekleşmesi sağlanmalı, gerekirse yapılan harcamalarda kamusal denetim için iç denetimle rapora bağlanmalıdır.
Eskişehir Kent Konseyi	Kamu kurumları ile işbirliği, ortak proje geliştirme ve fon yaratma sıkıntıları vardır. Engelli meclisi çerçevesinde yapılan faaliyetlerin çok fazla olması ve çok bütçe gerektirmesi. Farklı meclislerin çalışmaları konusunda belirli bir yönerge oluşturma sorunu ve farklı meclislerin kent konseyi çalışmalarını zorlaştırması.	Çeşitli harcamaların yapılması ve bunların ilgili belediyelere faturalandırılması konusu kent konseylerini oldukça zora sokmaktadır. Buradaki kısıtlar ilgili dairelerde problemler yaratmaktadır. Kendi özerk bütçelerinin olmaması, kent konseylerini en çok BEBKA ve Avrupa Birliği veya gerçekleştirilecek diğer projelerde proje ortağı olamama sıkıntılarını getirmektedir.	Kent Konseyi Yönetmeliği'nde mali düzenlemeler konusunda hiçbir açıklık yoktur. Bu konu, ilgili belediyelerin bu konuya nasıl baktığına ve insafına bırakılmıştır. Ortaya konulan projelerin hayata geçirilebilmesi ve yürütülebilmesi karşılıklı olarak iyi ilişkiler üzerinden sürdürülebilmektedir.	Kent konseylerinin mali yapısı önemlidir. Ancak bütçede özerk bir yapı oluşturma konusu, kent konseylerinin içeriğini tamamen bozabilecek riskleri de taşımaktadır. Ayrılacak olan kaynakların birimler ve ihtiyaçlar arasında adil dağılımı önemlidir ve mutlaka ilgili belediye tarafından karşılanmalıdır. Yeni bir sistemle özerk bütçe sağlanması durumunda konseyler dernek yapısına dönüşebilecektir. Bu, kent konseylerinin ruhuna aykırı olacak ve kendilerini idame etmeleri açısından çeşitli imkânsızlıkları beraberinde getirecektir. Mali yapı mutlaka ilgili belediye bünyesinde olmalı, ancak bu konuyla ilgilenecek bir daire müdürlüğü altında benzeri bir oluşum ile sağlanmalıdır.

Kent Konseyi yöneticilerinin sorulara verdikleri cevapların genel bir değerlendirmesi yapılırsa, mali sorunların/kısıtların kent konseylerinin en önemli ilk beş sorunu arasında ilk sıralarda yer aldığı görülmektedir. Mekân sorunu, teknik ve fiziki kapasite sorunu, kurumsallaşamama, toplumsal bilinirlik açısından yaşanan sorunlar ve işlevsel olamama gibi diğer sorunlar ise mali sorunlarla doğrudan veya dolaylı olarak bir bağlantı göstermektedir.

Mali bir kısıt olarak bağımsız ve özerk bir bütçeye sahip olamayan kent konseyleri, harcama yapma yönünden ciddi sorunlar yaşamaktadır. Harcamalar, genellikle belediyeye bağlı olarak gerçekleştirilmektedir. Bu nedenle konsey faaliyetleri yönlendirilmekte ve kontrol edilmekte, konseyler bağımsız düşünme ve hareket etme konusunda başarısız olmaktadır.

Kent Konseyi Yönetmeliği ise mali açından genellikle yetersiz, açık ve net olmadığı yönünde eleştirilmiştir. Bu kapsamda yönetmelikte yapılacak bir değişiklik ile kent konseylerinin mali açıdan belediye başkanı veya meclisinin takdirinden kurtarılarak daha sağlam ve objektif kriterlere dayanan bütçe süreçlerine sahip olması gerektiği sonucuna ulaşılabilir.

Konseylerin daha etkin ve verimli çalışabilmesi için yöneticilerin bütçe ve gelir sistemi konusunda önerileri ise genellikle bağımsız, süreklilik arz eden, oransal olarak net biçimde tanımlanmış ve bulundukları il ve ilçelerin özelliklerine göre farklılaştırılmış bir bütçe oluşturulması yönünde birleşmiştir. Ayrıca konseylerin daha fonksiyonel olabilmesi için İçişleri ve Kalkınma Bakanlıkları'nca desteklenmesi, hibe ve fon programlarından yararlanması, gelir getirici faaliyetlerde bulunması ve resmi kurum ve kuruluşlar ile STK'ların dâhil olduğu bir ortak bütçe oluşturulması doğrultusunda önerilerde de bulunulmaktadır.

SONUÇ

Kent konseylerinin, çalışmada da ifade edildiği üzere çözmesi gereken birçok sorunu bulunmaktadır. Bunların arasında belki de en önem-

lisi mali kaynak yetersizliği veya bağımsız bütçe sorunudur. Bağımsız bütçesi olmaması nedeniyle kent konseylerinin;

- Teknik, fiziki ve idari kapasitesi zayıf kalabilmektedir.
- Kurumsallaşamamaktadır.
- Tarafsız davranamamakta ve bu nedenle saydamlık, hesap verebilirlik ve denetim faaliyetleri tartışmalı hale gelebilmektedir.
- Oluşturulan yerel bütçelere halkın aktif katılımı yetersiz kaldığı için yerel bütçelerin rasyonelliği tartışmalı hale gelebilmekte, katılımcı bütçe uygulamaları gerçekleşmemekte ve kaynakların etkin, verimli ve tutumlu dağılımı sağlanamamaktadır.
- Kent konseyleri belediyenin gölgesinde kalabilmekte veya belediyeye bağlı birimler olarak algılanmakta ve ihmal edilebilmektedir.
- Belirli bir ideolojinin ve partinin temsil birimi haline gelebilmektedir.
- Çıkar ve baskı gruplarının faaliyet alanına dönüşebilmektedir. Bağımsız bir bütçeye sahip olunamaması nedeniyle ortaya çıkan bu sorunlar genişletilebilir. Bu durumda yapılması gereken, konseylerin daha aktif ve etkin çalışmasını sağlayacak tutarlı birtakım mali düzenlemelerin yapılmasıdır.

Mali kısıtların ve buna dayalı olarak ortaya çıkan diğer sorunların çözümü için;

- Kent konseyleri bağımsız bir bütçeye sahip olmalıdır. Bu konuda ilk önerilen, kent konseylerine sağlanan bağımsız bütçenin belediye bütçesinin sabit bir oranı olarak ele alınmasıdır (Örneğin %1 veya %2 gibi). Doğal olarak belediye bütçesindeki artışla birlikte kent konseyleri bütçesi de artış gösterecektir. Bu sayede kent konseylerine belediye meclisinde bütçe aktarılması sırasında teklif edilen rakamların toplantı sonucunda daha düşük seviyelerde sonuçlanması engellenecektir. Kent konseyleri bütçesi belediye

başkanı ve meclis üyelerinin kişisel tasarrufu olmaktan çıkarılacak ve yıllar arasında yaşanan aşırı dalgalanmalar engellenecektir. Şüphesiz bu durum kent konseyleri hizmetlerinin sürekliliği açısından oldukça önemlidir. Toplam belediye bütçesinin belli bir oranı olarak kent konseylerine aktarılacak bütçede belirlenen oranın belediye seviyesi, nüfus, yüzölçümü, köy sayısı, kırsal alan ve gelişmişlik endeksi gibi çeşitli kriterler çerçevesinde farklılaştırılması yoluna gidilebilir (Örneğin %1 olarak belirlenen genel oranın ilgili kriterler ile birlikte %1,15 olarak arttırılması gibi).

- Kent konseylerine toplam vergi gelirlerinden bir pay aktarılabileceği gibi, belediye sınırları içerisinde toplanan vergi gelirlerinden bir pay aktarımı da yapılabilir. Vesayet ve özerklik tartışmaları çerçevesinde, bu aktarımın ilkeleri belirlenebilir. Fakat belediye sınırları içerisinde toplanan vergi gelirleri, genellikle belediyelerin ihtiyaçlarını karşılamaktan uzaktır. Bu nedenle toplam genel bütçe vergi gelirleri tahsilatı üzerinden belediyelere birtakım kriterlere göre pay aktarımı yapılmaktadır. Dolayısıyla belediye sınırları içerisindeki gelirlere kent konseylerini ortak etmek çok rasyonel değildir. Bir ortaklık gerçekleştirilecekse toplam genel bütçe vergi gelirlerine (tabanı geniş bazı vergi türlerinin oranlarında) veya belediye vergi gelirlerine kent konseyleri için ilave oranlar konulabilir.
- Hem genel, hem de yerel seviyede uygulanan harçlarda, hizmet faturalarında ve aboneliklerde (elektrik faturalındaki "TRT payı" örneğinde olduğu gibi) "kent konseyi payı" düzenlemesi yapılabilir. Elde edilen kaynaklar yine yukarıda belirtilmiş birtakım kriterlere göre kent konseylerine ayrılabilir. Alınan hizmet, ödenen fatura veya vergiden kent konseylerine bir pay ayrılması vatandaşların bu kurumlara olan ilgisini, beklentisini ve katılımını arttırır.
- Uygulaması olan bir diğer yöntem ise kent konseylerinin proje yaparak gelir kaynağı elde etmesidir. Kent konseylerinin bele-

diyeler üzerindeki yükünü büyük oranda azaltacak proje yönteminde (çalışmada da ifade edildiği üzere) yapılan projelerin kent konseylerinin görev kapsamıyla tutarlı olması önemlidir. Bu ilke ön koşul olmak üzere proje yöntemi mali kaynak yetersizliği açısından konseylere önemli avantajlar sağlayacak ve konseylerin icracı yönünü de geliştirebilecektir.

- Kent konseylerinin hibe ve fon programlarından yararlanmalarının önü açılmalı, konsey üyesi olmakla birlikte bütçesi olan resmi kuruluşlar ile STK'ların katılımı vasıtasıyla ortak bir bütçe oluşturulmalı, konseyler kalkınmışlık endeksine göre İçişleri Bakanlığı ya da Kalkınma Bakanlığı'nca desteklenmeli, gelir getirici iştiraklerde bulunulmalı ve konseyler Kalkınma Ajansları gibi ayrı bir yasa ve bütçeye tabi olmalı yönünde birtakım önerilerde de bulunulabilir.

Mali kaynaklarla bağlantılı olarak ortaya çıkan birçok sorun bu yöntemlerle çözülebilecek ve sürdürülebilir kalkınma hedefi daha sağlam temellere inşa edilebilecektir.

KAYNAKÇA

- ATVUR, Senem (2009) "Yerel Gündem 21 ve Çevre: Antalya Kent Konseyi Örneği", C.Ü. Sosyal Bilimler Dergisi, Aralık, cilt: 35, sayı: 2. file:///C:/Users/%C3%B6baran/Downloads/418-1802-1-PB%20(2).pdf (Erişim Tarihi: 01.01.2015).
- BATAL, Salih (2011) "Avrupa Birliği Yönetime Katılım İlkesinin Türkiye Uygulaması Örneği: Kent Konseyleri", Kent Konseyleri Sempozyumu Bildiri Kitabı, http://sempozyum.bursakentkonseyi.org.tr/wp-content/uploads/2014/11/sempozyum.pdf (Erişim Tarihi: 09.01.2015).
- BÜYÜKGENÇ, Özcan (2011) Kent Konseylerinin Kurumsallaşması ve Sürdürülebilirliği, Kent Konseyleri Sempozyumu Bildiri Kitabı, http://sempozyum.bursakentkonseyi.org.tr/wp-content/uploads/2014/11/sempozyum.pdf (Erişim Tarihi: 09.01.2015).
- ÇETİNKAYA, Özhan ve KORLU, Rükan Kutlu (2012) "Yerel Demokrasinin Sağlanmasında Katılımcılık Süreci ve Kent Konseylerinin Rolü", Maliye Der-

gisi, sayı: 163, http://dergiler.sgb.gov.tr/calismalar/maliye_dergisi/yayinlar/md/163/163-06.pdf (Erişim Tarihi: 08.01.2015).
- ÇUKURÇAYIR, Mehmet Akif (2009) Küreselleşme ve Türkiye'de Yerel Yönetimler, Ankara: Türkiye Belediyeler Birliği.
- EMREALP, Sadun (2005) Yerel Gündem 21 El Kitabı, İstanbul: IULA-EMME Yayını http://habitatkalkinma.org/dl/uploads/2014/03/YG21ElKitabi.pdf (Erişim Tarihi: 03.01.2015).
- EMREALP, Sadun (2011) Kent Konseyleri Kılavuzu, İstanbul: IULA-EMME Yayını.
- ERKUL, Hüseyin; BAYKAL, Tan ve KARA, Hüseyin (2013) "Kent Konseylerinin Sorunları Üzerine Bir İnceleme: Çanakkale Kent Konseyi Örneği", Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, cilt: 10, sayı: 22.
- European Charter of Local Self-Government(1985) http://conventions.coe.int/Treaty/EN/Treaties/Html/122.htm (Erişim Tarihi:15.02.2015).
- KERMAN, Uysal; ALTAN, Yakup; AKTEL, Mehmet ve LAMBA, Mustafa (2011) "Yerel Yönetişim ve Kent Konseyleri", Kent Konseyleri Sempozyumu Bildiri Kitabı, http://sempozyum.bursakentkonseyi.org.tr/wp-content/uploads/2014/11/sempozyum.pdf (Erişim Tarihi: 09.01.2015).
- Kentleşme Şurası (2009) Yerel Yönetimler, Katılımcılık Ve Kentsel Yönetim Komisyon Raporu. http://www.kentges.gov.tr/_dosyalar/sura_raporlari/kitap10.pdf (Erişim Tarihi: 09.01.2015).
- Kent Konseyi Yöneticileri ile Yapılan Mülakatlar (2015).
- KÖSEOĞLU, Özer (2011) Kent Konseyleri: Müzakereci Demokrasi İçin Bir Fırsat mı?, Kent Konseyleri Sempozyumu Bildiri Kitabı, http://sempozyum.bursakentkonseyi.org.tr/wp-content/uploads/2014/11/sempozyum.pdf (Erişim Tarihi: 09.01.2015).
- KULUÇLU, Erdal (2011) 5393 Sayılı Kanun Çerçevesinde Kent Konseyleri, http://www.sayder.org.tr/e-dergi-5993-sayili-kanun-cercevesinde-kent-konseyleri-12-21.pdf (Erişim Tarihi:11.01.2015).
- NACAR KARABACAK, Birsen (2013) "Yerel Yönetimlerde Esnek Bütçe Kısıtı: Kavram, Ülke Deneyimleri ve Türkiye", Sayıştay Dergisi, sayı: 90, http://dergi.sayistay.gov.tr/icerik/der90m6.pdf (Erişim Tarihi: 09.02.2015).
- ÖZGÖKÇELER, Serhat (2014) "Yerel Kalkınmada Etkin Bir Kavram: "Yerel Yönetişim", İş, Güç Endüstri İlişkileri ve İnsan Kaynakları Dergisi, cilt: 16, sayı:1, http://www.academia.edu/5644518/Yerel_Kalk%C4%B1nmada_Etkin_Bir_Kavram_Yerel_Y%C3%B6neti%C5%9Fim_Bursa_Kent_Konseyi_%C3%96rne%C4%9Fi_ (Erişim Tarihi: 09.01.2015).

- ÖZDEMİR, Ali Tamer (2011) "Mahalli İdarelerde Halk Katılımı Bağlamında Kent Konseyleri", Sayıştay Dergisi,no: 83, http://dergi.sayistay.gov.tr/icerik/der83m2.pdf (Erişim Tarihi: 09.01.2015).
- RUIGE, Anke; ÜSKENT, Sezin ve MICKA, Pavel (2014) Yönetişim ve Katılım: Etkili Katılım için Araçlar, Yöntemler, Mekanizmalar, Katılımcılık Rehberleri 1/4.http://www.tepav.org.tr/upload/files/1408538775-7.Yonetisim_ve_Katilim.pdf (Erişim Tarihi: 02.01.2015).
- SAVUT, Emre (2011) "Yerel Gündem 21 ve Kent Konseyleri ve Uşak Kent Konseyi", Kent Konseyleri Sempozyumu Bildiri Kitabı, http://sempozyum.bursakentkonseyi.org.tr/wp-content/uploads/2014/11/sempozyum.pdf (Erişim Tarihi: 09.01.2015).
- SOYGÜZEL, Hasan (2012) Kent Konseyleri Ulusal Raporu, Çanakkale http://www.kentkonseyleribirligi.org.tr/dokuman/ulusal-rapor.pdf (Erişim Tarihi: 05.01.2015).
- ŞAN, Gündüz (2007) "AB ve Yerel Yönetimler Bağlamında Subsidiarite (Yerellik) İlkesi". http://www.yerelsiyaset.com/pdf/temmuz2007/11.pdf (Erişim Tarihi: 09.01.2015).
- ŞAT, Nur (2011) "Halkın Yönetime Katılımının Bir Kanalı Sıfatıyla Kent Konseylerinin Değerlendirilmesi", Kent Konseyleri Sempozyumu Bildiri Kitabı, http://sempozyum.bursakentkonseyi.org.tr/wp-content/uploads/2014/11/sempozyum.pdf (Erişim Tarihi: 09.01.2015).
- YILDIRIM, Arzu (2014) "Türkiye'de Yerel Yönetişimin Uygulanabilirliği ve Yerel Gündem 21 Örneği Üzerinden Bir İnceleme", Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, cilt: 2, sayı: 1. http://www.alparslan.edu.tr/anemon_dergi/dokuman/anemon2014-1/5-Arzu%20Y%C4%B1ld%C4%B1r%C4%B1m.pdf (Erişim Tarihi: 08.01.2015).
- Türkiye Cumhuriyeti Anayasası (1982).
- 5393 Sayılı Belediye Kanunu
- 5216 Sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu
- 5779 Sayılı İl Özel İdarelerine ve Belediyelere Genel Bütçe Vergi Gelirlerinden Pay Verilmesi Hakkında Kanun
- 6360 sayılı On Dört İlde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Yedi İlçe Kurulması ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun.
- Kent Konseyi Yönetmeliği (2006).

KENT KONSEYLERİ ARASINDA İLETİŞİM VE İŞBİRLİĞİ: TÜRKİYE KENT KONSEYLERİ BİRLİĞİ ÖRNEĞİ

Hasan SOYGÜZEL
Yerel Yönetim ve Kamu Yönetimi Uzmanı
Yalova Kent Konseyi Genel Sekreteri
hasan.soyguzel@abpe.org.tr

ÖZET

Bilindiği üzere kent konseyleri, 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 76. maddesindeki düzenlemeyle yerel yönetim mevzuatımıza girmiştir. Böylece; daha önce Türkiye Cumhuriyeti ile Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı arasında akdedilen bir uluslararası anlaşma uyarınca Türkiye Yerel Gündem 21 Programı kapsamında ve sınırlı düzeyde varlığını sürdüren kent konseyleri, daha güçlü bir hukuki çerçeveye kavuşmuş; aynı zamanda da daha geniş bir ölçeğe yayılmıştır. Daha önce kent konseyleri arasındaki iletişim ve ortak çalışmaların koordinasyonu Türkiye Yerel Gündem 21 Programı Ulusal Koordinatörlüğü[1] tarafından yürütülmekte iken; 2011 yılında Yerel Gündem 21 Programı'nın sona ermesiyle, bu anlamda önemli bir boşluk ve ihtiyaç doğmuştur. 13 Şubat 2010 tarihinde Bursa Kent Konseyi'nin ev sahipliğinde 58 Kent Konseyi'nin katılımıyla gerçekleştirilen 'Türkiye Kent Konseyleri Buluşması'nda bir araya gelen kent konseyleri tarafından kabul edilen Sonuç Bildirgesi'nde *"Kent konseyleri arasında eşit ortaklık ve dayanışma temelinde sürdürülebilir işbirliğinin geliştirilmesini hedefleyen, hemşehri hukukunu esas alan bir anlayışla; kentlerin potansiyelini harekete geçirmeye çalışan ve ülkemizin tüm kentlerinde iyi yönetişimin temel prensiplerine dayalı kent konseylerinin kuruluşuna öncülük eden bir işbirliği ağının hayata geçirilmesi"* kararı verilmiş ve böylece Kent Konseyleri İletişim ve İşbirliği Ağı ya da bilinen adıyla Türkiye Kent Konseyleri Birliği'nin temelleri atılmıştır. Anılan toplantıda seçilen Hazırlık Komitesi'nin Türkiye Kent Konseyleri İletişim ve İşbirliği Ağı'nın kuruluşuna ilişkin hazırlık çalışmalarının tamamlanmasını müteakip; 15-17 Nisan 2011 tarihinde Kocaeli'nde yapılan 'II. Kent Konseyleri Buluşması'nda Türkiye Kent Konseyleri Birliği'nin kuruluşu, 47 il kent konseyinin Kent Konseyleri İletişim ve İşbirliği Ağı İlke ve Esasları metni üzerindeki ortak imzasıyla deklare edilmiştir. Aynı toplantıda ilçe düzeyinde kurulu bulunan kent konseylerinin de ağa dâhil edilmesine karar verilmiş; devam eden süreçte il ve ilçe düzeyinde oluşmuş birçok kent konseyi de ağa dâhil olmuştur. Türkiye Kent Konseyleri Birliği, coğrafi olarak ülkemizin bütün bölgelerinden ve farklı siyasi yelpazeden partilerin oluşturduğu belediyelerce kurulmuş kent konseylerinin katılımıyla oluşmuş güçlü ve kurumsal bir ağ olarak büyümeye devam etmektedir.

Anahtar Kelimeler: Kent Konseyi, Türkiye Kent Konseyleri Birliği, Sivil Toplum Ağı

1 Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti tarafından 'Yerel Gündem 21 Ulusal Koordinatörlüğü' görevi UCLG-MEWA'ya (Önceki adıyla IULA-EMME) verilmiştir.

GİRİŞ

Bilindiği üzere kent konseyleri, 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 76. maddesindeki düzenlemeyle yerel yönetim mevzuatımıza girmiştir. Böylece; daha önce Türkiye Cumhuriyeti ile Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı arasında akdedilen bir uluslararası anlaşma uyarınca Türkiye Yerel Gündem 21 Programı kapsamında ve sınırlı düzeyde varlığını sürdüren kent konseyleri, daha güçlü bir hukuki çerçeveye kavuşmuş; aynı zamanda da daha geniş bir ölçeğe yayılmıştır.

Daha önce kent konseyleri arasındaki iletişim ve ortak çalışmaların koordinasyonu Türkiye Yerel Gündem 21 Programı Ulusal Koordinatörlüğü tarafından yürütülmekte iken; 2011 yılında Yerel Gündem 21 Programı'nın sona ermesiyle, bu anlamda önemli bir boşluk ve ihtiyaç doğmuştur. 13 Şubat 2010 tarihinde Bursa Kent Konseyi'nin ev sahipliğinde 58 Kent Konseyi'nin katılımıyla gerçekleştirilen 'Türkiye Kent Konseyleri Buluşması'nda bir araya gelen kent konseyleri tarafından kabul edilen Sonuç Bildirgesi'nde *"Kent konseyleri arasında eşit ortaklık ve dayanışma temelinde sürdürülebilir işbirliğinin geliştirilmesini hedefleyen, hemşehri hukukunu esas alan bir anlayışla; kentlerin potansiyelini harekete geçirmeye çalışan ve ülkemizin tüm kentlerinde iyi yönetişimin temel prensiplerine dayalı kent konseylerinin kuruluşuna öncülük eden bir işbirliği ağının hayata geçirilmesi"* kararı verilmiş ve böylece Kent Konseyleri İletişim ve İşbirliği Ağı ya da bilinen adıyla Türkiye Kent Konseyleri Birliği'nin temelleri atılmıştır.

Anılan toplantıda seçilen Hazırlık Komitesi'nin Türkiye Kent Konseyleri İletişim ve İşbirliği Ağı'nın kuruluşuna ilişkin hazırlık çalışmalarının tamamlanmasını müteakip; 15-17 Nisan 2011 tarihinde Kocaeli'de yapılan 'II. Kent Konseyleri Buluşması'nda Türkiye Kent Konseyleri Birliği'nin kuruluşu, 47 il kent konseyinin Kent Konseyleri İletişim ve İşbirliği Ağı İlke ve Esasları metni üzerindeki ortak imzasıyla deklare edilmiştir. Aynı toplantıda ilçe düzeyinde kurulu bulunan kent konseylerinin de ağa dâhil edilmesine karar verilmiş; devam eden süreçte

il ve ilçe düzeyinde oluşmuş birçok kent konseyi de ağa dâhil olmuştur. Türkiye Kent Konseyleri Birliği, coğrafi olarak ülkemizin bütün bölgelerinden ve farklı siyasi yelpazeden partilerin oluşturduğu belediyelerce kurulmuş kent konseylerinin katılımıyla oluşmuş güçlü ve kurumsal bir ağ olarak büyümeye devam etmektedir.

1. KENT KONSEYLERİNİN ARKA PLANI

1.1. Gündem 21

Daha çok *'katılımcılık'* fonksiyonuyla Türkiye'ye özgü bir model olarak ortaya çıkan kent konseylerinin tarihsel arka planını anlatmaya; bir Birleşmiş Milletler inisiyatifi olarak tarif edebileceğimiz *Gündem 21 (UN; Rio,1992)* ile başlatmak, hiç şüphesiz yerinde olacaktır.

Gündem 21, *"kalkınma ve çevre arasında denge kurulmasını hedefleyen 'sürdürülebilir gelişme' kavramının yaşama geçirilmesine yönelik, küresel uzlaşmanın ve politik taahhütlerin en üst düzeydeki ifadesi olan bir eylem planı"* olarak tanımlanmaktadır (Çevre Bakanlığı, 1997). Gündem 21`in çıkış noktası, *"gelecek yüzyıla açılan yolda sürd*ürülebilir gelişme" konseptiyle 03 - 14 Haziran 1992 tarihlerinde Brezilya'nın Rio de Janeiro şehrince yapılan ve çoğunlukla "Yeryüzü Zirvesi" (Earth Summit) olarak adlandırılan Birleşmiş Milletler Çevre ve Kalkınma Konferansı (United Nations Conference on Environment and Development-UNCED)`dır. 1992 Rio Yeryüzü Zirvesi'nde *"sürdürülebilir kalkınma"*, tüm insanlığın 21. yüzyıldaki ortak hedefi olarak benimsenmiş ve bu doğrultuda, 21. yüzyılda çevre ve kalkınma sorunlarıyla başa çıkılmasına ve sürdürülebilir kalkınma hedefine ulaşılmasına yönelik ilkeleri ve eylem alanlarını ortaya koyan "Gündem 21" başlıklı Eylem Planı, Zirve'nin temel çıktısı olarak, BM üyesi ülkelerin devlet ve hükümet başkanlarınca kabul edilmiştir. Gündem 21, *"İnsanlık, tarihsel bir dönüm noktasındadır"* cümlesiyle başlamaktadır. Uluslararasında ve ulusların kendi içerisindeki eşitsizliklere, giderek artan yoksulluk, açlık, hastalıklar ve cehalete, ekosistemlerdeki kötüleşmeye dikkat çekilmektedir. Çıkış yolu olarak ise, temel gereksinimlerin karşılanmasını, yaşam standartlarının

iyileştirilmesini, ekosistemlerin daha iyi korunması ve yönetimini ve daha güvenli bir geleceğe giden yolun yapı taşlarının döşenmesini sağlayacak küresel ortaklık kavramı gündeme getirilmektedir.

1.2. Yerel Gündem 21

Kent konseylerini doğuran temel süreç olarak ifade edilebilecek olan Yerel Gündem 21, "*yerel sürdürülebilir kalkınma sorunlarının çözümüne yönelik uzun dönemli stratejik bir planın hazırlanması ve uygulanması yoluyla yerel düzeyde Gündem 21'in hedeflerine ulaşılmasını amaçlayan katılımcı, çok sektörlü bir süreç"* olarak tanımlanabilir (Emrealp, 2005:16). Yerel düzeyde "sürdürülebilir kalkınma"ya yönelik katılımcı eylem planlaması süreci niteliğindeki Yerel Gündem 21, dünyada ve Türkiye'de sergilediği özellikleriyle 21. yüzyılın demokratik *"yerel yönetişim"* anlayışını ifade etmektedir.

Yerel Gündem 21, Türkiye'de en uzun süre proje formatında uygulanmış programlardan biridir. Bu projeler, kent konseylerine giden yolun yapı taşları olarak da değerlendirilebilir. Türkiye Yerel Gündem 21 Programı kapsamında yürütülen aşama projeleri aşağıdaki gibidir.

- I. Aşama - Türkiye'de Yerel Gündem 21'lerin Teşviki ve Geliştirilmesi Projesi
- II. Aşama - Türkiye'de Yerel Gündem 21'lerin Uygulanması Projesi
- III. Aşama - Türkiye'de Yerel Gündem 21 Yönetişim Ağı Yoluyla BM Binyıl Bildirgesi Hedefleri ve Johannesburg Uygulama Planının Yerelleştirilmesi Projesi
- IV. Aşama - Türkiye'de Yerel Gündem 21 Yönetişim Ağı Kanalıyla BM Binyıl Kalkınma Hedeflerinin Yerelleştirilmesi
- V. Aşama - Kent Konseylerinin Güçlendirilmesi ve Yerel Demokratik Yönetişim Mekanizmaları Olarak İşlev Görmelerine Yönelik Eğitim ve Kapasite Geliştirme Desteği Sağlanması Projesi

1.3. Kent Konseylerinin Siyasi Gündeme Dâhil Olması

Türkiye Cumhuriyeti 58. Hükümeti'nin 18 Kasım 2002'de kurulmasından iki gün önce; dönemin Adalet ve Kalkınma Partisi Genel Başkanı Recep Tayyip Erdoğan, iktidarları döneminde uygulayacakları 1 yıllık Acil Eylem Planı'nı açıklamıştır (Erdoğan, 2002).

Kent konseylerinin kuruluşunun ilk defa telaffuz edildiği temel siyasi doküman olan Acil Eylem Planı'nda *"Merkezi yönetimde yapılacak reform çalışmalarına paralel olarak yerel yönetim reformu öncelikli bir alan olarak ele alınacaktır."* denilerek;

"Bu kapsamda;

- Yerel yönetimlerin görev ve yetkileri geniş bir çerçevede yeniden belirlenecek,
- İnsan kaynakları ve mali yapıları güçlendirilecek,
- İl Genel Meclisleri katılımı artıracak şekilde yeniden yapılandırılacak
- Taşra teşkilatları ve personeli aşamalı bir program dâhilinde il idarelerine bağlanacak,
- ***Yerel düzeyde sivil toplum katılımını sağlayacak Kent Konseyleri kurulacak,***
- Hizmeti etkin şekilde götürecek ölçeğe sahip alt bölgeler bazında bölgesel kalkınma kurumları oluşturulacaktır." şeklindeki taahhütler Acil Eylem Planı'nda yer almıştır.

Kent konseyleri, AK Parti Acil Eylem Planı ile birlikte ilk defa siyasi gündemin ana maddeleri arasında yer almış ve özellikle *"Kamu Yönetimi Reformu"* çalışmaları çerçevesinde yoğun bir biçimde tartışılmıştır.

1.4. Mevzuat Düzenlemeleri

Kent konseyleri, 5393 sayılı Belediye Kanunu ile birlikte; çeşitli zorluklarla yürütülen bir *'proje' ya da 'program'* dâhilinde yürütülen bir yerel uygulama olmaktan çıkarak, hukuki statüye kavuşmuştur.

30.05.2005 Tarihli Bakanlar Kurulu Kararı ile Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı'na sunulan Belediye Kanun Tasarısı'nda kent konseyleri ile ilgili düzenlemelerin yer aldığı 76. maddenin gerekçesinde *"Kentte yaşayanlar arasında hemşehrilik bilinci, kent vizyonunun geliştirilmesi, kent hak ve hukukunun korunması, sürdürülebilir kalkınma, çevreye duyarlılık, sosyal yardımlaşma ve dayanışma, hesap sorma ve hesap verme, katılım ve yerinden yönetim ilkelerini hayata geçirebilmek amacıyla sivil bir danışma forum ve danışma mekanizması oluşturulmasının yararlı olacağı düşünülmüştür. Kent konseylerinin sivil bir yapı olma niteliği konusunda gösterilen titizlik nedeniyle maddede ayrıntılı düzenlemeden kaçınılmış ve genel ilkeler konulmuştur.*" denilerek kent konseyleri ile ilgili düzenlemelerin amacı da ortaya konmuştur. Böylece kent konseylerinin ***"sivil bir danışma formu ve danışma mekanizması"*** olarak kent yaşamının aktörleri arasında yer almasına yönelik ilk adımlar atılmıştır.

Yeni Belediye Kanunu, 03.07.2005 tarihinde 5393 kanun numarası ile Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde kabul edilmiş; 13.07.2005 tarih ve 25874 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 76. Maddesinde: *"Kent konseyi, kent yaşamında; kent vizyonunun ve hemşehrilik bilincinin geliştirilmesi, kentin hak ve hukukunun korunması, sürdürülebilir kalkınma, çevreye duyarlılık, sosyal yardımlaşma ve dayanışma, saydamlık, hesap sorma ve hesap verme, katılım ve yerinden yönetim ilkelerini hayata geçirmeye çalışır.*

Belediyeler kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının, sendikaların, noterlerin, varsa üniversitelerin, ilgili sivil toplum örgütlerinin, siyasî partilerin, kamu kurum ve kuruluşlarının ve mahalle muhtarlarının temsilcileri ile diğer ilgililerin katılımıyla oluşan kent konseyinin faaliyetlerinin etkili ve verimli yürütülmesi konusunda yardım ve destek sağlar. Kent konseyinde oluşturulan görüşler belediye meclisinin ilk toplantısında gündeme alınarak değerlendirilir. Kent konseyinin çalışma usul ve esasları İçişleri Bakanlığınca hazırlanacak yönetmelikle belir-

lenir." denilerek kent konseyleri yasal zemini kanun düzeyinde güvence altına alınmıştır.

Kent konseylerinin çalışma usul ve esaslarının belirlendiği ve İçişleri Bakanlığı tarafından hazırlanan Kent Konseyi Yönetmeliği 08.10.2006 tarih ve 26313 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

8. Daire, yönetmeliğin 10. maddesinin 1. fıkrasında; *"Genel kurul belediye meclisi birinci başkan vekilinin, bulunmaması halinde ikinci başkan vekilinin başkanlığında... toplanır"*, 11. maddenin 2. fıkrasında; "Yürütme kuruluna belediye meclisi birinci başkan vekili, bulunmaması halinde ikinci başkan vekili başkanlık eder" hükümlerini de iptal etmiştir, ayrıca Belediye Meclisi 1. Başkan Vekili'nin bulunmaması halinde 2. Başkan Vekili'nin Konsey Genel Kurulu'na ve Konsey Yürütme Kuruluna başkanlık etmesine ilişkin düzenlemeyi de ortadan kaldırmıştır.

Danıştay tarafından 2006 tarihli Kent Konseyi Yönetmeliği'nin ilgili maddelerinin iptali üzerine doğan boşluğun giderilmesi amacıyla İçişleri Bakanlığı tarafından hazırlanan Kent Konseyi Yönetmeliği'nde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik 06.06. 2009 tarih ve 27250 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiş ve kent konseyleri bugünkü yapılarına kavuşmuştur.

2. KENT KONSEYLERİ ARASINDA İLETİŞİM VE İŞBİRLİĞİ İHTİYACI

5393 sayılı *'yeni'* Belediye Kanunu'nun yürürlüğe girmesiyle, tüm Türkiye'de kent konseyleri kurulmaya başlanmıştır. Kent konseylerinin *'nasıl kurulacağı'* ve *'neler yapacağını* gösteren ikincil mevzuatın-başlangıçta-bulunmaması nedeniyle, yeni kurulan kent konseyleri, Bursa, Yalova, Çanakkale, Eskişehir, Antalya, İzmir, Malatya, Diyarbakır, Mardin gibi şehirlerde Yerel Gündem 21 Programı kapsamında daha önce kurulmuş olan kent konseylerinin tecrübelerinden ve işleyişi gösteren *'tüzük', 'yönerge'* vb. düzenlemelerden yararlanmışlardır. Bu durum; Türkiye'nin birçok şehrinde yeni kurulan kent konseyleri arasında *'doğal' ve 'örgütsüz'* bir işbirliğinin başlamasına da vesile olmuştur.

Kent Konseyi Yönetmeliği ile kent konseyleri ile ilgili ortak ana hususlar ortaya konmuş; Yerel Gündem 21 Programı çerçevesinde *'kent meclisi', 'kent parlamentosu', 'kent kurultayı'* vb. adlarla kurulmuş yapılar kent konseyine dönüştürülmüştür. Yönetmeliğin, kent konseylerinin oluşumunu düzenleyen 5. maddesinde "Kent Konseyleri belediye teşkilatı olan yerlerde, mahalli idareler genel seçim sonuçlarını izleyen 3 ay içinde 8'inci maddede belirtilen üyelerden oluşur." denilerek; belediye teşkilatı olan yerlerde kent konseylerinin kurulmasını hükme bağlamıştır. Bu düzenleme ile tüm belediye bölgelerinde (2006 yılı itibarıyla 2.950) kent konseyi kurulması zorunlu hale gelmiş ve bu zorunluluk aynı zamanda var olan kent konseylerinin tecrübelerinden yararlanmaya yönelik bir ihtiyacı da beraberinde getirmiştir.

Yeni düzenleme ile kent konseyi başkanının *"Genel Kurul tarafından"* seçilmesi; kent konseylerinin çalışmalarına dinamizm getirmiş; bu dinamizm de kent konseyleri arasındaki iletişim ve işbirliğini artırıcı bir etki yapmıştır.

Kent konseyleri arasında bugün il, bölge ve ulusal düzeyde oluşmuş çeşitli iletişim ağları aracılığıyla işbirliğinin geliştirilmesine yönelik çabalar mevcuttur. Genellikle *'birlik'* ya da *'platform'* adı altında bir araya gelen kent konseyleri, belirli zamanlarda bir araya gelerek ulusal ya da bölgesel düzeyde ortak kentsel problemleri tartışmakta; deneyim ve 'iyi uygulama' paylaşımında bulunmaktadırlar.

3. TÜRKİYE KENT KONSEYLERİ BİRLİĞİ

3.1. Kent Konseyi Birliği'nin Oluşumu

13 Şubat 2010 tarihinde Bursa Kent Konseyi'nin ev sahipliğinde 58 Kent Konseyi'nin katılımıyla gerçekleştirilen *"Türkiye Kent Konseyleri Buluşması"nda bir araya gelen Kent Konseyleri tarafından kabul edilen Sonuç Bildirgesi'nde "Kent konseyleri arasında eşit ortaklık ve dayanışma temelinde sürdürülebilir işbirliğinin geliştirilmesini hedefleyen, hemşehri hukukunu esas alan bir anlayışla; kentlerin potansiyelini harekete geçirmeye çalışan ve ülkemizin tüm kentlerinde iyi yönetişimin*

temel prensiplerine dayalı kent konseylerinin kuruluşuna öncülük eden bir işbirliği ağının hayata geçirilmesi" uygun görülerek; hazırlık çalışmalarını yürütmek üzere katılımcıların oybirliğiyle Afyonkarahisar, Batman, Bursa, Çanakkale, Denizli, Edirne, Gaziantep, Giresun, Karabük, Kocaeli, Manisa, Ordu ve Yalova Kent Konseyleri'nden oluşan bir Çalışma Grubu görevlendirilmiştir (Bursa Kent Konseyi, 2010).

Bursa'da gerçekleştirilen "Türkiye Kent Konseyleri Buluşması"nda Kent Konseyleri İletişim ve İşbirliği Ağı'nın oluşturulmasına yönelik hazırlıkları yürütmek Afyonkarahisar, Batman, Bursa, Çanakkale, Denizli, Edirne, Gaziantep, Giresun, Karabük, Kocaeli, Manisa, Ordu ve Yalova Kent Konseyleri'nin katılımıyla bir "Teknik Hazırlık Komitesi" oluşturulmuştur.

Teknik Komite aşağıda isimleri yazılı bulunan kent konseyi temsilcilerinden oluşmaktadır.

- Emin ÇENGELCİ, Afyonkarahisar Kent Konseyi Genel Sekreteri
- Ömer Faruk AKYÜZ, Batman Kent Konseyi Genel Sekreteri
- Enes Battal KESKİN, Bursa Kent Konseyi Genel Sekreteri
- Saim YAVUZ, Çanakkale Kent Konseyi Başkanı
- Esma TOKSOY, Denizli Kent Konseyi Genel Sekreteri
- Yılmaz EREN, Edirne Kent Konseyi Başkanı
- Necati BİNİCİ, Gaziantep Kent Konseyi Genel Sekreteri
- Hakan ADANIR, Giresun Kent Konseyi Genel Sekreteri
- Özcan BÜYÜKGENÇ, Karabük Kent Konseyi Başkanı
- Sedat YÜCEL, Kocaeli Kent Konseyi Genel Sekreteri
- Yonca EKMEKÇİ, Manisa Kent Konseyi Genel Sekreteri
- İbrahim YILMAZ, Ordu Kent Konseyi Genel Sekreteri
- Hasan SOYGÜZEL, Yalova Kent Konseyi Genel Sekreteri

Teknik Komite hazırlık çalışmaları çerçevesinde toplam beş toplantı gerçekleştirmiştir. Bu toplantılar:

- 13 Şubat 2010 Bursa

- 05 Haziran 2010 Karabük
- 24 Kasım 2010 Gaziantep
- 23 Aralık 2010 Karabük
- 14 Ocak 2011 İstanbul

23 Aralık 2010 tarihinde yapılan Teknik Komite tarafından "II. Türkiye Kent Konseyleri Buluşması " öncesinde, kent konseylerinin süreç hakkında bilgilendirilmelerini temin etmek üzere aşağıdaki tarihlerde dört adet Bölgesel Bilgilendirme Toplantısı gerçekleştirilmiştir.

- **I. Grup:** Marmara ve Ege Bölgesi 14 Ocak 2011 İstanbul
- **II. Grup:** Doğu/Güneydoğu ve Akdeniz Bölgesi 28 Ocak 2011 Kahramanmaraş
- **III. Grup:** Karadeniz Bölgesi 18 Şubat 2011 Bolu
- **IV. Grup:** İç Anadolu Bölgesi 04 Nisan 2011 Kırşehir

Teknik Hazırlık Komitesi ayrıca süreç içerisinde, Mahalli İdareler Genel Müdürü Sayın Yavuz Selim KÖŞGER (01.02.2011), Avrupa Birliği Genel Sekreterliği Proje Uygulama Başkanı Sayın Bülent ÖZCAN (04.02.2011), BM Türkiye Koordinatörü (UNDP Türkiye Temsilcisi) Sayın Shahid NAJAM (04.02.2011) ve UCLG-MEWA Genel Sekreteri Sayın Mehmet DUMAN'ı (17.02.2011) ziyaret ederek yaptıkları çalışmalar hakkında bilgilendirmişler ve kurumlarının görüş ve önerilerini almışlardır.

Türkiye Kent Konseyleri İletişim ve İşbirliği Ağı'nın kuruluşuna ilişkin olarak Çalışma Grubu tarafından Gaziantep Kent Konseyi'nin Dönem Başkanlığı'nda sürdürülen hazırlık çalışmalarının tamamlanmasını müteakip 15-17 Nisan 2011 tarihinde Kocaeli'de yapılan 'II. Kent Konseyleri Buluşması'nda Türkiye Kent Konseyleri Birliği-Kent Konseyleri İletişim ve İşbirliği Ağı'nın kuruluşu, aşağıda yazılı bulunan illerin kent konseylerinin İlke ve Esaslar Metni üzerindeki ortak imzasıyla deklare edilmiştir.

1. Adıyaman Kent Konseyi
2. Afyonkarahisar Kent Konseyi
3. Amasya Kent Konseyi
4. Artvin Kent Konseyi
5. Balıkesir Kent Konseyi
6. Batman Kent Konseyi
7. Bitlis Kent Konseyi
8. Bolu Kent Konseyi
9. Bursa Kent Konseyi
10. Çanakkale Kent Konseyi
11. Düzce Kent Konseyi
12. Edirne Kent Konseyi
13. Erzurum (M) Kent Konseyi
14. Gaziantep Kent Konseyi
15. Giresun Kent Konseyi
16. Kahramanmaraş Kent Konseyi
17. Karabük Kent Konseyi
18. Kars Kent Konseyi
19. Kastamonu Kent Konseyi
20. Kırklareli Kent Konseyi
21. Kilis Kent Konseyi
22. Kocaeli Kent Konseyi
23. Kütahya Kent Konseyi
24. Manisa Kent Konseyi
25. Mardin Kent Konseyi
26. Mersin Kent Konseyi
27. Muğla Kent Konseyi
28. Ordu Kent Konseyi
29. Osmaniye Kent Konseyi
30. Rize Kent Konseyi
31. Sakarya Kent Konseyi
32. Samsun (M) Kent Konseyi
33. Sinop Kent Konseyi
34. Şanlıurfa Kent Konseyi
35. Tekirdağ Kent Konseyi
36. Tokat Kent Konseyi
37. Trabzon Kent Konseyi
38. Uşak Kent Konseyi
39. Van Kent Konseyi
40. Yalova Kent Konseyi
41. Konya (M) Kent Konseyi
42. Karaman Kent Konseyi
43. Kırşehir Kent Konseyi
44. Kırıkkale Kent Konseyi
45. Kayseri Kent Konseyi
46. Çankırı Kent Konseyi
47. Nevşehir Kent Konseyi

Aynı toplantıda ilçe düzeyinde kurulu bulunan kent konseylerinin de ağa dâhil edilmesine karar verilmiş; devam eden süreçte il ve ilçe düzeyinde oluşmuş birçok kent konseyi de ağa dâhil olmuştur.

Türkiye Kent Konseyleri Birliği, coğrafi olarak ülkemizin bütün bölgelerinden ve farklı siyasi yelpazeden partilerin oluşturduğu belediyelerce kurulmuş kent konseylerinin katılımıyla oluşmuş güçlü ve kurumsal bir ağ olarak büyümeye devam etmektedir.

3.2. Kent Konseyleri Birliği'nin Yapısı ve İşleyişi

Kısaca **"Türkiye Kent Konseyleri Birliği"** olarak adlandırılan Kent Konseyleri İletişim ve İşbirliği Ağı (Gaziantep, 2010);

- Kent konseyleri arasında eşit ortaklık ve dayanışma temelinde sürdürülebilir işbirliğinin geliştirilmesini hedefleyen;
- Hemşehri hukukunu esas alan bir anlayışla kentlerin potansiyelini harekete geçirmeye çalışan;
- Ülkemizin tüm bölgelerinde iyi yönetişimin temel prensiplerine dayalı kent konseylerinin kuruluşuna öncülük eden bir **'SİVİL TOPLUM AĞI'**dır.

Türkiye Kent Konseyleri Birliği, bir İletişim ve İşbirliği Ağı olarak *'yumuşak'* ve *'yatay'* bir örgütlenme ile tarif edilebilir[2].

Kent Konseyleri İşbirliği ve İletişim Ağı'nın amacı; *"ağa dâhil olan kent konseyleri arasında interaktif ve sürdürülebilir bir iletişimin kurulması ve yürütülmesi ile kentler arasında deneyim paylaşımını esas alan sürekli bir işbirliği ve iletişimin sağlanması"* olarak ifade edilmektedir.

Kent Konseyleri İletişim ve İşbirliği Ağı'na katılan kent konseyleri (Gaziantep, 2010);

- Kent konseyleri arasında eşit ortaklık ve dayanışma temelinde sürdürülebilir işbirliğinin geliştirilmesini hedefler;
- Kent konseyinin iyi yönetişimin temel prensipleri doğrultusunda şeffaf, katılımcı ve hesap verebilir bir yapıda oluşması ve gelişmesine gayret ederler;
- Hemşehri hukukunu esas alan bir anlayışla kentlerin potansiyelini harekete geçirmeye çalışırlar;
- Bütün kentsel paydaşların yönetim ve karar alma mekanizmalarına aktif katılımını kolaylaştırır;
- Sürdürülebilir kalkınma ve kentsel gelişme vizyonuna uygun olarak hemşehrilik bilincinin oluşturulmasını savunurlar.

2 Kent Konseyleri İletişim ve İşbirliği Ağı'nın *'tüzel kişiliği'* bulunmadığından; 03 Ağustos 2012 tarihinde Kent Konseyleri Derneği kurularak bu *sorun* aşılmaya çalışılmıştır. Kent Konseylerinin de *'tüzel kişiliği'* olmadığı için, kent konseyleri adına derneğe ancak *"Kent Konseyi Başkan ve Genel Sekreterleri"* üye olabilmektedir.

Kent Konseyleri İşbirliği ve İletişim Ağı'na dâhil olan kent konseyleri yılda bir kez farklı bir şehirde *"Türkiye Kent Konseyleri Buluşması"*nda bir araya gelirler. Ortak kentsel sorunların gündeme getirildiği tematik toplantıların ve deneyim paylaşımına yönelim sunumların yapıldığı buluşmaya ev sahipliği yapan kent konseyi, aynı zamanda bir sonraki buluşmaya kadar Kent Konseyleri İletişim ve İşbirliği Ağı Dönem Başkanlığı görevini yürütür.

Bugüne kadar altı buluşma gerçekleştirilmiştir.

- 13 Şubat 2010, I. Türkiye Kent Konseyleri Buluşması, Bursa
- 15-17 Nisan 2011, II. Türkiye Kent Konseyleri Buluşması, Kocaeli
- 28-30 Mart 2012, III. Türkiye Kent Konseyleri Buluşması, Çanakkale
- 07-09 Aralık 2012, IV. Türkiye Kent Konseyleri Buluşması, Kahramanmaraş
- 05-06 Ekim 2013, V. Türkiye Kent Konseyleri Buluşması, Şanlıurfa
- 24-26 Eylül 2014, VI. Türkiye Kent Konseyleri Buluşması**,** Yalova

Türkiye Kent Konseyleri Birliği, tüm kent konseylerinin bir araya geldiği *'buluşmalar'* dışında, ulusal ya da bölgesel ölçekli *'tematik'* toplantılar organize ederek; kentlerin ortak sorunlarını gündeme getirmektedir. Bunlar şu şekildedir:

- 06-08 Temmuz 2012, I. Kent Konseyleri Ulusal Çalıştayı - Geleceğin Kentleri: İnsan, Çevre ve Yapı, Gaziantep
- 12-13 Ekim 2012, II. Kent Konseyleri Ulusal Çalıştayı - Kentsel Dönüşüm ve Şehirlerin Geleceği, Yalova
- 05-07 Nisan 2013, Türkiye Kent Konseyleri Birliği I. Gençlik Meclisleri Buluşması, Konya
- 30 Mayıs-1 Haziran 2013, III. Kent Konseyleri Ulusal Çalıştayı-Kent ve Ulaşım, Uşak

- 27-29 Eylül 2013, Türkiye Kent Konseyleri Birliği I. Kadın Meclisleri Buluşması, Kahramanmaraş
- 25-27 Ekim 2013, IV. Kent Konseyleri Ulusal Çalıştayı-Engelsiz Kent, Gaziantep
- 11-12 Kasım 2013, "Kent Konseyi Yönetmeliği" Değişiklik Taslağı Çalıştayı, Yalova

Kent Konseyleri Birliği tarafından ayrıca gerek yerel, gerek ulusal ve gerekse uluslararası düzeyde *'lobicilik'* faaliyetleri de yürütülmektedir.

- 08 Şubat 2011, BM Mukim Koordinatörü Shahid NAJAM Çalışma Toplantısı, Ankara
- 21 Mart 2012, Kalkınma Bakanı Cevdet YILMAZ ile Çalışma Toplantısı, Ankara
- 12 Nisan 2012, UCLG-MEWA Genel Sekreteri Mehmet DUMAN ile Çalışma Toplantısı, İstanbul
- 04 Ocak 2013, Türkiye Belediyeler Birliği Genel Sekreteri Hayrettin GÜNGÖR ile Çalışma Toplantısı, Ankara
- 04 Ekim 2013, Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü ile Çalışma Toplantısı, Ankara
- 06 Kasım 2014, İçişleri Bakanlığı Müsteşar Yardımcısı Enver SALİHOĞLU ile Çalışma Ziyareti, Ankara
- 06 Ocak 2015, AK Parti Yerel Yönetimlerden Sorumlu Genel Başkan Yardımcısı Abdülhamit GÜL'e Çalışma Ziyareti, Ankara
- 06 Ocak 2015, CHP Yerel Yönetimlerden Sorumlu Genel Başkan Yardımcısı Veli AĞBABA'ya Çalışma Ziyareti, Ankara
- 06 Ocak 2015, MHP Mali İşlerden Sorumlu Genel Başkan Yardımcısı Prof. Dr. Mevlüt KARAKAYA'ya Çalışma Ziyareti, Ankara
- 07 Ocak 2015, HDP Yerel Yönetimlerden Sorumlu Eş Genel Başkan Yardımcısı Yurdusev ÖZSÖKMENLER ile Görüşme, Ankara

Türkiye Kent Konseyleri Birliği, tüm belediye bölgelerinde kent konseyi kurulması konusunda girişimlerde bulunmakta ve yeni kurulacak kent konseylerine gönüllü olarak '*teknik destek*' sağlamaktadır.

27 Mart 2014 tarihinde gerçekleştirilen Mahalli İdare Genel Seçimleri sonrasında; Kent Konseyleri Birliği V. Dönem Başkanlığı tarafından 14 Nisan 2014 tarihinde;

- 30 Büyükşehir Belediye Başkanı
- 51 İl Belediye Başkanı
- 519 Büyükşehir İlçe Belediye Başkanı
- 400 İlçe Belediye Başkanı
- 395 Belde Belediye Başkanı'na mektup yazılarak; '3 ay içerisinde' kent konseyi hiç kurulmamış olan şehirlerde kent konseyinin kurulması; halen genel kurul toplantısını yapmamış olan kent konseylerinin de toplantıya çağırılması istenmiştir.

VI. Dönem Başkanlığı tarafından da 2 Mart 2015 tarihinde, halen kent konseyi kurulmamış ya da seçimlerin üzerinden 1 yıl geçmiş olmasına rağmen genel kurul toplantısını yapmadığı için '*kadük'* duruma düşmüş 22 Büyükşehir / İl Belediye Başkanı'na mektup yazılmış ve kendilerine mevzuattan kaynaklanan sorumlulukları hatırlatılmıştır.

SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

Bugün sayıları hızla artan kent konseyleri, her geçen gün kent yaşamının önemli aktörlerinden biri haline gelmektedir. Kent yaşamında, kent vizyonunun ve hemşehrilik bilincinin geliştirilmesi, kentin hak ve hukukunun korunması, sürdürülebilir kalkınma, çevreye duyarlılık, sosyal yardımlaşma ve dayanışma, saydamlık, hesap sorma ve hesap verme, katılım, yönetişim ve yerinden yönetim ilkelerini hayata geçirmeye çalışan kent konseyleri aynı zamanda önemli bir yerel demokrasi projesidir. Gündem 21 ile birlikte başlayan ve kent konseylerinin yerel yönetim mevzuatımızda yer almasıyla devam eden uzun bir süreci ifade eden bu zihniyet dönüşümü halen devam etmektedir.

Kent konseyleri, devam eden bu süreçte farklı kentlerde farklı deneyimlerle yol almaktadır. Öğrenerek gelişen; geliştikçe de kentlerini ve

hemşehrilerini güçlendiren kent konseyleri, aynı zamanda çeşitli yapısal sorunlarla da karşı karşıyadır. Her bir şehirde farklı tezahür eden bu sorunların çözümüne yönelik canlı bir tartışma mevcuttur.

Kent konseyleri, karşı karşıya oldukları sorunların çözümü, ortak kentsel problemlerin tartışılması ve şehirlerdeki iyi uygulamaların yaygınlaştırılması amacıyla zaman zaman bir araya gelme ihtiyacı duymakta ve bu ihtiyacı karşılamaya yönelik herhangi bir 'resmi' organizasyonun bulunmaması nedeniyle de kendi öz inisiyatifleriyle çeşitli işbirlikleri geliştirmektedirler. Kamuoyunda yaygın olarak "Türkiye Kent Konseyleri Birliği" adıyla bilinen, Kent Konseyleri İletişim ve İşbirliği Ağı da bu birliktelikler arasında farklı partilerin iktidarda olduğu belediye bölgelerinde kurulmuş bulunan kent konseylerinin katılımıyla oluşmuş ve ulusal ölçekte faaliyette bulunan bir organizasyondur.

KAYNAKÇA

- UN, United Nations Conference on Environment & Development, Rio de Janerio, Brazil, AGENDA 21, 3 to 14 June 1992, https://sustainabledevelopment.un.org/ content/documents/Agenda21.pdf
- BM Dünya Çevre ve Kalkınma Konferansı-Rio Deklarasyonu ve "Gündem 21" (UN Conference on Environment and Development-Rio Declaration and "Agenda 21"), T.C. Çevre Bakanlığı, 1997 (Türkçe).
- EMREALP, Sadun (2005) Yerel Gündem 21 Uygulamalarına Yönelik Kolaylaştırıcı Bilgiler El Kitabı, İstanbul: IULA-EMME (UCLG-MEWA) Yayını.
- SOYGÜZEL, Hasan (2012) Kent Konseyleri Ulusal Raporu, Çanakkale.
- Belediye Kanunu, http://www.mevzuat.gov.tr
- Kent Konseyi Yönetmeliği, http://www.resmigazete.gov.tr
- Türkiye Kent Konseyleri Bursa Buluşması Toplantı Zaptı (2010).
- http://www.bursakentkonseyi.org.tr/?sayfa=icerik&id=100
- 6. Türkiye Kent Konseyleri Buluşması Raporu (2015), Yalova.
- http://www.kentkonseyleribirligi.org.tr/dokuman/6-kent-konseyleri-raporu.pdf
- Kent Konseyleri İletişim ve İşbirliği Ağı "İlke ve Esaslar", http://yalova.org.tr/wp-content/uploads/2014/11/T%C3%BCrkiye-Kent-Konseyleri-Birli%C4%9Fi-%C4%B 0lke-ve-Esaslar-Metni.pdf

KENT KONSEYLERİNİN KATILIMCILIK KAPASİTESİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ: ANKARA ÖRNEĞİ

Savaş Zafer ŞAHİN
Doç. Dr., Atılım Üniversitesi
Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü
zafer.sahin@atilim.edu.tr

ÖZET

Kent konseyleri, kuruluşlarının yasal bir zorunluluk haline getirilmesinden sonra yerelde kent yönetiminde ve ulusal ölçekte demokrasi pratikleri açısından çeşitli tartışmalara konu olmaktadır. Bu tartışmaların kökeninde katılımcı kent yönetimi hedefiyle kurulan kent konseylerinin büyük bir çoğunluğunun kentte hangi toplumsal kesimleri temsil ettiği, temsiliyetin kaynağı ve ilkeleri, katılımcılığı nasıl ve hangi araçlarla sağladıkları gibi sorunlar yer almaktadır. Bu sorunların tartışılmasının asıl sebebi ise kuşkusuz kent konseylerinin kent yönetiminin daha katılımcı hale getirilmesindeki katkılarının sorgulanmasıdır. Özellikle uygulamada bazı kent konseylerinin ciddi katılımcı deneyimler oluşturduğu örneklere rastlanırken, kent konseylerinin çoğunluğunun var olan yerel iktidarı pekiştiren yapılara dönüştüğünün görülmesi, kent konseylerine ilişkin var olan mevzuat yapısıyla sınırlı kalmayan irdelemelerin yapılmasını zorunlu kılmaktadır. Bu tür bir eleştirel değerlendirmenin yapılabilmesi için de kamu yönetimi yazınında katılıma ilişkin tartışmalardan yola çıkılarak temel bir kavramsal çerçevenin ortaya konması gerekmektedir. Bu bildiride bu tür bir kavramsal çerçeve, katılıma ilişkin ilgili yazından yola çıkılarak üretilen "katılımın türü", "katılımın biçimi" ve "katılımın amacı" kavramları etrafında oluşturulacaktır. Katılımın bu üç farklı boyutu kent konseylerinin paydaşlarının seçiminde, örgütlenmesinde, temsil gücünde ve içsel dinamiklerinde etkin olan bir katılım kapasitesini belirlemektedir. Katılım kapasitesi, kent konseyinin farklı ölçeklerde, farklı katılım boyutlarında sahip olduğu kaynaklara, kurumsal kültüre ve örgütsel yapıya işaret etmektedir. Bu bildiri kapsamında öncelikle kent konseylerinin katılımcılık kapasitesinin değerlendirilmesinde kullanılabilecek bir indeks geliştirilecektir. Bu indeks geliştirildikten sonra örnek alan olan Ankara kentinde kurulmuş olan kent konseylerinin katılımcılık kapasiteleri katılımın farklı boyutları, ölçekleri, kaynak ve kurumsal yapısı dikkate alınarak derinlemesine mülakatlar ve kent konseyi faaliyetlerinin incelenmesi yoluyla görgül olarak araştırılacaktır. Farklı tarihsel geçmişleri bulunan kent konseylerinin katılımcılık kapasiteleri arasındaki farklar ele alınarak bu farklılıkların hangi unsurlardan kaynaklandığı açıklanmaya çalışılacaktır. Bildirinin sonuç kısmında, kent konseylerinin katılımcı kent yönetimine daha fazla katkıda bulunur hale getirilmesi için bazı önerilerde de bulunulacaktır.

Anahtar Kelimeler: Kent Konseyleri, Katılımcılık Kapasitesi, Katılımın Türü, Katılımın Biçimi, Katılımın Amacı

GİRİŞ

Genel olarak bakıldığında kent konseylerinin, Yerel Gündem 21 çerçevesinde, sürdürülebilir kalkınmanın katılımcılık ve kapsayıcılık ilkeleri doğrultusunda yerelde örgütlenmesi amacıyla temelleri atılmış ve daha sonra Türkiye'ye özgü bir kurumsal yapıya dönüşmüş bir katılımcı yerel örgütlenme aracı olduğu söylenebilir (Çiçek, 2011: 90; Güneş ve Beyazıt 2012: 79; Tekeli, 2012: 237). Bu örgütlenmenin başlangıçta daha çok çevreci söylemlerin etkisiyle biçimlenen ve gelişen yerel duyarlılıkların yerel inisiyatiflere dönüşmesi yoluyla ortaya çıktığı ve sınırlı sayıda kentte var olduğu görülmektedir. Daha sonraları kent konseylerinin standart bir yerel katılım örgütlenmesi olarak tüm Türkiye'ye yaygınlaştırıldığı ve sayılarının hızla arttığı bilinmektedir. Nitekim birer kurumsal yapı olarak kent konseylerinin kurulmasının Yerel Gündem 21 çerçevesindeki bir inisiyatif olmaktan çıkarılıp belediye kanunundaki bir zorunluluk haline gelmesinin ardından Türkiye'nin birçok yerinde iki yüzü aşkın kent konseyinin kurulduğu görülmektedir[1]. Ancak, ilk çıkış noktası daha çok yerel inisiyatifler tarafından belirlenmiş bir katılımcı sürecin daha sonra merkezi otorite tarafından yukarıdan aşağıya belirlenmiş bir örgütlenme biçimi olarak belli bir düzeyde zorunluluk haline getirilmesinin ne tür etkiler yarattığı, kent konseylerinin başlangıç dinamizmini ve katılıma ilişkin ideallerini nasıl etkilediği henüz tam olarak irdelenememiştir.

Bu tür bir sorgulamanın yapılamamış olmasında, kent konseylerine ilişkin tartışmaların sağlıklı bir zemine oturtulamamış olmasının da etkisi bulunmaktadır. Kent konseyleri bir yandan yeni kamu yönetimi ve yönetişim kavramları etrafında kamu yönetiminin dönüşümü üzerine yapılan tartışmalarda derinlemesine sorgulanmadan kabul edilegelen bir iyi uygulama örneği, kimi zaman demokrasi tartışmalarının yerelleştirilmesi çabalarının araştırma odağı, kimi zaman da yerel meclislerle ilişkisi ve

1 Türkiye'de kent konseylerinin sayısı ile ilgili sağlıklı bilgiye erişimde çeşitli sorunlar yaşanmaktadır. Bu sorunların başında konuyla ilgili merkezi idare kurumlarının sağlıklı bir izleme gerçekleştirmemesi ve kent konseylerinin yerel seçimlerin döngüsüne bağlı olarak pasif konuma geçebilmeleri gelmektedir. Ancak, çeşitli kaynaklardan elde edilen verilerin yaklaşık 200 kent konseyi bulunduğuna işaret ettiği görülmektedir.

etkisizliği sebebiyle yüzeysel eleştirilere muhatap olan ve belediye ile yerel sivil toplum arasındaki geçişkenliği sağlayan yarı bürokratik, yarı sivil bir örgüt olarak ele alınmaktadır. Bu farklı ele alışlar kapsamında kent konseylerinin demokratik yapı içerisindeki konumuna ilişkin olarak derinlemesine tartışmalar yapılmakla birlikte, kent konseylerinin içsel işleyişi ve gerçek pratiklerine ilişkin görgül araştırmaların azlığı dikkat çekmektedir. Kuşkusuz, bu sorunun en temelinde kent konseyleri gibi yapıları sahada incelemenin zorlukları yatmaktadır. Yerel siyasetin yerel toplumla geçiş noktasında yer alan kent konseyleri gibi yapıların gerçek pratiklerinin kent konseylerinin toplantılarının yapıldığı salonların dışında yaşandığı gerçeği bu tür araştırmaları zorlaştırmaktadır. Herşeyden öte, kent konseylerinin kurulu yapısının ne düzeyde "gerçek" bir katılımı araçsallaştırdığı sorunludur. Kent konseylerine ilişkin yürürlükteki mevzuatın kent konseylerini yeni bir tür "gölge belediye" meclisi şeklinde yapılandırmış olması kent konseylerinin gerçek işleyişini ve içlerindeki aktörlerin davranış biçimlerini katılımcı bir pratikten çok, temsili bir pratiğe yaklaştırmaktadır. Bu sebeple, kent konseylerinin yapılarının derinlemesine ele alınmasında farklı pratiklerin irdelenmesine dayalı eleştirel yaklaşımlara ihtiyaç duyulmaktadır. Bu şekilde, özellikle katılımcılık konusunda eleştirilere konu olan kent konseylerinin nasıl iyileştirilebileceğine ilişkin yeni bir kavramsal çerçeve oluşturulabilir.

Bu bildiride, bu tür bir kavramsal çerçeveye esas teşkil edecek bir sorgulama girişiminde bulunulmuştur. Bu tür bir sorgulamanın çok farklı açılardan yapılabileceği açıktır. Kent konseylerinin kendi içlerindeki unsurların kentsel toplumsal yapıda kimleri temsil ettiği, yani temsiliyet yapısı, bu temsil gücünü kullanarak oluşturduğu örgüt kültürü ve örgütsel işleyiş ve varsa kent konseylerinin kentin sermaye birikim ve kalkınma süreçlerine katkıları bunlarda bazıları olabilir. Ancak, kent konseylerinin esas varlık sebebi olan kentsel topluluğun var olan yerel yönetim pratiklerine katılımı düşünüldüğünde diğer tüm boyutların da ancak katılım pratikleri açısından anlamlı hale geleceği görülür. Bu sebeple bu

bildiri kapsamında kent konseylerinin kuruluşunda en temel ilkelerden birisi olan "katılımcılık" ilkesinin kent konseylerinin gündelik pratiklerinde nasıl yer bulduğu incelenmeye çalışılmıştır. Burada katılımcılığın bir ilkeden bir pratiğe nasıl dönüştüğü sorusu da önemlidir. Çünkü dünyanın birçok yerinde olduğu gibi Türkiye'de de bir yönetsel ilke olan katılımcılığın nasıl ve hangi biçimde gerçeklendiği ya da somutlaştırıldığı, demokratik katılımın gerçek düzeyini belirlerken aynı zamanda da kent konseyinin katılımcılığa ilişkin entelektüel düzeyini ve kapasitesini göstermektedir. Kent konseylerinin katılımcılıkla ilgili tartışma düzeyi, bu ilkenin anlamlandırılması sürecini kendi faaliyetlerine yansıtma biçimi göstermesi adına önemli görünmektedir. Ayrıca, katılım pratiklerine ilişkin bu kapasite kent konseylerinin geldiği durumun farklılaştırılması ve sorunların çözümü adına da yaşamsal bazı yenilikleri fark etmenin yolunu açma potansiyeli taşımaktadır.

Kent konseylerinin katılımcılık konusundaki farkındalıklarını ve kurumsal kapasitelerini inceleyebilmek için ise öncelikle katılım süreçlerinin doğasına ilişkin temel bir kavramsallaştırma ve katılım pratiklerinin kurulmasına ilişkin bir çerçeveye ihtiyaç duyulmaktadır. Bu sebeple bu bildiride öncelikle kent konseylerinin kurumsal katılım kapasitesinin ele alınmasında kullanılacak bir değerlendirme çerçevesi ortaya konacaktır. Daha sonra bu çerçevenin sınanması amacıyla Ankara kentinde bulunan kent konseyleri üzerine yapılan saha araştırmasının verileri ele alınarak bir değerlendirme yapılacaktır. Bu değerlendirme, kent konseylerinin yapılarının iyileştirilmesi için geliştirilecek bir dizi operasyonel önerinin temellerini atmada kullanılacaktır.

1. KAMU YÖNETİMİNDE KATILIM: DÖNGÜSEL BİR MERDİVEN

Katılımcılık ilkesinin gelişiminde ve yaygınlaşmasında toplumların yaklaşık son elli yıldır deneyimlediği önemli bir değişim sürecinin etkili olduğu söylenebilir. Bu değişim, bireyin toplum içerisindeki davranış biçimlerine ve kolektif yapıların dinamiklerine radikal bir biçimde

yansımaktadır. Artık devlet ya da diğer kolektif yapıların sadece "etken" sıfatıyla tanımlanan yapılar olmakla kalamayacağı iddia edilmektedir. Kolektif yapılar aynı zamanda "şu ya da bu kılıcı", "kolaylaştırıcı", "paylaşımcı", "müzakereci", "motive edici", "öğrenen", "rekabet eden", "saydam", "hesap verebilir", "etkin", "verimli" vb. gibi birçok sıfatı da taşımak zorundadır. Benzer biçimde birey de "edilgen" kalamaz. Her bir bireyin aynı zamanda "çözüme yönelik (proaktif)", "gönüllü", "ortak", "katılımcı", "vizyoner" olması beklenmektedir (Tekeli 2004: 96).

Bu dönüşümler üç farklı anlamıyla "katılım" süreçlerini öne çıkarmaya başlamıştır. Birinci olarak kamu yönetimi süreçleri iletişim ağırlıklı süreçler haline gelmektedir. İletişimin en yüzeysel biçimi olan bilgilenme ve bilgi edinme uygulamalarının yaygınlaşması bunun bir yansıması olarak görülebilirse de temel olarak hedeflenen kamu yönetiminin bütününün ve tüm sürecinin hizmet sunulmakla yükümlü bulunulan yurttaşlarla iletişim içerisinde iyileştirilmesi ve dönüştürülmesidir. İkinci olarak yurttaşların katılımının sağlanmasında iletişimin salt kendi başına yeterli olmayacağı, devletin katılımı yapılandırmak için gerekli koşulları sağlamak ve yapılandırmak yükümlülüğünde olduğu kabul edilmektedir (Tekeli, 2012: 140). Türkiye'de kent konseyleri, bir dönem koruma amaçlı imar planlarının hazırlanmasında zorunlu hale getirilen katılımcı toplantılar gibi bazı uygulamalar bu yaklaşımın bir ürünü olarak kabul edilebilirler. Ancak burada da devletin kolaylaştırıcılık işlevini aşan, yukarıdan aşağı ve yaptırımcı bir tavrı belirlemesi de katılımcılığın doğasına aykırı bulunmaktadır. Katılımcı süreçlerin temel olarak devlet tarafından yapılandırılsalar da, yurttaşların gönüllü katılımı ile gerçekleştirilmeleri ilkesel olarak kabul edilmektedir. Üçüncü olarak, katılımın karar alma süreçlerinde yer almanın dışında kamu yönetimi süreçlerinde aktif bir şekilde, gönüllülüğe dayalı olarak görev almak anlamının bulunduğu da kabul edilmektedir (Işığıçok, 2012: 86). Sonuçta, uygulamada bu üç farklı katılım biçiminin her birinin belli ölçülerde bir arada bulunduğu söylenebilir.

Bu süreçler kamu yönetiminde kendisine en fazla yerel yönetimlere ilişkin tartışmalarda ve yeniden yapılandırma çalışmalarında yer bulmaktadır. Doğaları itibariyle yurttaşları yakınlıklarından dolayı belli bir düzeyde katılımcı oldukları varsayılan yerel yönetimler, katılımcılığa ilişkin tartışmaların da kaçınılmaz olarak odağına oturmaktadır. Aslında tartışmaların temel kaynağı, doğaları sebebiyle katılımcı oldukları varsayılan yerel yönetimlerin gerçekte çoğu zaman katılımdan uzak örneklerle de ortaya çıkabilmeleridir. Bu temel çelişki yerel yönetimlerin daha hesap verebilir, saydam ve katılımcı hale getirilmelerinin ana bir sorun alanı olarak ele alınmasına sebep olmuştur. Ayrıca, yerel yönetimlerin kentsel mekanın şekillendirilmesinde toplumsal bir mücadele alanı olarak ele alınması, kentsel haklar ve kent hakkı kavramları bağlamında katılım süreçlerini yeni ve farklı bir biçimde gündeme getirmektedir (Şahin, 2013: 99). Bu anlamıyla katılım, mekânsal süreçlerin ayrılmaz bir bütünü olarak kentliye yerel yönetimler tarafından lütfedilecek bir şey değil, tam tersine doğal bir hak olarak tanımlanmaktadır.

Ancak, varolan katılımcı uygulamalara bakıldığında katılımın yerel yönetimlerin iş ve işlemlerini yürütmesinde sadece noktasal olarak var olduğu görülmektedir. Örneğin halen yürürlükte bulunmasa da 2005-2011 yılları arasında sit alanlarında koruma amaçlı imar planları yapılırken, mevzuata göre en az iki katılımcı toplantı yapılması öngörülmekteydi. Ancak, sit alanlarının sahiplendirilmesi, farkındalık yaratılması ve en başında planların uygulamaya konması için daha etkin bir katılım mekanizması gerekirken, bu toplantılar yasal zorunluluk sebebiyle yerine getirilen aşamalar olarak görülmüştür. Bu sebeple katılımın yönetsel süreçlerin herhangi bir noktasına özgü, kısıtlı ve dar anlamlı bir katılımı değil, en az yönetsel sürecin kendisi kadar önemsenen, sürecin her aşamasında var olan ve kendi başına bir amaç haline gelen bir katılım anlayışının yaygınlaştırılması önem kazanmaktadır.

Katılıma ilişkin diğer temel ilkeler arasında devletin katılıma ilişkin müdahale biçimi de ele alınmıştır. Genel olarak katılımın örgütlen-

mesinde ve yapılandırılmasında devletin etkin bir biçimde müdahalede bulunması ve yukarıdan aşağıya bir yöntemin izlenmesi ya da katılımın doğasına uygun olarak devletin müdahalesinin en aza indirgenip tamamen gönüllülüğe dayanan bir katılım sürecinin gerçekleştirilmesi gibi iki ayrı yaklaşım tartışılmıştır. Katılım tanım gereği gönüllülüğün esas olduğu bir mekanizmayı içerse de kimi zaman katılım süreçlerine ilişkin bilgilendirme, bilinçlendirme ve yapılandırma çalışmalarının devlet tarafından gerçekleştirilmesi gerekmektedir. Ancak devletin bu müdahalesi, katılımın esasına zarar verecek boyutlara ulaşmamalıdır. Özellikle katılımın aşırı yapılandırıldığı durumlar oluşması, katılımın bürokratik bir kurallar dizisi haline getirilmesi katılıma zarar verebilecek bir durum oluşturmaktadır. Bu sebeplerle katılımda devlet müdahalesiyle gönüllük esası arasında bir denge kurulması yaşamsaldır. Katılımda devletin rolü, yapabilir kılan müdahaleler ve katılımın temel altyapısını oluşturmakla sınırlı olmalıdır (Tekeli, 2012: 117).

Bu çerçevede katılıma ilişkin olarak kamu yönetimi yazını içerisinde yapılan tartışmalar dikkate alındığında, demokratik temsil mekanizmalarının yanı sıra, var olacak bir katılımcı sürecin ve katılımcı mekanizmanın dört temel ilkeyle birlikte düşünülmesi gerektiği görülmektedir: süreklilik, bütüncüllük, gönüllülüğe dayalılık, vizyonerlik. Yani katılım; yönetsel süreçlerin kendisi gibi bir sürekliliğe sahip olmalı, noktasal ve başlayıp biten bir uygulama şeklinde anlaşılmamalı, sadece bir kurumsal yapı ya da mekânsal ölçekle sınırlandırılmamalı, mümkün olduğunca tüm kurumsal yapıları ve mekânsal ölçekleri kapsamalı, gönüllüğe dayanmalı ve salt bireysel ya da kurumsal çıkarların temsili için katılımı değil, yaşanan kentin ya da toplumun geleceği için karşılık beklenmeden yaratıcılığa dayalı bir vizyonerliği de içermelidir. Bu ilkeler dolaylı da olsa, katılımın esnek ve farklı durumlar karşısında kentsel dinamikleri yansıtan bir uyarlama kapasitesine sahip olmasını gerektirmektedir.

Bu tartışmaların işaret ettiği önemli bir durum da, katılıma ilişkin temel bazı tartışmaların varsayımlarına ilişkin eleştirel bazı yaklaşımları

işaret etmektedir. Özellikle katılımcı süreçlerin var olan temsili mekanizmaların ikame edici yapılar olarak düşünülmesi ve katılımcı süreçlerin sonucunda belli bir mutabakata varılması gerekliliği yanılgısına düşülmesi, katılımcı pratikleri amacından uzaklaştırmaktadır (Miessen, 2013: 23). Burada katılımcı örgütlerin en kolay yaptıkları şey temsili mekanizmaları taklit etmek, giderek kendi içerisinde hiyerarşiler, kurumsal yapılar oluşturmaktır. Bu tür bir taklitçilik, en başta katılımcılığın siyasal alan tarafından bir tehdit ya da fırsat olarak algılanmasını sağlamakta, giderek katılımcılığın meşruiyetini sorgulatarak siyasal alanın tahakkümü altına sokmaktadır. Aslında bu bildirinin konusu dışında olmakla birlikte, bu tür tartışmaların daha üst bir düzeyde radikal demokrasi tartışmalarıyla ilişkilendiği de söylenebilir (Miessen, 2013: 76).

Bu durum, katılımcılık ilkesinin katılımcı pratiklere dönüşümü sürecinde nasıl bir deneyimin yaşandığı konusunda katılım kavramına ilişkin temel yaklaşımlara geri dönme gerekliliğini doğurmaktadır. Katılım konusunda belki de yirminci yüzyılın en etkili yazılarından birisi olan "Yurttaş Katılımının Bir Merdiveni" adlı makalesinde Arnstein (1969), katılım ilkesi nasıl tanımlanırsa tanımlansın, katılım pratiğinin gerçekte çok zayıf katılım olanakları veren bir kurumsal denetim ile yurttaşların denetimi arasında iki uçta yer aldığını ifade etmiştir. İlginç bir biçimde, dönemin Amerika Birleşik Devletleri'nin uyguladığı çok kapsamlı kentsel dönüşüm programlarının bir parçası olarak yerel toplulukların kentsel dönüşüm sürecine nasıl katkıda bulunabileceklerini bulmak üzere görevlendirilerek işe başlayan Arnstein, daha sonraları araştırmalarından yola çıkarak katılım pratiklerine ilişkin eleştirel yaklaşımını geliştirmiştir. Arnstein'in merdiven yaklaşımı o kadar etkili olmuştur ki, daha sonraları birçok farklı alanda bu merdiven metaforunun farklı biçimleri ve alternatifleri üretilmiştir. Hatta kimi zaman gelişmiş ülkelerde bu tür bir yaklaşımın mümkün olup olmadığı da tartışılmış olmakla birlikte (Chougil, 1996: 445), Arnstein'in yaklaşımının yol göstericiliği sürmektedir.

Arnstein, katılım sürecinin pratiğinde, katılımcılık ilkesine ilişkin anlayışın bir evrim süreci içerisinde var olduğunu iddia etmektedir. Ona göre, katılımın ilk aşamaları aslında katılımdan beklenenin tam tersi, bir "gayri katılım" örneğidir. Burada idareler aldıkları kararları, katılım ilkesinin arkasında saklanarak, yerel topluluklara bir şekilde kabul ettirmeye çalışırlar. Ancak, vakit geçtikçe ve katılım ilkesine ilişkin deneyimler geliştikçe bu anlayışın bir kademe üstüne çıkılarak "-mış gibi katılımcılığın" farklı örnekleri görülmeye başlanır. Yurttaşların bilgilendirilmesi, yatıştırılması ve onlara danışılması bu tür bir pratiğin örnekleri olarak alınabilir. Aslında gerçek, katılımcılık deneyimin daha da gelişmesi durumunda ortaya çıkar ve yurttaş denetiminin farklı aşamaları olarak adlandırılır. Karar verme ve uygulama sürecinin tamamının yurttaş denetimine geçmesi ile birlikte katılımcılık, nihai amacına ulaşmış olur.

Yurttaş Denetimi	Yurttaş denetimi aşamaları
Yetki Devri	
Ortaklık	
Yatıştırma	-mış gibi yapma aşamaları
Danışma	
Bilgilendirme	
Terapi	Gayri-katılım
Yönlendirme (manipülasyon)	

Şekil 1: Yurttaş Katılımı Merdiveni Şeması
Kaynak: Arnstein (1969)'dan uyarlanmıştır.

Ancak, Arnstein'in yanıtlamadığı önemli bir soru açıkta kalmaktadır. Sıradan bir katılım deneyiminde tüm karar verme ve uygulama denetiminin yurttaşlara geçtiği varsayılsa dahi, denetimi ele geçiren yurttaşlar tüm yurttaşları kapsamadığı için paradoksal bir biçimde katılım merdiveninde en başa dönüldüğü düşünülebilir. Denetimi ele geçiren yurttaşların meşruiyetinin nasıl sağlanacağı ve denetimde yer almayan yurttaşların katılımının nasıl sağlanacağı soruları boşta kalmaktadır. Kuramsal açıdan bu durum için tek bir merdiven değil, birbirini takip eden bir dizi merdiven bulunduğu düşünülebilir. Her durumda, katılım pratiklerinin doğasını anlamak için yeni yaklaşımlar geliştirilmesi bir zorunluluk olarak görünmektedir.

Birçok farklı yazar, Arnstein'in çerçevesini bu anlamda eksik bularak katılım merdivenini farklı şekillerde yeniden tanımlamaya çalışmışlardır. Bazı yazarlar bu anlamda daha araçsal niteliği öne çıkan merdivenler tanımlarken, bazıları da yeni metaforlar ve eleştirel merdivenler tanımlamışlardır. Yapılan katkıların temelde iki noktada yoğunlaştığı söylenebilir. Birincisi, katılım merdiveninin uygulamadaki farklı boyutları ele alınmıştır. Bu anlamdaki katkıların aslında temelde kim katılıyor, nasıl katılıyor ve ne amaçla katılıyor sorularına yanıt olarak ortaya konduğu söylenebilir. Yapılan katkılar; katılımın türü, biçimi ve amacı kavramları çerçevesinde ele alınabilir. Katılımın türü, katılım kavramının karar verme ve idari işlemler içerisinde nasıl bir işlevi olduğuna işaret etmektedir. Kuramsal olarak katılım, bireylerin, örgütlü bireylerin ve çeşitli kurumsal yapıların farklı amaçlarla karar verme süreçlerine katılımı olarak tanımlanabilir. Bu anlamda "katılımın türü" kavramı "bireyin katılımı", "örgütlü bireylerin katılımı", "kurumsal yapıların katılımı" şeklindeki üç kategoride değerlendirilebilir. Katılımın biçimi, katılım sürecinin pratikte nasıl gerçekleştirileceğine ilişkin yol ve yöntemleri kapsamaktadır. Temelde kişinin kendisini sözel ya da yazılı olarak ifade etmesi ile başlayan, katılımcı toplantıları, atölye çalışmalarını, konferansları, danışma kurullarını, uzlaşma komisyonlarını, bilişim teknolojisinin yardımıyla oluşturulan sanal katılım kanallarını ve daha birçok yöntemi içeren katılımın biçimi, planlama sürecinde kurumsal birikimi ve katılımın gerçekleşebilirliğinin sınırlarını göstermesi açısından önemlidir. Katılımın amacı ise, katılım sürecinde katılmanın nihai amacını göstermektedir. Genelde katılımın çok farklı şekillerde amaçlarla ifade edildiği görülmektedir. Bunlar arasında; çıkar kollama, katkıda bulunma, gönüllü katılım, aktif yurttaş katılımı, bürokratik yetki savunumu, eşgüdüm sağlama en genel kategoriler olarak sayılabilir.

İkinci olarak, katılımın gündelik pratiklerinin nasıl işleyeceği konusuna ilişkin yaklaşımlar ortaya konmuştur. Burada, katılım sürecinin nasıl ve hangi uyaran ile başladığı, hangi motivasyonlar ile sürdürüldüğü,

katılım sürecinde yer alan aktörlerin herhangi bir gelecek öngörüsünde bulunup bulunmadıkları, özdenetim işlevleri ve tanımlanmış katılım kanalları dışında kalarak katılımda bulunmak isteyen alternatif görüşlere ne düzeyde yer verip vermediği tartışılmaktadır. Bu bildiri kapsamında bu yaklaşımlar "katılımı başlatan", "katılımın motivasyonu", "gelecek öngörüsü", "özdenetim" ve "arka kapı" kavramları ile ele alınmaktadır. Katılımı başlatan kimi zaman yerel vaatler ve seçimler gibi siyasal süreçler olduğu kadar, yerel talepler de olabilir. Katılımın motivasyonu, yine siyasal süreçlere dâhil olmak isteyen güçsüz aktörler, yerel sorunları takip eden aktörler ya da bürokratik denetimi yerine getirmek olabilir. Katılımda gelecek öngörüleri ya var olmayabilir, ya yerel hizmet dönemi ile eşzamanlı bir erimi içerebilir, ya da yerel dinamiklere dayalı bir gelecek öngörüsü ortaya çıkabilir. Yine katılımda özdenetim, kurumsal olarak tanımlanmış olabilir, katılım kültürünün bir uzantısı olabilir ya da kamuoyu denetimi ile dışarıdan gerçekleşebilir. Son olarak tanımlı katılım kanalları dışında kalarak katkıda bulunmaya çalışanlara açık ya da tamamen kapalı bir katılım pratiği oluşabilir. Tüm bunların yanı sıra, var olan kurumsal yapılardaki katılım kültürü de önemli bir yer tutmaktadır.

Bu bildiride, kent konseylerinin katılımcılık kapasitelerini Arnstein'in merdiven metaforundan hareketle değerlendirmek için öncelikle bir araç geliştirilmeye çalışılmıştır. Bu araç, herhangi bir kent konseyinin katılımcılık konusundaki konumunu değerlendirmek için kullanılabilecek şekilde tasarlanmıştır. Katılım merdiveninin yukarıda belirtilen diğer katılım unsurları ile bir araya getirilmesi ile oluşturulan bu yeni araçla, Ankara'da yer alan kent konseylerinin yaşadıkları deneyimin değerlendirilmesi amaçlanmaktadır. Elde edilen bu yeni indeks yapısı aşağıdaki şekilde verilmektedir:

Şekil 2: Katılım Kapasitesi Ölçüm Endeksi

2. KENT KONSEYLERİNİN KATILIM KAPASİTESİ DEĞERLENDİRMESİ VE ANKARA ÖRNEĞİ

Yukarıda belirtilen çerçevede Türkiye'de kent konseylerinin genel durumu değerlendirildiğinde bazı iyi uygulama örnekleri dışında (Polat, 2014), kent konseylerinin yerel siyasal temsiliyet düzeni içerisinde mevcut iktidar yapılarının etkisi altından kurtulup kentin genel sorunlarını katılımcılık temelinde tartışmaya açabilen yapılar olamadıkları görülmektedir. Bu konuda yapılan çalışmalar, kent konseylerinin kendi içlerinde belli bir kurumsal yapı olarak belediye meclislerinin ve belediye başkanlarının iktidarlarının bir uzantısı haline geldiklerini ortaya koymaktadır (Şahin, 2011). Bu durumun oluşmasında konuya ilişkin mevzuatın, pratik ile ilişkisi kurulmamış soyut ilkeler düzeyinde kalmasının önemli bir etkisi bulunmaktadır. Örneğin, Kent Konseyleri Yönetmeliği'nde kent konseylerine sürdürülebilir kalkınmadan ortak akıl yaratmaya kadar birçok görev verilmesine rağmen, bu görevleri yerine getirecek katılım pratiği salt belli organların seçim süreçleri ile sınırlı tutulmaktadır. Bunun sonucunda kent konseylerinin mevcut iktidar karşısında "pasif", "eleştirel" ya da "sadık" bir tutum alabildikleri görülmektedir (Şahin, 2011).

Bu tutumların kent konseylerinin katılımcılık kapasitesini oluşturan faaliyetlerle ilişkisini belirlemek kent konseylerinin ve kentlerdeki katılımcı pratiklerin geleceğini kestirebilmek adına büyük önem taşımaktadır. Çünkü kent konseyleri mevzuatının belirlendiği dönemden bugüne, özellikle yerel yönetimlerin yönetsel çerçevesinde çok önemli bazı değişiklikler gerçekleşmiştir. 6360 sayılı yasa ile artık sınırları il sınırlarına genişleyen ve sayıları 30'u bulan büyükşehir belediyeleri ve yine aynı

kapsamda sınırları genişleyen ilçe belediyeleri içerisinde mahalleye dönüşen ve büyük çoğunluğu kırsal nitelik gösteren köylerin oluşturduğu yeni yönetsel desen, katılımcılık sürecinin ve kapsamının da yeniden tanımlanmasını zorunlu kılmaktadır. Kırsal alanlarda temsiliyeti belli bir ölçüde sağlayan il genel meclislerinin ortadan kalkması ile birlikte kırsal alanda, yerel yönetim sınırlarının genişlemesi ile birlikte de belediye sınırlarının tamamında ölçeği büyümüş yapıların katılımının nasıl sağlanacağı önemli bir sorun haline gelmiştir. Artık, bu kadar büyük yerel yönetim yapılarının mevcut iktidar yapılarının birer uzantısı olarak sağlıklı katılım süreçleri yürütmekte ciddi sorunlar yaşayacağı ve kent konseylerinin giderek daha dar bir alanda var olacağı söylenebilir.

Bu bildiri kapsamında, kent konseylerinin katılım kapasitelerinin yukarıdaki çerçevede sınanması için Ankara ili içerisinde bir saha araştırması gerçekleştirilmiştir. Bu saha araştırmasında daha önce 2011 yılında gerçekleştirilen ancak yayına dönüşmeyen araştırma sonuçları kullanılmış (Şahin, 2011), ayrıca, 2014 yerel seçimleri öncesinde yeni Büyükşehir Belediye Kanunu çıkmadan hemen önce var olan kent konseyleri ölçeğinde çalışma derinlemesine mülakatlar ve kurumsal arşiv taraması yoluyla güncellenmiştir. 2014 yerel seçimleri sonrasında belediye sayıları ve sınırlarında değişiklik olduğundan ve Kent Konseyleri Yönetmeliği uyarınca yeni kent konseyleri kurulacağından dolayı yerel seçimler sonrası kent konseyleri araştırma dışında bırakılmıştır. Ancak, daha sonra, yeni kurulan kent konseylerinin yeni büyükşehir yapısına ilişkin değişiminin ayrı bir araştırma konusu yapılması düşünülmektedir.

Araştırmada, kent konseylerinin yürütme kurulu üyeleri, gençlik, kadın ve engelli meclis üyeleri ve varsa semt ve mahalle örgütlenmelerinden üyelerle mülakatlar yapılmıştır. Yapılan mülakatlar, Kent Konseyleri Yönetmeliği çıkmadan önce kurulan 4 (Çankaya, Mamak, Yenimahalle, Keçiören), 2006 yılında çıkarılan yönetmelik sonrası kurulan 2 (Ankara Büyükşehir, Etimesgut) ve 2009 (Sincan, Pursaklar, Gölbaşı, Çubuk) yılında yapılan yönetmelik değişikliği sonrasında kurulan 4 belediyeyi

kapsamaktadır. Söz konusu belediyelerin kent konseylerinde yer alan 32 üye ile mülakat gerçekleştirilmiştir. Bu mülakatlardan elde edilen veriler ışığında, yukarıda tanımlanmış bulunan endeks Ankara'daki kent konseylerinin katılımcılık kapasitesi açısından doldurulmaya çalışılmıştır. Bu amaçla mülakat yarı yapılandırılmış bir yöntemle gerçekleştirilmiş, geliştirilen endeksteki sütun başlıklarına ilişkin olarak üyelerin görüşleri alınmıştır. Yapılan mülakatlardan elde edilen veriler ışığında aşağıdaki tablo elde edilmiştir:

Tablo 1: Ankara'daki Kent Konseylerinin Katılım Kapasitesinin Değerlendirme Endeksi

	Katılımın Türü	**Katılımın Biçimi**	**Katılımın Amacı**	**Katılımı Başlatan**	**Katılımın Motivasyonu**	**Gelecek Öngörüsü**	**Özdenetim**	**Arka Kapı**
Yurttaş Denetimi								
Yetki Devri								
Ortaklık								
Yatıştırma	Siyasal ilişkileri güçlü bireylerin katılımı	Siyasal süreçlerde zayıf aktörlerin gölge meclis yapısında barındırılması						Yerel Medya
Danışma		İktidar sahipleri ile yüz yüze ilişki kurma	Siyasal çıkar savunumu	Mevzuat	Görevlendirme		Muhalif sivil toplum unsurları	
Bilgilendirme		İnternet sayfalarının kullanımı		Mevzuat ve belediye meclis teamülleri	Olası kentsel krizlerin engellenmesi	Mevzuat uyarınca bir belediye hizmet dönemi	Yerel medya	Gençlik, kadın ve engelli meclisleri
Terapi	Örgütlü sivil toplum örgütlerinin katılımı	Kent konseyi toplantılarının belediye meclis toplantılarına benzetilmesi	Belediye yönetimi ile eşgüdüm sağlama	Yerel siyasal krizler				

	Katılımın Türü	Katılımın Biçimi	Katılımın Amacı	Katılımı Başlatan	Katılımın Motivasyonu	Gelecek Öngörüsü	Özdenetim	Arka Kapı
Yönlendirme	Hülle STK'ların katılımı		Siyasal çıkar savunumu	Kent konseyi organları arası ilişkiler	İktidarda tehdit algısı oluşturmama kaygısı		Yerel siyasal örgütlenme	

Ankara'daki kent konseylerinin katılımcılık kapasitesinin değerlendirilmesinde yedi temel sorun alanı bulunduğu görülmektedir. Birinci olarak kent konseyleri Ankara'daki katılım sürecinin pratiğini Arnstein'in kavramlarıyla daha çok "–mış gibi katılım" ya da "gayri katılım" kapsamında algılamaktadır. Bu algının oluşmasında kent konseylerinin genel pratiklerinin etkili olduğu görülmektedir. İkinci olarak, kent konseylerinin katılım pratiğine ilişkin genel bilgi ve kültürünün var olan belediye meclis kültürü üzerinden oluştuğu görülmektedir. Bunda iki unsur etkili olmaktadır. Kent konseyine üye olarak davet edilen ve organlara seçilen kişilerin seçim ölçütlerinin başında var olan siyasal süreçlerle ilişki gelmektedir. Mevcut belediye meclisinde yer alamayan siyasi aktörler için kent konseylerinin bir nevi kuluçka işlevi göreceği beklentisi yaygındır. Bu durum kent konseylerinin pratiklerinde belediye meclislerinin yöntemlerine yakınlık doğmasına sebep olmaktadır. Kent konseylerinin tüm organlarına davet edilecek sivil toplum örgütlerinin ve diğer unsurların mümkün olduğu kadar kurgulanması uğraşı göze çarpmaktadır.

Üçüncü olarak, katılımın amacının daha çok mevcut belediye yönetiminde bir tehdit algısı oluşturmamak ve bireysel siyasal çıkarların savunumu olarak ortaya çıktığı görülmektedir. Bu kapsamda dördüncü olarak katılım sürecinin başlatıcı unsuru olarak daha çok mevzuatın gereklilikleri ve yerel siyasal krizler görülmektedir. Bu siyasal krizler aynı zamanda kent konseylerinin terapi ve yönlendirme işlevinin de ortaya çıkmasına sebep olmaktadır. Kent konseyinin kendi organları arasındaki ilişkiler de konseyin yönlendirilmesinde araçsal önem taşımaktadır. Yapılan mülakatlarda kent konseyi çalışmalarına üniversite adına katılan bir öğretim üyesinin ifadesi bu anlamda çarpıcıdır:

"Kampüse arabamla 15 dakikada erişebildiğim belediye binasında yapılan konsey toplantılarına davet yazıları nedense hep elime toplantıdan sonra ulaşıyordu. En sonunda bir gün önce ulaşan bir davet mektubu oldu. Merak ettiğimden toplantıya katıldım. Toplantıda manzara garipti. Kent konseyi başkanı olduğunu söyleyen bir kişi meclis kürsüsünden önerge vererek çalışma gruplarını belirlediğini söyledi. Sonra sırayla çalışma gruplarını okutmaya başladı. Gruplar okunurken homurdanmalar başladı. Sonra bir ara ismimin okunduğunu duydum. Elimi kaldırıp, "Benim bu çalışma grubunda olup olmak istemediğimi kimse sormadı. İsmim nasıl belirlendi?" diye sordum. Ben sorunca anladım ki okunan isimlerin hiç birine sorulmamış. Konsey başkanı kimse kırılmasın diye herkesi bir yere yazdıkları şeklinde bir açıklama yaptı."

Dördüncü olarak, katılımın temel motivasyonunun olası krizlerin engellenmesi ve siyasal çıkar savunumu olarak ifade edildiği görülmektedir. Yer yer, eski bürokrat ve yerel siyasetçilerin kuluçka mekanizması olarak hülle STK'lar aracılığıyla kent konseylerinde konumlandırıldıkları da görülmektedir. Beşinci olarak, kent konseylerinin neredeyse büyük oranda belli bir gelecek öngörüsü geliştiremedikleri, işleyişlerinde katılım süreçlerini yerel seçimlerle eşzamanlı biçimde algıladıkları görülmektedir. Özellikle mevzuatta yapılan son değişiklikler bunda etkili olmaktadır. Altıncı olarak, kent konseylerinin özdenetim kapasitelerinin çok düşük olduğu görülmektedir. Ancak, muhalif STK'lar ve varsa TMMOB, Baro, Tabipler Odası gibi eğitim düzeyi yüksek demokratik kitle örgütlerinin danışma biçiminde kent konseyi ve halkla bir araya geldikleri izlenmektedir. Buna karşın, kent konseyinde kuluçka sürecinde olan üyelerin yerel siyasal örgütlerle ilişkilenmesi belli bir yönlendirme mekanizmasını işletmektedir. Son olarak, Ankara'daki kent konseylerinin arka kapılarının neredeyse tamamen kapalı olduğu, belli istisnaların siyasi tehdit algısı oluşturmadığı ölçüde gençlik, kadın ve engelli meclisleri içerisinden bilgilendirme amaçlı olarak çıktığı görülmektedir.

Sonuçta, Ankara'da bulunan kent konseyleri katılımcılık kapasitesi açısından ele alındığında oldukça düşük kapasiteli, daha çok bil-

gilendirme ve danışma düzeylerinde katılımcılığı benimseyen, terapi ve yönlendirme açısından var olan siyasal yapı ile ilişkilenme düzeyi yüksek kent konseylerinin oluştuğu söylenebilir. Burada, bu durumun oluşmasında kent konseylerinin Ankara gibi bir başkentteki sivil toplum aktivizmini barındırmak için gerekli donanıma sahip olmaması ve katılım kültürü eksiklikleri de sayılabilir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu bildiri kapsamında Ankara kentindeki kent konseyleri üzerinde sınanan katılımcılık kapasitesi ölçüm endeksi sonuçları ışığında var olan kent konseyleri yapısı ve işleyişi incelendiğinde, katılımcılık pratiği açısından kent konseylerinin ağırlıklı olarak var olan siyasal süreçlerin bir uzantısı görünümünde olduğu söylenebilir. Bu durum katılımcılık pratiği açısından ele alındığında, hem biçimsel hem de kültürel olarak kent konseylerinin belediye meclislerine benzer bir şekilde yürütülmesinin etkileri gözlenebilmektedir. Bir belediye meclisi gibi işletilen, tehdit algısı oluşturmayan çalışmalar yaptığı oranda ancak mevcut iktidar yapılarının etkisinden uzaklaşabilen bu yapıların katılımcılık kapasitesinin arttırılabilmesi için kent konseyleri mevzuatındaki ilkeleri somutlaştıracak bazı adımların atılması gerekmektedir:

- Kent konseylerinin kuruluş zamanlaması yerel seçim döngüsü dışına çıkarılmalıdır. Kent konseyleri sağlıklı bir katılım işletilmesi açısından yerel seçimlerin siyasal baskılarından mümkün olduğu kadar yalıtılmalıdır.
- Kent konseylerinde belli organlarda görev alabilme kısıtları getirilmelidir. Bu kısıtlar görev süresi, mevcut siyasal ilişkiler, mevcut görev konularında belirlenebilir.
- Mevcut belediye yönetimleriyle doğrudan ilişkili kişilerin kent konseyi üyeliklerine ve görevlerine kısıt getirilmelidir.
- Kent konseylerinin ilk kuruluş süreci tamamlandıktan sonra konseyin kendi iç işleyişine yönelik esneklikler tanınmalı, konseylerin kendi katılımcı ve hiyerarşik olmayan örgüt yapılarını tartışarak bulmalarına olanak tanınmalıdır.

- Kent konseylerine dâhil olabilme açısından özellikle STK'ların seçimi konusunda bir indeks geliştirilmeli ve uygulanmalıdır. Derneklerin ve vakıfların örneğin, üye sayıları, etki ve etkinlik düzeyleri gibi unsurlar organlara adaylıkta dikkate alınmalıdır. Bu ölçütler bir paydaş analiz yöntemi olarak da tanımlanabilir.
- Kent konseylerinin katılımcılık konusunda bir gelecek öngörüsü ve stratejik planlama yapmaları sağlanmalıdır.
- Bu stratejik planlamada, katılımcılık kapasite geliştirme yöntemleri, konsey dışı sivil toplumun kent konseyi çalışmalarına nasıl katılacağı sorularının yanıtları bulunmalıdır.
- Kent konseyleri kentte var olan STK'ların onayıyla üst platform niteliğine bürünebilmeli, bu sıfatla katılımcı faaliyetlerde kullanmak üzere bağış toplayabilme yetkisine kavuşturulmalıdır.
- Kent konseyleri organlarında görev yapan üyelerin geri çağrılma ve sorgulanma yöntemleri belirlenmelidir.
- Kent konseylerinin yenilikçi ve yaratıcı katılım yöntemleri kullanma kapasitesinin arttırılması için Türkiye Kent Konseyleri Birliği ile işbirliği içinde ulusal kapasite geliştirme programları uygulanmalıdır.

KAYNAKÇA

- ARNSTEIN, Sherry R. (1969) "A Ladder of Citizen Participation", Journal of the American Institute of Planners, vol. 35, issue. 4.
- CHOUGIL, Marisa (1996) "A Ladder of Community Participation for Underdeveloped Countries", Habitat International, volume 20, issue 3, September 1996, pp. 431–444.
- ÇİÇEK, Cuma (2011) Küreselleşme ve Yerel Demokrasi: Liberal Katılım Söyleminin Sınırları, Diyarbakır Örneği, İstanbul: Vate Yayınları.
- GÜNEŞ, Muharrem ve BEYAZIT, Eylem (2012) Yerel Gündem 21'den Kent Konseylerine: Ulusal Kentlerden Küresel Köylere, Ankara: Detay Yayıncılık.
- IŞIĞIÇOK, Özlem (2012) Yönetime Katılma, Bursa: Ekin Yayınları.
- MIESSEN, Markus (2013) Katılım Kâbusu, İstanbul: Metis Yayınları.
- POLAT, İkbal (2014) "Bir Katılımcı Kent Deneyimi olarak Nilüfer Mahalle Komiteleri", (Haz: İ. İzci), Katılımcı Yerel Yönetim, İstanbul: Kalkedon Yayınevi.

- ŞAHİN, Savaş Zafer (2011) "Kent Konseylerinin Katılımcı Kent Yönetimine Katkıları Üzerine Bir Değerlendirme: Ankara Örneği", Kent Konseyleri Sempozyumu Bildiriler Kitabı, Bursa: Bursa Kent Konseyi Yayını.
- ŞAHİN, Savaş Zafer (2013) "Kentsel Mücadelede Kentteki Hakların Kentli Haklarına ve Kent Hakkına Dönüşümü", (Haz: H. Reyhan ve Ö. Leblebici), Kentli Hakları Bağlamında Kenti Yeniden Düşünmek, Bursa: Alter Yayınları.
- TEKELİ, İlhan (2004) Katılımcı Demokrasi ve Sivil Toplum Kuruluşları, Ankara: Sosyal Demokrasi Derneği Yayınları.
- TEKELİ, İlhan (2012) Türkiye için STK'lar ve Katılımcı Demokrasi Yazıları, İlhan Tekeli Toplu Eserler-22, İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yayınları.

TÜRKİYE'DE YEREL SİYASETE KATILIM AÇISINDAN KENT KONSEYLERİ: GÜMÜŞHANE KENT KONSEYİ ÖRNEĞİ

Kadir Caner DOĞAN
Yrd. Doç. Dr., Gümüşhane Üniversitesi
İ.İ.B.F., Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü
kadircanerdogan@gumushane.edu.tr

Hasan Mahmut KALKIŞIM
Öğr. Gör., Gümüşhane Üniversitesi
İ.İ.B.F., Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü
hkalkisim@yahoo.com

ÖZET

Kent konseyleri, özellikle yerel yönetimler vasıtasıyla yerel siyasetin işletilmesi için yerel iktidar odaklarını demokratiklik, özerklik, katılımcılık ve yerellik gibi ilkeler çerçevesinde bütünleştiren yapısal-kurumsal ve işlevsel bir yapılanmadır. Kent konseyleri, asıl olarak yerel yönetimlerle anılmakla beraber kentsel mekânda yer alan tüm iktidar odaklarını demokratik ilkeler çerçevesinde desteklemeye ve onların kararlarını etkilemeye çalışmaktadır. Bu bildiri, kent konseylerinin demokratik yerel yönetimlerin işletilmesinde ne gibi katkılar sunduğunu ve dolayısıyla vatandaşların yerel siyasete ve yerel yönetimlere katılım düzeylerini analiz etmek üzerine temellendirilmiştir.Çalışmanın örnek alan uygulamasını Gümüşhane Kent Konseyi oluşturmaktadır.
Anahtar Kelimeler: Kent Konseyi, Yerel Demokrasi, Siyaset, Katılım, Gümüşhane

GİRİŞ

Yerel siyasetin önemli unsurlarından biri olan ve demokrasinin okulları olarak görülen yerel yönetimler, ülke düzeyinde siyasal katılımın artmasında ve yurttaşlık bilincinin oluşmasında temel belirleyici konuma gelmektedirler. Yerel yönetimler, kentsel mekânda hem etkili - verimli kamu hizmetlerinin sunulmasında ve hem de vatandaşların siyasi süreçlere olan katılım düzeylerinin artırılmasında demokrasiye önemli avantajlar sağlamaktadırlar. Nitekim bu süreç içerisinde yerel yönetimler ile demokrasi ve siyaset arasındaki ilişki güçlenerek yeni düşünceler ve ku-

rumsal yapılar ortaya çıkmaktadır. Bu çalışmanın ana temasını meydana getiren kent konseyleri de sözü edilen bu yapılanmalardan bir tanesidir.

Yerel siyasete ve yerel yönetimlere katılımın temel yapı taşlarından biri olan kent konseyleri, Türkiye'de demokratik temellerde oluşturulmuş kurumlardır. Kent konseyleri, felsefi temelleri 1992 yılında gerçekleştirilmiş olan Birleşmiş Milletler Rio Konferansı'nda uzlaşmaya varılan Gündem 21 adlı eylem planına dayanan demokrasi üniteleridir. Gündem 21 eylem planı çerçevesinde tüm ülkeler, bu plana uygun olarak kendilerine ait Yerel Gündem 21 eylem planlarını oluşturmuşlardır. Kent konseyleri yapılanması da bu Yerel Gündem 21 eylem planları sonrasında uygulama olanağına kavuşmuştur.

Bu çalışmanın hipotezi: "*Gümüşhane Kent Konseyi, demokratik yerel yönetimlerin istendiği biçimde işletilmesinde gerekli olan kavramlara, ilkelere ve anlayışlara, yapısal-kurumsal ve işlevsel çerçevede büyük oranda destek vermektedir".* Bu bağlamda Gümüşhane Kent Konseyi'nde yapılacak olan bir alan araştırması, çalışmanın sorunsalına cevap verebilme ve değerlendirme yapabilme imkânı tanıyacaktır. Çalışmada yöntem olarak, öncelikle konu ile ilgili kavramsal/teorik açıklamalar yapılması ve daha sonrasında sözü edilen alanda gerçekleştirilen alan araştırması ile teori ve pratik arasındaki tutarlılık derecesinin belirlenmesi seçilmiştir.

1. YEREL SİYASET VE DEMOKRASİ

1.1. Yerel Siyaset

Siyaset, toplumdaki farklı istek ve çıkarlardan kaynaklanan çatışma ortamından korunmak için başvurulan, uzlaşmaya dayalı bir olgudur (Türköne, 2008: 6). Bu çatışmayı doğuran temel güdü ise iktidarı ele geçirmeye yönelik farklı değerlerin paylaşılması çabasıdır (Akyüz, 2009: 95).

Yerel siyaset ise, kentleşme süreci, yerel birimler ve yerel düzeyde karar alma kavramları üzerinden tanımlanmaktadır. Bu çerçevede kırsal ve kentsel bölgeler, yerel seçimler, devlet ile yerel yönetimler ve yerel

güç merkezleri arasındaki ilişkiler ve bu ilişkilerin doğurduğu çelişkileri ve çevre duyarlılığını kullanmaya çalışan farklı güç merkezleri yerel siyasetin ilgi alanını oluşturmaktadır (Görmez ve Güleç, 2010: 58). Akdoğan (2008a), yerel siyaseti yerel ölçekte faaliyet gösteren kişi, kurum ve kuruluşların yerele ait sorunların çözülmesine yönelik sürdürdükleri yerel iktidar mücadelesi şeklinde tanımlamaktadır.

Yerel iktidarın üç temel unsuru vardır. Birincisi, merkezi yönetimin yerel temsilcilikleri (valilik, kaymakamlık, muhtarlık) ve il özel idareleri; ikincisi belediye başkanlıkları ve belediye meclisleri; üçüncüsü ise kamu kurumlarının taşra teşkilatlarıdır. Diğer yandan yerel siyasetin özneleri arasında da; *"partilerin şehir düzeyindeki teşkilat ve temsilcilikleri, il genel meclisi ve belediye meclisi üyeleri, ulusal ölçekli sivil toplum kuruluşlarının yerel temsilcilikleri ve yerel düzeyli sivil örgütler, medya kuruluşlarının temsilcilikleri ve yerel medya grupları, yerelde bulunan kanaat önderleri, sermaye ve sendika mensupları, eşraf, esnaf ve vatandaşlar"* bulunmaktadır (Akdoğan, 2008b: 10).

1.2. Yerel Demokrasi

Grekçe "halk" anlamına gelen "demos" ile "iktidar" anlamına gelen "kratos" kelimelerinden türeyen "demokrasi" kavramı, toplumu oluşturan yurttaşların, temsilcileri vasıtasıyla kendilerini yönetmeleri şeklinde tanımlanmaktadır (Bayhan, 2002: 1-2). Eski Yunan'da doğup günümüze kadar fikri olgunlukla gelişen demokrasi ideası, dünyanın büyük çoğunluğu tarafından kabul edilmiş ortak bir insanlık değeri olarak görülmektedir. Demokrasi ideasının ilk tuğlası ise hiç şüphe yok ki, yerel yönetimlerdir (Daoudov, 2009: 27).

Yerel yönetimler ile demokrasi arasındaki bu ilişki, Ortaçağ Avrupası'nda 11. yüzyılda ortaya çıkmış komün yönetimlerine kadar uzanmaktadır. Bu dönemde komünler, iktidara karşı özgürlüğün, eşitliğin, katılımın ve kendi kendini yönetmenin temel savunucuları olmuştur. Demokrasi hücreleri olarak da görülen komünler, her ne kadar 16. yüzyılda işlevlerini kaybetmeye başlamışlarsa da 19. yüzyılda tekrar eski

hüviyetlerine kavuşmuşlardır. Bu yönetimlerin özellikle İngiltere gibi ülkelerde demokrasinin geliştirilmesinde önemli fonksiyonları üstlendikleri ifade edilebilir (Pustu, 2005: 123).

Yerel yönetim anlayışının temelinde ise yerel demokrasi değerleri vardır (Görmez, 1997: 62). Bu değerler, bireylerin kendilerini ilgilendiren konularda alınacak kararlara özgürce katılımını ve böylece kendi kendini yönetim sürecinin hayata geçirilmesini kapsamaktadır. Yerel yönetimlerin katılım, etkinlik, demokrasi, özgürlük gibi pek çok olguyu bünyesinde barındırması ve toplumun demokratikleşmesindeki önemli katkıları, onların "yerel demokrasi" olarak nitelendirilmesine yol açmıştır (Gökçe, 1999: 57).

Demokratik öncüllere dayalı bir yerel yönetim ya da yerel demokrasi anlayışı, *"yerinden yönetim, sivil toplum ve katılımcı demokrasi"* gibi kavram, ilke ve anlayışlara dayanmaktadır (Yaylı ve Pustu, 2008: 137-138; Pustu, 2005: 129-130; Akdoğan, 2008b: 14). Bu kavramların, ilkelerin ve anlayışların her biri demokratik yerel yönetimlerin ifade edilmesinde ve istendiği biçimde uygulanmasında katkılar sunmaktadır. Aşağıda bu ilkeler çerçevesinde yerel siyasetin etkin unsurlarından biri olan yerel yönetimler ile demokrasi arasında bir ilişki kurulmak istenmektedir.

1.2.1. Yerinden Yönetim

Yerel nitelikli hizmetlerin sunumunda ve kaynakların kullanımında etkinliği ve rasyonelliği sağlayıcı unsurları bünyesinde barındıran yerinden yönetim ilkesi, aynı zamanda demokratik katılım olanaklarını da merkezi yönetime göre daha fazla mümkün kılacak mekanizmaları öngördüğü için gittikçe önem kazanmaktadır. Çünkü bireylerin kendilerini ve yaşadıkları çevreyi ilgilendiren kararların alınmasına katılımı ve böylece toplumsal gelişimi hızlandıracak nitelikteki bilgi ve yeteneklerinin seferber edilmesi, demokrasinin ilerletilmesine önemli katkı sağlayabilecektir. Bu durumun ancak bireylere en yakın yönetim birimi olan yerel yönetimlerde gerçekleşeceği, tüm demokratik ülkelerde kabul edilmektedir (Şatır, 2009: 40-41).

1.2.2. Sivil Toplum

Sivil toplumla ilgili çalışmalarda birey ya da vatandaş kavramı temel tanımlayıcı bir unsur olarak ön plana çıkmaktadır (Yıldız, 2004: 86). Yerel yönetimler ve demokrasi ile ilgili tartışmaların merkezinde ise sivil toplum vardır. Bunda devlet ile sivil toplumun birbirinden ayrılmasının demokrasinin bir gereği olması etkili olmaktadır. Yerel yönetimler kadar eski bir geleneğe ve tarihi geçmişe sahip olmamakla birlikte ve son iki yüz yıldır yoğun kullanılmasına rağmen sivil toplum kavramı, değişim ve demokratikleşme eğilimleri altında özellikle yerel yönetim ve demokrasi tartışmalarının önemli bir boyutu haline gelmiştir. (Ökmen ve Parlak, 2010: 46).

Demokrasinin dinamik unsuru "katılım" ve katılımın öznesi ise "birey"dir. Bireyin katılımcı olmasını sağlayan ise ona tanınan hak ve özgürlüklerin alanıdır. Özgürlükler ortamında kendiliğinden oluşan ve katılım kanallarını olabildiğince açan sivil toplum ise bireyi kendisine özne olarak kabul eder (Özüerman, 1997: 42). Dolayısıyla katılımcılık bağlamında sivil toplum ve yerel yönetim anlayışı örtüşmektedir.

1.2.3. Katılımcı Demokrasi

Siyasetin sürekliliği olan bir etkinlik olması ve belirli aralıklarla yapılan seçimlere indirgenmemesi gerektiği düşüncesi katılımcı demokrasinin gelişmesine yol açmıştır. Böylece temsili demokrasinin açmazlarına çözüm üretilebilecek ve halkın kendini ilgilendiren kararlara katılımı sağlanabilecektir (Elma, 2008: 50). Katılımcı demokrasi ise, bireylerin kendilerini aktif olarak görerek kapasitelerini geliştirmeye ve vatandaşlık bilinciyle kendilerini gerçekleştirmeye çalışmaları yoluyla sağlanabilecektir (Sığırtmaç, 2009: 99).

Yerel yönetimlerde katılımcılık uygulamalarıyla amaçlanan bireylerin çeşitli sosyal, ekonomik ve siyasi sorunlara karşı ilgisinin artırılması ve bu yolla da eşitliğin ve demokratik ilkelerin içselleştirilmesidir (Eroğlu, 2006: 198). Yerel yönetimlerde katılım, halk katılımını ifade etmektedir. Halk katılımının farklı yolları vardır. Bunlar; "*halk oylaması*

(doğrudan demokrasi), halk toplantıları, halk günleri, meclis toplantılarına katılım, danışma kurulları, kent konseyleri, yerel gündem 21, planlama çemberleri/forumları, yurttaş kurulları, gelecek atölyeleri, yuvarlak masa toplantıları, kamuoyu yoklamaları ve iletişim demokrasisi (internet)" şeklinde belirtilebilir (Polat ve Aras, 2007: 175). Aşağıda bu katılım yollarından kent konseyleri incelenmiştir.

2. KENT KONSEYLERİ

2.1. Tanım ve Özellikler

Yerel yönetimler ile birlikte toplumun demokratikleşmesini sağlayan en önemli katılım araçlarından biri olan kent konseyleri (Bulut, 2013: 86), en başta yerel yönetimler ve temsilcileri olmak üzere kentte bulunan tüm hemşehrilerin ve diğer ilgili kesimlerin katıldıkları bir yapılanmadır (Kocaoğlu, 2014: 2). Kent Konseyleri, "kente dair paydaşlık", "aktif vatandaşlık", "kentine sahip çıkma", "hemşehrilik bilinci" ve "çözümde ortaklık" biçimindeki temel ilkeler çerçevesinde kentlerin yönetimine katılmayı öngören ortaklık modelidir. Kent konseyleri, katılımcı demokrasinin yerel düzeyde en önemli uygulama aracıdır ve bu kurum yerel yönetimlerin güçlendirilmesi ve yerel demokrasinin istenen düzeylerde işlemesi bağlamında büyük bir adımdır (Özdemir, 2011: 35).

Kent konseyleri, yerel yönetimleri, halkı ve sivil toplum kuruluşlarını bir araya getirerek, iletişim eksenli ortak bir yönetim modeli oluşturmaktadır. Bu şekilde de kamu hizmetleri, merkezi yönetimin merkeziyetçi ve katı kuralları yerine halkın kendi istekleri doğrultusunda ve yerelin katılımıyla gerçekleşmektedir (Kestellioğlu, 2014: 122).

2.2. Türkiye'de Kent Konseyleri

Genel olarak kent konseylerinin düşünsel arka planını, 1992 yılında Brezilya'nın Rio de Janeiro kentinde düzenlenen BM Çevre ve Kalkınma Konferansı'nda kabul edilen Gündem 21 ve ona bağlı Yerel Gündem 21 ve Avrupa Kentsel Şartı oluşturmaktadır (Erkul vd., 2013: 86). Türkiye'de kent konseyleri, asıl olarak 5393 sayılı Belediye Kanunu ve Gündem 21'in Yerel Gündem 21 programı çerçevesinde kurulmuştur

(Bulut, 2013: 89). 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 76. maddesi'nde, *"halkın yönetime katılımını sağlayacak mekanizmaları geliştiren, halkın kendi sorunlarına sahip çıkmasını özendiren, yönetişim eksenli katılımcı demokrasiyi esas alan ve sivil toplumu önceleyen*" oluşumlar şeklinde tanımlanan kent konseyleri (Aygen, 2014: 218), katılımcı demokrasinin yeni tasarlanmış yerel odakları olarak nitelendirilebilir.

2.3. Gümüşhane Kent Konseyi

Birinci çalışma dönemini 2006 yılında gerçekleştiren Gümüşhane Kent Konseyi, 2009 yılı yerel seçimlerinden sonra 2010 yılında ikinci çalışma dönemini başlatmıştır. Gümüşhane Kent Konseyi'nin çalışma usul, yöntem ve amaçları, Gümüşhane Kent Konseyi Çalışma Yönergesi'nin 4. maddesi'nde açıklanmıştır. Bu çerçevede Gümüşhane Kent Konseyi;

a) 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 76. Maddesi'nde belirtilen hedefler doğrultusunda; Avrupa Kentsel Şartı, Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı, Gündem 21 ve Habitat II'nin sürdürülebilirlik, yaşanılabilirlik ve yapabilir kılma ilkeleri ışığında Gümüşhane kentinde;

- Kent vizyonunun geliştirilmesi,
- Hemşehrilik bilincinin geliştirilmesi,
- Kentin hak ve hukukunun korunması,
- Sürdürülebilir kalkınma,
- Çevreye duyarlılık,
- Sosyal yardımlaşma ve dayanışma,
- Saydamlık,
- Hesap sorma ve hesap verme ilkelerini hayata geçirmeye çalışan,

b) Halkın yönetime katılımını ve denetimini sağlayacak mekanizmaları geliştirmeyi ve kendi sorunlarına sahip çıkmayı özendirmeyi amaçlayan, yönetişim eksenli katılımcı demokrasiyi esas alan ve sivil toplumu önceleyen bir oluşumdur.

Gümüşhane Kent Konseyi, 2010 yılından sonra ikinci çalışma döneminde görev alanına yönelik olarak önemli kararlar almış ve ilgili birimlere kararlarını ve önerilerini bildirmiştir. Nitekim bunlar içerisin-

den aşağıdaki kararlar, uygulamalar ve faaliyetler önem arz etmektedir (Gümüşhane Kent Konseyi 2010-2014 Çalışmaları, 2014):

- Dört yılı aşkın süre içinde 533 adet yazışma yapılmıştır,
- Gümüşhane Belediye Meclisi'nde görüşülen kararların sayısı 78'dir,
- Gerek genel kurulda ve gerekse yürütme kurulunda bütün kararlar "oy birliği" ile alınmaktadır,
- Gümüşhane Belediyesi ve diğer kurumlarla hiçbir sıkıntı olmadan çalışmalar devam etmektedir,
- Kent Konseyi olarak, Gümüşhane'nin ve Gümüşhaneli'nin hak ve hukuku içine giren her konuyla ilgilenilmektedir,
- Cumhurbaşkanlığı makamı başta olmak üzere, Başbakanlık makamına ve pek çok Bakanlığa doğrudan yazılar yazarak, kent konseyinin aldığı kararlar gönderilmekte ve bu makamlardan cevaplar alınmaktadır,
- Konsey, Gümüşhane İl Koordinasyon kurul toplantılarına üye olarak katılmakta ve kenti ilgilendiren tüm toplantılara çağrılmaktadır,
- Gümüşhane Kent Konseyi, Gümüşhane Valiliği protokol listesinde yer almaktadır.

3. DEMOKRATİK ÖNCÜLLERE DAYALI BİR YEREL YÖNETİM AÇISINDAN GÜMÜŞHANE KENT KONSEYİ'NDE BİR ALAN ARAŞTIRMASI

3.1. Araştırmanın Metodolojisi

Çalışmada konu öncelikle literatür çerçevesinde kavramsal/teorik olarak ele alınmıştır. Ardından Gümüşhane örneği üzerinden yapılan alan araştırmasıyla mevcut uygulamalar analiz edilmeye ve katılımcıların algı düzeyleri ölçülmeye çalışılmıştır. Daha açık olarak, alan araştırmasında yöntem olarak, nicel analiz tekniği ile konuyla ilgili literatür çerçevesinde hazırlanan anket formu bağlamında katılımcıların, Gümüşhane Kent Konseyi'nin demokratik öncüllere dayalı bir yerel yönetim açısından algı düzeylerinin belirlenmesi seçilmiştir.

3.1.1. Araştırmanın Amacı

Bu çalışma, Gümüşhane Kent Konseyi'nin demokratik öncüllere dayalı bir yerel yönetim anlayışına olan katkılarının değerlendirilmesi amacıyla yapılmıştır.

3.1.2. Araştırmanın Örneklemi ve Veri Toplama Yöntemi

Çalışma kesitsel bir araştırma olarak planlanmıştır. Çalışmada araştırmanın evreni, Gümüşhane Kent Konseyi'nin yürütme kurulu ve üyelerinden oluşan 70 kişiden meydana gelmektedir. Çalışmada veriler, nicel analiz (anket) tekniği ile toplanmıştır. Bu bağlamda, ulaşılabilen 41 kişiye anket formu (bkz. Tablo 2 ve Tablo 3) verilerek bu formu doldurmaları istenmiştir. Dolayısıyla araştırmanın örneklemi 41 kişiden meydana gelmiştir.

3.1.3. Araştırmanın Hipotezi

Çalışmanın hipotezi; *"Gümüşhane Kent Konseyi'nin demokratik yerel yönetimlerin istendiği biçimde işletilmesinde gerekli olan kavramlara, ilkelere ve anlayışlara yapısal-kurumsal ve işlevsel çerçevede büyük oranda destek verdiği"* araştırma sorusu üzerine temellendirilmiştir.

3.2. Araştırmanın Bulguları ve Analizi

Çalışmada, katılımcılardan toplanan veriler, SPSS 18 programı kullanılarak analiz edilmiştir. Çalışmaya katılan katılımcıların sosyo-demografik özellikleri Tablo 1'de gösterilmiştir.

Tablo 1: Demografik Özellikler

Cinsiyet	Erkek	Kadın					
	%87,8 (36)	%12,2 (5)					
Yaş	20-25	26-31	32-37	38-43	44-49	50-55	56-61	62+
	0	%4,9 (2)	%12,2 (5)	%12,2 (5)	%26,8 (11)	%12,2 (5)	%17,1 (7)	%14,6 (6)
Mezuniyet Durumu	İlk ve Orta-öğretim	Lise	Ön Lisans / Lisans	Yüksek Lisans	Doktora			
	%7,3 (3)	%36,6 (15)	%51,2 (21)	%2,4 (1)	%2,4 (1)			

Medeni Durumu	Bekâr	Evli			
	%9,8 (4)	%90,2 (37)			
Görev Tanımı	Yönetici	Üye	Diğer Personel		
	%24,4 (10)	%73,2 (30)	%2,4 (1)		
Gelir Durumu	Çok İyi	İyi	Orta	Kötü	Çok Kötü
	%2,4 (1)	%48,8 (20)	%46,3 (19)	%2,4 (1)	0

Tablo 1'e göre çalışmaya katılanların 36'sı erkek, 5'i kadındır. Çalışmaya katılanların büyük bir oranı 44 ve üstü yaş aralığına denk gelmektedir. Katılımcıların 21'i ön lisans/lisans mezunu, 3'ü ilk ve ortaöğretim mezunu, 15'i lise mezunu, 1'i yüksek lisans ve 1'i de doktora mezunudur. Katılımcıların 37'si evli iken 4'ü de bekârdır. Katılımcıların 10'u yönetici, 30'u üye ve 1'i de diğer personel kategorisinde yer almaktadır. Gelir durumu açısından ise katılımcılar, iyi ve orta kategorileri arasında yoğunlaşmaktadır.

Gümüşhane Kent Konseyi'nin demokratik öncüllere dayalı yerel yönetimler açısından değerlendirilmesi amacı ile uzman görüşlerine başvurmayı amaçlayan bu çalışmada elde edilen veriler aşağıda tablolar halinde ayrıntılı bir şekilde verilmiştir.

Tablo 2: Gümüşhane Kent Konseyi'nin Yerel Demokrasi Açısından Değerlendirilmesi-I

1. Kesinlikle Katılmıyorum **2. Katılmıyorum** **3. Ne Katılıyorum Ne Katılmıyorum** **4. Katılıyorum** **5. Kesinlikle Katılıyorum**	**1**	**2**	**3**	**4**	**5**
1. Gümüşhane Kent Konseyi, yerel karar alma sürecine katılım açısından oldukça önemlidir.	%7,3 (3)	0	%17,1 (7)	%26,8 (11)	%48,8 (20)
2. Gümüşhane Kent Konseyi, yerel demokrasinin gelişiminde önemli bir role sahiptir.	%12,2 (5)	%2,4 (1)	%9,8 (4)	%39,0 (16)	%36,6 (15)
3. Gümüşhane Kent Konseyi, yerel boyutta katılımcı demokrasi kavramının işlerlik kazanmasında büyük düzeyde etkilidir.	%4,9 (2)	%7,3 (3)	%34,1 (14)	%29,3 (12)	%24,4 (10)
4. Gümüşhane Kent Konseyi, katılımcılık ve temsil bağlamında genel olarak demokrasiye ve siyasete önemli kazanımlar sağlamaktadır.	%2,4 (1)	%14,6 (6)	%24,4 (10)	%29,3 (12)	%29,3 (12)
5. Gümüşhane Kent Konseyi, yerel siyaset iktidarları ve aktörleri (belediye, valilik, kamu kurum ve kuruluşları, muhtarlık, siyasi parti teşkilatları, sivil toplum kuruluşları, medya vb.) ile "ortak akıl" oluşturarak, kent açısından önemli kararlar alınmasını sağlamaktadır.	%7,3 (3)	%4,9 (2)	%7,3 (3)	%31,7 (13)	%48,8 (20)
6. Gümüşhane Kent Konseyi, belediye meclisi ile pozitif yönde önemli düzeyde işbirliği içerisindedir.	%4,9 (2)	%7,3 (3)	%24,4 (10)	%41,5 (17)	%22,0 (9)
7. Gümüşhane Kent Konseyi, demokratik öncüllere dayalı bir yerel yönetimin geliştirilmesinde birçok olumlu sonuçları olan kararları ve önerileri belediye meclisine sunmuştur.	%4,9 (2)	%4,9 (2)	%4,9 (2)	%34,1 (14)	%51,2 (21)
8. Gümüşhane Kent Konseyi, demokratik öncüllere dayalı bir yerel yönetimin geliştirilmesinde belediye meclisinde önemli kararlar alınmasını sağlamıştır.	%7,3 (3)	%19,5 (8)	%22,0 (9)	%29,3 (12)	%22,0 (9)
9. Gümüşhane Kent Konseyi'nin demokratik öncüllere dayalı yerel yönetimin gelişiminde gelecek açısından daha da önemli bir role sahip olacağı söylenebilir.	%4,9 (2)	%12,2 (5)	%12,2 (5)	%31,7 (13)	%39,0 (16)
10. Gümüşhane Kent Konseyi, en çok belediye ile iletişim halindedir.	%14,6 (6)	%7,3 (3)	%7,3 (3)	%43,9(18)	%26,8 (11)

Tablo 2'ye göre katılımcıların %75,6'sı Gümüşhane Kent Konseyi'nin yerel karar alma sürecine katılım açısından önemli olduğunu düşünmektedir. Yine katılımcıların %75,6'sı Gümüşhane Kent Konseyi'nin yerel demokrasi açısından önemli bir rol oynadığını düşünmektedir. Katılımcıların %53,7'si Gümüşhane Kent Konseyi'nin yerel boyutta katılımcı demokrasinin işlerlik kazanmasında büyük payı olduğunu belirtmektedir. Katılımcıların %58,6'sı "Gümüşhane Kent Konseyi'nin faaliyetleri ile genel olarak demokrasiye ve siyasete önemli kazanımlar sağladığını" ifade etmektedir. Katılımcıların %80,5'i Gümüşhane Kent Konseyi'nin yerel ölçekte yerel iktidar odakları arasında ortak akıl oluşturarak toplum açısından önemli kararlar alındığı görüşüne katılmaktadır. Katılımcıların %63,5'i Gümüşhane Kent Konseyi'nin belediye ile pozitif yönde bir ilişki içerisinde olduğunu belirtmiştir. Katılımcıların %85,3'ü Gümüşhane Kent Konseyi tarafından demokratik öncüllere dayalı bir yerel yönetimin geliştirilmesinde birçok olumlu sonuçları olan kararların ve önerilerin belediye meclisine sunulduğunu ifade etmiştir. Katılımcıların %51,3'ü ise bu belediye meclisine sunulan kararların ve önerilerin belediye meclisi tarafından uygulandığını söylemiştir. Katılımcıların %70,7'si Gümüşhane Kent Konseyi'nin demokratik öncüllere dayalı bir yerel yönetimin geliştirilmesinde gelecek açısından daha da büyük bir önem taşıyacağı görüşüne katılmıştır. Katılımcıların %70,7'si de "Gümüşhane Kent Konseyi'nin en çok belediye ile etkileşim halinde olduğunu" ifade etmiştir.

Tablo 3. Gümüşhane Kent Konseyi'nin Yerel Demokrasi Açısından Değerlendirilmesi-II

	Evet	**Hayır**
1. Gümüşhane Kent Konseyi, bir yerel demokrasi uygulamasıdır.	%87,8 (36)	%12,2 (5)
2. Gümüşhane Kent Konseyi, yerel yönetişimin (kamu kurumları, yerel yönetim, özel sektör ve sivil toplum kuruluşları arasındaki ortaklaşa yönetimde) önemli bir aracıdır.	%82,9 (34)	%17,1 (7)
3. Gümüşhane Kent Konseyi'nin çalışmalarında insan ve toplum temelli bir bakış açısı hâkimdir.	%95,1 (39)	%4,9 (2)

	Evet	Hayır
4. Gümüşhane Kent Konseyi, çalışmalarında şeffaflık esaslı faaliyet göstermektedir.	%92,7 (38)	%7,3 (3)
5. Gümüşhane Kent Konseyi, katılımcılık temellidir.	%90,2 (37)	%9,8 (4)
6. Gümüşhane Kent Konseyi'nin kararları, oybirliği ile alınmaktadır.	%95,1 (39)	%4,9 (2)

Tablo 3'e göre de katılımcıların %87,8'i tarafından Gümüşhane Kent Konseyi bir yerel demokrasi uygulamasıdır, katılımcıların %82,9'u tarafından Gümüşhane Kent Konseyi bir yerel yönetişim aracıdır, katılımcıların %95,1'i tarafından Gümüşhane Kent Konseyi'nde insan ve toplum temelli bir bakış açısı hâkimdir, katılımcıların %92,7'si tarafından Gümüşhane Kent Konseyi çalışmalarında şeffaflık esas alınmaktadır, katılımcıların %90,2'si tarafından Gümüşhane Kent Konseyi katılımcılık temellidir ve katılımcıların %95,1'i tarafından da Gümüşhane Kent Konseyi'nde kararlar oybirliği ile alınmaktadır.

Tablo 2 ve Tablo 3 birlikte değerlendirildiğinde; katılımcılar açısından Gümüşhane Kent Konseyi, demokratik öncüllere dayalı bir yerel yönetimin geliştirilmesi açısından önemli düzeyde etkili görülmüştür. Nitekim anket içerisinde katılımcılar tarafından Gümüşhane Kent Konseyi'nin yerel demokrasi açısından yapısal-kurumsal ve işlevsel yönde sağlayacağı yararları ölçmeye yönelik önermeler oldukça yüksek yüzde çıkmıştır. Bazı önermelerde oransal düşmelerin nedeni katılımcıların kararsız kalmaları ile açıklanabilir. Diğer yandan katılımcılar tarafından Gümüşhane Kent Konseyi'nin özellikle yerel demokrasiye katkısı ve yerel demokrasinin işlerlik kazanma noktasındaki görüşleri olumlu olarak ortaya çıkmaktadır.

SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

Kent konseyleri, genel olarak yerel ölçekte farklı toplumsal aktörler arasında karşılıklı işbirliğine ve iletişime dayalı bir ortak akıl oluşturarak, toplum açısından önemli kararlar ve öneriler getirmeye çalışmaktadır. Ayrıca kent konseyleri, asıl olarak belediyeler ile etkileşim halindedir.

Türkiye'de bu kurumsal yapılar, Yerel Gündem 21 uygulamalarının bir sonucu olarak ve 5393 sayılı Belediye Kanunu çerçevesinde il düzeyinde kurulmuşlardır.

Gümüşhane Kent Konseyi'nin yerel demokrasi veya demokratik öncüllere dayalı bir yerel yönetim anlayışı açısından etkinliğini analiz etmeye çalışan bu çalışmada, literatüre dayalı olarak oluşturulan anket soruları ve bu sorulardan alınan cevaplar çerçevesinde bir değerlendirme yapılmıştır. Çalışmada veriler, anket formu çerçevesinde konseyde faal olarak üyeliği olan katılımcılardan toplanmıştır. Bu şekilde de çalışmanın kavramsal kısmında ifade edilen bilgiler ile ampirik bulgular arasında tutarlılık olup olmadığı belirlenmiştir. Alınan sonuçlara göre; Gümüşhane Kent Konseyi'nin yerel demokrasinin gelişiminde önemi olan katılımcılık, şeffaflık ve temsil açısından yerel yönetimlere ve bu şekilde de yerel siyasete katılma düzeyinde büyük boyutta etkin olduğu görülmüştür. Nitekim alınan sonuçlara göre konsey kararları ve önerileri belediye meclisine sunulmakta ve bunların önemli bir bölümü de meclis tarafından değerlendirilmektedir.

Çalışmanın temel araştırma sorusu çerçevesinde ise; Gümüşhane Kent Konseyi, demokratik öncüllere dayalı bir yerel yönetimin gelişiminde hem yapısal/kurumsal, hem de işlevsel yönlerden büyük düzeyde katkılar sunmaktadır. Bu durumda Gümüşhane'de Kent Konseyi aracılığıyla dolaylı yollardan da, olsa yerel siyasete katılım kanallarının güçlendiği söylenebilmektedir.

KAYNAKÇA

- AKDOĞAN, Yalçın (2008a) "Yerel Siyaset", http://www.siyasaliletisim.org/index.php/ariv/makale /342-yerel-siyaset.html, (Erişim Tarihi: 01.03.2015).
- AKDOĞAN, Yalçın (2008b) "Yerel Siyaset-Kavramlar", Yerel Siyaset, İstanbul: Okutan Yayıncılık, http://www.yerelsiyaset.com/v4/medya/ysiyaset.pdf, (Erişim Tarihi: 11.08.2013).
- AKYÜZ, Ünal (2009) "Siyaset ve Ahlak", Yasama Dergisi, sayı: 11, ss.93-129.
- AYGEN, Murat (2014) "Kent Konseylerinin Kent Yönetimine Katkıları Üzerine Bir İnceleme: Elazığ Örneği", International Journal of Social Science, no: 29, pp. 217-236.

- BAYHAN, Vehbi (2002) "Demokrasi ve Sivil Toplum Örgütlerinin Engelleri: Patronaj ve Nepotizm", C.Ü. Sosyal Bilimler Dergisi, cilt: 26, no: 1, ss.1-13.
- BULUT, Tahsin (2013) Şeffaf Katılımcı ve Etkin Kent Yönetimi için Kent Konseyleri, Bursa: Ekin Kitabevi.
- DAOUDOV, Murat (2009) "Türkiye "Yerel Demokrasi"nin Neresinde?", Birlik Dergisi, sayı: 4, ss.24-29.
- ELMA, Fikret (2008) "Küreselleşme, Kriz ve Demokrasi", Qafqaz Üniversitesi Dergisi, sayı: 24, ss.41-52.
- ERKUL, Hüseyin; BAYKAL, Tan ve KARA, Hüseyin (2013) "Kent Konseylerinin Sorunları Üzerine Bir İnceleme: Çanakkale Kent Konseyi Örneği", Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, cilt: 10, sayı: 22, ss.85-105.
- EROĞLU, Hacer Tuğba (2006) "Yönetime Katılma Biçimleri ve Yerel Yönetimlerde Demokratik Mekanizmalar", Selçuk Üniversitesi Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi, sayı:11, ss.191-206.
- GÖKÇE, Gülise (1999) "Yerel Yönetim ve Demokrasi İlişkisi", Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, sayı: 5, ss.53-77.
- GÖRMEZ, Kemal (1997) Yerel Demokrasi ve Türkiye, Ankara: Vadi Yayınları.
- GÖRMEZ, Kemal ve GÜLEÇ, Sevcan (2010) "Yerel Siyasette Hizmet Sunumunun Seçmen Davranışına Etkisi: Ankara ve Adana Büyükşehir Belediyesi Örneği", (Ed. Bekir Parlak), Yerel Yönetimler Yerel Siyaset ve Kentsel Politikalar IV. Kamu Yönetimi Sempozyumu Bildiriler Kitabı, Bursa: Dora Yayınları.
- Gümüşhane Kent Konseyi 2010-2014 Çalışmaları, Compact Disk (CD) 2014, http://www.gumushanekentkonseyi.org/gumushane-kent-konseyi-turkiyeyerehberlik-yapacak.html, (Erişim Tarihi: 05.03.2014).
- KESTELLİOĞLU, Gözde (2014) "Yerel Demokrasi ve Kent Konseyleri: Kahramanmaraş Örneği", http://iibfdergisi.ksu.edu.tr/Imagesimages/files/1_6_%20Yerel%20Demokrasi%20ve%20Kent%20Konseyleri%20Kahramanmara%C5%9F%20%C3%96rne%C4%9Fi.pdf, (Erişim Tarihi: 10.02.2014).
- KOCAOĞLU, Mustafa (2014) "Katılımcı Demokrasi Algılaması ve Kent Konseyleri: Kırşehir Kent Konseyi Örneği", Hukuk ve İktisat Araştırmaları Dergisi, cilt: 6, no: 1, ss.1-15.
- ÖKMEN, Mustafa ve PARLAK, Bekir (2010) Kuramdan Uygulamaya Yerel Yönetimler, Bursa: Alfa Aktüel.
- ÖZDEMİR, Ali Tamer (2011) "Mahalli İdarelerde Halk Katılımı Bağlamında Kent Konseyleri", Sayıştay Dergisi, sayı: 83, ss.31-56.

- ÖZÜERMAN, Tülay (1997) "Sivil Toplum Örgütlerinin Demokratik İşleyişteki Yeri ve Önemi-Türkiye İçin Açılımlar", Mülkiyeliler Birliği Dergisi, cilt: 21, sayı: 201, ss.42-43.
- POLAT, Seher ve ARAS, M. Özge (2007) Yerel Yönetimlerde Demokrasi Sorunsalı: "Yerel Katılım", TMMOB Yerel Yönetimlerde Dönüşüm Sempozyumu, Ankara.
- PUSTU, Yusuf (2005) "Yerel Yönetimler ve Demokrasi", Sayıştay Dergisi, sayı: 57, Ankara, ss.121-134.
- SIĞIRTMAÇ, Lale (2009) Postmodern Dönemde Bilgi ve İletişim Teknolojilerinin Yerel Siyasal Katılıma Etkileri, Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Yönetimi Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi, Bursa.
- ŞATIR, Ahmet İhsan (2009) Avrupa Birliği Sürecinde Yerel Yönetimlerde E-Dönüşüm ve Türkiye, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Yönetimi Anabilim Dalı Doktora Tezi, İstanbul.
- TÜRKÖNE, Mümtaz'er (2008) "Siyaset Teorisi", (Ed. Mümtaz'erTürköne), Siyaset, Ankara: Lotus Yayınevi.
- YAYLI, Hasan ve PUSTU, Yusuf (2008) "Yerel Demokrasinin İlkeleri", Karadeniz Araştırmaları, sayı: 16, ss.133-153.
- YILDIZ, Özkan, "Sivil Toplum, Demokrasi ve Çoğulculuk", Sivil Toplum Dergisi, Cilt: 2, sayı: 5, ss.85-92.

KENT KONSEYLERİ İLE YERİNDEN YÖNETİLEN KATILIMCI KENT YÖNETİMLERİ: YEREL YÖNETİŞİM KAPSAMINDA BİR DEĞERLENDİRME

Konur Alp DEMİR
Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi
S.B.E., Kamu Yönetimi Anabilim Dalı Doktora Öğrencisi
konuralpdemir@yahoo.com.tr

Hikmet YAVAŞ
Doç. Dr., Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi
Biga İ.İ.B.F., Kamu yönetimi Bölümü Öğretim Üyesi
hikmetyavas@comu.edu.tr

ÖZET

Kent Konseyleri devlet, özel sektör ve sivil toplum kuruluşlarından oluşan çok aktörlü yönetim modelini yerel düzeyde aktif hale getirerek ortak bir aklı meydana getirmeyi ve yönetimi tavandan tabana indirmeyi amaçlayan demokratik yapılanmalardır. Bir diğer ifadeyle, Kent Konseyleri yerel düzeyde yerel yönetişim ilkesine dayalı bir yönetim modelini ve kalkınma politikasını merkezi yönetim, yerel yönetim, sivil toplum kuruluşları, özel sektör ve yerel halk arasında oluşturulacak ortaklık sonucunda meydana getirmeyi amaçlamaktadırlar. Bu çalışmada yerel yönetişim ilkesi kapsamında Kent Konseylerinin yerinden yönetilen katılımcı kent yönetimleri üzerindeki önemli fonksiyonları ve görevleri vurgulanmaya çalışılacaktır. Bu çalışmanın temel çıkış noktası Kent Konseylerinin yerel yönetişim ilkesini hayata geçirebilecek somut yapılanmalar olduğu öngörüsüdür. Bu bağlamda kent yönetimlerinde katılımcı, demokratik ve çok aktörlü yönetimin Kent Konseyleri aracılığı ile sağlanacağı öngörüsü irdelenmeye çalışılacaktır. Bu amaçla Türkiye'de kent yönetimleri olarak bilinen belediyeler, katılımcı yönetim, yönetişim, yerel yönetişim ve yönetimde çok aktörlülük gibi kavramlar Kent Konseyleri kapsamında incelenerek ortak aklın somut şekli biçiminde ortaya çıkan yerel yönetişime dayalı katılımcı kent yönetimlerinin mevcut durumlarının yerel demokrasi ile hangi ölçüde uyuştuğu tespit edilmeye çalışılacaktır. Ayrıca Kent Konseylerinin yerel yönetişime ve yerel demokrasiye olan katkıları incelenecektir. Çalışmanın ana teması ulusal ve yabancı literatür taraması yöntemi kullanılarak geniş bir çerçevede değerlendirilecektir. Bu çalışmanın sonucunda, yerel demokrasinin geliştirilebilmesi için Kent Konseylerinin varlıklarının zorunlu olduğu görüşü temel alınarak, yerel ve dolayısıyla ulusal demokrasinin bu yapılanmalar kapsamında güçlendirilmesi gerekliliği vurgulandıktan sonra bu alanda yapılan tartışmalara katkıda bulunulması hedeflenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Kent Yönetimleri, Kent Konseyleri, Yönetişim, Yerel Yönetişim, Yerel Demokrasi

GİRİŞ

Yerel yönetimler köy, kent, kasaba ve il gibi sınırları belirli bir coğrafi alanda yaşayan insanların günlük ihtiyaçlarını karşılayan ve yaşamlarını devam ettirebilmeleri için gerekli olan kamusal hizmetleri sunan yerel yönetsel birimlerdir. Yerel yönetimlerin karar organları belirli aralıklarla yapılan demokratik seçimler sonucunda belirlenmektedir. Yerel yönetimler kanunlar çerçevesinde kendilerine verilen görevleri sahip oldukları bütçe ve personel ile yerine getirmektedirler. Bu kapsamda yerel yönetimler yerel ortak hizmetlerin karşılanması amacıyla ortaya çıkmış demokratik kamusal hizmet birimleri (Kaypak, 2011: 136) olarak ifade edilmektedirler.

Bu noktada demokrasi olarak adlandırılan olgu, ulusal düzeydeki uygulanması ile karşılaştırıldığında yerel düzeyde daha kolay bir biçimde gerçekleştirilebilmektedir. Diğer bir deyişle demokrasi küçük yönetim birimlerinde daha kolay bir biçimde işlevsellik kazanabilmektedir. Bu nedenle yerel yönetimler en genel çerçevede devlet kurumu ile karşılaştırıldığında daha küçük yönetsel birim olmalarından dolayı demokrasinin yerel seviyede uygulanması daha olası görülmektedir. Eğer demokrasi en klasik tanımı ile halkın yönetimi şeklinde tarif edilebilecek ise, kavramsal olarak bu şekilde yapılan bir anlamlandırma demokrasinin özünü açıklamaya yetmemektedir (Görmez, 1997: 59-60).

Bu çalışmada Türkiye'de yerel yönetim birimleri içerisinde işlevsel bir niteliğe sahip olan kent yönetimlerinin demokrasi ve yerel demokrasi kapsamında yönetimin tavandan tabana yayılması girişimleri yönetişim ve yerel yönetişim kurgusu altında incelenmiştir. Bu kapsamda, çalışmada, kent konseylerinin yerel yönetişim ilkesinin kavramsal boyuttan somut gerçekliğe dönüşmüş hali olduğu kurgusu üzerine yoğunlaşılmıştır. Bununla birlikte kent konseyleri ile temsili demokrasiden doğrudan ve katılımcı demokrasiye yerel yönetişim ilkesi çerçevesinde geçilmesinin mümkün olabilirliği tartışılmıştır. Dolayısıyla kent konseylerinin çok aktörlü yapısı ile yerel yönetişim ilkesinin uygulamaya

geçirileceği öngörülmektedir. Bu bağlamda çalışmada, demokrasi, yerel demokrasi ve yerel yönetişim olguları bir bütün halinde değerlendirilerek soyut bir düşünceden somut bir gerçekliğe kent konseyleri aracılığı ile geçilip geçilemeyeceği tartışması yapılmaktadır.

1. KENT KONSEYLERİ

Kent konseyleri yerel düzeyde örgütlenmiş demokratik yapılar olarak yerel misyon ve hedeflerin belirlenmesi aşamasında "ortak aklın" bir sonucu olacak biçimde halkın katılımının sağlanmasında önemli görevler üstlenen ve demokrasinin yerel düzeyde temsil edilebildiği aracı unsurlardır. Kent konseyleri kamu, özel sektör, sivil toplum kuruluşları ve örgütlenmemiş halkın katılımı sonucunda meydana gelen "çok aktörlü" bir yapıya sahiptir. Bu kapsamda kent konseyleri, yönetimde ortaklık modelinin uygulamaya geçirildiği, demokrasinin yerel düzeye indirildiği ve yönetişim ilkesinin yerel boyutunu oluşturan yerel yönetişim uygulamalarının yerel yönetim birimlerine uyarlanmaya çalışıldığı çok aktörlü bir katılımcılık modelidir (Bozkurt, 2014: 235).

Türkiye'de kent konseyleri 08.10.2006 tarih ve 26313 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren "Kent Konseyi Yönetmeliği" ile düzenlenmiştir. 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 76.'ıncı maddesine dayanılarak hazırlanmış olan bu yönetmelik, kent konseylerinin oluşumu, yapısı, organları, yönetim ilkeleri, görev ve yetkileri ile çalışma usul ve esaslarını belirlemiştir.

Kent konseylerinin oluşturulmasının temel amacı yerel düzeyde katılımın ve yerel demokrasinin uygulamaya geçirilmesini ve çok aktörlü yönetim modeli olan yönetişim ilkesinin yerel düzeyde uygulanarak yerel yönetişimi kent yönetimlerinin en temel yönetsel ilkesi haline getirilmesini sağlamaktadır. Bu sayede yerel yönetimler, merkezi yönetim, özel sektör, sivil toplum kuruluşları ve yerel halkın katılımı sonucunda yerel yönetişime dayalı kalkınma politikalarını yerel düzeyde uygulayan yönetsel birimler olma imkânına kavuşmuş olacaklardır. Kent konseyleri bu hedeflere erişebilmek için yerel halkı bir araya getirerek ortak bir aklı

ortaya çıkartmak zorundadırlar. Bu sayede kentlerde sosyal yardımlaşma ve dayanışma anlayışı gelişecek ve yönetime katılım konusunda bilinçli toplulukların ortaya çıkması sağlanabilecektir (Özdemir, 2011: 38).

2. KENT KONSEYLERİ KAPSAMINDA YÖNETİME KATILIM

Yönetime katılma konusunda ortaya çıkan yaklaşımların temelinde temsili demokrasinin karşı tarafına geçerek katılım yollarının çeşitlendirilmesi ihtiyacı ve katılımı toplumun tamamına yayma ve yönetsel çevre dışında kalan bireylerinde yönetimde söz sahibi olabilmelerini sağlama düşüncesi yer almaktadır (Demirci, 2010: 22).

Günümüzde yönetim, geleneksel örgütlenme yapısından sıyrılarak vatandaş odaklı ve çok aktörlü yönetim ilkeleri kapsamında yeni bir kimliğe sahip olmuştur. Yönetimde yaşanan yönetsel boşluklar, ekonomik krizler, ağır bürokratik şartlar, kamu hizmetlerinin çekiciliğinin azalması ve finansal alanda yaşanan değişimler, yönetimi olduğundan farklı bir konuma taşınması için zorlamıştır. Bu süreç sonucunda yönetimin kendine yeten ve kendisini yönlendiren bir anlayışa kavuşması gerekliliği gündeme gelmiştir. Bununla birlikte vatandaşın yalnızca yönetilen veya müşteri konumunda bulunan bir unsur olmaktan uzaklaşarak doğrudan yönetimin içinde yer alması gereken etken bir özne olması gerektiği vurgulanmıştır. Ancak bu gereklilik bürokratik yöntemlerin tamamen dışlanması sonucunu ortaya çıkartmamaktadır. Yerel yönetimler kendilerine verilen görevleri belirli kurallar ve örgütlenme yapısı içerisinde gerçekleştirmektedirler. Bu durumun en azından günümüz şartları altında değiştirilmesi öngörülmemekle birlikte, yönetimde anlayış değişikliğine gidilebilmektedir. Bu sayede yerel yönetimler çok aktörlü yönetim anlayışına kavuşabileceklerdir. Bu anlayış yönetim literatüründe vatandaş odaklılık olarak ortaya çıkmaktadır. Yönetime bürokratik yapılanma haricinde vatandaşı referans alan bir iletişim modelinin hâkim olması bu sürecin temel unsurunu oluşturmaktadır (Çukurçayır, 2003: 7).

Yönetimde yaşanan bu değişim sürecinde "bürokrasi" eleştiri konusu haline gelmiştir. Bürokrasinin ağır işleyen süreci ve kuralcı yapısı

her ne kadar sorunlara sebebiyet verse de bürokrasinin tamamen ortadan kaldırılması da olanaklı gözükmemektedir. Öyleyse nasıl bir düzenlemenin veya yapılanmanın bürokrasiyi toplumsal değişime uyumlu hale getirebileceği önemli bir soru olarak karşımıza çıkmaktadır (Çukurçayır, 2003: 7).

Bu sorunun cevabını değişen yönetim anlayışının yansımalarında bulmak olanağı vardır. Dünya yönetsel anlamda farklı süreçlerden geçmektedir. Küreselleşme kavramı devleti yalnızca kamu düzenini sağlamak ve kamu hizmetlerini yürütmekten sorumlu tutmakta veya diğer bir ifadeyle sınırlandırmakla birlikte demokratikleşme, yönetimin vatandaş ile bütünleşmesini öngörmektedir. Bu kapsamda demokratikleşmenin araçları olarak devletin küçültülmesi olgusu ve yerelleşme ilkesi gündeme gelmektedir. Yerelleşme ilkesi devletin küçültülmesini vatandaş odaklı olmak üzerine kurgulamıştır. Bu süreç içerisinde tüm dünyada olduğu gibi temsili demokrasiden doğrudan veya katılımcı demokrasiye geçiş yolları aranmaya başlanmıştır. Temsili demokrasi kapsamında özellikle kent yönetimlerinde başarılı sonuçlar elde edilememesi kent yönetimlerinde katılımcı yönetsel olanakların araştırılması ihtiyacını gündeme getirmiştir. Bu konuda bir sınırlılık oluşturan, karar alan ve kararı uygulayan ikiliği yerine, farklı kamusal alanların oluşturularak katılımcı modellerin ortaya çıkartılmasına çalışılmıştır. Katılım kavramı, bireyin geleceğini başkalarının ellerine bırakmak yerine doğrudan bireyin şekillendirmesi anlamını taşımaktadır (Adıgüzel, 2003: 46-47).

Katılımcı yönetim, yalnızca demokrasinin gelişmesinde değil, aynı zamanda kent yönetimlerinin işlevsellik kazanmasında, kent halkının bir araya gelerek bir bütün oluşturmasında ve siyasal duyarlılığın ve bilincin arttırılmasında önemli görevler üstlenmektedir. Yönetime katılım olgusunun işlevsellik kazanabilmesi için toplumun her kesiminden bireylerin örgütlü veya bireysel olarak yönetime katılımının sağlanması gerekmektedir. Aksi takdirde kent yönetimlerinde temsil edilememe sorunu gündeme gelebilecektir (Yavaş ve Demir, 2014: 891-892).

3. KENT KONSEYLERİ KAPSAMINDA YEREL DEMOKRASİ VE YEREL DEMOKRASİNİN YERELLEŞMESİ

Kent yönetimleri, günlük hayatımızı ilgilendiren hizmetleri sunan birimlerdir. Bununla birlikte kent yönetimlerini sadece günlük ihtiyaçları karşılayan dar çerçeveli yönetsel birimler olarak algılamamak da gerekmektedir. Zira kent yönetimleri merkeziyetçi devlet yönetimi anlayışının ortaya çıkarmış olduğu sorunları demokratik katılımcı yöntemlerle çözüme kavuşturmaya çalışan, sivil toplumcu zihniyete sahip yönetsel birimlerdir (Kaypak, 2011: 136).

Demokrasi yaşayan bir süreç olarak sürekli gelişme göstermektedir. Demokrasi, varlığını devam ettirebilmek ve dönüşümünü sağlayabilmek için kendi potansiyelini üzerinde bulundurmaktadır. Çağdaş toplumlarda vatandaşların karar alma süreçlerine katılımını sağlayan mekanizmalar demokrasi süzgecinden geçmekte veya bizzat demokrasinin icadı olarak ortaya çıkmaktadırlar. 20. yüzyılın sonlarından itibaren başlayan bir süreç içerisinde yönetimde yalnızca siyasetçilerin ve uzmanların yer alması fikri dönüşüme uğramış ve yönetime daha fazla aktörün dahil edilmesi ihtiyacı ve düşüncesi doğmuştur. Bu ihtiyaç ise temsili demokrasinin yetersizliği ve doğrudan demokrasinin daha fazla popüler bir hale gelmesi ile açıklanabilmektedir (Demirci, 2010: 22-23).

Demokrasi en basit tanımı ile aslında bir karar verme sürecidir. Çoğulcu ve katılımcı demokrasi ise vatandaşların yerel düzeyde alınan kararlara katılması, yerel üretim ve hizmetler hakkında fikir beyan etmesi ve denetlemesidir. Yerel halkın yalnızca seçim dönemlerinde oy kullanarak yönetime aktif bir biçimde katılması ve bir sonraki seçime kadar pasif bir biçimde beklemesi, şüphesiz ki demokrasi anlayışı ile uyuşmamaktadır. Bu uyuşmazlıktan kaynaklanan ve vatandaş ile yönetim arasında örülen aşılamaz gibi duran duvarlar aktif katılım yollarının bulunması ile aşılabilmektedir. Katılım yollarının çeşitlendirilmediği ve aktif bir biçimde uygulamaya konulmadığı bir süreçte, yalnızca demokrasiden ve halkın yönetime katılımından bahsetmek gerçekçi sonuçların elde edilebilmesi için yeterli olmayacaktır (Pektaş ve Akın, 2010: 25-26).

Demokrasinin "halkın kendi kendisini yönetmesi" şeklindeki en genel anlamıyla dikkate alındığında, yerel demokrasi de yerel halkın yerel yönetsel birimler aracılığıyla kendi kendisini yönetmesi anlamına gelmektedir. Dolayısıyla yerel demokrasinin uygulama alanı olan yerel yönetimlerin kendi varlık sebeplerine uygun şekilde demokrasiyi en kolay bir biçimde uygulamaya geçirebilecekleri de dile getirilmektedir (Kaypak, 2012: 172).

Türkiye'de katılımcı bir kent yönetimi modelinin geliştirilebilmesi için seçim zamanları dışına taşan katılımcı modellerin uygulamaya geçirilmesi gerekmektedir. Bu durum bir eksiklik olarak değerlendirilmekte ve bu alanda eksiklikleri kapatacak yeni reformlar geliştirilmeye çalışılmaktadır. Bu kapsamda 5393 sayılı Belediye Kanunu ile kent yönetimleri olarak da adlandırılan belediyelere, kent konseyleri kurma yetkisi verilmiştir (Aygen, 2014: 219).

Yukarıda da kısmen ifade edildiği gibi demokrasi olgusunun yalnızca belirli aralıklarla yapılan seçimler sonucunda siyasal gücü kimin kullanacağını belirleyen bir araç olarak görülmesi, temsili demokrasiyi yıpratmıştır (Göymen, 2010: 87). Bununla birlikte yerel seçimlerin sonuçlarına göre oluşturulan ve temsili demokrasi modeline göre faaliyet gösteren meclislerin, kent halkını hangi ölçüde temsil ettiği ve kent halkının ihtiyaçlarının hangi gerçekçi ölçütler kapsamında karşılanması, tartışmalı bir konuyu gündeme getirmektedir. Bu tartışmalar kent yönetiminin farklılaşmaması ve kent halkının çeşitlenmesi kapsamında boyut değiştirmektedir. Dolayısıyla yaşanan değişimler temsili demokrasi anlayışının sorgulanmasına sebep olmaktadır. Çünkü temsili demokraside halk adına sınırlı sayıdaki kişilerin göreve gelmesi ve büyük bir topluluğu bu azınlığın temsil etmesi durumu söz konusudur. Bu durumun bir sorun olarak değerlendirilmesi ile girişilen uğraşlar sonucunda kent yönetiminde halkın etkin bir biçimde söz hakkına sahip olabileceği, yapılanmaların gerekliliği ortaya çıkmıştır (Çetinkaya ve Korlu, 2012: 102-103). Bu gerekliliğin karşılanabilmesi için kent konseylerinin oluşturulması gündeme gelmiştir.

Türkiye'de kent konseyleri ile birlikte demokrasinin yerelleştirilmesi, kurumsallaştırılması ve yönetimin tabana yayılması bir süreç olarak uygulamaya geçirilmiştir. Kent konseyleri kapsamında halka kentlilik bilincinin kazandırılmasına, yerel politikaların oluşturulmasına ve yönetime katılım anlayışının geliştirilmesine çalışılmaktadır. Böylece yerel politikaların geliştirilmesi aşamasında halkın düşünce üretme imkânının da arttırılmasına çalışılmaktadır. Kent yönetimi ile kent halkı arasındaki ilişki salt hemşehrilik ilişkisinden daha fazla anlam ifade etmektedir. Kent yönetimleri demokrasiyi geliştirmek, yönetimi tabana yaymak, yerel demokrasi alanında yaşanan eksiklikleri gidermek, halkın yönetime katılım araçlarını arttırmak ve kent yönetiminin daha etkili ve verimli bir biçimde faaliyet göstermesinin yollarını aramak ile mükelleftirler (Erkul vd., 2013: 90).

Demokrasinin yerelleştirilmesi için yönetimin tabana inmesi zorunluluğu ve gerekliliği bulunmaktadır. Bu amaçla halkın kent yönetimine katılımını sağlamak ve kamu hizmetlerinden en etkili bir biçimde faydalanmalarını temin etmek için bir takım yenilikler getirilmiştir. Bu yeniliklerin başında halkın uzman kişiler ve sivil toplum örgütleri ile birlikte yönetime katılımını sağlayacak ihtisas komisyonlarının ve kent konseylerinin oluşturulması gelmektedir.

Demokrasinin yerelleştirilmesi aşamasında önemli bir yere sahip olan kent konseyleri bu hedefe yerel yönetişim anlayışını kent yönetimlerine uyarlamak çabası ile sonuçlandırmaya çalışmaktadır. Bununla birlikte kent konseyleri çok aktörlü yönetim anlayışı kapsamında kent sorunlarının tartışıldığı, çözüm önerilerinin sunulduğu ve ortak bir akıldan çıkan uzlaşma sonucunda rasyonel çözümlerin üretildiği demokratik yapılanmalardır. Dolayısıyla yerel demokrasinin kurumlaşması ve yerelleşmesi kent konseylerinin işlevselliği ile doğrudan ilişkilidir (Erkul vd., 2013: 90, 96-97).

4. YEREL YÖNETİŞİMİN UYGULAMA ARACI OLARAK KENT KONSEYLERİ

Yönetişim kavramının anlamlandırılması aşamasında tereddütler yaşanmakla birlikte genel olarak kamu ve özel kesim arasındaki ilişki-

lerin ve etkileşimin tanımlanması konusunda referans bir kelime olarak kullanıldığı rahatlıkla gözlemlenmektedir. Ancak en genel anlamı ise devletin yeniden şekillendirilmesi veya yapılandırılmasıdır. Akademik yazın, yönetişim kavramının kuramsal boyutunu oluşturmakta geç kalmış ve bu görev uluslararası mali bir kurum olma özelliğine sahip olan Dünya Bankası'na düşmüştür. Dolayısıyla akademik yazın ise Dünya Bankası'nın anlamlandırdığı ve kuramsal bir temel oturttuğu yönetişim kavramını destekleyen türde çalışmalar üretmekle sınırlı kalmıştır (Güler, 2009: 95, 101-102).

Yönetişim; toplum, siyasal güç ve ortak amaç varlığı unsurlarından meydana gelen klasik yönetim yapısından (Göymen, 2010: 87) katılımcı kimliğine sahip yeni bir yönetim modeline geçiş sürecini ifade etmektedir; yönetimde yaşanan değişimi vurgulamaktadır. Bu kapsamda yönetişim, yönetimde yeni bir örgütlenme anlayışı olarak yorumlanabilmektedir. Diğer bir deyişle yönetişim, klasik ve katı hiyerarşik yapılanmayı dışlayan bir yapıya ve anlayışa sahip görünmektedir (Lamba, 2012: 496).

Yönetişim kavramı yerel düzeydeki ilişkileri ve iletişimi farklı bir boyuta taşımakta ve "birlikte yönetim" anlayışının yönetim sürecine dahil edilmesinin gerekliliğini vurgulamaktadır. Bu vurgu iletişim kanallarını dikey düzeyden yatay düzeye indirerek ortaklık ilişkisini yönetime uyarlamaya çalışmaktadır (Emrealp, 2005: 39). Dolayısıyla yönetişim, anlamsal olarak kent halkının kendi adlarına alınacak kararlara doğrudan katılmalarını içermektedir. Bu noktada katılımın ise anahtar bir kavram olarak yönetişim ile bütünleştiği görülmektedir (Palabıyık, 2004: 64).

Yönetişimin ulusal boyutu dışında yerel boyutu da söz konusudur. Bu noktada yerel yönetişim, yerel yönetim sürecinin yönetişim kavramı ile bütünleştiği bir olguyu ifade etmektedir. Dolayısıyla "yerel demokratik yönetişim" kent yönetimlerinin yönetişim kavramı ile anlamlandırıldıktan sonra yerel demokrasinin uygulanmasını açıklamaya çalışan bir kavramdır. Bu kavram demokrasinin yerel düzeye indirilmesi adına

önem taşımaktadır. Daha açık bir ifadeyle yerel demokratik yönetişim, yönetim yetkisinin kamu idarelerinden halka aktarıldığı ve vatandaşların yönetime kısıtlama olmaksızın erişebildiği hesap verilebilir bir sistemi hedeflemektedir (Palabıyık, 2004: 73-74).

Kent konseyleri yönetimde yönetişim modelinin somutlaşmış biçimidirler. Dolayısıyla kent konseylerinin yönetişim modelinin uygulanması yönünde bir araç oldukları ifade edilebilmektedir. Kent konseylerinde katılımcılar sınıfsal ve toplumsal kimliklerinden ve farklılıklarından arındırılarak bireysel olarak kendi çıkarlarının farkında olan, kent yönetimi hakkında fikir beyan eden, şikâyetlerini dile getiren ve bu alanda girişimci olarak nitelenebilen bireylerden oluşmaktadırlar. Bu noktada katılım toplumsal farklılıkların ifade edildiği bir alan olarak değil, ortak çıkarlar kapsamında uzlaşmanın sağlanması gerektiği bir ortam olarak anlamlandırılması gerekmektedir (Akdoğan, 2008: 8).

5. YEREL YÖNETİŞİM İLE KENT KONSEYLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİ

Yönetişim; devlet, özel sektör ve sivil toplum kuruluşlarından meydana gelen çok aktörlü bir yönetim sürecini kurgulayan bir ilkedir. Bu noktada sivil toplum kuruluşları bireyi yönetsel sürece dâhil eden örgütlü bir yapılanma olarak karşımıza çıkmaktadır. Yönetime dahil olmak veya diğer bir ifadeyle katılımın söz konusu olabilmesi için her şeyden önce bireylerin yönetim sürecinin nasıl işlediğini bilmesi gerekmektedir (Keskin vd., 2011: 308).

Yerel yönetişimden algılanan sonuç, bütüncül veya müşterek eylemlerin ve kamu hizmetlerinin yerel düzeyde yerel halk tarafından yönetilmesidir. Bu süreç aynı zamanda yönetimin yerel halka hesap verebilirliğini de içermektedir. Bununla birlikte yerel yönetişim, kurallarla yönetilen bir sistemde halkın kendilerini yöneten sürece dâhil olması gerekliliğini de vurgulamaktadır (Olowu and Wunsch, 2004: 1-2, 5). Bu vurgunun yerel yönetişim ile kent konseyleri arasında var olan ilişkiyi gösterdiği açıktır.

Yerel düzeyde örgütlenen kent konseyleri, kent yönetimlerinde yerel demokrasinin geliştirilebilmesi için önemli görevler üstlenen yapılanmalardır. 5393 sayılı Belediye Kanunu ve Kent Konseyi Yönetmeliği'nde belirtilen ifadeler dikkate alındığında, kent konseylerinin kent yönetimlerinde yerel demokratik yönetişim ilkesinin uygulamaya geçirilebilmesi adına önemli görevler üstlendiği ifade edilebilmektedir. Kent konseyleri kenti ilgilendiren hemen her konuda çok farklı aktörleri bir araya getirerek ortak bir aklın ortaya çıkmasında ve çözümsel sonuçların üretilmesinde eylemsel bir fonksiyon üstlenen ve yerel yönetişim ilkesini kavramsal boyuttan işlevsel boyuta geçiren bir görev üstlenmektedirler (Keskin vd., 2011: 309).

Yerel kararların yerel halkın talep ve şikâyetleri doğrultusunda şekillendirilmesi kuşkusuz yerel demokrasinin sağlanabilmesi adına önem taşımaktadır. Bu durum aynı zamanda ideal bir demokrasinin de yöntemini oluşturmaktadır. Kent halkının kent sorunlarını çözmek için bilgi ve birikimlerini yönetim sürecine aktarması düşüncesi her geçen gün daha fazla önem taşımaya başlamaktadır. Dolayısıyla "sorunları birlikte çözme iradesi" kent yönetimlerinin demokratik yapılar olarak algılanmasında işlevsel bir görev üstlenmektedir. Bu kapsamda yerel yönetişimin özünde kent yönetimi ile kent halkı arasında etkileşimin gerçekleştirilmesi amacı yer almaktadır. Diğer bir ifadeyle yerel düzeydeki paydaşlar arasındaki etkili iletişimi, ortaklık faaliyetlerini ve işbirliğini ifade eden yerel yönetişim yerel düzeyde paylaşımcı politikaların belirlenmesinde kilit bir görev üstlenmektedir. Bu amaç kapsamında kent sorunlarına çözüm üretmek adına siyasi, ekonomik ve yönetsel iradenin, sivil toplum kuruluşlarının, vatandaşların ve diğer toplulukların ortaklaşa karar alabilmelerini olanaklı kılan sistemlerin geliştirilmesi öngörülmüştür. Bu öngörünün somut şekli ise kent konseyleri olarak karşımıza çıkmaktadır. Kent konseyleri yerel yönetişim ilkesinin etkin bir hale getirilebilmesi için işlevsel bir araç niteliğine sahiptir. Bu alanda önemli olan husus kent konseylerinin yönetişim ve yerel yönetişim ilkeleri kapsamında toplumun çeşitli

kesimlerini "müzakereci" bir yapılanma içinde toplayabilmesidir. Aynı zamanda kent konseyleri yerel kalkınmanın gerçekleştirilebilmesi için merkezi yönetim, kent yönetimleri, kent halkı ve sivil toplum kuruluşları arasında oluşturulabilecek iş birliği kapsamında yerel yönetişime dayalı bir kalkınma politikasının meydana getirilebilmesi için faaliyet göstermektedirler (Özdemir, 2011: 32-33, 35-38).

6. KENT KONSEYLERİNİN KATILIM KONUSUNDA ELEŞTİREL DEĞERLENDİRMESİ

Yönetimde yönetişim anlayışının dünya genelinde yaygınlık kazanması ile birlikte yerel yönetim birimlerinde halkın karar alma sürecine aktif bir biçimde katılması düşüncesi yaygınlık kazanmıştır. Bu kapsamda hem yurt dışında hem de Türkiye'de yayımlanan ve halkın yönetime aktif bir biçimde katılmasının yollarının araştırıldığı bilimsel çalışmalarda farklı yöntemlerin denenmesi yönünde görüş birliğine varılmıştır. Ancak Türkiye'deki uygulamada halkın kent yönetimlerine aktif bir biçimde katılımını sağlayan kent konseyleri modelinin "neoliberal iktisadi anlayışı meşrulaştıran araçlar olmaktan" daha fazla anlam ifade etmediği yönünde fikir beyan edilebilmektedir (Akdoğan, 2008: 1).

Yönetime katılım, devletin siyasal ve yönetsel alanlarda almış olduğu kararlara devlet haricinde yer alan unsurların ortak olması ve kendilerine kararları etkileyebilecek düzeyde faaliyet alanı yaratılması şeklinde tanımlanıyor ise yönetişimin yönetsel bir model olarak katılımcı bir kimliğe sahip olduğu ifade edilebilmektedir. Ancak yönetişim kavramı ile kuramsal bir temele oturtulmaya çalışılan çok aktörlü yönetim anlayışının gerçekten demokratik bir yönetim modeli olup olmadığı sorulmaktadır (Güler, 2009: 113-114). Bu sorunun cevabı kent konseyleri başta olmak üzere diğer demokratik yönetim modellerinin işlevselliğini de vurgulaması açısından önem taşımaktadır.

Bu noktada "çok aktörlü yönetim modeli"nin demokratik bir model olduğunu ifade edebilmek için aktörlerin kimlerden meydana geldiğine bakmak gerekmektedir. Önemli olan aktörlerin hiç birisinin bir diğeri üzerinde baskı kurmasına izin vermeyecek bir yapılanmanın oluşturul-

masıdır. Bunun için de aktörlerin kimlerden oluştuğunun ifade edilmesi gerekmektedir. Bu amaç kapsamında aktörler sıralamasında birinci sırada devlet yer alırken, ikinci sırada piyasanın ana unsuru olan özel sektör ve üçüncü sırada da sivil toplum kuruluşları yer almaktadır. Ancak sivil toplum kuruluşları denilince toplumun hangi kesiminin ifade edilmeye çalışıldığı net değildir. Sivil toplum kavramı toplumun her katmanında yer alan gençleri, yaşlıları, kadınları, çocukları, engellileri, köylüleri, doğaseverleri, işçileri, emeklileri, hekimleri vs. gibi yüzlerce grubu içine alan geniş bir alana ve anlama sahiptir. Bu geniş alanı sayarak bitirmek hem zahmetli hem de gereksiz bir uğraş olmaktan öte bilinmesi gereken gerçek, sivil toplum kavramının toplumun her bireyini ve her bireyin dâhil olduğu grubu içerdiğidir (Güler, 2009: 114).

Kent konseylerinin çalışma şekilleri her kentte farklılık göstermekle birlikte çok aktörlü yönetim hedefi kapsamında en önemli fonksiyonu kent yönetiminde "ortak akıl" oluşturulmasını sağlamaktır. Kent yönetiminde ortak akıl oluşturabilmek için ise kent sınırları içerisinde yaşayan her bireyin örgütlü ve bireysel olarak yönetimde söz sahibi olması gerekmektedir (Emrealp, 2005: 65).

Katılım konusunda ortaya çıkan geniş literatür, çoğunlukla katılımın olumlu yanlarını vurgulasa da katılımın olumsuz yanlarını inceleyen eleştirel yaklaşıma sahip çalışmalar da yok değildir. Günümüzde temsili demokrasiden uzaklaşılarak vatandaşların yönetime doğrudan katılımını sağlayan ve vatandaşları birer politika belirleyicisi konumuna yükselten katılım mekanizmalarının işleyiş süreçleri soru işaretleri ile doludur. Bu soru işaretlerini gündeme getiren görüşler çoğunlukla katılımcı mekanizmaların çıkmazları üzerine yoğunlaşmaktadırlar (Demirci, 2010: 22-25).

Kent yönetimlerinde katılımcı yönetim modelini temsil eden kent konseyleri işleyiş süreçleri bakımından tamamen kusursuz bir yapılanma değildir. Bu yapılanmada da çok sayıda sorun ortaya çıkmaktadır. Kent yönetimlerinin yöneticileri ile yönetime katılmak isteyen vatandaşlar ara-

sında katılım düzeyi ve miktarı konusunda anlaşmazlıklar ortaya çıkmaktadır. Çünkü yöneticiler ile vatandaş arasında yönetime katılım konusunda algı farklılıkları bulunmaktadır. Vatandaş kendisini ilgilendiren konular hakkında fikir beyan etmek, şikâyetlerini dile getirmek, kendisine zarar verebileceğini düşündüğü kararların uygulamaya geçirilmesine engel olmak ve gerekli gördüğü yerde yönetime danışmak amacıyla yönetimde söz sahibi olmak isterken, yöneticiler mevcut durumun devam ettirilebilmesi için vatandaşların kendilerine destek vermelerini beklemektedirler. Dolayısıyla bu durumun devam ettiği sürece yerel düzeyde yönetime katılım yalnızca yetkili birimlere ve kişilere ulaşma imkânı olan vatandaşlar ile sınırlı olacaktır. Böylece çok aktörlü yönetim modeli anlayışı uygulamaya geçirilemeyecektir. Bununla birlikte kabul etmek gerekir ki kent halkının tamamını yönetim sürecine doğrudan dâhil etmenin imkânı bulunmamaktadır. Temsili demokrasi bu noktada işlevsel bir araç niteliği kazanmaktadır. Bu gerçek ile hareket edildiği takdirde kent konseylerinde halkın tamamının yer alamayacağı bilincine ulaşmak gerekmektedir. Ancak böyle bir durumda da kent konseylerinde kimin veya kimlerin yer alacağı ve bu unsurların hangi ölçütler kapsamında belirleneceği sorunsalı gündeme gelmektedir.

Yönetime doğrudan katılma konusunda adaletin nasıl sağlanacağı sorunsalı da çözüme kavuşturulması gerekenler arasında yer almaktadır. Bu noktada şu gerçeğin de ifade edilmesi gerekir ki, vatandaşların tamamı da yönetime doğrudan katılabilecek bilgi ve bilince sahip değildir. Bu sorunu aşmak için ise öncelikle vatandaşa eğitim vermek gerekliliği ortaya çıkmaktadır. Bununla birlikte kabul edilmesi gereken bir diğer gerçek ise, vatandaşların kendilerini doğrudan ilgilendirmeyen soyut meseleler hakkında yönetime katılma konusunda isteksizce davranmalarıdır.

Aynı zamanda yönetimde çok fazla kişinin söz sahibi olması herhangi bir konuda uzlaşma sağlanmasını da güçleştirmektedir. Karar alıcılar arasında çok fazla sayıda bireyin olması karar sürecine yapılacak katkıyı sorgulamaya açmaktadır. Bir diğer sıkıntı ise kent konseylerin-

de yer alamayan "gençler, işsizler, yoksullar, engelliler ve göçmenler" gibi grupların söz hakkının kimler tarafından üstlenileceği sorunsalıdır. Yönetime katılım konusunda teknik bilgi isteyen meselelerin çözüme kavuşturulması veya karar alınması aşamasında uzman kişiler ile ilgili konu hakkında hiçbir bilgisi olmayan vatandaşların karşılıklı olarak ve sonucunda nereye varılacağı bilinmeden girişilen tartışmaların yaşandığı bir ortamın varlığı kent konseylerinin toplumun her kesimine kucak açan yapısını sorgulamaya açmaktadır (Deniz, 2013: 399-400).

Yönetime çok fazla aktörün katılımı, karar almayı zorlaştırabileceği gibi siyasi çatışmaların yaşanmasına da sebebiyet verebilecektir. Bu çatışmalar siyasi istikrarı bozucu etkileri ile toplumsal huzursuzluğun kaynağını da meydana getirmektedirler. Çünkü her birey birbirinden farklı özelliklere, düşüncelere ve ideolojilere sahip olduğundan, çok fazla bireyin yalnızca bir mesele üzerinde uzlaşma durumunun olasılığı oldukça düşüktür. Bu durum ise karar alamama sorununu ortaya çıkartmaktadır. Bununla birlikte yönetime katılma olanağı bulan vatandaş denetim sürecinden ve sonuçlarından muaftır. Alınan ve uygulanan bir kararın herhangi bir olumsuz sonucunda yönetime katılan halkın kendisinden değil, kararı uygulayan resmi yöneticilerden hesap sorulmaktadır. Bu da karar alırken fikir beyan eden, ancak olumsuz bir sonuç ortaya çıktığında kendisinden hesap sorulamayan katılımcıların yönetime katılmasının gerekliliğini ve gerçekliğini sorgulamaya açmaktadır (Demirci, 2010: 28-29).

Bununla birlikte kent konseylerinde temsilcilik görevi üstlenen sivil toplum kuruluşlarının hangi ölçütler dikkate alınarak davet edildiği belirsizdir. Dolayısıyla bir genelleme yapılacak olunursa Kent Konseyi Yönetmeliği'nde belirtilen katılımcılar listesinin hangi ölçütler dikkate alınarak konseylerde katılımcı kimliğine kavuştuğunun ölçütlerinin açıkça ifade edilmesi gerekmektedir. Bu nedenle kent konseylerinin kentte yaşayan bütün bir halkı homojen bir biçimde temsil ettiğini ifade etmek oldukça zor görünmektedir (Akdoğan, 2008: 9).

SONUÇ

Kent konseyleri yerel düzeyde kent yönetimlerinin hedeflerinin belirlenmesinde ve yönetime yol gösterilmesinde "ortak aklın" bir sonucu olarak ortaya çıkmış "çok aktörlü" yönetsel bir modeldir. Aynı zamanda yerel düzeyde yaşanan sorunların çözümünde hemşehrilik bilincini oluşturarak alınan kararların benimsenmesini sağlayan ve "bu benim kararım, sorumlulukta da ortağım" düşüncesini oluşturan demokratik yapılanmalardır. Dolayısıyla bu anlamda kent konseyleri düşünce üreten, tartışan ve ortak bir sonuca varan yapılanma modeli olarak karşımıza çıkmaktadır.

Yerel demokrasinin yerel yönetişim ilkesi kapsamında gelişebilmesi için kent konseyleri önemli görevler üstlenmektedirler. Dolayısıyla yönetime katılımın, yerel demokrasinin ve yönetişimin ortak hedeflerinin gerçekleştirilebilmesi için kent konseyinin varlığı gereklidir. Bu ortak hedefler yerel düzeyde katılımı ve iyi yönetimi sağlamak, halkın yönetime karşı yabancılaşmasının önüne geçebilmek, alınan kararların ortak bir aklın ürünü olmasını sağlamak, yönetimin halk tabanında denetlenmesini garanti altına almak ve halkı yönetim ile bütünleştirmek kapsamında şekillenmektedir.

Kent konseylerinin temel amacı yerel düzeyde katılımcılığı geliştirmek, demokrasinin düşünsel boyutundan uygulayıcı konumuna geçiş yapmasını sağlamak, sivil toplum kuruluşlarını karar alma aşamalarına en kolay bir biçimde dâhil etmek ve özel sektör, devlet ve sivil toplum üçgeninde yer alabilecek bir yönetim anlayışını kurgulayarak yerel yönetişimi etkin bir hale getirmektir. Farklı bir anlatım ile kent konseyleri devlet, özel sektör ve sivil toplum kuruluşlarından oluşan çok aktörlü yönetim modelini yerel düzeyde aktif hale getirerek ortak bir aklı meydana getirmeyi ve yönetimi tavandan tabana indirmeyi amaçlamaktadırlar. Dolayısıyla yerel yönetişimin ruhunu oluşturan çok aktörlü yönetim kurgusu kent konseyleri ile hayata geçirilebilmektedir. Böylece yerel yönetişimin somut halinin kent konseyleri olduğu ifade edilebilmektedir.

Türkiye'de belediye örgütlenmesi altında anılan kent yönetimleri, halkın günlük olarak ihtiyaç duyduğu kentsel hizmetleri (mahalli müş-

terek ihtiyaçlar) sunan yönetsel birimlerdir. Ancak kent yönetimlerini yalnızca çöp toplamak, kanalizasyon açmak, park ve bahçe yapmak gibi rutin işler ile uğraşan yönetsel birimler olarak algılamak eksikliktir. Aksi takdirde kent yönetimlerinin ifade ettiği anlam daraltılmış olacaktır. Kent yönetimleri bireylerin yönetime doğrudan katılabileceği yönetsel birimlerdir. Dolayısıyla ulusal düzeyde uygulanması imkânsız olan doğrudan demokrasinin kent yönetimleri sayesinde yerel düzeyde uygulanabilmesi uzak bir ihtimal değildir.

Bu hayal olmayan gerçek kapsamında dünya, eskisine göre her alanda büyük bir değişim yaşamaktadır. Bu değişim teknoloji, sağlık, eğitim, ulaşım vs. alanlarında olduğu gibi yönetim alanında da ortaya çıkmaktadır. Günümüzde artık tek boyutlu klasik yönetim anlayışı yerini çok boyutlu veya çok aktörlü yönetim modeline bırakmıştır. Bu olgu yönetişim kavramı ile gerçeklik kazanmaktadır. Yönetişim, yönetimde çok aktörlüğü ifade eden bir kavramdır. Bu kavram devlet, piyasa ve birey üçgeninde yer alan ve doğrudan katılımcılığın uygulamaya geçirilmesini öngören bir düşün sonucunda ortaya çıkmıştır. Çünkü artık bireyler de yönetimde doğrudan söz sahibi olmak istemektedirler. Yönetimde "ben de varım" düşüncesi yönetişim kavramının özünde yer almaktadır. Bununla birlikte yönetişim demokrasi ile doğrudan bağlantılı bir kavramdır. Demokrasinin "halkın kendi kendisini yönetmesi" anlayışı kapsamında çerçevelendirilmesi sonucunda yönetişim çok aktörlü yapısı ile demokrasiye destek vermektedir. Kanımızca soyut bir gerçek olan demokrasi, yönetişim ilkesi ile somut bir değere dönüştürülmeye çalışılmaktadır.

Kent konseyleri de bu noktada demokrasi ve yönetişim kavramlarının kent yönetiminde uygulamaya geçirilmesi adına aracı bir kimliğe sahiptir. Kent konseyleri çok aktörlü yapısı ile bireylerin yönetimde doğrudan söz sahibi olabilmeleri adına etkili bir yapılanmadır. Ancak Kent konseyleri de temsil konusunda bir takım eksikliklere sahiptir. Her şeyden önce kent konseylerinin toplantılarına katılımın gerçek anlamda sağlanıp sağlanamadığı tartışmalıdır. Bununla birlikte Kent Konseyi

Yönetmeliği'nde geçen katılımcı listesinin hangi ölçütler dikkate alınarak toplantılara davet edildiği veya bu katılımcıların hepsinin konseyde yer alıp almadığı önemli bir tartışma konusu haline gelmektedir.

Bazı sıkıntılarına rağmen kent konseyleri yönetimin tavandan tabana indirilmesi aşamasında oldukça etkili yapılanmalardır. Ancak bu yapılanmanın daha işlevsel bir hale getirilebilmesi için kent konseylerinin katılım profilini genişletmek ve katılımcılığı arttırmak gerekmektedir. Konsey toplantılarına mutlaka örgütlü katılımın olmasını beklememek gerekmektedir. Kent halkından olan bir genç, bir öğrenci, ev hanımı ve engelli bir vatandaşın da konseyde yer almasının sağlanması gerekmektedir. Bunun için de kent halkına kent konseyleri hakkında bilgi vermek ve kent yönetimi hakkında bir fikri, önerisi veya şikâyeti olan herkesin toplantılara katılabileceği ve katılması gerektiğinin bilgilendirilmesi gerekmektedir. Zira katılım, ancak bilgilendirilmiş toplumlar için söz konusudur.

KAYNAKÇA

- ADIGÜZEL, Şenol (2003) "Yerel Düzeyde Yönetime Katılım ve Yerel Yönetim Sürecindeki İşlevleri Açısından "Yerel Gündem 21": Malatya Belediyesi Yerel Gündem 21 Örneği", Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi, cilt: 12, sayı: 1, Ocak, ss. 45-63.
- AKDOĞAN, A. Argun (2008) "Yeni Yerel Yönetim Yasalarında Katılım", YAYED Yerel Yönetim Araştırma Yardım ve Eğitim Derneği, DOSYA-08: Yerel Yönetimlere Katılım, Bülten 64, Aralık, Mimarlar Odası Ankara Şubesi Yayını, ss. 1-16.http://www.yayed.org/uploads/yuklemeler/inceleme-23.pdf, (Erişim Tarihi: 04.02.2015).
- AYGEN, Murat (2014), "Kent Konseylerinin Kent Yönetimine Katkıları Üzerine Bir İnceleme: Elazığ Örneği", The Journal of Academic Social Science Studies, volume: 29, pp. 217-236.
- BOZKURT, Yavuz (2014) "Yerel Demokrasi Aracı Olarak Türkiye'de Kent Konseyleri: Yapı, İşleyiş ve Sorunlar", Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, sayı: 40, Nisan, ss. 229-240.
- ÇETİNKAYA, Özhan ve KORLU, Rükan Kutlu (2012) "Yerel Demokrasinin Sağlanmasında Katılımcılık Süreci ve Kent Konseylerinin Rolü", Maliye Dergisi, sayı: 163, ss. 95-117.

- ÇUKURÇAYIR, M. Akif (2003) "Dünyada Yerel Yönetimlerin Değişen Rolü ve Yeni Kimliği", Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi, cilt: 12, sayı: 3, Temmuz, ss. 5-21.
- DEMİRCİ, Mustafa (2010) "Katılımcı Demokrasi Açısından Kent Konseyleri: Eleştirel Bir Değerlendirme", Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi, cilt: 19, sayı: 1, Ocak, ss. 21-46.
- DENİZ, Taşkın (2013) "Kentleşme, Yerel Gündem 21 ve Kent Konseyleri", Turkish Studies- International Periodical for The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic, volume: 8, issue: 12, pp. 391-402.
- EMREALP, Sadun (2005) "Yerel Gündem 21 Uygulamalarına Yönelik Kolaylaştırıcı Bilgiler El Kitabı", Yerel Gündem 21 Programı, İstanbul: IULA-EMME Yayını.
- ERKUL, Hüseyin; BAYKAL, Tan ve KARA, Hüseyin (2013) "Kent Konseylerinin Sorunları Üzerine Bir İnceleme: Çanakkale Kent Konseyi Örneği", Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, cilt: 10, sayı: 22, ss. 85-105.
- GÖRMEZ, Kemal (1997) Yerel Demokrasi ve Türkiye, Gözden Geçirilmiş İkinci Baskı, Ankara: Vadi Yayınları.
- GÖYMEN, Korel (2010) Türkiye'de Yerel Yönetişim ve Yerel Kalkınma, İstanbul: Boyut Yayınları.
- GÜLER, Birgül Ayman (2009) "Yönetişim: Tüm İktidar Sermayeye", Praksis Dergisi, sayı: 9, Düzenlemeden Yeniden Düzenlemeye: Türkiye'de Kapitalizmin Yeniden Yapılanması ve Devletin Değişen Rolü, Kış-Bahar, ss. 93-116.
- KAYPAK, Şafak (2012) "Yerel Yönetimlerde Katılımcı/Müzakereci Demokrasi Sürecinde Sivil Toplum Kuruluşlarının Önemi", Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi, cilt: 8, sayı: 17, ss. 171-196.
- KAYPAK, Şafak (2011) "Katılımcı Yönetim Mekanizması Olarak Kent Konseyleri", Kent Konseyleri Sempozyumu Bildiri Kitabı, Kent Konseyleri Sempozyumu, 6-7 Mayıs 2011, ss. 133-157, Bursa.
- KESKİN, Enes Battal; ERBEY KUŞKU, Neslişah H.; ODAMAN CİNDORUK, Yıldız ve TATLI, Yasemin (2011) "Kent Konseylerinin Yerel Demokratik Yönetişim Mekanizması İşlevinin Değerlendirilmesi", Kent Konseyleri Sempozyumu Bildiri Kitabı, Kent Konseyleri Sempozyumu, 6-7 Mayıs 2011, ss. 306-322, Bursa.
- LAMBA, Mustafa (2012) "Yerel Yönetişimde Farkındalık: Antalya İli Örneği", Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, cilt: 17, sayı: 1, ss. 495-509.

- OLOWU, Dele and WUNSCH, James Stevenson (2004) Local Governance in Africa: The Challenges of Democratic Decentralization, The United States of America, Colorado: Lynne Rienner Publishers.
- ÖZDEMİR, Ali Tamer (2011) "Mahalli İdarelerde Halk Katılımı Bağlamında Kent Konseyleri", Sayıştay Dergisi, sayı: 83, Ekim-Aralık, ss. 31-56.
- PALABIYIK, Hamit (2004) "Yönetimden Yönetişime Geçiş ve Ötesi Üzerine Kavramsal Açıklamalar", Amme İdaresi Dergisi, cilt: 37, sayı: 1, Mart, ss. 63-85.
- PEKTAŞ, Ethem Kadri ve AKIN, Fehmi (2010) "Avrupa Kentsel Şartları Perspektifinde Bir Kentli Hakkı Olarak "Katılım Hakkı" ve Türkiye", Afyon Kocatepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, cilt: 12, sayı: 2, ss. 23-49.
- YAVAŞ, Hikmet ve DEMİR, Konur Alp (2014) "Kent Yönetimlerinde Siyasal Katılım ve Temsiliyet Sorunu: Belediye Meclislerinin Etkililiği Üzerine Kuramsal Bir Tartışma", Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, cilt: 7, sayı: 34, ss. 890-904.
- 5393 Sayılı Belediye Kanunu, http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5393.pdf, (Erişim Tarihi: 31.01.2015).
- Kent Konseyi Yönetmeliği, http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2006/10/20061008-5.htm, (Erişim Tarihi: 31.01.2015).
- Kent Konseyi Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik, http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2009/06/20090606-9.htm, (Erişim Tarihi: 31.01.2015).

KATILIMCI DEMOKRASİ PERSPEKTİFİNDEN İZMİR KENT KONSEYİ DENEYİMİ

Gülgün ERDOĞAN TOSUN
Prof. Dr., İzmir Kent Konseyi Genel Sekreteri
Ege Üniversitesi İletişim Fakültesi Gazetecilik Bölümü

Güman KIZILTAN
İzmir Kent Konseyi Başkanı

ÖZET

Kent yönetiminde katılımcı demokrasiyi yerleştirmek, kentte yaşayanlar arasında dayanışmayı arttırmak amacıyla İzmir Büyükşehir Belediyesi çatısı altında kurulmuş olan İzmir Kent Konseyi'nin kurucu 1.Olağan Genel Kurul Toplantısı 8 Haziran 2010 tarihinde gerçekleştirilmiştir. İzmir Kent Konseyi, İzmir kentinde yaşayan tüm hemşerilerin kent yönetiminde ve karar alma süreçlerinde aktif rol almalarının önünü açmak, demokratik katılım ve katılımcı demokrasi pratiklerini yaygınlaştırmak, engelli, kadın, çocuk ve gençlik meclislerinde toplumun bu dezavantajlı gruplarının temsilini sağlamak amacıyla, gönüllülük esasına dayalı olarak kurulmuş bir yapılanmadır. Hem İzmir Kent Konseyi hem de dört meclisin çatısı altında kurulmuş olan çalışma gruplarında merkezi ve yerel idare kuruluşlarının, üniversitelerin, meslek örgütlerinin, sivil toplum örgütlerinin, siyasi partilerin temsilcilerinin kentin ortak sorunlarını ele alan, ortak aklı, ortak değerleri ve kentlilik bilincini ortaya koyan proje ve faaliyetler gerçekleştirmektedirler. Kadın-erkek eşitliği, şeffaflık ve gönüllülük temelinde faaliyet ve projelerini hayata geçiren çalışma grupları İzmir Kent Konseyi'nin temel örgütlenme birimleridir. Bu bildirinin amacı, 2010 yılından bugüne İzmir Kent Konseyi'nin kuruluş, örgütlenme ve projeler temelinde yaşadığı deneyimi diğer kent konseyleri temsilcileri ve akademisyenlerle paylaşmak, ileriye yönelik olarak yapılması gerekenlerle ilgili bir yol haritasını ortak akılla oluşturmaktır. Bildiri üç ana bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde İzmir Kent Konseyi'nin kurulma süreci ve sürecin işleyişi ile kurumsal örgütlenme modeli, yönetmelik-yönerge uyumlaştırma süreçleri anlatılacaktır. İkinci bölümde İzmir Büyükşehir Belediyesi ile ilişkiler, Belediye Meclisi ile ilişkilenme yöntemleri, Meclis kararlarını etkileme düzeyi ve belli başlı kent yaşamına katılım kanalları ile ilgili deneyim paylaşımı konu edilecektir. Üçüncü bölümde, İzmir Kent Konseyi ve Meclislerince kuruluşundan şimdiye dek uygulanmış olan proje ve çalışmalar, karşılaşılan sorunlar ve sonuçları değerlendirilecektir. Bildiride bir bütün olarak İzmir Kent Konseyi'nin işleyişi demokrasi, katılımcı demokrasi ve sivil toplum örgütlerinin işlevleri bağlamında sorgulanacak ve yetersizliklerin tespit edildiği noktalarda çözüm önerilerinin neler olabileceği tartışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Katılımcı Demokrasi, Kent Konseyi, İzmir Kent Konseyi

GİRİŞ

Katılımcı demokrasi kavramını oluşturan iki kavram birbirinden ayrılamayacak iki kavramdır. Katılımcı demokrasi, yurttaşların müzakere içinde bulundukları, birbirleriyle toplumu ilgilendiren her türlü konu ve sorunu tartıştıkları ve sonuçta kendi aralarında bir uzlaşmaya varabildikleri bir demokrasi tipini ifade eder. Karar alma süreçlerine katılım kadar, demokratik müzakere ve tartışmaya katılımı, siyasal hayata katılım kadar toplumsal ve kültürel hayata katılımı da içerir. Dolayısıyla katılımcı demokrasi pratiği içinde yurttaşlar yönetim ve yönetişimle ilgili bütün süreçlerin aktif birer katılımcısıdır. Demokrasinin de özü ve esası budur. Bu nedenle katılımcı olmayan bir demokrasiyi bugün tam anlamıyla demokrasi olarak tanımlamak mümkün değildir.

Katılımcı demokraside katılım seçimlerle sınırlı değildir. Katılımı seçimlere katılma ile sınırlandırmak, yurttaşlığın alanını daraltacak, onu pasifleştirecektir. Yurttaşların pasif katılımcılardan aktif katılımcılara dönüşmesinin yolu katılımcı demokrasinin hayata geçirilmesinden geçmektedir. Günümüz çağdaş demokrasilerinde yurttaşlığın özü olarak siyasal sürecin tüm boyutlarına katılma hakkı temel kabul edilir. Seçim dışı zamanlarda da yurttaşların siyasal süreçlere ve karar alma süreçlerine katılmasının yolunu açan en önemli kurumlar kent konseyleridir.

1. YEREL YÖNETİŞİMDE YENİ KATILIMCI MEKANİZMA: KENT KONSEYLERİ

Kent yönetiminde katılımcı demokrasiyi yerleştirmek, kentte yaşayanlar arasında dayanışmayı arttırmak amacıyla kurulan kent konseylerinin kökeni Yerel Gündem 21 (YG 21) uygulamasına dayanmaktadır. 1992 yılında Rio'da düzenlenen BM Yeryüzü Zirvesi'nde sürdürülebilir kalkınma tüm insanlığın 21.yüzyıldaki ortak hedefi olarak benimsenmişti. Bu hedefe ulaşmaya yardımcı olacak ilkeleri ve eylem alanlarını ortaya koyan Gündem 21 başlıklı belge, tüm Birleşmiş Milletler üyesi ülkelerce kabul edilmişti. Gündem 21'in 28. bölümünde, tüm yerel yönetimlerin sürdürülebilir kalkınmaya yönelik katılımcı eylem planlaması

niteliğindeki "Yerel Gündem 21" girişimlerini başlatmaları ve desteklemeleri karara bağlanmıştı.

Türkiye'de kent konseyi yapılanmasının başlangıcı 6 Mart 1998 tarihli ve 23278 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanan "Türkiye'de Yerel Gündem 21'lerin Teşviki ve Geliştirilmesi" Projesi'ne dayanmaktadır. İyi yerel yönetişimin ve yerel demokrasinin geliştirilmesindeki temel araç olarak tanımlanan, YG 21 Programı kapsamında kurulan kent konseyleri, kentine sahip çıkma, aktif katılım ve çözümde ortaklık ilkelerine dayanmaktaydı.

YG 21 Programı kapsamındaki demokratik yerel yönetişim uygulamalarının başarıları kadar sıkıntı ve darboğazları da olmuştur. Deneyimin getirdiği *kazanımlar* ve *sıkıntılar* şöyle sıralanabilir:

Kazanımlar;

- Sürdürülebilir Kalkınma ve Binyıl Kalkınma Hedefleri konusunda bilinç düzeyinin artması,
- Kentsel haklar konusunda bilgi ve bilinç düzeyinin artması,
- Katılımcı yerel yönetişim modelinin hayata geçirilmesine öncülük etmesi,
- Kadınların, gençlerin, engellilerin ve çocukların katılım kapasitelerinin artması,
- YG 21 hedefleriyle uyumlu yerel eylem planlarının hazırlanması,
- 5393 Sayılı Belediye Kanunu'na kent konseyi kavramının kazandırılmasıdır.

Sıkıntılar;

- YG 21 sürecinin bütünden kopuk işlemesi,
- Demokratik yerel yönetişim ilkesinin hem merkezi ve yerel idare hem de halk tarafından içselleştirilmesi konusundaki yetersizliklerin bulunması,
- Özel sektörün demokratik yönetişim süreçlerine katılım ve katkısının sınırlı olması,
- Kent konseylerine sivil toplum ve yurttaş katılımının sınırlı kalması,

- Katılımda dar siyasal çıkarların öne çıkması,
- Kent Konseylerine olan inancın sarsılması, paydaşların süreçten kopmasıdır.

Türkiye YG 21 Programı şemsiyesi altında yürütülmekte olan "Türkiye YG 21 Yönetişim Ağı Yoluyla BM Binyıl Kalkınma Hedeflerinin Yerelleştirilmesi" başlıklı dördüncü aşama projesi kapsamındaki faaliyetler Haziran 2009 sonu itibariyle tamamlanmıştır. Söz konusu deneyimin içerdiği sıkıntılar ve kazanımların birikimiyle; Türkiye'de ilk olarak, 29 Mart 2009 yerel seçimlerinin ardından belediyeler yeni kent konseylerini oluşturmaya başlamışlardır.

Yeni kent konseyi yapılanmasının iki önemli yasal dayanağı bulunmaktadır. Bunlar:

- 15 Temmuz 2005 tarihli, 25874 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanmış olan 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 76. maddesi ve
- 6 Haziran 2009 tarihli 27250 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanmış olan Kent Konseyi Yönetmeliği'dir.

5393 Sayılı Belediye Kanunu'nun 76. maddesinde; "Kent konseyi, kent yaşamında;

- Kent vizyonunun ve
- Hemşehrilik bilincinin geliştirilmesi,
- Kentin hak ve hukukunun korunması,
- Sürdürülebilir kalkınma,
- Çevreye duyarlılık,
- Sosyal yardımlaşma ve dayanışma,
- Saydamlık, hesap sorma ve hesap verme,
- Katılım ve yerinden yönetim ilkelerini hayata geçirmeye çalışır" denilmektedir.

Buna göre kent konseyleri katılımcı demokrasinin ayrılmaz bir parçası olarak yerel düzeyde yönetişim ilkesi çerçevesinde örgütlenmiş kurumlar olarak tanımlanabilir. İlgili yasal çerçeveyi incelediğimizde, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının, sendikaların, noterle-

rin, varsa üniversitelerin, ilgili sivil toplum örgütlerinin, siyasî partilerin, kamu kurum ve kuruluşlarının ve mahalle muhtarlarının temsilcileri ile diğer ilgililerin katılımıyla oluşan kent konseyinin faaliyetlerinin etkili ve verimli yürütülmesi konusunda belediyeler gerekli yardım ve destek sağlamakla görevlendirilmişlerdir. "Kent konseyinde oluşturulan görüşler belediye meclisinin ilk toplantısında gündeme alınarak değerlendirilir" hükmü ise kent konseylerinin yönetişim boyutunda önemini arttıran bir maddedir.

Yasada, kent konseyinin çalışma usûl ve esaslarının İçişleri Bakanlığı'nca hazırlanacak yönetmelikle belirleneceği belirtilmiştir. Bu hükme uygun olarak iki defa Kent Konseyi Yönetmeliği yayınlanmıştır. İlk Kent Konseyi Yönetmeliği 8 Ekim 2006 tarihli ve 26313 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanarak yürürlüğe girmiştir. Ancak, kent konseylerine katılan farklı paydaşlar tarafından, uygulamada karşılaştıkları çeşitli sıkıntılar dile getirildiği için, Nisan 2008'de yeni bir yönetmelik için çalışmalar başlatılmıştır. Geniş bir katılımla elde edilen görüş ve önerilerin ışığında, 2009 yılında yönetmelikte bazı değişiklikler yapılmış ve Kent Konseyi Yönetmeliği yeni haliyle 6 Haziran 2009 tarihli ve 27250 sayılı Resmi Gazete'de "Kent Konseyi Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik" adıyla yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

Kent konseyleri sadece iç mevzuat açısından değil, uluslararası mevzuat açısından da önemli yapılardan biridir. Avrupa Birliği katılım sürecinde yerel yönetimlerimizin konumu ve işlevlerine ilişkin değerlendirmeler, AB'nin bu konuda ne öngördüğü ve neler yapılmasını beklediği ile doğrudan bağlantılıdır. 2005 yılı AB Katılım Ortaklığı Belgesi'ne baktığımızda, "Kısa Vadeli Öncelikler" başlığı altında: "Özellikle yakın zamanda kabul edilen mevzuatın uygulanması yoluyla, etkili, şeffaf ve katılımcı yerel yönetimin sağlanması" yönünde temel bir beklentinin yer aldığı görülmektedir.

Yerel Yönetimlerle ilgili yeni yasal-kurumsal düzenlemelerin uygulanmasında, özellikle de doğrudan yönetişimle bağlantılı "etkin, şeffaf

ve katılımcı" yerel yönetim konusunda kent konseyleri önemli bir rol oynayabilecektir.

Bugün gelinen noktada, kent konseylerinin AB süreci içindeki yerini daha iyi anlayabilmek için Avrupa Komisyonu tarafından hazırlanmış olan 2008 yılı İlerleme Raporu'na bakmak gerekir: "Vatandaşların yerel yönetimlere katılımının arttırılmasına yönelik bir platform işlevi gören kent konseyleri, yalnızca az sayıda kentte etkili olarak çalışmaktadır. Tüm kent konseylerini güçlendirmek için çaba gösterilmesi gerekmektedir. Hesap verebilirlik sistemleri ve şeffaflık da güçlendirilmelidir".

Bu konuda yerel yönetimlerin kapasitelerinin yerel demokratik yönetişime ağırlık verilecek şekilde güçlendirilmesi, sivil toplum kuruluşlarının kent konseylerine en geniş şekilde ve etkin olarak katılımının teşviki, konseylerin bünyesindeki katılımcı yapıların güçlendirilmesi, kent konseyleri arasındaki işbirliğinin geliştirilmesi gerekmektedir.

2. İZMİR KENT KONSEYİ'NİN KURULMA SÜRECİ VE ÖRGÜTLENME MODELİ

Yukarıda belirtilen yasa maddesine uygun olarak, İzmir Kent Konseyi İzmir kentinde yaşayan tüm hemşerilerin kent yönetiminde ve karar alma süreçlerinde aktif rol almalarının önünü açmak, demokratik katılım ve katılımcı demokrasi pratiklerini yaygınlaştırmak amacıyla kurulmuştur.

İzmir Kent Konseyi Hazırlık Toplantısı 26 Mayıs 2010 Çarşamba günü saat 09.00-13.00 arasında İsmet İnönü Sanat Merkezi'nde yaklaşık 200 temsilcinin katılımıyla toplanmıştır. Hazırlık toplantısında dile getirilen görüşler dikkate alınarak, İzmir Kent Konseyi Çalışma Yönergesi tekrar gözden geçirilmiştir.

İzmir Kent Konseyi'nin 1.Olağan Kurucu Genel Kurulu öncesinde yönetmelikte belirtilen genel kurul üyelik tanımına uygun olarak 500 kadar dernek-vakıf, sendika, parti il-ilçe yönetimleri ve resmi kurumlara yazı gönderilerek genel kurul için temsilci görevlendirmeleri istenmiştir.

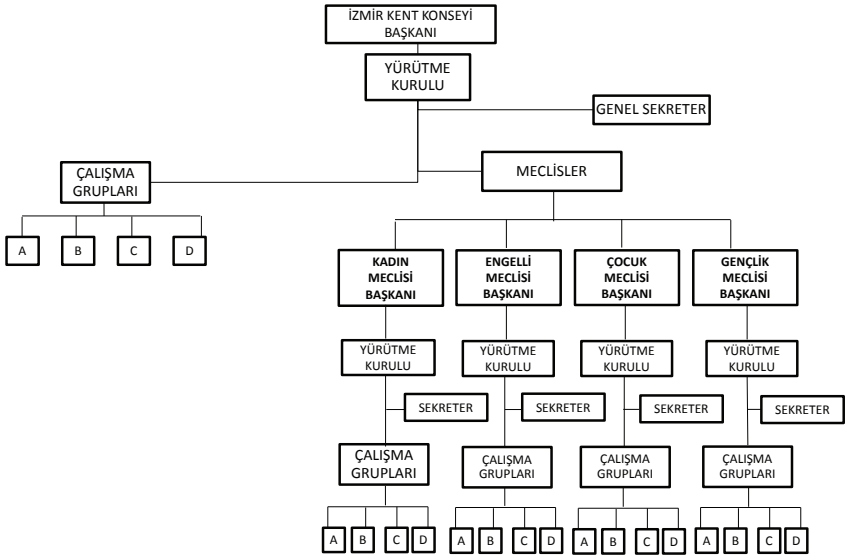
Ayrıca, Genel Kurul toplantısı öncesinde İzmir Kent Konseyi'ne katılacak muhtarların belirlenmesi amacıyla iki ayrı toplantı düzenlen-

miştir. İlki 1 Haziran 2010 Salı günü, ikincisi ise 3 Haziran 2010 Perşembe günü yapılan muhtarlar toplantısına toplamda 150'den fazla mahalle ve köy muhtarı katılmıştır. (Birinci toplantıya 50 civarında, İkinci toplantıya ise 105 muhtar katılmıştır.) Toplantıda öncelikle, muhtarlarımıza İzmir Kent Konseyi'nin yapısına ve işlevlerine ilişkin bilgi verilmiştir. Kent Konseyleri Yönetmeliğinde yer alan muhtar temsiliyeti konusundaki soru, görüş ve önerileri alınmıştır. Her iki toplantıda gelen yeni katılım taleplerinin değerlendirilmesi sonucunda, İzmir Kent Konseyi Genel Kurulu'na 87 muhtarın temsilci olarak katılmasına karar verilmiştir.

Tüm bu ön hazırlık çalışmalarının ardından, İzmir Kent Konseyi'nin 1.Olağan Kurucu Genel Kurulu 8 Haziran 2010 tarihinde toplanmıştır.

2010 yılının Ekim ayı içerisinde ise kadın, engelli, gençlik ve çocuk meclislerinin genel kurulları yapılarak dört ayrı meclis kurulmuştur. Her meclisin kurucu genel kurullarının birer ay öncesinde ilgili STK'larla ön hazırlık toplantıları yapılarak Çalışma yönergelerinin ilk taslakları tartışmaya açılmış ve Meclis Genel Kurul üyelerinin kurucu genel kurul toplantısına hazırlıklı gelmelerinin yolu açılmıştır.

Bugün İzmir Kent Konseyi; bünyesindeki Engelli, Kadın, Çocuk ve Gençlik Meclislerinde toplumun dezavantajlı gruplarının temsilini sağlayan, gönüllülük esasına dayalı bir yapılanma olarak hayatına devam etmektedir. Hem İzmir Kent Konseyi hem de dört meclisin çatısı altında kurulmuş olan çalışma gruplarında merkezi ve yerel idare kuruluşlarının, üniversitelerin, meslek örgütlerinin, sivil toplum örgütlerinin, siyasi partilerin temsilcileri kentin ortak sorunlarını ele alan, ortak aklı, ortak değerleri ve kentlilik bilincini ortaya koyan proje ve faaliyetler gerçekleştirmektedirler. Kadın-erkek eşitliği, şeffaflık ve gönüllülük temelinde faaliyet ve projelerini hayata geçiren çalışma grupları İzmir Kent Konseyi'nin temel örgütlenme birimleridir.

Şekil 1: İzmir Kent Konseyi Organizasyon Şeması

8 Haziran 2010 tarihindeki 1. Olağan Genel Kurul Toplantısı'nda İzmir Büyükşehir Belediye Başkanı Aziz Kocaoğlu katılımcıların oy birliğiyle **İzmir Kent Konseyi Başkanlığı'na** seçilmiştir. Yürütme Kurulu üyeliklerine ise;

1. Gül Şener - ESHOT Genel Müdürü (97 oy)
2. Erol Altun - Karayolları 2. Bölge Müdürü (93 oy)
3. Ahmet Alpaslan - İZSU Genel Müdürü (86)
4. Osman Tatar - Çevre ve Orman İl Müdürü (85)
5. Ahmet Güldal - Tarım İl Müdürü (82)
6. Türkan Miçooğulları - İzmir Kadın Kuruluşları Birliği (78)
7. Prof. Dr. Erhan Ada - İzmir Ekonomi Üniversitesi (62)
8. Emre Koç - İzmir Esnaf ve Sanatkârlar Odaları Birliği (59)
9. Hasan Topal - Mimarlar Odası İzmir Şubesi (56)
10. Nazan Pedükcoşkun - Uluslararası Kadın Dayanışma Derneği (55)
11. Şafak Acar - Atatürkçü Düşünce Derneği Konak Şubesi (49)
12. Sancar Maruflu - İzmir İl Fakirlerini Koruma Derneği (46)
13. Benal İnceer - Türk Psikologlar Derneği İzmir Şubesi (44)
14. Mehmet Özsakarya - Makine Mühendisleri Odası İzmir Şubesi (43)

seçilmişlerdir.

İlk yürütme kurulunun bileşimi, İzmir'deki merkezi ve yerel idare birimleri ile kamu kurumu niteliğindeki meslek örgütleri ve STK'ların temsilcilerini içerdiğini göstermesi açısından ilginçtir.

İzmir Kent Konseyi'nin, İzmir Büyükşehir Belediyesi ile ilişkilenme düzeyi kurumsal bir statüye sahiptir. İzmir Kent Konseyi ve Meclislerinin yürütme kurullarında faaliyet ve projelere ilişkin kararların hayata geçirilmesinde İzmir Kent Konseyi Şube Müdürlüğü sorumludur. Şimdiye dek 15 civarında İzmir Kent Konseyi kararı, İzmir Büyükşehir Belediyesi'nin Meclis gündemine girmiş ve karara bağlanmıştır. Son bir yıldır, Belediye Meclisi'ne gönderilen kararların görüşüldüğü komisyonlara oy hakkı olmaksızın, kararın içeriğini ve gerekçelerini anlatmak üzere kent konseyi temsilcileri de katılmaktadır. Bu durum karar alma sürecine yarı doğrudan katılım mekanizmasının hayata geçirilmesi olarak değerlendirilebilir. Ayrıca 2014 yerel seçimleri sonrasında İzmir Büyükşehir Belediyesi'nin yeni Stratejik Planının oluşturulması sürecine kent konseyinin tüm meclislerinin aktif olarak katılımı sağlanmıştır.

3. İZMİR KENT KONSEYİ VE MECLİSLERİ TARAFINDAN YÜRÜTÜLEN BAZI PROJE VE FAALİYETLER

İzmir Kent Konseyi'nin ana proje ve faaliyet oluşturan birimleri çalışma gruplarıdır. Çalışma grupları hem kent konseyinin ana şemsiyesi altında, hem de meclisler altında ayrı ayrı örgütlenmiş gönüllü yapılardır. Çalışma gruplarında çalışmak ve proje önermek için gönüllü olmak yeterlidir. Kurumsal üyelik zorunluluğu bulunmamaktadır. Her meclisin kendi yürütme kurulu üyelerinden biri çalışma gruplarında kolaylaştırıcılık görevi yapmaktadır.

3.1. İzmir Kent Konseyi Çatısı Altında Kurulmuş Olan Çalışma Grupları ve Proje Örnekleri

İzmir Kent Konseyi çatısı altında 12 adet aktif çalışma grubu bulunmaktadır. Bunlar;

- Çevre Sorunları ve Sağlığı İyileştirme Çalışma Grubu
- Turizm Çalışma Grubu
- Uluslararası Öğrenciler İçin Destek Çalışma Grubu

- Deniz ve Su Sporları Çalışma Grubu
- Ulaşım Hizmetleri ve Trafik Çalışma Grubu
- Yerel Kalkınma ve Kentsel Gelişim Çalışma Grubu
- Kentsel Dönüşümde Sanatla Kazanım Çalışma Grubu
- İzmirna Çalışma Grubu
- Ar-Ge Çalışma Grubu
- Kültür ve Sanat Çalışma Grubu
- Toplumsal Farkındalık ve Sosyal Sorumluluk Çalışma Grubu
- Tanıtım ve Sosyal Medya Çalışma Grubu

Bu çalışma gruplarının bazı örnek proje ve faaliyetleri ise şöyle sıralanabilir:

- Yerel Demokrasi Akademisi Eğitimleri,
- 22 Eylül 2014 Dünya Otomobilsiz Kentler Günü kutlamaları,
- İZDOS Oryantrik Eğitimi,
- Ulaşım çalışma grubu raporları (yaya geçitleri, sinyalizasyon, kaldırım işgali vb.),
- Engelsiz İlaç Projesi
- İzmirli Olmak, İzmir'de Kent ve Ulaşım konulu fotoğraf yarışmaları ve sergileri
- Uluslararası Öğrenciler Çalıştayı,
- Gülümsemenin Büyüsü Konferansı ve
- Ulaşım konulu çeşitli paneller
- Dragon Kürek Yarışmalarına Katılım ve Ödüller.

3.2. İzmir Kadın Meclisi Çatısı Altında Kurulmuş Olan Çalışma Grupları

İzmir Kent Konseyi Kadın Meclisi çatısı altında 6 adet aktif çalışma grubu bulunmaktadır. Bunlar;

- Kadın Emeği Çalışma Grubu
- Kent Yaşamı ve Kadın Çalışma Grubu
- Doğal Afetlerde Kadınlar Çalışma Grubu (Afet Kadın)
- Kadın ve Siyaset Çalışma Grubu

- Kültür ve Sanat Çalışma Grubu (Farklı Bir Ses Kadın Tiyatrosu)
- Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Çalışma Grubu

Bu çalışma gruplarının bazı örnek proje ve faaliyetleri ise şöyle sıralanabilir:

- "Üreten Kadının Üçüncü Eli Var mı?", "Deprem'de Kadın Olmak", "Anayasa ve Kadın", "Afetlerde Psiko - Sosyal Hizmetler" vb. Paneller
- Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Eğitimi,
- Afet Bilinçlendirme Eğitimi, İlkyardım Eğitimi, Trac (Telsiz) Eğitimi,
- Toplum Afet Gönüllüsü (TAG) Eğitimi
- Doğal Afetlerde Kadınlar Çalıştayı,
- Yerel Siyaset Akademisi (4.Yılında)
- Anne-Baba Eğitimi, Proje Yazma Eğitimi, Stratejik Plan Eğitimi, Savunma Sanatları Eğitimi, Beden Dili Eğitimi, Psiko Destek Eğitimi, Anne ve Anne Adayları Eğitimi, Bel ve Boyun Sağlığı Eğitimi vb.
- KEİG (Kadın Emeği ve İstihdamını Geliştirme) Çalıştayı
- KİHEP (Kadının İnsan Hakları Eğitimi Programı)
- KSEP (Kadın Sağlığı Eğitimi Programı)
- İzmir Kadın Meclisleri Çalıştayı
- Kent Yaşamı ve Kadın Yaşam Okulu Projesi
- Emekçi Kadın Akademisi
- Farklı Bir Ses Kadın Tiyatrosu'nun hazırladığı oyunlar (Evcilik Oyunu, Televizyon Cumhuriyeti ve Şarkı Söyleyen Maymun Herkesi Büyüledi)
- 8 Mart Kadın Festivalleri ve 25 Kasım Uluslararası Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Günü Etkinlikleri, muhtelif basın açıklamaları vb.

3.3. İzmir Engelli Meclisi Çatısı Altında Kurulmuş Olan Çalışma Grupları

İzmir Engelli Meclisi çatısı altında 5 adet aktif çalışma grubu bulunmaktadır. Bunlar;

- Erişilebilirlik Çalışma Grubu
- Engelli Hakları ve Ayrımcılıkla Mücadele Çalışma Grubu
- İstihdam Çalışma Grubu
- Engelsiz Turizm Çalışma Grubu
- Kültür ve Sanat Çalışma Grubu

Bu çalışma gruplarının bazı örnek proje ve faaliyetleri ise şöyle sıralanabilir:

- İşaret Dili Eğitimi, Sosyal ve Hukuki Sorumluluk Eğitimi, Yaşama Sanat Kat (Mask) Eğitimi, Engelsiz Resim Eğitimi, Uzlaşı Kültürü Konferansı, Engelli Hakları Paneli, Dünya MS Günü Paneli, Dünya Fenilketonüri Günü Paneli, İŞKUR Paneli, Engelli Farkındalık Paneli vb.
- Engelliler İçin Siyaset Eğitimi
- Engelli STK'larla Tanışma toplantıları,
- Engelliler Bahar Şenlikleri
- Bedensel Engelliler, Süreğen Hastalıklılar, Zihinsel Engelliler, Görme Engelliler ve İşitme Engelliler ile ayrı ayrı Seferihisar Deniz Kampları,
- Askerlik Yaşı Gelmiş Engelli Gençlere Kına Gecesi
- 3 Aralık Dünya Engelliler Günü ve 10-16 Mayıs Engelliler Haftası Etkinlikleri,
- Engelliler Hakkında Her Şey (Kariyer Günü Etkinlikleri) 3.Yıl
- Çeşitli farkındalık günleriyle ilgili etkinlikler
- Afet Engel Tanımaz Projesi

3.4. İzmir Gençlik Meclisi Çatısı Altında Kurulmuş Olan Çalışma Grupları

İzmir Gençlik Meclisi çatısı altında 7 adet aktif çalışma grubu bulunmaktadır. Bunlar;

- Avrupa Birliği Projeleri Çalışma Grubu
- Bilişim Çalışma Grubu
- Gençlik Sorunları Farkındalık Çalışma Grubu
- Halkla İlişkiler ve İletişim Çalışma Grubu
- Doğal Yaşam ve Çevre Çalışma Grubu
- Gençlik ve Siyaset Çalışma Grubu
- Kültür ve Sanat Çalışma Grubu

Bu çalışma gruplarının bazı örnek proje ve faaliyetleri ise şöyle sıralanabilir:

- Habitat Bilişim Derneği ile ortaklaşa düzenlenen eğitimler (Bilenler Bilmeyenlere Bilgisayar Öğretiyor, CISCO IT Essentials Eğitimi, Adobe AfterEffect Programı Eğitimi, Maya Eğitimi vb.
- TEKNO-KADIN Eğitimleri,
- Yerel Hayvan Koruma Görevlisi Eğitimi,
- Gitar Kulübü, İngilizce Konuşma Kulübü,
- Paramı Yönetebiliyorum Eğitimleri,
- Geleceğini Şimdi Yönet Eğitimi,
- Kadın İçin Bilişimde Genç Hareket Eğitimleri
- Yerel Gençlik Politikası Eğitimi
- Gençlik Buluşması Paneli, Siyasette Gençlik ve Katılım Paneli, Madde Bağımlılığı Söyleşisi, Yüksek Öğretime Geçiş Sınavı Paneli, Sağlık Sorunları Bilinçlendirme Söyleşisi, Yerel Gençlik Politikası Eğitimi, Satranç Eğitimi, En Güçlü Kim Eğitimleri, Gençlik İstihdamı ve Kooperatifçilik Paneli, Go Oyunu Etkinliği, 1 Aralık Dünya AIDS Günü Farkındalık Etkinlikleri vb.
- Tiyatro oyunu: Unutulmuş Hayatlar
- 1 Kitap, 1 Fidan, 1 Işık Kampanyası
- AB Projeleri: Çevrenin Görünmeyen Çığlıkları, Don't Stop Make It Slow, I'm Youth, Dream a Stage (Dan's), Let's Do It Akdeniz Projeleri.
- Siyaset ve Kişisel Gelişim Akademisi

- Doğa Yürüyüşleri,
- Sağlık ve Çevre İçin Pedalla -1 ve 2,
- Uluslararası Uçurtma Festivali
- İzmir'i Planlıyorum Çalıştayı
- Tarihte Unutulmuş Bir Oyun: Mangala Eğitimleri
- Stop Motion ve Fotoğrafçılık Eğitimleri
- Sosyal Medya Eğitimi, Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Farkındalık Eğitimi
- UGP, Habitat ve Gönüllü Buluşmaları,
- Sosyal Girişimci Liderler Akademisi
- Smyrna'dan İzmir'e Yürümek Projesi

3.5. İzmir Çocuk Meclisi Çatısı Altında Kurulmuş Olan Çalışma Grupları

İzmir Çocuk Meclisi çatısı altında 3 adet aktif çalışma grubu bulunmaktadır. Bunlar;

- Sahne Sanatları Çalışma Grubu
- Kişisel Başarıyı Arttırma Çalışma Grubu
- Çocuk Haklarını Koruma Çalışma Grubu

Bu çalışma gruplarının bazı örnek proje ve faaliyetleri ise şöyle sıralanabilir:

- Kişisel Başarıyı Arttırma Eğitimi, Mangala Eğitimi, vb.
- "Çocuk Hakları" Resim Yarışması, "İzmir'de Çocuk Olmak" Resim Yarışması
- 23 Nisan Çocuk Festivali kutlamaları
- Doğal Yaşam Parkı gezileri
- Kukla ve Seramik Atölyeleri

SONUÇ

İzmir Kent Konseyi kurulduğu günden bu yana yaklaşık 5 yıllık süreçte özellikle kentteki dezavantajlı kesimlerin güçlendirilmesine yönelik proje ve etkinlikleriyle öne çıkmış bir kent konseyidir. Hali hazırdaki veri tabanında kadından, gencine, engellisinden çocuğuna gönüllü-

leri ve kurumsal katılımcılarıyla birlikte 7.576 İzmirliyi bir araya getiren konseyimiz kentte yönetişimin önemli bir kaynağı olmaya devam etmektedir. Kent konseylerinin bir başka önemli işlevi olan kentte bulunan sivil toplum örgütlerinin kapasitesini geliştirmek ve aralarındaki işbirliği kültürünü yerleştirmek açısından ele aldığımızda, hayata geçirilen tüm proje ve faaliyetlerde farklı STK'ları bir araya getirmenin yanı sıra, gençler ve kadınlar, kadınlar ve engelliler, çocuklar ve gençler arasındaki diyalog ve işbirliğini hayata geçiren projelerin hayata geçirildiğini görmekteyiz. Kuşkusuz bu gelişim çizgisi katılımcı demokrasi perspektifinden aktif yurttaşlığın geliştirilmesi ve yaygınlaştırılmasına da hizmet edecektir.

BELEDİYE BAŞKANLARI VE MECLİS ÜYELERİNİN KENT KONSEYİ ALGISI

Erdal GÜLER
Kütahya Dumlupınar Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Yönetimi Anabilim Dalı
erdalguler55@gmail.com

Ahmet MUTLU
Doç. Dr., Ondokuz Mayıs Üniversitesi
İ.İ.B.F., Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü
ahmet.mutlu@omu.edu.tr

ÖZET

Küreselleşme döneminde "çok aktörlülük" yaklaşımı ön plandadır. Kent konseyleri, çok aktörlü kurumlar olarak, tüm paydaşları bir araya getiren bir örgütlenme olarak tasarlanmıştır. Kent konseylerinin temel varlık amaçlarından birisi, mevcut yönetim sistemine daha katılımcı bir karakter kazandırmaktır. Söz konusu amacın, ancak kent konseylerinin etkin olabilmesiyle gerçekleşeceği açıktır. Ülkemizde kent konseyleri etkin çalışmakta mıdır? Bu soru, farklı kesimlerin sübjektif bakışlarına göre farklı biçimlerde cevaplanabilir. Bununla birlikte yukarıdaki soru, kent konseylerinin yakın ilişkide olduğu "belediyeler" bağlamında ele alındığında farklı değerlendirmeler yapılabildiği görülmüştür. Mevzuat ve akçal olanaklar nedeniyle, kent konseylerinin etkinliği bakımından belediye ölçeğinde bu kurumlara nasıl bakıldığı önemlidir. Ülkemizde yerel siyasetin asli karar verici mekanizması belediye başkanlarıdır. Bunun yanında belediyenin karar organı da belediye meclisidir. Dolayısıyla her iki organ, belediye yönetiminde büyük önem taşımaktadır. Yapılan görüşmelerde, belediye başkanları ile belediye meclis üyelerinin, kent konseylerinin etkinlik düzeyleri konusunda farklı değerlendirmelerde bulunduğu tespit edilmiştir. Belediye başkanları, kent konseylerini genellikle "aktif ve etkin kurumlar" olarak değerlendirme eğiliminde iken, belediye meclis üyeleri, kent konseylerini "etkin olmayan, göstermelik kurumlar" olarak değerlendirme eğilimindedirler. Kent konseyi kararlarının belediye meclisine sunulduğu düşünüldüğünde, belediye meclisinin kent konseyi algısının, bu kurumların etkinliği bakımından önem taşıdığı anlaşılacaktır. Dolayısıyla her iki belediye organının, kent konseyi algılarının niteliğini ve sebeplerini araştırmak, bu kurumların etkinlik olanakları bakımından fikir verici olacaktır. Bu çalışmanın konusu, belediye başkanlarının ve belediye meclis üyelerinin kent konseylerine yönelik değerlendirmeleridir. Çalışmada, belediye organlarının kent konseylerine bakışı ile kent konseylerinin etkinliği arasındaki ilişkinin ortaya konulması amaçlanmaktadır. Çalışmada, kent konseyleri hakkında belediye başkanlarının olumlu, belediye meclis üyelerinin olumsuz görüşler taşıdıkları ileri sürülmektedir. Çalışmanın evreni, Samsun'daki 4 merkez ilçeden oluşmaktadır. Çalışma, merkez ilçe belediye başkanları ve ilçe belediye meclis üyeleriyle ve derinlemesine mülakat yöntemiyle gerçekleştirilecektir.

Anahtar Kelimeler: Kent Konseyleri, Belediye Başkanı, Belediye Meclisi, Samsun

GİRİŞ

Yönetsel anlayış bakımından küreselleşme dönemini önceki dönemlerden ayıran en önemli nitelik, "çok aktörlülük"tür. Yerelden ulusala ve uluslararası siyasete kadar "çok aktörlü" ve "katılımcı" yaklaşım, dünyada ve ülkemizde gittikçe önem kazanan konular olmuştur. Bu yaklaşımların uygulanabilirliği, demokrasi ve rasyonalite açısından yerel yönetimlerde görülebilir.

Yerel demokrasi olarak da adlandırılabilecek olan yerel düzeydeki demokratik ve katılımcı yaklaşımın gerçekleştirilmesi hususunda ülkemizde 5393 sayılı yasayla kurulmuş olan kent konseyleri önemli bir kurum niteliği taşımaktadır. Buna göre kent konseyleri, "katılımcılığı özendiren", "kentin hak ve hukukun korunması sağlayan", "hesap sorma ve verme", "paydaşları bir araya getiren", "ortak" bir platformdur. Kent konseyleri, katılımcı veya yerel demokrasinin güçlendirilmesi bakımından önemli bir fırsattır. Ancak kent konseyleri, somut koşullarda halkın katılımını sağlayan "ortak aklın" oluşturulduğu bir platform mudur, yoksa belediyenin bir dairesi midir? Ülkemizdeki kent konseyi pratikleri çerçevesinde ortaya çıkan bu sorunun cevaplanması, kent konseylerinin yerel demokrasiye yapacağı katkı konusunda hayalci değil, gerçekçi beklentiler oluşmasına katkı sağlayacaktır.

Türkiye'de yerel siyasetin asli karar mercii belediye başkanlarıdır. Ülkemizin benimsemiş olduğu yerel yönetim modeli gereği, karar verme sürecinde, başkan-meclis ilişkisi göz önüne alınarak karar verme sürecini etkilemek isteyenler, bu iki organı yönlendirmek suretiyle taleplerini gerçekleştirmeye çalışmaktadır (Arıkboğa, 2012: 122). Mevzuata göre kent konseylerinde alınan kararların belediye meclisinin ilk toplantısında "değerlendirileceği" hükmü konsey kararlarının öneriden öte geçememesine yol açmaktadır. Mevzuatta konsey kararlarının mecliste değerlendirilmesi konusunda açık bir hukuki ifade yoktur. Sunulan görüşlerin karara dönüşmesi hususunda belirleyici olan meclis ve özellikle de belediye başkanıdır. Konseyde ortaya çıkan görüşlerin meclis için bağlayıcı-

lığı olmaması, konseye katılım ve katılanların motivasyonu konusunda önemli bir dezavantaj oluşturmaktadır (Savut, 2011: 360). Öte yandan belediye meclislerinin, kent konseylerini kendilerinin yerine geçecek bir mekanizma olarak görmeleri de konseye ve konseyin faaliyetlerine olumsuz yaklaşmalarına ve katılımın teminatı işlevini görebilecek bu sisteme sahip çıkmamalarına sebep olmaktadır (Özdemir, 2011: 48). Dolayısıyla kent konseylerinin işlevi/önemi hususunda belediye başkanının ve meclisin algıları farklılaşabilmektedir. Söz konusu farklılıkların tespit edilmesi, kent konseylerinin yerel demokrasi sürecindeki yeri ve rolü hakkında fikir edinmek bakımdan önemlidir.

Literatürde, kent konseylerinin işleyişi ve etkinliği üzerinde belediye başkanlarının birincil derece önemli olduğunu tespit eden çeşitli araştırmalar bulunmaktadır.[1] Bu çalışmada kent konseylerinin belediye ile ilişkisini ve işleyişini daha iyi analiz edebilmek için belediye başkanlarının ve meclis üyelerinin kent konseylerini nasıl algıladıkları irdelenecektir. Çalışma, literatür tarama ve derinlemesine mülakat yöntemine dayalı olarak gerçekleştirilecektir. Mülakatlar, Samsun Büyükşehir Belediyesi sınırları içindeki merkez ilçeler olan Atakum, İlkadım, Canik ve Tekkeköy'de belediye başkanları ve belediye meclis üyeleri ile gerçekleştirilmiştir. Araştırma sonucunda, kent konseylerine karşı belediye başkanlarının olumlu bir algıya sahip oldukları buna karşılık belediye meclis üyelerinin algısının görece olumsuz olduğu tespit edilmiştir.

1. YEREL DEMOKRASİDE ETKİNLİK SORUNU

1.1.Katılımcı Demokrasi İhtiyacı

Demokrasi, Yunanca'da "demos" halk veya yurttaş anlamında, "kratien" egemen olmak, iktidarı kullanmak anlamında kullanılmıştır. Yani demokrasi, halkın doğrudan veya dolaylı olarak katılımından ve

1 Bkz. ÇUKURÇAYIR, M. Akif vd., (2011) "Yerel Demokrasinin Güçlendirilmesinde Kent Konseyleri Bir Fırsat Olabilir mi?", Kent Konseyleri Sempozyumu Bildiri Kitabı, (Ed. E.B. Keskin), Bursa, 2011; ŞAT, Nur (2011) "Halkın Yönetime Katılımının Bir Kanalı Sıfatıyla Kent Konseylerinin Değerlendirilmesi", Kent Konseyleri Sempozyumu Bildiri Kitabı, (Ed. E.B. Keskin), Bursa, 2011; KESKİN, Enes Battal vd., (2011), "Kent Konseylerinin Yerel Demokratik Yönetişim Mekanizması İşlevinin Değerlendirilmesi", Kent Konseyleri Sempozyumu Bildiri Kitabı, (Ed. E.B. Keskin), Bursa, 2011; KÖSEOĞLU, Özer (2011) "Kent Konseyleri: Müzakereci Demokrasi İçin Bir Fırsat mı?" Kent Konseyleri Sempozyumu Bildiri Kitabı, (Ed. E.B. Keskin), Bursa, 2011.

çoğunluğun egemenliğinden kaynaklanan yönetimi ifade eder (Schmidt, 2001: 13). Eski Yunan'da uygulanan ideal demokrasi anlayışı, doğrudan demokrasi modeli olarak uygarlık tarihinde örneklem olduğu görülebilir.

Ancak modern devletlerin ortaya çıkışı ve yönetimde ölçek sorunu, temsili demokrasi modelini makul göstermektedir. Günümüzde artık seçimlerle işbaşına gelen temsili nitelikli kurumların varlığı, sağlıklı işleyen bir demokrasi için zorunlu görülmekle birlikte, yeterli düzeyde kabul edilmemekte ve katılımcı demokrasiden söz edilmektedir (Özdemir, 2011: 33).

Katılımcı demokrasi, yurttaşların kendilerini etkileyen tüm kararların alınmasına etkin olarak çeşitli şekilde katılmaları ve katılımın toplumun tüm aktörlerinde paylaştırılmasıdır (Sarıbay, 1992: 89). Katılımcı demokrasinin amacı, yurttaşın çeşitli yollardan siyasala en geniş biçimde katılabilmesini sağlamaktır (Çukurçayır, 2012: 25).

Demokrasiyi var eden eylem şüphesiz ki siyasal katılımdır. Dolayısıyla siyasal katılma, toplum üyesi kişilerin, siyasal sistem karşısında durumlarını, tutumlarını ve davranışlarını belirleyen bir kavramdır (Kapani, 2012: 144). Siyasal katılımı sadece seçimlerle sınırlamak, katılım hakkını ayrıcalıklı gruplara tanımak anlamına gelebilir ve yurttaşlık alanının daraltılmasına yol açabilir (Çukurçayır, 2012: 34). Nitekim katılmanın özünde, hiyerarşik olarak üstün durumda olan tarafın kararlarını etkileme amacı yer alırken, günümüzde katılma, üst otoritenin belirlenmesinde değil, otoriteyi paylaşma ve özünde daha çok etkileme anlamı taşımaktadır (Uysal, 1981: 61-67). Bu anlamda günümüzde ne düzeyde olursa olsun bir yönetimin demokratikliğinin ölçütünde, katılma olanakları olduğu genel kabul görmektedir (Çitci, 1996: 9).

Katılımcı demokrasi bağlamında yurttaşın, siyasal sürece aktif katılabilmesi için sosyo-psikolojik eksende "etkinlik duygusu" anahtar bir kavramdır. Çünkü etkinlik duygusu, kişinin kendi eylem ve davranışı ile çevresine ve olayların akışına etkide bulunabileceği inancını taşıyıp taşımadığını ifade eder (Kapani, 2012: 146). Yurttaşların, katılım olanak-

larının genişlemiş olması, katılımı aynı oranda arttırıyor mu?" sorusu bu faktörün önemini vurgulamaktadır. Demokrasinin etkin işleyebilmesi ve içselleştirilmesi için yurttaşların etkinlik duygusunun güçlü olması gerekir. Dolayısıyla etkinlik duygusunu en güçlü şekilde harekete geçirecek mekanizmalardan birinin de yerel yönetimler olduğu söylenebilir.

1.2. Yerel Demokrasi ve Yerel Yönetimler

Yerel yönetimlerin kesin bir başlangıç tarihi yoktur, ancak demokrasinin yerel yönetimlerle birlikte başladığı söylenebilir (Toprak, 2014: 36). Yani yerel yönetimler, yönetime katılım, hizmetlerde etkinlik, demokratik uygulamalar, özgürlük gibi demokrasinin pek çok değerleriyle birlikte anılmakta ve "yerel demokrasi"ler olarak adlandırılmaktadır (Görmez ve Altınışık, 2011: 36). Bu bağlamda yerel demokrasi, "halkı doğrudan ilgilendiren, günlük hayatında önemli yer tutan gerçek ve somut sorunların gündemini belirlendiği, tartışılıp karara bağlandığı ve uygulamaya konulduğu bir küçük-ölçekli dünyadır (Yıldırım, 1993: 90). "Yerel demokrasiden, yerel yönetimlerin demokratikliğinden ya da demokrasiye katkısından söz ederken, benimsenen varsayım, yerel yönetim seçimlerinin coğrafi sınırlılıktan kaynaklanan özgül "yerel" niteliğidir (Çitci, 1996: 6). Demokrasi en yalın haliyle halkın kendi kendine yönetimi varsayıldığından, yerel yönetimler halkın bu imkânlarını bulabilecekleri ve kullanabilecekleri kuruluşlar olarak demokrasinin tabandan tavana yayılmasına katkı sağlarlar (Pustu, 2005: 124).

Ancak yerel yönetimler ve demokrasi arasında ilişki göz önüne alınarak iki farklı yaklaşım görülür. Buna göre, Tolman Smith, Langrod, Moulin gibileri, yerel yönetim ile demokrasinin ters düştüğünü, gücünü yalnız gelenekten alan kutsal bir kurum olduğunu savunmaktadırlar. Langrod, demokrasi ve yerel yönetim arasında sebep-sonuç ilişkisinin olmadığını, birbirlerini koşullamadıklarını ifade etmiştir. Ayrıca Langrod, yerel yönetimlerin demokrasi okulu olarak görme anlayışına karşı çıkmakta, siyasal önderlerin çok azının yerel düzeyden gelmekte olduğunu, yerel düzeyde politikanın demokrasiyi güçlendirmekten çok, dar çıkar

çatışmalarını arttırdığını ve yurttaşların ulusal düzeyde demokrasiyi, yerel ölçekteki uygulamalardan daha iyi öğrenebileceğini iddia etmektedir (Yıldız, 1996: 5- 6).

Diğer yandan yerel yönetim ve demokrasi arasındaki olumlu yaklaşım Hill, Tocqueville, Lipson gibi düşünürlerden gelmektedir. Hill'e göre, yerel yönetimler demokrasinin temel eğitim kurumlarıdır ve yerel yönetimlerin demokratik kuruluşlar olarak gelişmesi, demokrasinin gelişmesine paraleldir (Yaylı ve Pustu, 2008: 135). Benzer görüş Tocqueville tarafından da paylaşılmıştır: "Yerel yönetim kuruluşları özgür ulusların gerçek gücünü oluşturur. İlkokulların bilime katkısı ne ise, yerel meclislerin özgürlüğe katkısı odur… Bir ulus özgür bir yönetim kurabilir, ancak yerel yönetim olmadan özgürlüğün ruhuna sahip olunamaz" (Yıldırım, 1993: 31). Lipson'a göre ise, yerel yönetimlerle yönetimin kurumsal yapısı eşgüdümlü kollara ayrıldığından kadimi mutlak devlet kalmaz. Yerel yönetimler, merkezden kısmen bağımsız olabilir ve eğer totaliter rejimler başa geçerse kendi başlarına direniş odakları haline gelebilir (Lipson, 2005: 301).

Yerel yönetimler, yerel demokrasinin siyaset sahnesi olarak yer alır. Yani, yerel yönetimlerde halk, doğrudan kararlar üzerinde etkili ve günlük hayatını ilgilendiren konularda denetim hakkının doğrudan tarafı olabilmektedir (Pustu ve Yaylı, 2008: 137). Bu nedenledir ki demokrasinin etkinliği ve yerel demokrasilerin geliştirilmesi için yerel yönetimler öncü kuruluşlardır.

Yerel yönetimlerin güçlendirilmesi ve yerel demokrasilerin geliştirilmesi için "gönüllü", "katılımcı", "sahiplik", "ortaklık" kavramlarına atıf yapılmaktadır. Bu anlamda, bu tür kavramları yerel demokrasi teşekkülünde bir araya getiren yapılar olarak "kent konseyleri" 2005 yılında 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 76. maddesine dayanarak kurulmuşlardır. Kent konseyleri, Yerel Gündem 21 (YG 21) sürecinde, "kentine sahip çıkma", "aktif katılım" ve "çözümde ortaklık" ilkelerinin bütünlüğünde, kentleri sürdürülebilir geleceğe taşıyan bir "ortaklık modeli" olarak yerel

düzeyde demokratik katılımın yaygınlaştırılmasını, hemşehrilik bilincinin geliştirilmesini, çok-aktörlü ve çok-ortaklı yönetim tarzının benimsenmesini sağlamaktadır (Emrealp, 2005: 65).

2. YEREL DEMOKRASİNİN AKTÖRLERİ OLARAK KENT KONSEYİ-BELEDİYE İLİŞKİSİ

2.1. Yerel Demokrasinin Yeni Bir Aktörü Olarak Kent Konseyi

Yeni bir katılım mekanizması olarak kent konseyleri, Birleşmiş Milletler (BM)'in 1992 Rio Yeryüzü Zirvesi'nde gündeme gelip, uygulanmaya geçilen YG 21 yapılanmasının parçası kapsamında oluşturulmuştur (Yaylı, 2012: 182). Dünyadaki ve Türkiye'deki YG 21 uygulamaları, önceden belirlenmiş bir yapı yerine, her kentin somut koşullarına, değerlerine ve ihtiyaçlarına göre şekillenmektedir (Görmez ve Altınışık, 2011: 38). YG 21 kapsamında kent konseyleri, Türkiye'ye özgü bir yapılanmayla, merkezi yönetim, yerel yönetim ve sivil toplumu bir araya getiren yönetişim mekanizması olarak yer alır (Emrealp, 2005: 65).

5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 76. maddesinde kent konseyi: "kent yaşamında, kent vizyonunun ve hemşehrilik bilincinin geliştirilmesi, kentin hak ve hukukunun korunması, sürdürülebilir kalkınma, çevreye duyarlılık, sosyal yardımlaşma ve dayanışma, saydamlık, hesap sorma ve hesap verme, katılım ve yerinden yönetim ilkelerini hayata geçirmeye çalışır. Belediyeler kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının, sendikaların, noterlerin, varsa üniversitelerin, ilgili sivil toplum örgütlerinin, siyasal partilerin, kamu kurum ve kuruluşlarının ve mahalle muhtarlarının temsilcileri ile diğer ilgililerin katılımıyla oluşan kent konseyinin faaliyetlerinin etkili ve verimli yürütülmesi konusunda yardım ve destek sağlar." şeklinde tanımlanmaktadır.

Kent Konseyi Yönetmeliği'nin (KKY) 1. maddesi: "kent yaşamında kent vizyonunun ve hemşehrilik bilincinin geliştirilmesi, kentin hak ve hukukunun korunması, sürdürülebilir kalkınma, çevreye duyarlılık, sosyal yardımlaşma ve dayanışma, saydamlık, hesap sorma ve hesap verme, katılım, yönetişim ve yerinden yönetim ilkelerinin hayata geçirmeye çalışma" ilkeleri kent konseylerinin amaçlarını sıralamaktadır.

Kent konseylerinin oluşumu, görevleri ve çalışma ilkeleri KKY'nin ikinci bölümünde açıklanmıştır. Buna göre kent konseyleri kuruluşu (md. 5); belediye teşkilatı olan yerlerde, mahalli idareler genel seçim sonuçlarını izleyen 3 ay içinde 8. maddede belirtilen üyelerden oluşmaktadır. Kent konseylerinin görevleri KKY madde 6'da ve çalışma ilkeleri madde 7'de belirtilmiştir.

KKY'nin üçüncü bölümünde kent konseyi üyeliği ve organları açıklanmaktadır. Buna göre kent konseyleri (md. 8/1) yönetişim modeli temelinde, "merkezi yönetimi, yerel yönetimi, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarını ve sivil toplumu ortaklık anlayışı ile buluşturmak üzere" kişi, kurum ve kuruluş temsilcilerinden oluşur.

Kent konseylerinin organları; Genel kurul, Yürütme Kurulu, Meclis ve Çalışma Grupları, Kent Konseyi Başkanı olarak yer alır. Genel kurul, kent konseyinin en yetkili organı olup 8.'inci maddede sayılan üyelerden oluşmaktadır. Genel kurul, her yıl Ocak ve Eylül aylarında yapacağı iki toplantıdan az olmamak üzere, üyelerin salt çoğunluğu ile toplanır. Genel kurula, kent konseyi başkanı başkanlık etmektedir.

Yürütme kurulu, genel kurul tarafından birinci dönem için iki, ikinci dönem için üç yıl görev yapmak üzere seçilen, kadın ve gençlik meclis başkanlarının da yer aldığı en az yedi kişiden oluşur. Kent konseyi başkanı genel kurul tarafından seçilir. Kent konseyleri, görev alanına giren konularda meclis ve çalışma grupları oluşturabilir. Meclislerin ve çalışma gruplarının çalışma usul ve esasları genel kurulca belirlenir. Meclislerde ve çalışma gruplarında oluşturulan görüşler, kent konseyi genel kurulunda görüşülerek kabul edildikten sonra değerlendirilmek üzere ilgili belediye meclisine sunulmaktadır.

KKY'nin dördüncü bölümünde, çeşitli ve son hükümler kısmında kent konseylerinin toplantı ve görüşme usulü (md. 13) belirtildikten sonra görüşlerin ilanı (md. 14) başlığında, kent konseyi genel kurulunca oluşturulan görüşler, belediye meclisinin ilk toplantısında değerlendirildikten sonra belediye tarafından kent konseyine bildirilmesi ve uygun araçlarla kamuoyuna duyurulacağı ifade edilmiştir.

Kent konseylerinin "mali kaynağı için belediyeler" kent konseylerine, bütçelerinde ödenek ayırmak suretiyle ayni ve nakdi yardım yapması ve destek sağması KKY 16/a maddesinde belirtilmektedir.

2.2. Kent Konseyleri-Belediye Başkanı ve Belediye Meclisi İlişkisi

Mevzuat, kent konseylerinin işleyişi hakkında karar verme yetkisini, doğrudan belediye yönetimlerine bırakmaktadır. Dolayısıyla kent konseyleri, belediyelerin bir uzantısı veya ona bağlı bir örgüt görünümünden kurtulamamaktadır (Özdemir, 2011: 43).

Kent konseyleri ile belediye teşkilatı arasındaki doğrudan ilişki; Kent konseylerinin, "belediye teşkilatı olan yerde" kurulmasının zorunlu hale getirilmesi (KKY, md. 5/1), kent konseyinde oluşturulan görüşlerin belediye meclisinin ilk toplantısında gündeme alınarak değerlendirilmesi (5393 sayılı kanun, md. 76), kent konseylerinin mali kaynağını belediyeden sağlamasından (KKY, md. 16/a) kaynaklanır. Belediye meclisine sunulan kent konseyi kararlarının hiçbir bağlayıcılığının olmaması ve kararların belediyenin gündeminde görüşülüp görüşülmediğinin denetimsizliği, meclis üyelerinin görevleri arasında kent konseyi kararlarının görüşülmesinin yer almaması, belediye meclisi ve özellikle başkanın asli karar organı olarak yer alacağını göstermektedir (Görmez ve Altınışık, 2011: 40-46). Bununla birlikte belediye başkanı ile kent konseyleri arasındaki ilişki, mevzuat gereği belirsizlik içermekte ve başkanın inisiyatifine bağlanmaktadır. Belediyelerin kent konseylerine yönelik mali kaynak yardımı konusundaki belirsizliği, belediyeler tarafından konseye sağlanacak teknik altyapı vb. yardımlarının belediye başkanının inisiyatifi ile gerçekleşeceğini göstermektedir (Şat, 2011: 123). Belediyelerin hizmet yarışındaki anlayışı, belediye başkanlarının kent konseylerine "hizmetleri yavaşlatan" mekanizmalar olarak görmelerine ve kent konseyleri faaliyetlerine karşı isteksiz durabilmelerine yol açabilmektedir (Çukurçayır ve Eroğlu, 2008: 198). Bu anlamda kent konseylerinin işleyişi ve kararlara etkisi, tamamen belediye başkanı ve meclisine bağlanmaktadır.

Kent konseylerinin, belediye teşkilatı ile arasındaki ilişki, belediye başkanına sorumluluk yüklemektedir. Belediye başkanının kent konseyine inanma sorumluluğu yerine yasal sorumluluktan öteye geçememesi "işte bizde de var" türünden anlam yüklemelerinin önüne geçemeyecektir (Öner, 2005: 83-85). Bu nedenle, katılımın sürdürülebilirliğini sağlamak için "uzlaşma kültürüne sahip olmak", kente karşı kendini sorumlu hissetmek ve güvenle gelen dayanışma ilkelerinin özellikle "belediye başkanlarına" tanıtılması önem kazanmaktadır (Toprak, 2014: 425).

3. BELEDİYELERİN KENT KONSEYİ ALGISI: SAMSUN KENTİ ÖRNEĞİ

3.1. Amaç ve Yöntem

Araştırmanın konusu, belediye başkanlarının ve meclis üyelerinin kent konseylerinin etkinliğine yönelik değerlendirmeleridir.

Araştırmanın amacı, belediye meclisleri ve belediye başkanlarının kent konseylerini nasıl algıladıklarını ortaya koymak ve bu algılar arasındaki niteliksel farklılıkları tespit etmektir.

Araştırma, belediye başkanları ve meclis üyeleriyle derinlemesine mülakat yöntemiyle gerçekleştirilmiştir. Araştırma; İlkadım, Atakum, Canik, Tekkeköy ilçelerindeki meclis üyeleri ve belediye başkanları olmak üzere, toplam 25 kişi ile gerçekleştirilmiştir. Görüşmeler, 2015 Şubat ayında, ilçe belediye meclislerinin toplandığı ilk hafta ve Büyükşehir Belediye Meclisi'nin toplandığı ikinci hafta içinde gerçekleştirilmiştir. Ağırlıklı olarak meclis üyeleri, 30 Mart 2014 yerel seçimlerinde seçilmiş olup, azınlık olarak 2 veya 3 dönemlik üyeler bulunmaktadır.

3.2. Araştırma Bulguları ve Yorumlar

Samsun'da Büyükşehir Belediyesi organizasyonunda kent konseyi mevcut değildir. Dolayısıyla çalışma, Samsun'un 4 merkez ilçesi: İlkadım, Atakum, Canik ve Tekkeköy alanlarını kapsamaktadır.

Tablo 1: Mevcut İlçe Belediye Meclis Üyeleri

	ATAKUM	CANİK	İLKADIM	TEKKEKÖY	Parti Üye Sayısı
AKP	15	14	21	18	68
MHP	7	7	12	-	26
CHP	9	-	4	8	21
İlçelere Göre Dağılım	31	21	37	26	115

Tablo 2: Görüşme Yapılan İlçe Belediye Başkanları ve Meclis Üyeleri

	ATAKUM	CANİK	İLKADIM	TEKKEKÖY	Parti Üye Sayısı
AKP (4 Başkan)	4	4	1	3	12
MHP	3	2	2	-	7
CHP	2	-	3	1	6
İlçelere Göre Dağılım	9	6	6	4	25

3.2.1. Kent Konseylerinin Oluşmasında Etkili Olan Faktörler

Belediye meclis üyelerine göre; kent konseylerinin örgütlenmesinde ve çalışmalarında tamamen "belediye başkanları" hâkim olmaktadır. Bununla birlikte belediye yönetimiyle aynı partide yer alan meclis üyesi, "belediye başkanının istemediği kişilerin kent konseyi başkanı seçilemeyeceğini" söylemesi ve muhalefette yer alan meclis üyesinin, "bizim dönemimizde de kent konseyi belediye başkanının egemenliğindeydi" vurgusu, kent konseylerinin belediye başkanına endeksli olduğunu göstermektedir. Üyelere göre, kent konseyleri için "siyasi hâkimiyet mantığı olduğu" ve "olsun da nasıl olursa olsun mantığının" mevcut olduğu belirtilmiştir. Ayrıca meclis üyelerinin, kent konseyleri için "kapalı kutu" oldukları tezi de yaygın düşüncedir. Kent konseylerinin, ne iş yaptıklarını, neye göre kime göre seçildiklerini bilmediklerini ifade edenler olmuştur. Diğer yandan iktidar partisinden birkaç üye, kent konseyleri teşekkülünde gönüllülüğün, sivil toplumun belirleyici olduğunu vurgulamıştır.

Belediye başkanlarına göre; kent konseylerinin teşekkülünde "gönüllülük" belirleyicidir. Bu bağlamda "kent konseyi üyelerinin ücret al-

madan hizmet yürüttükleri" ve "herhangi bir düşünceyi hâkim kılmadan tamamen kendi düşünceleri" ekseninde hareket ettikleri ifade edilmiştir.

3.2.2. Kent Konseylerinin Yerel Temsil ve Katılım İşlevi

Meclis üyelerinin çoğunluğu, kent konseylerinin yerel düzeyde temsil ve katılım konusunda oldukça eksik şekilde yer aldıklarını belirtmişlerdir. Kent konseyleri, siyasal partilerin egemenliğinde olduğundan "sivil toplumun veya halkın katılımını" arttırmadığı, egemen görüştür. Diğer yandan halkın, kent konseyleri hakkında bilgisinin olmadığı ve halkla ilgili çalışmalarının olmadıkları açıklanmıştır. Nitekim iktidar partisinde yer alan birkaç üye, kent konseylerinin yerel düzeyde temsil ve katılım konusunda olumlu bir etkiye sahip olduğunu açıklamıştır.

Belediye başkanlarının algısı, belediye yönetimlerinin ulaşamadığı bazı alanlarda kent konseylerinin daha aktif, girişken ve farklı paydaşları bir araya getiren çalışmalar yapmaları açısından katılımı attırıcı rollerinin olduğu yönündedir.

3.2.3. Belediye ile İlişkiler Bağlamında Kent Konseylerinin Tarafsızlığı

Partiler arasında ortak görüş, kent konseylerinin belediyeden bağımsız ve tarafsız biçimde çalışmalarını yürütmedikleridir. Farklı partiden meclis üyelerine göre "bunun zaten mevzuat gereği mümkün olmadıkları" yönündedir. Özellikle muhalefet partisinden meclis üyeleri, kent konseyleri için "seçtim seni, öv beni" mantığının yer aldığı, öte yandan "hiç bilgimiz yok, sadece adları var" ifadesi, başka bir açıdan "belediye daireleri gibi çalışıyorlar" ifadeleri kent konseyleri için belediyeye bağımlı ve siyasal mekanizmalar gibi çalıştıklarını göstermektedir.

İki belediye başkanına göre, kent konseyleri çalışmalarını, belediyeden tamamen bağımsız ve tarafsız biçimde yürütmektedir. Üçüncü belediye başkanının "kent konseyleri yerel yönetimlerle eşgüdümlü olarak çalışırlar" söylemiyle, ılımlı bir şekilde yaklaşmıştır. Dördüncü belediye başkanı: "kent konseyleri tarafından yapılacak olan faaliyetlerin maddi tarafının belediye tarafından karşılanması tam bağımsızlığı ortadan kal-

dırmaktadır" deyişi kent konseyi-belediye ilişkisi açısından önemlidir. Bir belediye başkanı ise "parayı ben verdim, benim dediğim olur" mantığının da görülebileceği ifade edilerek "kent konseylerinin ekonomik özgürlükleri olursa daha iyi olacağını" ifade etmiştir.

3.2.4. Kent Konseylerinin Belediye Meclisine Katkısı

Meclis üyelerinin ortak görüşü, kent konseylerinin belediye meclis çalışmalarına katkısının olmadıklarıdır. Özellikle muhalefet partisinden üyeler, kent konseylerinin "amaçları dışında çalıştıkları" ve "belediye başkanının inisiyatifinde" faaliyet gösterdiklerini ifade etmişlerdir. İktidar partisinden birkaç üye ise, kent konseylerinin meclis çalışmasına gündem maddeleri sunma noktasında katkı sağladıkları ve kent konseylerinin almış olduğu kararların uygulanması noktasında meclisin yardımcı olduğunu belirtmiştir.

İki belediye başkanı, kent konseylerinin meclis kararlarına etkisinden çok sosyal projeler bağlamında katkılarının oldukları vurgulamıştır. Diğer iki belediye başkanına göre, kent konseylerinin meclis çalışmalarına henüz katkı sağlamadıkları ama sağlayacakları yönünde beklentilerini ifade etmişlerdir.

3.2.5. Dezavantajlı Kesimlerin Kent Konseylerine Katılımı

Meclis üyelerine göre, çocukların, gençlerin, kadınların ve engellilerin kent konseylerine aktif olarak katılımı hakkında yarı yarıya görüş farklılığı olduğu görülebilir. Bununla birlikte bazı meclis üyeleri, bilgilerinin olmadıklarını ifade ederken, özellikle muhalefet mensubu meclis üyeleri, bu tür oluşumların formalite olarak görüldüklerini, partizanca davranıldığı, yeterli düzeyde çocukların, gençlerin, kadınların ve engellilerin aktif olarak katılmadıklarını açıklamışlardır.

Belediye başkanlarının ortak düşüncesine göre, çocuklar, gençler, kadınlar ve engelliler kent konseylerine aktif olarak katılmakta, meclis ve çalışma gruplarında yer almakta ve birçok projelerde bir arada yer almaktadırlar.

3.2.6. Kent Konseylerinin Etkinliği ve İşlevi

Çoğunluk olarak farklı partilerden meclis üyeleri, kent konseylerinin aktif çalışmadıklarını ve işlev görmediklerini ifade ederken azınlık

sayıdaki kişilerin olumlu yaklaşımları iktidar partisi üyelerince açıklanmıştır. Özellikle muhalefet mensubu meclis üyelerine göre, kent konseylerinin "sadece isim bazında yer aldığı" ve herhangi bir etkinliklerini görmedikleri açıklanmıştır.

Belediye başkanlarının ortak algısı, kent konseylerinin aktif biçimde çalıştıkları ve işlev gördükleridir. Bunun yanında bir belediye başkanı, "kent konseyi çalışmalarının, Samsun ölçeğinde ve Türkiye'de örnek teşkil etmesi gerektiğini" ifade etmiştir**.**

3.2.7. Yerel Temsil Sürecinde Kent Konseylerinin Gerekliliği

Her partiden oluşan ortak akla göre meclis üyeleri, belediye meclislerinin toplumun her şeyini göremeyeceği, bazı çalışmalara kör, sağır dilsiz kalabileceği açısından kent konseylerinin halka daha yakın kurumlar olarak "yer almaları gerektiğini" ifade etmişlerdir. Ancak mülakat görüşmelerinin yarısına yakın, yani azımsanmayacak kadar görüş ise, belediye meclisleri varken kent konseylerine gerek olmadığı; çünkü "belediyeden farklı bir şey yapmadıkları", "belediye meclislerinin kentin sorunları için asıl mercii oldukları", "iki kurum arasında birlik olmadıkları", "siyasi destek amaçlı çalıştıkları" şeklindedir.

Belediye başkanlarının genel kanısına göre, belediye meclisi varken kent konseyleri olması gerekir. Çünkü "belediye meclisi toplumun her şeyini göremez, belediye yönetimine şehre katkısı için gereklidir" öte yandan "belediye meclisleri halkın doğrudan sorunlarını dile getireceği yerler olmasından ziyade kent konseylerinin bu görevi yapacağına" inanılmaktadır.

Ancak farklı partilerden meclis üyelerine göre, "şu an için" kent konseylerinin olmaması yerel halk için kayıp değildir. Çünkü kent konseylerinin "etkili çalışmadıkları ve halkın bilgisinin olmadığı" düşüncesi egemendir. Diğer yandan "varlığı yok ki yokluğu kayıp olsun", "belediye başkanının adamları gibi çalışıyorlar" deyişleri kent konseyleri için olumsuzlanan ifadelerdir.

Belediye başkanlarının ortak aklı, "şu an için" kent konseylerinin olmaması, yerel halk için kayba uğrayacağı düşüncesidir. Belediye

başkanlarına göre, kent konseyleri, halkın sorunlarını dile getirme, toplumsal çalışmalar yürütme, sivil toplum örgütlenmelerinin birlikteliğinde proje ve faaliyet gösteren kurumlar olduğu yönündedir.

3.2.8. Belediyenin Farklı Organlarının Kent Konseylerine Bakış Farklılığı

Muhalefet partisinden üyeler, kent konseyleri hakkında belediye başkanı ile düşünceleri arasında "farklılık çoktur" ifadesini belirtirken, belediyenin yönetimindeki partiden üyeler ise "benzerlik çoktur" düşüncesine hâkimdir. Bu farklı yaklaşımdan çıkaracağımız sonuç, kent konseylerinin, belediye başkanları için "iktidarlarının yeniden üretim aracı" olabileceğini gösterebilir. Yani kent konseylerine yaklaşım, özellikle siyasal ilişkilerden kaynaklanmaktır. Fakat dikkat edilmesi gereken husus, belediye yönetimindeki partiden bazı meclis üyelerinin kent konseylerine olumsuz yaklaşımı ve değerlendirmeleridir. Belediye başkanının da bu doğrultuda düşündüklerini ifade etmişler ama belediye başkanlarının olumlu (siyasal) yaklaşımları gözden kaçırılmıştır.

Belediye başkanları, genel olarak kent konseylerini aktif, etkin, katılımcı, sosyal projeler bağlamında işlevsel olduğunu vurgulamaktadır. Nitekim belediye meclis üyelerinin kent konseyleri algısı, olumsuz ve özellikle eleştirilerin siyasal açıdan kaynaklandığı görülebilmektedir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Kent konseyleri "çok aktörlü paydaşlar" olarak kentin işleyişine katkı sağlayan, katılımcı demokrasi ve yönetişim temelinde yer alan yapılardır. Sivil toplum örgütleri, kamu-özel kurum ve kuruluşları ortaklığı kapsamında kentin işleyişi, sorunları bağlamında ortak aklın oluşturulmasını sağlayan mekanizmalardır. Sonuç olarak mevzuat ve akçal olanaklar nedeniyle kent konseylerinin, mevcut belediye yönetiminin bir dairesi haline geldiği görülebilmektedir. Kent konseyleri yönetmeliğinde yer alan "tarafsızlık ve gönüllülük" teşekkülünde yapılanması yerine mevcut belediye yönetimlerine bağlı çalışan sosyal kültürel işlerle sorumlu daireler gibi algılanabilmektedir.

Kent konseyleri çalışmalarının özerk ve tarafsız olması isteniyorsa kendi mali yapılarını sağlamaları öncelikli alan olmalıdır. Mali açıdan belediyeye bağlı olan kent konseyleri, proje ve çalışma konusunda ancak belediye başkanlarının "inisiyatifinde" aktif hale gelebilmektedir. Yanı sıra, kent konseyinde oluşan görüş, eleştiri ve tekliflerin "danışma" niteliği dışında daha etkili bir niteliğe kavuşturulması gerekir. Öte yandan halkın kent konseyleri kapsamında bilinçlendirilmesi, halka, kent konseylerinin belediyenin dairesi olarak değil, yerel demokrasi açısından katılımcı, ortak aklın oluşturduğu platformlar olarak tanıtılması gerekmektedir. Ayrıca kent konseylerinin almış olduğu kararların görüşüldüğü yer olan belediyenin karar organlarındaki temsilcilerin, kent konseyleri hakkında bilgi edinmeleri ve ilgi duymaları, kent konseylerini özümsemeleri gerekmektedir.

KAYNAKÇA

- ÇİTCİ, Oya (1996) "Temsil, Katılma ve Yerel Demokrasi", Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi, sayı: 6, s. 5-14.
- ÇUKURÇAYIR, M. Akif ve EROĞLU, H. Tuğba (2008) "Kent Yönetiminde Demokratik Bir Açılım Olarak Kent Konseyleri", 1. Ulusal Yerel Yönetimler Sempozyumu Bildiriler Kitabı (Haz.: L. Özcan vd.), Sakarya.
- ÇUKURÇAYIR, M.Akif (2012) Siyasal Katılma ve Yerel Demokrasi, 4. Baskı, Konya: Çizgi Kitabevi.
- EMREALP, Sadun (2005) Yerel Gündem 21, 2.Baskı, İstanbul: IULA-EMME Yayını.
- ARIKBOĞA, Erbay (2012) "Belediye Meclislerinde Karar Verme Sürecinin Temel Dinamikleri", (Ed.: Ö. Önder ve F. Kırışık), Kamu Yönetimi ve Siyaset Biliminde Karar Verme, Ankara: Orion Kitabevi.
- GÖRMEZ, Kemal ve UÇAR ALTINIŞIK, Harika (2011) "Yerel Demokrasi ve Kent Konseyleri", Kent Konseyleri Sempozyumu Bildiriler Kitabı, Bursa: Bursa Kent Konseyi Yayını.
- KAPANİ, Münci (2012) Politika Bilimine Giriş, 31.Baskı, İstanbul: Bilgi Yayınevi.
- Kent Konseyi Yönetmeliği, http://www.mevzuat.gov.tr/, Erişim: 25.02.2015.
- LIPSON, Leslie (2005) Siyasetin Temel Sorunları, (Çev.:Fügen Yavuz), İstanbul: Türkiye İş Bankası Yayınları.

- ÖNER, Şerif (2005) "Katılımcı Demokrasi Açısından Belediye Kanunu", (Ed.: H. Özgür ve M. Kösecik), Yerel Yönetimler Üzerine Güncel Yazılar I: Reform, Ankara: Nobel Yayın.
- ÖZDEMİR, Ali Tamer (2011) "Mahalli İdarelerde Halk Katılımı Bağlamında Kent Konseyleri", Sayıştay Dergisi, sayı: 83, Ekim-Aralık, s. 31-56.
- PUSTU, Yusuf (2005) "Yerel Yönetimler ve Demokrasi", Sayıştay Dergisi, sayı: 57, Nisan-Haziran, s. 121-134.
- SARIBAY, Ali Yaşar (1996) Siyasal Sosyoloji, 3.Baskı, Ankara: Gündoğan Yayınları.
- SAVUT, Emre (2011) "Yerel Gündem 21 Kent Konseyleri ve Uşak Kent Konseyi", Kent Konseyleri Sempozyumu Bildiriler Kitabı, Bursa: Bursa Kent Konseyi Yayını.
- SCHMIDT, Manfred G. (2001) Demokrasi Kuramlarına Giriş, (Çev.:M.Emin Köktaş), Ankara: Vadi Yayınları.
- ŞAT, Nur (2011) "Halkın Yönetime Katılımının Bir Kanalı Sıfatıyla Kent Konseylerinin Değerlendirilmesi", Kent Konseyleri Sempozyumu Bildiriler Kitabı, Bursa: Bursa Kent Konseyi Yayını.
- TOPRAK, Zerrin (2014) Yerel Yönetimler, 9. Baskı, Ankara: Siyasal Kitabevi.
- UYSAL, Birkan (1981) "Siyasal Otorite Laiklik ve Katılma", Amme İdaresi Dergisi, cilt: 14, sayı: 4, s. 61-74.
- YAYLI, Hasan (2012) "Yönetimden Yönetişime Geçişte Bir Halk Katılımı Yolu Olarak Kent Konseyleri", (Ed.: Ö. Önder ve F. Kırışık), Kamu Yönetimi ve Siyaset Biliminde Karar Verme, Ankara: Orion Kitabevi.
- YAYLI, Hasan ve PUSTU, Yusuf (2008) "Yerel Demokrasinin İlkeleri", Karadeniz Araştırmaları Dergisi, sayı: 16, s.133-153.
- YILDIRIM, Selahattin (1993) Yerel Yönetim ve Demokrasi: Kavramlar, Yaklaşımlar, Ankara: Başbakanlık Toplu Konut İdaresi Başkanlığı, IULA-EMME.
- YILDIZ, Mete (1996) "Yerel Yönetimler ve Demokrasi", Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi, cilt: 5, sayı: 4, s. 3-15.

EK 1: Belediye Başkanları ve Meclis Üyelerinin Kent Konseyi Algısı Üzerine Derinlemesine Mülakat Soruları

1- Kent konseylerinin teşekkülünde gönüllük mü belirleyicidir yoksa bu konuda önceden çeşitli kurum, kuruluş, siyasi parti ya da kişiler mi etkili olmaktadır?

2- Kent konseyleri, yerel düzeyde temsil ve katılım olanaklarını arttırıcı bir işlev görmekte midir?

3- Kent konseylerinin belediyeden bağımsız olarak ve tarafsız biçimde çalışmalarını yürüttüğünü düşünüyor musunuz?

4- Kent konseylerinin meclis çalışmalarına katkısı oluyor mu? Nasıl?

5- Çocukların, gençlerin, kadınların ve engellilerin kent konseylerine aktif olarak katıldıklarını ve görev aldıklarını düşünüyor musunuz?

6- Kent konseylerinin aktif biçimde çalıştığını ve işlev gördüğünü düşünüyor musunuz?

7- Yerel temsil için belediye meclisi varken, kent konseylerine gerek var mıdır? Neden?

8- Kent konseylerinin olmaması, yerel halk için bir kayıp olur muydu? Neden?

9- Kent konseyleri hakkında belediye başkanıyla sizin düşünceleriniz arasında benzerlik mi çok, farklılık mı?

KENT KONSEYLERİNİN BİLİNİRLİĞİ VE ETKİNLİĞİ: GÜMÜŞHANE ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİ VE ÇALIŞANLARI ÖRNEĞİ

Oral DEMİR
Öğr. Gör., Gümüşhane Üniversitesi
Gümüşhane Meslek Yüksekokulu
oraldemir@gmail.com

Emre CENGİZ
Arş. Gör., İstanbul Üniversitesi
SBF, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü
emre.cengiz@istanbul.edu.tr

ÖZET

Yerel yönetimlerin demokratik katılımın sağlanması konusunda çok önemli bir görevi vardır. Yerel yönetimlerin önemi, yerel halk tarafından seçilmiş organların yönettiği kurumlar olmalarının yanı sıra, halkın yönetime en kolay ve etkin bir şekilde dâhil olabileceği yönetim birimleri olmalarından kaynaklanmaktadır. Katılımcı, demokratik ve etkin bir yönetim için yerel yönetimlerin gerekliliği konusunda araştırmacıların ekseriyeti hemfikirdir. Halkın seçtiği kurum olan yerel yönetimlerin demokratik yapısının şekilsel veya göstermelik olmaması için gerçek anlamda halk katılımının sağlanması gerekmektedir. Yerel yönetimlerin halka en yakın, halkın müşterek ihtiyaçlarını karşılayabilecek daha katılımcı ve demokratik bir yapıya ulaşmasını sağlayacak bir aracı olarak kent konseylerini karşımızda görmekteyiz. Kentsel yaşama sosyal, kültürel hatta ekonomik anlamda katkı sağlamak amacıyla kurulmuş olan kent konseyleri, demokratik katılım yöntemlerinin yerel örneklerinden biridir. Kent konseylerinin yönetime katılımı güçlendirme amacıyla oluşturulmuş kuruluşlar olduğu bilinmektedir. Ancak yönetime katılım, katılım araçlarının bilinirliği ve bunlara en kolay şekilde ulaşabilmesi ile doğru orantılıdır. Bu nedenle kent konseylerin bilinirliği varoluş amacını yerine getirebilmesi noktasında son derece önemlidir. Gümüşhane Üniversitesi yeni kurulmuş (2008) bir üniversite olması nedeniyle akademik ve idari personeli ile öğrencileri farklı illerden gelerek Gümüşhane'ye yerleşmiş kişilerdir. Bu nedenle güçlü bir demokratik katılım aracı olmaya aday olan kent konseylerinin, Gümüşhane Üniversitesi'ndeki öğrenci ve personel tarafından ne kadar bilindiği ve ne derece etkili olduğu aslında Gümüşhane özelinde tüm kent konseylerinin bilinirlik ve etkinliği ile ilgili fikir sahibi olmamızı sağlayacaktır. Bu çalışmada, Gümüşhane Üniversitesi Merkez Kampüsü'nde (Gümüşhanevi Kampüsü) öğretim gören öğrenciler ile akademik ve idari personelden 380 kişi üzerinde anket uygulaması gerçekleştirilmiştir.

Anahtar kelimeler: Kent Konseyi, Bilinirlik, Etkinlik, Katılım, Gümüşhane, Öğrenci ve Personel

GİRİŞ

İnsan hakları ihlalleri, eşitsizlik, yolsuzluk, yoksulluk, hastalık ve çevre kirliliği gibi çok sayıda sorunun halkın yönetime katılım eksikliğinden kaynaklandığı yönünde yaygın bir inanış vardır (Torlak ve Önez, 2005: 649). Bu nedenle geçmiş zamanlardan bu yana katılımı artırmaya yönelik arayışlar devam etmektedir. Kent konseyleri kurulmadan önce kent konseyleri ile aynı işlevi gören kent kurultayı, kent parlamentosu veya kent meclisleri bulunmaktaydı (Çelik, 2013: 217). Günümüzde kent konseyi terimi, ortak bir dilin oluşturulması amacıyla yaygın olarak kullanılmaktadır. Yerel yönetimlere ilişkin yeni yasalarda da bu terimin kullanıldığı görülmektedir (Emrealp, 2005). Türkiye'de kent konseyleri batıdaki örneklerinin aksine yalnızca danışma mekanizması olarak işlev gören, yürütme yetkisi olmayan bir sistemdir. Bununla birlikte kent konseylerine muhtarlar, kamu-özel sektör kurum ve kuruluş temsilcileri, işçi ve işveren sendikaları ile kendi alanlarında uzman kişilerin katılması kararlaştırılmıştır (Çukurçayır, 2011).

1. KENT KONSEYLERİ

Kent konseylerinin hukuki dayanağı 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 76. maddesine ve Kent Konseyi Yönetmeliği'ne dayanmaktadır. Kent konseyleri, Kent Konseyi Yönetmeliği madde 4'e göre: Merkezi yönetimin, yerel yönetimin, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının ve sivil toplumun ortaklık anlayışıyla, hemşehrilik hukuku çerçevesinde buluştuğu; kentin kalkınma önceliklerinin, sorunlarının, vizyonlarının sürdürülebilir kalkınma ilkeleri temelinde belirlendiği, tartışıldığı, çözümlerin geliştirildiği ortak aklın ve uzlaşmanın esas olduğu demokratik yapılar ile yönetişim mekanizmalarını ifade eder. Kent konseylerinin amacı; sivil bir yapı oluşturarak, demokratik bir katılım ile kentle ilgili alınacak kararlarda toplumun her kesiminden katılımın sağlanması ve ortak bir karar alınabilmesine zemin oluşturmaktır (Kurt, 2012: 36).

"Kent konseyleri neden kurulmuştur?" sorusuna temel maddeler altında cevap verirsek; yerinden yönetimi sağlamak, halkın hesap sora-

bildiği ve hesap veren bir yönetime olan ihtiyaç, yerel ve sürdürülebilir bir kalkınmayı sağlamak, kentlilik bilinci kazandırmak ve nihayet kent kültürünü, hukukunu sağlamak ve korumaktır (Özden, 2010: 5).

Gerçekten de bu niyet üzerine var olmuş olan kent konseylerinin bu amaca ulaşabilmesi için mevcut yapısal durumlarının genel anlamda yetersiz olduğu da kahir ekseriyetle kabul edilmektedir.

Özellikle iç göçün çok fazla olduğu Türkiye'de kent konseylerinin en temel görevi / uğraşı kentlilik bilincini oluşturmaktır. Bir kentte yaşamlarını sürdürenlerin kentle bütünleşmeleri, kendilerini kente ait hissetmeleri ve kente karşı sorumluluk duygusunu taşımaları ile kentlilik bilinci oluşabilecektir. Başka bir deyişle, kent sakinlerinin farklı kimliklerine rağmen yaşadıkları kentle özdeşleşen bir kimliğe sahip olmalarıdır kentlilik bilinci (Çelik, 2013: 225).

Kent konseylerinin genel anlamda bilinirliğinin düşük seviyelerde olduğu bilinmektedir. Halkın konseyde konuşulan ve tartışılan konulara dâhil olması beklenirken maalesef kent konseylerinin kuruluşundan ya da amaçlarından çok az bir kesim haberdardır. Burada asıl görev kent konseylerine düşmektedir. Kent konseyleri var olduklarını ispatlamakla yükümlüdürler. Belediyelerden bağımsız, kurumsal kimliğini oluşturmayı tamamlamış, toplumun her kesiminden insanlarla birlikte çalışmaya açık olan, kentin kalkınması, kentin hukukunun korunması ve kentlilik bilincinin oluşması için kente fayda sağlayabilecek bir kent konseyi bu görevi yerine getirebilecektir.

Kent konseylerinin yerel düzeyde katılım mekanizmalarını geliştirebilmesi için toplumda bu yönde bir bilinç ve farkındalığın oluşturulması gerekmektedir. Ancak bu sayede yerel yönetimler üzerindeki etki artacaktır (Lamba, 2012: 500-501).

Kent konseylerinin etkinliği ile ilgili en temel problem olarak, konsey için belirli bir bütçenin gösterilmemiş / ayrılmamış olmasıdır. Ancak bazı belediyelerin kendi inisiyatiflerine göre belirledikleri bütçeler sayesinde kent konseyleri hatırı sayılır çalışmalar yapabilmektedir. Bu

durumun kent konseylerinin kuruluş felsefesi ile ne kadar bağdaştığı ise başka bir problem olarak önümüze çıkmaktadır.

Yeterli ve belirli bir bütçeye sahip olmayan kent konseylerindeki işleyişin gönüllüler tarafından yürütülmesi profesyonel bir işleyişin ve çalışmalardaki devamlılığın vücut bulmasına imkân vermemektedir.

Kent konseylerinin etkinliğini artıracak bir diğer faktör ise halkın katılımının ve özellikle STK'ların kent konseylerinin çalışma gruplarına dâhil edilebilmesi ile mümkün olacağıdır. Ancak Türkiye'deki STK'lara üye kişi sayısı ve aktif STK oranlarının çok düşük olduğu gerçeğini dikkate aldığımızda bunun çok kolay olmadığı / olmayacağı gerçeği ile karşı karşıyayız.

Katılımın düşük olduğu kent konseylerinde yukarıda da değindiğimiz kent vizyonunun oluşturulması amacına ulaşmanın zorluğu, kent konseylerinin üyeleri ile etkinliğinin ilişkisini gösteren bir başka husustur.

Kent konseylerinin etkinliğini artıracak temel etkenlerden biri, kent konseylerinin kentte yaşayan tüm halka aynı mesafede olmasıdır. Ancak halkın kent konseylerini mevcut belediye yönetimine ya da belediye başkanının mensup olduğu siyasi partiye yakın olduklarını görmesi/düşünmesi ya da kent konseylerinin, belediye yönetiminin etkisi altında olduğunu düşünmesi kent konseylerine katılımın azalmasına ve bu nedenle etkinliğin zayıflığına sebep olacaktır.

Kent konseylerinin etkinliğini artıracak diğer bir husus ise kentin yönetiminde söz sahibi olabilmeleri için belediyelerin çalışmalarına yön veren, önceden planlanmış stratejik planlama süreçlerine mutlaka dâhil edilmeleri gerekmektedir.

Kısaca, kent konseyleri kuruluş amaçlarına ancak; bireyler tarafından bilinmek, tanınmak ve kabul görmekle birlikte elde edeceği toplum desteğini yine toplumun sorunlarını çözmede etkin bir şekilde çözmekle ulaşacaktır. Kent konseylerinin etkinliği kentlilerin katılımı ve bu katılımın yönetime olan etkisi ile doğru orantılıdır.

2. BİLİNİRLİK VE ETKİNLİK ARAŞTIRMASI

2.1. Yöntem

Bu çalışmada kent konseylerinin bilinirliğini ve etkinliğini araştırmak için Gümüşhane Üniversitesi'nin Gümüşhanevi Kampüsü'nde anket uygulaması gerçekleştirilmiştir. Anket çalışması öğrenciler, akademik personel ve idari personel üzerinde uygulanmıştır. Yapılan 380 anketin 290 tanesi öğrencilere, 45 tanesi akademik personele ve 45 tanesi de idari personele uygulanmıştır. Anketin yapıldığı kampüsteki genel öğrenci ve üniversite çalışanı sayılarına bakacak olursak; 12.517 öğrenci (ön lisans ve lisans), 600 akademik personel ve 295 idari personel sayılarını görmekteyiz.

Uygulanan anket üç bölümden oluşmaktadır. İlk bölümde demografik bilgileri içeren kısım bulunmaktadır. İkinci bölümde kent konseylerinin ve Gümüşhane Kent Konseyi'nin bilinirliğini ölçen sorular bulunmaktadır. Üçüncü bölümde ise özellikle kent konseylerinin etkinliklerine yönelik sorgulama yapılmıştır.

2.2. Bulgular

2.2.1. Katılımcı Profili

Tablo 1: Cinsiyet Dağılımı

Cinsiyet	**Frekans**	**Yüzde**	**Kümülatif Yüzde**
Erkek	214	56,3	56,3
Kadın	166	43,7	100
Toplam	**380**	**100**	

Katılımcıların %56,3'ünü erkekler, %43,7'sini kadınlar oluşturmaktadır.

Tablo 2: Yaş Aralıkları

Yaş	**Frekans**	**Yüzde**	**Kümülatif Yüzde**
18-24	281	73,9	73,9
25-30	57	15	88,9
31-35	19	5	93,9
35+	23	6,1	100
Toplam	**380**	**100**	

Üniversite öğrencilerinin anket katılımcılarının çoğunluğunu oluşturması nedeniyle 18-24 yaş aralığını oluşturan katılımcılar %73,9 gibi yüksek bir orana sahiptir. Katılımcıların %15'inin de 25-30 yaş aralığındaki yine genç kuşaktan oluştuğu görülmektedir.

Tablo 3: Eğitim Durumu

Eğitim Durumu	**Frekans**	**Yüzde**	**Kümülatif Yüzde**
İlköğrenim	4	1,1	1,1
Ortaöğrenim	16	4,2	5,3
Ön lisans	125	32,9	38,2
Lisans	199	52,4	90,5
Lisans üstü	36	9,5	100
Toplam	**380**	**100**	

Ön lisans ve lisans eğitim düzeyini oluşturan katılımcılar örneklemin büyük çoğunluğunu oluşturmaktadır (%85,3). Çalışmanın üniversite öğrencileri ve personeli üzerinde yapılması nedeniyle bu sonuç gayet doğaldır.

Ayrıca katılımcılara herhangi bir sivil toplum kuruluşuna üye olup olmadıkları sorulmuştur. 54 katılımcı (%14,2) herhangi bir STK'ya üye olduğunu belirtirken 299 katılımcı (%78,7) üye olmadığını belirtmiştir. Türkiye'de STK'lara üye olma oranlarının düşük olduğu bilinmekle birlikte üniversite öğrenci ve personeli üzerinde bu oranın düşük çıkması ayrıca üzerinde durulması gereken bir noktadır.

2.2.2. Bilinirlik ve Etkinlik

Anket çalışmasının ikinci ve üçüncü bölümü kent konseylerinin bilinirliği ve etkinliği üzerine gerçekleştirilmiştir. Katılımcılara ilk olarak kent konseyleri hakkında bilgi sahibi olup olmadıkları ve kent konseylerinin görevlerini bilip bilmedikleri sorulmuştur. Bu bilgiler ışığında Gümüşhane Kent Konseyi'ni duyup duymadıkları ve faaliyet gösterdiği bina (mekân) ile çalışma grupları ve ayrıca yapmış oldukları çalışmalar hakkında fikir sahibi olunup olunmadığına bakılmıştır.

Tablo 4: Kent konseyleri hakkında bilgi sahibi olma

	Frekans	**Yüzde**	**Kümülatif Yüzde**
Evet	83	21,8	21,8
Hayır	297	78,2	100
Toplam	**380**	**100**	

Tablo 4'te de görüldüğü üzere kent konseyleri hakkında bilgi sahibi olma oranı oldukça azdır. Katılımcıların %21,8'i kent konseyleri hakkında bilgi sahibidir. Kent konseyleri hakkında bilgi sahibi olma ile meslek arasındaki ilişkiye baktığımızda; öğrencilerin %15,9'u, akademik personelin %51,1'i, idari personelin %31,1'i kent konseyleri hakkında bilgi sahibidir.

Tablo 5: Kent konseylerinin görevleri hakkında bilgi sahibi olma

	Frekans	**Yüzde**	**Kümülatif Yüzde**
Evet	65	17,1	17,1
Hayır	315	82,9	100
Toplam	**380**	**100**	

Kent konseylerinin görevleri hakkında bilgi sahibi olma durumuna baktığımızda; katılımcıların %17,1'inin kent konseyleri hakkında bilgi sahibi olduğu görülmektedir. Tablo 4 ve Tablo 5'de görüldüğü üzere katılımcıların kent konseyleriyle ilgili bilinirlik ve varoluş gayesi hakkındaki bilgi seviyesi düşüktür.

Tablo 6: Gümüşhane Kent Konseyi ismini daha önce duydum.

	Frekans	**Yüzde**	**Kümülatif Yüzde**
Evet	118	31,1	31,1
Hayır	262	68,9	100
Toplam	**380**	**100**	

Gümüşhane Kent Konseyi'nin ismini duyanların oranı %31,1'dir. Bu sorunun ardından Gümüşhane Kent Konseyi'nin faaliyet gösterdiği binanın yerinin bilinip bilinmediğine dair sorulan soruya verilen cevaplara baktığımızda; 380 katılımcının 45'i (%11,8) Gümüşhane Kent Konseyi'nin faaliyet gösterdiği binanın yerini bildiğini söylemiştir. Ayrıca Gümüşhane Kent Konseyi internet sitesinin ziyaret edilip edilmeme durumuna baktığımızda katılımcıların sadece 19'u (%5) internet sitesi-

ni ziyaret etmiştir. Gümüşhane Kent Konseyi'nin meclisleri ve çalışma gruplarını bilenlerin sayısı da 20'dir (%5,3).

Tablo 7: Gümüşhane Kent Konseyi Kadın Meclisi'nin yapmış olduğu "En Güzel Balkon Yarışması"nı duydum.

	Frekans	**Yüzde**	**Kümülatif Yüzde**
Evet	36	9,5	9,5
Hayır	344	90,5	100
Toplam	**380**	**100**	

Gümüşhane Kent Konseyi'nin yapmış olduğu etkinliklerin ve almış olduğu kararların bilinirliğini ölçmek için sorulan sorulardan birini gösteren tabloya (Tablo 7) baktığımızda; katılımcıların %9,5'i Gümüşhane Kent Konseyi Kadın Meclisi'nin düzenlemiş olduğu "En Güzel Balkon" yarışmasını duyduğunu belirtmiştir. Etkinliklerin ve alınan kararların ölçümü için diğer sorulara baktığımızda durum fazla bir değişiklik göstermemektedir. Örneğin Gümüşhane Kent Konseyi'nin GSM baz istasyonlarının şehir dışına taşınması ile ilgili çalışmasını bilenlerin sayısı 29 (% 7,6) ve yine Gümüşhane Kent Konseyi'nin Gümüşhane Belediyesine önerdiği yol güzergahlarını bilenlerin sayısı 46'dır (%12,1). Bu sonuçlara baktığımızda yapılan çalışmaların kentte yaşayanlara aktarılması konusunda sıkıntıların yaşandığı görülmektedir. Birinci bölümde de bahsedildiği üzere bu durum kent konseylerinin genel problemleri arasında yer almaktadır.

Nitekim "Gümüşhane Kent Konseyi, kent ve kentsel yaşamı ilgilendiren konularda belediye meclisine önerilerde bulunmaktadır." ifadesine evet cevabını verenlerin sayısı 77'dir (%20,3). Kent sakinlerinin kent konseyi ile ilgili pozitif düşüncesinin kentin, kent konseyi çalışmalarına katılımında destekleyici bir unsur olabileceği görülmektedir.

Tablo 8: Kent konseylerinin amacı ve görevi tam olarak bilinmemektedir.

	Frekans	**Yüzde**	**Kümülatif Yüzde**
Kesinlikle Katılıyorum	130	34,2	34,2
Katılıyorum	129	33,9	68,2
Kararsızım	78	20,5	88,7

	Frekans	Yüzde	Kümülatif Yüzde
Katılmıyorum	29	7,6	96,3
Kesinlikle Katılmıyorum	14	3,7	100
Toplam	**380**	**100**	

"Kent konseylerinin amacı ve görevi tam olarak bilinmemektedir." ifadesine verilen cevaplara baktığımızda katılımcıların %70'e yakını kesinlikle katılıyorum ve katılıyorum cevabını vermiştir. Bu cevap yukarıda sormuş olduğumuz sorulara verilen cevaplarla örtüşmekte ve kent konseyleri hakkında bilgi eksikliğini kanıtlar niteliktedir.

Tablo 9: Kent konseyleri ile üniversiteler arasındaki ilişkilerin yeterli olduğunu düşünüyorum.

	Frekans	Yüzde	Kümülatif Yüzde
Kesinlikle Katılıyorum	34	8,9	8,9
Katılıyorum	43	11,3	20,3
Kararsızım	137	36,1	56,3
Katılmıyorum	102	26,8	83,2
Kesinlikle Katılmıyorum	64	16,8	100
Toplam	**380**	**100**	

Tablo 9'da kent konseyleri ile üniversiteler arasındaki ilişkilerin yeterli olup olunmadığına dair elde edilen bilgiler görülmektedir. Kararsız olan katılımcıların oranı (%36,1) yüksektir. "Katılmıyorum" ve "kesinlikle katılmıyorum" cevaplarının oranı da azımsanmayacak kadar fazladır ve üniversiteler ile kent konseylerinin ilişkilerinin artırılması, kent konseylerinin etkinliğini artıracak bir olgu olarak karşımıza çıkmaktadır.

Tablo 10: Kent konseylerinin kuruluş amacına ulaşması için halk tarafından sahiplenilmesi, benimsenmesi gerekir.

	Frekans	Yüzde	Kümülatif Yüzde
Kesinlikle Katılıyorum	126	33,2	33,2
Katılıyorum	129	33,9	67,1
Kararsızım	81	21,3	88,4
Katılmıyorum	32	8,4	96,8
Kesinlikle Katılmıyorum	12	3,2	100
Toplam	**380**	**100**	

Yukarıdaki tabloda "Kent konseylerinin amacına ulaşması için halk tarafından benimsenmesi gerekmektedir" sorusuna verilen cevapla-

ra baktığımızda; katılımcıların büyük bir bölümü bunun gerekli olduğunu düşünmektedir. Bu sorunun akabinde STK'lar ile kent konseyleri arasındaki ilişkinin önemli olup olmadığı sorusu sorulmuş ve cevaplar Tablo 10'daki verilere yakın çıkmıştır. STK ve kent konseyi arasındaki ilişkinin önemli olduğuna "kesinlikle katılıyorum" ve "katılıyorum" cevaplarını verenlerin oranı %61,6 gibi yüksek bir orana sahiptir.

Tablo 11: Kent konseyleri "yerel yönetişimin" gelişmesi için temel aktörler arasındadır.

	Frekans	**Yüzde**	**Kümülatif Yüzde**
Kesinlikle Katılıyorum	62	16,3	16,3
Katılıyorum	104	27,4	43,7
Kararsızım	165	43,4	887,1
Katılmıyorum	33	8,7	95,8
Kesinlikle Katılmıyorum	16	4,2	100
Toplam	**380**	**100**	

Kent konseylerini yerel yönetişimin gelişmesi için temel aktör olarak görenler yani "kesinlikle katılıyorum" ve "katılıyorum" cevabını verenlerin toplam oranı % 43,7'dir. Bu oranı oluşturan katılımcıların meslek dağılımına bakacak olursak; 290 öğrenci katılımcının 114'ü, 45 akademik personelin 29'u ve 45 idari personelin 23'ü bu oranın oluşumunu gerçekleştirmiştir.

Tablo 12: Gümüşhane Kent Konseyi'nin çalışmalarını başarılı buluyorum.

	Frekans	**Yüzde**	**Kümülatif Yüzde**
Kesinlikle Katılıyorum	18	4,7	4,7
Katılıyorum	29	7,6	12,4
Kararsızım	189	49,7	62,1
Katılmıyorum	80	21,1	83,2
Kesinlikle Katılmıyorum	64	16,8	100
Toplam	**380**	**100**	

Yukarıdaki tabloda görüldüğü gibi (Tablo 12) Gümüşhane Kent Konseyi'nin çalışmalarının başarılı olup olmadığına dair verilere bakacak olursak, katılımcıların neredeyse yarısı Gümüşhane Kent Konseyi'nin çalışmalarının başarılı veya başarısız olduğuna dair kararsız kalmaktadır.

Katılımcılara yöneltilen bir diğer soru ise "Gümüşhane Kent Konseyi çalışmalarını duyurmada yetersiz kalmaktadır." şeklindedir ve ve-

rilen cevaplarda katılımcıların %56,3'ü Gümüşhane Kent Konseyi'nin çalışmalarını duyurmada yetersiz olduğunu belirtmiş, %23,2'si kararsız olduğunu ve %20,5 oranında katılımcı da Gümüşhane Kent Konseyi'nin çalışmalarını duyurmada yeterli bulduğunu belirtmiştir.

Ayrıca katılımcılarımıza Gümüşhane Kent Konseyi'nde aktif olarak görev almak isteyip istemedikleri de sorulmuştur. Katılımcıların % 24,5'i aktif olarak görev almak isterken, %45,8'i bu konuda kararsız kaldığını belirtmiş ve %29,7'si de görev almak istemediğini söylemiştir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Gümüşhanevi Kampüsü içerisinde üniversite öğrencileri ile akademik ve idari personele yöneltilen sorular değerlendirildiğinde; kent konseyleri ile bu kuruluşların görevleri hakkında bilgi sahibi olma düzeyinin çok düşük olduğu görülmüştür. Bunun yanında katılımcıların yaklaşık yarısı yerel yönetişimin gelişmesinde kent konseylerinin önemli bir rolü olduğunu düşünmektedirler. Üniversiteler ile kent konseyleri arasındaki etkileşimin gerekliliğine inanan ancak bunu yetersiz bulan katılımcıların sayısının da hatırı sayılır bir oranda olduğu görülmektedir. Bu durum bu alandaki eksikliği gözler önüne sermektedir. Kent konseylerindeki etkinliğin artırılması için ya da başka bir deyişle arkasına kentin gücünü alabilmesi için gerekli olan sahiplenme ve benimsenme olgusunun gerekliliği katılımcıların kahir ekseriyeti tarafından kabul görmektedir.

Çalışmanın bir diğer boyutu ise Gümüşhane Kent Konseyi ile ilgilidir. Genel anlamda kent konseylerinin bilinirliğinde eksiklik, Gümüşhane Kent Konseyi'nde de görülmektedir. Bunun yanında Gümüşhane Kent Konseyi'nin yaptığı çalışmaların kamuoyunda yeterince bilinmediği ya da yeterince duyurulmadığı sonucu ortaya çıkmaktadır.

Araştırma sonuçlarına dayanarak, kent konseylerinin etkinliğini ve bilinirliğini artırma amacıyla aşağıdaki öneriler geliştirilmiştir.

- Kent konseyleri ile STK'lar arasında görüş alışverişini artıracak, birlikte çalışılabilecek ortamlar oluşturulmalıdır.
- Üniversiteler ile kent konseylerinin etkileşimini artıracak, birlikte

aynı konu ve sorunlar üzerine çalıştay veya sempozyumların düzenlenmesi gerekmektedir.

- Halkın, kent konseyleri ile birlikte çalışmaya yönelik olumsuz yargılarının kırılması için tanıtım ve bilgilendirme çalışmalarının artırılması gerekmektedir.
- Özellikle kent konseyleri gençlik meclislerinin, üniversite öğrencilerine yönelik çalışmalarını artırması, tanışma amaçlı organizasyonların tertip edilmesi gerekmektedir.
- Üniversite öğrencilerinin hem STK'larda hem de kent konseyleri gibi toplumun ihtiyaçlarına çare arayan ve sorunlarına çözüm bulmaya çalışan kuruluşlarda yer almasına yönelik derslerde teşvik ve yönlendirilmelerin yapılması faydalı olacaktır.
- Son olarak; kent konseylerinin yaptığı çalışmaları kamuoyuna duyurması bilinirlik ve etkinlik açısından büyük önem arz etmektedir.

KAYNAKÇA

- ÇELİK, Abdullah (2013) "Kent Yönetimi Bağlamında Kent Konseyinin İşlevleri Üzerine Bir Değerlendirme", C.Ü. İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, cilt: 14, sayı: 2.
- ÇUKURÇAYIR, M. Akif (2011) Yerel Yönetimler Kuram, Kurum ve Yeni Yaklaşımlar, Konya: Çizgi Kitabevi.
- EMREALP, Sadun (2005) Yerel Gündem 21 Uygulamalarına Yönelik Kolaylaştırıcı Bilgiler El Kitabı, İstanbul: IULA-EMME (UCLG-MEWA) Yayını.
- Kent Konseyi Yönetmeliği
- KURT, Sema (2012) Yerel Demokrasi Mekanizmaları Olarak Kent Konseyleri ve Silivri Kent Konseyi, İstanbul Aydın Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İletme Ana Bilim Dalı, Mahalli İdareler ve Yerinden Yönetim Bilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- LAMBA, Mustafa (2012) "Yerel Yönetişimde Farkındalık: Antalya İli Örneği", Süleyman Demirel Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, cilt:17, sayı:1, s.500-501.
- ÖZDEN, M. Sinan (2010) "Yerel Katılım Mekanizmalarının Güçlendirilmesi Mevcut Durum Tespiti Çalışması", Türkiye'de Yerel Yönetim Reformu

Uygulamasının Devamına Destek Projesi (LAR II. Aşama), http://www.lar.org.tr/uploaded/ dosyalar/cb8d1b7d40fb8d6751df908adde90fb0.pdf (Erişim Tarihi:10.02.2015).

- TORLAK, S. Evinç ve ÖNEZ, Zuhal (2005) "Bir Katılım Modeli Olarak Yerel Gündem 21'e Bakış", (Ed. Hüseyin Özgür ve Muhammet Kösecik), Yerel Yönetimler Üzerine Güncel Yazılar-I (Reform), Ankara: Nobel Yayını.

KENT KONSEYLERİNİN SOSYAL MEDYA KULLANIMI ÜZERİNE KARŞILAŞTIRMALI BİR DEĞERLENDİRME (KÜÇÜKÇEKMECE VE YENİMAHALLE KENT KONSEYLERİ)

Ali ŞAHİN
Doç. Dr., Selçuk Üniversitesi
İ.İ.B.F., Kamu Yönetimi Bölümü
alisahin@selcuk.edu.tr

Adnan SÖYLEMEZ
Öğr. Gör., Selçuk Üniversitesi
Sosyal Bilimler Meslek Yüksek Okulu
Yönetim ve Organizasyon Bölümü
soylemez@selcuk.edu.tr

Yasin TAŞPINAR
Arş. Gör., Selçuk Üniversitesi
İ.İ.B.F., Kamu Yönetimi Bölümü
yasintaspinar@selcuk.edu.tr

ÖZET

Kentleşme ile birlikte kentlerin vizyonunun yükseltilmesi, o kentte yaşayanların o kente karşı bir sahiplenme bilincinin geliştirilmesinin yanı sıra kent ve kentli haklarının korunması, kalkınma ve ekolojik duyarlılığın sürdürülebilirlik yaklaşımı çerçevesinde ele alınması ile şeffaf ve hesap verebilir kent yönetimlerinin hayata geçirilmesi gündeme gelmiş olup, bu amaçla Belediye Kanunu'nun içerisine dâhil edilen ve daha sonra da çıkarılan yönetmelik ile amaçları, faaliyet alanlarının sınırları belirlenen kent konseyleri halen birçok yerel yönetim birimi ile birlikte faaliyetlerini sürdürmektedirler. Kent konseyleri yerel kişi ve kuruluşların kendileri ile ilgili olarak karar alabilmeleri ve bu konuda belediyelere fikir ve düşünce üretebilmeleri amacıyla hayata geçirilmiş yapılardır. Bu bakımdan kent konseylerinin kendi faaliyet alanları ile ilgili olarak sosyal medya özelinde Twitter'ı kullanarak içerik oluşturmaları önemli bir faaliyet alanıdır. Sosyal medya, içeriğin kullanıcısı tarafından oluşturulması ve karşılıklı etkileşime girilebilmesi nedeniyle şahıslar ile kurumlar tarafından sıklıkla kullanılan

internet uygulamalarının en popüleridir. Bu açıdan halka en yakın kurumlar olan yerel yönetimler halkla iletişimi sıklıkla ve sürekli bir şekilde devam ettirebilmeleri açısından sosyal medyayı kullanmaktadırlar. Kente ilişkin temel stratejilerin ve faaliyet planlarının belirlenmesinde ve tüm kenti kapsayan ortak bir aklın oluşturulmasına büyük katkılar sağlayan kent konseyleri açısından özellikle büyükşehir bünyesinde olan ilçe kent konseylerinin önemi büyüktür. Kentleşme, yapılaşma, çevresel duyarlılık konuları son yıllarda halkın gündeminde büyük bir yer kaplamaktadır. Bu konularda kent konseylerinin ön plana çıkması, alınan kararların tabana yayılması ve yerel halkın etkileşim içerisinde olduğunu bilerek kararlarda aktif olduğunu bilmesi kent yaşamının sağlıklı ve doğru bir düzlemde ilerlemesi için de önem arz etmektedir. Bu çalışmada Küçükçekmece ve Yenimahalle ilçeleri ele alınarak bu iki ilçede faaliyette bulunan kent konseylerinin Twitter'ı hangi amaçlarla kullandıkları, hangi konularda duyuru ve faaliyetlerde bulundukları işlenmiştir. Araştırmanın yöntemi olarak söz konusu ilçe kent konseylerinin resmi Twitter hesaplarında paylaşılan konular içerik olarak bölümlere ayrılmıştır. Bu bölümlerin her birinde paylaşılan konu ve gündemlerin kaç kişi tarafından tekrar paylaşıldığı veya beğenilip beğenilmediği hususları ele alınmıştır. Ayrıca bu hesapların kaç kişi tarafından takip edildiği ve vatandaşların hangi konularda etkileşimde bulunduğu da değerlendirmeye tabi tutulmuştur. Tüm bu verilerin ve analizlerin sonucunda her iki ilçe kent konseyinin bir karşılaştırması yapılarak hangi konseyin daha aktif, daha etkileşime açık olduğu neticeleri değerlendirilmiştir.
Anahtar Kelimeler: Sosyal Medya, Kent Konseyi, Twitter, Belediye, Büyükşehir

GİRİŞ

Bilgi ve iletişim teknolojileri alanında yaşanan baş döndürücü gelişmeler ve internetin yaygınlaşması ile birlikte bilgi ve iletişim teknolojileri, insan yaşamının her aşamasında etkili olmaya başlamıştır. İnternet ve bilgi iletişim teknolojileri bireylerin günlük yaşantısını kolaylaştırmakta, insanlar kendilerini daha özgür ve rahat bir şekilde ifade edebilmektedir. İlk zamanlar sadece bilgi alma, sohbet etme ve zaman geçirme üzerine temellenen web uygulamaları; bugün nihai kullanıcıların da içerik üretebilmelerine, hatta farklı kullanıcılarla etkileşime geçerek kendi bireysel alanlarını oluşturabilmelerine olanak sağlamıştır.

Web 2.0 olarak adlandırılan içerik üreterek farklı kişi, kurum veya kullanıcılarla etkileşime geçme hali artık günümüzde sosyal medya olarak adlandırılmaktadır. Sosyal medya platformları veya uygulamaları ilk başlarda yalnızca blog olarak adlandırılan kişisel amatör web siteleri yoluyla kullanıcıların görüş, yorum ve paylaşımlarının yayılmasına yönelik bir işlev görmekteydi. Şimdilerde ise hem içerik olarak daha kısa ve özlü

cümleler hem de görsel açıdan video ve fotoğraflarla zenginleştirilmiş uygulamaların önü açılmıştır. Yeni durumda kullanıcılar, çok uzun yazılar yerine kısa ve vurgulayıcı metinlere odaklanmışlardır. Sosyal medya uygulamalarının günümüzde en çok tercih edilenlerinden bir tanesi de Twitter[1] olarak adlandırılan ABD merkezli bir sosyal medya uygulamasıdır.

Bu uygulama daha önceleri yalnızca bireysel kullanıcılar tarafından tercih edilirken şimdilerde ise kurumsal kullanıcılar açısından da önem arz eden bir konuma kavuşmuştur. Kurumlar içinde istihdam edilen sosyal medya uzmanları[2] sayesinde kurumsal faaliyetler hakkında bilgi vermeden; kullanıcılarla etkileşime geçmeye kadar birçok alandaki kurumsal halkla ilişkiler çalışması sosyal medya üzerinden yürütülmektedir.

Özellikle halka en yakın kamu kurumları olan yerel idareler, bu konuda daha çok ve daha sık bir şekilde sosyal medya platformlarını kullanmaya başlamışlardır. Kişilerin her an kurumlarla ilgili bilgi alabilme, şikâyette bulunabilme veya isteklerini belirtebilme gibi birçok yasal hakkını bu yolla kullanabilmesi imkânı doğmuştur.

1. SOSYAL AĞLAR VE SOSYAL MEDYA

Günümüzün sanal ortam kullanıcıları tarafından bir alışkanlık haline gelen sosyal medya kullanımı, her kültürden ve her kesimden geniş kitlelerin, sosyal taleplerine yanıt verirken; aynı zamanda bu ortamı eleştirenlerin odak noktasında bulunmaktadır. Yeni iletişim ortamlarının gelişmesi ve her kesimden bilgi iletişim teknolojilerine olan ilginin artması, sosyal medyanın gücünü arttırmakta, sosyalleşme kavramına da yeni bir boyut kazandırmaktadır (Vural ve Bat, 2010: 3349).

1 Twitter; 140 karakterden oluşan tweet adı verilen internet kısa mesajlarının gönderildiği ve başkalarının mesajlarının okunabildiği bir mikro-blog servisidir.

2 İnsan kaynakları bültenlerinde veya iş ilanlarında sık sık karşımıza çıkan "Sosyal Medya Uzmanlığı"nın iş tanımı şu şekilde yapılmaktadır: - Sosyal Medya Hesaplarının yönetiminin yapılması, yön verilmesi / İnteraktif alanda kullanıcı destek faaliyetlerinin yürütülmesi, destek e-postalarında ilk irtibat noktası olması / Kullanıcı topluluğunun sağlıklı büyümesinin sağlanması, kullanıcı gruplarındaki tartışmalara yapıcı ve keyifli bir şekilde yön verilmesi / Görev tanımı verilecek sitenin ürünlerinin sosyal ağlarda, bloglarda, forumlarda temsil edilmesi, bizi ilgilendiren içeriklere cevap ve yorumlar yazarak ürünlerimizin ve marka değerlerimizin iletişiminin yapılması, sosyal medya hesaplarımızın günlük yönetimine katkıda bulunulması / Kullanıcı öngörüleri, ürün problemleri ve fikirlerinin tespit edilerek ilgili kişilerle paylaşılması / Bloglar, bültenler, forumlar, tanıtım sayfaları gibi iletişimlerin editörlüğünün ve yazarlığının yapılması (Alıntı yapılan iş ilanı: Hürriyet İnternet Grubu).

Bugün 21. yüzyıla dönük değerlendirmeler yaparken kullandığımız "bilgi toplumu" kavramının temel dinamiği, sanayi devrimi sonrasında şekillenen sanayi toplumlarıdır. Bir başka ifadeyle, sanayi toplumunun kurum ve kurallarını yaşamayan bir toplumun, gerçekleşmekte olduğunu varsaydığımız bilgi toplumunun kurum ve kurallarına ulaşması pek de mümkün değildir. Yani tarım toplumu kimliğinden bilgi toplumu kimliğine bir sıçrama hiçbir toplum için olası görülmemektedir. Kuşkusuz tüm toplumlar dinamik yapılardır ve sürekli bir değişme halindedirler (Nair, 2009: 311). Bu bağlamda toplumların farklılaşması, günün şartlarına ayak uydurması gerekmektedir.

İnternet, doğası gereği kullanıcıların fikirlerini ve görüşlerini özgürce ifade edebildiği bir platform yaratmıştır. Bu açıdan işletmelerin de kendi ürün ve hizmetleri hakkında oluşan olumlu/olumsuz fikir birliği ya da görüş ayrılıklarından haberdar olma ve bunlara yönelik yeni iş planları ve stratejiler gerçekleştirme gerekliliği duyması, içinde yaşadığımız iletişim ve teknoloji çağının doğal bir parçasıdır. İşletmeler genel olarak dijital pazarlama adı altında yürüttükleri çalışmalar neticesinde hem müşterilerle olan karşılıklı iletişimlerini kuvvetlendirip onların görüşlerini öğrenme fırsatını yakalamakta, hem de kendi markalarının değerliliği noktasında marka imajına yönelik olarak pozitif bir katkı sağlama şansına sahip olmaktadırlar. Ayrıca işletmeler, kendi iş süreçlerini, müşterilerle olan eşzamanlı bilgi alışverişi sayesinde revize etme imkânına kavuşarak, onların istek ve ihtiyaçlarını karşılamak ve tatmin etmek noktasında önemli bir avantajı ellerinde bulundurmaktadırlar (Bulunmaz, 2011: 21).

Elbette ki kamu kurumları da sosyal medya alanından uzak kalmamışlardır. Türkiye'de ise kamu kurumları açısından sosyal medyanın yeni keşfedildiği ve uygulamaların halkla ilişkiler faaliyetleri içinde değerlendirildiği görülmektedir. Sosyal medyanın "nasıl kontrol edilebileceği" sorusuna kesin bir cevap verilemiyor olması, kamu yönetiminin sosyal medya uygulamalarından uzak durmasına neden olmaktadır. Son yıllarda kamu kurumlarının bilişim teknolojilerine yaklaşım değişikliği

göz önüne alındığında, sosyal medya uygulamalarında bir artışın olacağı öngörülmektedir (Yağmurlu, 2011: 11).

2. DİJİTAL VATANDAŞLIK VE YEREL YÖNETİMLERDE SOSYAL MEDYA KULLANIMI

Sosyal medya araçları sayesinde artık dünyanın birçok noktasından arkadaşlar edinilebilmektedir. Söz konusu arkadaşlar ile bilgi alışverişinde bulunulabilmekte, ortak duygular, hobiler, eğlenceler ve kültürler paylaşılabilmektedir. Bu da biz kullanıcıları "internet vatandaşı" yapmaktadır. İnternet vatandaşlığının ise kendine göre kuralları ve sınırları vardır.

Dijital vatandaşlık sayesinde artık eski tip şikâyet ve protesto yöntemleri ortadan kalkmıştır. İnsanlar evlerinin konforunda yazdıkları bir mesaj ile markaları veya kurumları zor durumda bırakabilmekte; ciddi prestij kayıplarına yol açabilmektedir (Banko ve Babaoğlan, 2014: 10). Demspey (2009)'e göre sürekli olarak sosyal ağları kullanan, her zaman bağlantılı olan ve giderek daha talepkâr hale gelen dijital kullanıcıların bilgi ihtiyaçlarını karşılamak zor bir görevdir (Tonta, 2009: 745). Gerçekte sosyal medyanın içeriğine hükmeden "sosyal"lik olgusu, günümüzün iletişim algısında köklü değişimlere neden olmakta; e-postalar, anlık mesajlaşmalar ve e-öğrenme platformları ile geri dönülmez bir noktaya taşınmaktadır (Ertaş, 2015: 18).

Van Dijck ve Wigand, yerel yönetimlerin Twitter kullanma nedenlerini aşağıdaki gibi sıralamışlardır (Tarhan, 2012: 85):

- Telefonda ya da kısa konuşma gibi fakat tek bir kişiye ya da web sayfası ara yüzüne bağlı olmayan sohbet ve diyalog özelliği,
- Belli kullanıcılarla işbirliği ve değişimin mümkün olabilmesi,
- Bloglardaki gibi *öz ifade ve öz iletişimi* mümkün kılması,
- Statü güncelleme ve kontrol etmeye imkân tanıması,
- Bilgi ve haber paylaşımı imkânları sunması,
- Konum, ilgi alanları ve bağlantılara bağlı olarak pazarlama ve reklam olanağı,
- Mesajların iletilmesinde gayri resmi iletişime imkân vermesi,

- Vatandaşların ilgili birimler ve yetkililere kolay erişiminin mümkün olması.

Bunun yanısıra yerel yönetimlerin neden sosyal medyayı kullanmaları gerektiği ve sosyal medyadan elde edilecek faydalar ise şunlardır (Taşçı, 2010: 74):

- Sosyal medyada yerel yönetimlerin kurumsal yapılarının, yöneticilerinin ve yöre hakkında yapılan olumsuz değerlendirmelerin takip edilerek, çözüme kavuşturulabilmesi,
- Yerel yönetimin etki alanındaki kişiler ve kurumlarla pozitif iletişim ortamları oluşturarak yerel yönetimlerin etki alanındaki görev ve sorumluluklarının daha iyi yerine getirilebilmesi.

Tüm bu sosyal medya faaliyetlerinin gerçekleştirilebilmesi içinse belirli aşamaların uygulanması gerekmektedir. Bu uygulamalar (Sarıgül, 2013: sosyalpedia.com):

- Yönlendirici ekip ve bütçe oluşturmayı,
- Etik kuralları belirlemeyi,
- Katılımcılığı teşvik etmeyi,
- Kalıcı bilgiler ve tanımlamalar oluşturmayı,
- Zengin, güncel, faydalı ve doğru bilgiler ve içerikler girilerek yayınlanmasını gerektirmektedir.

Sosyal medyanın yerel yönetimler ve vatandaşlar arasında bir iletişim ve etkileşim mekanizması olarak kullanılmasında ortaya eksiklikler ve yetersizlikler çıkmaktadır. Bu yetersizlikler ve eksikler yalnızca yerel yönetimlerin sosyal medya kullanımı ile açıklanamamaktadır. Bunun yanı sıra yerel halkın sosyal mecralara sosyal, ekonomik gerekçelerle uzak kalmaları yerel duyarlılığın da düşük olmasına bir neden olarak gösterilebilir (Karaçor ve Tekin, 2015: 84).

3. KÜÇÜKÇEKMECE VE YENİMAHALLE KENT KONSEYLERİ'NDE SOSYAL MEDYA KULLANIMI ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA

Katılımcı demokrasinin yerel düzeyde uygulanmasına yönelik oluşumların başında gelen kent konseyleri, "herkesin görüşlerini açık-

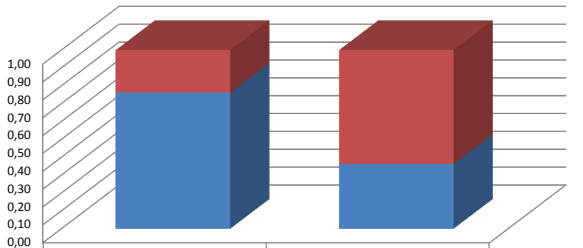
lama fırsatı bulabileceği bir platform" olarak tanımlanmıştır (Kocaoğlu, 2015: 112). Kent konseyleri gerek merkezi yönetim gerekse yerel yönetim ve yerel halk adına olumlu sonuçlara ulaşmamızı sağlamaktadır. İlk olarak, merkezi yönetim ve yerel yönetim arasındaki iletişimi gerçekleştirmektedir. İkinci olarak, yerel yönetimlerle yerel halk arasındaki iletişimi gerçekleştirerek yerel yönetimlerin faaliyetlerinin hem meşruiyetini sağlamakta hem de bunların duyurulması görevini gerçekleştirmektedir. Nihayetinde, yerel yönetimler yerel halkın düşünceleri doğrultusunda hareket ettiğinden gerçekleştirdikleri faaliyetler halkın istediği faaliyetler olmaktadır (Kestellioğlu, 2011: 70). Kent konseyleri, toplumun her kesiminden grupların karar süreçlerine katılımını sağlayarak kent sorunlarının ortaya konulması ve çözüm geliştirilmesi için bir araya gelinmesine olanak sağlamaktadır (Söylemez ve İlkhan Söylemez, 2011:269).

04.07.1987 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanan 3392 Sayılı Kanunla Bakırköy ilçesinden ayrılarak kurulmuş bir ilçe olan Küçükçekmece Belediyesi'nin hizmet alanının yüzölçümü 118 km^2'dir. Sahil uzunluğu 7 km olan ilçenin il merkezine uzaklığı 23 km'dir. İlçe nüfusu, 2014 yılı "Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi" verilerine göre 748.398 kişidir (kucukcekmece.bel.tr).

Bugün Ankara ilinin içerisinde kalan Yenimahalle ilçesi ise 1950 yıllarında dar gelirli işçi ve memur vatandaşları konut sahibi yapmak gayesi ile ikişer katlı olarak kurulmaya başlamıştır. Hızlı bir büyüme gösteren Yenimahalle, 1 Eylül 1957 tarihinde ilçe merkezi haline getirilmiştir. İlçenin yüzölçümü 359 km^2'dir. Atatürk tarafından 5 Mayıs 1925 tarihinde kurulan Atatürk Orman Çiftliği ilçe sınırları içerisindedir (Ceylan, 2012: 9-10). İlçe nüfusu, 2014 yılı "Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi" verilerine göre 608.217 kişidir.

3.1. İstatistiksel Bilgiler

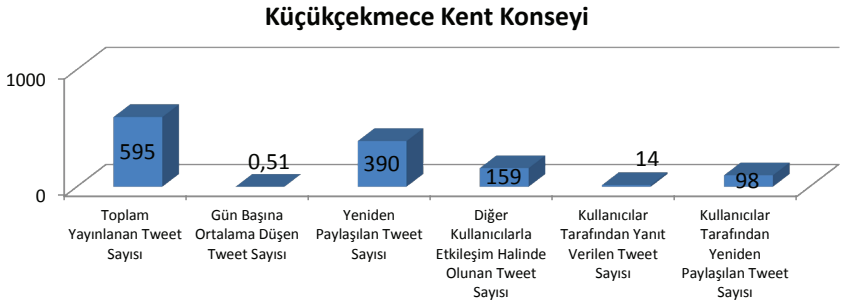
Tablo 1: Kent Konseylerinin Hesap Takip Sayıları

	Küçükçekmece Kent Konseyi	Yenimahalle Kent Konseyi
Takip Edilen Sayısı	76	356
Takipçi Sayısı	244	203

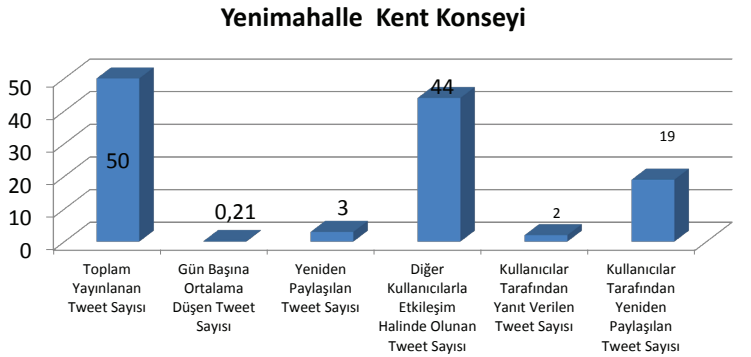
Tablo 1'de görüldüğü üzere; Küçükçekmece Kent Konseyi'nin takip ettiği 76 kullanıcı söz konusu iken, Yenimahalle Kent Konseyi ise 356 kullanıcıyı takip etmektedir. Takipçi sayılarında yine Yenimahalle Kent Konseyi kullanıcı hesabının 356 takipçisi varken, Küçükçekmece Kent Konseyinin 203 takipçisi bulunmaktadır. Bu oranlar üzerinden karşılaştırma yapıldığında Küçükçekmece Kent Konseyi'nin hesabında, her bir takip edilen kullanıcıya karşılık 3 takipçi bulunmaktayken; Yenimahalle Kent Konseyi'nde ise tersine her 2 takipçiye karşılık 3 takip edilen kullanıcı söz konusudur. Takip edilen sayısı, takipçi sayısında %75 daha fazla yekûnu oluşturmaktadır.

Tablo 2: Küçükçekmece Kent Konseyi'nin Twitter Kullanımı

Tablo 2'ye göre; Küçükçekmece Kent Konseyi'nin 21 Kasım 2011-02 Şubat 2015 tarihleri arasında sosyal medya uygulaması Twitter kullanımına baktığımızda; toplam yayınlanan tweet sayısının 595, gün başına düşen ortalama tweet'in 0,51, tekrar paylaşılan tweet sayısının 390, diğer kullanıcılarla etkileşime girilen tweet sayısının 159, farklı kullanıcılar tarafından yanıt verilen tweet sayısının 14, kullanıcılar tarafından ilgili konseyin paylaşımlarının çoğaltılarak yeniden paylaşıldığı tweet sayısının ise 98 olduğu ortaya konulmuştur.

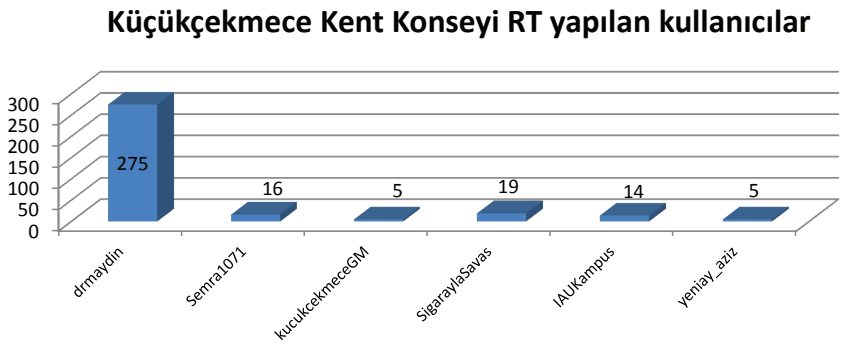
Tablo 3: Yenimahalle Kent Konseyi'nin Twitter Kullanımı

Tablo 3'e göre; Yenimahalle Kent Konseyi'nin 12 Mayıs 2014-02 Şubat 2015 tarihleri arasında sosyal medya uygulaması Twitter kullanımına baktığımızda; toplam yayınlanan tweet sayısının 50, gün başına düşen ortalama tweet'in 0,21, tekrar paylaşılan tweet sayısının 3, diğer kullanıcılarla etkileşime girilen tweet sayısının 44, farklı kullanıcılar tarafından yanıt verilen tweet sayısının 2, kullanıcılar tarafından ilgili konseyin paylaşımlarının çoğaltılarak yeniden paylaşıldığı tweet sayısının ise 19 olduğu ortaya konulmuştur.

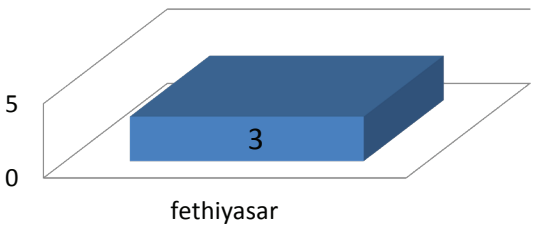
Her iki konseyin Twitter kullanım tarihlerindeki fark, tweet sayılarına yansımaktadır. Yaklaşık olarak iki konseyin de Twitter kullanma tarih aralığı 903 güne tekabül etmektedir.

Tablo 4: En çok Yeniden Paylaşımı Yapılan Kullanıcılar (Küçükçekmece Kent Konseyi)

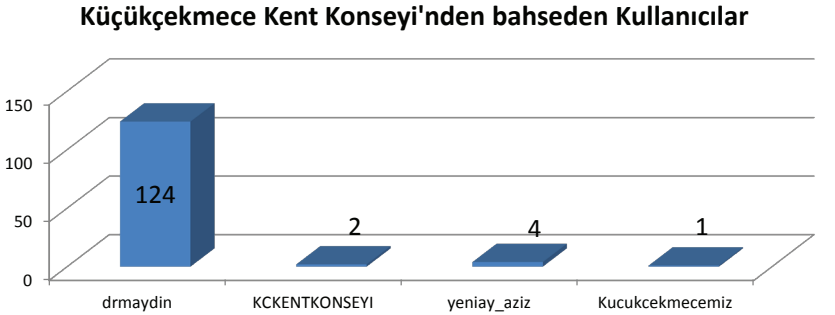
Küçükçekmece Kent Konseyi'nin en çok yeniden paylaşım yaptığı kullanıcılara baktığımızda söz konusu kullanıcıların kent konseyi başkanı, gençlik meclisi, sigarayla savaş birimi ile ilçede meskûn özel bir üniversite ve ardından ise belediye başkanının geldiği görülmektedir.

Tablo 5: En çok Yeniden Paylaşımı Yapılan Kullanıcılar (Yenimahalle Kent Konseyi)

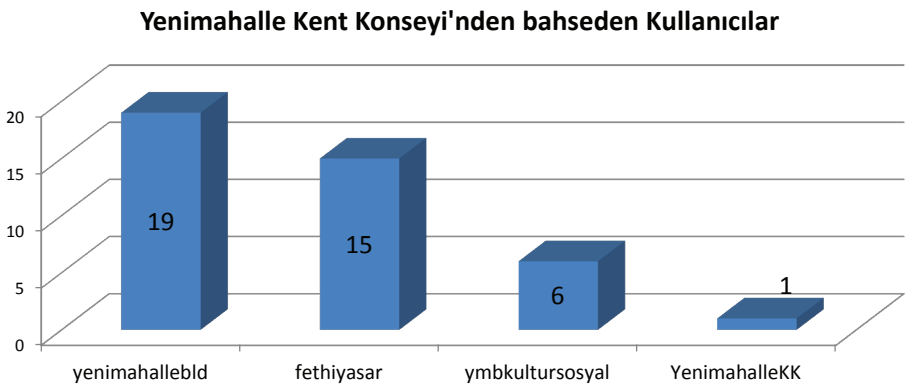
Yenimahalle Kent Konseyi'nin yeniden paylaşımlarında ise yalnızca fiili belediye başkanının hesabından yapılan paylaşımlarının yeniden yayımının yapıldığı tespit edilmiştir.

Tablo 6: En Çok Hangi Kullanıcıların Bahsettiği (Küçükçekmece Kent Konseyi)

Yeniden paylaşımların ardından kent konseyinin faaliyetlerinden alıntı yapan ve etkileşime giren kullanıcılara baktığımızda ise kent konseyi başkanının ilk sırada olduğunu görmekteyiz.

Tablo 7: En Çok Hangi Kullanıcıların Bahsettiği (Yenimahalle Kent Konseyi)

Yenimahalle Kent Konseyi'nde ise 21 Kasım 2011 tarihinden itibaren sosyal medya uygulaması Twitter'ı kullanan Küçükçekmece Kent Konseyi, bu dönemde özellikle Kent Konseyi Başkanı'nın aynı zamanda ilçe sınırları dâhilinde faaliyet gösteren İstanbul Aydın Üniversitesi'nin mütevelli heyeti başkanı olması dolayısıyla söz konusu üniversite ile ilgili ve kent konseyinin kişisel Twitter hesabıyla çok daha fazla etkileşime girilmiştir. 02 Şubat 2015 tarihine kadar 595 adet paylaşım yapılmış bu paylaşımlarda yapılan ve düzenlenen etkinlikler ile ilgili olarak bilgilendirme faaliyeti yürütülmüştür.

12 Mayıs 2014 tarihinden bu yana Twitter üzerinden paylaşımlarda bulunan Yenimahalle Kent Konseyi'nin hesabından 02 Şubat 2015 tarihine kadar ancak 50 paylaşım ve bildirimde bulunulmuştur.

DEĞERLENDİRME VE SONUÇ

Sosyal medya platformları yerel demokrasi açısından öneme haiz olan yerel organizasyonlar için bulunmaz bir fırsattır. Yerel halkın zaman ve mekân kavramı olmaksızın bir kuruma rahatlıkla ulaşabilmesi ve mesajının da (istek, şikâyet, öneri, vb.) diğer yerel halktan kişilerce görülebilmesi kişinin önemsenme, dikkate değer görülme ve vatandaş olma bilincine ulaşması açısından dikkate değer bir göstergedir.

Her iki ilçe kent konseyinin sosyal medya uygulaması Twitter'ı nasıl kullandıkları üzerinde durduğumuzda; öncelikle belediyelerin faaliyet, etkinlik ve kişisel olarak belediye başkanlarının gündemlerini takip ettikleri görülmektedir. Sosyal medya uygulamalarının bir etkinlik ve duyuru aracı olarak kullanılmasının yerine vatandaşlarla etkileşime girilerek daha iyi bir hizmet için aracı olması ve bu yönde kanalize edilmesi daha doğru olacaktır.

Sosyal medya uygulamalarının belediyelerin bir icraat duyuru platformu olarak planlanması yerine beldeki sosyal tarafların etkileşime girebilmeleri için bir araç olması kararı daha doğru olacaktır. Kent konseyleri bu açıdan belediyelerin faaliyetlerinin duyurucusu ve destekleyicisi olmaktan çok belediyelerin faaliyetlerine karşı eleştirel bir bakış açısı geliştirebilirler ise yerel demokrasi için önemli bir kazanım olacaktır.

KAYNAKÇA

- AKGÜL, Mustafa (2015) "İnternet Filtre Raporu, http://akgul.bilkent.edu.tr/IK/IK-filtre-raporu.pdf (Erişim Tarihi: 09.02.2015)
- BANKO, Meltem ve BABAOĞLAN, Ali Rıza (2004) Gezi Parkı Sürecine Dijital Vatandaş'ın Etkisi, http://www.geziparkikitabi.com/ekitap/GeziParkiKitabi.pdf (Erişim Tarihi: 2014).
- BULUNMAZ, Barış (2011) "Otomotiv Sektöründe Sosyal Medyanın Kullanımı ve Fiat Örneği", Global Media Journal Turkish Edition, sayı:2, cilt:3, ss.19-50.
- CEYLAN, Mehmet Ali (2012) İlçemiz Yenimahalle, Ankara: Yenimahalle Belediyesi Yayınları.
- ÇANKAYA, Mehmet Nuri (2015) Twitter Nedir? Nasıl Kullanılır? http://www.nuricankaya.com/default.asp?gunluk_id=483 (Erişim Tarihi: 09.02.2015)
- ERTAŞ, Handan (2015) "Kamu Politikasının Sivil Aktörleri Bağlamında Sosyal Medya", (Ed. Handan ERTAŞ), Kamu Yönetiminde Sosyal Medya Konya: Palet Yayınları, ss. 15-42.
- KARAÇOR, Süleyman ve TEKİN, Ömer Faruk (2015) "Yerel Yönetimlerde Sosyal Medya Kullanımı: Konya Merkez İlçe Belediyeleri Örneği", (Ed. Handan ERTAŞ), Kamu Yönetiminde Sosyal Medya, Konya: Palet Yayınları, ss. 59-86.

- KESTELLİOĞLU, Gözde (2011) "Yerel Demokrasi ve Kent Konseyleri: Kahramanmaraş Örneği", Kent Konseyleri Sempozyumu, Bursa, ss.52-74.
- KOCAOĞLU, Mustafa (2015) "Kent Konseylerinin Katılımcı Demokrasi Uygulamaları ve Sosyal Medya Kullanımı Açısından Değerlendirilmesi", (Ed. Handan ERTAŞ), Kamu Yönetiminde Sosyal Medya Konya: Palet Yayınları, ss. 109-134.
- Küçükçekmece Belediyesi İnternet Sitesi (2015) Küçükçekmece Tarihi, "http://www.kucukcekmece.bel.tr/kucukcekmece/detay.aspx?SectionID=PMO1LxuU1hr6IoJQtL511g%3d%3d&ContentID=WEKZNfXlTb8WB0BToALrFw%3d%3d" (Erişim Tarihi: 05.03.2015)
- NAİR, Güney (2009) "Toplumsal Dönüşümler ve Sosyolojik Yaklaşımlar", 6. Ulusal Sosyoloji Kongresi Bildiri Kitabı, Adnan Menderes Üniversitesi, Aydın.
- SARIGÜL, Yunus Emre (2015) Belediyelerin Sosyal Medya Kullanımı Üzerine Öneriler, http://www.sosyalpedia.com/belediyelerin-sosyal-medya-kullanimi-uzerine-oneriler/#sthash.eu9DBLQD.dpuf (Erişim Tarihi: 25.03.2015).
- SÖYLEMEZ, Adnan ve İLKHAN SÖYLEMEZ, Duygu (2011) "Büyükşehir Kent Konseyleri Kültür Sanat Çalışma Gruplarının Faaliyetlerinin Değerlendirilmesi", Kent Konseyleri Sempozyumu, Bursa, ss.52-74
- TARHAN, Ahmet (2012) "Büyükşehir Belediyelerinin Sosyal Medya Uygulamalarına Halkla İlişkiler Modellerinden Bakmak", İletişim Kuram ve Araştırma Dergisi, sayı: 35, ss.79-101.
- TONTA, Yaşar (2009) "Dijital Yerliler, Sosyal Ağlar ve Kütüphanelerin Geleceği", Türk Kütüphaneciliği, sayı: 23, cilt: 4,ss. 742-768
- VURAL, Z.; AKINCI, Beril ve BAT, Mikail (2010) "Yeni Bir İletişim Ortamı Olarak Sosyal Medya: Ege Üniversitesi İletişim Fakültesine Yönelik Bir Araştırma", Journal of Yasar University, volume: 20(5), pp. 3348-3382
- YAĞMURLU, Aslı (2011) "Kamu Yönetiminde Halkla İlişkiler ve Sosyal Medya", Selçuk İletişim Dergisi, sayı:7, cilt:1.

BURSA KENT KONSEYİ'NİN BİLİNİRLİĞİNİN ARAŞTIRILMASI

Elif KARAKURT TOSUN
Doç. Dr., Uludağ Üniversitesi
Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu
karakurtelif@gmail.com

Enes Battal KESKİN
Dr., Bursa Kent Konseyi
keskinenes@gmail.com

Emel SELİMOĞLU
Öğr. Gör., Uludağ Üniversitesi
Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu

ÖZET

Türkiye'de 2005 yılında yürürlüğe giren Belediye Kanunu, yönetişim yaklaşımı doğrultusunda sivil toplum örgütlerinin, meslek teşekküllerinin ve kentteki diğer aktörlerin karar ve uygulamalarda yer alabilmesi amacıyla "Kent Konseyleri" uygulamasını getirmiştir. Bu yasa doğrultusunda 2006 yılında Kent Konseyleri Yönetmeliği yürürlüğe girmiştir. Bu çerçevede kent konseylerinin kurulması; Türkiye'deki belediyeler için bir zorunluluk haline gelmiştir. Bu çalışmada Türkiye'de kurulan ilk kent konseylerinden birisi olan Bursa Kent Konseyi analiz edilmiştir. 1995 yılında yerel düzeyde çoğulcu ve katılımcı demokrasi ilkelerinin hayata geçirilmesi ve kent sorunlarının demokratik bir platformda tartışılması amacıyla Bursa Büyükşehir Belediyesi'nin girişimiyle *"Şehir Danışma ve Dayanışma Konseyi"* oluşturulmuştur. Konsey, 1998 yılında yeniden yapılanarak "*Bursa Kent Konseyi"* platformuna dönüşmüştür. Bu çalışmada Bursa kentinde yaşayan kişilerin kent konseyleri ve Bursa Kent Konseyi hakkındaki bilgi düzeylerinin tespit edilebilmesi amacıyla bir saha çalışması gerçekleştirilmiştir. Yüz yüze anket tekniğinin kullanıldığı ve 2915 kişi ile görüşmenin gerçekleştirildiği saha çalışmasından çıkan sonuçlardan hareketle Türkiye'de kent konseylerinin daha bilinir ve etkin olabilmeleri yönünde önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Kent Konseyi, Bursa, Bursa Kent Konseyi, Yönetişim

GİRİŞ

Kent konseylerinin yönetim kültürümüzde yeni bir mekanizma olması, bu mekanizmanın oluşturmak istediği yeni kültürün kentlerimizde henüz oluşmamış olması, kent konseylerinin bilinirliğinin ve işlevselliğinin önündeki en büyük engellerden biri olmaktadır. Yöneten-yönetilen ekseninde şekillenen klasik yönetim anlayışının birdenbire değişmesi de düşünülemez. Vatandaşların karar alma süreçlerine aktif katılımı için oluşturulan kent konseyleri, kanunun çıkmasının üzerinden 10 yıl geçmesine rağmen, tüm kentlerde hala kurulmamıştır. Birçok kentte kent konseyi, yasak savma kabilinden kurulmakta, daha da önemlisi kent konseyi halk tarafından bilinmemektedir.

Diğer yandan, yasa (2005 yılında çıkan 5393 sayılı yasa) çıkmadan önce belediye başkanlarının kişisel inisiyatifiyle oluşturulmuş kent konseyleri bulunmaktadır. Sayıları oldukça az olan bu kent konseyleri, işlevlerini yerine getirme konusunda zaman zaman sıkıntılar yaşasa da, varlıklarını günümüze kadar devam ettirebilmiş konseylerdir. 1995 yılında temelleri atılan Bursa Kent Konseyi de bu konseylerden biridir. Bu çalışmada, Bursa kenti özelinde, vatandaşlar tarafından Bursa Kent Konseyi'nin ne oranda bilindiğinin tespit edilmesi amaçlanmaktadır.

1. TÜRKİYE'DE KENT KONSEYLERİNE GENEL BAKIŞ

Kent Konseyi Yönetmeliği'nin, kent konseyinin oluşumunu anlattığı 5.maddesinde; "*Kent Konseyleri, belediye teşkilatı olan yerlerde, mahalli idareler genel seçim sonuçlarını izleyen 3 ay içinde, 8 inci maddede belirtilen üyelerden oluşur, Kent konseyi genel kurulu ilk toplantısını yapmak üzere belediye başkanının çağrısı ile toplanır"* denilmek suretiyle, kent konseylerinin belediye olan her yerde kurulacağını belirtmektedir.

2015 yılı itibariyle, Türkiye'de 30 büyükşehir belediyesi, 51 il belediyesi, 519 büyükşehir ilçe belediyesi, 400 ilçe belediyesi ve 396 belde

belediyesi olmak üzere 1.396 belediye bulunmaktadır (e-icisleri.gov.tr, 2015). Teorik olarak; 1.396 belediye olduğuna göre, 1.396 kent konseyi de kurulmuş olmalıdır. Uygulama da ise durum oldukça farklıdır; ilçe ve belde belediyelerini hiç dikkate almasak bile, 20 civarında büyükşehir ve il belediyesinde kent konseyi hala kurulmamıştır. Daha ilginç olanı ise, Türkiye'de kurulmuş kent konseyi sayısının net olarak bilinmiyor olmasıdır. Tahmini bilgilere göre; ülkemizde hali hazırda kurulmuş bulunan kent konseyi sayısı toplam belediye sayısının %10'u civarında ve yaklaşık 150'dir (kentkonseyleribirligi.org.tr, 2015).

Kurulması kanunla emredildiği halde, kent konseylerinin kurulmuyor olması açıklanması zor bir durum olarak görünmektedir. Başka bir açıdan, kent konseyleri belirli bir demokratik kültürel altyapının sonucunda oluşturulabilecek bir platformdur. Bir diğer ifade ile kent konseylerinin çalışmalarının temel muhatabı ve aktörü konumunda olan bireylerin (vatandaşların) bu yapının içinde önemli görevleri bulunmaktadır. Bu bağlamda; demokrasiyi içselleştiren, kent halkını karar alma süreçlerine katması gerektiğine inanan yöneticilerin olduğu kentlerde ancak kent konseyleri işlevini yerine getirebilir. Diğer yandan kentte yaşayanların da; kentine sahip çıkan, kentin gelecek nesillerin emaneti olduğu düşüncesine sahip, kısaca kentlilik bilinci gelişmiş bireyler olması gerekmektedir. Böyle bireylerin olduğu kentlerde ancak kent konseyleri hayatiyet bulabilir (Keskin, 2014: 58).

2. BURSA KENT KONSEYİ

Bursa Kent Konseyi, hem yerel bir hareket, hem de uluslararası sürecin bir parçası olarak doğmuştur. Yerelde; önce birkaç mahallenin ortaklaşa merkezi biçiminde, mahalle sorunlarının tartışıldığı, çözüm önerilerinin getirildiği, vatandaş-yerel yönetim ilişkilerinin kolaylaştırıldığı, katılımcı yönetim birimleri olarak, **Semt Danışma ve Dayanışma Merkezleri (SEDAM)** kurulmuştur. SEDAM'larda başlatılan katılımcı sürecin devamında kentin tümünü kapsayan bir katılımcılığı hayata geçirmek üzere Şehir Danışma ve Dayanışma Konseyi oluşturulmuştur. Yani ço-

ğulcu ve katılımcı çabalar ile vatandaş-belediye işbirliği, tabandan tavana bir yerel örgütlenme modeli ortaya çıkarmıştır. Diğer yandan Bursa, Birleşmiş Milletler Gündem 21 küresel konseptinin bir bakıma yerel izdüşümü olan Yerel Gündem 21 Programı'na, Türkiye'nin bu programı hükümet düzeyinde desteklemesinden önce eklemlenerek, kent konseyi sürecini uluslararası işbirliği ile desteklemiştir (Bulut, 2013: 91).

1995 yılı başlarında Bursa Büyükşehir Belediyesi'nin girişimiyle "Şehir Danışma ve Dayanışma Konseyi" oluşturulmuştur. 3 ayda bir toplanan ve 104 üye ile çalışan Konsey'de; yerel yönetimler, kamu kurum ve kuruluşlarının temsilcileri, meslek odaları, demokratik kitle örgütleri, sivil toplum kuruluşlarının temsilcileri ile daha önceki yıllarda Bursa'ya vali ve belediye başkanı düzeyinde hizmet eden eski yöneticiler yer almıştır. Konsey, 1998 yılında yeniden yapılanarak ***Bursa Kent Konseyi*** platformuna dönüşmüştür (Bursa Yerel Gündem 21, 2008: 10-17).

Diğer yandan, 1995 yılında Roma'da gerçekleştirilen "Akdeniz Yerel Gündem 21" toplantısına katılan dönemin Bursa Büyükşehir Belediye Başkanı Erdem SAKER, Yerel Gündem 21 (YG 21) uygulamasını benimseyerek Bursa'ya taşımıştır. Çalışmaları koordine etmek üzere, aynı yıl ***Bursa Yerel Gündem 21 Genel Sekreterliği*** oluşturulmuştur. Bursa Yerel Gündem 21 Genel Sekreterliği ile eşgüdüm içerisinde çalışmak amacıyla; 1996 yılında Büyükşehir Belediye Meclisi'nde alınan bir kararla, **Yerel Gündem 21 Şube Müdürlüğü** kurulmuştur (Bursa Yerel Gündem 21, 2008: 10-11).

Türkiye'de YG 21 sürecini başlatan kentlerin başında gelen Bursa'daki etkileyici uygulamalar, yalnızca ülkemizde değil, dünyanın başka ülkelerinde takdirle izlenmektedir. Avrupa'daki YG 21 uygulamalarını en çok çağrıştıran modellerden biri olan Bursa'da, Belediye'nin YG 21 sürecindeki rolü bir anlamda "kurumlaşmış" ve bu süreci desteklemek üzere, Büyükşehir Belediyesi'nin bünyesinde bir "YG 21 Şube Müdürlüğü" oluşturulmuştur. YG 21 Şube Müdürlüğü, doğrudan uygulamada yer almak yerine, bünyesindeki olabildiğince geniş ve yetkin bir kadroyu ve çok

yönlü destek hizmetlerini YG 21 Genel Sekreterliği'nin kullanımına tahsis ederek, "kolaylaştırıcı" bir işlev üstlenmektedir (Emrealp, 2004: 51).

YG 21 süreci bağlamında kent konseyi, "kentine sahip çıkma", "aktif katılım" ve "çözümde ortaklık" ilkelerinin bütünlüğünde, kentleri sürdürülebilir geleceğe taşıyan bir "ortaklık modeli" olarak tanımlanmaktadır (Bursa Yerel Gündem 21, 2008: 17).

2009 yılında değişikliğe uğrayarak son şeklini alan Kent Konseyi Yönetmeliği; "*Kent konseyinde oluşturulan görüşlerin değerlendirilmek üzere ilgili belediyeye gönderilmesini"* (Madde 6) kent konseylerinin görevleri arasında saymaktadır. Bu yönetmelikten tam 10 yıl önce, 16.12.1999 tarih ve 19 sayılı Bursa Kent Konseyi Tüzüğü'nün Amaç kısmındaki 5. maddesinde, "*Konseyce alınan kararların Büyükşehir Belediyesi Meclis gündemine alınmasını sağlamak"* şeklinde hüküm yer alması oldukça dikkat çekicidir (Bursa Yerel Gündem 21, 2008: 274). Bursa'nın, bu süreçte Türkiye'nin lokomotifi işlevini gördüğü söylenirse hata edilmiş olmaz.

1995 yılında temelleri atılan Bursa Kent Konseyi, yerel karar alma mekanizmalarına halkın katılımı bağlamında YG 21 sürecinde işlevsel bir şekilde çalışmış, 2005 yılında çıkarılan 5393 sayılı Belediye Kanunu ve bu kanun çerçevesinde yayımlanan Kent Konseyi Yönetmeliği hükümleri gereğince, YG 21 çalışmaları da Kent Konseyi bünyesine taşınarak farklı bir sürece girmiştir. Bursa Yerel Gündem 21 Genel Sekreterliği bünyesindeki faaliyetler, 2009 yılından itibaren Bursa Kent Konseyi çatısı altına alınarak sürdürülmektedir (bursa.bel.tr, 2015).

Bugüne kadar 74 gündemli genel kurul toplantısı yapmış olan Bursa Kent Konseyi; çarpık kentleşmeden hava kirliliğine, depremden hızlı trene, fuar alanından kent meydanına, sıcak su kaynaklarından çevre yoluna kadar, kenti/kentliyi ilgilendiren önemli pek çok konuda ortak aklı harekete geçirmiş görünmektedir (bursakentkonseyi.org.tr, 2015).

3. BURSA KENT KONSEYİ'NİN BİLİNİRLİĞİ ARAŞTIRMASI

Türkiye'de kurulmuş ilk kent konseylerinden biri olan Bursa Kent Konseyi'nin Bursa'da yaşayan bireyler tarafından ne oranda bilindiğinin tespit edilmesi, genelde kent konseyleri özelde ise Bursa Kent Konseyi açısından önemli verilerin elde edilmesine sebep olacaktır. Bilindiği üzere, kent konseylerinin işlevsellik kazanması ancak vatandaşlar tarafından bilinip sahip çıkılmasıyla mümkündür. Kent halkı tarafından bilinmeyen bir kent konseyi, yasak savmak kabilinden kurulmuş bir kent konseyinden öte bir anlam taşımamaktadır.

3.1. Materyal ve Yöntem

Bursa Kent Konseyi'nin bilinirliğini tespit etmek amacıyla, bir alan araştırması yapılmıştır. Araştırmayla Bursa Kent Konseyi'nin, Bursa kentinde yaşayan vatandaşlar tarafından ne oranda bilindiğinin tespit edilmesi ve Bursa'da yaşayan vatandaşların kent konseylerinin yasal-yönetsel yapısı-çalışma alanları, vb. konulardaki bilgi düzeylerinin ortaya konulması amaçlanmıştır.

Alan araştırmalarında, örneklemin alındığı evreni temsil etmesi önemlidir. Bu durumda ne kadar, hangi büyüklükteki bir örneklemin evreni temsil edebileceği sorunu ortaya çıkmaktadır. Alınan örneklemin evreni temsil yeterliği bulunmadığında örnekleme hatası olur. Bu düşünceden hareketle çalışmada, Bursa Kent Konseyi'nin bilinirliliğinin mümkün olduğunca doğru tahmin edebilebilmesi hedeflenmiştir. Bu noktada anket çalışmasına konu olan ana kütlenin büyüklüğü ve ana kütleden çekilecek olan örneklemin sayısı oldukça önemlidir. Bu bağlamda araştırmacılara bir kolaylık olması bakımından a= 0.05 için ± 0.03, ± 0.05 ve ±0.10 örnekleme hataları için farklı evren büyüklüklerinden çekilmesi gereken örneklem büyüklükleri hesaplandığı Tablo 1'den yararlanılmıştır (Yazıcıoğlu ve Erdoğan, 2004).

Tablo 1: a= 0.05 İçin Örneklem Büyüklükleri

Evrenin Büyüklüğü	± 0.03 Anlamlılık Düzeyi			± 0.05 Anlamlılık Düzeyi			± 0.10 Anlamlılık Düzeyi		
	p=0.5 q=0.5	p=0.8 q= 0.2	p=0.3 q=0.7	p=0.5 q=0.5	p=0.8 q= 0.2	p=0.3 q=0.7	p=0.5 q=0.5	p=0.8 q= 0.2	p=0.3 q=0.7
100	92	87	90	80	71	77	49	38	45
500	341	289	321	217	165	196	81	55	70
750	441	358	409	254	185	226	85	57	73
1000	516	406	473	278	198	244	88	58	75
2500	748	537	660	333	224	286	93	60	78
5000	880	601	760	357	234	303	94	61	79
10000	964	639	823	370	240	313	95	61	80
25000	1023	665	865	378	244	319	96	61	80
50000	1045	674	881	381	245	321	96	61	81
100000	1056	678	888	383	245	322	96	61	81
1000000	1066	682	896	384	246	323	96	61	81
100 milyon	1067	683	896	384	245	323	96	61	81

Kaynak: Yazıcıoğlu ve Erdoğan, 2004: 50

Bursa Kent Konseyi'nin bilinirliliğinin ele alındığı saha araştırmasına dayalı çalışma, Bursa Büyükşehir Belediyesi sınırlarındaki 7 ilçede (Osmangazi, Nilüfer, Yıldırım, Gürsu, Kestel, Mudanya, Gemlik) Ocak-Şubat 2015 tarihlerinde gerçekleştirilmiştir. 7 ilçede gerçekleştirilen araştırma kapsamında 60 adet sorudan oluşan anket formunun 2915 denekle yüz yüze görüşülerek doldurulması neticesinde elde edilmiştir.

2915 kişiyle gerçekleştirilen anket çalışmasının güvenirliliği de araştırılmıştır. SPSS 22 sürümü ile yapılan anketin güvenirlilik testi için, Alfa güvenirlilik katsayısı hesaplanmıştır. Buna göre, anket çalışmasının Alfa Güvenirlilik Katsayısı; %94,8'dir.

Bursa Kent Konseyi'nin Bilinirliğinin araştırıldığı ve yüz yüze görüşme yoluyla gerçekleştirilen saha çalışmasına ilişkin veriler aşağıda sunulmuştur.

3.1.1. Araştırma Bulguları ve Analizi

Analiz yapılırken; analizin anlaşılır olmasına özen gösterilerek, lüzumsuz şekil ve tablolardan kaçınılmış, herkesin anlayabileceği açık, sade, somut ve çıktı odaklı bir yöntem tercih edilmiştir. Örneğin, nicel veriler, ilk bakışta anlaşılacak şekilde frekans ve yüzde (%) sütunları halinde basit tablolara dönüştürülmüştür.

3.1.1.1. Demografik Özellikler

Anket çalışmasına katılan bireylerin demografik özellikleri, Tablo 2'de görülmektedir. Buna göre; katılımcıların %33,1'i kadın %66,9'u erkektir. Anket çalışmasına katılan bireylerin eğitim durumuna bakıldığında; en yüksek iki oran %55,5 ile orta öğretim ve %24,9 ile üniversitedir. Katılımcıların medeni durumları ise; %60,4 evli ve %37,2 bekârdır. Dul/boşanmışların oranı ise %2,4'tür.

Tablo 2: Ankete Katılan Bireylerin Demografik Özellikleri

Cinsiyet	**Frekans**	**%**
Kadın	964	33,1
Erkek	1951	66.9
Eğitim Durumu	**Frekans**	**%**
Okuryazar değil	26	0,9
İlköğretim mezunu	478	16,4
Orta öğretim mezunu	1618	55,5
Üniversite mezunu	725	24,9
Lisansüstü	68	2,3
Medeni Durum	**Frekans**	**%**
Evli	1760	60,4
Bekâr	1084	37,2
Dul/Boşanmış	71	2,4
Toplam	2915	100,0

3.1.1.2. Kentsel Duyarlılık / İlgililik

Kent konseyleri, kentsel duyarlılığı olan, başka bir anlatımla kentlilik bilincine sahip fertlerin yaşadığı bir kentte hayatiyet bulabilir. Bu nedenle anket katılımcılarına yaşadıkları kentle ilgili olup olmadıklarına dair bazı sorular yöneltilmiştir.

Bu çerçevede anket çalışmasına katılan bireylere "Bursa kenti ile ilgili yerel bir TV, gazete veya yayın takip edip etmedikleri" sorulmuştur. Ankete katılan bireylerin bu soruda birden fazla seçeneği işaretlemesine izin verilmiştir. Bu soruya verilen yanıtlar Tablo 3'te görülmektedir. Tablodaki verilere göre; katılımcıların %37,9'u Bursa kenti ile ilgili yerel herhangi bir yayını takip etmez iken geri kalan kısmı yerel TV- radyo- gazete takip etmektedir. Takip edilen yerel medya içerisinde en yüksek oran %28,8 ile yerel televizyon olurken, ikinci sırada %17,4 ile yerel gazete ve üçüncü sırada %3,3 ile yerel radyo gelmektedir. Yerel tüm kanalları takip ediyorum diyenlerin oranı ise %21,8'dir.

Tablo 3: Bursa kenti ile ilgili yerel bir TV, gazete veya yayın takip ediyor musunuz?

		Frekans	**%**
Bursa kenti ile ilgili yerel bir TV, gazete veya yayın takip ediyor musunuz?	Hepsini (TV-gazete-radyo) takip ediyorum.	635	21,8
	Yerel TV izliyorum.	838	28,8
	Yerel gazete okuyorum.	508	17,4
	Yerel radyo dinliyorum.	96	3,3
	Hiçbirini takip etmiyorum.	1104	37,9
	Toplam	**2915**	**100,0**

Katılımcılara, yaşadıkları kentte karşılaştıkları sorunlara ne oranda duyarlı oldukları ve bu sorunlarının çözümü konusunda yetkili bir kuruluş olan belediyelerle ne oranda işbirliği içinde olduklarının tespit edilmesi amacıyla öncelikle şikâyet, öneri ya da taleplerini belediyeye iletip iletmedikleri sorulmuştur. Bu soruya cevap verenlerin %67,7'si "hayır" cevabını vermiştir.

Tablo 4: Kentsel yaşamla ilgili konularda belediyeye şikâyet, öneri ya da taleplerinizi iletiyor musunuz?

		Frekans	**%**
Kentsel yaşamla ilgili konularda belediyeye şikâyet, öneri ya da taleplerinizi çeşitli kanallar aracılığıyla iletiyor musunuz?	Evet	941	32,3
	Hayır	1974	67,7
	Toplam	**2915**	**100,0**

Kentsel yaşamla ilgili konularda belediyeye şikâyet, öneri ya da taleplerini çeşitli kanallar aracılığıyla ilettiğini ifade eden %32,3'lük ke-

sime; şikâyet, öneri ve taleplerini hangi araçlarla belediyeye ilettikleri sorulmuştur. Bu soruda kişilerin birden fazla seçeneği işaretlemelerine izin verilmiştir. Tablo 5'te görüldüğü üzere; katılımcıların %78,5'i telefon- fax- email aracılığıyla iletirken, sadece %3,6'sı kent konseyleri aracılığıyla iletmektedirler.

Tablo 5: Kentsel yaşamla ilgili konularda belediyeye şikâyet, öneri ya da taleplerinizi hangi kanalla iletiyorsunuz?

		Frekans	**%**
Kentsel yaşamla ilgili konularda belediyeye şikâyet, öneri ya da taleplerinizi hangi kanalları kullanarak iletiyorsunuz?	Telefon, fax, e-mail aracılığıyla iletiyorum.	738	78,5
	Muhtarlıklar aracılığıyla iletiyorum.	184	19,6
	STK'lar aracılığıyla iletiyorum.	61	6,5
	Kent Konseyi aracılığıyla iletiyorum.	34	3,6
	Halk günleri-halk toplantıları aracılığıyla iletiyorum.	55	5,9
	Toplam	**940**	**100,0**

3.1.1.3. Kent Konseyleri Hakkındaki Genel Bilgi Düzeyi

Katılımcıların, yönetim kültüründe yeni bir anlayışı ifade eden kent konseyleri hakkında ne düzeyde bilgi sahibi olduklarını tespit etmeye yönelik genel bazı sorular sorulmuştur. Bu bağlamda Bursalı vatandaşlara kent konseyinden haberdar olup olmadıkları sorusu yöneltilmiş, alınan cevaplar Tablo 6'da sunulmuştur. Buna göre katılımcıların %73,2'lik büyük bir kısmı kent konseyini duyduğunu belirtmiştir. Kent konseyinden haberdar olmayanların oranı ise %26,8'dir.

Tablo 6: Kent konseyini duydunuz mu?

		Frekans	**%**
Kent konseyini duydunuz mu?	Evet	2133	73,2
	Hayır	782	26,8
	Toplam	**2915**	**100,0**

Anket çalışmasında bireylerin kent konseylerinin yasal yapısı hakkında ne oranda bilgi sahibi oldukları da araştırılmıştır. Bursa'da yaşayan ve anket çalışmasına dâhil olan bireylerin kent konseylerinin kurulmalarının zorunlu olduğunu bilip bilmediklerini öğrenebilme amacıyla yöneltilen soruda katılımcıların %51'i kent konseylerinin kurulmasının isteğe bağlı olduğunu düşünmektedir. Zorunlu olduğunu düşünenle-

rin oranı ise %18'8'dir. Fikrim yok seçeneğinin %30,2 düzeyinde olması ise, kent konseylerinin toplumun gündemine tam olarak girmediğinin bir göstergesi olarak okunabilir. Bu soruyla bağlantılı olarak sorulan Türkiye'deki tüm kentlerde kent konseyinin olup olmadığı konusundaki soruya verilen cevaplar ise Tablo 8'de görüldüğü üzere; %35,5'lik bir kesim kent konseylerinin ülkedeki tüm illerde bulunmadığını belirtmektedirler.

Tablo 7: Kent konseylerinin kurulması yasal bir zorunluluk mudur?

		Frekans	**%**
Sizce kent konseylerinin kurulması yasal bir zorunluluk mudur yoksa kent yöneticilerinin isteğine bağlı olarak kurulmuş bir oluşum mudur?	Yasal zorunluluktur.	400	18,8
	İsteğe bağlıdır.	1086	51
	Fikrim yok.	646	30,2
	Toplam	**2132**	**100,0**

Tablo 8: Türkiye'deki tüm illerde kent konseyi bulunmakta mıdır?

		Frekans	**%**
Sizce Türkiye'deki tüm kentlerde (illerde) Kent Konseyi bulunmakta mıdır?	Evet	514	24,1
	Hayır	757	35,5
	Fikrim yok	861	40,4
	Toplam	**2132**	**100,0**

"Kent Konseyi'nin yönetsel yapısı nasıldır?" sorusuna verilen cevaplar Tablo 9'da görülmektedir. Buna göre; kent konseyi bir sivil toplum kuruluşudur, diyenler ilk sıradadır ve oranları %32,4'tür. Kent konseyi bir belediye kuruluşudur, diyenlerin oranı %25,2'dir. Kamu kuruluşudur, diyenler %8,0, özel sektör kuruluşudur cevabını verenler ise; %3,8'dir.

Tablo 9: Kent konseyinin yasal/yönetsel yapısı nasıldır?

		Frekans	**%**
Sizce kent konseyinin yasal/ yönetsel yapısı nasıldır?	Kamu kuruluşudur.	171	8,0
	Sivil toplum kuruluşudur.	692	32,4
	Özel sektör kuruluşudur.	81	3,8
	Belediye kuruluşudur.	537	25,2
	Hiçbirisi	26	1,2
	Fikrim yok	625	29,3
	Toplam	**2132**	**100,0**

Kent konseyi genel kurulunun kimlerden oluştuğu sorulduğunda ise katılımcılar, bu soruya büyük oranda (%42,8) "fikrim yok" cevabını vererek, bu konuda bilgi sahibi olmadıklarını ifade etmektedirler.

Tablo 10: Kent konseyi genel kurulu kimlerden oluşmaktadır?

		Frekans	**%**
Kent konseyi genel kurulu kimlerden oluşmaktadır?	Kamu kurumu ve muhtarlık temsilcileri	149	7,0
	Siyasi parti ve STK temsilcileri	241	11,3
	Üniversite temsilcileri	47	2,2
	Gönüllü temsilcileri	351	16,5
	Hepsi	471	22,1
	Fikrim yok	911	42,8
	Toplam	**2132**	**100,0**

3.1.1.4. Bursa Kent Konseyi'nin Bilinirliği

Katılımcılara bu çalışmanın temel konusu olan ve araştırmanın yapıldığı Bursa kentinde 1995 yılından bu yana varlığını devam ettiren ve bu anlamda Türkiye'deki ilk kent konseyleri arasında yer alan Bursa Kent Konseyi'nin bilinirliğine dair bazı sorular yöneltilmiştir.

Bursa Kent Konseyi'nin Bursa'da yaşayan vatandaşlar tarafından ne oranda bilindiğini tespit edebilmek için "Bursa Kent Konseyi'ni duydunuz mu?" sorusu sorulmuştur. Tablo 11'den de anlaşılacağı üzere Bursa Kent Konseyi, katılımcıların %86,4'ü tarafından duyulmuştur.

Tablo 11: Bursa Kent Konseyi'ni duydunuz mu?

		Frekans	**%**
Bursa Kent Konseyi'nin duydunuz mu?	Evet	1841	86,4
	Hayır	291	13,6
	Toplam	**2132**	**100,0**

Anket çalışmasında bireylere Bursa Kent Konseyi'nin çalışma alanları sorulduğunda, ilk sırada %32,6 oranı ile dezavantajlı gruplara yönelik çalışma yapmak, kentlilik bilincinin oluşturulmasını sağlamak, kültür-sanat faaliyetlerini gerçekleştirmek, belediye faaliyetlerinde etkinliği sağlamaya yardımcı olmak ve kentin öncelikli sorunlarının tartışıldığı bir platform olmak cevabı verilmiştir. Bursa Kent Konseyi'nin çalışma alanının ne olduğu konusunda "fikrim yok" cevabını verenlerin oranı ise %27,5'tir. Tablo 12 ve Tablo 11 birlikte değerlendirildiğinde, Bursa Kent Konseyi'ni duymayanların oranı %13,6 düzeyindedir, fakat Bursa Kent Konseyi'nin çalışma alanları hakkında bilgi sahibi olmayanların oranı

%27,5'tir. Bir diğer ifade %27,5 oranında kişi Bursa Kent Konseyi'ni sadece ismen bilmekte ama hangi alanlarda çalışma yaptığı hakkında fikir yürütememektedir.

Tablo 12: Bursa Kent Konseyi hangi alanlarda çalışmaktadır?

		Frekans	**%**
Bursa Kent Konseyi hangi alanlarda çalışmaktadır?	Kadın-genç-engelli vb. gruplara yönelik çalışmalar düzenlemek	177	8,3
	Kentlilik bilincinin oluşturulmasını ve geliştirilmesini sağlamak	224	10,5
	Kültür- sanat faaliyetlerini gerçekleştirmek	227	10,6
	Belediye faaliyetlerinin (fiziksel, sosyal, hukuki ve yönetsel) etkinliğini sağlamaya yardımcı olmak	302	14,2
	Kentin öncelikli sorunlarının tartışıldığı bir platform olmak	172	8,1
	Hepsi	695	32,6
	Adını duydum ancak ne yaptığını bilemiyorum.	587	27,5
	Toplam	**2132**	**100,0**

Katılımcıların Bursa Kent Konseyi'nin gerçekleştirdiği çalışmaları ve faaliyetleri takip edip etmediğinin tespit edilmesi amacıyla sorulan soruya %23,9 oranında "evet" cevabı verilmiştir. Bursa Kent Konseyi'nin faaliyetlerini takip etmeyenlerin oranı ise %76,1 oranındadır. Bu oran Bursa Kent Konseyi açısından bir mesaj olarak algılanabilir.

Tablo 13: Bursa Kent Konseyi'nin gerçekleştirdiği çalışmaları ve faaliyetleri takip ediyor musunuz?

		Frekans	**%**
Bursa Kent Konseyi'nin gerçekleştirdiği çalışmaları ve faaliyetleri takip ediyor musunuz?	Evet	509	23,9
	Hayır	1623	76,1
	Toplam	**2132**	**100,0**

Bursa Kent Konseyi'nin gerçekleştirdiği çalışmaları ve faaliyetleri takip ettiğini belirten kişilere bu çalışmaları hangi kanallarla takip ettikleri sorulmuştur ve birden fazla seçeneği işaretlemelerine izin verilmiştir. Bu soruya cevap verenlerin %45,8'i yerel yazılı ve görsel medya aracılığı ile, %39,9'u internet aracılığıyla ve %28,9'u ise afiş-broşür- billboard aracılığıyla cevabını vermişlerdir.

Tablo 14: Bursa Kent Konseyi'nin gerçekleştirdiği çalışmaları ve faaliyetleri hangi kanallar aracılığıyla takip ediyorsunuz?

		Frekans	**%**
Bursa Kent Konseyi'nin gerçekleştirdiği çalışmaları ve faaliyetleri hangi kanallar aracılığıyla takip ediyorsunuz?	Yerel yazılı ve görsel medya aracılığı ile	233	45,8
	İnternet aracılığıyla (kent konseyi web sitesi, Facebook, Twitter, arama motorları, vb.)	203	39,9
	Bursa Kent Konseyi toplantılarına katılarak	37	7,3
	Afiş, broşür ve billboard aracılığı ile	147	28,9
	Hepsi	47	9,2
	Toplam	**509**	**100,0**

SONUÇ

Vatandaşların kentsel yönetim süreçlerine daha aktif katılabilmeleri, yönetimde söz sahibi olabilmeleri, kendilerini ilgilendiren konularda fikirlerini dile getirebilmeleri ve kentteki farklı fikirlerin tartışılabildiği, bir diğer ifade ile kentin ortak aklı olması bağlamında önemli roller yüklenen kent konseylerinin; gerek yasal-yönetsel yapıları gerek çalışma sistemleri açısından vatandaşlar tarafından ne kadar bilindiğinin vatandaşlar gözüyle irdelenmesi ihmal edilmiş bir olgudur. Ülkemizde çeşitli yönetsel mekanizmalar, belirlenen hedefler ve öncelikler doğrultusunda bireylerin refahı, huzuru ve "iyiliği" için kurgulanmış ve oluşturulmuştur. Fakat bu kurgulanma sürecinde olayın diğer tarafına yani vatandaşların tarafına geçilerek söz konusu mekanizmaların nasıl algılandığına ilişkin bir değerlendirme genellikle ihmal etmiştir. Bu çalışma bu anlamda önem arz etmektedir. Türkiye'nin ilk ve hali hazırda en aktif kent konseylerinden birisi olan Bursa Kent Konseyi'nin bu açıdan irdelenmesi diğer kent konseyleri için yol gösterici niteliktedir.

Bursa Kent Konseyi'nin Bilinirliği araştırması göstermiştir ki, Bursa Kent Konseyi, Bursa kentinde vatandaşlar tarafından yüksek bir oranda bilinmektedir. Kent konseyi bugüne kadar yaptığı çeşitli faaliyetler ve çalışmalar yoluyla Bursa halkına kendisini tanıtabilmiştir.

Bu çalışmada da tespit edilen oldukça önemli bir konu vardır ki, bu da Türkiye'deki diğer kent konseylerinin ve belki de Türkiye'deki demokratik yapının en önemli sorunlarından birisidir. Bireyin yönetsel mekanizmalara dâhil olabilmesinin önünü açıcı kurumlar ortaya konsa da genellikle bu mekanizmalara aktif olarak katılan kişilerin sayısı sınırlı olmaktadır. Ayrıca bireyler, kent konseyleri adlı bir kurumun varlığından haberdardırlar fakat bu kurumun yasal-yönetsel yapısı hakkında yeterince bilgi sahibi değillerdir.

Kent konseyleri özelinde Bursa Kent Konseyi'nin, bu yönde çalışmalar yaparak Bursa halkının daha aktif bir şekilde yönetsel süreçlere katılımını teşvik edici çalışmalar yapması, Türkiye'deki diğer kent konseyleri için bir örnek teşkil edecektir.

KAYNAKÇA

- BULUT, Tahsin (2013) Kent Konseyleri, Bursa: Ekin Yayınevi.
- Bursa Büyükşehir Belediyesi (2008) Bursa Yerel Gündem 21, Bursa: Bursa Yerel Gündem 21 Yayını.
- EMREALP, Sadun (2004) Yerel Gündem 21 Uygulamalarına Yönelik Kolaylaştırıcı Bilgiler El Kitabı, İstanbul: IULA-EMME Yayını.
- KESKİN, Enes B. (2014) "Belediyeler ve Kent Konseyleri: Temsilden Katılıma", Mimar ve Mühendis Dergisi, (76): 56-58.
- YAZICIOĞLU, Yahşi ve ERDOĞAN, Samiye (2004) SPSS Uygulamalı Bilimsel Araştırma Yöntemleri, Ankara: Detay Yayınları.
- Belediye Kanunu (2005) Kanun No. 5393, Kabul Tarihi: 3.7.2005, Resmi Gazete Tarihi: 13.07.2005.
- Kent Konseyi Yönetmeliği, Sayı:26313, Değişiklik (06.06.2009) Sayı: 27250, Resmi Gazete Tarihi: 08.10.2006.
- http://www.bursa.bel.tr/yerel-gundem-21-calismalari---bursa-kent-konseyi--olarak-devam-edecek/haber/1464/, (Erişim Tarihi: 05.03.2015)
- https://www.e-icisleri.gov.tr/Anasayfa/MulkiIdariBolumleri.aspx, (Erişim Tarihi: 01.03.2015).
- http://www.kentkonseyleribirligi.org.tr/dokuman/ulusal-rapor.pdf, (Erişim Tarihi: 01.02.2015).
- http://www.bursakentkonseyi.org.tr/?sayfa=icerik&id=17, (Erişim Tarihi: 17.02.2015).

ÖRNEKLERLE KENT KONSEYLERİNİN 3 TEMELİ VE 3 SORUNU: KATILIM, DEMOKRASİ VE YÖNETİŞİM

Gözde KESTELLİOĞLU
Arş. Gör., Erciyes Üniversitesi
İ.İ.B.F., Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü
gkestellioglu@erciyes.edu.tr

ÖZET

"Demokrasi", "katılım" ve "yönetişim" kavramları artık bilinmektedir ki ulusal düzeyde düzeni sağlamak için yerel düzeyde de önemlidirler. Kaldı ki ulus üstü bir platform olan Avrupa Birliği dahi bunun farkına varmış ve küreselleşmeye verdiği önemi yerelleşme ile temellendirmiştir. Bu nedenle de yerelde özellikle katılıma ve özerkliğe önem verilmiştir. Elbette ki bunu her devlet kendi yapısına uygun çerçevede gerçekleştirmeye çalışmıştır. Bu noktada karşımıza çıkan iki önemli çalışma AYYÖŞ (Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı) ve YG 21 (Yerel Gündem 21) olmaktadır. Türkiye de kendi çalışmalarını yapmış ve yerel demokrasi, katılım ve yönetişim için AYYÖŞ'ü de dikkate alarak kent konseylerini kurmuştur. Kent konseyleri bu kavramları bünyesinde barındırır ve halkın, sivil toplum örgütlerinin ve diğer unsurların katılımını sağlar. Böylece yerelde uygulama esnasında demokrasinin daha meşru temellere dayanmasını sağlamaktadır. Buna rağmen kent konseyleri tüm bu iyi hedeflere sahip olsa da hukuki ve uygulama sorunlarının varlığı göz ardı edilemez haldedir. Çalışmanın amacı; demokrasi, katılım ve yönetişim kavramları ve bu kavramların kent konseylerinde uygulanması ile ilgili sorunların ele alınmasıdır. Yöntem olarak yazılı metinlerin derlenmesi ve internet kaynaklarının taranması kullanılmış ve var olan bilgiler üzerinden tespitler elde edilmeye gayret gösterilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Kent Konseyi, Demokrasi, Katılım, Yönetişim

GİRİŞ

1992 Birleşmiş Milletler Rio "Yeryüzü Zirvesi" ile başlayan Gündem 21 başlıklı eylem planı her ülkenin kendi Yerel Gündem 21'ini oluşturması için çağrı olmuştur. Gündem 21'in 28. bölümünde bulunan bu çağrının etkileri Türkiye'de 1996 BM İstanbul Habitat II Konferansı'nın etkisiyle, 1997 yılı sonunda başlamıştır. Yerel Gündem 21 uluslararası platformda en etkili eylem planı olarak böylece kendini göstermeye

başlamıştır. Yerel Günden 21'in bir sonraki adımı ise kent konseylerinin oluşturulması olmuştur.

Kent konseyi "ortaklık" modelinin uygulanmaya çalışıldığı, katılımcılık, demokrasi, yönetişim özellikleriyle yerel demokrasiyi güçlendirme aracı özelliği göstermektedir. İçinde var olan yukarıda sayılan özelliklere sahip mekanizmalar olup; yerel yönetimleri, halkı ve sivil toplum örgütlerini bir araya getirip iletişim haline sevk ederek ortak bir yönetim modelini amaçlamıştır. Bu sayede merkezi yönetimin tepeden inme uygulamaları yerine, halkın istekleri doğrultusunda ve yerelin katılımıyla hizmetler gerçekleşecektir. Ancak sorun şudur ki; kent konseyi uygulaması ülkemizdeki birçok reform gibi tepeden inme şekilde gerçekleşmiştir. Bu nedenle temelinde var olan özellikler, amaçlar ve uygulama arasında sorunlar ortaya çıkmaktadır.

Buna örnek olarak halkın kent konseylerine katılım göstermemesi, öte yandan yerel yönetimlerin de halkın isteklerine kulak vermekten çok onları sadece yönetmeye çabalaması ve kent konseylerini bu amaçla sadece bir meşruiyet aracı olarak kullanması, bu esnada kent konseylerinin amacı dışında belediyenin bir alt birimi konumuna gelmesi vb. sayılabilir. Yerel Gündem 21 beraberinde şeffaflık, özerklik vb. ilkelerle de yerel demokrasiyi desteklemektedir. Buna paralel olarak elbette yerel yönetimlerde ve kent konseylerinde bu ilkeler kendilerini göstermelidir. Ancak bunlar ülkemiz yerel yönetimlerinde halen yeterince gerçekleştirilememiştir.

1. KAVRAMSAL ÇERÇEVE: KENT KONSEYLERİ İÇİN YERELDE DEMOKRASİ, KATILIM, YÖNETİŞİM

Çalışmanın tamamı ile ilgili olarak demokrasi, katılım ve yönetişim kavramlarını ve konu ile ilgili açıklamaları yapmak gerekmektedir; ancak söz konusu temel unsurumuz yerel yönetimler ve asıl olarak kent konseyleri olması nedeni ile bu kavramların genel olarak ne olduğundan kısaca söz edilecek, ardından yerelde bu kavramların ne anlam ifade ettiğine değinilerek kent konseyleri ile ilgisi kurulacaktır. Ülkemiz ile ilgili bilgilere ise sorunlar kısmında yer verilecektir.

1.1. Demokrasi: Yerel Demokrasi ve Kent Konseyleri

Demokrasi, halkın kendi kendisini yönetmesi anlamında idealize edilmiş bir kavramdır. Demokrasi kavramı, Eski Yunanca demokratia kavramından gelmekte olup demos ve kratia ya da cratos kavramlarından türetilmiştir. Demos kavramı, eski Yunanca'da deme (mahalle) sözcüğünden türetilmiş olup "mahallede yaşayan halk" anlamına gelmekteydi. Eski Yunanca'da kratia ya da cratos sözcüğü ise İngilizce'de government sözcüğü ile eş anlamlı olup "yönetim" anlamına gelmektedir. Bu biçimiyle demokrasi, halkın kendi kendisini yönetmesi anlamına gelmektedir (Ertan, 2004: 205).

Fakat eskiden mümkün olan doğrudan demokrasi büyüyen ve gelişen yerleşimler ve değişen düzenler demokrasiyi körelten bir süreç nedeni ile artık mümkün değildir. Bu süreç içerisinde her zaman demokrasi tartışmaları devam etmiş, günümüzde ise demokrasi tartışması artık küreselleşmenin bir parçası haline gelmiştir. Küreselleşme sürecinde önce uluslar üstü platformlar demokratikleşme adına ön plana çıkmışken artık bu uluslar üstü platformlar demokratikleşme için yerel yönetimlere ayrıca önem vermektedir.

Yurttaş katılımı, çoğunluk ilkesi ve önderlerin hem danışmaya önem vermesi hem de seçmene karşı hesap verme sorumluluğu duymaları demokrasi kavramının önemli öğeleridir ve yerel düzeyde de bu öneme sahiplerdir.

Yerel yönetimler, birçok noktada yerel demokrasi ve katılım için önem taşımaktadır. Yerel yönetimlerin önemi şöyle özetlenebilir:

- Yerel yönetimler, yerel hizmetlerin yürütülmesinde verimli bir metot olarak görülür. Çünkü o bölgenin sorunlarını daha iyi bilen ve anlayan kişiler, oranın halkı tarafından seçilir.
- Merkezi yönetim, yerel yönetimlerin varlığından dolayı kazançlıdır. Çünkü yerel yönetimler yerel nitelikteki görevleri merkezi yönetimden devralmakla onun yükünü hafifletmiş olmaktadırlar.
- Yerel yönetimler, özerk yapıları sebebiyle müteşebbis birimlerdir.

Sahip oldukları teşebbüs gücünü kullanarak yeni hizmet yöntemleri geliştirebilirler.

- Yerel yönetimler, hemşehrilik duygularının ve demokratik değerlerin gelişmesinde etkili kuruluşlardır. Geniş anlamdaki "siyasi eğitim" önce yerel düzeyde başlamaktadır. Politikacıların büyük bir kısmı, önce yerel yönetim organlarında görev alarak kendilerini genel politikaya hazırlamaktadırlar. Bu sebeple, yerel yönetimler politikanın "mektebi" olarak kabul edilmektedir.
- Yerel yönetimler, güçlü merkezi hükümete karşı bir fren ve denge unsuru olabilirler. Bu yönetimler, aşırı ölçüde merkezileşmiş bir devletin tehlikesini azaltmada önemli bir rol oynayabilirler. Demokrasilerde yerel muhalefeti, yerel yönetimler meydana getirir (Ergün, 2008).

Yerel yönetim kurumunun temelinde yerel demokrasinin değerleri vardır. Bu değerler, yerel toplulukların kendilerini en çok ve yakından ilgilendiren konularda kendi kendilerini serbestçe ve demokratik yol ve usullerle yönetmelerini öngörmektedir (Kalabalık, 2005: 147). Demokrasi gibi yerel demokrasiye de yeterli ve tek bir açıklama getirmek mümkün değildir. Bu nedenle kapsamı ve değerlerinden bahsetmek daha yerinde olacaktır: Yerel demokrasi idealinin gerçekleşmesi için bazı şartların varlığı zorunludur. Birincisi, yerel yönetimlerde seçilmiş temsilciler karar vermede etkili olmalıdırlar. İkincisi, bu temsilciler, bir taraftan meclis üyeleri, diğer taraftan seçmenler ve baskı grupları arasında iletişim ve rekabet esasına dayanan seçimler yoluyla seçmenlere karşı tam sorumlu ve kamuoyuna karşı duyarlı olmalıdır. Üçüncüsü, yerel yönetim faaliyetleri hakkında halk bilgi sahibi olmalı ve toplumu ilgilendiren işlere oldukça yüksek oranda katılım gerçekleşmelidir (Kalabalık, 2005: 147-148). Bununla birlikte seçilmiş temsilcilerin yetkisi olduğu kadar yerel halkın isteklerini gerçekleştirebilecek kaynakları da olmalıdır. Yönetim yerel halka karşı açıklık ilkesine uymalıdır (Pustu, 2005: 128).

Kent konseylerinin temel amaçlarından biri yerel demokrasiyi sağlamaktır. Bir ideal olsa da kent konseyleri bu ideali uygulamaya dök-

mek için uygun bir platformdur. Yerel halk, STK'lar ve tüm diğer unsurların temsilcilerinin görüşlerini belirttiği, çalışma gruplarında projeler üretilerek yönetim sürecinin içinde bir yer verildiği bir platform olarak kent konseyleri temsili demokrasinin meşruiyetini pekiştirebilecek bir yapıdır.

1.2. Katılım: Yerel Katılım ve Kent Konseyleri

Katılımcılık, vatandaşların siyasi karar mekanizmasına ve yönetim sürecine temsil yolu ile ya da doğrudan dâhil olmaları anlamına gelmektedir. Katılımcılık kavramı, günümüzde vatandaş hakları, demokratik yönetişim, yolsuzlukla mücadele ve yoksulluğun azaltılması ile birlikte kullanılmaktadır. Katılım kavramı pozitif ya da negatif olarak kullanılabilir. Pozitif katılım kapsamına oy kullanmak, negatif katılım kapsamına grev gibi faaliyetler örnek verilebilir (Kösekahya, 2003: 35).

Yönetişim kapsamındaki katılımın özellikleri bilgi aktarma (devletin bilgisini vatandaşın hizmetine sunması), danışma (devletin kontrolünde süreci kontrol ederken vatandaşın bilgisine başvurması, görüşünü alması) ve aktif katılım (vatandaşın aktif olarak politika oluşturma sürecine katılması) olarak sıralanabilir. Katılımcılığın gerçekleşmesi için devlet şeffaf ve açık, karşılıklı bilgi akımı sürekli ve tutarlı olmalı, vatandaşın katılım mekanizmaları konusunda bilgi edinebileceği etkin yolların varlığı söz konusu olmalıdır (Kösekahya, 2003: 35).

Katılım olgusu, halkın yönetim ve karar alma sürecine katılımıyla sınırlı değildir. Demokratik mekanizmaların geliştirilmesi, halkın denetim işlevinde de rol oynamasını gerektirir. Bu bağlamda, yerel yönetimde, bir yandan halkın yerel yönetimi etkin olarak denetlemesine olanak sağlayan mekanizmalar yaratılırken, bir yandan da yerel yöneticilerin halka hesap vermesini dikkate alan mekanizmaların geliştirilmesi, birçok merkezi ve yerel yönetimin gündemine girmiş bulunmaktadır (Demir, 2008: 68).

İşte bu noktada da yerel siyasete katılım türleri olarak, kent konseyleri başta olmak üzere, halk oylaması, halk toplantıları, geri çağırma, yurttaş kurulları, iletişim demokrasisi (internet), kamuoyu yoklaması, yuvarlak masa toplantıları, gelecek atölyeleri, belediye meclisi toplantı-

larına katılma, danışma kurulları, telefon, dilekçe, çeşitli forumlar, sivil toplum kuruluşları, planlama çemberleri, Yerel Gündem 21'in amacını gerçekleştirmede kullanılacak katılım yolları olarak sayılabilir (Demir, 2008: 68).

Kent konseylerinin temel amaçlarından ikincisi yerel katılımı sağlamaktır. Çünkü yerel katılım sayesinde halk sürecin içinde yer alacak ve böylelikle hem açıklık, şeffaflık gibi ilkeler pekişecek, hem var olan sorunu bire bir yaşayanlar tarafından projeler ya da görüşler ortaya atılmış olacak hem de halk projelere daha fazla sahip çıkacak ayrıca yerel yönetime güvenleri pekişecektir.

1.3. Yönetişim: Yerelde Yönetişim ve Kent Konseyleri

Yönetişim kavramı, özel sektör ve sivil toplum kuruluşlarını içine alan kompleks bir sistem ve bunların kendi aralarındaki ilişkiler ağı ve karşılıklı etkileşimlerini ifade eder. Merkezi yönetim ve yerel yönetim kuruluşlarından başka, sivil toplum örgütleri, özel girişimciler ve kar amacı gütmeyen kuruluşları kapsayan geniş bir aktörler yelpazesinin varlığı ve bunların yönetim sistemine dâhil edilmesi söz konusu olmaktadır. Yönetişim toplumu yönlendirmek ve yönetmek konusunda sorumluluk dengesinin devletten sivil topluma doğru kaymakta olduğunu göstermektedir (Aydın, 2010: 68). Buradan da anlaşılacağı üzere yönetişimin ana unsuru katılım kavramıdır. Diğer ögelerin katılımı söz konusu olmadan yönetişimden söz edilemez.

Yönetişimde bir yandan yönlendirme gücüne sahip hükümet dışı aktörleri içine alan bir yapılaşma kastedilirken, diğer yandan demokratiklik, açıklık, hesap verme, çoğulculuk ve yerindenlik ilkelerine vurgu yapılmaktadır. Bununla yönetim kültüründe bir dönüşüm sağlanması amaçlanırken diğer yandan bu dönüşümün uygulama alanında gerçekleşmesini sağlayacak yapısal uyum amaçlanmaktadır. Kamu kesimi, sivil toplum örgütleri ve piyasa aktörleri arasında geliştirilecek ortaklıklar ve çok taraflı mekanizmalarda, uzlaşma ve müzakere eğilimi öne çıkacaktır (Gündoğan, 2010: 29).

Son olarak kent konseylerinin bir diğer temeli yönetişime dayanmaktadır. Yerel katılım ile yerelde yönetişim sağlanmış olacak ve yerel demokrasi pekişecektir.

2. KENT KONSEYLERİ VE TARİHİ

Gündem 21; yeni yüzyılın gündemini oluşturmayı amaçlamakta, içerdiği 40 bölüm ile bu yüzyılda çevre ve kalkınma sorunlarıyla başa çıkılmasına ve sürdürülebilir kalkınmanın gerçekleştirilmesine yönelik eylem planlarını tanımlamaktadır. Gündem 21, amacın vazgeçilmez bir yöntemi olarak, "küresel ortaklık" kavramını gündeme getirmektedir. Bu kavramla birlikte, tüm dünyada geleneksel yönetim anlayışı, yerini, yönetişim yaklaşımına bırakmaya başlamıştır. Bu yeni yaklaşım kapsamında yerel yönetimler STK'ları, diğer yerel aktörler merkezi yönetimlerle uluslararası topluluğun ortakları olarak nitelendirilmeye başlanmıştır. Rio Konferansı'nı takip eden tüm zirveler, söz konusu küresel ortaklık kavram ve ilkelerini pekiştirici bir işlev görmüştür (Demir, 2008: 68).

Gündem 21'de özellikle yerel yönetimlerde tüm bu çıktıları birleştirecek yeni bir örgütlenme modeli öngörülmüştür. YG 21 oluşumları hem küreselleşme sürecinin hem de sürecin yarattığı yeni kavram ve kurumların bir yansıması olarak işlemeye başlamıştır.

"Gündem 21'in desteklenmesinde Yerel Yönetimlerin Girişimleri" başlıklı 28. maddede sıralananlar, kent yönetimlerinde sürdürülebilirlik ilkelerinin kabulünün ve bugün "Yerel Gündem 21" olarak anılan sürecin çıkış noktasını oluşturmaktadır. 1992 Yerel Yönetimler Curitiba Zirvesi'nde alınan kararların ve belirlenen ortak hedeflerin, Rio Zirvesi'nde tartışılması sonucunda Gündem 21'e yansıtılması, sürdürülebilir kent yönetimleri düşüncesinin somutlaşmasında etkili olmuştur. Yerel yönetimlerin, kendi ülke ve beldelerinde katılımcı bir süreci başlatmaları ve kendi kentlerine özgü YG 21 projeleri oluşturmaları konusunda görüş birliğine varılmış; yerel yönetimlerin hedeflerini gerçekleştirecek faaliyetler sırasında hemşehrilerle, yerel kuruluşlar ve özel sektör kuruluşlarıyla diyalog halinde olmaları gerektiği vurgulanmıştır (Deniz, 2013: 391-402).

YG 21 sürecinin öncelikle yerel sürdürülebilir kalkınma sorunlarının çözümüne yönelik uzun dönemli, stratejik bir planın hazırlanması ve uygulanması üzerindeki vurgusu, çeşitli katılımcı mekanizmaları içeren ve yerel ortaklıklara dayalı "yönetişim" (governance) anlayışının yaşama geçirilmesini gerekli kılmaktadır. Sürdürülebilir kalkınma kavramının demokrasi, insan hakları, katılımcılık, şeffaflık, etkinlik, hesap verme ve yerel yönetişimin diğer vazgeçilmez kavramlarıyla birlikte anlam kazanmasından hareketle, YG 21'in şemsiyesi altındaki yerel eylem planlaması sürecinin aynı zamanda "yerel demokrasinin geliştirilmesi projesi" olduğu açıkça görülmektedir (Henden, 2007).

Türkiye'deki YG 21 uygulamaları, 1997 yılı sonunda, UNDP'nin desteğiyle, IULA-EMME (Uluslararası Yerel Yönetimler Birliği, Doğu Akdeniz ve Ortadoğu Bölge Teşkilatı)'nin koordinatörlüğünde yürütülen "Türkiye'de Yerel Gündem 21'lerin Teşviki ve Geliştirilmesi" Projesi ile başlamıştır. T.C. Bakanlar Kurulu'nun kararıyla başlatılan proje, iki yıllık bir uygulama dönemi sonrasında, Aralık 1999'da tamamlanmıştır. Bu projenin başarısı üzerine UNDP, ikinci aşamaya da destek vermeyi kabul etmiş, T.C. Bakanlar Kurulu'nun da bunu benimsemesinin ardından, "Türkiye'de Yerel Gündem 21'lerin Uygulanması" başlığını taşıyan ikinci aşama projesi, Ocak 2000'de başlamıştır. İkinci aşaması sırasında çeşitli alt-projelerin başlatılması ve yeni katılımlarla proje ortağı yerel yönetimlerin sayısının 50'yi aşması sonrasında, YG 21 uygulamaları "proje" çerçevesinden çıkarılarak, uzun erimli bir "Program"a dönüştürülmüştür (Emrealp, 2005: 30).

Yönetişim ilkelerinin, halka en yakın yönetim birimleri olarak kabul edilen yerel yönetimlerde uygulanabilirliği, YG 21 projeleri ile somutlaşmaya başlamıştır. 2002 yılı "Sürdürülebilir Kalkınma Ulusal Raporu"nda, yerel yönetimler için iyi yönetişimin "belediyelerin kapsadıkları alanda yaşayanlarla birlikte, ortaklaşa olarak yer alacakları süreçle karar alma, uygulama ve denetleme uygulamaları yürütmeleriyle" gerçekleşebileceği vurgulanmıştır. 2002 yılında iktidara gelen AKP hü-

kümeti ile de bu çerçevede reform tasarıları yasalaştırılmaya başlamıştır. Bu süreçte yenilenen İl Özel İdaresi, Belediye ve Büyükşehir Belediyesi kanunları ile yerel yönetimlerin merkezi yönetimin yetkilerinin bir kısmını üstleneceği şekilde yeniden düzenlenmiştir (Avtur, 2008).

Kent konseylerinin bu şekilde yasal dayanaklarına kavuşmasının ardından, Birleşmiş Milletler tarafından Haziran 2007'de Viyana'da (Avusturya) düzenlenen "7. Küresel Forum" sırasında Türkiye YG 21 Programı kapsamındaki kent konseyi uygulamaları, UNDESA (Birleşmiş Milletler Kamu Yönetimi ve Kalkınma Yönetimi Bölümü) tarafından, "demokratik yönetişim" alanında, dünyadaki en başarılı uygulamalardan biri olarak tanıtılmıştır (Emrealp, 2010: 9).

1982 Anayasası'nın 127. maddesi belediyeyi şu şekilde tanımlamaktadır; " … belediye… halkının mahalli müşterek ihtiyaçlarını karşılamak üzere kuruluş esasları kanunla belirtilen ve karar organları, yine kanunda gösterilen, seçmenler tarafından seçilerek oluşturulan kamu tüzel kişisidir." 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 3. maddesinde belediye şu şekilde tanımlanmıştır: "Belediye; belde sakinlerinin mahalli müşterek nitelikteki ihtiyaçlarını karşılamak üzere kurulan ve karar organı seçmenler tarafından seçilerek oluşturulan, idari ve mali özerkliğe sahip kamu tüzel kişisidir."

5393 sayılı Belediye Kanunu, yönetişim yaklaşımı doğrultusunda sivil toplum örgütlerinin, meslek teşekküllerinin ve diğer aktörlerin karar ve uygulamalarda yer alabilmesi amacıyla "Kent Konseyleri" uygulamasını getirmiştir. 5393 sayılı kanunun 76. maddesinde: "Kent konseyi, kent yaşamında; kent vizyonunun ve hemşehrilik bilincinin geliştirilmesi, kentin hak ve hukukunun korunması, sürdürülebilir kalkınma, çevreye duyarlılık, sosyal yardımlaşma ve dayanışma, saydamlık, hesap sorma ve hesap verme, katılım ve yerinden yönetim ilkelerini hayata geçirmeye çalışır. Belediyeler kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının, sendikaların, noterlerin, varsa üniversitelerin, ilgili sivil toplum örgütlerinin, siyasî partilerin, kamu kurum ve kuruluşlarının ve mahalle muhtar-

larının temsilcileri ile diğer ilgililerin katılımıyla oluşan kent konseyinin faaliyetlerinin etkili ve verimli yürütülmesi konusunda yardım ve destek sağlar. Kent konseyinde oluşturulan görüşler belediye meclisinin ilk toplantısında gündeme alınarak değerlendirilir. Kent konseyinin çalışma usûl ve esasları İçişleri Bakanlığı'nca hazırlanacak yönetmelikle belirlenir" ifadesi yer almaktadır.

Buna göre İçişleri Bakanlığı tarafından hazırlanan yönetmelik 08.10.2006 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiş, 2009'da ise değişikler yapılmıştır. Yönetmeliğin 6. maddesinin birinci bendinde kent konseylerinin görevleri:

"a) Yerel düzeyde demokratik katılımın yaygınlaştırılmasını, hemşehrilik hukuku ve ortak yaşam bilincinin geliştirilmesini, çok ortaklı ve çok aktörlü yönetişim anlayışının benimsenmesini sağlamak,

b) (Değişik bend: 06/06/2009 - 27250 S.R.G Yön./2. mad.) Sürdürülebilir gelişmenin sağlanması ve bu konuda ortaya çıkan sorunların çözümüne yönelik planların hazırlanması ve uygulanmasını sağlamak,

c) Kente ilişkin temel stratejiler ve faaliyet planlarının belirlenmesinde, uygulama ve izleme süreçlerinde tüm kenti kapsayan ortak bir aklın oluşturmasına katkıda bulunmak,

ç) Yerellik ilkesi çerçevesinde katılımcılığı, demokrasiyi ve uzlaşma kültürünü geliştirmek,

d) Kentin kimliğine ilişkin tarihi, kültürel, doğal ve benzeri değerlere sahip çıkmak ve geliştirmek,

e) Kent kaynaklarının etkili, verimli ve adil kullanımına katkıda bulunmak,

f) Sürdürülebilir kalkınma anlayışına dayalı kentin yaşam kalitesini geliştiren, çevreye duyarlı ve yoksulluğu giderici programları desteklemek,

g) Sivil toplumun gelişmesine ve kurumsallaşmasına katkıda bulunmak,

ğ) Çocukların, gençlerin, kadınların ve engellilerin toplumsal yaşamdaki etkinliklerini arttırmak ve yerel karar alma mekanizmalarında aktif rol almalarını sağlamak,

h) Kent yönetiminde saydamlık, katılım, hesap verebilirlik, öngörülebilirlik ilkelerinin uygulanmasına katkıda bulunmak,
ı) Kent konseyinde oluşturulan görüşlerin değerlendirilmek üzere ilgili belediyeye gönderilmesini sağlamaktır" şeklinde ifade edilmiştir.

Kent konseyleri aslında ülkemizde yasal zorunluluk açısından yeni ise de uygulamada yeni değildir. Daha önce Yerel Gündem 21 ismi altında veya bu isim altında olmasa da kent meclisi veya benzeri yapılanmalar yolu ile ama ihtiyari olarak uygulanmakta idi. Şimdi bu uygulama zorunlu tutulmaktadır (Kar, 2007: 50).

Kent konseyi olarak tanımlanan ve hemşerilerin ve ilgi gruplarının birlikteliğinin ve uzlaşma ortamının sağlandığı kent konseylerinde, "kent yaşamında; kent vizyonunun ve hemşerilik bilincinin geliştirilmesi, kentin hak ve hukukun korunması, sürdürülebilir kalkınma, çevreye duyarlılık, sosyal yardımlaşma ve dayanışma, saydamlık, hesap sorma ve hesap verme, katılım ve yerinden yönetim ilkelerini hayata geçirmeye çalışma"nın kuramsal yapısı oluşturulmuştur. Katılımcılar ise; belediyeler, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları, sendikalar, noterler, varsa üniversiteler, ilgili sivil toplum örgütleri, siyasî partiler, kamu kurum ve kuruluşları ve mahalle muhtarlarının temsilcileri ile diğer ilgililerin katılımı olarak belirtilmiştir. Ayrıca önemli bir normatif adım olarak, kent konseyinde oluşturulan görüşler belediye meclisinin ilk toplantısında gündeme alınarak değerlendirilecektir. Ancak Türkiye ölçeğinde genelde, ne kent konseyi (YG 21 programlarının uygulandığı yerleşim birimleri hariç) ne de ihtisas komisyonları çalışmalarında yasayla hazırlanan ortamların kullanılabildiği, beklenen farkındalık ortaya çıkabilmiş değildir (Toprak, 2006: 302-304).

3. KENT KONSEYLERİNİN TEMELİ VE SORUNU OLARAK: DEMOKRASİ, KATILIM VE YÖNETİŞİM

Kent konseyleri hem merkezi yönetim hem yerel yönetim hem de yerel halk adına olumlu neticelere sahiptir (Kestellioğlu, 2011: 70-71).

Öncelikle merkezi yönetim ve yerel yönetim arasındaki iletişimi gerçekleştirmektedir. Bu şekilde yereldeki katılımın etkisi dolaylı olarak

merkeze de yansıyabilecektir, demokrasi için olumlu bir sonuç ortaya çıkacaktır.

İkinci olarak yerel yönetimlerle yerel halk arasındaki iletişimi gerçekleştirerek yerel yönetimlerin faaliyetlerinin hem meşruiyetini sağlamakta hem de bunların duyurulması görevini gerçekleştirmektedir.

Bununla birlikte yerel halk kent konseyleri sayesinde isteklerini, fikirlerini ve projelerini belli adımları takip ederek gerçekleştirebilmektedir. Kent konseyinin temel amacı olan katılım, dolayısıyla demokrasi ve yönetişim yerelde gerçekleşmiş olacaktır.

Ayrıca böylece yerel yönetimler yerel halkın düşünceleri doğrultusunda hareket ettiğinden gerçekleştirdikleri faaliyetler halkın istediği faaliyetler olmakta bu da onlara olumlu geri dönüş sağlamaktadır. Katılımın geri dönüşte de gerçekleşmesi ile yerel demokrasi oluşacak ve yönetişim amacı pekişecektir.

Tüm bu olumlu yansımalar ülkemizde gözlenmekle birlikte henüz sürecin başında olduğumuz için eksiklikler göze çarpmaktadır. Katılım, demokrasi ve yönetişimle de ilgili olan bu eksikleri kısaca yönetmeliğin bazı noktalarda net olmamasına, halkın ve yönetimin yeni olan kent konseyi kavramını net bir biçimde zihninde oturtamamasına ve bu kavramı ileten kanalların görevini tam yerine getirememesine bağlamak mümkündür. Biraz daha detaylandırmak istenirse:

Yönetmeliğin de etkisinin olduğu eksikleri belirtmek istersek: bütçe sorunu, yerel halkın katılım eksikliği ya da projelerinin hemen gerçekleştirilememesi sonucunda şevkinin çabuk kırılması, belediyenin alt kurumları olarak algılanması, bazı belediyelerle kent konseyleri arasında ilişkinin birbirinden kopuk, bazılarının ise kent konseylerinin belediyenin kontrolü altında faaliyet gösterme çabası şeklinde sıralamak mümkündür.

Bu eksikliklerin daha kent konseylerin kuruluşundaki ilgi eksiklikleri ile alakalı olduğu düşünülmektedir. Bu konu üzerine Ankara'da yapılan çalışmaya göre Kent Konseyi Yönetmeliği 2006 öncesi, sonrası ve 2009 değişiklikleri baz alındığında, çoğunun 2009 değişikliği sonra-

sında kurulduğu görülmektedir. Bu gecikmeli çaba aynı çalışmada belirtilen YG 21 ile ilişkisinin zayıflığı ile desteklenmektedir (Şahin, 2011: 180).

Kent konseyi demokrasi, katılım ve yönetişimi hedefleyerek katılımcı yönetişimi gerçekleştirme gayesindedir. 5393 sayılı Kanun ve Kent Konseyi Yönetmeliği'nde bu ifade edilmiştir. Ancak katılım ile kastedilenin net bir açıklaması yapılmamıştır. Ayrıca yönetişime devlet dışı aktörlerin katılımı sınırlı tutulmak istenmiştir. "Ortak akıl", "tartışma" veya "uzlaşma" gibi ifadeler kullanılsa da kent konseyindeki katılım "danışma" şeklindedir. Danışma niteliği taşıması nedeni ile buradaki katılım sembolik görünmektedir (Demirci, 2010: 35).

Katılımın gerçekçiliğinin tartışmalı olması bir süre sonra hem elitin hem de halkın katılım isteğini yok etmektedir.

Teoride katılım savunulsa da yöneticiler bu konuda isteksizdir. Birçok yerde kent konseyinin belediye başkanının desteklediği isimlerden oluşması endişesi mevcuttur. Örneğin Ankara'da bulunan kent konseylerinin önemli bir kısmının başkanlıklarını belediye başkanlarının, başkan vekilliklerinin, başkan yardımcılarının ve belediye meclisi üyelerinin yaptığı ve konseyin yürütme kurulu ve önemli çalışma gruplarında da yine belediye yönetimi ile ilişkili üyelerde de olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Şahin, 2011: 182-183). Aynı durum ile ilgili olarak Kahramanmaraş'ta da olumsuz görüşlerin varlığına rastlanmaktadır (Kestellioğlu, 2011).

Bütçe açısından kent konseylerinin belediyeye bağlı olması proje sayısını da, biçimini de etkileyebilir. Bunun sonucu olarak belediye meclisinin ya da başkanın desteklemediği projeler uygulanamayabilir ya da bu endişe yüzünden en baştan sadece desteklenecek projeler yapılabilir. Ayrıca bu durum olduğu gibi kent konseylerini belediyeye bağımlı bir duruma getirmektedir. Belediyenin desteklediği oranda bir pay halkın katılımına, demokrasiye ve dolayısıyla yönetişime de uygulama noktasında belediyenin karar vermesidir.

Kent konseylerinde tüm temsilci profillerine ulaşmak mümkün değildir. Katılım sınırlandırılmasa da müzakerede kalite sorunu çıkabilir. Var olan kent konseylerinde dahi beklenen sivil toplum örgütü işbirliğine

ve beklenen işlev etkinliğine ulaşılamadığı, Sakarya Kent Konseyi ile ilgili çalışmada belirtilmiştir (Memiş vd., 2011: 215).

Halkın kent konseyinin ne olduğunu anlaması ile ilgili sorun vardır. Doğru anlaşılmayan bir platforma da doğru katılım söz konusu olamaz. Örneğin Ankara'daki devlet üniversitelerinin Şehir ve Bölge Planlama, Kamu Yönetimi 3. Sınıf öğrencileri ve kontrol grubu olarak Meslek Yüksekokulu Kimya Bölümü öğrencilerinin katılımı ile gerçekleştirilen anket sonuçları göstermektedir ki, kent konseylerinin kuruluş nedenleri üzerine öğrencilerin farkındalıkları çok fazla değildir. Kent konseyleri ile ilgili bilgi edinmeye engel teşkil eden bir diğer nokta bu bilgilendirmenin halka iletilmemesidir. Aynı ankete göre bu konuda çaba yetersizdir (Görmez ve Yücel Işıldar, 2011: 169). Halka ulaşma ile ilgili soruna Kayseri Kent Konseyi ile ilgili çalışmada da Prof. Dr. Ekrem ERDEM tarafından değinilmiştir. Prof. Dr. Ekrem ERDEM ile görüşmeden anlaşıldığı kadarı ile kent konseyinin son zamanlardaki aktifliğinin azalması halka ulaşamama, dolayısıyla halkın da kent konseyine katılımında bir düşüşe sebep olmaktadır. Bu da kent konseylerinin kuruluşunun temel amacını baltalamaktadır (Kestellioğlu, 2014).

Gönüllü yani maddi getiri olmadan katılım, katılımı sağlamak için yeterli değildir. Öte yandan gönüllülük ile kent konseyine katılanların bunu bir statü göstergesi olarak kullanabildikleri ve ayrıca bu görevlerinin önüne geçen başka işleri söz konusu olduğunda bu gönüllüğü yerine getirmede "gönülsüzlük" oluşumuna rastlanmaktadır. Bu da katılım noktasında bir çelişki oluşturmaktadır.

Katılım sonucunda her zaman somut bir sonuca ulaşılamayabilir; bu, katılımı olumsuz etkiler. Ankara'daki kent konseyleri ile ilgili yapılan araştırmada çalışma gruplarının etkinliğinin düşük olduğu tespit edilmiştir (Baran vd.; 2011: 186). Yine Kahramanmaraş'ta da yapılan görüşmede gerçekleştirilemeyen projeler sebebiyle halkın katılımdan vazgeçtiği belirtilmiştir. Bu vazgeçişin bir diğer sebebi yine süreçle ilgili halkın yeterince bilgi sahibi olmaması, her fikrin somut hale dönüşebileceğine inanmasıdır (Kestellioğlu, 2011).

Mevcut yasal düzenlemede belediye meclisine görüş bildirme yetkisi verilmiştir. Kent konseylerinin aldıkları kararı uygulama yetkisi de olması gerekir (Demirci, 2010: 38). Aksi takdirde belediyeye bağlı bir birimden farkı olmayacaktır. Öte yandan belediyeye (bütçe vd. şekillerde) bağlı ve uygulama yetkisi olan bir kent konseyi de belediye meclisi ile çatışabilir.

Kent konseylerinin belediyelere bağımlılığı sadece bütçe olarak değil maddi ve personel varlığı olarak da görülen bir durumdur. Her ne kadar iyi niyet söz konusu olsa da Kent konseyinin amacını aksine bir durum oluşmakta, kent konseyinin belediyenin himayesine aşırı girmesine neden olmakta ve belediyeden destek alan ancak bağımsız olması gereken platform özelliğini yitirmesine sebep olmaktadır. Kanunen zaten mali destek noktasında belediyenin yardımına muhtaç olan kent konseyinin en azından kendine ait bir bina ve personele ihtiyacı vardır. Bu duruma Kayseri Kent Konseyi'nde rastlanmaktadır (Kestellioğlu, 2014).

Kent konseylerinin sorumluluğu mevcut değildir. Projeleri uygulamaya geçse bile sorumluluk belediye meclisine ait olacaktır (Demirci, 2010: 38). Yetki olmadan sorumluluk ya da sorumluluk olmadan yetki söz konusu olmamalıdır.

Demokrasi için halkın katılımı istenmiştir ancak kurum ve kuruluşların uzmanlarının görüşleri halka nazaran daha öne çıkmaktadır. Öte yandan halkın katılımı önemsense verimlilik kaybı oluşabilir.

Kent konseylerinin önemli bir kısmı hala internet sitesi olarak zayıf durumdadır. Paydaş katılımları ile ilgili katılımlardan faydalanılmadığı ya da sınırlı düzeyde faydalanıldığı ve hatta birçok kent konseyinin web sayfasının olmadığı tespit edilmiştir (Memiş vd., 2011: 233). Hatta örnek vermek gerekirse Kayseri'deki Kent Konseyi web sitesi var olsa da yaklaşık bir yıl önce kapatılmış ve halen aktif edilmemiştir (Kestellioğlu, 2014).

SONUÇ

Gündem 21 sonrasında Yerel Gündem 21 ve bunların sonuçları olarak gündeme gelen kent konseyleri yönetişim, katılım dolayısıyla demokrasinin yerelde uygulanmasını gaye edinmiş platformlardır.

Kent konseyleri hem merkezi yönetim hem yerel yönetim hem de yerel halk adına olumlu neticelere sahiptir. Merkezi yönetim ve yerel yönetim arasındaki iletişim, ayrıca yerel yönetimlerle yerel halk arasındaki iletişimi gerçekleştirmesi, yerel yönetimlerin faaliyetlerinin hem meşruiyetini sağlaması ve bunların duyurulması görevlerini üstlenmiş olan kent konseyleri bu şekilde yerel yönetimlerin yerel halkın düşünceleri doğrultusunda hareket etmesini sağlamaktadır. Gerçekleştirdikleri faaliyetler halkın istediği faaliyetler olmakta bu da onlara olumlu geri dönüşler getirmektedir. Bununla birlikte yerel halk, kent konseyleri ile isteklerini, fikirlerini ve projelerini belli adımları takip ederek gerçekleştirebilmektedir. Bu şekilde halkın katılımı sağlanmakta, karşılıklı iletişim ve dolayısıyla yönetişim gerçekleşmekte ve bunların neticesinde yerel demokrasi gerçekleştirilmektedir.

Tüm bu olumlu yansımalar ülkemizde gözlenmekle birlikte henüz sürecin başında olduğumuz için eksiklikler göze çarpmaktadır. Bu eksikleri kısaca yönetmeliğin bazı noktalarda net olmamasına, halkın ve yönetimin yeni olan kent konseyi kavramını net bir biçimde zihninde oturtamamasına ve bu kavramı ileten kanalların görevini tam yerine getirememesine bağlamak mümkündür.

Yönetmeliğin de etkisinin olduğu eksikleri belirtmek istersek: bütçe sorunu, yerel halkın katılım eksikliği ya da projelerinin hemen gerçekleştirilememesi sonucunda şevkinin çabuk kırılması, belediyenin alt kurumları olarak algılanmak, bazı belediyelerle kent konseyleri arasında ilişkinin birbirinden kopuk, bazılarının ise kent konseylerinin belediyenin kontrolü altında faaliyet gösterme çabası şeklinde sıralamak mümkündür.

Bunca olumlu düşüncenin varlığı ve sürecin başında olmak öne sürülse de hukuki eksiklikler ve bağımlılıkların yanında teori ile uygu-

lamadaki çelişkiler kent konseylerinin katılım, demokrasi ve yönetişim gayelerini gerçekleştirmelerini güçleştirmekte ve hatta ket vurmaktadır. Bu konuda gerekli hukuki düzenlemelerin yapılması, kent konseyi ile belediye ilişkilerinin iyi niyet çerçevesinin üst bir düzeye taşınması ve halkın algısındaki eksiklik ve yanlışlıkların giderilmesi gerekmektedir. Bunların gerçekleştirilmesi mümkün olamayacaksa kent konseyleri, belediyeleri içinde var olabilecek yardımcı bir birimden farklı bir konumda olamayacaktır.

KAYNAKÇA

- AVTUR, Senem (2008) Küreselleşme Sürecinde Yerel Gündem 21 Ve Çevre: Antalya Örneği Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kamu Yönetimi Anabilim Dalı, Antalya.
- AYDIN, Ahmet Hamdi (2010) Yönetim Bilimi, Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- COŞKUN, Bayram ve KOYUNCU, Başak (2008) "15.Yerel Yönetimler ve Yerel Özerklik: Modeller ve Uygulamalar", (Ed.: Asım Balcı vd.), Kamu Yönetiminde Çağdaş Yaklaşımlar Sorunlar, Tartışmalar, Çözüm Önerileri, Modeller, Dünya ve Türkiye Yansımaları, Ankara: Seçkin Yayıncılık, s. 363-386.
- BARAN, Kadir vd., (2011) "İstanbul Büyükşehir Belediyesi Sınırları İçerisinde Bulunan Silivri İlçesi Kent Konseyi Yapılanması ve Gerçekleştirilen Faaliyetler", Kent Konseyleri Sempozyumu Bildiriler Kitabı, Bursa: Bursa Kent Konseyi Yayını, s. 188-199.
- DEMİR, Oral (2008) Yerel Siyasette Katılımcılık Ve Kalkınma (Türkiye'de Yerel Gündem 21 Örneği), Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya.
- DEMİRCİ, Mustafa (2010) "Katılımcı Demokrasi Açısından Kent Konseyleri: Eleştirel Bir Değerlendirme", Çağdaş Yerel Yönetimler, 19 (1), s.21-46.
- DENİZ, Taşkın (2013) "Kentleşme, Yerel Gündem 21 ve Kent Konseyleri", International Periodical for The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic, 8 (12), s. 391-402.
- EMREALP, Sadun (2010) Türkiye'nin Katılımcı-Demokratik Yerel Yönetişim Modeli Olarak Dünyaya Armağanı: Kent Konseyleri, İstanbul: UCLG-MEWA Yayını.
- ERGÜN, B. (2008) Mahalli İdareler Ve Yerinden Yönetim Bilim Dalı Belediyelerde Yönetime Katılım ve Zeytinburnu Belediyesi Kent Konseyi Uygulaması, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Yönetimi Anabilim Dalı, İstanbul.

- ERTAN, Birol (2004) "Demokrasi ve Yerel Yönetimler", Review of Social, Economic&Business Studies, cilt: 2, s. 204-215.
- GÖRMEZ, Kemal ve YÜCEL IŞILDAR, Gamze (2011) "Üniversite Öğrencileri 'Kent Konseyi' Hakkında Ne Biliyor? Ne Düşünüyor?", Kent Konseyleri Sempozyumu Bildiriler Kitabı, Bursa: Bursa Kent Konseyi Yayını, s. 158-171.
- GÜNDOĞAN, Ertuğrul (2010) "Yönetişim: Kavram, Kuram ve Boyutları", (Ed. M. Akif Çukurçayır vd.), Yönetişim: Kuram, Boyutlar, Uygulama, Konya: Çizgi Yayınevi, s. 13-56.
- HENDEN, H. Burçin (2007) Yönetişimin Kentli Memnuniyetine Etkisi Gündem 21 Çerçevesinde Değerlendirme: Karadeniz Ereğli Ve Nilüfer Belediyeleri, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Şehir ve Bölge Planlama Anabilim Dalı, Şehircilik Programı, İstanbul. http://www.canaktan.org/ekonomi/devlet-basarsiz/anasayfa-basarsiz.htm, (Erişim Tarihi: 11.05.2010).
- KALABALIK, Halil (2005) Avrupa Birliği Ülkeleriyle Karşılaştırmalı Yerel Yönetim Hukuku Teori-Uygulama, Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- KAR, Bülent (2007) "Kent Konseyleri ve Katılımcı Demokrasi", Yerel Siyaset (Kent Konseyleri), yıl:2, sayı:21, İstanbul.
- KÖSEKAHYA, Gamze (2003) "Katılımcılık ve İyi Yönetişim", İyi Yönetişimin Temel Unsurları, Avrupa Birliği ve Dış İlişkiler Daire Başkanlığı, Ankara.
- PUSTU, Yusuf (2005) "Yerel Yönetimler Ve Demokrasi", Sayıştay Dergisi, sayı: 57, s. 121-134.
- ŞAHİN, Savaş Zafer (2011) "Kent Konseylerinin Katılımcı Kent Yönetimine Katkıları Üzerine Bir Değerlendirme: Ankara Örneği", Kent Konseyleri Sempozyumu Bildiriler Kitabı, Bursa: Bursa Kent Konseyi Yayını, s. 172-187.
- TOPRAK, Zerrin (2006) "Bir Katılım Projesi Olarak Belediye Yapılanmasında Yerel Gündem 21 ve Kent Konseyleri", Yerel Yönetimler, Ankara: Nobel Yayın Dağıtım, s. 287-308.
- KENT KONSEYİ YÖNETMELİĞİ, İçişleri Bakanlığından: Resmi Gazete Tarihi: 08/10/ 2006, Resmi Gazete Sayısı: 26313.
- KESTELLİOĞLU, Gözde (2011) "Yerel Demokrasi ve Kent Konseyleri: Kahramanmaraş Örneği", Kent Konseyleri Sempozyumu Bildiriler Kitabı, Bursa: Bursa Kent Konseyi Yayını, s. 51-73.

- KESTELLİOĞLU, Gözde (2014) "Yerel Demokrasi ve Yerel Katılım Biçimi Olarak Kent Konseyleri: Kayseri Kent Konseyi Örneği", 3. Kayseri Ekonomisi Sempozyumu, s. 124-143.
- MEMİŞ, Levent, CEBECİ, Emine ve ÖZTÜRK, Nuran (2011) "Türkiye'de Büyükşehir ve İl Merkezi Düzeyinde Bulunan Kent Konseyleri Web Sayfalarının 'Katılım' Bağlamında Değerlendirilmesi", Kent Konseyleri Sempozyumu Bildiriler Kitabı, Bursa: Bursa Kent Konseyi Yayını, s. 218-239.
- 1982 Anayasası
- 5393 Sayılı Kanun

YEREL DEMOKRASİ VE SİYASAL KATILIM: KENT KONSEYLERİ ÜZERİNE AMPİRİK BİR ARAŞTIRMA

Fatih GÜRSES
Arş. Gör., Uludağ Üniversitesi, İnegöl İşletme Fakültesi
Yönetim Bilimi ve Bilişim Sistemleri Bölümü
fatihgurses@uludag.edu.tr

ÖZET

1992 yılında Brezilya'nın Rio kentinde dünyanın küresel ölçekli meselelerine çözüm bulmak adına düzenlenen Rio Zirvesi sonunda ortaya çıkmış bir belge olan Gündem 21'in içerisinde yer alan 28. Bölüme istinaden Yerel Gündem 21'lerin kurulması ve uygulamalarda merkeze oturtulması kararlaştırılmıştır. Bu minvalde bu zirveye ve 1996'da İstanbul'da gerçekleştirilen HABİTAT II (Birleşmiş Milletler İnsan Yerleşimleri Konferansı) Zirvesi'ne katılan devletler Yerel Gündem 21'leri kendi ülkelerinde uygulama kararı almışlardır. İşte Türkiye'de ortaya çıkan kent konseylerine kaynaklık eden oluşumlar bu Yerel Gündem 21'lerdir. Kent konseyleri Türkiye için hala yeni kurumlardır ve birçok belediyede hala kurulamamış yapılardır. Kurulanların bazılarının ise sadece kâğıt üzerinde kurumlar olduğu ortadadır. Bu minvalde, bu çalışmanın amacı, Marmara Bölgesi'ndeki kent konseyi yürütme kurulu üyelerinin, kent konseylerinin yerel demokrasiye katkı sağlayacak bir platform olup olmadığı noktasındaki algılarını belirlemektir. Çalışmada öncelikle kent konseyleriyle yakından ilişkili olan yerel demokrasi ve siyasal katılım kavramları ele alınmaktadır. Daha sonra ise Marmara Bölgesi'ndeki Kent Konseyi Yürütme Kurulu Üyeleri'nin katılım algısını ölçmeye yönelik bir anket çalışmasından elde edilen bulgular tartışılmıştır.
Anahtar Sözcükler: Demokrasi, Yerel Demokrasi, Siyasal Katılım, Kent Konseyleri

GİRİŞ

Demokrasi, uygulamaya konulduğu ilk günden beri yerel boyut ile beraber anılan bir kavramdır. Yerel demokrasi ve siyasal katılım ise bugün adeta fenomen haline gelmiş kavramlardır. Özellikle günümüz toplumlarında temsili demokrasinin açmazlarını ortaya koyduktan sonra bu müessesenin kısıtlılıklarını ortadan kaldırmak ve demokrasiyi tabana yaymak adına önerilen yerelde siyasal katılımın arttırılması ve bu sayede yerel demokrasinin tesis edilmesidir.

1992 yılında Brezilya'nın Rio kentinde dünyanın küresel ölçekli meselelerine çözüm bulmak adına düzenlenen Rio Zirvesi sonunda ortaya çıkmış bir belge olan Gündem 21'in içerisinde yer alan 28. Bölüme istinaden Yerel Gündem 21'lerin kurulması ve uygulamalarda merkeze oturtulması kararlaştırılmıştır. Bu minvalde bu zirveye ve 1996'da İstanbul'da gerçekleştirilen HABİTAT II (Birleşmiş Milletler İnsan Yerleşimleri Konferansı) Zirvesi'ne katılan devletler Yerel Gündem 21'leri kendi ülkelerinde uygulama kararı almışlardır. İşte Türkiye'deki kent konseylerine kaynaklık eden oluşumlar bu Yerel Gündem 21'lerdir. Kent konseyleri bizatihi uluslararası süreç tarafından şekillendirilmiş ve yerel demokratik değerleri Türkiye için gündemde tutmayı ve yaygınlaştırmayı amaç edinmiş kurumlardır.

Kent konseyleri 1580 sayılı Belediye Kanunu döneminde farklı farklı adlar altında (şehir danışma meclisi, kent parlamentosu, vb.) gönüllü oluşumlar şeklinde mevcutken, 5393 sayılı Belediye Kanunu'yla yasal zemine kavuşmuşlar ve belediye olan yerlerde kurulmaları zorunlu hale getirilmiştir. 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 76. Maddesine dayanarak 2006 yılında hazırlanan Kent Konseyi Yönetmeliği'yle kent konseylerinin yasal zemini tamamlanmış olmaktadır. Bu yönetmelik gereği eskiden var olan oluşumlar kent konseylerinin yapısına intibak ettirilecek, olmayan yerlerde ise süratle kent konseyleri kurulacaktır.

Kent konseyleri, Türkiye için hala yeni kurumlardır ve birçok belediyede hala kurulması tamamlanamamış yapılardır. Kurulanlarının bazıları ise sadece kâğıt üzerinde varlık göstermektedir. Bu minvalde bu çalışmanın amacı hâlihazırdaki kent konseylerini Marmara Bölgesi ölçeğinde ele alıp, kent konseylerinin kendilerine biçilen "yerelde katılımcı demokratik bir platform olma" fonksiyonunu yerine getirme noktasında nerede olduklarını, üyelerinin algıları üzerinden anlayabilmektir. Burada üyelerin katılım algısından kastedilen kent konseyi yürütme kurulu üyelerinin; kent konseylerine yüklenen fonksiyonu yerine getirme noktasındaki farkındalık düzeylerinin ne olduğu, katılımcı demokratik zihniyete

ne oranda sahip oldukları, kent konseylerinin yerel demokrasi platformu olma fonksiyonuna inanmışlıkları gibi çeşitli konulara ilişkin düşünceleridir. Bu çerçevede, yürütme kurulu üyelerinin siyasal katılım bağlamında kent konseylerine dair algılarını ölçmek için geliştirilen bir anket kent konseylerinin yürütme kurulu üyelerine uygulanmıştır.

Yapılan anket çalışmasının bulguları bağlamında, Marmara Bölgesi'ndeki kent konseyi yürütme kurulu üyelerinin katılıma dair algılarının yüksek olduğu ve kent konseylerinin yerelde demokrasinin tesis edilebilmesi adına önemli kurumlar olabileceği ifade edilebilir. Öte yandan, kent konseylerine katılım üzerinde etkili olabilecek faktörlerin, mevzuat ve uygulama olmak üzere iki ana başlık altında toplanabileceği sonucuna varılmıştır.

1. TEORİK ARKA PLAN

1.1. Yerel Demokrasi

Demokrasinin ortaya çıktığı ilk dönemden beri yerel boyut demokrasinin iyi bir uygulama alanı olmuştur. Yerelde görülen ve yerelin ihtiyaçlarını karşılamak adına ortaya atılmış kurumlar olan yerel yönetimler başlangıçta demokratik yapı arz etmemekteydi. Fakat demokrasinin dünya ölçeğinde yükselişiyle beraber yerel yönetimlerin de demokratikleştirilmesi mevzu bahis olmuştur.

Yıldırım'a göre (1993: 90) yerel demokrasi; gündeminde halkı direkt olarak ilgilendiren, onların gündelik yaşantılarında önemli yer tutan, elle tutulur, gözle görülür sorunların yer aldığı, bu sorunların demokratik usullere uygun olarak tartışılıp karara bağlandığı ve uygulamasının gerçekleştirildiği küçük ölçekli bir dünyadır. Görmez'e göre (1997: 70) ise yerel demokrasi; "*demokratik değerlerin yerel yönetimler için geçerli kılınmasından öte bir şey değildir"*. Özetle söylenecek olursa, yerel demokrasi; belirli bir yaşam alanında alınan siyasal kararların oranın sakinleriyle birlikte alınmasıdır (Çukurçayır, 2008: 22).

Yerel demokrasi farklı tarzda düşüncelerin zenginliği ve değerlerin sentezidir. Bu sentez yerel yönetimlerin kararlarını kendi istekleri

doğrultusunda yönlendirmeye çalışan farklı gruplar tarafından gerçekleştirilmekte ve tüm gruplar belli bir derecede karar alıcılara erişim sağlamakta ve karar alma mekanizmasını denetlemektedir (Wolman, 1998: 137). Yerel demokrasi demokratik sistemin en uç noktasında yer alır. Bu şekliyle yerel demokrasinin çevreden merkeze doğru yöndeki seyriyle gerçekleşecek demokratikleşme daha işlevsel ve kıymetli kabul edilir (Çelik, Çelik ve Usta, 2008: 89).

Günümüzde demokrasinin ortak kabul gören bir anlayış olduğuna daha önce vurgu yapılmıştı. İşte bu demokrasi dalgasının variyetine devam edebilmesi adına hali hazırdaki demokrasinin yerel demokrasiye dönüştürülerek kalıcı hale getirilmesi gerekmektedir. Eğer demokrasi yerel demokrasi haline getirilemez ise onu yaşatması zor olacaktır. Demokrasinin yerel demokrasiye dönüşmesi ise onun tüm prensiplerinin ve kurumlarının sivil toplum kurumları ve halkın tüm kesimleri tarafından özümsenmesi, benimsenmesi ve sahip çıkılması sayesinde olacaktır (Aykaç, 1999: 2). Bu da ancak demokratik işleyişe sahip yerel yönetimler tesis etmekle mümkün olabilecek bir şeydir. Yerel yönetimlerin demokratik işleyişe sahip olabilmesinin yolu ise yerelde siyasal katılımın arttırılmasından geçmektedir.

1.2. Siyasal Katılım

Katılım demokrasinin kendisi kadar eskiye dayanan bir kavramdır (Outhwaite, 2003: 413). Eski Yunanlıların Agora'da site devletinin yönetimine katıldıkları dönemlerden itibaren siyasal katılımın var olduğu söylenebilir (Erdoğan, 2001: 10). Demokrasi kuramcılarının birçoğu demokratik sürecin amaçlarına ulaşabilmesinin yolunun vatandaşların demokratik sürece ilgi duymasından geçtiğini ileri sürmektedirler (Powell, 1990:17). Vatandaşların demokratik sürece ilgi duyduklarını anlamanın somut göstergesi ise vatandaşların siyasal hayata katılmalarıdır. Demokrasinin o bilinen anlamıyla "halkın iktidarı" olarak görülebilmesi ve vatandaşlığın ise bir yaşam tarzı olarak benimsenmesinin yegâne yolu da katılımdan geçmektedir.

Siyasal süreçleri etkilemeyi amaçlayan bütün davranışlar siyasal katılımın kapsamı içerisine girmektedir. Buna siyasal yönetici kadronun seçilmesi ve onların davranışlarını etkilemeye çalışma da dâhil edilmelidir. Zaten her türden katılım biçiminin ortak amacı siyasal otoriteyi etkilemektir (Çukurçayır, 2002: 27). Siyasal otoriteyi etkilemek amacıyla gerçekleştirilen katılım ise en iyi surette yerel düzeyde gerçekleştirilebilir.

Yerel yönetimlerin, demokrasinin uygulandığı ülkelerde demokratik yapının teminatı olarak kabul edilmeleri yerel yönetimlerin yönetime doğrudan katılıma imkân veren kurumlar olmalarından ileri gelmektedir. Demokrasinin temel gereklerinden olan halk katılımının hayata geçirilmesi yerel düzeyde daha kolay olabilmektedir (Batal, 2011: 76). Başka bir ifadeyle yerel yönetimler, merkezi yönetime nazaran halkın karar alma süreçlerine daha etkili bir şekilde katılabileceği bir düzey olarak kabul edilmektedir (Uysal, 1984: 30).

Yerel demokrasinin gelişebilmesi katılım kanallarının sadece seçim döneminde değil, seçim dönemleri dışında da açık olabilmesiyle mümkün olabilecektir. Bunun için ise vatandaşın siyasete katılım hakkının yerel düzeyde kurumsallaştırılması gerekmektedir. Son yıllarda neredeyse tüm dünyada halkın yerel düzeyde karar alma süreçlerine dâhil edilmesini sağlayıcı ve teşvik edici yöntemlerin arayışına girildiği görülmektedir. Bu gayretlerin sonucunda özellikle yerel düzeyde halkın yönetime katılabileceği birçok yeni katılımcı mekanizma ortaya çıkmıştır (Çukurçayır, 2002: 84-85). İşte kent konseyleri de Türkiye'de son dönemde ortaya çıkan bu yeni siyasal katılım platformlarından bir tanesidir.

1.3. Kent Konseyleri

Yerel demokratik ilkeler, Türkiye'de yakın dönemde gerçekleştirilen yerel yönetim reformlarıyla çıkarılan belediye ve büyükşehir belediye kanunlarının merkezine oturtulmuştur. Yeni belediye kanunlarına baştan sona katılımcı-demokratik anlayış hâkimdir. Hemşehri hukuku ve belediye hizmetlerine gönüllü katılımın tanımlanmasında da, stratejik plan hazırlanması ve ihtisas komisyonları oluşturulmasında da amaçlanan ve vurgu yapılan "karar alma süreçlerine halkın daha fazla katılımı-

nı" sağlamak olmuştur. Fakat bunların hiç biri "kent konseyleri" kadar sistemli ve geniş kapsamlı bir katılım imkânı sunamamaktadır.

Kent konseylerinin 5393 sayılı Belediye Kanunu'yla yasal dayanağa kavuşturulmasından önce de Türkiye'de benzer bir takım oluşumlar söz konusuydu. Bunlar "Kent Danışma Meclisi", "Şehir Meclisi", "Şehir Danışma Meclisi", "Kent Platformu" ve "Kent Parlamentosu" gibi farklı farklı adlarla kurulmuş ve sadece bir kente özgü olan oluşumlardı (Emrealp, 2005: 66). Ayrıca bunun yanında "HABİTAT II" den sonra ülkemizde kabul görmüş ve hayata geçirilmesi adına çok aşamalı projelerle desteklenmiş sistemli bir oluşum da "Yerel Gündem 21"lerdir. Fakat yeni Belediye Kanunu'nun 76. maddesinde kent konseylerinin yer almasıyla ve yine aynı maddenin son kısmında "Kent Konseyi'nin çalışma usul ve esasları İçişleri Bakanlığı'nca hazırlanacak yönetmelikle belirlenir.", ibaresine binaen oluşturulan 'Kent Konseyi Yönetmeliği'yle artık Türkiye'de bu ikircikli yapıya bir son verilmek istenmiştir.

Var olan oluşumların tek isim altında birleştirilmesi yönündeki gayreti Kent Konseyi Yönetmeliği'nin Geçici Madde'sinde "Yerel Gündem 21 Programının uygulandığı yerlerde, kent konseyi veya benzeri adlarla oluşturulmuş yapılanmalar bu yönetmelik hükümlerine uygun hale getirilir.", şeklinde yer alan ifadede görebilmek mümkündür.

Yönetmelikte, kent konseyi: "Merkezi yönetimin, yerel yönetimin, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının ve sivil toplumun ortaklık anlayışıyla, hemşehrilik hukuku çerçevesinde buluştuğu; kentin kalkınma önceliklerinin, sorunlarının, vizyonlarının sürdürülebilir kalkınma ilkeleri temelinde belirlendiği, tartışıldığı, çözümlerin geliştirildiği ortak aklın ve uzlaşmanın esas olduğu demokratik yapılar ile yönetişim mekanizmaları (md. 4)" şeklinde tanımlanarak, kent konseyinin çok düzlemli ve aktörlü katılımcı-demokratik bir mekanizma olarak tasarlandığına vurgu yapılmıştır.

Kent konseyleri yürürlüğe girdikten sonraki süreç içerisinde "yerel demokratik perspektiften" yöneltilen birçok eleştiriye maruz kalmıştır.

Bu eleştiriler ve süreç içerisinde ortaya çıkan beklentiler neticesinde Kent Konseyleri Yönetmeliği tekrardan revizyona tabi tutulmuştur. Bu amaçla "6 Haziran 2009 tarih ve 27250 sayılı Kent Konseyi Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik" hazırlanmış ve bu yönetmelikle beklentilere cevap verilmek istenmiştir. Çıkarılan yeni yönetmelikle kent konseyleri daha katılımcı ve demokratik bir yapıya kavuşturulmak istenmiştir. Fakat kent konseyi üyeleri ve akademik çevreler bazı belirsizlik ve yetersizliklerin hala mevcut olduğuna vurgu yapmaktadır. İşte bu bağlamda çalışmanın bundan sonraki kısmında kent konseyi yürütme kurulu üyelerinin kent konseylerine dair çeşitli alt başlıklarda kent konseylerine yönelik algıları öğrenilmeye çalışılacaktır.

2. ALAN ARAŞTIRMASI

2.1. Araştırmanın Amacı ve Sınırlılıkları

Araştırmanın amacı Marmara Bölgesi'ndeki kent konseyi yürütme kurulu üyelerinin, kent konseylerine yönelik algılarını belirlemek ve kent konseylerinin yerel demokrasiye katkı sağlayacak bir platform olup olmadığını değerlendirmektir.

Çalışmanın belirli sınırlılıkları söz konusudur. Çalışmanın en önemli sınırlılığı, Marmara Bölgesi'ndeki kent konseylerine odaklanmasıdır. Ayrıca, kent konseyleri bağlamında, anket çalışması sadece yürütme kurulu üyelerine uygulanmıştır. Bunun en temel nedeni, yürütme kurulu üyelerinin daha ulaşılabilir olması ve kent konseyinin işleyişindeki merkezi konumları ve kurumsal yapıya dair bilgi ve deneyimleridir.

2.2. Araştırma Evreni ve Örneklemi

Araştırma evreni Marmara Bölgesi'ndeki Kent Konseyleri'nin Yürütme Kurulu Üyeleri olarak belirlenmiş olup, bölgedeki kent konseyleri arasında büyükşehir, il ve ilçe kent konseyleri arasında hiçbir ayrım gözetilmeksizin tümü çalışmaya dâhil edilmiştir. Çalışmanın gerçekleştirildiği tarih itibariyle Marmara Bölgesi'nde toplam 98 kent konseyi bulunmaktadır. Fakat Kent Konseyleri Yönetmeliği'nin 5. maddesinde yer alan "Kent Konseyleri belediye teşkilatı olan yerlerde, mahalli idareler

genel seçim sonuçlarını izleyen 3 ay içinde oluşturulmalıdır", ibaresiyle kent konseylerinin cebri olarak kurulması amir hükmünden kaynaklandığını düşündüğümüz sebeplerden ötürü yürütme kurulu toplantısı düzenlemeyen ve hatta ellerinde yürütme kurulu listesi dahi olmadığını beyan eden kent konseylerine rastlanmıştır. Haliyle bu kent konseyleri çalışmanın dışında kalmıştır. Bu şekliyle çalışmanın örneklemi Marmara Bölgesi'ndeki toplam 35 kent konseyinin yürütme kurulu üyeleridir. Ankete katılan yürütme kurulu üyelerinin yer aldığı kent konseyleri Tablo 1'den görülebilir.

Tablo 1: Yürütme Kurulu Üyelerine Anket Doldurtulan Kent Konseyleri

BÜYÜKŞEHİR KENT KONSEYLERİ		
Bursa	Kocaeli	Sakarya

İL KENT KONSEYLERİ				
Çanakkale	Edirne	Kırklareli	Tekirdağ	Yalova

İLÇE KENT KONSEYLERİ		
Adalar	Dursunbey	Saray
Ataşehir	Gölcük	Serdivan
Ayvalık	Gönen	Sındırgı
Babaeski	Kadıköy	Silivri
Biga	Kartal	Şişli
Burhaniye	Lüleburgaz	Taraklı
Çatalca	Mudanya	Uzunköprü
Çerkezköy	Nilüfer	Yıldırım
Çorlu	Sancaktepe	Zeytinburnu

2.3. Veri Toplama Teknikleri

Veriler kişisel bilgilerden ve 13 sorudan oluşan bir anketin katılımcılara uygulanması neticesinde elde edilmiştir. Anketler 2012 yılının Nisan ve Mayıs ayları içerisinde yukarıda bahsedilen 35 kent konseyinin yürütme kurulu üyelerine uygulanmıştır. Anketlerin katılımcılara ulaştırılması kent konseylerinin genel sekreterleri veya başkanlarına telefonla ulaşılarak bilgi verilmesi ve akabinde anket formunun mail ortamında kent konseyi yürütme kurulu üyelerine yürütme kurulu toplantısında doldurtulmak üzere gönderilmesi şeklinde olmuştur. Ayrıca anketlerin 12

Mayıs 2012 tarihinde Çerkezköy (Tekirdağ)'de gerçekleştirilen "Trakya Kent Konseyleri Birliği 7. Genel Kurul Toplantısı" ve 21 Mayıs 2012 tarihinde Tekirdağ (Merkez)'de gerçekleştirilen "Türkiye Kent Konseyleri Birliği Marmara Bölge Toplantısı"na ulaştırılarak yanıtlanması sağlanmıştır. Bu sayede toplamda 154 kent konseyi yürütme kurulu üyesine anket doldurtulmuştur.

Anket sorularının tümü kapalı uçlu sorulardan oluşmaktadır. Anketteki sorulara ait önermeler olumludan olumsuza doğru 5'li Likert Ölçeği Yöntemi (Kesinlikle Katılıyorum, Katılıyorum, Fikrim Yok, Katılmıyorum, Kesinlikle Katılmıyorum) kullanılarak hazırlanmıştır.

3. BULGULAR

3.1. Kent Konseylerinin Yürütme Kurulu Üye Profillerinin Değerlendirilmesi

Araştırma sorularına geçmeden önce anket sorularına cevap veren yürütme kurulu üyelerini tanıyabilmek adına demografik bir takım verileri paylaşmanın yerinde olacağı düşünülmektedir. Bu minvalde öncelikle anketleri cevaplayan kent konseyi üyelerinin kent konseylerindeki pozisyonlarının ne olduğuna bakılacaktır. Aşağıda yer alan Tablo 2'den yürütme kurulu üyelerinin kent konseylerinde temsil ettiği pozisyonlar üzerinden dağılımını görebilmek mümkündür.

Tablo 2: Yürütme Kurulu Üyeleri'nin Kent Konseyleri'ndeki Konumları

Kent Konseyindeki Konum (%)				
C.S[1]:152	**Başkan**	**Genel Sekreter**	**Yürütme Kurulu**	**Meclisler**
Toplam	15,77	14,47	59,86	9,9

Anketteki ilk kişisel bilgi sorumuz olan soru "cinsiyet"tir. Kent konseyi üyelerine bu soru yöneltilmiş ve aşağıdaki yüzdeler elde edilmiştir. 2014 yerel seçim sonuçlarına bakıldığında yerel yönetimlerde kadın temsilinin %3,3 düzeyinde olduğu bir ülke için %33'lük bu kadın temsili kent konseylerinin üzerine oturtulduğu temel değerler dikkate alındığında gelecek açısından umut verici görülmelidir.

1 C.S.: Anketin bu sorusunu cevaplayanların sayısı

Tablo 3: Yürütme Kurulu Üyeleri'nin Cinsiyetlere Göre Dağılımı

Cinsiyet (%)		
C.S: 154	**Kadın**	**Erkek**
Toplam	33,11	66,89

Anketlerde katılımcılara yöneltilen kişisel bilgi sorularından biri de "yaş"tır. Anketlere verilen cevaplar üzerinden oluşturulan Tablo 4'te ankete katılan yürütme kurulu üyelerinin yaş grupları yüzdeler halinde verilmiştir.

Tablo 4: Yürütme Kurulu Üyeleri'nin Yaş Gruplarına Göre Dağılımı

Yaş Grupları (%)				
C.S: 151	**16-24**	**25-39**	**40-54**	**55 ve üzeri**
Toplam	2,45	28,27	40,08	29,50

Marmara bölgesindeki kent konseyi yürütme kurulu üyelerinin toplamda % 70'e yakını 40 ve üzeri yaş grubundan oluşmaktayken, 16-39 yaş aralığındaki grubun yürütme kurullarındaki temsil yüzdesi yaklaşık %30'larda kalmaktadır. Sonuçlar göstermektedir ki aynı kadınlar gibi siyasal hayata katılımı önemsenen ve teşvik edilmeye çalışılan bir diğer grup olan gençler, diğer yaş gruplarına nazaran kent konseylerinin yürütme kurullarında daha az yer alabilmektedir.

Ankette katılımcılara yöneltilen sorular içerisinde yer alan bir diğer sosyo-ekonomik değişken ise "eğitim durumu" dur.

Tablo 5: Yürütme Kurulu Üyeleri'nin Eğitim Durumlarına Göre Dağılımı

Eğitim Durumu (%)				
C.S: 149	İlköğretim	**Ortaöğretim**	**Lisans**	**Lisansüstü**
Toplam	2,01	25,5	55,04	17,45

Tablo 5'ten yürütme kurulu üyelerinin yaklaşık %98'inin ortaöğretim ve üzeri, %70'inden fazlasının ise en az üniversite mezunu olduğu anlaşılmaktadır. % 55,04 lisans ve %17,45 lisansüstü mezununu bünyesinde barındıran kent konseyi yürütme kurulları, Türkiye ortalamasının çok üzerinde bir eğitim düzeyine sahiptir.

Anketteki bir diğer sosyo-ekonomik verimiz ise "meslek"tir. Tablo 6'da yürütme kurulu üyelerinin mesleklere göre oransal olarak dağılımı verilmiştir.

Tablo 6: Yürütme Kurulu Üyeleri'nin Meslek Gruplarına Göre Dağılımı

Meslek Grupları (%)						
C.S: 141	**Profesyonel Meslek Temsilcisi**	**Serbest Meslek**	**Kamu Personeli**	**Emekli**	**Akademisyen**	**Diğer**
Toplam	30,49	14,18	17,73	17,02	7,1	13,48

Anket sorularına verilen cevaplar göstermektedir ki yürütme kurulu üyeleri içerisinde profesyonel meslek temsilcileri %30,49 ile en önde gelmektedir. Bu grup içerisinde doktor, mühendis, bankacı, veteriner, avukat vb. gibi lisans düzeyinde öğrenim görmekle sahip olunan meslekler yer almaktadır. %70'in üzerinde lisans ve lisansüstü eğitime sahip bireylerden oluşan yürütme kurullarında bu meslek grubunun öne çıkması doğal karşılanmalıdır. Profesyonel meslek temsilcilerinin arkasından gelen meslek grupları ise oranı en yüksekten en düşüğe şöyle sıralanabilir; kamu personeli %17,73, emekli % 17,02, serbest meslek mensubu % 14,18, Diğer % 13,48 ve akademisyen %7,1. Diğer, içerisinde ise ev hanımı, öğrenci, işçi ve STK personeli gibi gruplar yer almaktadır.

Bu bölümün son sorusu ise yürütme kurulu üyelerinin "Kent Konseyi'nde Temsil Ettikleri" kurumlardır. Tablo 7'de bu soruya verilen cevapların oransal olarak dağılımı yer almaktadır.

Tablo 7: Yürütme Kurulu Üyeleri'nin Kent Konseyi'nde Temsil Ettikleri Kurumlara Göre Dağılımı

Kent Konseyi Temsili (%)								
C.S: 101	**Merkezi Yönetimin Taşra Temsilcileri**	**Yerel Yönetim Temsilcileri**	**Muhtarlar**	**STK**	**Meslek Örgütü Temsilcileri**	**Üniversite**	**Kişisel**	**Siyasi Parti**
Toplam	5,49	19,73	3,37	46,06	9,67	10,91	4,37	0,4

Sivil toplum kuruluşlarının, kent konseyi yürütme kurullarında oransal olarak üstünlüğü dikkat çekmektedir. Tüm yürütme kurulu üyelerinin %46,06'sı kent konseylerinde sivil toplum kuruluşlarını temsilen yer almaktadır. Bu ise bize kent konseylerine dair hedeflenenin yerine geldiğini göstermektedir. Yerel Gündem 21 süreçlerinde sivil toplum ku-

ruluşları devamlı öne çıkarılmış ve karar alma süreçlerinde önemli bir aktör olarak yer almaları önemsenmiş ve teşvik edilmiştir. Bunun yanında meslek örgütleri, muhtarlar ve üniversite temsilcileri de karar alma süreçlerinde yer alması önemsenen gruplardır. Anılan bu grupların da kent konseylerinde kendilerine yer bulabildikleri gözlemlenmiştir.

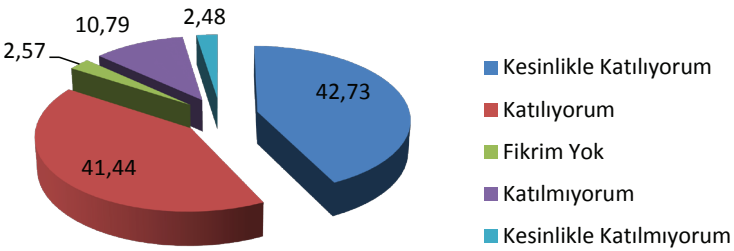
Çalışmanın bundan sonraki kısmında kent konseyi yürütme kurulu üyelerine yöneltilen kent konseylerinin demokratik niteliği ve etkinliği, üyelerin demokrasi ve katılım algılarına dair sorular ele alınacaktır. Aşağıda Tablo 8'de anket sorularına verilen cevaplar yer almaktadır.

Tablo 8: Kent Konseyi Yürütme Kurulu Üyelerine Yöneltilen Sorular ve Verilen Cevapların Analitik Değerlendirmesi

Kent Konseylerinin Demokratik Niteliğine ve Konsey Üyelerinin Demokrasi ve Katılım Algılarına Dair Bulgular					
	Kesinlikle Katılıyo-rum	**Katılıyo-rum**	**Fikrim Yok**	**Katılmı-yorum**	**Kesinlikle Katılmı-yorum**
Kent konseyleri yerel yönetimleri destekleyen bir platformdur.	52,66	38,66	0	7,33	1,35
Kent konseyimizin yürütme kurulunda yeterince demokratik ortam mevcuttur.	49,03	46,42	0,8	3,93	0
Kent konseyimizin başkan ve yürütme kurulunun demokratik şekilde seçildiğini düşünüyo-rum.	50,65	41,44	0	5,26	2,65
Kent konseyimizin yürütme kurulu kent konseyi katılımcılarının tümünü temsil edebilecek yeterliliktedir.	26,14	54,24	4,57	13,72	1,33
Temsil açısından kent konseyimizin sivil toplum kuruluşlarına yeterince yer verdiğini düşü-nüyorum.	23,33	56,66	6,66	12,66	0,69
Halkın her kesiminin kent konseyinde yer almasını demokratik açıdan gerekli görüyorum.	62,91	35,09	0	2	0
Kent konseyinin düzenlediği katılımcı açısından kalabalık geçen bir toplantı karar almayı zor-laştırıcı bir unsur olarak tezahür eder.	5,92	30,26	8,55	41,44	13,83
Kent konseyleri kentlilik bilincinin geliştirilmesine katkı sağlayabilecek bir platformdur.	71,24	28,76	0	0	0
ORTALAMA	**42,73**	**41,44**	**2,57**	**10,79**	**2,48**
Kent Konseylerinin Etkinliğine Dair Bulgular					
Yerel yönetim ve taşra yönetimi temsilcilerinin kent konseyimizin düzenlediği toplantılara katılımını yeterli buluyorum.	7,38	48,99	3,35	30,87	9,41
Kent konseyimize sivil toplum kuruluşlarının katılım düzeyini yeterli buluyorum.	13,24	49	4,63	29,8	3,33
Kent konseyi toplantılarına halkın katılımını yeterli buluyorum.	7,94	27,15	3,33	52,98	8,60
Kent konseyimizde alınan kararların gerek yerel yönetimlerce, gerekse merkezi yönetimin taşra temsilcilerince uygulanmasını yeterli buluyorum, dikkate alınıyoruz.	12,92	48,97	4,76	27,21	6,14
Kent konseyinde oluşturulan görüşlerin yerel karar alma mekanizmalarına etki ettiğinin görül-mesi Kent Konseyine katılımı ve konseyin işlevselliğini arttırır.	59,21	38,15	1,31	1,33	0
ORTALAMA	**20,13**	**42,45**	**3,47**	**28,43**	**5,49**

3.2. Kent Konseylerinin Demokratik Niteliğine ve Konsey Üyelerinin Demokrasi ve Katılım Algılarına Dair Bulguların Değerlendirilmesi

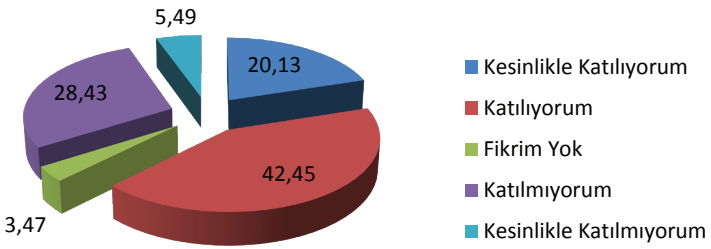
Kent konseyi yürütme kurulu üyelerine yöneltilen kent konseylerinin niteliğinin demokratik olup olmadığı; üyelerin kent konseylerinin demokratik ve katılımcı bir platform olduğuna dair inanmışlıklarına yönelik sorulara kesinlikle katılıyorum ve katılıyorum seçeneklerinin toplamı % 84,17'lik bir olumlu cevap verilmiştir.

Şekil 1: Kent Konseylerinin Demokratik Niteliğine ve Konsey Üyelerinin Demokrasi ve Katılım Algılarına Dair Bulgular (%)

3.3. Kent Konseylerinin Etkinliğine Dair Bulguların Değerlendirilmesi

Kent konseyi yürütme kurulu üyelerine yöneltilen kendi kent konseylerini etkin bir kent konseyi olarak görüp görmediklerine dair sorulara kesinlikle katılıyorum ve katılıyorum seçeneklerinin toplamı %62,58 olumlu cevap verilmiştir.

Şekil 2: Kent Konseylerinin Etkinliğine Dair Bulguların Değerlendirilmesi (%)

SONUÇ VE ÖNERİLER

Marmara Bölgesi Kent Konseyleri Yürütme Kurulu Üyeleri üzerinde uygulanan anketler değerlendirildiğinde; kent konseylerinin kadının siyasal hayata katılımı bakımından Türkiye ortalamasına göre yüksek bir oranda kadını bünyesine katan bir platform olduğu, öte yandan gençlerin siyasal hayata katılımı noktasında aynı başarının gözlemlenemediği, kent konseylerinin yürütme kurullarının Türkiye ortalamasına göre epey yüksek bir eğitim seviyesine sahip olduğu, kent konseyi yürütme kurullarında profesyonel meslek temsilcilerinin ağırlıkta olduğu, kent konseylerinin STK'ları önemli düzeyde bünyesine katmayı başarabildiği, kent konseylerinin yerel demokrasi ve siyasal katılımın hayata geçirilmesinde etkin bir platform olduğu sonuçlarına varılmıştır.

Kent konseyleri Türkiye'de Yerel Gündem 21 süreçleri neticesinde ortaya çıkmış, halkın karar alma süreçlerine daha fazla dâhil olabilmesine imkân tanıyacak olan mekanizmalar olarak kabul edilmektedir. Kent konseylerinin bu işlevi yerine getirebilmesi adına bir takım prensipleri benimsemesi gerekmektedir. Bunlardan en önemlisi de kent konseylerinin kendi içerisinde demokratik ve katılımdan yana kurumlar olmalarıdır. Ancak böyle olduğunda kent konseyleri gerçekten yerelde demokrasinin uygulanabileceği iyi bir platform olarak ortaya çıkabilecektir.

KAYNAKÇA

- AYKAÇ, Burhan (1999) "Türkiye'de Kamu Yönetiminin Küçültülmesi, Yerel Yönetimler ve Yerel Demokrasinin Amaçları", Gazi Üniversitesi İ.İ.B.F. Dergisi, sayı:1/1999, s.1-12.
- BATAL, Salih (2011) "Avrupa Birliği Yönetime Katılım İlkesinin Türkiye Uygulama Örneği: Kent Konseyleri", Kent Konseyleri Sempozyumu Bildiri Kitabı, Bursa: Bursa Kent Konseyi Yayını, s.74-94.
- ÇELİK, Vasfiye, ÇELİK, Fikret ve USTA, Sefa (2008) "Yerel Demokrasi ve Yerel Özerklik İlişkisi", Niğde Üniversitesi İ.İ.B.F. Dergisi, cilt:1, sayı:2, s.87-104.
- ÇUKURÇAYIR, M. Akif (2002) Siyasal Katılma ve Yerel Demokrasi: Küreselleşme Sürecinde Yurttaş, Yönetim, Siyaset, Konya: Çizgi Kitabevi Yayınları.

- ÇUKURÇAYIR, M. Akif (2008) "Yerel Demokrasi ve Yerel Siyaset", Yerel Siyaset, İstanbul: Okutan Yayıncılık, s.15-37.
- EMREALP, Sadun (2005) Yerel Gündem 21 Uygulamalarına Yönelik Kolaylaştırıcı Bilgiler El Kitabı.
- ERDOĞAN, Emre (2001) "Türk Gençliği ve Siyasal Katılım Boyutları Bir Katılım Endeksi Denemesi", (Ed. Başak Ekim), Türk Gençliği ve Katılım, İstanbul: ARI Hareketi Yayınları, s.9-26.
- GÖRMEZ, Kemal (1997) Yerel Demokrasi ve Türkiye: Yerel Yönetimler ve Belediyeler, Ankara: Vadi Yayınları.
- OUTHWAITE, William (2003) Modern Toplumsal Düşünce Sözlüğü, (Çev. Tanıl Bora-Kerem Ünüvar), İstanbul: İletişim Yayınları.
- POWELL, G. Bingham (1990) Çağdaş Demokrasiler: Katılma, İstikrar ve Şiddet, (Çev. Mehmet Turhan), Ankara: Türk Demokrasi Vakfı ve Siyasi İlimler Derneği Yayınları.
- UYSAL, Birkan (1984) Siyasal Katılma ve Katılma Davranışına Ailenin Etkisi: İki Çimento Fabrikası Örneğinde Bir Deneme, Ankara: TODAİE Yayınları.
- WOLMAN, Harold (1998) "Local Government Institutions and Democratic-Governance", (Ed. David Judge - Gerry Stoker, Harold Wolman), Theories of Urban Politics, London: Sage Publications, s.135-159.
- YILDIRIM, Selahattin (1993) Yerel Yönetim ve Demokrasi: Kavramlar, Yaklaşımlar, Ankara: TOKİ Yayınları.

KATILIM KÜLTÜRÜNÜN GELİŞİMİNDE KENT KONSEYLERİNİN ROLÜ: KARAMAN KENT KONSEYİ ÖRNEĞİ

Sefa USTA
Yrd. Doç. Dr., Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi
İ.İ.B.F., Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü
sefausta@kmu.edu.tr

Erdal BİLGİÇ
Arş. Gör., Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi
İ.İ.B.F., Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü
erdalbilgic@kmu.edu.tr

ÖZET

Katılım kültürünün gelişiminde kent konseylerinin önemli bir rol oynadığı tezinden yola çıkarak hazırlanan çalışmada, yönetim kültürü ve katılım kültürünün ele alınması, Karaman Kent Konseyi örneği üzerinden hareketle kent konseyleri ve katılım kültürü arasındaki ilişkinin irdelenmesi ve tartışılması amaçlanmaktadır. Bu amaç doğrultusunda hazırlanan çalışmada, yönetim kültürü, katılım, katılım kültürü, katılımcı demokrasi kavramlarının içeriğinin ne olduğu, kent konseylerinin katılım kültürünün şekillenmesinde ve katılımcı demokrasinin oluşumunda nasıl bir rol oynadığı sorularına cevap aranmakta, bu sorular çerçevesinde Karaman Kent Konseyinin nasıl işlediği tespit edilmeye çalışılmaktadır. Tanımlayıcı bilgilere yer verildiği çalışmanın ilk kısmında, betimleyici araştırma yönteminden faydalanılmıştır. Karaman Kent Konseyi'nin inceleneceği çalışmanın ikinci kısmında ise, Karaman Kent Konseyi Başkanı ile görüşme gerçekleştirilerek nitel araştırma yöntemlerinden (mülakat yöntemi) yararlanılmıştır. Bu yöntem ışığında hazırlanan çalışmanın ilk iddiası, vatandaşların yönetsel/siyasal karar alma sürecine katılımında kent konseylerinin önemli bir aktör olduğu, fakat "bu oluşumlara vatandaş katılımının istenilen düzeyde olmadığıdır". Tüm kesimlerin sesini duyurabilecekleri ortak bir platform işlevi görevi gören kent konseylerinin, "kentin çözüm bekleyen sorunlarının tespitinde ve buna yönelik çözüm üretilmesi noktasında etkin olarak işlev görmede yetersiz kaldıkları" çalışmanın bir diğer iddiasıdır.

Anahtar Kelimeler: Yönetim Kültürü, Yerel Katılım, Katılım Kültürü, Katılımcı Demokrasi, Kent Konseyleri

GİRİŞ

Katılımcı demokrasi anlayışının oluşumunda ve yerel demokrasinin hayata geçirilmesinde önemli bir işlev göreceği düşünülen kent konseyleri, vatandaşların yönetim sürecinde söz sahibi olabilmelerinde etkin olan demokratik katılım mekanizmalarından birisi olarak değerlendirilmektedir. Gönüllülük esasına göre oluşturulmuş olan kent konseylerinin vatandaş ile devlet arasında aracı bir yapı vazifesi göreceği düşünülmektedir.

Kent konseyleri, bünyesinde oluşturduğu çalışma grupları ve meclisler aracılığıyla kentin ve kentte yaşayan insanların sorunlarını dile getirmek noktasında ve sorunlara yönelik fikir alışverişinde bulunarak, çözüm üretme aşamasında önemli bir işlevi yerine getirmektedir. Kent konseyinin oluşumunda, toplumun farklı kesimleri rol oynamaktadır. Bu bağlamda kent konseylerinin, farklı konumlarda görev yapan kesimlerin temsilcilerinin bir araya geldiği bir çatı olarak değerlendirilebilmesi mümkündür.

Kent konseylerinin yerel katılım kültürünün oluşumunda etkin rol oynadığı düşüncesinden hareketle hazırlanan çalışma kapsamında öncelikle yönetim kültürü ve katılım kültürü kavramları ekseninde, katılım ve kültür arasında nasıl bir ilişki olduğu hususu incelenmektedir. Bununla birlikte, Türkiye'de özellikle 2003 sonrası dönemde katılım kültürünün gelişmesinde etkili olan reform girişimleri ve kent konseyleri değerlendirilmektedir. Çalışmada ayrıca kent konseylerinin katılım kültürünün şekillenmesinde oynadığı roller Karaman Kent Konseyi örneği üzerinde ele alınarak irdelenmektedir. Çalışma genel değerlendirme ve sonucun ortaya konulması ile nihayetlendirilmektedir.

1. YÖNETİME KATILMA VE KATILIM KÜLTÜRÜ: KURAMSAL ÇERÇEVE

Katılımla ilgili var olan tanımlar, "katılım bir şeyin parçası olduğunuzu gerçekten hissetmektir" bakışından, daha özel bir görüş olan "katılım kamu politika kararlarını etkilemek amacıyla insanların harcadıkları

çabadır" görüşüne kadar çeşitlilik gösteren bir bakış açısı genişliğini yansıtmaktadır (Involve, 2005: 16).

Katılım/katılma; toplumsal ve politik kurumlar tarafından alınan kararlardan etkilenen kimselerin, kararların alınması sürecine dâhil olması olarak da ifade edilmektedir (Yayla, 2005: 118). Katılma karar süreci bakımından, "örgütlenmiş ya da örgütlenmemiş yönetilenlerin kamu yönetiminin kararlarına dâhil olması olayıdır. Kamu yönetimi ekseninde değerlendirildiğinde, katılma, "iktidar kullanan kurum ve kişilerin aldıkları kararları etkileme amacına yönelik bütün eylemler" ya da "bu iktidar sahibi kurum ve kişilerin alacakları kararların belirlenmesinde, uygulanmasında ve denetlenmesinde yer alma" olarak ifade edilebilir (Çitçi 1996: 9-10).

1.1. Yönetime Katılma

Katılma kavramı, katılım, katılımcılık olarak da ifade edilmektedir. Katılım kavramının, siyasal ve yönetsel olmak üzere iki boyutu bulunmaktadır (Eryılmaz, 2013: 61). Siyasal toplumda, bireylerin yerel ve ulusal düzeyde siyasal yöneticileri seçmeleri ve idarecilerin kendi istek ve menfaatleri doğrultusunda karar almalarını sağlamak amacıyla gösterdikleri her türlü davranış ve eylemi ifade etmek için kullanılan (Dursun, 2006: 230) siyasal katılma kavramı, siyasal sistemde karar alıcıların aldıkları ve alacakları kararları etkilemek için toplum üyelerinin giriştikleri faaliyet ve eylemlerin tümünü içermektedir. Siyasal katılma, dar anlamda seçimlere katılımı ifade etmek için; geniş anlamda siyasal karar alma süreçlerine katılımı vurgulamak için kullanılmaktadır (Çukurçayır 2002: 26). Dar ya da geniş anlamda değerlendirilen siyasal katılımın ortak amacı siyasal otoriteyi etkilemektir.

Yönetsel katılma şeklinde de ifade edilen yönetime katılma kavramı ise, seçim ve seçime ilişkin faaliyetler dışında, kamu hizmetleriyle ilgili temel kararların hazırlanması, olgunlaştırılması, karara dönüştürülmesi ve kararların uygulanması aşamalarına, karardan etkilenenlerin dâhil olması ve katkıda bulunması olarak tanımlanmaktadır (Eryılmaz,

2013: 62). Yönetime katılma, kamu otoritelerinin, örgüt içinden veya örgüt dışından, verilecek kararlardan etkilenmesi, kamu yöneticilerinin alınan kararları uygulaması, uygulama düzeyindeki kişilerin uygulamadaki durumları dikkate alarak önerilerle birlikte yönetime aktarması ve bu şekilde yönetim mekanizmasının işlemesi olarak da ifade edilmektedir. Yönetsel açıdan yönetime katılma, iktidar yapısının içinde bulunması, kişinin karar verme hiyerarşisi içinde bir yere sahip olması (Denhart 1972: 93) katılım süreci sayesinde, vatandaşların kamu politikası oluşturma sürecine dâhil edilmesi mümkün olmaktadır (Eryılmaz, 2013: 62).

Yukarıda belirtilen açıklamalardan yola çıkılarak, yönetime katılma özetle; kişilerin örgütlü veya örgütsüz olarak kendini etkileyecek veya ilgili oldukları kararlara katılması, düşünce, görüş bildirmesi, oy kullanması, yönetimi denetleme olanağı bulması, kararların uygulanmasında bulunması ile kararların isabetli ve verimli amaçlara yönelmesini sağlaması şeklinde ifade edilebilir.

1.2. Katılım Kültürü

Yönetsel ve siyasal katılmanın etkin bir şekilde yaşandığı ülkelerde, katılım kültürünün toplumun önemli bir kesimi tarafından kabullenildiği ve benimsenildiği ifade edilebilir. Demokrasi kültürünün kurumsallaştığı toplumlarda, katılımın üst düzeyde gerçekleştiği söylenilebilir.

Demokrasiler, etkin ve aktif yurttaşlara gereksinim duyar. Yurttaşlar seçme ve seçilme haklarıyla yönetime iradesini yansıtır; bunun yanında katılım araçlarıyla iradesini tecelli ettirmekte ve demokrasinin olmazsa olmaz ilkelerinden birisinin katılım olduğu sonucu ortaya çıkmaktadır. Bu bağlamda, katılımcı demokrasi yurttaşların kendilerini etkileyen tüm kararların alınmasına etkin olarak çeşitli şekillerde katılmaları ve bu katılmanın toplumun tüm sektörlerinde oldukça yüksek bir âdem-i merkeziyetçilik aracılığıyla gerçekleşmesi şeklinde ifade edilebilir (Sarıbay, 1991). Katılımcı demokrasi anlayışı, vatandaşların karar alma/verme sürecine katılmalarının ve bunun yaygın hale getirilmesinin önemini vurgulamakta, vatandaşların seçim dışı yollar aracılığıyla, kamusal işlerle

ilgili irade beyan etmelerinin gerekliliğinin altını çizmektedir (Dursun, 2006: 191-192).

Vatandaşların yönetsel ve siyasal karar alma sürecine dâhil olmalarında, ülkede yerleşik olan demokrasi kültürünün yanında, toplumsal, yönetsel ve siyasal kültür de etkili olmaktadır. Yönetim kültürü ve bürokratik kültür birbirleriyle ilişkili kavramlardır. "Bürokratik kültür", bürokratların, görev çevrelerine ilişkin nesnelere, durumlara ve kişilere atıfta bulunarak oluşturdukları anlam örüntüleri şeklinde ifade edilmektedir (Özen, 1996: 9). Yönetim kültürü ise, örgüt içinde uygulanan yönetim türleri ve tarzlarına yansıyan yöneticilerin değerler, inançlar, beklenti ve davranışlar sistemi; çevre ve kamu görevlileri ve kamu yöneticileri tarafından düzenlenen ve örgüt içerisinde bireyler arası ilişkilerde ortaya çıkan değerler, normlar ve tutumların bütünü şeklinde tanımlanmaktadır (Özmen, 2013: 929).

Yönetim kültürü; toplumsal kültür, siyasi kültür ve örgüt kültürü ile etkileşim içindedir. Peters (2010: 36); kültür değerlerinin, toplumsal, siyasi ve yönetsel olmak üzere üç ayrı düzeyde kamu kurumlarının davranışlarına önemli oranda etkileri olduğunu vurgulamaktadır. Ona göre resmi kurumlarda çalışan bireylerin eylemlerine ve kuruluşun yapı ve yönetim usullerine toplumun genel değer yönelimlerinin büyük etkisi bulunmaktadır.

Katılımın, norm, değer, tutum, inanç vb. kültürel öğelerle beslendiği, kendisine özgü bir sosyalleşme süreci neticesinde oluştuğu ortaya çıkmaktadır. Katılım kültürü, hem toplumsal kültürün etkisi altında şekillenmekte, hem de siyasal katılmanın ve yönetsel katılmanın kültürel yönünden meydana gelmektedir ve her üç kültürel görünümün katılıma ilişkin bir altkültürünü oluşturmaktadır. "Katılım kültürü", bir toplum içerisinde, belli bir toplumsallaşma süreci sonucunda, o toplumun üyeleri tarafından oluşturulan, paylaşılan ve gelecek kuşaklara aktarılan; katılıma ilişkin maddi ve manevi her türlü siyasal yönetsel sembol ve değerler ile davranış, inanç ve varsayımlar bütünüdür (Kocaoğlu, 2011: 112-113).

Yerelde katılım kültürünün benimsenmesinin, ulusal düzeyde katılım kültürünün yerleşmesinde önemli bir rol oynayacağı söylenilebilir. Diğer bir ifadeyle ulusal düzeyde vatandaşlar tarafından katılım kültürünün içselleştirilmesi, yerel düzeyde katılımın etkin bir şekilde yaşanması ile mümkün olacaktır.

Katılım kavramının, yerel yönetimlerin demokratikleşmesi ve yerel demokrasinin yerel topluluklarda uygulama alanı bulabilmesi için gerekli bir ön şart olduğu yaygın bir kabuldür (Çukurçayır, 2002: 121). Katılımın en kolay uygulama alanı bulduğu yerel topluluklarda çeşitli araçlarla katılım meydana gelmektedir. Katılımcı demokrasi anlayışının şekillenmesinde ve katılım kültürünün yerleşik hale gelmesinde farklı uygulama araçlarından yararlanılması mümkündür.

Seçimler, halk oylaması ve doğrudan demokrasiye yönelik uygulamalar, geleneksel katılım biçimleri/geleneksel katılım araçları olarak ifade edilmektedir. Seçimler günümüzde belirli aralıklarla uygulanmakta ve karar alma sürecinde fiilen görev alan temsilcilerin seçimine olanak vermektedir. Bunun yanında halk oylaması ve doğrudan demokrasi, maliyetli olduğundan dolayı her türlü kararda bu yolun kullanılması mümkün olamamaktadır. Diğer taraftan bakıldığında, yeni katılım yöntemlerinin, vatandaşların karar alma sürecine dâhil olmasında daha etkin rol oynayabileceği söylenilebilir. Yurttaş girişimleri, danışma meclisleri, planlama çemberleri, mahalle kurulları/meclisleri, yuvarlak masa toplantıları, yerel ombudsman, yerel referandum, kamuoyu yoklamaları, halk toplantıları, meclis toplantılarına katılım, e-demokrasi, internet ve sosyal medya, sivil toplum kuruluşları, Yerel Gündem 21 ve kent konseyleri gibi (Çukurçayır, 2002: 121-145) yeni katılım araçlarından yararlanılmasının, katılım kültürünün toplum tarafından benimsenmesinde önemli rol oynayacağı vurgulanabilir. Yerel karar alma sürecine katılımın sağlanmasında ve yerel katılım kültürünün yerleşmesinde kent konseylerine önemli görevler düştüğü söylenilebilir.

2. TÜRKİYE'DE KATILIM KÜLTÜRÜNÜN GELİŞTİRİLMESİNE YÖNELİK GİRİŞİMLER VE KENT KONSEYLERİ

1970'li ve 1980'li yıllardan itibaren devletin rolünde değişmeler yaşanmaya başlanmış özelleştirme, sivilleşme ve yerelleşme gibi kavramlar ön plana çıkarılmıştır (Dinçer ve Yılmaz, 2003: 27). Dünyada meydana gelen değişim ve dönüşümden Türkiye de etkilenmiş, 1980 sonrası dönemde Türk kamu yönetiminde başlayan değişimin (Eryılmaz, 2004: 241) asıl yansımaları 2000 sonrası döneme rastlamaktadır. Bu dönemde, yerelleşme ve demokratikleşme gibi faktörler değişimin tetikleyicileri olmuştur.

2.1. Türkiye'de Kamu Yönetiminde Yeniden Yapılanma Çalışmaları ve Katılım

2003 yılından itibaren gerçekleştirilen yasal ve kurumsal düzenlemelerle, merkeziyetçi yapıdan âdem-i merkeziyetçi bir yapıya doğru bir dönüşüm başlamıştır. Kamu yönetimi ve yerel yönetimler alanında gerçekleştirilen yasal düzenlemelerle birlikte; yerelleşme, katılımcılık, şeffaflık, demokratikleşme, yönetişim, hesap verebilirlik gibi kavramlar ön plana çıkmaya başlamıştır (Eryılmaz, 2003: 12-14; Eryılmaz, 2007: 45-47).

2003 sonrası dönemde yerel yönetimler alanında gerçekleştirilen yasal düzenlemelerde de katılımcılığa yönelik önemli değişikliklere yer verilmiştir (Çelik ve Usta, 2012: 439-449):

- Mahalle halkı ile belediye arasında ilişkilerin geliştirilmesinde ve sorunların belediyeye aktarılmasında mahalle yönetimi köprü rolü görecektir (5393 sayılı kanun, md. 9)
- Belediye, belde sakinlerinin belediye hizmetleriyle ilgili düşüncelerini tespit etmek için kamuoyu yoklaması ve araştırması yaptırabilecektir (5393 sayılı kanun, md. 15).
- Herkes, nüfusa kayıtlı olduğu yerin değil, ikamet ettiği yerin hemşerisidir denilerek hemşeri hukuku yeniden düzenlenmiştir (5393 sayılı kanun, md. 13).

- Meclis toplantılarının halka açık olduğu, alınan kararların kamuoyuna uygun yolla duyurulacağı vurgulanmıştır (5393sayılı kanun, md. 20; 5302 sayılı kanun, md.12).
- Toplumun farklı kesimlerinin katılımı (STK, özel sektör, üniversiteler, kamu kurum ve kuruluşları) ile ihtisas komisyonlarının oluşturulacağı, komisyon raporlarının aleni olduğu ve raporların halka çeşitli yolla duyurulacağı hususu düzenlenmiştir (5393 sayılı kanun, md. 24; 5216 sayılı kanun, md. 15; 5302 sayılı kanun, md. 16).
- Stratejik plan hazırlanması sürecinde toplumun farklı kesimlerinin (paydaş) görüşlerinden yararlanılacaktır (Üniversiteler, STK, Kamu kurumları) (5393 sayılı kanun, md.41; 5302 sayılı kanun, md. 31).
- Belediyelerin ve il özel idarelerinin, meclis kararları ile denetim ve faaliyet raporlarının halka duyurulması hususu düzenlenmiştir (5393 sayılı kanun, md. 23; 5302 sayılı kanun, md. 15; 5393 sayılı kanun, md. 54-56; 5302 sayılı kanun, md. 39).
- Belediyelere, beldede dayanışma ve katılımı sağlamak ve gönüllü kişilerin katılımına yönelik programlar uygulamak görevi yüklenmiştir (5393 sayılı kanun, md. 77).
- Kent yaşamında; hemşerilik bilincinin geliştirilerek, sosyal yardımlaşma ve dayanışma gibi ilkelerin hayata geçirebilmesi adına kent konseylerinin oluşturulması gerektiği hususu düzenlenmiştir (5393 sayılı kanun, md. 76).

Katılımcı yönetim anlayışının şekillenmesinde ve toplumda katılım kültürünün yerleşik hale gelmesinde, yerel katılım mekanizmalarından kent konseylerinin önemli rol oynayacağı/oynaması gerektiği hususu vurgulanabilir.

2.2. Kent Konseyleri ve Katılım

Kentine sahip çıkma, aktif katılım ve çözümde ortaklık gibi ilkeler ekseninde, kentleri sürdürülebilir geleceğe taşıyan ortaklık modeli olarak tanımlanan kent konseyleri (Emrealp, 2005: 65-66) Türkiye'de

2005 yılında kabul edilen 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 76. maddesine istinaden oluşturulmuştur.

Kanuna istinaden 2006 yılında yürürlüğe giren Kent Konseyi Yönetmeliği'nde kent konseyi; "merkezi yönetimin, yerel yönetimin, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının ve sivil toplumun ortaklık anlayışıyla, hemşehrilik hukuku çerçevesinde buluştuğu; kentin kalkınma önceliklerinin, sorunlarının, vizyonlarının sürdürülebilir kalkınma ilkeleri temelinde belirlendiği, tartışıldığı, çözümlerin geliştirildiği ortak aklın ve uzlaşmanın esas olduğu demokratik yapılar ile yönetişim mekanizmaları" olarak tanımlanmıştır (Yönetmelik, md. 4).

Türkiye'de bazı belediyelerin bünyesinde kent konseylerinin kurulmasından önce "Yerel Gündem 21 (YG 21)" adı altında yapılar oluşturulmuştu. Kent Konseyi Yönetmeliği'ne eklenen geçici bir madde ile (Usta, 2011: 206) YG 21 Programı'nın uygulandığı yerlerde, kent konseyi veya benzeri adlarla oluşturulmuş yapılanmaların, yönetmelik hükümlerine uygun hale getirileceği (kent konseyine dönüştürüleceği), kent konseyi bulunmayan belediyelerde ilk toplantının belediye başkanının çağrısı ile yapılacağı hususu düzenlenmiştir (Yönetmelik, geçici md.1).

2009 yılında Resmi Gazete'de yayınlanarak yürürlüğe giren düzenlemeyle Kent Konseyleri Yönetmeliği'nde değişikliğe gidilmiştir. Kent konseylerinin belediye teşkilatı olan yerlerde, mahalli idareler genel seçim sonuçlarını izleyen 3 ay içinde kurulacağı hükmü getirilmiştir. Kent konseyi genel kurulunun ilk toplantısını yapmak üzere belediye başkanının çağrısı ile toplanacağı hususu da hükme bağlanmıştır (Yönetmelik, md. 5).

Yerel düzeyde demokratik katılımın yaygınlaştırılmasını, hemşerilik hukuku ve ortak yaşam bilincinin geliştirilmesini, çok ortaklı ve çok aktörlü yönetişim anlayışının benimsenmesini sağlamak; yerellik ilkesi çerçevesinde katılımcılığı, demokrasiyi ve uzlaşma kültürünü geliştirmek; çocukların, gençlerin, kadınların ve engellilerin toplumsal yaşamdaki etkinliklerini arttırmak ve yerel karar alma mekanizmalarında aktif rol almalarını sağlamak (Yönetmelik, md. 6) gibi, katılım kültürünün geliştirilmesine yönelik kent konseyine önemli görevler yüklenmiştir.

Kent konseyleri toplumun farklı kesimlerinden kişilerin katılımı ile faaliyet göstermektedir. Kent konseyleri, sivil toplum kuruluşları, özel sektör kuruluşları ve kamu kurum kuruluşlarının temsilcilerinden oluşmaktadır. Kent konseyleri bünyesinde meclisler ve çalışma grupları oluşturulmaktadır. Konseyin aldığı kararların tavsiye niteliğinde olmasından dolayı bağlayıcılığı yoktur (Usta, 2011: 214-215). Bu platformda alınacak kararların ve görüşlerin belediye meclisinin ilk toplantısında gündeme alınıp değerlendirileceği, daha sonrasında belediye tarafından kent konseyine bildirilip ve uygun araçlarla kamuoyuna duyurulacağı hususu Kent Konseyi Yönetmeliği'nde düzenlenmiştir (Yönetmelik, md. 14). Kent konseyleri, katılımcı demokrasinin tabana yayılmasında, katılım kültürünün yerel bazda yerleşik hale gelmesinde önemli işlevleri yerine getirmektedir. Karaman Kent Konseyi de yerel katılımın artırılmasına yönelik işlev ve faaliyetlerde bulunmaktadır.

3. KARAMAN KENT KONSEYİ: KATILIM KÜLTÜRÜ EKSENLİ BİR DEĞERLENDİRME[1]

Karaman Kent Konseyi, 2009 yılından bu yana faaliyet göstermektedir. 2009-2014 arası dönemde, Kent Konseyi genellikle örgütlenmeye yönelik faaliyetlerde bulunarak, farklı kurum ve kuruluşlara ziyaretler gerçekleştirerek, birkaç konferans ve etkinlik hayata geçirmiştir. 2012 yılında Kadın Meclisi tarafından kadınlara yönelik konferans verilmiş, 14-15 Mart 2013 tarihlerinde Kent Konseyi Gençlik Meclisi Yürütme Kurulu ve üyelerinden oluşan 30 kişilik grup, Mevlana Kalkınma Ajansı'nın katkılarıyla PCM (Proje Döngüsü Yönetimi) Eğitimi almışlardır.

2014 Mart ayındaki yerel seçimlerden sonra 27 Haziran 2014 tarihinde Karaman Kent Konseyi başkanlığına Ali KONUKSEVEN getirilmiş ve ilk kent konseyi toplantısı gerçekleştirilmiştir. Bu tarihten itibaren Karaman Kent Konseyi yeni bir yapılanmaya geçmiş ve kent konseyi etkin çalışmaya başlamıştır. Karaman Kent Konseyi Başkanı ile gerçekleştirilen

1 Çalışmanın bu bölümünün oluşturulmasında Karaman Kent Konseyi Başkanı ile gerçekleştirilen görüşme ile Karaman Kent Konseyi'nden elde edilen bilgilerden yararlanılmıştır. Bölümün oluşturulmasında Karaman Kent Konseyi sosyal medya hesaplarının irdelenmesi sonucu elde edilen bilgilerde kullanılmıştır.

görüşmede, Karaman Kent Konseyi Yürütme Kurulu üyelerinin Karaman halkının farklı kesimlerini temsil edecek şekilde oluşturulduğu ve konseyin partiler üstü konumda olması hususu göz önünde bulundurularak, kentin mikro ölçekte yansımasına özen gösterildiği vurgusunda bulunulmuştur.

3.1. Kent Konseyinin Oluşumu ve Kurumsal Yapısı

Karaman Kent Konseyi bünyesinde, yürütme kurulu, başkan, genel sekreter, meclisler ve meclis altında faaliyet gösteren çalışma grupları mevcuttur. Kent konseyi bünyesinde, Kadın Meclisi, Engelliler Meclisi, Gençlik Meclisi, Çocuk Meclisi ve Spor Meclisi oluşturulmuştur.

2014 Haziran ayından bu yana aktif faaliyet gösteren Kent Konseyi kurumsallaşmasını henüz tam olarak tamamlayamamıştır. Kendisine ait bir binası bulunmamakta, belediye bünyesinde Kent Konseyine ait bir oda bulunmaktadır. Kent konseyi belediye bünyesinde çalışanlardan destek almakta, konsey toplantı ve çalışmalarını Karaman Belediyesi'nin salonlarında gerçekleştirmektedir.

Konseye ait bir web sayfası bulunmamaktadır. Kent konseyine ait sosyal medya hesapları bulunmakta fakat aktif kullanılmamaktadır. Kent Konseyi Gençlik Meclisi ise sosyal medya hesabından aktif paylaşımlarda bulunmaktadır. Konseyin web sayfasının olmaması bir eksiklik olarak, Gençlik Meclisi tarafından sosyal medyanın etkin kullanılmasının olumlu yön olarak değerlendirilmesi mümkündür.

Konsey toplantıları halka açıktır. Konsey bünyesinde kurulmuş çalışma grupları ve meclislere toplumun farklı kesimlerinden üyeler dâhil olmakta ve şehirde yaşayan vatandaşlar konseye üye olarak düşünce ve taleplerini ilgili organlar aracılığıyla iletme imkânı bulmaktadır. Kent konseyinde 500'ün üzerinde üye kaydı bulunmaktadır. Bu husus kent konseyinin yerel katılımın artırılmasında ve *katılım kültürünün şekillenmesinde etkin olduğunun bir göstergesi* sayılabilir.

Kent konseyi çalışma grupları ve meclislerinde görüşülen hususlar, Kent Konseyi Yürütme Kurulu'nca dikkate alınıp karara bağlanmakta, Belediye Kanunu ve Kent Konseyi Yönetmeliği'nde düzenlenen hususlar dikkate alınarak belediye meclisine sunulmakta ve bu kararlar ilk

meclis toplantısında görüşülmektedir. Konsey Başkanı'nın aynı zamanda belediye meclis üyesi olmasının, kararların mecliste dikkate alınmasına katkı sağlayacağı ifade edilebilir.

Kent konseyi, kentte kurulu bulunan kurum ve kuruluşlarla etkileşim içinde hareket etmekte ve valilik, belediye, üniversite, sivil toplum kuruluşları işbirliği içinde faaliyetler yürütmektedir. Karaman Belediye Başkanı, konsey toplantılarına katılmaktadır. Bunun dışında Ulaştırma Bakanı ve Karaman Valisi de toplantılara iştirak etmiştir. *Kentin farklı aktörleri ile işbirliği içinde hareket edilmesi, yerel katılım kültürünün oluşumu için olumlu bir husus* olduğu altı çizilmesi gereken bir durumdur.

Karaman Kent Konseyi ile Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi (KMÜ) etkileşim içerisindedir ve üniversiteden akademik ve idari personeli hem yürütme kurulunda hem de meclis ve çalışma gruplarında temsilci olarak konseyde yer almaktadır. Bu durum *kent konseylerinde temsiliyet ve katılım yönünden olumlu bir husus olarak değerlendirilebilir*.

Konseyin kendine ait bütçesi bulunmamaktadır. Buna karşın, Kent Konseyi Yönetmeliği'nde belediyelerin kent konseylerine, bütçelerinde ödenek ayırmak suretiyle ayni ve nakdi yardım yapar ve destek sağlar hükmü bulunmaktadır (Yönetmelik, md. 16). Belediye'nin desteği, kent konseyinin başarısı ve etkinliği açısından önemli bir durumdur.

3.2. Kent Konseyinin İşlev ve Faaliyetleri

Kent Konseyi Yürütme Kurulu'nda görev yapan avukat bir üye tarafından, Mümine Hatun Kültür Merkezi'nde haftanın bir günü ücretsiz danışma ve avukatlık hizmeti verilmektedir. Konseyin bünyesinde oluşturulan her meclis ve çalışma grubunda kentin toplumsal sorunları tartışılmakta ve sorunların çözümüne yönelik öneriler üretilmektedir. *Meclisler ve çalışma grubu gibi oluşumlar aracılığıyla vatandaşların yönetim sürecine dâhil olmasının, katılım kültürünün hayata geçirilmesi için önemli birer adım* olduğu söylenilebilir.

Karaman Kent Konseyi bünyesinde Eğitim Kültür ve Sanat Çalışma Grubu; Turizm, Markalaşma ve Tanıtım Çalışma Grubu; Gençlik

ve Spor Çalışma Grubu; Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Çalışma Grubu; Sanayi ve Ticaret Çalışma Grubu; Sağlık Çalışma Grubu; Çevre ve Altyapı Çalışma Grubu; İmar Planlama ve Şehircilik Çalışma Grubu; Tarım ve Hayvancılık Çalışma Grubu; Emekliler Çalışma Grubu ve Tüketici Haklarını Koruma Çalışma Grubu olmak üzere 11 çalışma grubu oluşturulmuştur.

Bu çalışma grupları vasıtasıyla vatandaşları bilgilendirme seminer ve toplantıları gerçekleştirilmektedir. 2014 yılı Aralık ayında, Kent Konseyi Tüketici Haklarını Koruma Çalışma Grubu tarafından "Tüketici Haklarının Korunması" adıyla eğitim semineri gerçekleştirilmiştir. 2015 Ocak ayında "Sağlıklı Beslenme" konferansı düzenlenmiştir. Bununla birlikte, Kent Konseyi tarafından 2014 ve 2015 yıllarında aile içi iletişim, çalışma hayatı, kişisel gelişim gibi konularda Mümine Hatun Kültür Merkezi'nde on iki ayrı seminer gerçekleştirilmiştir.

Yukarıda sayılan çalışma gruplarının yanı sıra konsey bünyesinde kadın, engelli, gençlik, çocuk ve spor olmak üzere beş meclis ve bu meclisler bünyesinde alt çalışma grupları oluşturulmuştur.

3.2.1. Kadın Meclisi İşlev ve Faaliyetleri

Kadın Meclisi'nin oluşturulmasında Türkiye Kadınlar Birliği Karaman Temsilciliği ve Kardelen Derneği Karaman Temsilciliği gibi farklı sivil toplum kuruluşlarının temsilcilerine yer verilmiştir. 2014 yılından itibaren aktif etkinlikler gerçekleştiren Kadın Meclisi'nin başkanlığını, Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi (KMÜ) öğretim üyesi Aliye ÇINAR KÖYSÜREN yürütmektedir. Kadın Meclisi, toplumun farklı kesimlerinin buluştuğu bir yapı olarak işlev görmekte, belediye başkanının ve başkan yardımcılarının eşleri kadın meclisi çalışmalarına aktif katılarak yürütülen çalışma ve kampanyalara destek vermektedirler.

Kadın Meclisi bünyesinde; Evlilik Hazırlık Çalışma Grubu, Sorunlu Evlilik Çalışma Grubu, Boşanma Çalışma Grubu, Çocuk Çalışma Grubu, Kadın Kimliğinin Geliştirilmesi Çalışma Grubu, Sanayide Çalışan İşçi Kadınlar Çalışma Grubu, Çalışan Kadınlar Çalışma Grubu, Öğrencilere Yardım Çalışma Grubu ve Temizlik Çalışma Grubu olmak üzere 9 ayrı alt çalışma grubu oluşturulmuştur.

Kadın Meclisi aracılığıyla, 2014 yılında Mümine Hatun Kültür Merkezi'nde "Evliliği Tehdit Eden Sorunlar ve Çözüm Yolları" konulu panel düzenlenmiştir. 2014 ve 2015 yıllarında ise iki ayrı ilköğretim okulunda "Kadın Kimliğini Geliştirme" ve "Kadın Kimliğini Geliştirme ve Aile İçi İletişim" konulu iki söyleşi gerçekleştirilmiştir. *Kadın Meclisi'nin yapmış olduğu faaliyetlere dinleyici olarak kadınların ve katılımcı olarak akademisyenlerin dâhil olması, katılım kültürünün artırılmasına yönelik çabalar* olarak değerlendirilebilir.

3.2.2. Engelli Meclisi İşlev ve Faaliyetleri

Engelli Meclisi'nin oluşumunda, kentte faaliyet gösteren Beyaz Işık Derneği gibi engelli derneklerinin ve rehabilitasyon merkezlerinin görüşlerinden yararlanılmış ve meclisin oluşumunda engelli sorunların çözümüne yönelik katkı sağlayacak toplumun farklı kesimlerinden üyeler görev almıştır.

Meclis bünyesinde, Fiziki Çevre Düzenleme Çalışma Grubu; Sosyal ve Kültürel Çalışma Grubu; İletişim ve Teknik Destek Çalışma Grubu; Proje Çalışma Grubu; Engellilere İş İmkânı Oluşturma Çalışma Grubu; Engelli Farkındalığı Oluşturma Çalışma Grubu; Engellilerin Hukuki Haklarını Araştırma ve Artırma Çalışma Grubu; Engelli Eğitim ve Onlara Beceri Kazandırma Çalışma Grubu; Engelli Ailelerini Destekleme Çalışma Grubu ve Engelli Veri Bankası Oluşturma Çalışma Grubu olmak üzere 10 alt çalışma grubu oluşturulmuştur.

Engelli Meclisi ve Kent Konseyi, Karaman Belediyesi ile işbirliği içinde hareket ederek, 2014 yılında şehir merkezinde bir parkta, engelli vatandaşların bir araya gelebileceği bir mekân oluşturulmuş, ayrıca engelli vatandaşlara yönelik Konya şehir gezisi düzenlenmiştir.

Bununla birlikte, Kent Konseyi ve Engelli Meclisi, Karaman il ve ilçelerinde yatağa bağımlı iki hastaya, hasta yatağı ve tekerlekli sandalye imkânı sağlamıştır. 3 Aralık 2014 tarihinde Dünya Engelliler Günü nedeniyle Kent Konseyi Engelliler Meclisi tarafından düzenlenen Karaman merkezde ve ilçelerinde bulunan tüm okullardaki öğrencilerin katıldığı "Engellileri Anlamak" adlı kompozisyon yarışması düzenlenmiştir. En-

gelli Meclisi ve Kent Konseyi işbirliği ile şehir ve üniversitede 3 ayrı salonda eski milletvekili Lokman AYVA'nın katıldığı konferans düzenlenmiştir. *Kadın Meclisi'nde olduğu gibi Engelliler Meclisi tarafından gerçekleştirilen faaliyetler, katılım kültürünün yansıması* olarak değerlendirilebilir.

3.2.3. Gençlik Meclisi İşlev ve Faaliyetleri

Karaman Kent Konseyi'nin en çok önem verdiği meclislerden birisi de, Gençlik Meclisi'dir. Üniversite öğrencileri, Gençlik Meclisi'ne aktif katılımda bulunarak hem toplumsal sorunlara hem de şehrin sorunlarına çözüm önerileri sunma adına çabalarda bulunmaktadırlar.

Gençlik Meclisi bünyesinde de alt çalışma grupları oluşturulmuştur. Spor ve Sağlıklı Yaşam Çalışma Grubu; Bilişim Çalışma Grubu; Eğitim ve Sosyal Etkinlik Çalışma Grubu; Proje ve AR-GE Çalışma Grubu, Kültürel Etkileşim Çalışma Grubu; Doğal Yaşam ve Çevre Çalışma Grubu; Basın Yayın ve Sosyal Medya Çalışma Grubu; Genç Anayasa Çalışma Grubu ve Organizasyon Çalışma Grubu olmak üzere 9 alt çalışma grubu mevcuttur.

2014 Aralık ayında Kent Konseyi Gençlik Meclisi'nin bir etkinliği olarak Yazar Sait ÇAMLICA tarafından gençlere ve halka yönelik "Her Genç Bir Hazinedir" adıyla şehir ve üniversitede 4 ayrı salonda konferans verilmiştir. Bununla birlikte, 4 Mart 2015 tarihinde Kent Konseyi Gençlik Meclisi, Habitat Kalkınma Derneği ve Karaman Gençlik İnisiyatifi Topluluğu işbirliğiyle seçilme yaşının 18'e düşürülmesini talep eden ve gençlerin sadece seçmen olarak değil karar verici olarak da görülmesini isteyen "Seçilmek İstiyorum" kampanyası başlatılmıştır. Buna yönelik olarak Karaman siyasi parti aday adaylarının da katıldığı bir etkinlik gerçekleştirilmiştir. 5 Mart 2015 tarihinde ise, Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi'nde Kent Konseyi Gençlik Meclisi, Ulusal Gençlik Parlamentosu ve Karaman Gençlik İnisiyatifi Topluluğu işbirliğiyle "Sosyal Medya Okur Yazarlığı Eğitimi" düzenlenmiş ve katılımcılara belge verilmiştir. *Bu tür etkinlikler, gençlerin toplumsal ve politik sorun-*

lara yönelik söyleyecek sözlerinin var olduğunun birer göstergesidir. Bu tür faaliyetler, aynı zamanda, gençlerin siyasal ve yönetsel karar alma sürecine dâhil olmasında ve katılım kültürünün gençler arasında benimsenmesinde etkili girişimler olarak değerlendirilebilir.

Bu meclisler dışında oluşturulan Çocuk Meclisi'nde başkan ve üyeler seçilerek 7 ayrı alt çalışma grubu oluşturulmuş, kentte yaşayan ve farklı sportif branşlardan üyelerin katılımı ile Spor Meclisi hayata geçirilmiştir.

SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

Kent konseyleri aracılığıyla, katılımcı ve şeffaf yönetim anlayışının yerleşmesi ve uygulamaya yansıması, katılım kültürünün artırılmasının amaçlandığı söylenilebilir. Kentte tüm aktörlerin katılımının sağlandığı bir platform işlevi gören kent konseyleri, toplumun farklı kesimlerinin görüşlerini dile getirebildiği ortak bir çatı işlevi görecektir.

Çalışmanın ilk iddiası, "*vatandaşların yönetsel/siyasal karar alma sürecine katılımında kent konseylerinin önemli bir aktör olduğu, fakat bu oluşumlara vatandaş katılımının istenilen düzeyde olmadığıdır*". Karaman Kent Konseyi incelendiğinde, *konseye katılımın yüksek düzeyde olduğu, fakat katılımcıların izleyici boyutta kaldığı, katılımın etkinlik ve faaliyetlere istenildiği ölçüde yansımadığı* dikkati çekmektedir. Karaman Kent Konseyi'nin 2009 yılında kurulduğu ve 2014 Haziran sonrası dönemde aktif faaliyetlere başladığı gözönünde tutulursa atılan adımlar ve çabaların önemli olduğu değerlendirmesinde bulunulabilir.

Türkiye'deki örnekleri üzerinden hareketle kent konseylerinin; sivil toplum kuruluşlarının, kamu ve özel sektör kesiminin temsilcilerinin birlikte temsil edildiği ve farklı aktörler arasında ortak bir işbirliğinin sağlanabildiği yapılar olduğu söylenilebilir. Buna karşın, *"tüm kesimlerin sesini duyurabilecekleri ortak bir platform işlevi görevi gören kent konseylerinin, kentin çözüm bekleyen sorunların tespitinde ve buna yönelik çözüm üretilmesi noktasında etkin olarak işlev görmede yetersiz kaldıkları*" çalışmanın bir diğer iddiasıdır. Karaman Kent Konseyi'nden elde edilen bilgiler dikkate alındığında, Karaman Kent Konseyi'nin yeni

bir oluşum olmasından da kaynaklı olarak bu iddianın doğrulandığı söylenilebilir.

Kent konseylerine katılımın yanında işlevselliği de önemli bir husustur. Konseyde alınan kararların ilk belediye meclis toplantısında görüşülüyor olması önemlidir fakat konseyde alınan kararların ne kadarının meclis tarafından dikkate alındığı cevabı aranan sorulardandır. Bu konuda Karaman Kent Konseyi'nden net bir bilgi elde edilemediği için, konseyin işlevselliği hususu ile kesin şeyler söylenilmesi mümkün olamamaktadır.

Karaman Kent Konseyi'nin şehrin sorunlarının çözümüne yönelik ortak aklın oluşmasına yönelik çabaları, farklı meclis ve çalışma gruplarını hayata geçirerek etkinlikler gerçekleştirmesi dikkate değerdir; fakat 2014 sonrası faaliyetleri dikkate alındığında 9 ay gibi kısa süre, konseyin bu konuda başarılı olup olmadığının tespiti için yeterli bir süre değildir. Karaman Kent Konseyi'nin kurumsallaşmasını tam olarak sağlayamaması, konseye ait aktif web sayfasının olmaması, sosyal medya araçlarının (Gençlik Meclisi dışında) aktif kullanılmamasının konseyin eksik yönleri olarak sayılması mümkündür.

Diğer taraftan k*ent konseylerine, konsey bünyesinde oluşturulan meclis ve çalışma gruplarına üyelik yoluyla katılım ve bu oluşumlar aracılığıyla faaliyet göstermesi katılım kültürünün artırılmasına yönelik önemli bir çabadır*. Kent konseylerinin, belediye meclis kararlarını etkilemesi ve kentin sorunlarına bu şekilde çözüm üretilmesi noktasında köprü vazifesi görmesi, konseyin hem etkinliğini hem de işlevselliğini artıracaktır. Bu husus Karaman Kent Konseyi için de geçerlidir.

Valilik, belediye, il özel idaresi, üniversite ve diğer kamu kurumlarının stratejik planlama hazırlık sürecinde Karaman Kent Konseyi'nin görüş ve önerilerinden yararlanılmalıdır. *Karaman Kent Konseyi'nin paydaş olarak proje üretmesi, kurumsallaşmasının sağlaması, web sayfasını, yazılı ve görsel basını etkin kullanması, diğer kurum ve kuruluşlarla sürekli etkileşim halinde olması, Karaman Kent Konseyi de dâhil olmak üzere bu tür oluşumlara katılımı artıracak ve kent konseyleri katılım kültürünün gelişimine yönelik önemli katkılar sağlayacaktır*.

KAYNAKÇA

- ÇELİK, Fikret ve USTA, Sefa (2012) "Demokrasi Teorisi Çerçevesinde Katılım Perspektifinden Türkiye'de Yerelleşme Çabalarının Değerlendirilmesi", (Ed. Özgür Önder ve Fatih Kırışık), Kamu Yönetiminde ve Siyaset Biliminde Karar Verme, Ankara: Orion Kitabevi.
- ÇİTÇİ, Oya (1996) "Temsil, Katılma ve Yerel Demokrasi", Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi, cilt: 5, sayı: 6.
- ÇUKURÇAYIR, M. Akif (2002) Siyasal Katılma ve Yerel Demokrasi, Konya: Çizgi Kitabevi.
- DENHART, Robert (1972) "Yabancılaşma ve Katılma Sorunu", (Çev. Emine Örs), Amme İdaresi Dergisi, cilt: 5, sayı: 2.
- DİNÇER, Ömer ve YILMAZ, Cevdet (2003) Değişimin Yönetimi ve Yönetimde Değişim, Kamu Yönetiminde Yeniden Yapılanma-I, Ankara.
- DURSUN, Davut (2006) Siyaset Bilimi, İstanbul: Beta Yayınevi.
- EMREALP, Sadun (2005) Türkiye'de Yerel Gündem 21 Programı-Yerel Gündem 21 Uygulamalarına Yönelik Kolaylaştırıcı Bilgiler El Kitabı, İstanbul: IULA-EMME Yayını.
- ERYILMAZ, Bilal (2003) "Kamu Yönetiminde Yeniden Yapılanma Perspektifi ve Stratejisi", İdarecinin Sesi Dergisi, cilt:15, sayı: 100.
- ERYILMAZ, Bilal (2004) Bürokrasi ve Siyaset Bürokratik Devletten Etkin Yönetime, İstanbul: Alfa Yayınevi.
- ERYILMAZ, Bilal (2007) "Bürokrasi Merkezli Değil, Vatandaş Merkezli Bir Yapılanma", Çerçeve Dergisi, yıl:15, sayı: 44.
- ERYILMAZ, Bilal (2013) Kamu Yönetimi, Kocaeli: Umuttepe Yayınları.
- INVOLVE (2005) İnsanlar ve Katılım (Çev.Emre Demir), London, http://www.sp.gov.tr/upload/Sayfa/47/files/Insanlar_ve_katilim_web.pdf, (Erişim Tarihi: 02.03.2015).
- KOCAOĞLU, Mustafa (2011) Yerel Yönetimlerde Katılım Kültürü (Konya Büyükşehir Belediyesi Örneği), Yayımlanmamış Doktora Tezi, Sakarya.
- SARIBAY, Ali Yaşar (1991) "Yurttaşlık ve Katılmacı Demokrasi", Birikim Dergisi, sayı: 32.
- ÖZEN, Şükrü (1996) Bürokratik Kültür 1-Yönetsel Değerlerin Toplumsal Temelleri, Ankara: TODAİE Yayınları.
- ÖZMEN, Alper (2013) "Kamuda Yönetim Kültürü", International Journal of Social Science, volume: 6, issue: 3.
- PETERS, Guy B. (2010) The Politics of Bureaucracy: An Introduction to Comparative Public Administration, London and New York: Routledge.

- USTA, Sefa (2011) “Katılımcı Demokrasi Perspektifinden Kent Konseyleri ve Sivil Toplum Kuruluşları İlişkisi: Sakarya Örneği”, Kent Konseyleri Sempozyumu Bildiriler Kitabı, Bursa: Bursa Kent Konseyi Yayını.
- YAYLA, Atilla (2005) Siyasi Düşünceler Sözlüğü, Ankara: Adres Yayınları.

DEMOKRATİK KATILIMIN BİR AKTÖRÜ OLARAK KENT KONSEYLERİNİN KARŞILAŞTIRMALI DEĞERLENDİRİLMESİ: DÖRT FARKLI PARTİ, DÖRT FARKLI KENT

M. Fatih Bilal ALODALI
Yrd. Doç. Dr., Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi
İ.İ.B.F., Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü
fatihalodali@osmaniye.edu.tr

Tuğba YOLCU
Yrd. Doç. Dr., Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi
İ.İ.B.F., Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü
tyolcu@osmaniye.edu.tr

Aslı SEZGİN
Yrd. Doç. Dr., Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi
İ.İ.B.F., Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü
aslisezgin@osmaniye.edu.tr

ÖZET

Değişimin her alanda hissedildiği günümüzde, iletişim kanallarının çeşitliliği, etki alanlarının zaman ve mekân engelini aşması, yönetsel ve siyasi alanın da bu değişimden etkilenmesini sağlamıştır. Bu değişimin ortaya çıkmasında en büyük etken iletişim teknolojilerinin önlenemez gelişimidir. Gündelik yaşamdaki alışkanlıklarımızın değişmesi, algılama düzeylerinin de farklı standartlara sahip olması sonucunu ortaya çıkartırken, tercihlerimiz de bu standartlara göre şekillenmektedir. Bu çalışmada, nüfus yoğunluğuna göre mecliste grubu bulunan dört farklı siyasi parti yönetimindeki illerde belediyelerin kent konseylerinin "üyelerinin eğitim-cinsiyet-yaş profilleri, halk katılımı, kent kaynaklarının kullanımı, çevreyi korumaya yönelik çalışmalar, kadın-çocuk ve gençlere yönelik gelişmeler, kullanılan iletişim kanalları, sosyal faaliyetleri ve projeleri" çerçevesinde yeni iletişim teknolojilerinde yer alan haberler ışığında karşılaştırmalı olarak değerlendirilerek; yeni iletişim teknolojilerinden faydalanmalarındaki etkinliklerinin ortaya konması amaçlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Demokratik Katılım, Kent Konseyleri, Siyasi Partiler

GİRİŞ

Demokrasinin, "halkın halk tarafından halk için yönetimi" olarak yapılan basit ve ünlü tanımı günümüz şartlarında yerini halkın egemenlik anlayışını temsilciler aracılığı ile kullandığı temsili demokrasiye bırakmıştır. Temsili demokrasinin yaşadığı kriz ise katılımcılık olgusu ile aşılmaya çalışılmaktadır. Bu noktada özellikle yerelde katılımcılık olgusu büyük bir önem taşımaktadır. Bu olguya işlerlik kazandıracak kurumların başında kent konseyleri gelmektedir. Yerel demokrasinin işletilmesinde halkın yönetime katılmasında önemli bir araç olan kent konseyleri, Yerel Gündem 21 ile oluşturulmuş ve ülkemizde belediyeler için bir zorunluluk olmuştur.

Kent konseylerinin kalkınmada öncelikli yörelerin sosyal ve ekonomik kalkınmasına fayda sağlayacağı düşünülerek çalışmamızda kalkınmada öncelikli 4 farklı il seçilmiştir. Yönetimin bir siyasal kararlar bütünü olduğu düşünülerek de TBMM'de grubu bulunan dört farklı siyasi parti yönetimindeki il belediyelerinden nüfus oranlarına göre en yoğun olan Osmaniye, Zonguldak, Ağrı ve Afyonkarahisar illeri tercih edilmiştir. Farklı siyasi parti yönetimindeki belediyelerin kent konseylerinin seçilmesindeki amaç siyasi partilerin kent konseylerine yaklaşımını değerlendirmektir. Çünkü kent konseyleri her ne kadar siyaset üstü bir kurum olarak değerlendirilse de Kent Konseyleri Yönetmeliği incelendiğinde belediye yönetimi ile işbirliği içinde çalıştığı görülmektedir. Özellikle mali açıdan belediyelerden destek alması ve bütçeleri konusundaki muğlaklık, kent konseylerinin faaliyetlerini ilgili belediyenin politikaları çerçevesinde şekillenmesine yol açmaktadır.

Bilgi teknolojileri ekonomik, toplumsal ve siyasal alanı dönüştürmesindeki olumlu olumsuz birçok etkiye sahiptir. Olumlu bir yanı olarak yerelleşme ve demokratikleşmeye katkı yapma potansiyeli dikkate alınarak katılımcılık olgusuna yeni bir boyut getirdiği ve getireceğini söyleyebiliriz. Çalışmamız da bu olgu doğrultusunda şekillenecektir.

Çalışmamızın amacı, seçilmiş bulunan dört farklı siyasi parti yönetimindeki ilin kent konseyleri faaliyetlerini yeni iletişim kanalları ile

nasıl yansıttıkları ve katılımcılık noktasında nasıl bir pay sahibi olduklarını ortaya çıkarmaktır. Siyasi partilerin yerelde yönetim biçimi olarak şekillendiği il belediyeleri ile mecliste grubu bulunan siyasi partilerin de konuya yaklaşımları önem kazanacaktır. Bu amaçla öncelikle demokratik katılım ve yerel yönetimler ile kent konseylerinin teorik çerçevesi ortaya konulacaktır. Daha sonra örnek olarak alınan 4 farklı ilin kent konseyleri, yeni iletişim kanalları kullanılarak ulaşılan bilgiler çerçevesinde değerlendirilecektir.

1. DEMOKRATİK KATILIM VE YEREL YÖNETİMLER

Demokrasi tarihi eski olmakla birlikte günümüzde bile içeriği değişen ve gelişen bir olgudur. Demokrasi kavramı bireysel özgürlük, haklarda eşitlik, halkın yöneten memurlar üzerindeki üstünlüğü, toplumsal adalet ve refah gibi değerleri içermektedir (Hill, 1974: 23). Demokratik sisteme hayat veren, onu diğer sistemlerden ayıran ve onu benzersiz kılan bu iki ilkedir. Demokrasi, vatandaşları için mümkün olduğunca fazla eşitlik ve özgürlüğü birleştiren bir devlet yönetim şeklidir (Lipson, 1985: 52-56). Böyle bir yönetim şeklinin içinde farklı yönetim kademlerinin ortaya çıkması kavramın içeriğindeki temel değerlerle alakalıdır.

Demokrasi kavramının tarihsel kökeninde yerel yönetimlere kent devletleri olarak rastlamak mümkündür. Yunan-Roma uygarlığının şehir demokrasisi çağdaş dünyanın siyasal altyapısı olarak kabul edilmektedir. Bu kavram 19. yüzyıla kadar kent devletleri ile özdeşleşmişti. Yerel ölçekte kendi kendini yönetme ve yönetebilme hakkı ilk kez kent devletlerinde ortaya çıkmış ve demokrasi, tarihsel gelişimi içinde, uzun süre -iki bin yıl- "doğrudanlığı" esas alan, "kent devleti" demokrasisi ile özdeşleştirilmiştir (Yıldırım, 1990: 9).

Bu nedenle demokrasi ile yerel yönetimlerin birlikte anılması, temelini komün yönetimlerinden almaktadır. Komünler bulundukları dönemde demokrasi hücreleri olarak görülmüşler ve o dönemin iktidarlarına karşı hep özgürlüğün, eşitliğin, katılımın ve kendi kendini yönetmenin örneğini oluşturmuşlardır (Görmez, 1997: 12).

Gelişen dünyada ve topluluklarla birlikte ulusların coğrafi olarak genişlemesi demokrasiye temsili nitelik kazandırması yerel yönetimlerin önemini bir kez daha arttırmıştır. Öncelikle yerel yönetimler düzeyinde temsilciler ile seçmenler arasındaki coğrafi ve toplumsal uzaklığın, ulusal düzeye oranla daha az olmasının, demokrasi kuramının öngördüğü hem "gerçek bir seçme süreci"nin hem de etkili bir halk denetiminin gerçekleşmesini sağlamaktadır (Çitçi, 1996: 6). Bu durumun bir sonucunu ise Hill (1974: 79) şöyle bağlamaktadır: "yerel yönetimler demokrasinin temel eğitim kurumlarıdır ve yerel yönetimlerin demokratik kuruluşlar olarak gelişmesi demokrasinin gelişmesine paraleldir".

Yerel yönetimlerin batıda ortaya çıkışı muhalefet olgusu kapsamında gerçekleşmiştir**.** Batıda muhalefet olgusu ile ortaya çıkan yerel yönetimlerin bizde ortaya çıkışı ise bu şekilde olmamıştır. Tanzimat Dönemi'ne dönemine kadar yerel yönetim kavramı padişahın koruduğu değerler ve yönetim anlayışı nedeni ile görülmemiştir. Osmanlı siyasi kültürü, bu bakımdan Batı'da 'muhalefet'le özdeşleştirilen yerel yönetimleri kabul etmedi ve Tanzimat'a kadar Batı tipi yerel yönetimlere gerek duyulmadı (Eryılmaz, 2009: 184).

Osmanlı Devleti'nde 19. yüzyılın sonlarına gelinceye kadar yerel yönetim hizmetleri, loncalar başta olmak üzere vakıflar ve kadılar tarafından yerine getirilmekteydi (Keleş, 1991: 291). Batıda muhalefetle birlikte elde edilen yerel yönetim olgusunun bizde karşılığı batılılaşmanın bir gerekliliği olarak ortaya çıktığından yerel yönetimlerin önemi geç anlaşılmıştır.

Demokrasi ile içi içe gelişmekte olan yerel yönetimler, yönetime katılım, hizmetlerde etkinlik, demokratik uygulamalar, özgürlük gibi demokrasinin önemli değerlerinin hayata geçirildiği yerler olarak toplumun demokratikleşmesine de katkı sağlamaktadır. Bu nedenle yerel yönetimler için yerel demokrasiler kavramı sıkça kullanılmaktadır. Yerel demokrasinin gerçekleşebilmesi için gerekli olan unsurlar şu şekilde sıralanabilir (Öner, 2001: 54):

- Yerel özerkliğin sağlanması
- Yerel halkın yönetimin kararlarına etkin olarak katılımı
- Karar alma sürecinin ve kararların uygulanmasına yönelik denetim aşamasında yerel halkın rol alması

Yerel demokrasinin önemli bir unsuru katılım olgusudur. Demokrasinin zamanımızdaki anlamı, temsilcilerinin görevlendirilmesi yanında bizzat halkın kendisinin sorunlarını dile getirmesi, öneriler üretmesi, hatta çözümlerin yerine getirilmesine katkıda bulunmasını gerektirir. Buna katılımcı demokrasi anlayışı da denilmektedir (Siverekli, 2001: 130). Katılımcı demokrasi ile anlatılmak istenen, yurttaşların kendilerini etkileyen tüm kararların alınmasına etkin olarak çeşitli şekillerde katılmaları ve bu katılmanın toplumun tüm sektörlerinde oldukça yüksek bir adem-i merkeziyetçilik aracılığıyla gerçekleşmesidir (Sarıbay, 2008: www.siyasaliletisim.org).

Katılmanın siyasi anlamda en önemli unsuru oy verme işlemi olsa da katılım için tek unsur değildir. Sartori'ye (1996: 124-125) göre "seçime katılma"yı gerçek bir katılım olarak nitelendirmek doğru değildir. Katılım; "toplumsal düzenin kuruluşu, yönetimi ve denetimine ilişkin politikaların saptanması, kararların alınması ve uygulanmasına ilişkin politikaların eylemli olarak içinde bulunulmasıdır" (Sezen, 2000: 52). Bu nedenle yeni iletişim teknolojilerinin de katılım konusunda önemi ortaya çıkmaktadır. Bu anlamda bir katılım günümüz koşullarında yeni iletişim teknolojileri ile sağlanabilmektedir. Küreselleşmenin başlıca iletişim aracı olarak gösterilen internet, toplumsal muhalefetin, yerel, ulusal ve hatta küresel boyutta organize olabilmesini ve toplumsal hareketlerin etkileşimini hızlandıran bir etkiye sahiptir. İnternet yeni toplumsal hareketler için tek olmasa bile en önemli iletişim araçlarından birisidir. İnternet sayesinde kullanıcılar arasında biz duygusu gelişmekte, kullanıcılarının belirli bir siyasi bilinç ve varılacak hedefler konusunda belirli bir ortak bilince sahip olmalarını ve egemen düzene karşı doğrudan bir muhalefet gücü sergilemeleri gerçekleştirilmektedir (Şener, 2007: 264).

Katılım olgusunun önemi ve yerel yönetimlerin demokrasinin işletilecek en önemli kurumlar olması günümüzde birçok ulus ve hatta uluslararası kuruluşlarca da farkında olunan bir husustur. Bu nedenle Yerel Demokrasiyi güçlendirmek adına Dünyada, Birleşmiş Milletler tarafından düzenlenen "Rio Yeryüzü Zirvesi" ile "Yerel Gündem 21" önemli adımlardan biri olmuştur. Yapılan bu toplantılarla birlikte yerel demokrasinin geliştirilmesi yönünde yönetişim kavramı "sürdürülebilir kalkınma" ve "küresel ortaklık" kavramları ile birlikte anılır olmuştur (Emrealp, 2005: 19). Bu konferansta yerel idarelerin kendi beldelerine yönelik Yerel Gündem 21 planlarını hazırlamaları ve uygulamaları önemle vurgulanmıştır.

2. KATILIMCI BİR YEREL YÖNETİMİN HEDEFİ: KENT KONSEYLERİ

Kent yönetimine katılım ile ilgili vurguların yapıldığı Belediye Kanununda, katılımın gerçekleşebilmesi için oluşturulması gereken mekanizmaya da yer verilmektedir. Bu mekanizma kentin vatandaşlarını bir araya getiren bir platform olarak "Yerel Gündem 21" adı ile ilk olarak 1996 yılında Bursa, İzmir, Adapazarı, Adana, Trabzon, Kars, Tekirdağ, Van, Eskişehir, Edirne, Afyonkarahisar, Antalya, Diyarbakır ve Manisa illerinde kurulmuştur (Özdemir, 2011: 38).

Hukuksal düzenlemesi 5393 sayılı Belediye Kanununun 76. maddesinde yapılan kent konseyleri ile ilgili olarak "Kent konseyi kent yaşamında; kent vizyonunun ve hemşerilik bilincinin geliştirilmesi, kentin hak ve hukukunun korunması, sürdürülebilir kalkınma, çevreye duyarlılık, sosyal yardımlaşma ve dayanışma, saydamlık, hesap sorma ve hesap verme, katılım ve yerinden yönetim ilkelerini hayata geçirmeye çalışır. Belediyeler kamu kurum niteliğindeki meslek kuruluşlarının, sendikaların, noterlerin, varsa üniversitelerin, ilgili sivil toplum örgütlerinin, siyasî partilerin, kamu kurum ve kuruluşlarının ve mahalle muhtarlarının temsilcileri ile diğer ilgililerin katılımıyla oluşan kent konseyinin faaliyetlerinin etkili ve verimli yürütülmesi konusunda yardım ve destek sağlar." denilmektedir.

Yerel Gündem 21'ler aracılığıyla, ilgili tüm kesimlerin karar alma ve uygulama süreçlerine katıldığı yeni bir yerel yönetişim modeli geliştirilmesi amaçlanmıştır. Yerel Gündem 21'ler aracılığıyla, karar alma süreçlerine katılımın geliştirilmesi, kentsel yaşamı kolaylaştıran projelere yer verilmesi ve finansman sağlanması, demokratik yaşamın olgunlaştırması ve kentsel sorunlara duyarlı vatandaş profili oluşturulması gibi işlevlerin yerine getirilmesi hedeflenmiştir (Kerman, vd., 2011: 21).

Kent konseyinin oluşumunda, sivil toplum kuruluşları, muhtarlıklar, üniversite temsilcileri, belediye temsilcileri, siyasi partilerin temsilcileri, farklı kurum ve kuruluşların temsilcilerinin bulunması gerekmektedir. Bu şekilde, merkezi yönetimi, yerel yönetimi, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarını ve sivil toplumu ortaklık anlayışı ile belli bir çatı altında buluşturmak amaçlanmaktadır (Usta, 2011: 207-208).

8 Ekim 2006 yılında çıkarılan Kent Konseyi Yönetmeliği'nin 6. maddesinde kent konseylerinin görevleri şöyle sıralanmıştır:

- *Yerel düzeyde demokratik katılımın yaygınlaştırılmasını, hemşehrilik hukuku ve ortak yaşam bilincinin geliştirilmesini, çok ortaklı ve çok aktörlü yönetişim anlayışının benimsenmesini sağlamak,*
- *Sürdürülebilir gelişme sorunlarının çözümüne yönelik uzun dönemli bir planın hazırlanması ve uygulanmasını sağlamak,*
- *Kente ilişkin temel stratejiler ve faaliyet planlarının belirlenmesinde, uygulama ve izleme süreçlerinde tüm kenti kapsayan ortak bir aklın oluşturmasına katkıda bulunmak,*
- *Yerellik ilkesi çerçevesinde katılımcılığı, demokrasiyi ve uzlaşma kültürünü geliştirmek,*
- *Kentin kimliğine ilişkin tarihi, kültürel, doğal ve benzeri değerlere sahip çıkmak ve geliştirmek,*
- *Kent kaynaklarının etkili, verimli ve adil kullanımına katkıda bulunmak,*
- *Sürdürülebilir kalkınma anlayışına dayalı kentin yaşam kalitesini geliştiren, çevreye duyarlı ve yoksulluğu giderici programları desteklemek,*

- *Sivil toplumun gelişmesine ve kurumsallaşmasına katkıda bulunmak,*
- *Çocukların, gençlerin, kadınların ve engellilerin toplumsal yaşamdaki etkinliklerini arttırmak ve yerel karar alma mekanizmalarında aktif rol almalarını sağlamak,*
- *Kent yönetiminde saydamlık, katılım, hesap verebilirlik, öngörülebilirlik ilkelerinin uygulanmasına katkıda bulunmak,*
- *Kent konseyinde oluşturulan görüşlerin değerlendirilmek üzere ilgili belediyeye gönderilmesini sağlamaktır.*

Kent konseylerinin görevleri incelendiğinde görülen o ki kentin tüm paydaşları dahilinde ortak çıkarları katılım esasında gerçekleştirmek olduğu görülmektedir. Bu noktada kentin sosyal tüm faaliyetlerine kentin tüm paydaşlarının dahil edilmesi gerektiği sonucu ortaya çıkmaktadır. Kent konseyinin oluşumuna baktığımızda bunu net bir şekilde görmek mümkündür. Kent Konseyi Yönetmeliği'nin 8. maddesinde düzenlenmiş olan kent konseyinin oluşumu şöyledir:

a) Mahallin en büyük mülki idare amiri veya temsilcisi,
b) Belediyenin içinde bulunduğu seçim bölgesi veya bölgelerinin milletvekilleri,
c) Belediye başkanı veya temsilcisi,
d) Sayısı 10'u geçmemek üzere illerde valiler, ilçelerde kaymakamlar tarafından belirlenecek kamu kurum ve kuruluşlarının temsilcileri,
e) Meclis üye tam sayısının yüzde 30'unu geçmemek üzere, belediye meclisinin kendi üyeleri arasından seçeceği temsilcileri,
f) Meclis üye tam sayısının yüzde 30'unu geçmemek üzere, il genel meclisinin kendi üyeleri arasından seçeceği temsilcileri, belediye başkanının çağrısı üzerine toplanan muhtarların, kendi aralarından seçecekleri en fazla 10 temsilci,
g) Beldede teşkilatını kurmuş olan siyasi partilerin temsilcileri,
h) Varsa üniversiteden bir temsilci, birden fazla olması durumda her birine temsilen bir üye,

i) Kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları, sendikalar, noterler, baro, kooperatifler, birlikler, konuyla ilgili dernek ve vakıf temsilcileri,

j) Kent konseyince kurulan meclis ve çalışma gruplarının birer temsilcisi katılır.

Kent konseylerinin oluşumuna baktığımızda kentin tüm paydaşlarının yer aldığı bir kuruluş olarak göze çarpmaktadır. Ayrıca Kent Konseyleri Yönetmeliği'nin 14/a maddesinde yer alan kent konseyi genel sekreteri seçiminde ve 15. maddede yer alan sekretarya hizmetlerinde, ilgili belediyenin önerisi ile belirlenmesi kent konseylerinin belediyeler ile işbirliği içinde hareket eden bir yapılanma olduklarını göstermektedir. Bunun yansıra 16/a maddesinde yer alan "Belediyeler kent konseylerine, bütçelerinde ödenek ayırmak suretiyle ayni ve nakdi yardım yapar ve destek sağlar" ifadeleri de kent konseylerini belediyeye bağlı bir kuruma dönüştürmektedir.

Görevleri ile birlikte değerlendirildiğinde ise kent için önemi ortaya çıkmaktadır. Kentin tüm paydaşlarını kentin sosyal ve ekonomik sorunlarına dahil ederek çözüm önerileri geliştiren gerçek bir yerel demokrasi örneği olarak karşımıza çıkan kent konseylerinden beklenen de aynı oranda olmaktadır. Özellikle kalkınmada öncelikli bölgeler açısından kent konseylerinin önemi daha da büyüktür. Kentin gelişimine katkı sağlaması açısından kalkınmada öncelikli yörelerde kent konseyleri işlevlerini tam olarak yerine getirdiğinde kentin sosyal ve ekonomik açıdan kalkınmasına ivme kazandıracaktır.

3. KATILIMCILIK AÇISINDAN YENİ İLETİŞİM TEKNOLOJİLERİ

Teknoloji her alanda olduğu gibi politik alanda da dönüşüm gerçekleştirmiştir. Son zamanlarda siyasal iletişim çalışmalarında en fazla yararlanılan kitle iletişim araçlarının başında internet yer almaya başlamıştır. Bu iletişim araçları sayesinde bireyler düşüncelerini doğrudan birbirlerine aktarabilme olanağına kavuşmaktadırlar. Eskiden telefonda sözlü olarak gerçekleşen iletişim yeni teknolojilerle yazılı ve görsel olarak

da gerçekleşmektedir. Aynı durum internet için de geçerli olup, internet üzerinden de yazılı, sözlü ve görsel iletişim mümkün olmaktadır (Motion, 2005:506). Özellikle yeni iletişim kanallarındaki gelişmeler politik alanda etkili bir giriş yapmıştır.

Günümüzde yeni iletişim teknolojilerinin politik alanda en önemli etkisi demokrasiye olmuştur. Demokrasi yeni iletişim teknolojileri ile yeni bir form haline gelmiş ve elektronik demokrasi modeli geliştirilmiştir. Elektronik dönüşüm sürecinin, demokrasinin önemli taahhütlerinden ikisini yerine getireceği konusunda iyimser beklentilerde bulunulmaktadır: Daha çok sayıda vatandaşa bilginin ulaşmasını sağlamak ve alınan kararların vatandaşların ihtiyaçları doğrultusunda şekillenmesine izin vermek (Sitembölükbaşı, 2003: 11).

Yeni iletişim teknolojilerinin elbette ki yararlarının yanında sakıncalı yönleri, özellikle terör olayları gibi konularda kötü amaçlarla kullanılsa da temsil mekanizmasının etkinliğinde önemli bir unsurdur. Bu noktada medyanın özellikle yeni iletişim teknolojilerinin halkın istek ve beklentilerini karar mercilerine ulaştırmada ve toplumsal örgütlenmelerde önemli bir görevi vardır.

4. OSMANİYE, ZONGULDAK, AĞRI VE AFYONKARAHİSAR KENT KONSEYLERİ

4.1. İllerin Kısa Tanıtımı

Tarihi bakımdan çok eskilere dayanmakta olan Osmaniye, Cumhuriyetin ilanı ile kazadan vilayete dönüşmüştür. 1933 yılına kadar vilayet olan Osmaniye bu tarihte tekrar kazaya indirilmiştir. 1996 yılında 4200 sayılı kanunla tekrar il statüsüne kavuşmuştur. Osmaniye Belediyesi, 1996 yılında yeniden il belediyesi olmuştur. Akdeniz Bölgesi'nin ve Çukurova'nın doğusunda yer alan Osmaniye'nin doğusunda Gaziantep, güneyinde Hatay, batısında Adana ve kuzeyinde ise Kahramanmaraş illeri vardır. Yüzölçümü 3.279,9 km^2 olup, deniz seviyesinden 121 m. yükseklikte ve Akdeniz'e 20 km. mesafededir. Osmaniye merkez nüfusu 209.255 iken toplam il nüfusu 492.135'tir. Osmaniye'de 30 Mart 2014 Yerel Seçimlerinde MHP'den Ka-

dir KARA Osmaniye Belediye başkanlığına tekrar seçilmiştir (osmaniye.gov.tr, 2015).

14 Mayıs 1920'de müstakil mutasarrıflık olan Zonguldak merkez, Bartın, Hamidiye (Devrek), Ereğli kazalarından oluşmuştur. Kuruluşları, Cumhuriyetin ilanından (29 Ekim 1923) sonra olan, illerin ilki Zonguldak'tır. 1 Nisan 1924'te teşkil edilen Zonguldak Vilayetine, 1927'de Safranbolu kazası da bağlandı. Sonraki yıllarda ilin bazı kasabaları da birer ilçe merkezi olarak teşkilatlandırıldı. 30 Mart 2014 Mahalli İdareler seçimlerinde yeniden Cumhuriyet Halk Partisi'nden Muharrem AKDEMİR belediye başkanı olmuştur. Kentin nüfusu 213.544'tür (zonguldak.bel.tr, 2015).

1834 yılında bucak, 1869 yılında ilçe olan Ağrı, 1927 yılında il merkezi olmuştur. 5137 metre yüksekliğiyle Türkiye'nin en büyük dağı olan Ağrı Dağı'ndan dolayı da Ağrı adını almıştır. Ağrı'da merkez ilçeler dâhil 8 ilçe, 12 belediye ve 562 köy bulunmaktadır. Ağrı ilinin nüfusu, 2013 Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi sonuçlarına göre 551.117'dir (tuik.gov.tr, 2015). 1 Haziran 2014′te yenilenen seçimlerde BDP'den Sırrı SAKIK Belediye Başkanı olarak seçilmiştir.

Afyonkarahisar ili adını şehrin güneyinde bulunan kaleden ve afyon bitkisinden almıştır. Merkez ilçe Afyonkarahisar'la birlikte, 16 ilçe, 19 Merkeze bağlı belde, 78 ilçelere bağlı olmak üzere beldeleriyle 490 köylük bir il merkezidir. Afyonkarahisar, Çobanlar ve İşçehisar bucaklarıyla 62 köyün bağlı olduğu merkez ilçeyi oluşturur. Nüfusu ise 706.371'dir. Belediye başkanı, Burhanettin ÇOBAN 29 Mart 2009 tarihinde yapılan Mahalli İdareler Seçimlerinin ardından Afyonkarahisar Belediye Başkanlığına seçilmiştir (afyon.bel.tr, 2015).

4.2. Kent Konseyleri Üye Profilleri

Yeni iletişim teknolojilerinin katılım konusundaki önemine yukarıda değinilmiştir. Araştırmamızın bir anlamda amacı da yeni iletişim teknolojileri ile Kent konseylerinin etkinliğini test etmek olduğundan tüm bilgiler internet üzerinden sağlanmıştır.

Tablo 1. Kent Konseyleri Başkanlarının Profilleri

İl	Adı-Soyadı	Eğitim Durumu	Meslek
Osmaniye	Hacı POYRAZ	Lise	TEMA Vakfı Osmaniye Şube Başkanı
Zonguldak	Yesari SEZGİN	Mimarlık Fakültesi Şehir ve Bölge Planlama Mühendislik Lisans	Şehir Plancısı
Ağrı	Hasan ARSLAN	Sağlık Eğitim Enstitüsü Bölümü - A.Ü İşletme Fakültesi	Akademisyen
Afyonkarahisar	M.Emin BİRLİKTİR	Ticaret Lisesi	Belediye Meclis Üyesi ve TÜMSİAD Afyon Şube Başkanı

Tablo 1'de sadece kent konseyi başkanlarına ait bilgiler yer almıştır. Kent konseylerinin kendine ait web siteleri olmadığı için üye profillerine ulaşılamamıştır. Üye profillerinden ziyade kent konseyi başkanlarına ait yeterli bilgi de internet ortamından sağlanamamaktadır.

4.3. Kullanılan İletişim Kaynakları

Araştırmamıza konu olan 4 ilin kent konseylerinin kendilerine ait internet sitesi henüz mevcut değildir. Osmaniye Kent Konseyi'ne ait site ise yapım aşamasındadır. İller kent konseyine ilişkin faaliyetlerini belediyelerin resmi web sitelerinden duyurmaktadır. Bu iller içinde Ağrı Belediyesinin resmi internet sitesi incelendiğinde Kent Konseyine ilişkin haberlere rastlanmamaktadır.

Günümüzün en yoğun kullanılan sosyal paylaşım ağlarından olan Facebook'da Ağrı ve Zonguldak illeri adına açılmış "Ağrı Kent Konseyi" ve "Zonguldak Kent Konseyi" hesapları bulunmaktadır.

Bunun yansıra internet haberciliğinde illerin kent konseylerine ilişkin birkaç haber dışında çok fazla yer almadıkları görülmektedir. Özellikle faaliyet raporlarının yerel yönetimlerde şeffaflık ilkesi adına yayınlanmaması büyük bir eksikliktir.

4.4. Kent Konseylerinin Projeleri

Kent konseylerinin faaliyetlerine ilişkin bilgiler de yeni iletişim teknolojileri ile sağlanmış olup aşağıdaki tabloda yer almaktadır.

Tablo 2. Osmaniye, Zonguldak, Ağrı ve Afyonkarahisar Kent Konseylerinin Projeleri

İl	Projeler
Osmaniye	Müzecilik kursu, haydi çocuklar parka, engelli çocuklara engelsiz park, kadınlar mesleki eğitim merkezi, engelin engel tanımaz, çocuk izcilik kampı, beceri ve danışmanlık kursları[1]
Zonguldak	Yaklaşık 4 ay süreli 50 öğrencinin katılımı ile gerçekleştirilen ücretsiz üniversiteye hazırlık kursu. Eti Çocuk Tiyatrosu ile işbirliği yapılarak 'Pinokyo' adlı çocuk oyununun ilköğretim öğrencisi yaklaşık 1000 öğrenciye gösteriminin ücretsiz olarak sağlanması 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı'nda Gençlik Meclisimiz tarafından 1000 adet balonun çocuklarımıza ücretsiz olarak dağıtılması Gençlik Meclisimiz Mayıs ayında Ankara'da toplanan Ulusal Gençlik Parlamentosu'na katılarak kentimizi temsil etti. Kültür, Sanat ve Eğitim Çalışma Grubumuz tarafından 3-4-5 Mayıs tarihlerinde Edebiyat Günleri etkinliği Çevre Çalışma Grubu tarafından 'Naylon Poşete Hayır Kampanyası' gerçekleştirilmiş ve bu kapsamda 100'ün üzerinde bayana file üretimi kursu verildi.[2]
Ağrı	Güney Kore'den gelen üniversite öğrencilerine kent gezisi[3]
Afyonkarahisar	85 engelli vatandaşa akülü araç dağıtımı[4]

Tablo 2'de yer alan faaliyetler ve bunların halka duyurulması anlamında iller içinde en iyi durumda olan Zonguldak ve Osmaniye illerini gösterebiliriz. Ancak faaliyetlere baktığımızda kent konseylerinin örnek illerde faaliyetlerinin yeterli olmadığı sonucu ortaya çıkmaktadır. Geniş bir çalışma alanına sahip olan kent konseylerinin sınırlı bir faaliyet alanında yer alması yerel demokrasi açısından olumsuz bir gelişmedir. Özellikle Ağrı iline ait bilgiler internet haberlerinde çok fazla yer almamakla birlikte Kent Konseyine ilişkin belediyeye ait sayfada bile bir kanal açılmadığı göze çarpan unsurlardandır.

Faaliyetlerin yeni iletişim kanalları ile halka duyurulması noktasında eksiklikler olduğu görülmekle birlikte halkın bu faaliyetlerden faydalanma ya da katılma noktasında sorunlar yaşanacağı aşikârdır. Faaliyetler yerel medyada, birkaç haber dışında yer almamıştır.

SONUÇ

Günümüzde artık geleneksel anlamda doğrudan demokrasinin uygulanma şansı mümkün değildir. Bu nedenle demokrasinin işletilebil-

1 S. Usta, .M.F.B. Alodalı, Yerel Demokrasinin Bir Aktörü Olarak Kent Konseyleri: Osmaniye Örneği, 8. Kamu Yönetimi Sempozyumu, 11-12 Mayıs 2013/Hatay
2 Bilgiler www.ereglionder.com.tr adresinden alınmıştır.
3 Bilgiler www.haberler.com adresinden alınmıştır.
4 Bilgiler www.afyon.bel.tr adresinden alınmıştır.

mesinin en iyi yerlerinden biri olan yerel yönetimlerde bu imkânı yeni iletişim teknolojileri ile sağlama olanağı teknolojinin demokrasi adına avantajlı gelişimlerinden biri olmuştur.

Katılımı artık geleneksel anlamda sadece oy verme işlemi ile sınırlandırmak günümüz demokrasilerine yapılan bir haksızlık olacaktır. Bu nedenle halkın yönetime katılım araçlarından biri olan kent konseylerine gereken önemin verilmesi gerekmektedir. Bunu sağlayacak araçlardan biri de yeni iletişim teknolojileridir.

Özellikle kalkınmada öncelikli yörelerin bu unsuru kullanarak kentin kalkınmasına yarar sağlayacağı açıktır. Ancak çalışmamızdan çıkan sonuç kalkınmada öncelikli yörelerden örnek olarak seçtiğimiz iller bu konuda yetersiz kalmıştır. Kent konseyleri ile işbirliği içinde çalışan belediyelerin yönetim kademelerinin siyasal kararlar sonucu oluşturulduğu göz önünde bulundurulduğunda bu yetersizliğin ise siyasi parti politikaları ile alakalı olmadığı, farklı parti olsalar da bu yetersizliğin aynı seviyede olduğu gözlenmiştir. Farklı siyasi parti yönetimindeki illerin kent konseylerine yaklaşımı, olayın partiler üstü bir sorun olduğunu da ortaya çıkarmaktadır.

Siyasal katılmayı etkileyen pek çok unsur vardır. Ancak bilgi işlem çağında en önemli unsurlardan biri de yeni iletişim kanallarıdır. Bu kanallar günümüzde siyasal katılmayı yakından etkileyen bir unsur olarak karşımıza çıkmaktadır. Bilgi toplumu göz önüne alındığında katılma eyleminin maddi ve manevi olanaklarla bağlantısında bir azalma olduğu görülecektir. Gelir düzeyi ne olursa olsun kapsamlı bilgilere çok düşük maliyetle ulaşabilen insanlık bunu da en etkin şekilde değerlendirmelidir. Günümüzde çok düşük maliyetlerle yeni iletişim teknolojilerini kullanarak katılma eylemi gerçekleşebileceği düşünüldüğünde bu alana yeterli önemin verilememesi katılım ve özellikle şeffaflık alanlarını sınırlamaktadır.

Yönetim olgusu yenidünya düzeni içinde yeniden anlamlandırılmıştır. Yönetişim unsurunu sağlayacak araç ise bilgi işlem teknolojisidir. Yerel Gündem 21 ile ortaya çıkan yönetişim kavramının somutlaşmış hali

ise kent konseyleridir. Bu noktada kent konseylerinin katılımı ve şeffaflığı uygulayacak kurumlar olduğu görülmektedir. Kentin sosyal ve ekonomik kalkınmasında önemli katkısı bulunan kent konseylerine özellikle de kalkınmada öncelikli yörelerin daha çok önem vermesi gerekmektedir.

KAYNAKÇA

- "AK Parti Ağrı Belediye Başkan Adayı Hasan Arslan kimdir?" http://www.ajanshaber.com/ak-parti-agri-belediye-baskan-adayi-hasan-arslan-kimdir-haberi/16457, (Erişim Tarihi: 01.03.2015).
- "Başkanımız", http://www.afyon.bel.tr/tr/icerikdetay/15/13/baskanimiz.aspx, Erişim Tarihi: 01.03.2015).
- "Güney Koreli Öğrencileri Evinde Ağırladı" http://www.haberler.com/guney-koreli-ogrencileri-evinde-agirladi-4876727-haberi/
- "Kent Konseyleri Ulusal Raporu" (2012), http://www.tuik.gov.tr/ilGostergeleri/iller/AGRI.pdf, (Erişim Tarihi: 01.03.2015).
- "Zonguldak Kent Konseyi Çalışıyor", http://ereglionder.com.tr/zonguldak-kent-konseyi-calisiyor-29147.html, (Erişim Tarihi: 01.03.2015).
- Afyonkarahisar Kent Konseyi, http://www.afyon.bel.tr/tr/icerikdetay/123/143/afyonkarahisar-kent-konseyi-.aspx, (Erişim Tarihi: 01.03.2015).
- Belediye Kanunu, http://www.mevzuat.gov.tr/Metin1.Aspx?MevzuatKod=1.5.5393&MevzuatIliski=0&sourceXmlSearch=&Tur=1&Tertip=5&No=5393, (Erişim Tarihi: 01.03.2015).
- ÇİTÇİ, O. (1996) "Temsil, Katılma ve Yerel Demokrasi". Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi, TODAİE, Cilt 5 Sayı 6, Kasım 1996
- EMREALP, S. (2005) Yerel Gündem 21 Uygulamalarına Yönelik Kolaylaştırıcı Bilgiler El Kitabı, Birmat Matbaası, Şubat, 2.Baskı, İstanbul.
- ERYILMAZ, Bilal (2009) Kamu Yönetimi. Ankara: Okutman Yayıncılık.
- GÖRMEZ, K. (1997) Yerel Demokrasi ve Türkiye, Ankara: Vadi Yayınları.
- HILL, D. M. (1974) Democratic Theory And Local Government, London.
- KELEŞ, R. (1991) Demokratik Gelişimimizde Yerel Yönetimler, Bahri Savcıya Armağan, Mülkiyeliler Birliği Vakfı, Ankara, s.290-299
- Kent Konseyi Yönetmeliği, http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2006/10/20061008-5.htm, (Erişim Tarihi: 01.03.2015).
- LIPSON, L. (1985) Demokratik Uygarlık, (Çeviren H. Günalp). Ankara: Tib Yayınları.
- Mahmut Yesari Özgeçmiş, http://www.taskomuru.gov.tr/file/SEMA/TANITIM/Mahmut_Yesari_Sezgin.PDF, (Erişim Tarihi: 01.03.2015).

- MOTION, Judy (2005) "Participative Public Relations: Power To The People or Legitimacy For Government Discourse?", Public Relations Review, 31: 505–512.
- ÖNER, Ş. (2001) "Sivil Toplum Kuruluşlarının Yerel Demokrasi ve Katılım Algıları", Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi, C:10, S:2, s.51-67.
- ÖZDEMİR, A.T. (2011) "Mahalli İdarelerde Halk Katılımı Bağlamında Kent Konseyleri", Sayıştay Dergisi, Sayı:83, Ekim-Aralık, 29-55.
- SARIBAY, A.Y. (2008) Yurttaşlık ve Katılımcı Demokrasi http://www.siyasaliletisim.org/ariv/analiz/388-yurttalk-ve-katlmcdemokrasi.html, (Erişim Tarihi: 01.03.2015).
- SARTORI, G. (1996) Demokrasi Teorisine Geri Dönüş, (Çev. T. Karamustafaoğlu - Mehmet Turan). Ankara: Yetkin Yayınevi.
- SEZEN, S (2000) Seçim ve Demokrasi, 2.Basım, Ankara: Gündoğan Yayınları.
- SİVEREKLİ, E. (2001) "Yerelleşme ve Yerel Demokrasi", Türk İdare Dergisi, Sayı: 431, s.121-133.
- SİTEMBÖLÜKBAŞI, Şaban (2003) "İletişim Teknolojisindeki Yenilikler ve Temsili Demokrasinin Geleceği." Gazi Üniversitesi İ.İ.B.F Dergisi. Cilt 5, Sayı 2, Güz 2003.
- ŞENER, G. (2007) "Yeni Bir Sol Kimliğin İnşasında İnternetin Rolü", Medya ve Siyaset, Ege Üniversitesi, İletişim Fakültesi, 15-17 Kasım, İzmir, s. 262-270.
- USTA, S. (2011) "Katılımcı Demokrasi Perspektifinden Kent Konseyleri ve Sivil Toplum Kuruluşları İlişkisi: Sakarya Örneği", (Ed: Keskin, E.), Kent Konseyleri Sempozyumu Bildiriler Kitabı, Bursa, s.201-218.
- USTA, S. ve ALODALI, M.F.B. (2013) "Yerel Demokrasinin Bir Aktörü Olarak Kent Konseyleri: Osmaniye Örneği", 8. Kamu Yönetimi Sempozyumu , 11-12 Mayıs 2013, Hatay.
- YILDIRIM, S. (1993) Yerel Yönetim ve Demokrasi: Kavramlar, Yaklaşımlar, T.C. Başbakanlık TOKİ Başkanlığı ve IULA-EMME, İstanbul.

KENT KONSEYLERİNİN SİYASAL İŞLEV VE SİYASAL KİMLİK PARADOKSU

Ahmet MUTLU
Doç. Dr., Ondokuz Mayıs Üniversitesi
İ.İ.B.F., Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü
ahmet.mutlu@omu.edu.tr

ÖZET

Kent Konseyi Yönetmeliği'nde, kent konseyleri; "...kentin kalkınma önceliklerinin, sorunlarının, vizyonlarının sürdürülebilir kalkınma ilkeleri temelinde belirlendiği, tartışıldığı, çözümlerin geliştirildiği ortak aklın ve uzlaşmanın esas olduğu demokratik yapılar ile yönetişim mekanizmaları" olarak tanımlanır. Bu niteliklerine göre kent konseyleri, "siyasal işlevi" olan, yerel siyasetin önemli bir aktörüdür. Kent konseyleri, aynı zamanda "siyasal kimliği" olan kurumlardır. Yönetmeliğe göre kent konseylerinin, mahalli idareler genel seçimlerinden sonra oluşturulacak olması; seçilen belediye başkanının yeni kent konseyinin oluşumunda aktif rolüne yönelik düzenlemeler, bir bakıma kent konseylerini "siyasal kimlikli" olmaya mecbur etmektedir. Kent konseylerinin varlık gerekçesini oluşturan siyasal işlevi, bizzat zorunlu kılınan siyasal kimlik nedeniyle etkisizleşmektedir. Ülkemizde kent konseyleriyle ilgili etkinlik sorunlarının temelinde, söz konusu "siyasal kimlik" zorunluluğunun bulunduğu söylenebilir. Dolayısıyla kent konseylerini düzenleyen mevzuatın, sözkonusu sorunsal itibariyle sorgulanması gerekli görülmektedir. Bu çalışmada, kent konseyleri "siyasal işlev" ve "siyasal kimlik" bakımından sorunsallaştırılmaktadır. Çalışmada ele alınan sorunsal, pratik bir olay üzerinden incelenecektir. Bu amaçla, Atakum (Samsun) kentinde gerçekleşen ve hâlihazırda kentte iki farklı kent konseyi oluşumuyla sonuçlanan örnek olay irdelenecektir. Son yerel seçimlerde Atakum Belediye Başkanlığı'nı, önceki dönemden farklı bir partinin adayı kazanmıştır. Öte yandan önceki dönemde oluşan kent konseyi yönetimi, yeni belediye oluşumuyla birlikte yeniden seçilmiştir. Belediye başkanı, mevzuata aykırılık gerekçesiyle mevcut kent konseyi yönetimini tanımadığını belirterek, yeni bir kent konseyi için genel kurul çağrısı yapmış ve seçimler yapılmıştır. Hâlihazırda Atakum'da iki adet kent konseyi bulunmaktadır. Söz konusu durum, ülkemizde kent konseylerinin "siyasal işlevi" ile "siyasal kimliği" arasındaki paradoksal ilişkinin görülebilmesi bakımından örnek olay niteliği taşımaktadır. Çalışmada kent konseylerinin yerel siyaset bağlamındaki işlevleri ele alındıktan sonra "siyasal kimlik" oluşumuna yol açan yasal ve yönetsel süreçler tartışılacaktır. Söz konusu tartışmalar, Atakum'da oluşan her iki kent konseyi yönetimiyle yapılacak görüşmelerde elde edilecek değerlendirmeler üzerinden gerçekleştirilecektir. Literatür taraması ve derinlemesine mülakat yöntemiyle gerçekleştirilecek olan çalışma, ülkemizde kent konseylerinin etkinlik sorunlarına farklı bir boyuttan bakacak olması nedeniyle önemlidir.

Anahtar Kelimeler: Kent Konseyi, Belediye, Siyasal İşlev, Siyasal Kimlik, Atakum

GİRİŞ

1990'ların sonuyla birlikte ülkemizdeki popüler kavramlardan birisi "yönetişim" olmuştur. Bir dizi aktör, süreç ve merkezi yönetimin birincil aktör olmaktan çıkıp, diğer aktörlerle görece eşit olduğu bir durumu (Coşkun, 2003: 40) tanımlayan yönetişim, toplumu temsil eden yeni kurumların yönetim işinde devlete ortak olmasını içermekteydi.

Yönetişim hedefini gerçekleştirmek; katılım, şeffaflık, duyarlılık ve hesap verebilirlik, sorumluluk paylaşımı, etkinlik ve verimlilik ile demokratik yapılanma gibi bazı unsurlara dayalıdır (Güngör, 2004: 17-22). Söz konusu unsurların işlevselliğinin, yönetim sürecinde devletin/yerel yönetimlerin yanı sıra yeni aktörlerin varlığına dayalı olarak gerçekleşmesi öngörülür. Bu noktada, her ne kadar 5393 sayılı Belediye Kanunu genel hatları ve 76. maddedeki kent konseyleri düzenlemesiyle bazı olanaklar sunmakta ise de özellikle kent konseylerinin pratikteki işleyişi çeşitli sorunlar taşımaktadır. Bir diğer deyişle, kent konseyleri, genel olarak yönetişimin mantığından kaynaklanan ve de Belediye Yasası'yla kendisinden beklenen siyasal işlevlerini yerine getirmekte çeşitli sorunlar taşımaktadır. Bu sorunların temel kaynağı ise kent konseylerinin pratikte siyasal işlevlerin değil, siyasal kimliğin esas alınarak oluşturulmalarıdır.

Kent konseyleri, yerel demokrasinin gerçekleştirilmesine yönelik olarak ihdas edilmişlerdir. Geçen süreye rağmen halktaki ve siyasetçilerdeki baskın siyasal alışkanlıklar ve eğilimler nedeniyle kent konseyleri hala yerel yönetimlerin bir alt birimi olarak görülebilmektedir. Bu noktada kent konseylerinin varlık nedeninin; yönetişim ile ilgili olarak kararlara katılmayı sağlamak, kamuoyu oluşturmak ve bu yolla yetkilerin etkin kullanılıp kullanılmadığını denetlemek olduğunun henüz toplumsal bir algıya dönüşmediği ileri sürülmektedir (Bozkurt, 2014: 237).

Bu çalışmada, kent konseylerinin genel olarak yönetişim mantığı ile Belediye Kanunu'ndan kaynaklı işlevlerinin neler olduğu/olması gerektiğine değinilecek ve pratikte bu işlevlerin gerçekleşip gerçekleşmediği irdelenecektir. Bu bağlamda sorunlu bir nokta olarak, pratikte belediye

başkanı odaklı "siyasal kimlikli" olmak zorunluluğuna değinilecektir. Kent konseylerinin siyasal kimlik sorunu kapsamında bir örnek olay olarak Atakum'daki kent konseyi yapılanması incelenecektir. Çalışma literatür taramasına dayalı olarak gerçekleştirilmiştir.

1. YEREL SİYASETİN İŞLEVSELLİĞİ SORUNU

Kentlerin karmaşıklaşan ihtiyaçlarına cevap vermek zorunluluğu; bu ihtiyaçların belirlenmesi ve bunun için kent halkının da dikkate alınması, yerel siyasetin zorunluluğu olduğu gibi onun gerçekleşmesini zorlaştıran gerekçelerdir. Katılımcı yönetim modellerinin ortaya çıkış gerekçesini bu zorunluluklar ve zorluklar oluşturmaktadır (Bulut, 2000: 48).

Yerel siyasetin işlevsellik beklentisi, yerel yönetimlerin yerel demokrasinin gerçekleşmesi konusunda yeterliliğinin sorgulanmasına yol açmıştır. Gerçekten de demokrasi olgusu yerel yönetimlerin varlık sebeplerinden birisini oluşturduğuna göre bunların kent halkını mümkün olduğunca yönetime dâhil etmeleri gerekmez mi? Ayrıca, şayet yönetime katılım ile demokrasi arasında kuvvetli bir bağ varsa (Coşkun ve Sezer, 2004: 281), işlevsel bir yerel siyaset sürecinde yerel yönetimler dışında diğer kurumlara neden ihtiyaç duyulmaktadır? Bu sorular, ülkemizde kent konseylerinin konumunu belirlemek bakımından önemlidir.

1.1. İşlevsel Yerel Siyaset için Belediye Yeterli midir?

Son yıllarda yapılan yasal düzenlemelerde yerel yönetişime ve katılıma yönelik vurgular dikkat çekicidir. Bu çerçevede, hemşehri hukuku, stratejik plan hazırlanması, belediye hizmetlerine gönüllü katılım, ihtisas komisyonları kurulması ve kent konseylerini içeren 5393 sayılı Belediye Kanunu, katılımcı mekanizmalara yer veren bir mevzuat niteliği taşımaktadır (Göymen, 2010: 216). Açıktır ki yeni bir anlayış ve felsefeyi yansıtan bu düzenlemelerle, geçmişte başkanın odakta olduğu yerel siyasetin, yönetişim odaklı bir yapıyla yeniden dizayn edilmesi amaçlanmaktadır.

Şüphesiz ki yerel siyaseti yönetişime odaklı kurma amacı, sadece mevzuattaki düzenlemelerle gerçekleştirilebilecek bir durum teşkil etmez. Türkiye'nin bir "yasalar cenneti" olmasına rağmen pratikte siyasal

ve hukuksal pek çok tıkanmanın yaşanması, bu konuda iyimser olmayı güçleştirmektedir. Dolayısıyla yönetişime dayalı bir yerel siyaset oluşturabilmek, yerel yönetimlerle sivil toplum kuruluşlarının etkileşimi, birbirleriyle uyumlu olmaları ve birbirlerini destekleyici tutumlarıyla mümkün olabilir.

İşlevsel bir yerel siyaset oluşturmak bakımından 5393 sayılı Belediye Kanunu'ndaki bazı düzenlemeler oldukça elverişli olanaklar sunmaktadır. Mesela, kararların alınması ve kenttaşların katılımının sağlanması, alınan kararların kenttaşlara duyurulmasını içeren "katılımcı yönetim modeli" bakımından önemlidir (Çukurçayır ve Eroğlu, 2008: 199). Öte yandan herkesin ikamet ettiği beldenin "hemşehrisi" olarak kabul edilmesi de kentin yönetim sürecindeki paydaşları işaret etmesi bakımından önemlidir. Ayrıca mahalle muhtarları, meslek kuruluşları, üniversiteler, sendikalar ve sivil toplum örgütleri gibi toplumun farklı kesimlerinin ihtisas komisyonlarında görüş bildirebilmesi de katılımcılığı güçlendirir.

Yönetişim odaklı yerel siyaset kurgusunun 76. maddedeki kent konseyi ile ete kemiğe büründüğü görülür. Gerçekten de kanunda kent konseyiyle ilgili hükümlerin doğrudan yerel siyaseti betimlediği söylenebilir. İlk bakışta Belediye Kanunu'ndaki düzenlemelerin, katılımcılığı içeren işlevsel bir yerel siyasetin oluşturulması konusunda yeterli olduğu söylenebilir. Ancak mevzuatta yer alan bu düzenlemelerin pratiğe geçirilmesinin yerel yönetim siyasetçilerinin bu mekanizmalara olan inancına bağlı olduğu unutulmamalıdır (Çukurçayır, Eroğlu ve Sağır, 2012: 105-106). Ülkemizdeki "siyasal kültürün niteliği", söz konusu işlevselliği sağlamaya ne kadar uygundur? Esasen, geçmiş dönemlerde demokrasi pratikleri üzerindeki tecrübelerden hareketle cevabı belli olan bu soruların, görece yeni bir pratik olan yerel siyaset ve "katılımcı demokrasi" bağlamında somut olarak cevaplanması gerekir. Böyle bir cevap, pekâlâ "kent konseyleri"nin işleyiş mekanizmalarının incelenmesiyle verilebilir.

1.1.1 Ülkemizde Belediyeler Yerel Demokrasinin Neresinde?

Yerel bir topluluktaki bireylerin ortak gereksinimlerini karşılayan yerel yönetimler, yerel siyasetin merkezindeki kurumlardır ve yerel demokrasinin tarihsel nitelikli kurumları olarak akla gelirler. Çünkü yerel yönetim kurumunun temelinde, seçilmiş temsilcilerin karar vermede etkili olması, bu temsilcileri oluşturan meclis üyelerinin seçmenler ve baskı grupları arasında iletişimi sağlamaları ve onlara karşı sorumlu olmaları gibi ilkeler vardır.

Yerel demokrasi, "halkı doğrudan ilgilendiren, gündelik hayatında önemli yer tutan gerçek ve somut sorunların gündemi belirlediği, tartışılıp karara bağlandığı ve uygulamaya konulduğu küçük ölçekli bir dünya" (Yıldırım, 1993: 90) olarak da ifade edilmektedir. Yerel demokrasi düşüncesinin vazgeçilmez değerlerinden birisi olan katılım, yerel halkın demokrasi bilincinin güçlenmesi için önemli olduğu gibi yerel hizmetlerin etkin şekilde yerine getirilmesini de sağlar (Görmez ve Altınışık, 2011: 38-39).

Ülkemizdeki belediye pratikleriyle, yukarıda değinilen yerel demokrasi teorisi karşılaştırıldığında durum nedir? Öncelikle vurgulamak gerekir ki, uzun yıllar ülkemizdeki kamu kuruluşlarının genel eğilimi, "topluma hizmet sunan değil, ona hizmet lütfeden" bir anlayışa dayanmıştır. Bu bağlamda söz konusu kuruluşlar, kendilerini toplumdan daha akıllı ve yetkili görmüş, topluma hesap vermeyi zül addetmişlerdir. Özellikle son çeyrek yüzyılda demokrasi kültürünün ve özgürlüklerinin görece gelişmesiyle, birey ve toplumda kamu yönetiminin kendisine hizmet amacıyla kurulduğu ve dolayısıyla asıl patronun kendisi olduğu bilinci gelişmeye başlamıştır (Şentürk, 2014). Toplumda belli bir bilincin oluşmasıyla kamu yönetimindeki bu anlayış hissedilir biçimde değişime uğramışsa da tamamen yok olmamıştır. Bu durum, yerel hizmet sunumu süreçlerinde açıkça gözlemlenebilir. Bir bölgeye hizmet sunumu konusundaki ölçüt, hizmetlerin aciliyeti, önceliğinden/gerekliliğinden çok, seçimlerinde bu bölgelerden ne kadar oy çıktığı olabilmektedir.

Yukarıdaki durum, ülkemizde "*lider kültürü*"ne dayalı siyasal kültürün de etkisiyle, ne yazık ki kendisini yeniden üretmekte ve vatandaşların gözünde meşru uygulamalara dönüşebilmektedir. Belediye başkanları, doğrudan halk tarafından seçilmeleri ve yetkileri nedeniyle belediye yönetim sistemi içinde adeta "tek adam" durumundadır. Özellikle belediye meclisindeki üye çoğunluğunun başkanın mensup olduğu siyasal partiden olması durumunda, bir kentteki belediye yönetimi, beş yıl boyunca tam bir teslimiyet içerisinde belediye başkanının uhdesine geçmektedir. Öyle bir durumun ortaya çıkmasında sistemin niteliği ile halkın siyasal kültür ve eğiliminin de etkisi vardır. Dolayısıyla bu noktada, yerel yönetimde karar verici ve uygulayıcı olanların halka bakışı ve tutumunun belirleyicisi olmak bakımından, halkın siyasal kültür eğilimine değinmek yararlı olacaktır.

Cüceloğlu, psikolojik olarak siyasal etkinlik duygusunun, ekonomik statü ve siyasal etkinliklerle birlikte, topluma egemen olan siyasal kültür tarafından belirlendiğini vurgular. Siyasal kültür, katılıma elverişli ise yurttaşların etkinlik duygusu daha aktiftir. Bu durum, her toplumda farklı farklıdır. Cüceloğlu, Türk vatandaşının Amerika'daki gibi etkin olarak politikaya katılmadığını; siyaset konusunda konuşulanları televizyonda seyretmekten öteye geçerek, kolları sıvayıp bir siyasal örgütün üyesi olarak yapılmadığını; politika yapmayı, kendi değerlerini ve inandığı politikacıları desteklemek için bizzat çalışmak olarak algılamadığını belirtir. O, Türk vatandaşının, özellikle aydınların, siyasetle sorumluluk duygusu içinde ilgilenmediklerini, hep gözlemci, pasif ve şikâyetçi olduklarını ifade eder ve bu durumu, seçim yapabilme, özgürlük ve sorumluluk duygularının tam olarak gelişmemesine bağlar (Cüceloğlu, 1981: 23, 194).

Öte yandan, seçmenlerin siyasal olayları, siyasal sistemin işleyişini ve siyasal kararların alınmasını sürekli ve düzenli olarak izlemek eğilimini belirten "siyasal ilgi" (Kalaycıoğlu, 1983: 42) bakımından da zayıf olduğu söylenebilir. Bu durum, bireyin etkili olup olmayacağını dü-

şünmeksizin siyasal sürece katılımını ifade eden "vatandaşlık görevi ve duygusu"nun (Kahraman, 2011: 70) yokluğuyla birlikte değerlendirildiğinde, ülkemizde veri siyasal kültürün "pasiflik ve bananecilik"le malul olduğu söylenebilir.

Siyasal kültürün yanı sıra yerel siyaset sürecindeki fiili durumlar da yerel demokrasinin işlevselliğini engellemektedir. Elverişli kurumsal düzenlemeler bulunmakla birlikte, toplumun alt kesimlerinin belediye meclislerinde temsil edil(e)memesi sorunu, yerel demokrasi anlayışından beklenen katılımcı, paylaşmacı yönetim anlayışını işlevsiz hale getirmektedir (Kaypak, 2013: 195). Belediye meclisi, belediyenin karar organı olmasına rağmen seçim sistemindeki %10 baraj uygulaması, meclis temsilinde neredeyse "tek kutuplu" bir tablo yaratmaktadır. Dolayısıyla belediye meclisi etkin bir biçimde görev yapamamakta ve karar alma aşamasında olduğu gibi denetim aşamasında da işlev kaybına uğramaktadır. Bu durumda belediye yönetiminde belediye başkanı tek güç olarak ortaya çıkmaktadır (İlhan, 2011: 89). Nitekim halkın kendi adına karar verecek meclis üyelerini tanımasını ve buna göre oy vermesi gerekirken, seçimlerde başkan adayı tanıtımının esas, meclis üyeleri tanıtımının önemsiz bir teferruat olarak görülmesi de bu durumu destekler.

Sonuçta, gerek halkın siyasal kültür eğiliminin yerel karar vericiler ve başkanlar tarafından çok iyi bilinmesi, gerekse yerel karar alma sürecinin belli bir kesime açık olması nedeniyle, yerel siyaset işlevselliği konusunda yöneten-yönetilen ilişkileri, teoriden uzak olarak, ülkemize özgü biçimde gerçekleşmektedir.

1.2. İşlevsel Yerel Siyaset için Kent Konseyi Çare mi?

Ülkemizde 5393 sayılı Belediye Kanunu ile belediyelerin kent konseyleri oluşturmaları öngörülmektedir. Kanuna göre kent konseyi, kent yaşamında, kent vizyonunun ve hemşehrilik bilincinin geliştirilmesi, kentin hak ve hukukunun korunması, sürdürülebilir kalkınma, çevreye duyarlılık, sosyal yardımlaşma ve dayanışma, saydamlık, hesap sorma ve hesap verme, katılım ve yerinden yönetim ilkelerini hayata geçirmeye çalışır.

Kanunda yer aldığı biçimiyle kent konseyleri, "kente dair paydaşlık", "aktif vatandaşlık", "kentine sahip çıkma", "hemşehrilik bilinci" ve "çözümde ortaklık" şeklindeki temel ilkelere dayanan, kentleri sürdürülebilir geleceğe taşıyan bir ortaklık modeli olarak tanımlanabilir. Katılımcı demokrasinin mahalli düzeyde en önemli uygulama araçları olarak kabul edilen kent konseylerinin kurulması, mahalli idarelerin güçlendirilmesi ve yerel demokrasinin istenen düzeylere gelebilmesi bakımından önemli bir adımdır. Katılımcıları genel anlamda "kamu", "özel" ve "sivil toplum örgütleri" şeklinde gruplanmış olan kent konseylerinde mahalli düzeydeki tüm paydaşlar bir araya getirilmeye çalışılmakta ve tüm kesimleri kapsayan bir ortak akıl oluşturulması amaçlanmaktadır.

Yukarıdaki amaçların, yönetişim mantığını yansıttığı görülebilir. Buna göre yasada ihdas edilen kent konseylerinin sivil toplum kuruluşları gibi mahalli idareler ile halk kesimleri arasında aracı işlevi görmesi, yerel düzeyde demokratik katılımı yaygınlaştırması, hemşehrilik bilincini geliştirmesi, çok- aktörlü ve çok-ortaklı yönetim tarzının benimsenmesi gibi işlevleri yerine getirmesi beklenmektedir (Emrealp, 2005: 65). Çok-aktörlülük, katılımcıların gerçek anlamda karar alma süreçlerine katılması ve eylemsel olarak da bütün süreçlerde yer almasını içermektedir. Bu yönüyle kent konseylerinin genel işlevinin kentteki tüm toplum kesimlerini bir araya getirerek, sosyal yardımlaşma ve dayanışma anlayışı içinde, çevreye duyarlı bir bakış açısı ile katılım ruhunu canlandırmak olduğu söylenebilir (Özdemir, 2011: 83-84).

Kent konseylerinin yukarıdaki işlevinin, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının, sendikaların, noterlerin, varsa üniversitelerin, ilgili sivil toplum örgütlerinin, siyasî partilerin, kamu kurum ve kuruluşlarının ve mahalle muhtarlarının temsilcileri ile diğer ilgililerin katılımıyla gerçekleşeceğinin düzenlenmesi, kanunda "katılım" olgusunun, yönetişim mantığına dayalı biçimde, toplumun her kesimine yönelik olarak algılandığını ortaya koyar.

Kanunun kent konseyleriyle ilgili gerek işlev yaklaşımı, gerekse "katılım" yaklaşımının yerel yönetişim anlayışına dayalı olduğu görülür.

Buradan hareketle, kent konseylerinin işlevsel bir yerel demokrasi için elverişli bir zemin oluşturduğu tespit edilebilir.

Ancak "madalyonun diğer yüzüne bakmak" da gerekmektedir. Kent konseylerine kent halkının karar ve uygulamalara katılabilmesi, uygulamalar hakkında bilgi alabilmesi bakımından önemli bir misyon yüklenmiş olmakla birlikte, bu alanda yazılı olanların pratiğe geçirilebilmesi ve öngörülen hedeflerin gerçekleşebilmesi için zamana ihtiyaç olduğu ileri sürülmektedir. Çünkü yasal olarak zorunlu tutulan bu konseyler birçok yerde "dostlar alışverişte görsün" kabilinden kurulmaktadır. "Hesap sorma ve öneri geliştirme yerine, katılımcıların şov yaptıkları siyaset arenası işlevi görmektedir. Bazı yerlerde tamamen kent yönetiminin kontrolünde, kent yönetimini meşrulaştırma fonksiyonunu icra ederken, bazı yerlerde de muhalefetin kontrolünde, siyasi yıpratma aracı olarak iş görmektedir" (Şentürk, 2014).

Öte yandan, kent konseylerinin kurulmasını içeren mevzuatın, bunların işleyiş süreci hususunda, "yerel demokrasi" düşüncesi bakımından eksikler de içermektedir. Yerel demokrasi; "halkı doğrudan ilgilendiren, gündelik hayatında önemli yer tutan gerçek ve somut sorunların gündemi belirlediği, tartışılıp karara bağlandığı ve uygulamaya konulduğu küçük ölçekli bir dünya" (Yıldırım, 1993: 90) olarak tanımlandığında; kanunda kent konseyi kararlarının, belediye meclisi için sadece "danışma" niteliği taşıması, katılımcılığa dayalı olarak oluştuğu kabul edilen bu kararların pratiğe aktarılmasının "kontrol"e ve "onay"a tabii kılınması, yerel demokrasinin işlevselliğini engelleyen en önemli nokta olarak görülebilir. Kent konseylerinin varlığı ve işleviyle ilgili hâlihazırdaki olumsuz algıların temelinde söz konusu durumun olduğu tespit edilebilir. Diğer deyişle, kent konseylerinde oluşan kararların uygulanması zorunluluğu, bu kurumların kurumsal zafiyetlerinin büyük ölçüde ortadan kalkmasına katkı sağlayacak ve kent konseylerini "yerel demokrasi" adına kişilik sahibi yapacaktır.

Kent konseyleri, yerel demokrasinin güçlendirilmesi doğrultusunda, Avrupa'daki yerel yönetimleri niteleyen yerel özerkliğe karşı

Türkiye'ye duyulan güvensizliğin aşılması ve yerel yönetimlerin güçlendirilmesine kuşkuyla bakılmasına yol açan endişelerin hafifletilmesi açısından önemli bir işlev görmesine karşın konseye katılan yerel ortakların belediye ile aralarına bir mesafe koyma ve belediyeden olabildiğince bağımsız şekilde çalışma yönündeki yaygın eğilimleriyle ortaya çıkmışlardır (Emrealp, 2005: 57-60). Dolayısıyla yukarıdaki tespitlerin sonucu olarak, ülkemizde kent konseyleri, yapı ve "danışma"yla sınırlı işlevi itibariyle, Avrupa'da "karar alan" örneklerine göre oldukça zayıf durumdadır (Çukurçayır, 2009: 96-97).

2. YEREL SİYASETTE BİR GARİP VAKA: ATAKUM KENT "KONSEYLERİ"

Çeşitli platformlarda yapılan çalışmalar sonucunda elde edilen bulgular göstermektedir ki, kent konseyinin yürütülmesinde inisiyatifin belediye başkanlarının elinde olması önemli bir sorundur (Çukurçayır ve vd. 2011: 304). Birçok kent konseyinde konsey başkanı aynı zamanda belediye başkanı, belediye başkan yardımcısı ya da belediye meclis üyesidir. Bu durum halkın katılımına daha geniş yelpazede aracılık etmesi gereken konsey faaliyetlerinin daralmasına neden olmaktadır (Özdemir, 2011: 50).

Yukarıdaki durum, yukarıda değinilen kent konseyleriyle ilgili eksiklikler yok varsayılsa bile kent konseylerinin ideal "siyasal işlevleri" ile belediye başkanının sahip olduğu "siyasal kimlik" arasına sıkışmasına yol açmaktadır. Kent konseyinin, genellikle belediye başkanıyla aynı siyasal kimliğe sahip olması, bazı durumlarda kent konseylerinin misyonlarına uymayan fiili durumları ortaya çıkarabilmekte ve belediye ile çatışmasına yol açmaktadır.

Yukarıdaki fiili durum ve kurumsal çatışma örneği, son yerel seçimler sonrasında Atakum'da kent konseyi oluşması sürecinde görülmüş ve süreç, Atakum'da iki adet kent konseyi kurulmasıyla sonuçlanmıştır.[1]

1 Söz konusu süreçte kurulan kent konseylerinden hangisinin hukuka uygun olarak kurulduğu ve sahih olduğu sorunu, bu çalışmanın konusu değildir. Bu durum hukuksal bir sorun niteliği taşımaktadır ve yargı karar verecektir. Çalışma bakımından süreç, yerel siyaset bakımından taşıdığı ipuçları nedeniyle önemlidir (y.n).

Daha önce Cumhuriyet Halk Partisi'ne mensup adayın başkanlık yaptığı (Samsun) Atakum Belediyesi Yönetimi, Mart 2014'te gerçekleşen son yerel seçimde Adalet ve Kalkınma Partisi adayının seçimi kazanmasıyla el değiştirmiştir. Daha önceki belediye yönetimi zamanında oluşturulan kent konseyi yönetimi ve genel kurulu, Mayıs 2014 tarihinde olağan genel kurul toplantısı yaparak, yeniden göreve seçilmiştir. Ancak Atakum Belediye Başkanı, seçilen bu kent konseyini "hukuksuz" olduğu gerekçesiyle tanımadığını belirterek, kent konseyi oluşturulması için çağrı yapmış; toplanan genel kurulda diğer kent konseyi oluşturulmuştur. Halihazırda, Atakum'da iki adet kent konseyi bulunmaktadır.

İki kent konseyi oluşumuyla sonuçlanan süreç hakkında ilk oluşturulan kent konseyi başkanı[2] ile belediye başkanının[3] kendilerine göre gerekçeleri ve değerlendirmeleri[4] söz konusudur. Sonraki süreçte, Ata-

2 29 Mayıs 2014 tarihinde gerçekleştirilen ilk toplantıyla oluşturulan kent konseyi başkanının değerlendirmesi şöyledir: "Atakum Kent Konseyi'nin seçimli Genel Kurulu 29 Mayıs 2014 Perşembe günü yasa ve yönetmeliklerin uygun gördüğü şekilde yapılmış olup Kent Konseyi Başkanı, Kent Konseyi Yürütme Kurulu, Meclisler ve Çalışma Gruplarında görev yapacak olan üyeler seçilmiştir. İddia edildiği üzere "Kent Konseyinin Kuruluşunda Belediye Başkanının davetinin gerektiği…" Kent Konseyi kuruluşunu yapmamış yerler için geçerli olup, Atakum'da 2009 yılında kuruluşunu yapmış olan ve faaliyet gösteren Atakum Kent Konseyi için bunun bir geçerliliği yoktur. Diğer taraftan ifade edildiği gibi Atakum Belediye Başkanı'nın ve Atakum Kaymakamı'nın, Muhtarların Kent Konseyi Genel Kurul Toplantısından haberdar olmadıkları doğru değildir" şeklinde konuştu. Atakum Kent Konseyi Başkanı...şöyle sürdürdü: "Genel Kurulla ilgili Genel Kurul Toplantısıyla ilgili olan kurul, kuruluş ve kişilere davetler yapılmış olup bu bağlamda Atakum Belediye Başkanından ve Atakum Kaymakamından randevu istenmiştir. Randevumuza karşılık veren Sayın Atakum Kaymakamı ile ziyaret gerçekleştirilmiştir. Ancak üzerinden bir aya yakın süre geçmesine rağmen Atakum Belediye Başkanı tarafından randevumuza bir yanıt verilmemiş olup verilmeyeceği de açık bir dille tarafıma iletilmiştir (www.samsunposta.com)."

3 Bu toplantı hakkında Atakum Belediye Başkanı'nın değerlendirmesi ise şöyledir: "Benim çağrım olmadan düzenlenen toplantıya yine de iyi niyetle katıldım. 2-3 dakikalık konuşmamda genel kurulun bu toplantısının usulsüz ve hukuka aykırı olduğunu belirttim. Ben de siz hukuksuzluğa rağmen bu kongreyi yaparsanız ben sizi tanımam dedim ve öyle oldu. Sonrasında Sayın Kaymakamımızdan bu konu ile ilgili görüş almak istedik. Kendisi, İçişleri Bakanlığı Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü'ne yazı gönderdi. Oradan gelen yazı bizim haklı olduğumuzu, bir önceki genel kurulun usulsüz yapıldığını ortaya koymaktadır... (www.dengegazetesi.com.tr, 2014a)."

4 28 Haziran 2014 tarihinde Belediye Başkanının çağrısıyla ikinci kez Atakum Kent Konseyi genel kurulu yapıldı. Seçimlere tek liste ile gidilmiş ve önceki Kent Konseyi'nden ise hiçbir üye genel kurula katılmamıştır. Yapılan seçimde kent konseyi seçilmiş ve böylece Atakum'da iki kent konseyi oluşmuştur. Oluşan bu ikinci kent konseyi hakkında belediye başkanının değerlendirmesi şöyledir: "(Atakum Kaymakamı) ...İçişleri Bakanlığı Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü'ne yazı gönderdi. Oradan gelen yazı bizim haklı olduğumuzu, bir önceki genel kurulun usulsüz yapıldığını ortaya koymaktadır. Biz de kent konseyini yeniden toplama ve genel kurul yapma kararı aldık. İlçemizdeki bütün kurum, kuruluş, sivil toplum kuruluşları, siyasi partiler, odalar, dernekler kısaca aklınıza kentle ilgili ne geliyorsa onlara yazı yazarak, davette bulunarak, kurulumuzu yapacağımızı bildirdik. Genel kurulu da tamamlayarak başkanımızı seçtik. kent konseyinin kent yararına çalışmalar yapacağına inanıyorum. Biz de elimizden gelen katkıyı onlara vereceğiz" (www.dengegazetesi.com.tr, 2014a). Kurulan ikinci kent konseyi hakkında ilk kent konseyi başkanının değerlendirmesi ise şöyledir: "Oldu bittiye getiriyorlar. Biz de onları tanımıyoruz. O genel kurula katılmadık." Atakum Kent Konseyi'nin meşru yapısının 2009 yılında oluşturulduğunu ve çalışmalarını sürdürdüğünü ifade eden kent konseyi başkanı, "dün gerçekleşen genel kurul değil başkanın taraflarıyla bir araya geldiği bir toplantıdır. Bizim yaptığımız genel kurulda seçilen üyelerimizin hiçbiri bu toplantıda bulunmamıştır. Neye dayanarak bu genel kurul yapılıyor, gerekçesi nedir?" diye konuştu (www.hedefhalk.com, 2014b).

kum'daki ikili kent konseyi durumu hakkında ilk kent konseyi başkanı yargıya başvurmuş; belediye başkanı da İçişleri Bakanlığı Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü'nden görüş sormuştur. Hâlihazırda durum, yargı aşamasındadır.

Kuşkusuz yukarıdaki süreç, yasal dayanakları itibariyle tartışılabilir; ancak çalışmanın konusu bu değildir. Söz konusu süreçte çalışma sorunsalı bakımından önemli olan nokta, kent konseylerinin siyasal işlev ve siyasal kimlik bağlamında tartışılmasıdır. Sürecin ortaya çıkışı ve gelişmesinde, kent konseylerinin siyasal işlevinin değil, siyasal kimliğinin merkezde olduğu açıkça görülebilir. 2014 seçimlerinden sonra Atakum'daki ilk kent konseyi, bir önceki dönemde başka bir siyasal partiye mensup belediye yönetimi zamanında oluşturulmuş olan kent konseyinin yeniden seçilmesiyle oluşmuştur. Yeni seçilen belediye başkanı ise önceki belediye yönetimi döneminde oluşturulmuş bu kent konseyiyle çalışmak istememektedir ve kendisiyle uyumlu olacak ikinci bir kent konseyi oluşmasını sağlamıştır.

5393 sayılı kanuna göre kurulması gereken ancak "danışma" niteliğinden öte bir belirleyiciliği olmayan kent konseyleri, belediye başkanları tarafından neden bu kadar önemli görülmektedir? Şüphesiz ki bu soru bir başka araştırmanın konusudur. Fakat bu neden her ne olursa olsun bir şeyi ortaya koymaktadır ki, siyasal eğilimi hangi partiden olursa olsun, belediye başkanları kentte yerel iktidarlarını kullanmaları sürecinde olası muhalefet unsurların oluşmasını istememektedirler. Deyim yerindeyse belediye başkanları, "kentin tek hâkimi" olarak yönetme eğilimindedirler. Kent konseyleri ise yasal niteliği ve hepsinden önemlisi yönetişim mantığına dayalı olması nedeniyle böyle bir muhalefetin oluşması konusunda sivil toplum örgütleri ya da bireysel muhalefet unsurlarına göre en yetkin kurum olma potansiyeli taşımaktadır. Çünkü yerel demokrasi gereği kent konseyleri tarafından alınan kararlar, kent sakinlerinin katılımının sonucudur ve bunun sağladığı bir meşruiyeti vardır. Bu durum, gücünü aynı kaynaktan (doğrudan halktan) alan belediye yönetiminin göz ardı edemeyeceği bir muhalefet riski oluşturmaktadır. Netice olarak; kentsel politikaların belirlenmesi ve

karar alınmasında kendini tek ve en yetkili kurum olarak gören belediye başkanı ve meclis, alternatif politika önerilerinin ve dahası eleştirilerin ortaya çıkması ihtimali nedeniyle kent konseylerinin kendi eğilimlerine göre oluşturulmasını istemektedirler.

Hâlihazırda kent konseyleri -belediye yönetiminin X partisinden ya da Y partisinden olması farketmeksizin- yukarıdaki eğilimler doğrultusunda oluşmaktadır. Bu durum ise kent konseylerinin kuruluş felsefeleri ile yasadan kaynaklanan siyasal misyonları doğrultusunda değil, siyasal kimlikler doğrultusunda işlevselleşmesini doğurmaktadır.

SONUÇ

Ülkemizde yerel siyasetin ve yerel demokrasinin işlevselliği bakımından özellikle 2000'lerden sonra Avrupa Birliği müktesebatının da etkisiyle önemli bir yasal mevzuat oluşturulmuştur. Bu mevzuat içinde, yönetişim mantığına dayalı olması bakımından en dikkat çekici olan 5393 sayılı Belediye Kanunu'dur. Söz konusu kanunda yer alan katılımla ilgili düzenlemeler ve kent konseyi düzenlemesi ile yine bu yasaya dayalı olarak çıkarılan Kent Konseyi Yönetmeliği, ülkemizde yerel demokrasinin işlevselliği bakımından oldukça elverişli bir yasal düzlem hazırlamıştır.

Öte yandan ülkemizde gerek halkın siyasal kültür eğilimi, gerek yöneticilerin bu kültürün gereklerine göre davranmaları ve gerekse belediye başkanının belediye teşkilatı üzerindeki baskınlığı, mevzuatta yer alan yerel demokrasiyle ilgili düzenlemelerin pratiğe aktarılmasını güçleştirmektedir. Bu çerçevede kent konseyleri, mevzuattaki yetersizliklere de bağlı olarak belediye başkanının uhdesinde oluşmakta; bu durum da kent konseylerinden beklenen siyasal işlevlerin gerçekleşmesini engellemektedir.

Mevcut durumda kent konseyleri hakkındaki yaygın kanaat, bu kurumların belediyenin "bir dairesi" olduğu; kent konseyi yönetiminin belediye başkanının onayıyla ve onun siyasal görüşleri paralelinde oluşturulacağıdır. Bu kanaat, belediye başkanları tarafından, yönetim sürecinin olmazsa olmazı olarak algılanmaktadır. Bir diğer deyişle, bir kentteki kent konseyinin belediye ile çalışabilmesi, belediye başkanının onayladı-

ğı bir yönetimin oluşmasıyla olanaklı görülmektedir. Nitekim bu duruma uygun biçimde oluşturulmayan kent konseylerinin, o kentteki belediye ile birlikte çalışması olanağı ortadan kalkmakta ve pratikte hiç bir işlev gerçekleştirememektedir.

Atakum Belediyesi örneğinde kurulmuş olan iki adet kent konseyinin varlığı da ülkemizde kent konseyleri ile belediye arasında fiili olarak kurulan organik ilişkiyi göstermesi bakımından önemlidir. Söz konusu örnek, ülkemizde yerel demokrasinin işlevselleştirilmesi sürecinde halkın siyasal kültür eğiliminin gelişmesine duyulan ihtiyaç kadar kent yöneticilerinin de yerel düzeyde yerel yönetimlerin yanı sıra onlardan bağımsız ve onları denetleyen kurumların varlığına yönelik bir bilince sahip olması gerekliliğini de ortaya koymaktadır.

Sonuç itibariyle; kent konseylerinin yerel demokrasinin işlevselleşmesi için etkin kurumlar olması tasarlanıyorsa, öncelikle bunların siyasal işlevlerinin ön plana çıkarılması ve yasal-yönetsel düzenlemelerin bu çerçevede yeniden yapılması gerekmektedir. Böyle bir amaç, kent konseylerinin, belediye yönetiminin siyasal kimliği altında biçimlenmesinin önüne geçmeyi de içermelidir. Buna göre kent konseylerinin Batı'da olduğu gibi belediye yönetiminden bağımsız bir kurum olmalarını ve görüşlerinin "danışma" değil, "karar" olmasını sağlayacak düzenlemelere ihtiyaç vardır. Kuşkusuz böyle bir düzenlemenin, yerel düzeyde ikili iktidar yapısına yol açmayacak biçimde, "ince eleyip, sık dokuyarak" yapılması gerekir.

KAYNAKÇA

- BOZKURT, Y. (2014) "Yerel Demokrasi Aracı Olarak Türkiye'de Kent Konseyleri: Yapı, İşleyiş ve Sorunlar", Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, sayı:40, Nisan, s. 229-240.
- BULUT, Y. (2000) "Büyükşehirlerde Katılımlı Yönetimin Hayata Geçirilmesinde Rol Oynayan Etmenler", Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Güz, cilt:1,sayı:1,s. 47-63.
- COŞKUN, B. ve SERGENDER S. (2004) "Yerel Yönetimler ve Katılım: Muğla Kent Meclisinin Örnek Olay Olarak İncelenmesi", Yerel Yönetimler Kongresi Bildiriler Kitabı, 3-4 Aralık 2004, Biga/Çanakkale, s. 281-298.

- ÇUKURÇAYIR, M. A. (2009) Yurttaş Odaklı Yerel Yönetim, Konya: Çizgi Yayınevi.
- ÇUKURÇAYIR, M.A.; EROĞLU, H.T.; AYDINLI, H.İ. ve ÇOLAKOĞLU, E. (2011) "Yerel Demokrasinin Güçlendirilmesinde Kent Konseyleri Bir Fırsat Olabilir mi?", Kent Konseyleri Sempozyumu Bildiri Kitabı, Bursa: Bursa Kent Konseyi Yayını.
- EMREALP, S. (2005) Yerel Gündem 21 El Kitabı, İstanbul: IULA-EMME Yayını.
- GÖRMEZ, K. ve ALTINIŞIK, H.U. (2011) "Yerel Demokrasi ve Kent Konseyleri", Kent Konseyleri Sempozyumu Bildiri Kitabı, Bursa: Bursa Kent Konseyi Yayını.
- GÖYMEN, K. (2010) Türkiye'de Yerel Yönetişim ve Yerel Kalkınma, İstanbul: Boyut Yayın Grubu.
- İLHAN, İ. (2011) "Türkiye'de Belediyelere İlişkin Yapısal Sorunlar", SAYDER Dış Denetim Dergisi, sayı: 4, Nisan-Mayıs-Haziran, s. 82-91.
- KAYPAK, Ş. (2013) "Kent Konseyleri ve Sivil Toplum Kuruluşları İlişkisi Üzerine Bir Değerlendirme", Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, cilt:10, sayı:1, s.183-199.
- ÖZDEMİR, A.T. (2011) "Mahalli İdarelerde Halk Katılımı Bağlamında Kent Konseyleri", Sayıştay Dergisi, sayı:83, Ekim-Aralık, s.31-56.
- ŞENTÜRK, H., "Belediyelerin Varlık Sebepleri Perspektifinde Kent Konseylerinin Önemi ve Gereği", http://www.yerelsiyaset.com/v4/sayfalar.php?goster=ayrinti &id=785, (Erişim Tarihi: 24.12.2014).
- YILDIRIM, S., (1993), Yerel Yönetim ve Demokrasi, Başbakanlık TOKİ ve IULA-EMME Ortak Yayını, İstanbul, 1993.
- http://www.hedefhalk.com/atakumda-iki-kent-konseyi-602318h.htm (Erişim Tarihi: 27.06.2014a).
- http://www.hedefhalk.com/erkan-atakumun-kent-konseyi-baskani-benim-602874h. htm (Erişim Tarihi: 24.09.2014b).
- http://www.samsunposta.com/haber-6308-BASKAN-ISHAK-TASCIDAN-ATAKUM -KENT-KONSEYINE-TAVIR.html (Erişim Tarihi: 27.06.2014).
- http://www.bugun.com.tr/son-dakika/atakum-kent-konseyi-genel-kurulu- haberi/1125131 (Erişim Tarihi: 27.06.2014).

YEREL ÖZERKLİK PERSPEKTİFİNDEN YEREL MECLİS VE KENT KONSEYLERİNİN İŞLEVSELLİĞİNE BAKIŞ

A. Serap TUNÇER
Doç. Dr., Ahi Evran Üniversitesi
İ.İ.B.F., Kamu Yönetimi Bölümü
serap@serapfirat.com

ÖZET

"Ulus devletlerin krizi" olarak dünya literatüründe uzun süredir ekonomik odaklı tartışılan sorunun, bir ayağını da "temsiliyet krizi" yaklaşımının oluşturduğu biliniyordu. Ancak özelleştirme ve finansallaştırma uygulamaları ile zeminin sağlamlaştırılmasını müteakip, sorunun siyasi yönü de görünürlük kazanmaya başladı. Önce insan haklarının yaygınlaşması ve kamusal hizmet taleplerinin artması eğilimlerinden beslenen ve "katılımcı demokrasi"nin yöntemlerini tartışmaya açan, sonra yurttaş-müşteri kavramıyla "yönetişim" söylemini gündeme taşıyan süreç; "sivil toplum örgütleri" tartışmaları ile siyasi çemberi daha da genişletti. Tüm bu söylemler açısından "odak uygulama ölçeği" olan yerel yönetimler ise tartışmanın her iki ölçeği açısından da güç kazanarak, yeni bir boyuta ulaştılar. Ekonomik dönüşümün önemli bir aktörü olan yerel yönetimler, yukarıda değinilen "özelleştirme" uygulamalarını, merkezi birimlere göre çok daha erken ve çok daha yaygın olarak uygulamaya koydular. Büyük altyapı projelerine dair ticari borçlar gerçekleştirebilmeleri ve bilahare bu borçları hazine garantisi yoluyla "merkezi devletin" borcu yapabilme manevrasını kullanabilmeleri ile de ekonomik dünyanın "finansallaştırma" uygulamalarına da model oluşturdular. Bugün söz edilen ekonomik altyapı kurgusunun üst yapısal ayağı olan "hizmet gerekçeli-siyaset" boyutu da yerel yönetimlerin güçlenen meclisleri, meclis komisyonları ve onların seçilmemiş ayağı olan ve halka doğru yayılabilen kent konseyleri ve kadın, çocuk, vb. meclisleri eliyle örülmektedir. Yerel hizmet birimlerinin idari özerkliği modeli bu şekilde yerleşmişken, siyasi özerklik taleplerinin de ülkenin bir bölgesi başta olmak üzere, sıklıkla dile getirildiği ve zengin idari uygulama örnekleri ile de güçlendiğini görmekteyiz. Ülkenin değişik coğrafyalarında, görece farklı eğilimler de olsa, "özerklik" söylemlerinin buluştuğu açıktır. Bu süreçte de ülkemizin de imzalamış olduğu Yerel Yönetimler Özerklik Şartı'nın yeniden değerlendirilebilir duruma geldiği söylenebilir. Bu çalışma, söz konusu tarihsel arka planı dikkate alarak, yerel yönetimlerin güçlenmesi sürecinde önemli bir demokratik katılım aracı olan kent konseylerinin ülke çapında gerçekleştirdikleri atılımları ve projeleri değerlendirmeyi; bu şekilde de ülkemizin güncel ve hatta acil tartışmalarından biri durumuna gelmiş olan "özerklik" yaklaşımlarında, kent konseylerinin işler bir araç olup olmadıklarını değerlendirmeyi amaçlamaktadır. Kuramsal kurgusu literatür taraması, güncel uygulamaların değerlendirilmesi aşaması ise medya taramaları ile gerçekleştirilerek, bir uygulama envanteri çalışması ile de literatüre katkı sunmayı amaçlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Kent Konseyleri, Özerklik Şartı, Belediye Meclisleri, Kent Meclisleri, Demokrasi

GİRİŞ

Kentlerin kuruluş ve gelişimlerini açıklamaya çalışan pek çok görüş bulunmaktadır. Genel kabul, ilk kentlerin ilkel birer köy olduğu, sonra yavaş yavaş kentsel merkeze dönüştüğü şeklindedir. "Kentlere dönüşen köyler, olasılıkla bir fetihçi egemen sınıfın yerleştiği ve çok geçmeden köy sunaklarının tapınağa dönüştürüldüğü yerlerdir. Egemen sınıf o köyün ve çevresindeki öteki köylerin çiftçilerini, büyük sulama projelerinde çalıştırmış; büyük sulama tarımının ürünü olan bol toplumsal artı ise bir merkezde toplanmıştı (Şenel, 1982: 207-208)." Buna tarihte aranacak örnekler ise Mısır kentleri ile başlar. Aynı şekilde "Eski Mezopotamya'da da Sümerler, Şinar Ovası'nı aşarak doğudan ya da kuzeyden gelmiş, orada yaşayan neolitik köylülerin topraklarını fethedip Ur (büyük ihtimalle en eski kent), Uruk ve başka yerleşimler kurmuşlardı (Begel, 1997: 8-9)." "Tarım için suyun kullanımı" ve tesis yapımının gerektirdiği merkezi otorite de "ilk ekonomik sistemin" kent örgütlenmesiyle ortaya çıkmasına yol açmıştır (Ben-Amittay, 1983: 25-26).

Böylece kırsal yapıya göre tarım odaklı bir ekonomisi olmayan kentler, yerleşim sistematiğinde özerk yapılar şeklinde kurulmuşlardır.

1. KENT VE ÖZERKLİK

1.1. Siyasal Kent

Harvey, Lefebvre'in "Marksist Düşünce ve Kent (1972)" ve "Kentsel Devrim (1979)" kitaplarından yaptığını belirttiği özette, Lefebvre'in, kentselliğin aşamalarını "siyasal kent", "ticaret kenti" ve "sanayi kenti" olarak sıraladığını ifade eder (2006: 276-281). Kentlerin ortaya çıkışını, "toplumun, ilişkiler (siyasal, yönetsel, dinsel, ekonomik) merkezlerine ihtiyaç duyacağı karmaşıklık düzeyine erişmesi"ne bağlayan Baechler ise, bu kentlerin, "özerk bir siyasetin merkezi" olmalarını, temel özellikleri olarak tanımlar. Bu özerklik, Lefebvre'in, kentselliğin ilk aşaması olarak gördüğü "siyasal kent" olgusu ile açıkça uyuşmaktadır. Nitekim Baechler'e göre, Yunan antik sitesi "yegane"dir. Çünkü "Yunan sitesi, aynı anda hem kentsel, hem de kırsaldır (1986: 81)." Bu nedenle de

Lefebvre'in de değindiği kentin ekonomik işlevinden daha baskın yönü, siyasi işlevleridir. Ancak kentin ekonomik işlevinin öne çıkmasıyla kır-kent ayırımı da belirginleşmeye başlar ve ticaret kenti ve sanayi kenti aşamalarına yerini bırakır.

Peki, Yunan kentinin "özerk yapısı"nın değişimi nasıl sonuçlar doğurmuştu? Antik Çağ Kenti'ni inceleyen Rich'e göre, "6 yüzyıl boyunca süren, depremler, Pers istilaları ve veba salgınları sonrasında, "7. yüzyıl ortalarından itibaren, yeni örgütlenmeler kent ve çevresinin yönetimsel bağını kopardı ve geleneksel kent özerk yönetiminin sonunu getirdi… Antik kentin sonu, çevresinin özgürleşmesini sağladı (1999: 32-33)." Rich'in bu yorumu da Lefebvre'in "siyasal kenti"nin kır-kent birliğinin sonunu göstermesi bakımından anlamlıdır.

Harvey, Lefebvre'in görüşlerini şöyle toparlar: "Kent, toplumsal ilişkilerle üretim güçleri arasındaki çelişkiden doğmuştu. İlk başta, toplumsal üretim ilişkilerinin (özellikle mülk sahipliğiyle ilgili) belirli bir biçimini ayakta tutmak için siyasal, ideolojik ve askeri bir güç olarak işlev görmekteydi. Kentin üretimle ilişkisi ya çok azdı, ya da hiç yoktu. Bu dönemde kentin işlevleri çoğunlukla üst yapısal olarak kategorileştirilebilir. Max Weber'in Batı kentlerini tanımlamakta kullandığı belirleyici özellikler (kale, pazar yeri, kendi başına kısmen özerk yasaları olan bir mahkeme, farklı bir birliktelik biçimi, kısmi bir özerklik ve yönetimde bağımsızlık), erken dönem kentselliğin bu üstyapısal niteliğini vurgulamaktadır (Harvey, 2006: 276-281)."

Ortaçağ kentine gelindiğinde, Pirenne, bu kenti kısaca "özgürlük durumu" olarak ifade eder ve "özgürlüğün, orta sınıfın gerekli ve evrensel bir niteliği" olduğuna dikkat çeker. "Kent duvarları içinde kırsal köleliğin tüm kalıntılarının ortadan kalktığını" belirterek, bunu şöyle açıklar: "Bir Alman atasözü, "Kent havası insanı özgür kılar" der. Bu gerçek, her yerde geçerliydi. Özgürlük, eskiden beri ayrıcalıklı bir sınıfın tekelindeydi. Kentler aracılığıyla, bir kez daha yurttaşın doğal bir niteliği olarak toplumda yerini almıştı. Bundan böyle, özgürlük kazanmak için, kent

toprağında yaşamak yeterli olmuştu. Kent sınırları içinde bir yıl bir gün yaşayan her köle, kesin bir hak olarak özgürlüğe sahip oluyordu: efendisinin, onun kişisel varlığı ve evi barkı üstündeki tüm hakları ortadan kalkıyordu… Başlangıçta yalnızca tüccarların de facto (fiilen) olarak yararlandıkları bu özgürlük, şimdi de iure (hukuksal) olarak tüm kentlilerin ortak hakkı olmuştu (1982: 138)."

1.2. Ticaret Kenti

Kentin bu özerk/özgür yapısına dayalı siyasi modelinin, yerini bıraktığı yeni dönemde ise ekonomik işlevinin öne çıktığını görürüz. Bu rol, doğası itibariyle kentin "sınıfsal rolünü" de belirginleştirir ve özerklik vurgusu siyasal olmaktan çok ekonomik işlevle örtüşür. Lefebvre burada, "siyasal kentten ticari kente dönüşümün, kentselliğin kendisinin bir iç dönüşümü olarak yorumlanabileceğini" ifade eder. Ama "sanayi kenti"nin belirginleşmesinde açığa çıkan dönüşüm bir iç dönüşüm olarak düşünülemez. Lefebvre şöyle devam eder: "Kent hala siyasal, ideolojik ve askeri bir güç gibi işlev görmekteydi, ama kısmen kentsel nüfusun artan ihtiyaçları nedeniyle kent de kendi ticari işlevini genişletmek zorundaydı. Böylece kent, giderek büyüyen bir faal mekân içindeki arz ve talep alanları arasında aracı rolünü üstlenmişti. Bu rol her zaman vardı, ama ticaret döneminde diğer rollere egemen olacak şekilde yaygınlık kazanmıştı (Harvey, 2006: 276-281)."

"Ticari büyümenin en önemli etkilerinden biri şehirlerin büyümesiydi. En önemli değişiklik köylünün durumunda oldu. Şehrin ticaret ve endüstriye yönelişi, köyün tarımsal veriminin hem yoğun hem de yaygın olmasını gerektirdi. Geleneksel emek yapılanması değişip ücretle çalışma başladı (Huberman, 1982: 49)."

Duverger'e göre, "Kol emeğiyle kafa emeği arasındaki iş bölümünün en ileri biçimi, kentle kırın ayrılmasıdır. Kentle kır arasındaki karşıtlık, barbarlıktan uygarlığa, aşiret rejiminden devlete, yersellikten ulusa geçiş aşamasında ortaya çıkar ve günümüze dek tüm uygarlık tarihi boyunca görülmüştür… Halkın doğrudan doğruya işbölümüne ve üretim

araçlarına bağlı olarak iki büyük sınıfa ayrılması ilk kez burada ortaya çıkmıştır (1975:242).” Kentin kazandığı bu rol, tarım toplumunun idari modeli olan feodalitenin de aşınmasına yol açacak ve “feodal düzen, üstten krallar tarafından ve alttan hukuksal girişimlerde bulunan özerk kentler ve burjuvalar tarafından parçalanacaktır (Ağaoğulları ve Köker, 1991:70).”

Ancak zamanla kentlerin birer “kent devleti” şeklinde güçlenmeleri, kendi aralarındaki savaşların da şiddetini arttırdı ve savaşın sürekliliği kentleri zayıflattı. Nitekim Machiavelli, “İtalyan kent devletlerine bölünmüş ülkede, kentlerin hem birbirleriyle mücadele ettikleri, hem de bu mücadele yüzünden güçsüzleştikleri dolayısıyla İtalya üzerinde egemenlik kurmanın yollarını arayan kralların dıştan gelen tehditlerine açık bulundukları, çatışmalı dönemde fikirlerini geliştirmiştir” ve devlet teorisini oluşturmuştur (Ağaoğulları ve Köker, 1991: 187-188).

Bu kısaca verilen özette görüleceği üzere, kentler, ortaya çıkışları ile birlikte, toplumsal her dönüşümü doğrudan etkilemiş ve sosyo-ekonomik işlevleri gereğince, her toplumsal değişime uyarlanabilmişlerdir. Kentlerin bu özgün rollerinin temeline bakıldığında, her durumda kentin, bir “özgürlük” ve “özerklik” merkezi olmalarının işlevselliği bulunduğu görülür.

1.3. Sanayi Kenti

Lefebvre’in kent için belirlediği son aşama ise sanayi kenti’dir. Bu aşamanın özelliği, ortaya çıkan dönüşümün, “içten gelen bir dönüşüm gibi yorumlanamayacağı; kentselliğin bu yeni biçiminin, genelde eski kentlerin dışında doğduğu ve zaman içinde siyasal ve ticari kentin eski, daha geleneksel işlevlerini soğurduğu; üretim güçlerinin, üretimde makineleşme, teknolojik değişme ve ölçek ekonomisinden yararlanacak şekilde yeniden örgütlenmesinin, bu kentsellik biçiminin temelini oluşturduğu” gerçekleridir (Harvey, 2006: 276).

Sanayi kentinin farklılığını sergilediği bu dönemde, “siyasi olarak kentler, artık sadece yerel özerkliği olan birer idari merkez durumuna gel-

miş; gerçek siyasi nüfuzları ise, bütün bir ülkenin bileşimine, özellikle de kentleşmenin derecesine bağlı olmuştu (Begel, 1996: 14).” Ama sınıfsal ayrımın kent mekânında iyice görünürleştiği bu dönemde, “kentin geniş bölgeleri, sefil çalışma koşulları yüzünden kasvet dolu kenar mahallelerle doldu. Alelacele ucuz, çirkin ve sağlıksız toplu konutlar yapan spekülatörler bu süreci hızlandırdı (Brizon, 1977: 74).”

Günümüzde ise “giderek kentleşen dünyanın “hızlı betonlaşma”ya yazgılı süreci, kapitalist biriktirim döngüsünün önemli bir aktörü olarak işlev görmekte; ancak zenginleşme görüntüsü olarak sunulan dev yapılaşma, aslında insanın, -insan yaratımı olmayan- doğal ortamını giderek yoksullaştırmakta”dır. “Doğanın bu şekilde katli, sadece doğanın yitirilmesi ile sonuçlanmamakta, ek olarak “kent” pratiğinde var olan, özgürlükçü, siyasal, dayanışmacı ortak yaşam anlamından tamamen uzaklaşmış; beton adaları oluşturulmakta; bu beton yığınlarına “kent” denilmeye çalışılmaktadır. Oysa tarihsel süreçte kent, aynı zamanda politik insanın ortaya çıkışını da simgelemektedir. Bugün var olan metropol/megapoller ise insani yaratımın tüm özgün ve zenginleştirici davranışsal kökenlerinin uzağında kurulmaktadırlar (Tunçer, 2014: 33).”

Bugün kentlerin özerkliği, sadece ulusal bağa karşı, uluslararası ekonomi dünyasıyla olan ilişkisi nedeniyle söz konusu olabilmektedir. Ancak bu özerklik de “markalaşmak” çabası ile baltalanmakta ve uluslararası kurallar, kent yönetimlerince istemsizce de benimsenmektedir.

2. YEREL YÖNETİMLERİN ÖZERKLİĞİNE İLİŞKİN TARTIŞMALAR

Görüldüğü gibi kent yönetimleri her modelde “özerk” yapılar olmuşlar, ancak ulus-devletlerin ortaya çıkışı ve sanayileşmeyle birlikte, siyasi güçlerini koruyamamışlardır. Buna karşın zamanla, kentleşmenin hızının artmasıyla, kentli nüfusun çoğalması ve hizmet taleplerinin yoğunlaşmasına paralel olarak, yeniden özerk model arayışları gerekmiş, yerel idari ve mali özerklik talepleri daha sıklıkla dile getirilir olmuştur. Nitekim ülkemizde de uygulanan metropoliten modeller, bu ölçüsüz büyüyen kentler için özgün yönetimler gereğinin dayatmasından doğmuştur.

2.1. Özerkliğin Önemini Vurgulayan Görüşler

2.1.1. Özerkliğin Demokratik İçeriği

Bugün "temsili demokrasinin krizi" yaklaşımlarına karşı, yerel yönetimlerin sağladığı demokrasi olanaklarına sığınmak ve bu kurumları demokratik katılım mekanizmaları ve özerk yapının gerekleri ile donatmak anlayışı giderek öne çıkmaktadır (Tunçer, 2006). Nitekim "yerel yönetimlerde vatandaşlar birçok konuda söz sahibidirler. Çalışmalarını olumlu bulmadıkları yöneticileri görevden uzaklaştırmak, çevre, imar gibi konularda fikirlerini beyan etmek, halk oylaması ile bazı kararları etkilemek mümkündür (Geray, 1995: 74)."

"Batı Avrupa ülkelerinde özgürlük ve yerel özerklik gibi kurumlar 100 yıldan daha uzun bir süreden beri yerel yönetimlerin özeğe karşı savaşımının savsözü (sloganı) olmuştur. Avrupa Konseyi belgelerinde yerel özerklikten… söz edilmiştir…20. yy başlarında ABD'de ise özerk ve demokratik yerel yönetim, en saygın değerler arasında yer almıştır (Keleş, 1998: 37-39)."

Bizim resmi mevzuatımızda ise özerklik, yalnızca idari ve mali özerklik olarak yer almakta ve "kurumların kendi öz sorumlulukları altında kendi hizmetlerini düzenleme hakkı" olarak tanımlanmaktadır (Tortop, 1996: 12). Özerklik kavramı ile demokratik katılımın temel ilkeleri birbirine oldukça yakındır. "Avrupa Konseyi organlarından biri olan Yerel ve Bölgesel Yönetimler Sürekli Konferansı eliyle, bu ilkeleri Avrupa çapında geçerli kılmaya çalışmıştır. Özellikle 1980'li yıllarda yerel özerklik ilkesinin anayasalarda yer alması için çetin bir uğraş vermiştir. Buna karşın aynı dönemde 1982 Anayasamızda "özerklik" kavramının değil de bunun tam tersi olan "vesayet" kavramının yer aldığını" biliyoruz (Keleş, 1993: 51).

2.1.2. Özerk Modelin Çevreciliği

Özerk model ve uygulamaların demokratik ve katılımcı içeriğinin yanı sıra bir de doğası gereği halkı daha fazla gözeten ve çevreye de daha özen gösteren bir yöntem olduğu ileri sürülür. Bugün kentleşmenin, do-

ğayı bu denli tahrip eden modeli yerine, biraz daha çevre duyarlı yöntemlere yönelmesi gereği özellikle vurgulanmaktadır. Bu çevreci çabaların, kentlinin özerklik ruhuna da destek olması beklenmektedir. Bookchin, "mevcut teknoloji biçimlerine karşı teknik alternatifler geliştirilmelidir" diyerek, önerisini çevreci bir temele oturtmaktadır. Onun yaklaşımına göre, potansiyel olarak bu teknoloji, …kendi koşulları içinde, ölçek olarak insani, yapı olarak basit ve yönseme olarak doğadan yana olan son derece âdemi merkezi bir teknik olabilir." Güneş enerjisi ve doğal üretim tekniklerinin kullanıldığı bu teknolojinin, "çevre, belki de daha önemlisi, kişisel ve komünal özerklik için yenileştirici" olacağını vurgulayan yazar; "bu yeni teknolojiye haklı olarak "halk teknolojisi" denebileceğini" ifade eder (Bookchin, 1996: 126-127).

Ona göre, "kooperatifler, bahçeler ve yel değirmenleri, gettolardaki "yığınlar"a daima çok görülen bir benliğin yeniden canlanmasının ve pasif bir yurttaşlığa daima çok görülen artan bir yetkinlik duygusunun teknik simgeleridir… Bu alternatif teknikler toplumsal değişim için yeni, belki tarihsel bir bağlam sağlarlar. Bunlar geçmişe dönmeden geçmişin zengin renklerini barındıran bir özyönetimin geliştirilmesi için somut bir imkân yaratırlar (Bookchin, 1996: 126-127)." Gerçekten de giderek büyüyen ve ölçeği nedeniyle artık yönetimi tamamen profesyonelleşmiş yerel birimlerin, o bilinen kentlilik ruhunu öldürdüğü; bu ruhu yeniden canlandırmak için farklı çalışmalar yapılması gerekliliği açıktır (Bookchin, 1999a: 31).

Bookchin hala bazı İtalyan kentlerinde, Fransız kasabalarında vb. birçok örnekte görülen özerk ve canlı yapılanmaların yeni bir vatandaşlık modeli oluşturacağını düşünür: "Dünya üzerindeki birçok topluluk hakkında benzeri gözlemler yapılabileceğini; barındırdıkları dayanışmayla liberter yerel yönetimciliğe dayanan yeni bir politika olasılığı yaratan bu toplulukların ulus-devlet nezdinde bir karşı-iktidar olabileceklerini; bu yaklaşımın, tek bir topluluğun yerel yönetimde denetim sağlayıp onu mahalle meclisleri temelinde yeniden yapılandırdığı yalıtılmış durumla-

rı değil, bir hareketi konu edindiğini; bu yaklaşımın toplulukları birbiri ardına değiştirip yerel yönetimler arasında bir konfedere ilişkiler sistemi oturtacak, kendi adına çalışacak bölgesel iktidar oluşturacak bir hareketin varlığını varsaydığını" ifade eder (1999b: 182).

2.2. Özerklik Taleplerine İtirazlar

Ancak özerklik taleplerinin esneyebilen boyutları (idari-mali-siyasi), üniter devlet modelinin yaklaşımlarını tereddütlü hale sokmaktadır. Örneğin bugün ülkemizde süren uzun süreli bir huzursuzluğun ardından, Ortadoğu'da yerinden oynayan taşlara da bağlı olarak, özerklik tartışmaları daha yüksek seslerle ifade edilir olmuştur. Taleplere en güçlü itiraz üniter modelden ödün verilmesi endişesi olarak görülmektedir.

Özerk kentler gelişiminin ulus-devletleri parçalama projesi olduğu ve "şehirleşme adı altında eski Yunan tarzı şehir devletleri modelinin gündeme getirildiği"; modelin, ülkemize de siyasi destek karşılığı dayatıldığı ileri sürülmektedir (Arslan Bulut, Yeniçağ Gazetesi, 9 Haziran 2005'ten aktaran: Savaş, 2006: 119-120). Yanı sıra siyasi özerklik konusundaki Batı'nın baskılarını samimi bulmayan görüşler de bulunmaktadır. İlhan, bunu Türkiye'nin gücünden kaynaklanan bir korkuya ve çifte standart anlayışına bağlamaktadır (İlhan, 1997: 26).

2.3. Yerel Yönetimler Özerklik Şartı

Yerel yönetimlerin özerkliği konusunu gündemde tutan bir önemli belge ise Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı'dır. Avrupa Konseyi'nde, 1981–1984 yılları arasında yürütülen yerel idarelerin özerkliği tartışmaları sonucunda, Özerklik Şartı üye ülkelerin imzasına açıldı.

Şart'ın amacı, bütün ülkelerdeki yerel yönetimlerin aynı inanç etrafında toplanarak, dünyada barışı, kardeşliği ve demokrasiyi gerçekleştirmek, yerel yönetimleri aynı ilkeler etrafında birleştirmektir. Bu amaçtan da anlaşılacağı üzere şartın hem sosyal, kültürel, hem de hukuksal boyutu bulunmaktadır. Bilhassa hukuksal boyutu, yerel yönetimlerin özerklik ana ilkelerini tespit eder (Mengi, 1998: 30). Aynı zamanda Şart,

yerel yönetimlerin özerkliği için çok önemli bir güvence oluşturmaktadır. Çünkü Şart'ı onaylamış bulunan devletlerin, yerel yönetimlerinin hem siyasal, hem yönetsel, hem de akçal bakımdan özerkliklerini garanti altına almak zorunluluğu bulunmaktadır (TBD ve KAV, 1996: 13).

Şart'ın birinci bölümünde yerel yönetim özerkliğinden ve özerk yerel yönetim niteliğinden söz eden ilkeler yer almıştır. İkinci bölümde, bu açıdan devletlere düşen sorumlulukların neler olduğu ele alınmakta ve üçüncü bölümde de yürürlüğü ile ilgili birtakım kurallar bulunmaktadır.

Avrupa Konseyi'nin üyesi devletler içerisinden aralarında Türkiye'nin de bulunduğu 21 devlet Şart'ı hemen imzalamışlar ve onaylamışlardır. Bazı ülkeler ise imzalamış olmalarına karşın onaylamamışlardır. Türkiye, İspanya, Macaristan, Avusturya, Kıbrıs, Yunanistan, Hollanda gibi ülkelerin ise Şart'ın bazı maddeleri konusunda çekinceleri mevcuttur. Türkiye'nin çekince koyduğu maddeler arasında, yerel yönetimlerin kendi içyapılarının kendileri tarafından oluşturulması, düzenlenmesi ve vesayetin ancak korunmak istenen yararla orantılı olması halinde izin verileceği bölümleri de bulunmaktadır. Şart'a göre özerk yerel yönetim kavramı, "Yerel makamların, kanunlarla belirlenen sınırlar çerçevesinde" kamu işlerinin önemli bir bölümünü" kendi sorumlulukları altında ve yerel nüfusun çıkarları doğrultusunda düzenleme ve yönetme hakkı ve imkânı anlamını" taşımaktadır.

2.4. Yürürlükteki Yerel Yasalarımızın Değerlendirilmesi

Son olarak konuya ilişkin mevcut yasalarımızdaki hükümlere kısaca bakmak gerekirse özetle, 5216 ve 5393 sayılı belediye yasalarında, idari ve mali özerkliği genişletici niyet ve hükümler bulunsa da 6360 sayılı yasanın yürürlüğü de dikkate alındığında, somut bir adımın olmadığı düşünülmektedir. Öncelikle 6360 sayılı kanunla belediyelerin sayısı yarı yarıya azaltılmış, 15.000'den fazla köyün tüzel kişiliği sona erdirilmiştir. Yerel demokrasiye aykırı olarak tüzel kişiliği kaldırılan yerlerde halkoylaması yapılmamasının yanı sıra, getirilen düzenlemelerle merkezi yönetimin yerel yönetimler üzerindeki idari vesayeti de artırılmıştır. Merkezi-

yetçi-yerelleşme olarak adlandırılabilecek bir kamu politikası tercihiyle yürürlüğe giren 6360 sayılı kanunun ölçek büyüterek hizmet etkinliğini sağlaması savı, yerel özerkliği idari ve mali yönden zayıflatacak başka düzenlemeleri de içermektedir (Zengin, 2014: 337).

"İdari özerklik perspektifinden değerlendirildiğinde; büyükşehir belediyelerinin sınırlarının il mülki sınırları haline getirilmesi, il özel idarelerinin kaldırılarak Yatırım İzleme ve Koordinasyon Başkanlığı (YİKB)'nın kurulması ve kamu kurum ve kuruluşlarını denetleme yetkisi verilmesi, büyükşehir belediyelerine ilçe belediyeleri ile ilgili uyum ve koordinasyon sağlama, yönlendirici ve düzenleyici kararlar alma ve görev devri yetkilerinin verilmesi ve imara ve bütçeye ilişkin kararları değiştirerek onaylama yetkilerinin devam etmesi, idari özerklik açısından geriye doğru atılan bir adım olarak ve vesayetin el değiştirmesi şeklinde nitelendirilmesi mümkündür. 6360 sayılı yasa mali özerklik açısından incelendiğinde ise gelirlerin merkezden yapılan transferlere bağımlı olarak arttırılması, öz kaynakları arttırıcı yeni düzenlemelerin olmaması, borçlanma özerkliği ve yerel vergilerle ilgili düzenlemelerin yer almaması, kanunda bu konuda ileriye dönük bir adım atılamadığının göstergesi olarak" değerlendirilmektedir (Akman ve Acar, 2014: 92).

3. DEMOKRATİK KATILIM VE KİMİ ÖZERK UYGULAMALAR AÇISINDAN KENT KONSEYLERİ VE YEREL MECLİSLERİN İŞLEVLERİ

Yukarıda yeni yasalarımızı özerklik ilkeleri açısından eleştirel değerlendirmeye tabi tutmamıza karşın, önemli bir yeni aracı unutmamak gerekmektedir. O da çağdaş "yönetişim" ve "yönetime katılma" mekanizmalarından biri olarak görülen kent konseyleri ve yerel meclisler ile yerel hizmetlere paralel olarak oluşturulan çalışma gruplarıdır.

3.1. Kent Konseyleri ve Kent Meclislerinin Yasal Dayanakları

Kent konseyi, 5393 sayılı Belediye Yasası'nın 76. maddesine göre şu işlevlere sahiptir: "Kent konseyi, kent yaşamında; kent vizyonunun ve hemşehrilik bilincinin geliştirilmesi, kentin hak ve hukukunun korunması,

sürdürülebilir kalkınma, çevreye duyarlılık, sosyal yardımlaşma ve dayanışma, saydamlık, hesap sorma ve hesap verme, katılım ve yerinden yönetim ilkelerini hayata geçirmeye çalışır." Görüldüğü gibi kent konseylerinin çalışmaları, hem demokratik katılım ve yönetim ilkesini, hem çevreyi ve sürdürülebilirliği, hem de sosyal işlevleri üstlenmektedir. Bu özellikler ile konsey çalışmalarında Bookchin'in önerdiği çevreci âdemi merkezi teknik uygulamaları ve komünal özerklik ruhunu canlandırabilmektedir.

Madde aynı zamanda "yerel ruhun tüm temsilcilerini, sürece katmayı amaçlamaktadır. Buna göre konseylerin oluşturulmasında, "belediyeler kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının, sendikaların, noterlerin, varsa üniversitelerin, ilgili sivil toplum örgütlerinin, siyasî partilerin, kamu kurum ve kuruluşlarının ve mahalle muhtarlarının temsilcileri ile diğer ilgililerin katılımıyla oluşan kent konseyinin faaliyetlerinin etkili ve verimli yürütülmesi konusunda yardım ve destek sağlar." Kent Konseyi Yönetmeliği 8 Ekim 2006 tarih 26313 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

3.2 Kent Konseyleri ve Kent Meclislerinin Projeleri

Çalışmanın bu bölümünde ülkemizde aktif bazı kent konseylerinin uygulama projeleri irdelenmektedir. İncelenen kent konseylerinin, genellikle kadın, gençlik, engelli, çocuk olmak üzere 4 meclisleri bulunmaktadır. Bazı belediyelerde, yerleşim nüfus önceliklerine göre ek meclisler kurulmaktadır. Etimesgut Belediyesi'ndeki Emekliler Meclisi buna örnek olarak gösterilebilir. İhtisas Çalışma Grupları ve Mahalle Çalışma Grupları ise yerel hizmet taleplerinin her alanını karşılayacak şekilde belediyenin büyüklüğü oranında çoğalmaktadır.

- Konseylerin çalışmalarına bakıldığında, ilk sıranın eğitim, panel, konferans gibi işlevlerde olduğu görülmektedir. "Yerel Siyaset Akademisi" başlığında toparlanabilecek çalışmalarda, üniversite, sivil toplum örgütleri gibi kurumlardan destek alınmaktadır. (İzmir Kent Konseyi çalışmaları ilk akla gelen örnek olmaktadır.)
- Çeşitli kentsel sorunlara karşı "farkındalık yaratma" çabasına dönük projeler uygulanmaktadır (Hava kirliliği, trafik düzenlemeleri vb.).

Kuşkusuz bu tür çalışmaların birçoğu sosyo-kültürel ve hatta ideolojik mesajlar içermektedir. (Nitekim Malatya Kent Konseyi'nin ailenin önemini vurgulamak için başlattığı bilboardlarda slogan uygulamasında, "Kadına köle olma, ailene reis ol" sloganı ile basına yansıyan ve dikkat çeken bir proje örneği olmuştur.)

- Sosyal yönü ağır basan ve AB fonları ve benzer fonları kullanan projelerin de engelliler, kadın, gençlik gibi kesimleri odağa alan çalışmalar olduğu anlaşılmaktadır. (Diyarbakır Kent Konseyi projeleri güzel örneklerdir.)
- Çalışmalar son derece "yaratıcı" konular ve örgütlenmeler de göstermektedir. Bir kısmı da çağdaş gelişmeleri yerel halka ulaştırmayı hedeflemektedir. (İzmir Kent Konseyi'nin görme engellilere dönük "sesli ilaç kutusu" uygulamasını getiren "Engelsiz İlaç Projesi" bunlardan sadece biridir.)
- Bazı projeler ise doğrudan kentsel uygulamayı etkileyecek hizmet örnekleri olmaktadır. (Batman Kent Konseyi tarafından hazırlanarak Maliye Bakanlığı'na sunulan dere bölgesinde kentsel dönüşüm projesi bu türe örnektir.)
- Kadın dostu, gençlik dostu kentler projeleri ise aynı alanda çeşitlenen projelere güç katan şemsiye uygulamalar olmuştur. (Çankaya Kadın Dostu ve Maltepe Gençlik Dostu belediyeler uygulamaları yaygınlaşmaktadır.)
- Eğitim çalışmalarının bir kısmı da sadece bilgi eğitimi ile yetinmeyip, beceri eğitimi ve istihdam olanağı sağlayan projeler olmuştur. (Ödemiş Kent Konseyi Geleneksel İpekböcekçiliğini Teşvik ve Geliştirme Projesi iyi bir örnektir.)
- Kent Konseyi faaliyetlerini "idari-mali ve hatta siyasi özerklik" eksenli yürüten bazı belediyeleri de ele almak gerekmektedir. 2014 Yerel yönetim seçimlerine, "Öz yönetimle özgür kimliğe" şiarıyla hazırlanan BDP ve "şehir senin" şiarıyla hazırlanan HDP Türkiye genelinde yüzde 6,36 oranında oy alırken, belediye sayısını ise 98'den

102'e çıkardı. BDP, 3'ü büyükşehir olmak üzere 11 il, 68 ilçe ve 23 beldede belediye kazandı ve belediye yönetimleri "eşbaşkanlık" sistemine göre oluşturuldu. Lice, Siirt, Silopi, Derik, Dargeçit, Halfeti, Bulanık gibi belediyeler, Avrupa Yerel Yaşamda Kadın Erkek Eşitliği Şartı'nı kabul ettiler.

- Ayrıca çalışmalarını, "Kendi Kendine Yeten Topluma Doğru" sloganına dayandıran Derik Belediyesi bünyesinde, Peljîn Kadın Merkezi'nde, yürütülmekte olan Kürtçe Dil Kursları; KCK tutuklamalarına karşı her hafta yinelenen "Kara Perşembe" eylemleri ve 2010 ve 2011 tarihlerinde bazı cadde ve sokaklara verilen Kürtçe isimler nedeniyle süren yargılamalar da bu kapsamda değerlendirilmektedir.

SONUÇ

Ülkemizde kent konseyleri yasal olarak etkin bir güvenceyle desteklenmemiş olsalar da, yaratıcı pek çok yönetime katılma projesi uygulamaya koyabilmektedirler. Bu yönüyle çağdaş bir yerel yönetim kurgusunda son derece işlevsel bir araç olarak kullanılabilirler. Büyüyen kentlerde zayıflayan kentlilik bilinci sorununu aşma ve insani gelişimi de besleyebilecek özerk özyönetim modelleri geliştirmede, bu konseyler ve çalışma gruplarından yararlanılabilir. Özellikle mahalle örgütlenmeleri, yeniden kentsoylu ruhun canlanmasını sağlayabilir. Bu yolda üniter hassasiyetleri gözetmek ve yine de idari ve mali özerklikle buluşan bir demokratik açılım sağlayabilmek olanaklıdır. Var olan örneklerin işlevselliği arttıkça, yerel meclisler ve çalışma grupları etkin katkılar sağlayabileceklerdir. Yerel yönetimler düzleminde yapılacak bu tür açılımların, bazı siyasi sıkışmaları aşmada da rol oynayabileceği unutulmamalıdır. Bir yaşam tarzı olarak kentliliğin ortadan kaldırıldığı beton hapishaneler oluşumuna direnç gösterme anlamında da özerk uygulamaların, çevreci ve insani içeriklerini doğru değerlendirmek gerekmektedir.

KAYNAKÇA

- AĞAOĞULLARI, M.Ali ve KÖKER, Levent (1991) Tanrı Devletinden Kral Devlete, Ankara: İmge Kitabevi.
- AKMAN, Çiğdem ve ACAR, Atilla (2014) "Türkiye'de Yerel Yönetimler Açısından Oluşturula(maya)n Yerel Özerklik", (Ed. Fatma Neval Genç), KAYFOR 12 (Kamu Yönetiminde Değişim), Aydın: Bildiri Kitabı. ss. 83-93
- BAECHLER, Jean (1986) Kapitalizmin Kökenleri, (Çev.M.Ali Kılıçbay), Ankara: Savaş Yayınları.
- BEGEL, Egon Ernest (1997) "Kentlerin Doğuşu", Cogito Kent ve Kültürü, sayı: 8, İstanbul.
- BEN-AMİTTAY, Jacob (1983) Siyasal Düşünceler Tarihi (Çağlar Boyunca Siyasal Düşüncenin Değişimi), Ankara: Savaş Yayınları.
- BOOKCHIN, Murray (1996) Ekolojik Bir Topluma Doğru, (Çev.Abdullah Yılmaz), İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- BOOKCHIN, Murray (1999a) Kentsiz Kentleşme (Yurttaşlığın Yükselişi ve Çöküşü), (Çev.Burak Özyalçın), İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- BOOKCHIN, Murray (1999b) Toplumu Yeniden Kurmak, (Çev.Kaya Şahin), İstanbul: Metis Yayınları.
- BRIZON, Pierre (1977) Emeğin ve Emekçilerin Tarihi, (Çev.Cemal Süreya), Ankara: Onur Yayınları.
- DUVERGER, Maurice (1975) Siyaset Sosyolojisi (Siyasal Bilimin Ögeleri), İstanbul: Varlık Yayınları.
- GERAY, Cevat (1995) Yerel Demokrasi, Özerklik ve Halk Katılımı, 2. Basım, Ankara: TBD ve KAV Yayınları.
- HARVEY, David (2006) Sosyal Adalet ve Şehir, (Çev.Mehmet Moralı), İstanbul: Metis Yayın.
- HUBERMAN, Leo (1982) Feodal Toplumdan Yirminci Yüzyıla, (Çev.Murat Belge), (Üçüncü Baskı), Ankara:Dost Kitabevi Yayınları.3.
- İLHAN, Attila (1997) Hangi Küreselleşme, Ankara: Bilgi Yayınevi.
- KELEŞ, Ruşen (1993) Kent ve Siyaset Üzerine Yazılar: (1975-1992), IULA-EMME, İstanbul.
- KELEŞ, Ruşen (1998) Yerinden Yönetim ve Siyaset, 3 Basım, İstanbul: Cem Yayınevi.
- MENGİ, Ayşegül (1998) Avrupa Birliği'nde Bölgeler Karşısında Yerel Yönetimler, Ankara: İmaj Yayınevi.

- PIRENNE, Henri (1982) Ortaçağ Kentleri (Kökenleri ve Ticaretin Canlanması), Ankara: Dost Kitabevi Yay.8, Ekonomi/Tarih Araştırmaları Dizisi.2.
- RICH, John (Der.) (1999) Geç Antik Çağda Kent, (Çev. Suna Güven, Ertuğrul Güven), İstanbul: Homer Kitabevi.
- SAVAŞ, Vural (2006) Dip Dalgası, 3.Basım, Ankara: Bilgi Yayınları.
- ŞENEL, Aladdin (1982) İlkel Topluluktan Uygar Topluma, Ankara: AÜ SBF Yay. 504.
- TBD, KAV, (1996) Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı Karşısında Türkiye ve Diğer Üye Ülkeler, Uluslararası Konferans, 16-17 Kasım Antalya, Ankara: Akdeniz Belediyeler Birliği Yayını.
- TORTOP, Nuri (1996) Yerel Yönetimler Maliyesi, Ankara: TODAİE Yayın No: 263.
- TUNÇER (Fırat), A.Serap (2006) "Temsili Demokrasinin Krizini Aşmada Bir Siyasal Katılım Modeli Olarak Kenttaşlık Algısı, Yurttaşlık Yaklaşımının Yerine İkame Edilebilir mi?", Türkiye'de Siyaset ve Kültür Sempozyumu, Bolu, 13-15 Ekim 2006.
- TUNÇER (Fırat), A.Serap (2014) "Doğayı ve İnsanı Yoksullaştırıcı Kentleşme Pratikleri", TESAM Akademi Dergisi, Temmuz 2014, cilt:1, sayı: 2, ss. 31-64.
- ZENGİN, Gökhan (2014) "Etkinlik ve Demokrasi Açmazında, 6360 sayılı Kanun: Merkeziyetçi-Yerelleşme Anlayışının, Yerel Özerklik Üzerine Etkileri", (Ed. Fatma Neval Genç), KAYFOR 12 (Kamu Yönetiminde Değişim), Aydın, ss. 337-354.

KENT KONSEYİ UYGULAMASININ YEREL YÖNETİŞİMİ GERÇEKLEŞTİRMEDE KARŞILAŞTIĞI TEMEL SORUNLAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

Tahsin BULUT
Kamu Politikaları Enstitüsü
tahsinbulut@tahsinbulut.com

ÖZET

İşlevleri, kentin hak ve hukukunu korumak, kentle ilgili temel konularda halkın karar süreçlerine katılımını sağlamak, kentli yurttaşları birçok alanda yapabilir kılmak ve birlik inşa edici toplumsal dayanışmayı geliştirmek olan kent konseyleri, pek çok bakımdan önemli sorunlarla karşı karşıyadırlar. Kent konseylerinin, yerel düzeyde katılımcı örgütlenmenin inşasında, Türkiye'deki farklı katılım mekanizmaları arasında en geniş tabanlı örgütlenme modeli olduğu kabul edilmektedir. Ancak buna rağmen, yerel demokratik yönetişimin gerçekleştirilmesinde yeterince başarılı olamadıkları görülmektedir. Bunun temel nedeninin, siyasal kültürümüzden, yerel yönetim sisteminden ve kent konseyi mevzuatından kaynaklandığı söylenebilir. Bu çalışmada, yukarıda bahsedilen hususlar bağlamında, kent konseyleri uygulamasının sorunlu alanları ele alınmaktadır. Çalışmanın amacı, uygulamada karşılaşılan temel sorunları, kapsamlı biçimde incelemek ve çözüme yönelik bazı öneriler geliştirmektir.
Anahtar Kelimeler: Katılım, Katılımcı Kent Yönetimi, Yerel Yönetişim, Kent Konseyi

GİRİŞ

Türkiye'de 5393 sayılı Belediye Kanunu ile birlikte kurulmaları zorunlu hale gelen kent konseyleri, yasadan önce Türkiye Yerel Gündem 21 Programı kapsamında önemli bir deneyim yaşamıştır. Hatta Yerel Gündem 21 Programı'ndan önce de, bazı kentlerimizde çeşitli adlar altında başlatılan kent konseyi uygulamaları, program süreci ile pekişerek ciddi bir tecrübenin ve birikimin ortaya çıkmasını sağlamıştır.

Bu dönemin en dikkat çekici özelliği, ilgili kentlerde sürecin başlatılmasında belediye başkanlarının üstlendiği roldür. Nitekim başarılı uygulama örneklerinden biri olan Bursa örneği ile ilgili Saker, bu konuda şunları söylemektedir: "İster bir ülke yönetin, ister bir kent veya bir

şirket, vereceğiniz kararların amaçladığınız hedefleri yakalaması, yanlışlardan uzaklaşması, konuları masanın üzerine yaymaktan ve de değişik açılardan değişik bakışlarla irdeletmekten geçiyor. Buna da katılımcı yönetim deniliyor. Başkanlığım döneminde Bursa Büyükşehir Belediyesi, bu katılımcı yönetim mekanizmasını kentin tüm konularının çözümüne yaymak amacı ile katılımcılığın kurumsallaştırılması yolunda çalışmalara başladı" (Saker, 2012: Röportaj).

Yasal düzenleme öncesi kent konseyi uygulamasının başlatılması, katılımcı kent yönetimini anlama, geliştirme ve içselleştirme bağlamında ve demokratik yerel yönetişimin başarılması yönünde ilgili kentler açısından çok önemli bir avantaj oluşturmuştur. Ne var ki, 5393 sayılı kanunla birlikte sayıları sürekli çoğalan ve temel işlevleri, kentin hak ve hukukunu korumak, yerel yönetimin şeffaflaşmasını ve hesap vermesini sağlamak; kentle ilgili temel konularda kararlara katılmak, kentli yurttaşları birçok alanda yapabilir kılmak ve birlik inşa edici toplumsal dayanışmayı geliştirmek, kısaca sürdürülebilir kalkınma, katılım, yönetişim ve yerinden yönetim ilkelerini hayata geçirmek olan kent konseyleri pek çok bakımdan önemli sorunlarla da karşı karşıyadırlar.

Nitekim hem ulusal hem de uluslararası çevrelerde, Türkiye'de mevcut yapıları ile kent konseylerinden beklenen yararın henüz sağlanamadığı yönünde yaygın kanaat mevcuttur. Bu noktada uluslararası düzeyde bazı tespitlerin altını çizmek gerekir:

Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü adına UNDP tarafından yürütülen "Türkiye'de Yerel Yönetim Reformuna Destek (LAR) Projesi" kapsamında hazırlanan "Yerel Katılım Mekanizmalarının Güçlendirilmesi / Mevcut Durum Tespiti" çalışmasında; "kent konseylerinin bilinirliklerinin sınırlı olduğu, belediyenin birimi olarak algılandığı, katılım düzeyinin düşük olduğu" şeklinde tespitler yapılmıştır. Yine aynı çalışmada, "hemşehrilik bilincinin geliştirilmesi, çevreye duyarlılık, sosyal yardımlaşma ve dayanışma başlıklarında uygulamalar olumlu olarak belirlenirken, katılım, yönetişim ve yerinden yönetim, kentin hak ve hukukunun

korunması, hesap sorma ve hesap verme, sürdürülebilir kalkınma ve saydamlık" gibi bulgular ise olumsuz olarak tespit edilmiştir (Soygüzel, 2012: 12).

Avrupa Birliği Türkiye İlerleme Raporları'nda da benzer olumsuzluklara işaret edilmiştir:

AB Türkiye 2009 İlerleme Raporu Siyasi Kriterler Bölümü'nde; "Özellikle, halkın yerel yönetime katılımını artırmak için bir platform olarak görülen, işlevsel kent konseyleri oluşturulmasıyla ve demokratik yönetişim mekanizmalarının geliştirilmesiyle ilgili olarak, yerel yönetimlere yetki devri konusunda ilerleme kaydedilmemiştir (AB Türkiye İlerleme Raporu, 2009: 8)" denilmiştir.

AB 2012 İlerleme Raporu Siyasi Kriterler ve Güçlendirilmiş Siyasi Diyalog bölümünde ise; "Vatandaşların yerel yönetimlere katılmalarını teşvik etmek üzere tasarlanan kent konseyleri sadece sınırlı sayıda şehirde etkin bir biçimde işlemiştir (AB Türkiye İlerleme Raporu, 2010: 11)" şeklinde tespite yer verilmiştir.

Kent konseylerinin, yasal dayanağa kavuştukları tarihten bu yana 10 yıl gibi bir süre geçmesine rağmen, yerel yönetişimi gerçekleştirmede yeterince başarılı olamayışının temel nedenini, siyasal kültürümüzden, mevzuattan ve kent yönetimi kent konseyi ilişkisinden kaynaklanan sorunlar olarak üç ana başlıkta toplamak mümkündür:

1. SİYASAL KÜLTÜRÜMÜZDEN KAYNAKLANAN SORUNLAR

Batıda yerel yönetim anlayışı, 12. yüzyıldan itibaren, özellikle ticaretin gelişmesi ve yaygınlaşması ile birlikte, kentlerin merkezi yönetim karşısında, mali ve idari anlamda özerklik elde edip güçlenmesi ve muhalefet kültürünün gelişmesi ile ortaya çıkmış ve günümüze kadar sürekli bir tekâmül içinde, bugünkü demokrasi düzeyine ulaşmıştır (Eken, 2011: 2).

Oysa Türkiye'nin yerel yönetim anlayışı ve uygulaması, gerek aşağıdan yukarıya doğru şekillenmesi, gerekse toplumsal taleple ve muhalefetle ortaya çıkışı bakımından, batılı anlamda tarihi temelden yoksundur.

Ancak bu durum, bizde yerel yönetim uygulamasının olmadığı

anlamına gelmez. Klasik Dönem Osmanlı yönetim anlayışında, merkezi otoriteye bağlı, ama belediye fonksiyonlar bakımından çeşitli araçlarla ve kurumsal yapılarla şekillenmiş bir yerel yönetim modeli vardır. Fakat bu sistem, kadılık sisteminin bir parçası olarak, merkezi yönetimin isteği ile onun emrinde ve himayesinde oluşturulmuş bir sistemdir. Özellikle bizdeki yerel yönetim anlayışı bu yanı ile 'Batı' yerel yönetim anlayışından ve gelişiminden tamamen ayrılır (Eryılmaz, 2010: 185).

Genel olarak siyasi kültürümüz; hak arama, yönetimde söz sahibi olma ve yönetim otoritesine karşı muhalefet etme yerine, yönetimin birliğini ve bütünlüğünü sağlayıcı ve ona bağlılığı esas alan bir temelde gelişmiştir. Hâlbuki yukarıda da ifade edildiği gibi, yerel yönetimler tarihsel süreçte, 'muhalefet' kavramı ekseninde şekillenmiş ve bu kavram çerçevesinde gelişmiştir.

Bizdeki muhalefet kültürünün meşrulaştırılmamış olmasını Eryılmaz (2010) şu şekilde açıklamaktadır: "Meşru bir muhalefet kavramı, Tanzimat'a kadar Osmanlı Devlet yönetiminde yoktur. Bunun nedeni, bütün devlet yetkilerinin padişahın şahsında toplanması ve sultanın halife sıfatı ile sahip olduğu dini kişiliğidir… Padişahın manevi gücünü, Hz. Peygamber'in halifesi olarak, dinden almakta olduğu düşünülürdü. Mahalli halkın ya da eşrafın, padişah karşısında özerk bir statü istemesinin bu bakımdan meşru bir gerekçesi yoktu. Çünkü padişah, yönetimi altındakileri, 'ilahi emanet' olarak kabul ediyordu. Padişah ya da merkezi idare, kendi dışında oluşabilecek bir hareketi dinen ve siyaseten gayri meşru görüyordu… Osmanlı siyasi kültürü bu bakımdan 'muhalefet' kurumunu meşrulaştırmadı ve dolayısı ile de Tanzimat'a kadar batı tipi yerel yönetimlere gerek duyulmadı (Eryılmaz, 2010: 184)."

2. MEVZUATTAN KAYNAKLANAN SORUNLAR

2.1. Konseyin Oluşumu ile İlgili Sorunlar

Halen yürürlükte olan Kent Konseyi Yönetmeliği'nin 8.maddesinde, her kent için aynı üyelik yapılanması önerilmekte ve üye profili ile ilgili sınırlayıcı hükümler ortaya konulmaktadır (Kent Konseyleri Yönetmeliği, 2009).

Oysa kısa ve öz çerçeve bir yönetmelik hazırlanarak, kent konseyinin örgütlü ve örgütsüz tüm kesimlerin katılımına olanak sağlayacak bir biçimde, en geniş tabanlı örgütlenme modeli olarak yapılanması koşulu getirilip, diğer tüm detaylar kentlerin kendilerine bırakılmalıydı (Bulut, 2006: 31).

Esasen yönetmeliğin ayrıntılı bir biçimde ve her kent için adeta tek tip uygulama tarzında ortaya konulması, sivil toplumu sürece egemen kılma çabasından ziyade, yeni bir kamu kurumu ihdas etmeye dönük bir bakış açısının yansıması gibi değerlendirilebilir.

Öte yandan üyelikle ilgili kapsamlı bir listenin, ilgili ilgisiz bakılmadan yönetmeliğe iliştirilmiş olduğu yönündeki eleştiriler de oldukça yaygındır. Bu bağlamda konsey üyeliğini kente aidiyet, kentlilik bilinci, kenti sahiplenme gibi değerlere sahip olup olmama ekseninde yorumlayan Şen, mesela noterlerle ilgili, 'noterler kurumsal düzeyde kentin nesi ile ilgilidir ki, konseye üye yapılmışlardır' şeklinde eleştiride bulunmaktadır (Şen, 2008: 58).

Ersoy'a göre ise, konseylerin oluşumuna ilişkin önerilen temsiliyet modeli korporatist bir yapı öngörmektedir ve ancak örgütlü bir kurumsal yapıya sahip olan kurum ve kuruluşlar için söz konusudur. Yine Ersoy; "toplumun büyük bölümünün örgütsüz kesimlerden oluştuğunu belirterek, işsizler ve kent yoksulları başta olmak üzere, bu enformel kesimler konseyde kolay kolay yer alamayacak ve seslerini duyuramayacaklardır" şeklinde görüş bildirmektedir (Ersoy, 2006: 43,44).

2.2. Örgütlü ve Örgütsüz Kesimlerin Temsili

Kent konseyleri uygulamasından istenilen yararı elde edebilmek için, öncelikle konseyin, kentteki muhalif grupları da kapsayacak biçimde, en geniş katılımı temin eden bir yapıya kavuşturulması gerekir. Bu yüzden hem örgütsüz kesimlerin, hem de sivil toplum kuruluşlarının katılımını sağlayacak formülasyonlara ihtiyaç vardır.

Nitekim 5393 sayılı Kanunu'nun 76. maddesinde, kent konseyine sivil toplumun gelişmesi ve kurumsallaşmasına katkıda bulunmak görevi de verilmiş olup, kanunun içeriğinde kent konseyinin sivil toplumla ilgi-

li sorumluluğunun ileri bir boyutta olduğunun mesajı hâkim kılınmıştır (Dalgıç, 2006: 29).

Öte yandan, sivil toplumun, toplum sorunlarına çözüm bulmada yönetim aygıtını yönlendiren, iyi yönetişimin gerçekleşmesine hem bilgi hem de baskı temelinde katkı veren, gönüllülüğe dayalı bir örgütlenme içinde olduğu ve bu bağlamda öneminin arttığı bir döneme girmiş bulunuyoruz. Yani bu süreçte iyi yönetişimin en önemli aktörlerinden biri sivil toplum olacaktır (Keyman, 2007: 10-11-12).

Diğer taraftan örgütsüz kesimlerin katılımındaki güçlükler de temel bir sorun olarak karşımıza çıkmaktadır. Katılımcı demokrasinin ölçek sorunu nedeni ile herkesin tek tek konsey toplantılarına katılması elbette fiziki anlamda mümkün değildir. Ancak katılımı kent ölçeğinde yaygınlaştırmak için, çeşitli başlıklarda kurulan çalışma grupları ve mahalle düzeyinde geliştirilen yeni katılım modelleri üzerinden, örgütsüz bireylerin görüş ve düşüncelerini sisteme katmak mümkün olabilmektedir.

Nitekim mahalle, merkezi yönetimin kontrolü ve himayesinde olmakla birlikte, siyasal kültürümüzde yönetsel örgütlenme bakımından köklü bir geçmişe sahiptir. Mesela Alada, "mahallenin Osmanlı'da toplumsal ve yönetsel örgütlenmenin ilk kademesini oluşturduğunu" söylemekte ve devamında "Osmanlı'da bireyler için öncelikle bir toplumsal kimlik aracı olan mahalle, aynı zamanda, bireyin kişisel ve kamusal ilişkilerinin, gündelik yaşam boyutunda örgütlendiği bir alandır" diye ifade etmektedir (Bayramoğlu, 2000:1).

Aslında mahalle düzeyinde katılımın iyi bir örneği, Bursa Yerel Gündem 21 Programı çatısı altında, 'Kent Gönüllü Evleri' adıyla ortaya konulmuştur. Buralarda, mahalle halkının sorunlarını tartışmak ve çözüm üretmek amacı ile bir araya gelmelerini, ortak hareket etmelerini, kent yönetimine katılmalarını, yerel demokrasinin gelişimini, kentlilik bilincinin oluşturulmasını ve tüm bunların birleşimi ile 'kent gönüllüleri' yaratmayı amaçlayan bir desantralize çalışma modeli geliştirilmiştir (Bursa YG 21, 2008: 140).

Bu arada halkın sadece karar süreçlerine katılması sonra da kenara çekilmesi ile gerçek anlamda katılımcı demokrasi tesis edilemez. Yani uygulama aşamalarında da kentli yurttaşların gönüllülüğe dayalı bir biçimde bir takım roller üstlenmesi gerekir. Bu aynı zamanda, belediyenin bir biçimde yetişemediği kimi hizmetlerin halk tarafından yapılabileceği anlamına da gelir (Tröndle, 2006: 33-34).

Yeri gelmişken şu noktanın da altını çizmek lazımdır: Yerel yönetişimin temelini oluşturan katılımı tesis etmeye dayalı mekanizmalar, seçimle gelen kişilerin veya organların yerini alma iddiasında olamazlar. Zira seçilmiş temsilciler veya organlar, demokratik yerel yönetimin vazgeçilmez unsurlarıdırlar. Katılımcı mekanizmalar ise, yönetenle yönetilen arasındaki sürekli işbirliğini ve diyalogu geliştirmeyi, karar süreçlerine halkı ortak etmeyi, şeffaflığı ve öz denetimi güçlendirmeyi amaçlayan yapılardır.

Asıl olan Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı'nda da vurgulandığı gibi, seçimle gelen yerel karar alma organları ile vatandaşların doğrudan katılımına olanak veren yapılar arasında güçlü bağların kurulmasıdır.

2.3. Başkanlık Modeli

Kent Konseyi Yönetmeliği'nin 'Kent Konseyi'nin Organları' başlığı altındaki 9. maddesinde, kent konseyi başkanı konseyin organları arasında sayılmaktadır. Yine madde 11/A'da başkanın genel kurulda, yürütme kurulundan ayrı seçileceği belirtilmektedir (Kent Konseyi Yönetmeliği, 2009).

Her iki madde, kent konseyi başkanlarını, belediye başkanı gibi bir konuma yükseltmiştir. Yani kent konseyleri hiç olmaması gereken bir biçimde, Belediyeler gibi hiyerarşik ilişkilerin egemen olduğu, bir tür 'başkanlık sistemi' denilebilecek sistemle yönetilir hale getirilmiştir.

Bu konuda Keskin: "kent konseylerinin yapılanması mevzuatta belediye yapılanması örnek alınarak yapılmış gibidir" demektedir ve arkasından savını güçlendirecek şu açıklamayı yapmaktadır: 'Özellikle kent konseyi başkanının bir organ olarak tanımlanması ve genel kurulu doğrudan toplantıya çağırabilmesi, belediye başkanının yetkilerini çağrıştırmaktadır. Bu durum, kent konseyi başkanlarına ayrıcalıklı bir statü

sağlarken, konsey seçimlerini siyasi bir platforma taşımaktadır (Keskin, 2012: Röportaj).

2.4. Bağımsız Bütçe Olmalı mı?

Kent konseyi uygulayıcılarının en çok sıkıntı çektikleri konulardan biri konseyin bağımsız bir bütçesinin olmaması ve harcamaların finansmanı noktasında belediyeye muhtaç vaziyette olmalarıdır. Bu yüzden kent konseyinin kurumsallaşması ve bağımsız bir bütçesinin olması yönünde yoğun bir tartışma mevcuttur. Tartışmanın odağında ise birbirine zıt görüşlere tanık olmaktayız.

Mesela Ersoy'ya göre; "kent konseylerinin belediyeden bağımsız ayrı bir bütçesi olan özerk yapılar olması, katılımcılarda mevcut yönetime karşı daha rahat eleştiri getirme imkânını sağlayacaktır" (Ersoy, 2006: 45).

Hâlbuki Soygüzel bu konuda tam aksi fikir ileri sürmektedir. Soygüzel: "Tüzel kişilik ve bütçe meselesindeki ısrar, 'biz kurum olmak istiyoruz' anlamına gelmektedir. Oysa yerelde zaten yeteri kadar kurum var, yeni bir kuruma gerek yok. Çoğu zaman 'kurumsallaşma' ile 'kurumlaşma' karıştırılmaktadır." biçimindeki eleştirisi ile bağımsız bütçe fikrine karşı oldukça radikal bir itiraz sergilemektedir (Soygüzel, 2012: Röportaj).

3. KENT YÖNETİMİ - KENT KONSEYİ İLİŞKİSİNDEN KAYNAKLANAN SORUNLAR

3.1. Belediye Mevzuatı Kent Konseyi İlişkisi

Kent konseylerinin temel sorunları arasında kent yönetimi ile olan ilişkiden kaynaklanan sorunlar, belki de sorun demetinin en önemli kısmını oluşturmaktadır.

Mesela, hem Belediye Kanunu'nun 76. maddesinde hem de Kent Konseyleri Yönetmeliği'nin 14. maddesinde, "kent konseyinde alınan kararlar belediye meclisinin ilk toplantısında görüşülür" denilmektedir. Ancak ne Belediye Kanunu'nun belediye meclisini ele aldığı maddede ne de Belediye Meclisi Çalışma Esas ve Usulleri Yönetmeliği'nde bu konuda herhangi bir hüküm bulunmaktadır. Bu yüzden kent konseyleri ile ilgili,

belediyenin karar organı olan belediye meclisi açısından bir bağlayıcılık söz konusu değildir. Dolayısı ile yasa ve yönetmeliğin bu hükmü, kent konseylerinin kent yönetimi üzerindeki etkisine bir katkı sağlamamaktadır. Bu durum aynı zamanda katılımcılar açısından, katılımı zayıflatan bir güven sorununa da neden olabilmektedir.

Öte yandan kent yönetimi - kent konseyi ilişkisinden kaynaklanan sorunların odağında, yönetici konumunda olanların ve tüm diğer kolaylaştırıcıların, sistemi doğru işletmenin 'yönetimde etkinliği' sağlayıcı bir yöntem olacağına inanıp inanmamaları yatmaktadır. Kent yöneticilerinin yönetimde etkinlik hedefine odaklanarak, kent konseyini amacına uygun bir biçimde konumlandırmaya ve etkinleştirmeye yönelmeleri gerekirken, maalesef kısa vadeli siyasi hesapların ve kişisel siyasi kaygıların etkisi altında, kent konseyini etkisizleştirme çabaları öne çıkmaktadır (Toprak, 2011: 8).

3.2. Kent Konseyi Belediyenin Bir Birimi mi?

Kent konseylerine yönelik en yoğun eleştirilerden biri, özellikle yasal düzenleme sonrasında belediyenin bir birimi oldukları yönündeki eleştiridir. Çok sayıda belediyede kent konseylerinin çalışma biçimi, bu yöndeki kanaati giderek güçlendirmektedir.

Bu noktada Emrealp haklı bir biçimde şu eleştiriyi yapmaktadır: "Kent konseylerinin yasal dayanağa kavuşması sürecinde, hemen hiçbir belediye başkanı itiraz etmezken, uygulamada belediye yönetimlerinin büyük bölümünün, kent konseylerine yasanın ruhuna uygun bir desteği sağlamakta tereddütlü davrandıklarını görüyoruz. Bir yandan, kent konseyleri gibi dünyada ender rastlanan, hatta çeşitli yönleriyle eşsiz denebilecek katılımcı platformlara yasal ve kurumsal dayanaklar sağlanırken, öte yandan bu önemli yapıların işlevsiz kılınmaya çalışılması, yine ülkemize özgü bir durum olsa gerek (Emrealp, 2012: Röportaj)."

Şahin'e göre de, yasal düzenlemeden sonra ortaya çıkan mevzuat, kent konseylerinin belediye yönetimlerinin bir uzantısı olması neticesini doğurmaktadır. Yine bu bağlamda Şahin; "Belediye meclisleri uzunca bir

süredir, demokratik temsil ve katılım açısından zaten sorun alanı olmaya devam ediyorlar. Kent konseylerinin de bu yapının bir uzantısı haline gelmesi, yerel düzeyde temsil ve katılım vakumunu daha da sorunlu hale getirecektir (Şahin, 2011:186)" şeklindeki yorumu ile mevcut haliyle kent konseylerinin yerel yönetişimin gerçekleşmesinde etkili olamayacağı mesajını vermektedir.

Öte yandan mevcut uygulamanın analizinde, belediye yönetimi karşısında kent konseyinin durumu ile ilgili şu tespitleri yapmak mümkündür:

"Birincisi, konseylerin aktivist bir misyonla kentteki muhalif görüşlerin odağı haline dönüşmesi ve bir kentsel muhalefet olarak örgütlenmesidir. İkincisi, kent konseyinin kent yönetiminin politika ve uygulamaları karşısında kayıtsız kalması ve varlığını devam ettirememesidir. Üçüncüsü, kent konseyinin belediyenin boş bıraktığı ya da kent konseyine bıraktığı alanlarda çalışmasıdır. Dördüncüsü, kent konseyinin kent yönetiminin doğal uzantısı haline dönüşmesi ve yönetimin tüm kararlarını meşrulaştıran bir konuma düşmesidir. Yaygın olan uygulamanın bu olduğu yönünde kuvvetli kanaat mevcuttur. Beşincisi ise, sayıca çok az olan, ancak yasada tarif edildiği şekli ile fonksiyonlarını icra etmeye çalışan kent konseyleridir. Bunlar zaman zaman kentin gündemini belediye yönetimine taşımakta, görüş ve öneriler geliştirerek politika yapma sürecine katılmaktadırlar (Soygüzel, 2012: Röportaj)."

Bir de seçilen kent konseyi başkanlarının, danışman, meclis üyesi veya belediye çalışanı gibi vasıflarla belediye yönetimine yakın olmaları durumunda, konseyin belediyenin bir birimine, ya da onun faaliyetlerini meşrulaştıran araca dönüşmesi kaçınılmaz gözükmektedir.

Nitekim bu durumun söz konusu olduğu kent konseyi örneklerinde, kenti ilgilendiren temel konularda alınan herhangi bir karar, belediye meclisine gönderilememekte, hatta kent konseyinde çoğu kere karar dahi alınamamakta, sadece forum benzeri toplantılar düzenlenmektedir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Demokrasinin sadece 'kim yönetecek' sorusuna soyut bir cevap olarak algılanması ve bu algıya göre belirli zaman aralıklarında yapılan seçimlerle, kimin yönetici olacağına karar verilmesi, son derece sınırlı ve etkinliği olmayan bir demokratik anlayışı ifade eder. Oysa demokratik sistemde esas önemli olan, halkın kendisi ile ilgili kararların alınması ve uygulanması aşamalarına katılması, yönetim süreçlerinde etkili bir aktör olarak rol alması, yöneticilerini sürekli etkilemeye ve denetlemeye çalışmasıdır (Eryılmaz, 2010: 133).

Zira yönetimin en güvenilir emanetçisinin esasen bizzat halkın kendisi olduğu, halk katılımının tarafsızlığı, adaleti ve verimliliği sağlamada etkin bir yol olarak yönetimin kararlarının meşruiyetini tahkim edeceği gerçeği genel kabul görmektedir.

Yerel yönetimler, kentli vatandaşlarının bilgisinden, şevkinden ve sivil mantığından yararlanmaları yönündeki çabalarının, kentli vatandaşlar nezdinde büyük bir hüsnü kabul göreceğini, kendilerinin ne düşündüğü ile ilgili yönetimin yakın ilgisinden memnuniyet duyacaklarını ve bu durumun yerel yönetimin alacağı kararların kabulünü kolaylaştırabileceğini düşünmelidirler (Vernooij, 2006: 77).

Bu bağlamda kent konseylerinin, çalışmamızın içinde kapsamlı olarak ortaya koyduğumuz gibi, amaçlarına uygun faaliyet içinde olamadıkları yönündeki kaygılar giderek güçlenmektedir. Oysa gelinen nokta ve edinilen deneyim ışığında, kent konseyleri üzerinden yerel paydaşların yönetim süreçlerine katılma taleplerinin, yapılacak bazı iyileştirmelerle hem daha kolay hale getirilebileceği, hem de daha fazla etkinleştirilebileceği söylenebilir. Bu noktada şu önerileri yapmak mümkündür:

- Yönetim sistemimizin özeksel yapıdan, yerinden yönetilen bir yapıya dönüştürülmesi için öncelikli olarak anayasal, yasal ve yapısal düzenlemelerin hayata geçirilmesi kaçınılmaz gözükmektedir.
- Yerel yönetimler mevzuatında yapılacak düzenleme ile seçilmiş ve atanmış yerel yöneticiler için, başta yönetişim kavramı olmak

üzere, vatandaş katılımı ile ilgili bilgi düzeylerini ve kapasitelerini geliştirici, davranışlarında ve düşüncelerinde değişiklik yaratmayı amaçlayan yönetici eğitimi programları düzenlenmeli ve bu programlara katılmaları sağlanmalıdır.

- Belediye Kanunu'nun 76. maddesindeki kent konseyi tanımı yerel yönetişimi gerçekleştirme perspektifine sahipken, yürürlükteki kent konseyleri yönetmeliği bazı maddeleri nedeniyle, bahse konu perspektifi ortaya koymaktan uzaktır. Bu yüzden yönetmeliğin, acilen kanunun ruhuna uygun bir biçimde yeniden düzenlenmesi gerekmektedir.
- Üyelikle ilgili en geniş tabanlı örgütlenmeyi sağlayacak bir genel ifade ortaya konulmalı, sınırlayıcı hükümlerden kaçınılmalıdır. Bu bağlamda üyelik düzenlemesinde dikkat edilmesi gereken en önemli husus, sivil toplumun katılımını teşvik edici formülasyonların ortaya konulması ve faklı siyasal / düşünsel grupların dışarıda bırakılmamasıdır.
- Mevcut yönetmelikte kent konseyi başkanının kent konseyi organları arasında sayılması, kent konseyinin demokratik / yatay ilişkilerini zaafa uğratan, süreci tıkayan en temel problemlerden biridir. Yapılacak yeni düzenleme ile başkanlık 'organ' olmaktan derhal çıkarılmalı, 'başkan' yürütme kurulunun kendi içinde yapacağı seçimle belirlenmeli ve 'primus inter pares / eşitler arasında birinci' konumunda olmalıdır.
- Konsey başkanı, yönetimin aldığı her türlü kararı meşrulaştırma tuzağına düşmemek, eleştirel bakışın önünü tıkamamak ve yönetimin yanlış uygulamalarına karşı konseyin tepkisini sağlıklı bir biçimde koordine edebilmek için, belediye yönetimi ile danışman, belediye çalışanı veya meclis üyesi tarzında bir yakınlık içinde olmamalıdır.
- Kentte bir biçimde sesini duyuramayanların ve örgütsüz kesimlerin katılımını sağlayacak yeni mekanizmalar geliştirilmelidir. Bu amaçla mesela çalışma gruplarının kurulması ve çalışma konuları hususunda sınırlamalardan, bürokratik engellerden kaçınılmalıdır.
- Yine katılıma duyarlılıklarının daha fazla olacağı kanaati ve dene-

yi yaygın olan, kadınlar, gençler ve dezavantajlı gruplar gibi bazı toplum kesimlerinin de, katılmalarını kolaylaştırıcı ve özendirici yönde tedbirler alınmalıdır.

- Kent konseyi kararlarının belediye meclisinde öncelikle ele alınması konusunda, belediye meclisinin görevleri arasında kent konseyinden gelecek görüşlerin değerlendirilmesine ilişkin bir hükmün yer alması, yani kent konseyi ile belediye meclisi ilişkisinin mutlaka hukuki bir temele kavuşturulması sağlanmalıdır.
- Belediye kent konseyi ilişkisinde, kurumsal düzeyde işbirliği sağlanabilmesi için, stratejik planlar, bütçe hazırlığı, uygulama süreçlerine katılım ve harcamaların izlenmesi gibi başlıklarda, yerel karar organları ile kent konseyi arasında güçlü bağlar kurulmalı ve sıkı bir işbirliği tesis edilmelidir.
- Katılımcı demokrasinin ölçek sorununu aşmak, örgütsüz kesimlerin katılımını kolaylaştırmak ve bu bağlamda katılımı kent ölçeğinde yaygınlaştırmak bakımından, kent konseylerinin, mahalle veya semt düzeyinde örgütlenmelerine imkân tanınmalıdır.
- Kent konseylerinin bağımsız hareket edebilmeleri gerekçesinden yola çıkarak, bütçesi, personeli ve bürokrasisi ile dikey ilişkilerin egemen olduğu, yerelde yeni bir kurum yaratılmamasına dikkat edilmelidir.
- Kent konseyleri, özellikle belediyenin doğal bir uzantısı durumuna düşmemek için, belediye imkânlarını aşırı kullanmaktan imtina etmeli, ayni ve nakdi ihtiyaçlarını daha çok gönüllülük esası ile temin etme yoluna gitmelidirler.
- Kent konseyleri, belediyenin boş bıraktığı veya önerdiği sosyal ve kültürel alanları doldurup, salt etkinlik organize eden yapılara dönüşerek, yine belediyenin bir birimi olma tuzağına düşmemelidirler.
- Kent konseyine katılımı isteksiz hale getirecek, katılım noktasındaki inancı zayıflatacak tutum ve uygulamalardan kaçınmalı, aksine katılımı cazip hale getirici veya halkta katılıma yönelik talep yaratıcı çabalar ortaya konulmalıdır. Bu bağlamda kent konseyi mekânlarına ve çalışmalarına erişilebilirlik kolaylaştırılmalıdır.

- Mevzuatta, belediye yönetimlerinin, konsey çalışmalarını akamete uğratıcı, etkisizleştirici ve kontrol altına almaya dönük çabalarına karşı, engelleyici düzenlemeler ortaya konulmalıdır.
- Mevcut duruma rağmen, kent konseyi kenti ilgilendiren temel konularda kararlar almalı ve yasanın öngördüğü biçimde bu kararları mutlaka belediye meclisine göndermeli ve kararların takipçisi olmalıdır.
- Öte yandan kent konseyi katılımcılarının, yerel yönetimin bir alternatifi olarak, konseylerin, seçilmiş organların yerine ikame edilemeyeceğini bilmeleri gerekir. Bu yöndeki davranış ve tutumların sağlıklı yönlendirilmesi bakımından, yönetmelikte konunun altının çizilmesinin doğru olacağı düşünülmektedir
- Kent konseylerinin kendi aralarında kurdukları Türkiye Kent Konseyleri Birliği / Kent Konseyleri İletişim ve İşbirliği Ağı; deneyim paylaşımı, bilgi akışı, iletişim ve işbirliği bağlamında geliştirilerek devam ettirilmelidir.

Çalışma neticesinde görülmüştür ki, uygulamadan doğan tüm olumsuzluklara rağmen, kent konseyleri Türkiye'de yerel demokratik yönetişimin temel mekanizması olma vasfını korumaktadırlar. Bu yüzden kent konseyleri uygulamasının mutlaka devam ettirilmesi gerekir.

Gerek yönetimler gerekse yerel paydaşlar ekseninde, katılımcı kent yönetimi bağlamında yerel kapasite geliştikçe, kent konseylerinin hem işlevleri ve etkinlikleri yaygınlaşacak, hem de kent yönetimlerini şeffaflığa, hesap vermeye ve denetlenebilirliğe zorlayarak, yerel düzeyde yönetişimi gerçekleştirmedeki rolleri güçlenecektir (Bulut, 2013:163 - 167).

KAYNAKÇA

- AB Türkiye İlerleme Raporu (2009) www.abgs.gov.tr (Erişim Tarihi: 30.10.2014)
- AB Türkiye İlerleme Raporu (2010) www.abgs.gov.tr (Erişim Tarihi: 30.10.2014)
- BAYRAMOĞLU ALADA, Adalet (2000) "Şehir Yönetiminin Örgütlenmesinde İlk Basamak Mahalle", Kent Yönetimlerinin Demokratikleşmesi Sürecinde Mahalle, İstanbul: IULA-EMME Yayını.

- BULUT, Tahsin (2006) "'Kent Konseyleri' Konulu Toplantı Raporu", Türkiye Belediyeler Birliği - Konrad Adenauer Vakfı İşbirliği Toplantısı, Ankara: Türkiye Belediyeler Birliği Yayını.
- BULUT, Tahsin (2013) Kent Konseyleri, Bursa: Ekin Yayınevi.
- Bursa Büyükşehir Belediyesi (2008) Bursa Yerel Gündem 21-Gönüllü Hareketin Öncü Programı, Bursa: Bursa Yerel Gündem 21 Yayını.
- DALGIÇ, Duygu (2006) "Belediye ve Büyükşehir Belediyesi Kanunu ile Getirilen Yasal Düzenlemeler", Kent Yönetimine Yerel Paydaşların Katılımı Sempozyum Kitabı, İzmir: Avrupa Proje Geliştirme ve Uygulama Derneği (AVRODER) Yayını.
- EKEN, Musa (2011) "Belediye Yönetimi ve Sorunları", Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Mahalli İdareler ve Şehircilik Uzaktan Eğitim Ders Notları, Sakarya.
- ERSOY, Melih (2006) "'Kent Konseyleri' Konulu Toplantı Raporu", Türkiye Belediyeler Birliği - Konrad Adenauer Vakfı İşbirliği Toplantısı, Ankara: Türkiye Belediyeler Birliği Yayını.
- ERYILMAZ, Bilal (2010) Kamu Yönetimi, 3.Baskı, Ankara: Okutman Yayıncılık.
- Kent Konseyleri Yönetmeliği (2009)
- KEYMAN, Fuat (2007) Yerel Yönetim Reformunda Sivil Toplumun Rolü Sempozyumu, İstanbul: TESEV Yayınları.
- SOYGÜZEL, Hasan (2012) Kent Konseyleri Ulusal Raporu, Çanakkale: Türkiye Kent Konseyleri Birliği Yayını, Yayın No:1.
- ŞAHİN, Savaş Zafer (2011) "Kent Konseylerinin Katılımcı Kent Yönetimine Katkıları Üzerine Bir Değerlendirme: Ankara Örneği", Kent Konseyleri Sempozyumu Bildiri Kitabı, Bursa: Bursa Kent Konseyi Yayını.
- ŞEN, Mustafa (2008) Yerel Üzerine Aykırı Yazılar, İstanbul: Okutan Yayıncılık.
- TOPRAK, Zerrin (2011) "Kent Konseyleri Kuruluş Felsefesi ve Uygulama Temelleri", Kent Konseyleri Sempozyumu Bildiri Kitabı, Bursa: Bursa Kent Konseyi Yayını.
- TRÖNDLE, Dirk (2006) "'Kent Konseyleri' Konulu Toplantı Raporu", Türkiye Belediyeler Birliği - Konrad Adenauer Vakfı İşbirliği Toplantısı, Ankara: Türkiye Belediyeler Birliği Yayını.
- VERNOOIJ, Jos (2006) "Avrupa Birliği'nden Yerel Yönetime Vatandaş Katılımına Bir Örnek: Hollanda", Kent Yönetimine Yerel Paydaşların Katılımı Sempozyum Kitabı, İzmir: Avrupa Proje Geliştirme ve Uygulama Derneği (AVRODER) Yayını.

RÖPORTAJLAR

- "SAKER Erdem", Bursa Büyükşehir Belediyesi Eski Başkanı, 15 Ekim 2012.
- "EMREALP Sadun", Türkiye Yerel Gündem 21 Programı Ulusal Koordinatörü, 11 Kasım 2012.
- "SOYGÜZEL Hasan", Yalova Kent Konseyi Genel Sekreteri, 03 Ekim 2012.
- "KESKİN Enes Battal", Bursa Kent Konseyi Genel Sekreteri, 20 Ekim 2012

KENT KONSEYLERİNİN BAĞIMSIZLIĞI VE BELEDİYE BAŞKANLARI İLKELER SÖZLEŞMESİ

İhsan İKİZER
Dr., İstanbul Büyükşehir Belediyesi Kültür A.Ş.
ihsanikizer@gmail.com

ÖZET

Kent konseyleri; katılımcı yerel demokrasinin tesis edilmesi ve sağlıklı bir şekilde işlemesi amacıyla ihdas edilmiş, vatandaşların çoğunlukla sivil toplum kuruluşları vasıtasıyla karar alma mekanizmalarına dâhil edilmesine imkân tanıyan yapılardır. Yerel Gündem 21 Programı'yla temelleri atılan kent konseyleri, istisnaları olmakla beraber, henüz arzu edilen düzeyde kentlerin yönetimine katılamamış, dolayısıyla yerel yönetişim kavramının içini dolduracak kadar etkili olamamıştır. Bu tablonun, Türkiye'de katılımcı demokrasi kültürünün yeterince gelişmemiş olması ve sivil toplumun genel itibariyle kapasitesinin yeterli olmamasından kaynaklandığı düşünülmektedir. Öte yandan, kent konseyleri ve yerel yönetimler arasındaki ilişkilerde çeşitli sorunların yaşandığı da aşikârdır. Kent konseylerine, hemşehrilerin vergileriyle vücut bulan belediye bütçesinden kaynak aktaran belediyeler, kent konseylerinin kendilerine yönelttikleri eleştirileri müsamaha ile karşılamadıkları görülmektedir. Başta Avrupa olmak üzere dünyanın pek çok yerinde kent konseylerine benzer yapılar başta yerel yönetimler olmak üzere kamu kurumları tarafından çeşitli fonlar yoluyla desteklenmektedir. Ancak, söz konusu yapılar, yerel yönetimler ve kamu kurumlarından gelen mali yardımların bağımsızlıklarına halel getirmemesi gayesiyle, mali yardım aldıkları yerel yönetimlerle "ilkeler sözleşmesi" imzalayabilmektedirler. Yerel yönetimler ve sivil toplum kuruluşları arasındaki işbirliğini etkileyen faktörlerin araştırıldığı ve Londra'nın Hackney Belediyesi'nin derinlemesine vaka olarak incelendiği araştırmamızda söz konusu ilkeler sözleşmesinin sivil toplum kuruluşlarının bağımsızlığının teminat altına alınmasında önemli bir rol oynadığı görülmüştür. Benzer bir sözleşmenin, yerel yönetimler ve kent konseyleri arasındaki ilişkilerin tanımlanmasında ve kent konseylerinin kendilerine mali kaynak sağlayan kurumlardan bağımsız bir şekilde faaliyetlerini sürdürebilmelerine katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Kent Konseyleri, Bağımsızlık, İlkeler Sözleşmesi, Katılımcı Yerel Demokrasi

GİRİŞ

Türkiye'de kent konseylerinin karşılaştığı sorunları anlamak ve çözüm önerisi sunmak için, sivil toplum kuruluşlarının durumuna göz

atmak gerekir. İstanbul'da 1996 yılında gerçekleşen "BM Habitat Toplantıları", dikkatleri Türkiye'deki STK'lar ve STK'larla işbirliğinin üzerine çekmesi bakımından önemlidir. 1999 yılında gerçekleşen ve yaklaşık olarak 20.000 insanın hayatına mal olan Marmara Depremi'nde, kurtarma ve yardım faaliyetlerinde neredeyse devletten daha hızlı ve etkin davranan STK'ların önemi gerçek manada anlaşılmıştı. Bu felaket, sosyal problemlerle baş ederken tamamen devlete bağlılığın yeterli olmayacağını ve güçlü STK'lara ihtiyaç olduğunu göstermiştir. Türkiye'de STK'ların gelişimi açısından üçüncü aşama ise, Kopenhag Kriterleri sayesinde Türkiye'nin genelde demokratikleşmesine, özelde ise STK'lara daha fazla hak ve özgürlükler tanınmasına büyük katkı sağlayan AB katılım sürecidir (Bikmen ve Meydanoğlu, 2006: 10).

Türkiye'de, özellikle bu yüzyılın başına kadar etkili olan devlet merkezli güç geleneği, istikrarsız demokratik şartlar, aşırı devlet kontrolü ve sert bürokratik merkeziyetçiliğin, sivil toplum kuruluşlarının (STK'lar) zayıf kalmasına yol açtığı bir gerçektir (Karaman ve Aras, 2000: 39). Bu faktörlerin zayıflamasına ya da diğer bir deyişle devlete ait alanın sivil toplum lehine daralmasına bağlı olarak STK'ların şu anki hallerine nazaran daha da gelişebileceği söylenebilir. Şubat 2015 itibariyle, nüfusu 78 milyonu bulan Türkiye'de 100.000'in üzerinde dernek ve beş bine yakın vakıf bulunmaktadır. Ancak, unutulmamalıdır ki, ağırlıklı olarak geçici amaçların gerçekleştirilmesi neticesinde feshedilen dernek sayısı 155.000'i bulmaktadır (dernekler.gov.tr, 2015). STK'ların kapasitesini ölçmek için kullanılan göstergeler arasında yer alan gelir, sayı ve personel bakımından yeterince iç açıcı değerlere sahip olmayan Türkiye'deki STK'ların, kamu kurumlarının karar alma mekanizmalarında etkili olamadığı gözlenmektedir.

Kamu kurumları ve STK'lar arasındaki işbirliğinde, STK'ları kamu kurumları nezdinde güçlü kılan savunuculuklarını üstlendikleri kesimlerle kurdukları sıkı bağ ve onların taleplerini iletmedeki kapasite ve kabiliyetleridir. Kamu kurumlarını, STK'ların gözünde değerli kılan ise

büyük mali gücü, geniş imkânları ve insan kaynaklarıdır (Westley ve Vredenburg, 1991; Stewart, 1998). Mevcut durumda, açıkçası, genelde kamu kurumları özelde ise yerel yönetimler, STK'ların toplumun farklı kesimleriyle yeterince güçlü bağlara sahip olmadığını ve bu kesimlerin hak ve menfaatlerini savunmada yetersiz kaldıklarını düşünebilmektedirler. Bunun da ötesinde, yerel yönetimler, ihdas etmiş oldukları semt konakları, kadın koordinasyon merkezleri, engelliler merkezleri, gençlere ve çocuklara yönelik merkezler gibi resmi ya da gayri resmi birimler aracılığıyla toplumun farklı kesimlerine erişebildiklerini, dolayısıyla kapasiteleri zayıf olan STK'lara ihtiyaç duymadıklarını ifade edebilmektedirler.

Türkiye'deki katılımcı yerel demokrasinin en önemli aracı olan kent konseyleri, STK'ların yerel yönetimlerin karar alma süreçlerine dâhil olabileceği en uygun mecralar olarak da görülebilir. Ancak kent konseyleri, görev tanımına uygun bir şekilde işlevini yerine getiremediği kanaatiyle kurulduğu günden bu yana çeşitli açılardan eleştirilmektedir. En son 2009 yılında değiştirilen yönetmelikle, kent konseylerine son derece büyük görevler verilmiş; fakat bu görevleri gerçekleştirme noktasında gerekli araçlar ve teçhizat kent konseylerine sunulmamıştır.

Asli görevi, sürdürülebilir kalkınma ilkeleri temelinde, şehrin sosyal, ekonomik ve kültürel yönden gelişimine katkı sağlamak olan kent konseyleri, bu ve buna benzer diğer görevlerini hakkıyla ifa edebilmesi; görüş, öneri ve eleştirilerini yerel yönetimlere iletebilmesi için evvela bağımsızlığa ihtiyaç duymaktadır. Bağımsızlık, kamu kurumları tarafından mali yönden desteklenen STK'lar ve özelde kent konseyleri için hayati derecede öneme sahip vazgeçilmez bir vasıftır. Mali yönden özerkliğe sahip olmayan kent konseyleri, birçok örnekte görüldüğü üzere, ağırlıklı olarak yerel yönetimlerin desteği ile faaliyetlerini sürdürmekte, bu durum ise bir şehrin önde gelen STK'ları bünyesinde barındıran kent konseylerinin bağımsızlığına zaman zaman halel getirebilmektedir (Osborne, 2000). Bağımsızlığı teminat altına alınamamış bir kent konseyi, mali yönden bağımlı olduğu kurum ve kuruluşlara karşı yeterince eleştiri getirememekte, şehrin gelişimine ilişkin olarak hazırlanan planların yapım, uygu-

lama ve izleme süreçlerinde bağımsız bir duruş sergileyememektedir. Bu makalede, Londra'da sivil toplum kuruluşları (STK) ve kamu kurum ve kuruluşları arasındaki ilişkilerde STK'ların bağımsızlığını teminat altına alan "Belediye Başkanları İlkeler Sözleşmesi" incelenerek kent konseyleri için örnek alınabilecek bir model olup olmadığı irdelenecektir.

1. *COMPACT*: BELEDİYE BAŞKANLARI İLKELER SÖZLEŞMESİ

1996 yılında İngiliz akademisyen Prof. Nicholas DEAKIN'in başkanlığında oluşturulan komisyonun Britanya'daki STK'ların geleceğini incelediği ve kamuoyunda Deakin Raporu olarak da bilinen "Geleceği Birlikte İnşa" adlı raporda "hükümet ve STK'lar arasında yeni bir çerçeve"ye ihtiyaç duyulduğu ve bu ilişkilerin disipline edilmesi gerektiği bildirilmişti (Levitt, 2012: 135). Bundan bir yıl sonra, Blair'in kabinesinin kurulmasıyla beraber, son derece vahim bir sorun olan sosyal dışlanma meselesinin çözümü için STK'larla işbirliği tesis edilmesine karar verilmişti (Kendall, 2000: 1). Hükümet ve STK'lar arasındaki ilişkileri incelemek üzere her iki tarafın temsilcilerinden müteşekkil bir çalışma grubu tesis edilmişti (Annual Report [Yıllık Rapor], 1998). Görüşmeler neticesinde "milletin sosyal, kültürel, ekonomik ve siyasi hayatına katkı sağlaması" düşüncesiyle hükümet ve STK'lar arasında Compact adında bir ilkeler sözleşmesi imzalandı. Sözleşmenin uygulama yönergesini hazırlamak amacıyla her iki sektörden temsilcilerin oluşturduğu alt çalışma grupları kurulmuş ve 2000 yılında yayınlanmıştır (Osborne ve McLaughlin, 2002: 55). Sözleşmeyi ihdas eden ihtisas grubu, hukuki bağlayıcılıktan yoksunluğu dengelemek amacıyla "Hesap Verebilirlik ve Şeffaflık Rehberi" adı altında bir eki de sözleşmeye ilave etmiş ve muhtemel uyuşmazlıkları çözmek üzere bir komite kurulmasını kararlaştırmıştır. Söz konusu ek, iç şikâyet prosedürlerini ve kamu denetçisi işlevini de içermektedir (opengovguide.com, 2015).

Sözleşme, paylaşılan değerler, ilkeler ve taahhütlere uygun olarak her iki tarafın nasıl çalışması gerektiğine dair çerçeveyi çizmektedir.

Sözleşmeyi önemli ve değerli kılan hususlardan biri, hazırlık aşamasında 25.000 STK ile konsültasyon (istişare) gerçekleştirilmesidir. Britanya'daki STK'ların yaklaşık olarak %70'inin yerel düzeyde faaliyetlerini sürdürmesi nedeniyle yerel yönetimler de kendi sözleşmelerini imzalamışlardır. 2002 yılına gelindiğinde ise İngiltere'deki bütün önde gelen yerel yönetimler kendi sözleşmelerini imza altına almışlardı (Osborne ve McLaughlin, 2002: 55). Britanya'yı teşkil eden diğer ülkeler (İskoçya, Galler ve Kuzey İrlanda) kendi sözleşmelerini hazırlamış ve kamu kurumları ile STK'lar arasındaki ilişkileri düzenlemişlerdir (compactvoice.org, 2015).

Kendi alanında Avrupa'da ilk olan bu sözleşmeyi önemli kılan hususlardan biri de hükümetin ve yerel yönetimlerin ilk defa STK'larla eşit seviyede bir araya gelip açık bir şekilde STK'ların bağımsızlığını ve politika yapımının ilk aşamalarına katılımını vurgulamasıdır. Hükümet tarafından yayınlanan "Konsültasyon Yönergesi" ve "Birlikte Daha İyi: STK'larla Konsültasyonu Geliştirme" genelgeleri, STK'ların politika oluşturma ve karar alma mekanizmalarına nasıl dâhil edileceklerini açıklamaları bakımından dikkate değerdir (www.gov.uk, 2015). Görüleceği üzere, sadece konsültasyon yapmanın gerekliliği vurgulanmamakta, bunun hangi şartlarda ve hangi araçlarla gerçekleşeceği de ayrıntılı olarak belirtilmektedir.

Sözleşme'de yer alan temel ilkeler şu şekildedir:

- Mali ya da diğer herhangi bir türden ilişkilerine bakılmaksızın STK'ların bağımsızlığını korumak için çaba sarf edilmeli ve bağımsızlıklarına saygı duyulmalıdır.
- Sağlıklı bir toplumsal ve gönüllü sektör (STK'lar) demokratik toplumun bir parçasıdır.
- STK'larla birlikte çalışmak toplum için daha iyi politikalar, hizmetler ve çıktılar sağlayabilmektedir.
- Ortaklık, açıklık ve bütünlük temelinde güçlü ilişkileri gerektirmektedir.
- Kamu kurumları STK'ların kamu kaynaklarına erişimlerine kolaylık sağlayacaklardır.

- Hükümet, STK'ların müspet çıktılar sağlayabilmesi için STK'ların kapasitelerinin artırılmasına destek olmanın gerekliliğini tanımaktadır.
- STK'lar şeffaflık ilkesine bağlı kalarak kaynaklarını ve savunuculuğunu yaptıkları grupları açıklarlar (Compact, www.gov.uk, 2015).

Temel ilkelerin yanı sıra, sözleşmede beş farklı başlık altında çeşitli taahhütler taraflara yüklenmektedir. Bu alanlar şu şekildedir:

- Güçlü, çeşitli ve bağımsız bir sivil toplum
- Politika, program ve kamu hizmetlerinin etkili ve şeffaf bir şekilde tasarlanması ve geliştirilmesi
- İhtiyaçlara cevap veren yüksek kaliteli programlar ve hizmetler
- Program ve hizmetlerdeki değişimi yönetmede net uygulamalar
- Eşit ve adil bir toplum (Compact, www.gov.uk, 2015).

Sözleşmede dikkati çeken hususlardan bir tanesi de kamu kurumlarının gerçekleştirdikleri konsültasyonda STK'lara en az 12 hafta süre tanımaları ve STK'ların da temsil ettikleri grupları harekete geçirerek onlardan aldıkları öneri ve görüşleri zamanında konsültasyonu yapan kuruma iletmeleri gerekliliğidir.

Bu noktada, Türkiye'de yerel yönetimlerin yeterince konsültasyonda bulunmadıkları, bulundukları durumlarda ise kent konseylerinin, ilgili grupların görüş ve önerilerini toplayarak iletmedikleri gözlenmektedir. Yalova'da 24-26 Ekim 2014 tarihleri arasında gerçekleştirilen Kent Konseyleri Birliği toplantısına katılan kent konseyleri temsilcileri, belediye meclislerine çok az sayıda öneri sunduklarını ifade etmişlerdir (6. Türkiye Kent Konseyleri Buluşması Raporu, 2014: 13). Temsil edildiği iddia edilen grupların görüşlerinin uygun araçlarla alınmayarak belediyeye iletilmemesi, kapasite eksikliğinden (az sayıda nitelikli tam ya da yarı zamanlı personel ve mali yetersizlik) kaynaklandığı gibi kent konseylerinin yeterince bağımsız olmamasından da kaynaklandığı söylenebilir. Zira mali yönden bağlı olduğu kurumun plan ve eylemlerine karşı

eleştiri getirmek, mali kaynakların eksileceği ya da tamamen kesileceği endişesiyle, mümkün olmayabilmektedir. Böyle bir durumda ise, kent konseylerinin asli görevi olan, sürdürülebilir kalkınma ilkelerine dayalı şehrin sosyal ve ekonomik gelişimine katkı sunma işlevi gerçekleşememektedir. STK'lar ve özelde kent konseyleri, temsil ettikleri grupların görüş ve önerilerini iletirken, mali yönden bağımlı oldukları belediyeleri eleştirmekten kaçınarak oto sansür uygulamaları, sivillik ve bağımsızlıkla telif edilemez.

Kent konseyleri ve yerel yönetimler arasında ideal bir işbirliği ve ortaklıktan bahsedebilmek için, belediye yönetimi kent konseylerine olan bakışını yeniden gözden geçirmeli ve muhatabının kanunla kurulmuş, yönetmelikle işleyişi düzenlenmiş, kendisiyle eşit düzlemde bulunan yasal ve meşru bir yapı olduğunu hatırdan çıkarmamalıdır. Öte yandan, kent konseylerine belediyeden aktarılan ödeneğin kaynağının da halktan elde edilen vergiler olduğu ve sadece aracı konumunda bulunduğu kaynak aktarımından ötürü kent konseylerinden herhangi bir haksız beklenti içine girmemesi gerektiği aşikârdır. Bu minvalde, her iki taraf arasındaki işbirliğini ve ilişkileri düzenlemek amacıyla, kent konseylerinin görev tanımının ilgili belediye tarafından da tanındığı, bağımsızlıklarının taahhüt altına alındığı bir sözleşme imzalanmasının yararlı olacağı düşünülmektedir. Kamuoyunun bu türden bir sözleşmeden ve bu sözleşmedeki taahhütlerin uygulanmasında yaşanabilecek muhtemel aksaklıklardan, başta yerel ve sosyal medya olmak üzere, çeşitli araçlarla haberdar edilmesinin, sözleşmenin başarısını artırmakta katkısı olabilir.

Yerel yönetimler ve kent konseyleri arasında uzun süreli ve kurumsallaşmış bir ortaklık ve işbirliği ilişkisi için kent konseyleri erken bir aşamadan itibaren karar alma mekanizmasına dâhil edilmelidir. Öte yandan, kent konseyleri de danışılan konularda, bileşenlerinin görüş ve önerilerini alarak, zamanında cevabını belediye yönetimine ve kamuoyuna şeffaflık ilkesine riayet ederek iletmelidir. Belediye yönetimi, kent konseylerinden gelen reaktif ya da proaktif görüşleri dikkate alması bek-

lenmekle birlikte harfiyen yerine getirmekle mükellef değildir. Bu noktada, belediye meclis üyeleri, konsültasyona sadece belli kesimlerin hak ve menfaatlerini temsil eden STK'ların katılabildiğini, hâlbuki yönetimin bütün kesimleri dikkate alarak karar vermesi gerektiğini belirtmektedir. Bunun yanı sıra, siyaseten hesap verebilir ve sorumlu olan tarafın belediye meclis üyeleri olduğu, STK'lara danışılmasının birlikte karar alma anlamına gelmediğini vurgulanmaktadır (İkizer, 2013:164). Belediye yönetimi gerçekleştirdiği konsültasyonda aldığı talep, öneri ve görüşleri şeffaflık ilkesi çerçevesinde kamuoyuna duyurmalı; bunların alınan nihai karar üzerinde etkili olmaması halinde ise bunun gerekçesi izah edilmelidir. Aksi takdirde, konsültasyonların, önceden alınan kararların üzerinde hiç bir tesiri bulunmayan halkla ilişkiler stratejisinin bir parçası olarak algılanması kaçınılmazdır.

2.1. *Compact*'ın Uygulandığı bir Belediye: Hackney

Nüfusu yaklaşık olarak 240.000 olan Hackney, Londra'nın 32 ilçe belediyesinden biridir ve diğer tüm ilçelerde olduğu gibi farklı sektörlerden STK'ların ve kamu kurumu temsilcilerinin bir araya getirildiği "Yerel Stratejik Ortaklığı" kurulmuştur. İşlevi bakımından "Kent Konseyleri"nin muadili olarak nitelendirebileceğimiz ve tüzel kişiliği haiz olmayan "Yerel Stratejik Ortaklığı", 2000 yılında İngiliz Hükümeti'nin çıkardığı bir kanunla, STK'ların yerelde karar alma mekanizmalarına dâhil olabilecekleri bir yapı olarak kurulmuştur (legislation.gov.uk, 2015). Bu yapıyı Avrupa'daki diğer benzer ortaklıklardan ya da işbirliği kurullarından ayıran husus ise, belediyeler tarafından kurulmaması halinde çeşitli mali kaynaklardan mahrumiyete yol açmasıdır. Merkezi hükümetten alınabilecek fonların ön şartı olan "Yerel Stratejik Ortaklık" 2001 yılında "Hackney Takımı" adı altında kurulmuş ve şu beş kuruldan oluşmuştur: "Daha İyi Evler; Çocuklar ve Genç İnsanlar; Ekonomik Kalkınma; Daha Güvenli ve Daha Temiz; Sağlıklı ve Sürdürülebilir Çevre." Her bir kurulda ilgili STK'ların ve kamu kurumlarının temsilcileri (Belediye Meclisi, Emniyet, Sağlık, Konut

İdaresi, Kentsel Dönüşüm, Eğitim ve İş Dünyası) yer almakta ve kurul başkanları da "Hackney Takımı" yönetim kuruluna katılmaktadır (teamhackney.org, 2015).

Londra'daki diğer ilçe belediyeleri gibi Hackney'de de Belediye ve STK'lar arasında, 2008 yılında oluşturulan ve her iki taraftan temsilcilerin katıldığı bir çalıştayda hazırlanan *Compact* imzalanmıştır. Sözleşme; takdim, amaç ve temel ilkeler, politika geliştirme ve ortaklığın işlemesi, mali destek, kamuya ait mekânların kullanımı, gönüllülük ve son olarak uygulama bölümlerinden oluşmaktadır. Temel ilkeleri; bencil olmamak, objektiflik, bütünlük, hesap verebilirlik, açıklık, dürüstlük ve liderlik olan sözleşme belediye ve STK'lar arasındaki işbirliğinin verimli ve etkili bir şekilde sürdürülmesini amaçlamaktadır. Sözleşme dâhilinde taraflarca imza altına alınan taahhütlerin yerine getirilmesi ve zikredilen ilkelere riayet edilmesi hususlarını incelemek, takip etmek ve muhtemel anlaşmazlıkları soruşturmak üzere belediye ve STK temsilcilerinden müteşekkil bir "uygulama komitesi" ihdas edilmiştir.

Sözleşmede STK'ların bağımsızlığı şu ifadelerle vurgulanmaktadır: "STK'ların bağımsızlığına değer verilmeli, korunmalı ve desteklenmelidir. STK'lar, hitap ettikleri ve temsil ettikleri insanlara karşı sorumludurlar. STK'lar, devletin müdahalesi olmaksızın, kanunlar çerçevesinde, kendi hedeflerini gerçekleştirme doğrultusunda çalışmalarını sürdürürler (Hackney Compact, 2015:11)." STK'ların bağımsızlığının korunmasına ilişkin sözleşmede altı çizilen hususlar ise şunlardır: "Kamu kurumları STK'ları dinlemeleri ve onlarla birlikte ortaklık halinde çalışmalarına rağmen nihai kararları alma noktasında resmi sorumluluğa sahiptir. STK'lar, alınan kararları uygun görmeseler dahi , kamu kurumlarının karar alma hakkına saygı duyarlar (Hackney Compact, 2015:11)."

Sözleşmede, belediye ve diğer kamu kurumlarının taahhütlerinden öne çıkanlar şu şekilde sıralanmaktadır:

- Konsültasyon için STK'lara 12 haftalık süre tanımak,
- Mali destek ilişkileri ne olursa olsun, STK'ların kanunlar çerçevesinde faaliyetlerini sürdürme hakkına saygı göstermek,

- STK temsilcilerine, STK'lara hibe sağlayan komisyonlarda yer vermek,
- Açık, basit ve adil bir hibe dağıtım sürecini idare etmek,
- Kamuya ait mekânların şeffaf, adil ve hesap verebilir bir şekilde STK'lara tahsis edilmesini sağlamak.

STK'ların taahhütleri ise şu şekildedir:

- Yerel toplulukların ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla kamu kurumları ile yapıcı ortaklık içinde çalışmak,
- Hibe sağlayan kurumların talep ettiği makul raporlama ve hesap verebilirlik yükümlülüklerini karşılamak ve çıktıların temin edilememesi halinde mali desteğin geri çekileceğini kabul etmek,
- Kamu kurumları tarafından tahsis edilen mekânların diğer STK'larla paylaşılması hususunda istekli olmak.

Taahhütler arasında, dikkati çeken hususlardan biri de, mali destek sağlayan kurumun, STK'ların kanunlar çerçevesinde dilediği şekilde faaliyetlerini sürdürmesine saygı göstermesi gerektiğinin vurgulanmasıdır. Diğer bir deyişle, mali destek gören STK'lar, yine taahhütler arasında yer alan "yapıcı ortaklık" ilkesine bağlı olarak, mali destek sağlayan kurumun faaliyetlerini eleştirebilir ve kamu yararına olmak kaydıyla kamu kurumunun kimi adımları karşısında kampanya düzenleyebilir. Zira STK'ların asli görevi savunuculuğunu üstlendikleri toplum kesimlerinin haklarını ve menfaatlerini, kamu kurumlarının politikalarıyla uyuşmasa dahi, savunmaktır.

Kent konseylerinin bileşenleri arasında yer alan STK'lar, yanlış gördükleri belediyelerin politikalarını ve faaliyetlerini eleştirmekten, mali desteğin kesilmesi endişesiyle, imtina edebilmektedir. Bu noktada, hem belediye yönetiminin hem de kamuoyunun, mali desteklerin STK'ların bağımsızlığına halel getirmemesi gerektiği konusunda farkındalıklarının artırılmasına yönelik çalışmalara ihtiyaç olduğu düşünülmektedir.

SONUÇ

Sözleşme, hukuken bağlayıcı bir metin olmamakla beraber taraflarca imza altına alınan taahhütler hususunda meşru bir beklentinin

temelini oluşturmaktadır. Hukuki sonuçlar doğurmayan bir sözleşmenin STK'lar ile kamu kurumları arasındaki ilişkileri ne derece düzenleyebileceği, STK'ların haklarının ve bağımsızlığının korunmasını ne kadar temin edebileceği sorgulanabilir. Londra'nın Hackney ilçesinde görüştüğümüz STK temsilcileri de, *Compact*'ın bağımsızlıklarını tamamen sağlayamadığını bildirmişlerdir. Fakat yine de bu sözleşme, STK'ların bağımsızlığı hususunda hükümette ve yerel yönetimlerde bir hassasiyetin ve siyasi iradenin varlığını göstermesi ve kısmen dahi olsa bağımsızlığı temin etmesi bakımından önemlidir. Hiç şüphesiz, sözleşmenin uygulanmasının, ülkedeki demokratik kültür, hukukun üstünlüğüne duyulan saygı ve *Pacta Sunt Servanda* (ahde vefa) anlayışı ile doğrudan bir ilişkisi vardır. Mesela, İngiltere'de uygulanmaya başlayan Compact, Budapeşte Belediyesi tarafından da model olarak alınmış; fakat STK'ların bu sözleşmeyle fazlasıyla güçleneceği endişesiyle sözleşmenin geçerlilik süresi kısa sürmüştür (İkizer, 2013: 239).

İngiltere'de STK'ların politika yapma ve karar alma mekanizmalarına dâhil edilmeleri, sadece hükümet ve yerel yönetimler tarafından alınan bir takım tedbirlerle izah edilemez. Yine aynı şekilde, benzer tedbirlerin farklı bağlamları bulunan ülkelerde alınmasıyla arzu edilen sonuçlar elde edilemeyebilir. Politika süreçlerine insanların aktif bir şekilde dâhil oldukları ya da edildikleri; demokrasi, dayanışma ve katılımı önemseyen toplumlarda demokrasinin daha iyi çalıştığı bilinmektedir (Putnam, 1993:10). Ancak, bunun tam tersinin de geçerli olduğu, uygun demokratik şartların, sivil toplumun gelişimine ve karar alma mekanizmalarına dâhil olmalarına katkı sağladığı söylenebilir. Diğer bir deyişle, her iki faktörün birbirinin gelişimini destekleyen ve güçlendiren bir 'doğurgan daire' oluşturduğu ve İngiltere'deki demokratik iklimin STK'ların gelişmesinde rol oynadığı söylenebilir.

Kent konseylerinin neredeyse tamamı mali yönden belediyeler tarafından desteklenmekte ve söz konusu mali bağımlılık STK'ların çalışmalarındaki bağımsızlığı olumsuz yönde etkilemektedir. Kent konsey-

lerinin bağımsızlığının tanınması, korunması ve desteklenmesi amacıyla belediyelerle bu türden bir sözleşmenin imzalanmasına ihtiyaç olduğu düşünülmektedir. Öte yandan, kent konseyleri ve STK'ların tavsiye niteliğinde kararlar alabileceği, nihai karar alma yetki ve sorumluluğun belediyelere ait olduğu unutulmamalıdır.

Son olarak, ülkedeki demokratik iklimin gelişmesi ile beraber çok seslilik, çok aktörlük, katılımcılık, hesap verebilirlik, şeffaflık, işbirliği ve ortaklık gibi kavramların belediye yönetimlerinde kendilerine daha fazla yer bulacağı ve buna bağlı olarak da STK'ların ve dolayısıyla da kent konseylerinin güçlenerek kendilerinden beklenen işlevleri yerine getirebileceği düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

- BİKMEN F. ve MEYDANOĞLU (2006) "Civil Society in Turkey: An Era of Transition" [Türkiye'de Sivil Toplum: Bir Geçiş Dönemi], Civicus Civil Society Index, Country Report for Turkey, [Civicus Sivil Toplum Endeksi, Türkiye Ülke Raporu], Türkiye Üçüncü Sektör Vakfı Web Sitesi, http://www.tusev.org.tr/en/ research-publications/online-publications/civil-society-in-turkey-an-era-of-transition-civicus-civil-society-index-country-report-for-turkey (Erişim Tarihi: 03.03.2015).
- İKİZER, İhsan (2013) "Sosyal İçerme ve Yerel Yönetimler: AB Sosyal İçerme İlkelerinin Avrupa'daki Yerel Yönetimler tarafından Uygulanmasının İncelenmesi", Basılmamış Doktora Tezi, KU Leuven Üniversitesi.
- KARAMAN, M. L. ve ARAS, B. (2000) "The Crisis of Civil Society in Turkey", Journal of Economic and Social Research, 2(2) : 39-58.
- KENDALL, Jeremy (2000) "Civil Society Working Paper 2: The mainstreaming of the third sector into public policy in England in the late 1990s: Whys and Wherefore, London School of Economics, http://eprints.lse.ac.uk/29028/1/cswp2.pdf (Erişim Tarihi: 18.02.2015).
- LEVITT, Tom (2012) Partners for Good: Business, Government and the Third Sector, Surrey: Gower.
- OSBORNE, Stephen (2000) Public–Private Partnerships: Theory and Practice in International Perspective, London: Routledge.
- OSBORNE, Stephen ve McLaughlin, Ken (2002) "Trends and Issues in the Implementation of Local "Voluntary Sector Compacts" in England", Public Money & Management, January- March, pp: 55-63.

- PUTNAM, Robert (1993) "The Prosperous Community: Social Capital and Public Life", The American Prospect, no. 13 (Spring) http://xroads.virginia.edu /~HYPER/DETOC/assoc/13putn.html (Erişim Tarihi: 18.02.2015).
- British Government Code of Practice on Consultation https://www.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/100807/file47158.pdf (Erişim Tarihi: 18.02.2015).
- British Government Compact https://www.gov.uk/government/uploads/system/ uploads/attachment_data/file/214617/the_compact.pdf (Erişim Tarihi: 18.02.2015)
- British Local Government Act, 2000, http://www.legislation.gov.uk/ukpga/2000/22/ contents (Erişim Tarihi: 20.02.2015).
- 'Building Real Partnership, Compact Between Government and the Voluntary and Community Sector in Northern Ireland' Department of Health and Social Services, Belfast, 1998. http://www.grant-tracker.org/?q=knowledgebase/the-compact-building-real-partnership (Erişim Tarihi: 18.02.2015).
- Hackney Compact (2015) http://www.teamhackney.org/pj36370_ hackney-compactfinal.pdf (Erişim Tarihi: 23.02.2015).
- Hackney Takımı, http://www.teamhackney.org/aboutus, (Erişim Tarihi: 18.02.2015).
- Home Office Annual Report 1998/9 Compact Voice resmi internet sayfası, http://www.compactvoice.org.uk/cv-says/does-national-compact-apply-scotland-wales-and-northern-ireland (Erişim Tarihi: 18.02.2015).
- Open Government Guide, http://www.opengovguide.com/country-examples/the-uk-government-has-a-longstanding-compact-with-the-voluntary-sector/ (Erişim Tarihi: 17.02.2015).
- Scottish Compact, http://www.scotland.gov.uk/Publications/2004/02/18723/31451 (Erişim Tarihi: 17.02.2015).
- Türkiye Cumhuriyeti İçişleri Bakanlığı Dernekler Dairesi Başkanlığı, http://www.dernekler.gov.tr/tr/Anasayfalinkler/derneksayilari.aspx (Erişim Tarihi: 17.02.2015).
- Türkiye Kent Konseyleri Buluşması Raporu, (2014) http://www.kentkonseyleribirligi.org.tr/dokuman/6-kent-konseyleri-raporu.pdf, (Erişim Tarihi: 27.02.2015).

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN KENT KONSEYLERİ VE GENÇLİK MECLİSLERİNE YÖNELİK ALGI DÜZEYİ ÜZERİNE BİR ALAN ARAŞTIRMASI: KAHRAMANMARAŞ VE HATAY ÖRNEĞİ

Aziz BELLİ
Arş. Gör., Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi
İ.İ.B.F., Kamu Yönetimi Bölümü
azizdarende@hotmail.com

Abdullah AYDIN
Arş. Gör., Mustafa Kemal Üniversitesi
İ.İ.B.F., Kamu Yönetimi Bölümü
apoaydin001@gmail.com

ÖZET

Günümüz gençliğinin kamuda ya da özel sektörde katılım sürecine destek vermesi konusu hem ulusal hem de uluslararası birçok kurum ve kuruluş tarafından önemsenmektedir. Nitekim Birleşmiş Milletler ve Avrupa Birliği tarafından gençlerin karar alma süreçlerine katılımının sağlanması için çeşitli projeler ve fonlar üretilmiştir. Ülkemizde de kentlerde sürdürülebilir gelişmeyi ve kentsel ortak aklın oluşmasını sağlamak üzere 1997 yılından itibaren uygulanan Türkiye Yerel Gündem 21 Programı kapsamında 5393 sayılı Belediye Kanunu ve 26313 sayılı Kent Konseyi Yönetmeliği'ne dayanarak oluşturulan kent konseylerinde gençlerin toplumsal hayata ve yerel karar alma süreçlerine katılımını öngören çeşitli hükümler bulunmaktadır. Kent Konseyi Yönetmeliği'nde birçok madde gençleri ilgilendirdiği halde yönetmeliğin 6/ğ maddesinde açık bir şekilde gençlere ilişkin şu hüküm bulunmaktadır; "Kent konseyleri, kentteki çocuklar, gençler, kadınlar ve engelliler gibi farklı toplumsal grupların toplumsal yaşamdaki etkinliklerini arttırmak ve yerel karar alma mekanizmalarında aktif rol almalarını sağlama amacını taşımaktadır." Bu kapsamda kent konseylerinden beklenen gençlerin yerel karar alma süreçlerine katılımı sağlanarak görüş ve düşüncelerinin bu süreçlere dâhil edilmesi ve küresel ortak aklın oluşmasında gençlerin katkılarının sağlanmasıdır. Gençlerin karar alma süreçlerinde aktif rol alabilmeleri için Kent Konseyi Yönetmeliği'ne dayanarak gençler için özel meclisler (gençlik meclisleri) oluşturulmuştur. Ancak kentteki genç nüfusun büyük bir çoğunluğunu oluşturan üniversite gençliğinin kent konseyi çalışmalarında yeteri kadar yer almadıkları ve hatta bazılarının kent konseyi gibi bir yapıdan haberdar olmadığı görülmektedir. Bu kapsamda araştırmanın amacı; Kahramanmaraş

ve Hatay örnekleri kapsamında üniversite gençliğinin kent konseyi ve gençlik meclislerine algı düzeyini ve bakışını tespit ederek, bu yöndeki eksikliklere ilişkin önerilerde bulunmaktır. Araştırmanın teorik çerçevesi oluşturulurken, ikincil veri türlerinden olan dokümantasyonel kaynaklardan, çok kaynaklı raporlardan, sayım ve anketlerden faydalanılmıştır. Üniversite öğrencilerinin kent konseylerine ilişkin algı düzeyini ölçmek üzere anket çalışması yapılmıştır. Yapılan alan araştırmasının evreni Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi ve Mustafa Kemal Üniversitesi'nde okuyan kamu yönetimi bölümü öğrencilerinden oluşmuştur. Anket sonucunda elde edilen veriler yüzde analizi, bağımsız örneklem T testi, varyans (ANOVA) analizi yöntemleri kullanılarak değerlendirilmiş olup, veri analiz sürecinde SPSS programından faydalanılmıştır.
Anahtar Kelimeler: Kent Konseyleri, Gençlik Meclisleri, Üniversite, Kahramanmaraş, Hatay

GİRİŞ

1970'li yıllarda ortaya çıkan petrol krizi, refah devleti anlayışının ve Keynesyen ekonomi politikalarının sorgulanması ihtiyacını doğurmuş ve mali krizin aşılmasında her alana müdahale eden, merkeziyetçi katı hiyerarşik, kurallara sıkı sıkıya bağlı olan "Geleneksel Kamu Yönetimi" anlayışı yerini esnek örgüt yapılı, âdem-i merkeziyetçi, yumuşak hiyerarşi, minimal devlet anlayışına sahip "Yeni Kamu Yönetimi" anlayışına bırakmıştır. Bu yeni yönetim anlayışı ilk olarak ABD ve İngiltere'de kendini göstermiş, dalgalar halinde diğer ülkeleri de etkilemiş ve reform çalışmaları ortaya çıkmıştır (Eryılmaz, 2012: 43-58).

Yeni kamu yönetimi tartışmaları ışığında ortaya çıkan yönetişim modeli için çeşitli paydaşların bir araya geldiği yeni bir karar alma sürecine ihtiyaç doğmuştur. Bu ihtiyaç vesilesi ile oluşturulan kent konseylerinin (öncesinde Yerel Gündem 21) katılım noktasında paydaş olabilmeleri için tüm toplum kesimlerinin sesini duyurabilecekleri bir yapılanmaya sahip olmaları gerekmektedir. Bu kapsamda kent konseyleri içerisinde, kadın, gençlik ve engelli meclisleri oluşturulmuştur. Gençlerin siyasal hayattaki etkinliği ve gücü dikkate alındığında sürdürülebilir kalkınma ve yönetişimin gerçekleştirilebilmesi için gençlere özel olarak da üniversite gençlerine ayrı bir önem vermek gerekmektedir. Ancak bu konuda literatürde fazla çalışma olmadığı ve konunun önemsenmediği görülmektedir. Bu araştırmada kamu yönetimi bölümünde yerel yönetimler dersi almış

olan öğrencilerin kent konseylerine bakış açısının ne olduğunun tespit edilerek, gençler ve kent konseyi arasındaki sorunlara ilişkin çözüm önerileri yer almaktadır. Araştırmanın ikinci bölümünde Yerel Gündem 21 ve Türkiye'deki uzantısı olan kent konseyleri kavramlarına yer verilecek olup, kent konseyleri-gençlik ilişkisi tartışılacaktır. Üçüncü bölümde Mustafa Kemal ve Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi öğrencilerine uygulanan alan araştırmasına ilişkin bulgular yer alacaktır. Çalışma, sonuç ve değerlendirme bölümü ile sonlandırılacaktır.

1. YEREL GÜNDEM 21, KENT KONSEYLERİ VE GENÇLER

1992 yılında Brezilya'nın Rio de Janeiro kentinde toplanan Birleşmiş Milletler Çevre ve Kalkınma Konferansı'nda hükümetler, yerel yönetimler ve sivil toplum kuruluşlarının üç temel aktör olarak görüldüğü; sosyal ve ekonomik alanda hayata geçirilmesi gereken eylemlerin yanı sıra doğal kaynakların korunup işletilmesi konusunda da detaylı önerilerin sunulduğu ve dünyayı 21. yüzyıla hazırlama amacını güden Gündem 21 ile gerek ulusal ve uluslararası düzeyde kalkınma hedeflerine ulaşma gerekse sürdürülebilir kalkınma formülünün hayata geçirilmesinde bu üç aktörün birlikte hareket etmesinin gerekliliği vurgulanmış (Bozkurt, 2014: 233) ve sürdürülebilir bir gelişme amacıyla bu aktörlerin her belde için bir "Yerel Gündem 21" oluşturmaları öngörülmüştür (Sobacı, 2007: 233-234).

Gündem 21, kalkınma ve çevre arasında denge kurulmasını hedefleyen "sürdürülebilir kalkınma" kavramının yaşama geçirilmesine yönelik, küresel uzlaşmanın ve politik taahhütlerin en üst düzeydeki ifadesi olan bir eylem planı olarak ortaya çıkmıştır (Göktürk ve Kavili, 2000: 239). Gündem 21'de yer alan sorunların ve çözümlerin büyük bir bölümünün yerel düzeydeki faaliyetlere dayalı olması nedeniyle, belirlenen hedeflere ulaşmak için yerel yönetimler, katılım ve işbirliğinin sağlanmasında belirleyici bir etken olarak kabul edilmektedir. Bu bağlamda Gündem 21'e bakıldığında "Gündem 21'in Desteklenmesinde Yerel Yönetim

Girişimleri" başlıklı 28. bölümde yerel katılım ve işbirliğinin yerel yönetimlerle birlikte ele alınabilmesi için Ulusal Gündem 21'lerin ve buna bağlı olarak da yerel yönetimlerin dahil olduğu Yerel Gündem 21'lerin oluşturulması öngörülmüştür (Kerman vd., 2011: 18, Savut, 2011: 343). Nitekim Gündem 21 Programı'nın 28. bölümünde, yerel yönetimlerin liderliğinde sivil toplumun ve diğer yerel aktörlerin bir araya gelerek yerel sorunların belirlenmesi, kentlerin 21. Yüzyılın Yerel Gündem'ini oluşturmaları karara bağlanmıştır (Yıldırım ve Göktürk, 2004: 459). Bu bölümün temel dayanağı olarak, *"Gündem 21'de ele alınan sorunların ve çözümlerin önemli bölümünün yerel düzeydeki faaliyetlerle alakalı olması sebebiyle, belirlenen hedeflerin gerçekleştirilmesinde yerel yönetimlerin katılımı ve işbirliği, belirleyici bir etken olacaktır."* görüşü ortaya atılmıştır. Bununla birlikte Yerel Gündem 21 şimdi ve gelecekte ortaya çıkabilecek sosyal, ekonomik ve çevresel sorunlara karşı yerel yönetimlerce kullanılacak araçlar önermektedir (Lawrence, 1998: 2).

1.1. Türkiye'de Yerel Gündem 21 ve Kent Konseyleri

Türkiye'de Yerel Gündem 21 çalışmaları 1997 yılında oluşturulan "Türkiye'de Yerel Gündem 21'lerin Teşviki ve Geliştirilmesi" projesiyle başlamıştır. Bu proje Gündem 21'in üzerinde durduğu küresel ortaklık, katılım ve işbirliği gibi kavramların hayata geçirilmesi için önemli roller üstlenmiştir.

2005 yılında çıkarılan 5393 sayılı Belediye Kanunu ile Yerel Gündem 21'lerin kent konseyleri şeklinde örgütlenmesi öngörülmüştür. 5393 sayılı kanunun 76. maddesi, kent konseylerinin görevleri, oluşumu ve yürürlüğü konusunda düzenlemeler içermektedir. Bu maddeye dayanılarak oluşturulması planlanan Kent Konseyi Yönetmeliği 2006 yılında yürürlüğe girmiş ve 2009 yılında tekrar düzenlenmiştir. Sonuç olarak 5393 sayılı kanun ile her belediyede bir kent konseyi kurulması öngörülmüş ve bunun sonucunda Türkiye'de Yerel Gündem 21 olarak adlandırdığımız süreç kent konseylerine doğru evrilmiştir. Ancak bu dönüşüm sürecinde çeşitli sorunlar oluşmuştur. Bu sorun alanlarından biri olarak

nitelendireceğimiz gençlik meclislerinin üniversite gençliği ile iletişime geçemediği ve faaliyetlerine destek bulamadığı göze çarpmaktadır. Aynı zamanda üniversite gençliğinin gençlik meclislerine karşı bir ilgisizliği bulunmaktadır. Konu ile ilgili alan araştırmasına geçmeden önce kent konseylerinde gençlere ilişkin ne gibi düzenlemeler bulunduğuna yer vermek gerektiğini düşünmekteyiz.

1.2. Kent Konseyleri ve Gençler

Uluslararası topluluk tarafından 1992 BM Rio zirvesinde alınan "Dünyanın her yerindeki gençlerin, kendilerini ilgilendiren alanlarda karar verme süreçlerine, bugünkü yaşamlarını etkilediği ve gelecekleri için de uzantıları olacağı için, her düzeyde katılmalarının sağlanması" (Gündem 21, Bölüm 25) yönündeki karar ve buna bağlı olarak, 2002 BM Johannesburg Zirvesi'nde "Sürdürülebilir kalkınmaya ilişkin programlara ve faaliyetlere gençliğin katılımının, örneğin yerel gençlik konseylerinin desteklenmesi yoluyla teşvik edilmesi (Uygulama Planı, Md. 170)" yönündeki küresel taahhüt, gençlik meclisinin neden gerekli olduğu sorusuna açık bir yanıt vermektedir (Emrealp, 2010: 35).

Kent Konseyi Yönetmeliği'nin 6. Maddesinde; "çocukların, gençlerin, kadınların ve engellilerin toplumsal yaşamdaki etkinliklerini arttırmak ve yerel karar alma mekanizmalarında aktif rol almalarını sağlamak" hükmü gereğince kent konseyleri gençlerin aktif katılımlarını sağlayacak kanallar oluşturmakla görevlendirilmiştir. Kent konseylerinde gençliğe verilen bir diğer önem ise yürütme kurullarında gençlik meclisi başkanının da yer alacağına ilişkin özel bir hükmün bulunmasıdır (Kent Konseyi Yönetmeliği Md.6; 11). Ancak yönetmelikte gençlik meclislerinin nasıl oluşturulacağına ilişkin bir hüküm bulunmamaktadır. Bu konuda gençlik yaşının kaç olduğunun tespit edilmesi de önemlidir. Ulusal Gençlik Parlamentosu tarafından benimsenen Ortak Gençlik Meclisi'nin "16-25 yaş arasında dil, din, ırk, kültür, etnik köken, sınıf, cinsiyet ve eğitim farkı gözetmeksizin, kentte yaşayan tüm gençleri kapsayacağı" belirtilmektedir (Emrealp, 2010: 39).

AB gençlik programlarında genç tanımlaması için belirlenen yaş sınırlamasına bakılırsa 13-30 yaş arası bireyleri genç olarak nitelendirmiş, 30 yaş ve üzeri bireylerin ise grup lideri ya da koç olarak görev alabileceği belirtilmiştir (ua.gov.tr, 2015). Görüldüğü üzere gençlik parlamentosunun genç nitelendirmesi için belirlediği yaş sınırı çok aşağıda kalmaktadır. Bu kapsamda kent konseylerine bakıldığında 30 yaş ve üzeri kişilerin gençlik meclislerinde yer almadığı görülmektedir. MTV'nin[1] gençler üzerine yaptığı bir araştırmada gençlik döneminin 30 yaş sınırını da aştığını söyleniyor. Artık herkesin spor, estetik, kozmetikler ve trendy giysilerle gittikçe daha uzun süre sağlıklı, dinç ve genç göründüğü günümüzde gençlik, 35'e kadar sürüyor. MTV'nin araştırması gençlik döneminin yaş gruplarına göre üçe ayrıldığını ortaya koyuyor: 16-19 yaş dönemi 'keşif çağı', 20-24 yaş dönemi 'deneyim çağı' ve 25-35 yaş dönemi de 'altın çağ'. Araştırmayı yürüten VBSI'nin[2] Genel Direktörü Kevin Razvi gençliğin altın çağını yaşayanların 25-35 yaş grubu olmasının sebebini şöyle açıklıyor: Düzenli bir iş sahibi olan ve iyi para kazanan bu yaş grubu, gelecek kaygısı ve maddi kaygı yaşamıyor (kigem.com, 2015).

2. ALAN ARAŞTIRMASININ YÖNTEM VE BULGULARI

Bu araştırmanın evreni Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi ve Mustafa Kemal Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Kamu Yönetimi bölümünde yerel yönetimler dersi almış 420 öğrenciden oluşmaktadır. Kamu Yönetimi bölümünde kent konseylerine ilişkin bilgilerin yerel yönetimler, yerel yönetimler maliyesi gibi derslerde yer aldığı görülmektedir. Bu dersleri aldıktan sonra öğrencilerin kent konseylerine olan algı düzeyinin olumlu düzeyde gelişmesi gerekmektedir. Bununla birlikte kentin ve kent konseyinin üniversite ile olan ilişki düzeyi de öğrencilerin kent konseyine algı düzeyini etkilemektedir.

Yapılan örneklem tespitinde %95 güven düzeyi ve %5 güven aralığında 201 öğrenciye anket uygulanması gerekmiştir. Anket soruları ha-

1 Bir müzik televizyonu olan MTV, bir medya şirketi tarafından bugüne kadar yapılan en büyük gençlik araştırmasına imza atmış olup, aralarında ABD, İngiltere, Almanya, İtalya, Hindistan, Meksika, Brezilya, Çin ve Suudi Arabistan'ın da bulunduğu tam 18 ülkeden toplam 25 bin kişiyle görüşmüştür.

2 Viacom Brand Solutions International (VBSI); MTV'nin reklam, pazarlama ve araştırma birimi.

zırlanırken Görmez ve Işıldar (2011: 161-169) ve Lamba (2012)'nın uyguladığı anket sorularından faydalanılmıştır. Anket soruları iki bölümden oluşmaktadır. İlk bölümde 18 sorudan oluşan likert tutum ölçeği kullanılmış olup ikinci bölümde 5 sorudan oluşan çoktan seçmeli sorular sorulmuştur. Anket çalışmasının amacı öğrencilerin kent konseyi ve gençlik meclislerine bakış açılarını ve bilgi düzeylerini tespit etmektir. Anket soruları üzerinden yapılan güvenirlilik analizine bakıldığında Cronbach's Alpha 0,680'dir (Genel olarak literatürde 0,60-0,80 arası olan Cronbach's Alpha katsayısının ölçekte yeterliliği ifade ettiği düşünülmektedir).

2.1. Ankete Katılanların Demografik Özellikleri

Cinsiyet: Ankete katılan öğrencilerin 128'i (%63,7) kadın, 73'ü (%36,3) erkektir.

Yaş: Ankete katılan öğrencilerin 29'u (%14,4) 17-21 yaş grubunda, 167'si (%83,1), 22-26 yaş grubunda, 2'si (%1) 27-31 yaş grubunda, 3'ü (%1,5) 32-36 yaş grubundadır.

Ankete katılan öğrencilerin 100'ü (%49,8) Mustafa Kemal Üniversitesi'nden olup, geri kalan 101'i (%50,2) Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi'nde öğrenim görmektedir.

Yapılan anket çalışmasında çıkan sonuçlar aşağıda maddeler halinde sıralanmıştır. Bu maddelerin bir kısmına ayrıntılı bir şekilde değineceğiz, bir kısmına ise iki üç maddeyi birleştirerek ele alacağız. Verilen cevaplarda dikkat çeken en önemli husus ilgisizlik düzeyinin yüksek olmasıdır. Verilen cevapların büyük bir oranda katılımcıların birinci cevabı "fikrim yok" şeklinde olmuştur. Nitekim fikrim yok cevabının birinci olduğu sorularda tepkisel bir cevap olarak da değerlendirilmelidir. Çünkü ilgisizliğin altında yatan temel hususlardan biri gençliğin yeterince dikkate alınmamasıdır.

Anket cevapları için hazırlanan tablolarda likert ölçeği için cevaplar sayfa sayısı sınırından dolayı rakamla ifade edilmiştir. Bu rakamlar: *1: Kesinlikle katılmıyorum, 2: Katılmıyorum, 3: Kararsızım, 4: Katılıyorum, 5: Kesinlikle katılıyorum.*

Tablo 1: Kent konseyi hakkında bilgi sahibiyim.

Cevap	1	2	3	4	5	Toplam
Frekans	16	32	80	62	11	201
Yüzde	8,0	15,9	39,8	30,8	5,5	100,0

Bu soruya verilen cevaplara bakıldığında %35 oranında katılımcıların kent konseyleri ile ilgili bilgili olduklarını ifade etmişlerdir. Bu oranın Kamu Yönetimi öğrencileri için düşük olduğu düşünülebilir, fakat diğer cevaplarla birlikte düşündüğümüzde bu oranın yüksek olduğu bile ifade edilebilir. Bununla birlikte fikrim yok cevabının %39,8 olmasının nedeninin kent konseylerinin yeterli derece üniversitede faaliyette bulunmadığından ve bölüm müfredatında okutulan derslerin kent konseyleri açısından yeterli düzeyde olmadığından kaynaklandığını söyleyebiliriz.

Tablo 2: Kent konseylerinin kuruluş (oluşum) sebepleri hakkında bilgi sahibiyim.

Cevap	1	2	3	4	5	Toplam
Frekans	16	20	102	48	13	199
Yüzde	8,0	10,1	51,3	24,1	6,5	100,0

Kent konseylerinin kuruluş sebepleri ile ilgili sorulan soruya bir önceki sorudan daha az bir oranda (%30,6) katılımcıların bilgi sahibiyim yönünde cevap verdiğini görüyoruz. Ayrıca %1 oranında katılımcının hiçbir işaretleme yapmadığını görmekteyiz. Bu noktada fikrim yok cevabının 1. soruya göre artması; kent konseyi hakkında bilgi sahibi olanların bazılarının kuruluş (oluşumu) hakkında (%11,5) fikri olmadığını gösteriyor.

Tablo 3: Kent konseyinin görevleri konusunda bilgi sahibiyim.

Cevap	1	2	3	4	5	Toplam
Frekans	16	21	92	56	15	200
Yüzde	8,0	10,5	46,0	28,0	7,5	100,0

Kent konseylerinin görevleri hakkında sorulan soruya verilen cevaplara baktığımızda dikkat çeken oran olarak peşi sıra gelen sorulardaki gibi %30'lar civarı bilgi sahibiyim diyen olmuştur. Fakat dikkat çeken nokta öğrencilerin kent konseylerinin oluşumu hakkında çok fazla fikrim yok cevabı vermelerine rağmen oranın burada %4,9 dolaylarında azalmasıdır. Bununla birlikte görevleri konusunda bilgi sahibi olanların oranı,

oluşumu konusunda bilgi sahibi olanlardan %5,5 fazla olması dikkate değerdir. Yani öğrencilerin kent konseylerinin görevlerini nasıl oluştuklarından daha çok bilmektedir.

Tablo 4: Yönetişim kavramı hakkında bilgi sahibiyim.

Cevap	1	2	3	4	5	Toplam
Frekans	9	14	29	113	34	199
Yüzde	4,5	7,0	14,6	56,8	17,1	100,0

Anketimize verilen cevaplardan en dikkat çekici olanı budur. Çünkü öğrencilerin ekseriyeti yönetişim kavramına hâkimiyetlerini ifade etmişlerdir. Fakat buna rağmen bu soru göstermektedir ki yönetişim kavramı ile kent konseyleri arasındaki bağlantı sağlanma konusunda sıkıntı yaşanmaktadır. Yönetişim kavramı konusunda bilgi sahibi olanlarının oranının bu denli fazla olmasının sebepleri arasında kamu yönetimi müfredatında yer alan birçok derste bu kavrama yer verilmesi sayılabilir.

Tablo 5: Kent konseylerinin "yerel yönetişim" modelinin gelişmesinde etkili olduğunu düşünüyorum.

Cevap	1	2	3	4	5	Toplam
Frekans	10	19	82	75	14	200
Yüzde	5,0	9,5	41,0	37,5	7,0	100,0

Yönetişim kavramı hakkında bilgi sahibi olan öğrencilerin büyük çoğunluğunun bu soruya fikrim yok cevabını verdiğini görmekteyiz. Yine de azımsanamayacak sayıda (% 44,5) öğrenci kent konseylerinin yerel yönetişim modelinin gelişmesinde etkili olduğunu düşünmektedir.

Tablo 6: Kent konseylerinin sürdürülebilir kalkınma modelinin gelişmesinde etkili olduğunu düşünüyorum.

Cevap	1	2	3	4	5	Toplam
Frekans	4	26	74	74	21	199
Yüzde	2,0	13,1	37,2	37,2	10,5	100,0

Tablo 5 ile Tablo 6'yı karşılaştırmak gerekirse; kent konseylerinin sürdürülebilir kalkınma modelinin gelişiminde etkili olduğunu düşünenlerin oranı (47,8); kent konseylerinin yerel yönetişim modelinin gelişiminde etkili olduğunu düşünenlerin oranından (%44,5) daha fazladır. Fikrim yok cevabı verenlerin azaldığı ancak bu azalmanın daha çok

olumsuz düzeye kaydığını görmekteyiz. Nitekim bu soruya katılmayan öğrenciler %15,1'dir. Bununla birlikte bu soruda ön plana çıkan sürdürülebilir kalkınma modeli ifadesinin çok dikkat çekmediğini söyleyebiliriz. Çünkü katılımcıların bu soruya verdikleri cevaplar diğer sorulardakilerle aşağı yukarı aynı orandadır.

Tablo 7: Kent konseylerinin yerel alanda bir yönetsel paydaş olarak gerekli olduğunu düşünüyorum.

Cevap	1	2	3	4	5	Toplam
Frekans	8	24	70	83	13	198
Yüzde	4,0	12,1	35,4	41,9	6,6	100,0

Öğrencilerin zihnindeki kent konseyleri algısı bir yönetsel paydaş olarak kabul görmüş olduğu verilen bu cevaptan anlaşılmaktadır. Nitekim Tablo 5 ve Tablo 6'daki cevaplara benzer cevaplarla karşılaşılmaktadır.

Tablo 8: Yerel politikalar belirlenirken belediye, kent konseyine danışmaktadır.

Cevap	1	2	3	4	5	Toplam
Frekans	11	22	103	53	10	199
Yüzde	5,5	11,1	51,8	26,6	5,0	100,0

Bu soruya verilen cevaplarda dikkat çeken ciddi oranda katılımcıların fikir belirtmediğidir. Bu cevapla ilgili söylenebilecek en önemli şey katılımcıların diğer sorular için verdikleri fikrim yok cevabı gibi bir ilgisizlik nedeni olabilir fakat bu soru için verilen fikrim yok cevabı içinde bir tepki içermektedir. Bu tepkinin oranına bakılırsa; yerel politikalar belirlenirken belediyenin kent konseyine danıştığını düşünenler %31,6'yı oluştururken; fikrim yok cevabını da dâhil ettiğimizde buna katılmayanların oranı % 69,4'tür.

Tablo 9: Kent konseyleri ile ilgili konulara ilgiliyimdir.

Cevap	1	2	3	4	5	Toplam
Frekans	21	53	68	49	10	201
Yüzde	10,4	26,4	33,8	24,4	5,0	100,0

Tablo 9'da görüldüğü üzere öğrencilerin kent konseylerine ilgi ve ilgisizlik oranları ve bu konuda fikirlerinin olmadığı cevapları birbirine yakın oranlardadır. Bu noktada tüm anket sorularına verilen cevaplarda olduğu gibi, bu soruda öğrencilerin kent konseylerine karşı olan ilgisizliğinden önemli derecede etkilenmiştir.

Tablo 10: Kent konseyinde yer alan üyelerin dağılımını uygun buluyorum.

Cevap	1	2	3	4	5	Toplam
Frekans	11	28	135	19	4	197
Yüzde	5,6	14,2	68,5	9,6	2,0	100,0

Kent konseylerinde yer alan üyelerin dağılımının nasıl olduğunun katılımcılar tarafından (%68,5) bilinmediği anlaşılmakta veya bu dağılıma ilişkin bir tepki bulunmaktadır. Bununla birlikte kent konseylerine dağılımı uygun bulanların oranı (%11,6), uygun bulmayanlardan (%19,8) daha azdır.

Tablo 11: Kent konseylerinin nasıl ve kimlerden ve hangi çalışma gruplarından oluştuğu hakkında bilgi sahibiyim.

Cevap	1	2	3	4	5	Toplam
Frekans	8	35	116	36	5	200
Yüzde	4,0	17,5	58,0	18,0	2,5	100,0

Bu soruda da aynı bir önceki soruda olduğu gibi bilgi sahibiyim düzeyinin ne kadar düşük olduğu aşikârdır. Ancak bilgi sahibi olmadığını düşünenler (%21,5) ile bilgi sahibi olduğunu düşünenlerin (%20,5) oranı birbirine yakındır.

Tablo 12: Kent konseylerinin işlevlerini yerine getirmediğini düşünüyorum.

Cevap	1	2	3	4	5	Toplam
Frekans	12	25	114	36	12	199
Yüzde	6,0	12,6	57,3	18,1	6,0	100,0

Kent konseylerinin işlevlerini yerine getirdiğini düşünenlerin (%24,1) oranı, düşünmeyenlerin (%18,6) oranından azdır. Ancak yine bu soruda öğrencilerin genelinde bir ilgisizlik olduğu (%57,3) görülmüştür.

Tablo 13: Kent konseylerinde alınan kararlar konusunda bilgilendiriliyorum.

Cevap	1	2	3	4	5	Toplam
Frekans	65	65	52	8	10	200
Yüzde	32,5	32,5	26,0	4,0	5,0	100,0

Ciddi bir oranda (%65) katılımcı, kent konseylerinin kararları hakkında bilgilendirilmediğini ifade etmiştir. Bu açıkçası katılımcıların yerel demokrasi içerisinde kendilerine yer verilmediğinin bir protestosu olarak değerlendirilebilir.

Tablo 14: Kent konseylerinin gençlik meclisleri konusunda bilgi sahibiyim.

Cevap	1	2	3	4	5	Toplam
Frekans	29	38	110	14	7	198
Yüzde	14,6	19,2	55,6	7,1	3,5	100,0

Gençlik meclisleri ile ilgili olan bu soruda gençlerin bilgi sahibi olmadıkları (%33,8) ve yine diğer sorularda olduğu gibi büyük bir çoğunluğunda (%55,6) fikir sahibi olmadıkları görülmektedir. Bu soruda önemli nokta üniversite gençliğinin içinde bulunması gereken gençlik meclisleri konusunda bilgi sahibi olmamasıdır.

Tablo 15: Üniversite gençliğinin gençlik meclislerinde yeteri kadar temsil edildiğini düşünüyorum.

Cevap	1	2	3	4	5	Toplam
Frekans	51	56	62	20	10	199
Yüzde	25,6	28,1	31,2	10,1	5,0	100,0

Bir önceki soru ile bağlantılı olarak bu soruda da öğrenciler (%53,7) kendilerinin gençlik meclislerinde yeterince temsil edilmediğini yani dikkate alınmadıklarını ifade etmişlerdir. Kendilerinin kent konseylerinde temsil edildiğini düşünenlerin oranı (%15,1) çok düşük düzeyde kalmış olup, gençlik meclislerinin büyük bir çoğunluğunu oluşturması gereken üniversite gençliğinin bu şekilde düşünmesi düşündürücüdür.

Tablo 16: Gençlik meclisleri ve çalışma gruplarının oluşumunda seçim kriterlerinin gerektiğini düşünüyorum

Cevap	1	2	3	4	5	Toplam
Frekans	13	19	75	66	24	197
Yüzde	6,6	9,6	38,1	33,5	12,2	100,0

Bu soruda ise verilen cevaplar adil seçim kriterleri ile gençlik meclislerinin oluşturulmasının gerekliliğini ortaya koymaktadır. Nitekim öğrencilerin çoğunluğu (%45,7) gençlik meclisleri ve çalışma gruplarının oluşumunda seçim kriterlerinin gerektiğini düşünmektedir.

Tablo 17: Kent konseyleri ve üniversite arasındaki ilişkilerin yetersiz olduğunu düşünüyorum

Cevap	1	2	3	4	5	Toplam
Frekans	21	18	66	53	41	199
Yüzde	10,6	9,0	33,2	26,6	20,6	100,0

Öğrencilerin büyük çoğunluğu (%47,2) kent konseyi ve üniversite arasındaki ilişkilerin yetersiz olduğunu düşünüyor. Bu bağlamda üniversite ile iç içe olması gereken kent konseylerinin etkinliklerinde üniversiteyi dâhil etmediği ve üniversitede yeterli çalışmada bulunmadığı sonucuna ulaşılabilir.

Tablo 18: Kent konseyinin çalışmalarını yakından takip etmem için üniversitede bir birim açılması gerektiğini düşünüyorum.

Cevap	1	2	3	4	5	Toplam
Frekans	10	13	46	67	64	200
Yüzde	5,0	6,5	23,0	33,5	32,0	100,0

Ankete katılan öğrencilerin büyük çoğunluğu (%65,5) üniversitede bir kent konseyi birimi açılması gerektiğini düşünmektedir. Verilen cevaplardan öğrenciler kent konseylerini tam bilmese de bu konu hakkında bilgi almak ve bilgilendirilmek gibi bir istekleri anlaşılmaktadır.

Tablo 19: Kent konseyleri kentin gelişmesi, kalkınması ve demokrasi için yasal bir zorunluluk mudur yoksa gereklilik midir?

Cevap	Yasal Zorunluluktur	Gerekliliktir	Toplam
Frekans	32	169	201
Yüzde	15,9	84,1	100,0

Büyük bir oranda katılımcıların (%84,1) iyi niyet gösterisi gibi yasal zorunluluğun işin bir çözümü olamayacağı bunun toplumsal bir mutabakatla gereklilik olması gerektiği belirtilmiştir. Ancak yasal zorunluk olduğunu düşünenlerin (%15,9) bulunması kent konseylerinin asıl işlevlerini yerine getirmediğini göstermektedir.

Tablo 20: Kent konseyi kararları üzerinde en fazla hangi kesim etkilidir?

Cevap	Odalar	Siyasi Partiler	Sendikalar	Muhtarlar	Diğerleri	Toplam
Frekans	17	125	31	1	19	193
Yüzde	8,8	64,8	16,1	0,5	9,8	100,0

Bu soruya verilen cevaplar incelendiğinde öğrencilerin büyük çoğunluğu (%64,8) kent konseylerini belirleyen temel unsur olarak siyasi partileri gördükleri ve kent konseylerinin halkın farklı kesimlerine indirgenemediğini ifade etmektedir.

Tablo 21: Kent konseyi çalışmaları hakkında hangi yollarla bilgilendiriliyorsunuz?

Cevap	Gazete	İnternet	TV	İlan	Diğer	Toplam
Frekans	25	74	30	28	35	192
Yüzde	13,0	38,5	15,6	14,6	18,2	100,0

Özellikle katılımcıların genç kesimden olması bu soruya verilen cevapta internet yolu ile bilgilendirilenlerin çoğunlukta (%38,5) olmasını sağlamıştır. Bu kapsamda kent konseylerinin üniversite gençliğine ulaşmak için internet ve diğer yeni iletişim yollarından faydalanması gerektiğini ortaya koymaktadır. Özellikle gençlerin yoğun olarak kullandığı Facebook ve Twitter gibi sosyal ağlardan faydalanılması gerekmektedir.

Tablo 22: Sizce kent konseylerinin kuruluş amacı aşağıdakilerden hangisidir?

	Frekans	Yüzde
Demokratik katılım ve yönetişimin sağlanması	67	34,5
Sürdürülebilir kalkınma ilkelerinin geliştirilmesi	47	24,2
Hemşerilik hukukunun geliştirilmesi	14	7,2
Kent kimliğinin geliştirilmesi	19	9,8
Kent kaynaklarının etkin ve verimli kullanılmasının sağlanması	47	24,2
Toplam	194	100,0

Bu soruya verilen cevaplarda dikkat çeken husus kent konseylerinin kent kültürü ve hemşericilik konusunda gereken etkiyi yaratmada bir ilerleme sağlanmadığıdır. Öğrencilerin dağılım yüzdesi sırasıyla;demokratik katılım ve yönetişimin sağlanması (%34,5), sürdürülebilir kalkınma ilkelerinin geliştirilmesi (%24,2) ve kent kaynaklarının etkin ve verimli kullanılmasının sağlanması (%24,2) cevapları üzerinde yoğunlaşmıştır. Bu da öğrencilerin kent konseylerini halen Yerel Gündem 21, yönetişim ve sürdürülebilir kalkınmanın bir aracı olarak gördüklerini ortaya koyar.

Tablo 23: Kent konseyi gençlik meclislerine katılma yaşı sizce kaç olmalı?

Cevap	13-30	16-25	16-35	16-40	Yaş sınırı olmamalı	Toplam
Frekans	17	74	55	21	29	196
Yüzde	8,7	37,8	28,1	10,7	14,8	100,0

Bu soruda katılımcılar kendi yaşıtlarının bu tarz meclislerde daha çok temsil edilmesi gerektiğini, bu gerekliliğin bir şekilde sağlanması ifade edilmektedir. Öğrencilerin çoğunluğunun (%37,8) gençlik parla-

mentosunun belirlediği yaş oranını kabul ettiğini görmekteyiz. Ancak azımsanamayacak oranda (%53,6) katılımcı 30 yaş ve üzerinin de kent konseyinde bulunması gerektiğini düşünmektedir. Bununla birlikte herhangi bir yaş sınırı olmasını istemeyenler de (%14,8) bulunmaktadır.

SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

Kent Konseyi Yönetmeliği'nde gençlere yönelik birçok hüküm ve her kent konseyinde bir gençlik meclisi bulunmasına rağmen üniversite gençlerinin yeterli seviyede kent konseylerine ilgi göstermedikleri görülmektedir. Uygulanan ankette öğrencilerin özellikle bazı sorularda fikrim yok cevabında yığıldığını görmekteyiz. Bu da ilgisizliğin hangi alanlarda ortaya çıktığını göstermektedir. Ancak ilgisizliği tepkisel bir cevap olarak da algılayabiliriz. Nitekim kent konseylerinde alınan kararlarda ya da süreçlerde herhangi bir etkisi olmayacağını düşünen gençler kent konseylerine mesafeli yaklaşmakta ve sürece dâhil olmamaktadır.

Bununla birlikte yerel yönetim ders müfredatlarında kent konseylerinden yeterince söz edilmemesi, kent konseylerinin üniversite gençliğine ulaşabilmek için yeterli faaliyette bulunmaması, kent konseyleri ile gençler arasında iletişim sorunları olması ve kent konseylerinin yeni iletişim teknolojilerinden faydalanmaması kent konseylerine olan ilgisizliğin nedenleri arasında sayılabilir. Bu kapsamda kent konseyleri üniversite gençliğine ulaşabilmek için üniversite yönetimi ile ortak çalışarak faaliyetlerde bulunmalı ve üniversite içerisinde kent konseyi kararlarının asıldığı ve bilgilendirmelerin yapıldığı bir birim olmalıdır. Bunun yanında kent konseylerini de kapsayacak ve siyasal kültürü artıracak ortak zorunlu bir dersin tüm bölümler için uygulanması gerekli görülmektedir.

Kent konseylerine katılım yaşında bir muğlaklık olması da 30-35 yaş arasındaki bireylerin gençlik meclislerine girmesinin önünü kapatmaktadır. Bununla birlikte daha önce gençlik meclislerinde bulunan ancak yaş sınırını geçtiği için meclis dışında kalan deneyimli ve nitelikli kişilerin oluşturacağı bir gençlik meclisi danışmanlar kurulu ortaya çıkacak sorunlara deneyim ve nitelikleri ile hızlı ve etkili çözümler üre-

tebilecektir. Burada söz edilen kurulun aktif faaliyette bulunması değil, gençlerin önünü görmelerini sağlamasıdır. Nitekim anket sonuçları da gösteriyor ki gençler farklı yaş gruplarındaki bireyleri de gençlik meclislerinde görmek istiyor. Bununla birlikte gençlik meclisleri için deneyiminden faydalanacakları kişilerin olması ya da bu konuda akademik çalışmalar yapmış birisinden danışmanlık alınması gençlik meclislerinin kurulma amaçlarının gerçekleşmesine ve sürdürülebilir kalkınmanın bir paydaşı olunmasına yardımcı olabilir.

Gençlerin yönetişim ve sürdürülebilir kalkınma konusunda bilgi sahibi olduğu ancak bu sürecin bir paydaşı olan kent konseyleri konusunda yeterli derecede bilgi sahibi olmadığı görülmektedir. Bu da kavramların içeriğinin tam doldurulamamasına ve sürdürülebilir kalkınma ve yönetişim süreçlerinin aksak yürümesine sebep olacaktır. Bu kapsamda kavramların kent konseyleri ile olan ilgisi kent konseyleri tarafından düzenlenecek etkinlik ve toplantılarda anlatılarak farkındalık yaratılmalıdır.

Araştırmamızda yaş ve cinsiyet anlamında kent konseylerine yaklaşımın değişip değişmediği test edilmiş ancak herhangi bir farklılık bulunamamıştır. Bu da gençlerin yaş grupları ve cinsiyetleri açısından bir ayrıma gitmeden ortak etkinliklerde bulunmalarını kolaylaştıracaktır. Alan araştırmasında ortaya çıkan diğer bir sonuç; Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi'nde okuyan öğrencilerin Mustafa Kemal Üniversitesi'nde okuyan öğrencilerden daha ilgili olduğudur. Bu ilgi farklılığının sebebini Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi müfredat programında kentleşme ve yerel yönetimlere ilişkin derslerin fazla olmasından kaynaklandığını ve Kahramanmaraş Kent Konseyi'nin daha aktif bir şekilde üniversite gençlerine ulaşmasından kaynaklandığını söyleyebiliriz. Ancak Kahramanmaraş'ta da ilgi seviyesinin yeterli olduğunu söyleyemeyiz. Bu da gençler ve kent konseyleri arasında çeşitli sorunlar olduğunu göstermektedir. Bu farklılıkların ortadan kaldırılabilmesi için her kent konseyi kendi yöresinde araştırmalar yaparak eksiklikleri tespit etmeli ve bunlara ilişkin çözüm önerileri sunmalıdır.

KAYNAKÇA

- AB Bakanlığı Ulusal Ajans, http://www.ua.gov.tr, (Erişim Tarihi: 20.02.2015)
- BOZKURT, Yusuf (2014) "Yerel Demokrasi Aracı Olarak Türkiye'de Kent Konseyleri: Yapı, İşleyiş ve Sorunlar", Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, sayı: 40.
- EMREALP, Sadun (2010) Kent Konseyleri, İstanbul: IULA-EMME Yayını.
- ERYILMAZ, Bilal (2012) Kamu Yönetimi, Kocaeli: Umuttepe Yayınları.
- GÖKTÜRK, Atilla ve KAVİLİ, Sultan (2000) "Yerel Gündem 21 ve Katılım" Yerel Yönetimler Sempozyumu Bildiri Kitabı, Ankara: TODAİE Yerel Yönetimler Araştırma ve Eğitim Merkezi.
- GÖRMEZ, Kemal ve YÜCEL IŞILDAR, Gamze (2011) "Üniversite Öğrencileri Kent Konseyleri Hakkında Ne Biliyor? Ne Düşünüyor?" Kent Konseyleri Sempozyumu Bildiri Kitabı, Bursa: Bursa Kent Konseyi.
- KERMAN, Uysal; ALTAN, Yakup; AKTEL, Mehmet ve LAMBA, Mustafa (2011) "Yerel Yönetişim ve Kent Konseyleri" Kent Konseyleri Sempozyumu Bildiri Kitabı, Bursa: Bursa Kent Konseyi.
- Kişisel Gelişim Merkezi, http://www.kigem.com/yas-35-artik-yolun-yarisi-etmiyor.html, (Erişim Tarihi: 15.02.2015).
- LAMBA, Mustafa (2012) "Yerel Yönetişimde Kent Konseylerinin Belediyelerin Karar Alma Süreçlerine Etkisi: Antalya, Afyonkarahisar ve Burdur Örneği", Süleyman Demirel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü. Kamu Yönetimi Anabilim Dalı Yayınlanmamış Doktora Tezi.
- LAWRENCE, J. Gary (1998) "The Future of Local Agenda 21 in the New Millennium", The Millennium Papers Co-ordinating, Local Agenda 21 UK.
- SAVUT, Emre (2011) "Yerel Gündem 21 Kent Konseyleri ve Uşak Kent Konseyi", Kent Konseyleri Sempozyumu Bildiri Kitabı, Bursa: Bursa Kent Konseyi.
- SOBACI, Z. Mehmet (2007) "Yönetişim Kavramı ve Türkiye'de Uygulanabilirliği Üzerine Değerlendirmeler", Yönetim Bilimleri Dergisi, cilt: 5, sayı:1.
- YILDIRIM, Uğur ve GÖKTÜRK, İsmail (2004) "Sürdürülebilir Kalkınma", Çevre Sorunlarına Çağdaş Yaklaşımlar- Ekolojik, Ekonomik, Politik ve Yönetsel Perspektifler-, (Ed.: M.C. MARIN ve U. YILDIRIM), İstanbul: Beta Basım Yayım Dağıtım.
- 06 Haziran 2009 Tarihli Kent Konseyi Yönetmeliği.
- 5393 Sayılı Belediye Kanunu.

KENTLİNİN DOĞA KONUSUNDA BİLİNÇLENDİRİLMESİ VE KENT KONSEYİNİN ÖNEMİ

Füsun ERDURAN NEMUTLU
Doç. Dr., Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi
Mimarlık ve Tasarım Fakültesi, Peyzaj Mimarlığı Bölümü
fusunerduran@gmail.com

Aysun ÇELİK
Doç. Dr., Uludağ Üniversitesi
Ziraat Fakültesi Peyzaj Mimarlığı Bölümü
celikaysun06@yahoo.com.tr

ÖZET

Kentler hızla doğal kaynaklarını kaybederek sağlıksız ortamlara dönüşmektedir. Bu ortamda yaşayan kentli, sürekli doğadan uzaklaşmaktadır ve sağlıkları tehdit altına girmektedir. Bunun önlenebilmesi için kentsel alanlar dengeli ekolojiye sahip olmalı ve kent sakinleri kentin doğal kaynaklarını sahiplenerek korumalıdır. Eğer kentli, kentsel ekolojinin önemini kavrar ise kentin doğal kaynaklarını sahiplenerek koruyacaktır. Böylece kentli kamusal alanların planlanması, tasarımı, kullanımı ve yönetimi konusunda bilgi ve söz sahibi olabilir. Aynı zamanda kent konseylerindeki çalışmalar sayesinde kentlinin bilinçlendirilmesi ve motivasyonları da sağlanacaktır. Bu çalışmada kentlinin kentsel ekoloji konusunda bilinçlenmesi ve doğa dostu olabilmesi için neler yapılabileceği tartışılmış ve öneriler getirilmiştir. Bu bağlamda kent ekolojisini oluşturan bileşenler ele alınmış ve bunların kentli yaşamı ve kent için önemi ortaya konulmuştur. Kent konseyi çalışmaları ile kentsel ekolojinin nasıl korunacağı ve kentlinin sürece nasıl dâhil olabileceği açıklanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Doğa, Eğitim, Ekoloji, Kentli, Kent Konseyi

GİRİŞ

Kentler, doğal ve kültürel unsurların bir arada ve karşılıklı etkileşim içinde olduğu yaşam alanlarıdır. Kentlerin sürdürülebilir doğal kaynaklara sahip, sağlıklı yaşam alanları olabilmesi, doğal kaynaklarının yeterince korunmasına ve çevre ile uyumlu kullanılabilmesine bağlıdır.

Kentin kurulduğu doğa parçası, öncelikle doğal çevre bileşenleri tarafından oluşturulan belirli bir işleyişe sahiptir. Bunlar, jeomorfolojik özellikler ve jeolojik yapı, iklim koşulları, hidrografya/su kaynakları, toprak ve bitki örtüsü gibi doğal çevre bileşenleridir. Bu doğal kaynaklar bölgelere göre değişiklik göstererek kentte yaşayan insanların yaşam tarzlarını, ekonomik faaliyetlerini biçimlendirir ve böylece yerleşimin geleceğini belirler (Koçman, 1991: 102, Karadağ ve Koçman 2007: 5). Kentsel alanlardaki doğal çevre bileşenlerinin işleyişinden zamana bağlı olarak kültürel kaynaklar da etkilenir. Aynı zamanda kültürel çevre bileşenleri de doğal çevre bileşenlerini etkiler. Böylece karşılıklı etkileşim kapsamında tanımlanabilen "kentsel ekoloji" kavramı ortaya çıkmaktadır (Leitmann, 1999: 33, Pacione, 2001: 133). Ancak günümüzde kent ekolojisinin dengesi, yapay kent elemanlarının çok hızlı artması ile bozulmaktadır. Özellikle kent planlarının hızla artan nüfusun ihtiyaçlarına yeterli çözüm önerileri getirememesi ve kaynakların sürdürülebilir kullanılamaması kentlerin en önemli sorunlarındandır.

Kentsel alanlardaki bu baskılar yirminci yüzyılın başından itibaren hız kazanmış ve doğal çevre bileşenlerinin işleyişini ve taşıma sınırlarını zorlayan etkiler ve tahripler çoğalmıştır (Robson, 1969: 27, Pacione 2001: 20). Yerel yönetimlerin bu sorunları çözebilmesi için, ilgili kamu kurumlarının, sivil kuruluşlarının, üniversitelerin kentli ile bir arada ortak çalışmalar yapması gerekmektedir. Çünkü kent planlama sürecine kentlinin entegre edilmesi ile kentin sahiplenilmesi ve korunarak kullanımı sağlanacaktır. Bu gerçeklerden yola çıkılarak hazırlanan bu çalışmada öncelikle kent ekolojisinin kentli yaşamı ve kent için önemi ortaya konulmuş ve kentlinin doğa konusunda bilinçlendirilmesi kapsamında kent konseyince yapılabilecek çalışmaların kapsamı ve uygulanma ilkeleri belirtilerek öneriler getirilmiştir.

1. KENT VE EKOLOJİ

1.1. Kent Ekolojisinin Kentli Yaşamı ve Kent İçin Önemi

Evrim kuramı, bütün canlıların birbirleriyle ve cansız doğayla ilişki içinde uyum ve denge halinde olduğunu belirtmektedir. Doğadaki

tüm canlılar birbirini etkilediği için insan doğa ilişkileri bütüncül bir yaklaşım ile değerlendirilmelidir (Görmüş, 2013: 18). Kentsel alanlarda bu ilişki bazen doğayı tehdit eden unsurların artması ile dengesizleşmekte ve kentlinin ihtiyaçları karşılanamayacak duruma geldiğinde de önemli sorunlarla karşılaşılmaktadır.

Kent ekolojisinin en önemli bileşenlerinden biri, doğal sürecin devamlılığını sağlayan kent içi ve yakın çevresindeki yeşil alanlardır. Bu alanlar sağlıklı kentler oluşturmakla birlikte kentlinin doğa ile bağlantısını kurar, sosyal ve kültürel olanaklar yaratır ve kenti sağlıklı yaşam ortamı haline getirir. Böylece kentsel yaşam kalitesi de yükselir. Kentlinin doğayı tanıyarak, doğa ile bütünleşebileceği ve bu yönde yaşam alışkanlıkları geliştirebileceği alanlar bu yeşil alanlardır.

Yeşil alanlar kent iklimini etkiler, doğal kaynakların döngüsünü sağlar (su, azot, oksijen çevrimi) bunun yanı sıra yaban hayatına yaşam ortamı oluşturur. Doğadaki tüm bu kaynakların kentsel alanlarda varlığı ve korunması sayesinde yaşanabilir kentler oluşturulabilecektir.

Yeşil alanların, kent için en önemli ekolojik etkileri; güneş ışınlarının ve sıcaklığın dengelenmesi, rüzgar hızının azaltılması, toz ve CO_2 (karbondioksit) tutulması, O_2 (oksijen) üretimi, hava neminin arttırılması, toprağın su içeriğinin dengelenmesi, gürültünün azaltılması, fauna ve floraya yaşam ortamı yaratılması, erozyon kontrolü, şev stabilizasyonu, kıyı stabilizasyonu, darbelerin frenlenmesi, perdeleme, sınırlandırma, mekan oluşturma şeklinde özetlenebilir.

Bitkilendirilmiş alanlar ağaçların buharlaştırma yeteneği sayesinde sıcak mevsimlerde çevrenin serinlemesini sağlarken soğuk dönemlerde ısınmasını sağlar. Bu yetenek ağacın boyutuna, türüne, transprasyon gücüne ve toprakta kullanılabilir su miktarına göre artmaktadır. Ayrıca ağaçların gölgeleme özellikleri sayesinde güneşlenme oranı %90'a kadar azaltılabilir. Özellikle asfalt, beton gibi yapısal elemanlarla kaplı alanlarda bu etki daha yoğun hissedilmektedir (Girti ve diğ., 2010: 1480).

Kentsel alanlarda farklı kaynaklardan oluşan gürültü, sağlığı tehdit eden önemli bir unsurdur. Sert yüzeylerden yansıyarak artan gürültü

süreklilik gösterirse farkına varılmaksızın tanıdıklaşır. Özellikle büyük yapraklı ve yaprakları birbiri üstüne kapanmış yaprak dokusuna sahip odunsu bitkiler, sık dallı ve kaba dokulu türler gürültünün emilerek azalmasında etkilidir. Ayrıca gürültü kaynağının görülmeyecek şekilde maskelenmesi de gürültünün hissedilme oranını azaltacaktır. Sık dokulu dal çatısına ve hızlı gelişen yan köklere sahip bitkiler, erozyona karşı çok etkili olmaktadır. Kent atmosferi genellikle çevreye göre daha kurudur. Çünkü yapılar, yollar ve giderek azalan yeşil alanlar buharlaşma yüzeylerini azaltmaktadır. Kentlerde ve yakın çevresinde yapılan bitkilendirme faaliyetlerinin hedeflerinden biri de, bitkilerin transprasyon faaliyetleri sonucu kentlerdeki hava nemine olan olumlu katkılarıdır (Girti ve diğ., 2010: 1485).

Kentsel yeşil alanlar, doğal yaşamla ilişkili olmalarının yanı sıra sosyal ve ekonomik değeri olan mekânların da yaratılmasını sağlamaktadır. Doğal görünüme sahip bir kent yaşamı, bireyin günümüzün en önemli sorunu olan stresle baş etmesini, fiziksel ve psikolojik olarak sağlıklı olmasını sağlamaktadır. Sosyal açıdan doğal alanlar kentlinin komşuluk ilişkilerini destekleyerek sosyal bütünleşmeyi artırmaktadır. Bunların yanı sıra kentin estetik kalitesini, rekreasyonel değerini artırır, istihdam olanakları yaratır, turizm potansiyeli oluşturur ve hem kentliye hem de belediyeye ekonomik olarak katkı sağlar (Duggal and Chib, 2014: 92).

2. KENT KONSEYİ VE DOĞA EĞİTİMİ

2.1. Kent Konseyi Tarafından Yapılacak Doğa Eğitimleri ve Kapsamlarına Yönelik Öneriler

Kent konseyleri; yerel yönetimlerin güçlendirilmesi ve yerel demokrasinin geliştirilmesinde önemli iş payına sahiptirler. Kent Konseylerinin çıkış noktası Birleşmiş Milletlerin 1992'de Rio'da düzenlenen "Çevre ve Kalkınma Konferansı"nda imzalanan "Gündem 21" Eylem Programı'dır (Erkul, Baykal ve Kara, 2013: 97).

Kent konseyine 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 76. maddesine göre, kent yaşamında, kent vizyonunun ve hemşehrilik bilincinin gelişti-

rilmesi ve çevreye duyarlılık konusunda önemli misyonlar yüklenmiştir. Kent konseyinin çok yönlü görevleri arasında "kent ekosistemi ve çevre duyarlılığı" konuları önemli bir yer tutmaktadır. Bu kanunun 13. maddesi ile hemşehrilerin belediye kararlarına katılmaları ve hizmetlerden yararlanmaları konusunda yenilikler de getirilmiştir. Halkın yerel hizmetlere katılımını sağlamak açısından yeni düzenlemeler ile ilgili getirilen yenilik, uzman kişilerin ve sivil toplum kuruluşlarının katılımlarıyla ihtisas komisyonlarının oluşturulmasını sağlamak olmuştur. Stratejik plan hazırlanması aşamasında üniversiteler, meslek odaları, muhtarlar, ilgili sivil toplum kuruluşlarının görüşlerinin alınması, yerel katılıma ilişkin önemli bir adım olmuştur (Toprak, 2010: 426 ve 432).

Kent konseyleri gönüllü olarak kentlinin ve farklı kurumlardan uzmanların katılımları ile oluşturulacak çalışma grupları kapsamında faaliyetler yapar. Bu çalışmalar ile kentlinin doğa ve kent ekolojisi konusunda bilinçlendirilebilmeleri, hemşehrilik anlayışına sahip olabilmeleri ve kentlilik bilincinin yaygın olarak tabana yayılması sağlanarak kentlinin yerel yönetimin kararlarına ve uygulamalarına katılımları sağlanabilir. Kamuya açık her mekânda ve eğitim kurumlarında yapılacak tanıtımlar, söyleşiler ve organizasyonlar kente duyarlı gönüllü gruplar oluşturulmasını sağlayacaktır. Aynı zamanda sivil toplum kuruluşları ile bağlantılı yapılacak çalışmalar ile bu etkinliklerin devamlılığı sağlanabilir. Kentliye doğa eğitimi verilebilmesi çalışmaları da bu şekilde oluşturulacak çalışma grupları ile olabilecektir.

Doğa eğitimi bireylerin doğaya ve doğa sorunlarına karşı farkındalık, bilgi, anlayış ve davranış ile çevresel değerlere yönelik tutum geliştirmelerini sağlamaktadır (Erdoğan, 2011: 2223). Çevre bilincine sahip kişi, çevre dostu davranışların yanı sıra, çevrenin bozulmasına tarafsız, duyarsız kalmayan, egoist davranmayan ve sadece kişisel kazanımlarını hırsa dönüştürmeyen kişidir (Erten, 2004: 13). Kentsel ekolojinin korunarak sürdürülebilir kullanılabilmesi, zenginleştirilebilmesi ve devamlılığının sağlanması kapsamında her yaştan kentlinin doğa konusunda

bilinçlendirilmesi ve kentlinin kent gelişimi sürecine dâhil edilmesi sağlanmalıdır. Bu amaçla yaşam boyu doğa eğitimi çerçevesinde bir eğitim verilmelidir.

Doğanın korunmasında en önemli ve ilk adım bilinçlendirme ile oto kontrolün sağlanmasıdır. İnsanın sahiplenme duygusunun doğal kaynaklar açısından geliştirilebilmesi için öncelikle onu iyi tanıması ve algılaması sağlanmalıdır (Bu bilincin oluşturulduğu bireyler kendi yaşamında doğanın vazgeçilmezliğini, sosyolojik, fizyolojik ve psikolojik açıdan yaşamlarını kolaylaştırdığını fark edeceklerdir ve yaptırımlar uygulamak gerekmeyecektir.) (Erduran ve ark. 2007: 140).

Doğa eğitimlerinde yetişkin, genç ve çocuklara verilecek eğitimler uygulama farklılıkları içerir. Yetişkin eğitiminde öncelikle doğa ve kent sorunu ile ilgili farkındalık yaratılması gereklidir. Temel hedef toplumun doğanın korunması yönünde davranış sergilenmesinin sağlanmasıdır. Böylece kentin doğal kaynaklarının korunmasına aktif olarak katılımları sağlanacaktır. Bu kapsamda verilecek eğitimlerde ana konular şunlardır:

- Biyolojik çeşitlilik hakkında genel bilgi edinmelerinin sağlanması,
- Doğa ve insan etkileşimi ve doğanın kültüre etki ve yansımalarının fark edilmesinin sağlanması,
- Yaşadıkları yörenin yerel yaşam tarzı ve ekolojisini tanımalarının sağlanması,
- Yaşayarak öğrenme prensibi edinmelerinin sağlanması,
- Yaratılan farkındalıkların davranışlara dönüştürülmesi,
- Her gün ve tüm yaşantılarında doğa ile bütünleşik bir yaşam alışkanlığı edinmeleri (Sortino ve diğ., 2010: 15).

Hayat boyu edindiğimiz alışkanlıklar ve değerler, hayatımızın ilk yıllarında geliştiğinden, maksimum etki için doğa ve çevre eğitimi çocukluk yıllarında başlamalıdır. Bu çağlarda çocuklar çevrelerini tanımaya başlamakta ve çeşitli ilişkilendirmeleri bu erken yaşlarda gerçekleştire-

bilmektedir. Kurdukları bu ilişkiler vasıtası ile doğayı anlamlandırabilmektedirler. Ayrıca, çocukların tutumları da bu yaşlarda şekillenmeye başlamaktadır. Doğa eğitimi ve çevre eğitiminin erken yaşlarda yapılmasının çocuklara birçok avantaj sağlayacağını düşünen Doğan (1997: 46), bu yaş grubuna yönelik doğa ve çevre çalışmalarının doğada yapılması gerektiğini savunmaktadır. Gökler ve Yılmaz'ın (1999: 142) da vurguladığı gibi doğa ve çevre ile ilgili kavramların oyun temelli ve yaparak-yaşayarak öğrenme-öğretme etkinliklerinin kullanılması yoluyla verilmesi soyut kavramların algılanmasını kolaylaştıracaktır. Ayrıca okul dışı doğa etkinlikleri, öğrencilere doğal çevredeki neden sonuç ilişkisi ve canlı-cansız ilişkisini daha iyi anlayabilme konusunda derin bilgi sağlar (Erdoğan, 2011: 2223). Doğa eğitimi, okul dışı doğa ve çevre etkinlikleri öğrencilerin doğal çevre ile doğrudan iletişim kurmalarına ve doğal çevrenin farklı boyutlarını algılamalarına yardımcı olur (Palmerg ve Kuru, 2000: 32 ve 37).

Çevre eğitimi ne kadar erken yaşta başlarsa o kadar iyidir. Çünkü okul öncesi ve okul çağlarında oluşan ilgiler ve tutumlar gelecekteki istendik davranışların temelini oluşturur. Bilgilerin yapay ortamlarda öğretilmesinden ziyade doğal ortamlarda, uygulamaya yönelik ve günlük yaşamda kullanılabilir şekle dönüştürülmesi gerekmektedir (Erten, 2004: 13).

Kentsel alanlarda bazı okulların mevcut açık alanları bile doğadan yalıtılmış durumdadır ve çocukların doğa ile iletişimi sağlanamamaktadır. Genellikle bitkilendirmeler yetersiz, tasarım anlayışından uzaktır ve tür çeşitliliği azdır (Çelik, 2012: 86). Oysa okul bahçeleri çevre eğitiminin etkin bir şekilde verilebileceği ideal alanlardır. O nedenle okul bahçelerinin yapay ve bitkiden yoksun açık alanları bitkisel tasarımlarla zenginleştirilip doğal laboratuvar haline dönüştürülebilir ve ailelere yönelik kullanılabilir. Bunun yanı sıra okullarda çalışan öğretmenlerin çevre bilincine sahip olması da önemli ve gereklidir. Böylece tüm personelin de doğa eğitimi alması sağlanacaktır.

Gelecekte çocukların bitki ve hayvanlara karşı olumsuz tutum geliştirmelerini ve diğer canlılara karşı acımasızca davranmalarını önlemek için, hayvanları kötü birer varlık olarak gösteren, devamlı insanlara zarar veren yaratıklar olarak sunan masal ve hikâyelerin anlatılmasına da son verilmelidir. Ormanların kesilmesini normalleştiren ve doğayı sadece insana sunulan meta olarak algılanmasını sağlayan oyun, şarkı ve şiirler kesinlikle öğretilmemelidir (Erten, 2004: 13).

Farklı çevre eğitimi programları (alan gezileri, yürüyüş, kamp kurma ve macera etkinlikleri) çocukların doğal çevreyle etkili ilişkiler geliştirmelerine, doğaya karşı hassasiyetlerine ve açık havadaki davranışlarına, sosyal ilişkilerinde olduğu gibi yardımcı olmaktadır (Palmberg ve Kuru, 2000: 35). Tüm doğa eğitimi materyalleri, çocukları pasif dinleyici konumundan çıkarıp sürecin bir parçası olduklarını hissettirecek özellikte geliştirilir. Doğada eğitim deneyseldir, sınıf ortamının dışarısında gerçekleştirilir ve etkinliğe dayanır. Çocukların doğayla sıkı bir bağ kurmasına yardımcı olabilecek bu öğrenme yönteminin adımları şunlardır; 1. Adım - İlgi Uyandırma, 2. Adım - Dikkati Odaklama, 3. Adım - Doğrudan Deneyim, 4. Adım - Hisleri Paylaşma (Arık ve Akyıldız, 2010: 4).

SONUÇ

Kent konseyinde kurulacak gönüllü çalışma gruplarında yapılacak çalışmalar yerel yönetim ile kentli arasındaki bağlantıyı kurarak kentin geleceğinde söz sahibi olunmasını sağlamaktadır. Ancak çalışmaların gönüllülük esasına dayanması devamlılığını tehdit eden en önemli unsurdur. Bu nedenle çalışmalar kentlinin geniş kesimine yaygınlaşabilmeli ve sürdürülebilirliği sağlanmalıdır. Bu amaçla öncelikle sivil toplum kuruluşları, üniversiteler ve kamu kuruluşlarının ortaklıkları sağlanarak kent konseyi çatısında kentli ile bir araya getirilecekleri bilgilendirme toplantıları düzenlenmesi gereklidir. Uzun soluklu projelere geniş katılımlar sağlanması ancak sorundan etkilenen hedef kitlelerin doğru belirlenmesi ve uygun eğitim yöntemleri ile olacaktır.

Kent konseylerinde alınan kararlar kanundan da anlaşıldığı üzere, yerel yönetime ancak tavsiye niteliğinde olmaktadır. Kent konseyi karar-

larının öneriden öteye geçememesi ve herhangi bir yaptırımının olmaması, grup çalışmalarına gölge düşürmektedir. Kent konseylerinin bütçesi yoktur, harcama yetkisi de yoktur. Bütçesi, belediyenin bütçesidir. Konferans, seminer, panel düzenleme, kitap basma gibi harcamalar, belediyenin harcama kaleminden karşılanmaktadır. Ancak konsey çalışmaları vatandaşların yönetime ve kararlara katılımları açısından önemlidir. O nedenle merkezi yönetimin, yerel yönetimin, meslek ve sivil toplum kuruluşlarının, kent problemlerinin çözümlenmesinde, ortak kararlarla uzlaşmalarının esas alındığı demokratik yapılar bu şekilde oluşturulur (Erkul ve ark., 2013: 91 ve 103).

Doğaya yönelik yapılacak her türlü çalışma, katılımcıların çevre bilgilerini artırmalarına önemli düzeyde katkı sağlamaktadır. Ancak bu eğitimleri alan kişilerin çevre bilgilerini artırmaları çevre bilinçlerinin de yüksek olduğunun göstergesi değildir. Bu bilgilerin çevreye duyarlı davranışlar haline dönüşmesi gerekmektedir. Bunun denetlenmesi de otokontrol sistemi ile gerçekleşebilir. Bu nedenle her yaştan geniş katılımın sağlanması zorunludur.

Çevre sorunlarının en büyük özelliği lokal değil global olmalarıdır. Söz konusu çevre sorunları din, dil, ırk, yaşlı-genç, kadın-erkek, zengin-fakir, akademisyen-çiftçi, köylü-şehirli, meslek ayrımına gitmeden herkesi etkiler. Bu nedenle çevrenin korunması da çevre eğitimi verilmesi de sadece çevre eğitimcilerinin görevi değildir. Yapılacak çalışmalarda öncelikle kentlinin profilini belirlemeye yönelik araştırmalar yapılmalıdır. Kent ekosisteminin korunması konusunda kentlinin yaşamlarından ne kadar fedakârlık yapabilecekleri hakkında bilgiler sağlanmalıdır. Bu yöndeki davranışların gerçekten çevrenin korumasına yönelik olup olmadığı da dikkate alınmalıdır (Erten, 2004: 13). Bu bağlamda öncelikle kente dair sosyolojik çalışmalar yapılarak kentin gerçek sahiplerinin bilinçlendirilip karar verme ve uygulama mekanizmasında söz sahibi olmaları amaçlanmalıdır.

Bugün ve gelecekte yaşanabilir kentler oluşturmak ve insan-doğa-ekonomi üçgenini en sağlıklı şekilde kurmak için, doğal kaynakları

tanıyarak sağlıklı kullanımını sağlamalıyız (Erduran ve Günal, 2011: 2). Ancak günümüz eğitim sistemi doğal kaynakların tanıtılmasını yeterince sağlayamamaktadır. Aynı zamanda kentlinin günlük yaşamının doğal alanlardan soyutlanmış yerlerde sürdürmesi bu ihtiyacın farkında olunmasını da engellemektedir. Yerel yönetim ile yakın bağlantılı olan kent konseyi kapsamında yapılacak doğa tabanlı eğitimler, kentlinin bu ihtiyacını karşılayabilecektir. Bu çalışmalarda temel hedef tanıtmak, sevdirmek, bilgilendirmek ve davranış kazandırmak olmalıdır.

KAYNAKÇA

- ARIK, B. Meltem ve AKYILDIZ, Damla (2006) "Akıcı Öğrenme-Doğa Eğitiminde Farklı Bir Yöntem", Doğa Derneği, www. dogadernegi.org (Erişim Tarihi: 10.02.2015).
- ÇELİK, Aysun (2012) "Okul Öncesi Eğitim Kurumlarında Açık Alan Kullanımı: Kocaeli Örneği", Atatürk Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi, sayı: 43 (1), s.79-88.
- DOĞAN, Musa (1997) "Ulusal Çevre Eylem Planı; Eğitim ve Katılım", Ankara: Türkiye Çevre Vakfı.
- DUGGAL, Arpana ve CHIB, Anjana (2014) "The Role of Urban Green Spaces for The Sustainable City" Jammu (J&K), Paripex Indian Journal of Research, Vol:3/6. http://isindexing.com/isi/papers/1415884938.pdf (Erişim Tarihi: 1.1.2014).
- ERDOĞAN, Mehmet (2011) "Ekoloji Temelli Yaz Doğa Eğitimi Programının İlköğretim Öğrencilerinin Çevreye Yönelik Bilgi, Duyuşsal Eğilimler ve Sorumlu Davranışlarına Etkisi, Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri" Educational Sciences: Theory & Practice, sayı: 11(4), Eğitim Danışmanlığı ve Araştırmaları İletişim Hizmetleri Tic. Ltd. Şti., ss:2223-2237. https://www.edam.com.tr/kuyeb/pdf/tr/41943cc599b2585e2d20db8bf 51ab836nTAM1.pdf (Erişim Tarihi: 15.1.2015).
- ERDURAN, Füsun; DEMİRCAN, Osman; CENGİZ, Tülay ve KELKİT, Abdullah (2007) "Çanakkale Kaz Dağları Ekolojisinin Korunmasında Doğa Eğitiminin Önemi", Bayramiç Sempozyumu 07, 3-5 Ağustos, s.139-142.
- ERDURAN, Füsun ve GÜNAL, İlknur (2012) "Manisa, Soma İlçesi Yeşil Alanlarında Kullanılan Tasarım Bitkilerinin Belirlenmesi ve Doğal Bitki Örtüsünden Yararlanma Olanakları", Selçuk Tarım ve Gıda Bilimleri Dergisi, sayı: 26(1), s.1-10.

- ERKUL, Hüseyin; BAYKAL, Tan ve KARA, Hüseyin (2013) "Kent Konseylerinin Sorunları Üzerine Bir İnceleme: Çanakkale Kent Konseyi Örneği", Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, sayı:10/ 22, s. 85-105.
- ERTEN, Sinan (2004) "Çevre Eğitimi ve Çevre Bilinci Nedir, Çevre Eğitimi Nasıl Olmalıdır?" Çevre ve İnsan Dergisi, Çevre ve Orman Bakanlığı Yayın Organı, sayı:65/66.
- GİRTİ GÜLTEKİN, Pınar; GÜLTEKİN, Yaşar ve ÖZDEDE, Sinem (2010) "Kentsel Ağaçlandırmaların Ekolojik Çevre Üzerine Etkileri", III. Ulusal Karadeniz Ormancılık Kongresi, cilt: IV, s.1478-1483, Trabzon.
- GÖKLER, İsa ve YILMAZ, İrfan (1999) Okul Öncesi Çevre Eğitimi, Çevre Koruma ve Araştırma Vakfı Kültür Serisi-6. s.1-142, İzmir: Emre Basımevi.
- GÖRMÜŞ, Sevgi (2013) "Peyzaj Ekolojisi ve Doğa Toplum İlişkisi", Peyzaj Mimarları Odası Dergisi, sayı: 2012-13, s.17-22.
- KARADAĞ, Arife ve KOÇMAN, Asaf (2007) "Coğrafi Çevre Bileşenlerinin Kentsel Gelişim Süreci Üzerine Etkileri: Ödemiş (İzmir) Örneği", Ege Coğrafya Dergisi, sayı:16/ 1-2, s.3-16.
- KOÇMAN, Asaf (1991) "İzmir'in Kentsel Gelişimini Etkileyen Doğal Çevre Faktörleri ve Bunlara İlişkin Sorunlar", Atatürk Kültür Dil ve Tarih Yüksek Kurumu, Coğrafya Araştırmaları Dergisi, sayı:3, s.101-122.
- LEITMANN, Josef (1999) Sustaining Cities: Environmental Plannning and Management in Urban Design, Mc Graw-Hill Press, ISBN:007038316-2.
- PACIONE, Michael (2001), Urban Geography (aglobal perspective), s:1-583, London and Newyork: Roudledge Publ.
- PALMERG, Irmeli E. ve KURU, Jari (2000) "Outdoor Activities as a Basis for Environmental Responsibility", Journal of Environmental Education, vol:31(4), p.32-37.
- ROBSON, Brian T. (1969) Urban Analysis-a Study of City Structure, p.25-35, London: Cambridge University Press.
- SORTINO, Elda; VARDAR, Erdem ve AKYILDIZ, Damla (2010) "Doğa Eğitim Merkezi Eğitim Stratejisi" T.C. Çevre ve Orman Bakanlığı, http://yildizdaglari.cevreorman.gov.tr/ medialibrary/2010/09/business_plan.pdf, (Erişim Tarihi: 27.2.2015).
- TOPRAK, Zerrin (2010) Yerel Yönetimler, İzmir: Birleşik Matbaa.

YEREL SÜRDÜRÜLEBİLİR KALKINMA VE KENT KONSEYLERİ: KIRŞEHİR KENT KONSEYİ ÖRNEĞİ ÜZERİNDEN UYGULAMALI BİR ÇALIŞMA

Mustafa KOCAOĞLU
Yrd. Doç. Dr., Ahi Evran Üniversitesi
İ.İ.B.F., Kamu Yönetimi Bölümü
mkocaoglu@ahievran.edu.tr

ÖZET

Uzun yıllar boyunca toplumlar, üretim ve tüketim kalıplarındaki çeşitlilik ve değişimi, yani salt ekonomik kalkınmayı, insanlığın refahının artırılmasında temel bir gösterge olarak kabul etmişlerdir. Ancak, yalnızca ekonomik kalkınma temelli bir kalkınma anlayışının tek başına refah düzeyini artırmadığı, bununla birlikte ortaya çıkan doğal ve yapay çevrede yaşanan çok yönlü olumsuzlukların, toplumların ekonomik, sosyal ve çevresel amaçlarının dengeli bir çerçevede birbirleriyle bağlantılı olduğu ortaya çıkmıştır. Dolayısıyla, kalkınma ekseninde beliren bu değişim, ekonomik temelli klasik kalkınma anlayışının yerine toplumsal ve çevresel kaygıların da gözetildiği sürdürülebilir bir kalkınma anlayışına yönelmektedir. Sürdürülebilir kalkınmanın söz konusu ilke ve koşullarının yerel düzeyde uygulanabileceği en önemli yönetsel mekanizma ise kent konseyleridir. Kent Konseyleri, kentin kalkınma önceliklerinin ve sorunlarının tanımlandığı ve tartışıldığı demokratik platformlar olarak işlev görmektedir. Kent konseyleri, gerek çok çeşitli kesimleri bir araya getirmesi; gerekse şehrin sorunlarını çok yönlü olarak ele alıp çözüme ulaştıran dinamik yapısı ile önemli bir role sahiptir. Türkiye'de kent konseyleri yasal altyapıya, 5393 sayılı Belediye Kanunu ile kavuşmuştur. Kanunun 76. maddesinde kent konseylerinin, içinde sürdürülebilir kalkınmanın da olduğu bir takım ilkeleri hayata geçirmeye çalıştığından bahsedilmektedir. 2006 yılında çıkarılan Kent Konseyi Yönetmeliği'nde ise amaç başlığı altındaki 1. bölümünde; görevlerin düzenlendiği 6. maddesinin "b" ve "f" fıkralarında ve çalışma ilkelerinin düzenlendiği 7. maddenin "c" fıkrasında sürdürülebilir kalkınma kavramı, uyulması gereken bir ilke olarak gösterilmiş ve bu ilke doğrultusunda çalışmalar yapılması gerektiği belirtilmiştir. Bu çalışmada da öncelikle kalkınma, yerel kalkınma ve sürdürülebilir kalkınma kavramlarına ayrıntılı biçimde değinilip temel ilke ve bileşenleri vurgulanmıştır. Ardından kent konseylerinin ulusal ve uluslararası düzeyde temellerine göz atılmış ve sürdürülebilir kalkınma ilke ve bileşenlerinin kent konseyleri açısından ne anlam ifade ettiği gösterilmeye çalışılmıştır. Son olarak Kırşehir Kent Konseyi özelinde sürdürülebilir kalkınmanın hayata geçirilmesine yönelik ne tür girişimlerde bulunulduğu; şayet bu konuda halen bir takım eksiklikler veya uygulama hataları varsa bunların giderilmesi için neler yapılması gerektiği ortaya konmaya çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Kalkınma, Sürdürülebilir Kalkınma, Kent Konseyleri

GİRİŞ

Toplumlar yüzyıllar boyunca, insanlığın gelişimini salt iktisadi kalkınmaya bağlamışlar, yani yalnızca üretim ve tüketim kalıplarındaki artış ve değişimi temel alan bir anlayışı benimsemişlerdir. Bununla birlikte zaman içerisinde, yalnızca iktisadi kalkınmayı esas alan anlayışın söz konusu gelişimi sağlamadığı, insanlığın refahını artırmadığı, iktisadi kalkınma ile birlikte ekonomik, sosyal ve çevresel bir takım amaçların da kendi arasında dengeli bir biçimde hayata geçirilmesi gerektiği görülmeye başlanmıştır. Bu bağlamda ve nihai olarak yine görülmüştür ki kalkınma ekseninde beliren bu değişim, ekonomik temelli ve klasikleşmiş bir kalkınma anlayışı yerine sosyal ve çevresel bir takım kriterlere dayalı olarak değerlendirilmesi gereken ve sürdürülebilirliği odak noktasına koyan bir kalkınma anlayışının önemsenmesi gerektiğini gözler önüne sermiştir.

Sürdürülebilir kalkınmanın başlıca eylem alanları çevre, ekonomi, yönetsel-kurumsal yapılanma ve sosyal değerlerdir. Çeşitli uygulamalar sonucu ortaya çıkan anlayışla sürdürülebilir kalkınmanın ilkeleri olarak yaşanabilirlik, yaşam kalitesi, adalet, entegrasyon, sorumluluk, katılma ve yetkilendirme; koşulları olarak da demokrasi-katılımcılık, uzun dönemli vizyon, tutarlılık-kararlılık, önceliklerin belirlenmesi, sosyal ve ekonomik maliyetlerin ortak paylaşımı, eğitim ve duyarlılık, işbirliği ve yönetişim ile nicelik yerine niteliğe önem verilmesi genel kabul görmektedir.

Sürdürülebilir kalkınma uygulama düzeyinde küreselden yerele çok farklı ölçeklerde hayat bulabilmektedir. Ancak yalnızca ekonomik değil, aynı zamanda özellikle toplumsal ve çevresel bir temele de dayandığı düşünüldüğünde sürdürülebilir kalkınmanın yerel düzeyde uygulanması büyük bir önem arz etmektedir. Yerel düzeyde sürdürülebilir kalkınmanın verimli ve etkin biçimde uygulanmasını kurumsal düzeyde amaç edinen en önemli kurumlardan birisi kent konseyleridir. Kent konseyleri, hem bir kentin sorunlarına çok yönlü ve katılımcı bir yaklaşımla çözüm bulabilen dinamik yapısı; hem de spesifik olarak, o kentin kal-

kınma önceliklerine uygun bir takım kararların alınmasındaki belirleyici rolü sayesinde yerel düzeyde sürdürülebilir kalkınmayı gerçekleştirebilmek açısından büyük bir öneme sahiptir.

Kırşehir Kent Konseyi ise gerek yapılanma gerekse de uygulama süreçleri itibariyle dikkati çeken bir örnektir. Kırşehir Kent Konseyi'nde ortak yaşam bilincine, kent kimliğini ve kültürünü korumaya, kent kaynaklarının kullanımı ve çevreyi korumaya, kadın, çocuk, genç, yaşlı ve engellilerin yaşam standardını yükseltmeye yönelik çalışmalar yürütülmektedir. Böylece doğrudan ve dolaylı biçimde yerel düzeyde sürdürülebilir kalkınma bileşenlerini destekleyici girişimlerde bulunulduğu görülmektedir.

Bu çalışmada da öncelikle kalkınma, yerel kalkınma ve sürdürülebilir kalkınma kavramlarına ayrıntılı biçimde değinilip sürdürülebilir kalkınmanın temel ilke ve bileşenleri vurgulanacaktır. İkinci bölümde, kent konseylerinin ulusal ve uluslararası düzeyde temelleri ifade edilecek ve kent konseyleri ile sürdürülebilir kalkınma ilke ve bileşenlerinin aralarındaki ilişki gösterilmeye çalışılacaktır. Son bölümde ise Kırşehir Kent Konseyi özelinde sürdürülebilir kalkınmanın hayata geçirilmesine yönelik ne tür girişimlerde bulunulduğu; şayet bu konuda halen bir takım eksiklikler veya uygulama hataları varsa bunların giderilmesi için neler yapılması gerektiği ortaya konmaya çalışılacaktır.

1. KALKINMA, YEREL KALKINMA, SÜRDÜRÜLEBİLİR KALKINMA VE YEREL SÜRDÜRÜLEBİLİR KALKINMA KAVRAMLARI EKSENİNDE KALKINMA ANLAYIŞINDA DEĞİŞİM

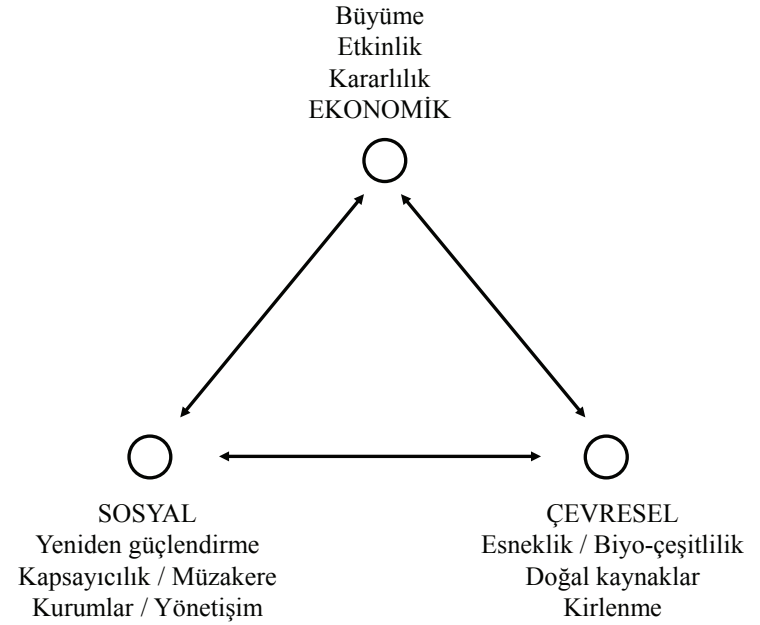
Kalkınma kavramı köken itibariyle iktisadi bir yaklaşımla tanımlanmış ve uzun yıllar, bu yaklaşımın da bir yansıması olarak, ülkelerin iktisadi açıdan gelişimini merkeze koyan bir çerçevede hayata geçirilmeye çalışılmıştır. Bu nedenledir ki kalkınma kavramı temelde, gelişmiş ülkelerin elde ettiği ve daha da iyi hale getirmeye gayret gösterdiği, az gelişmiş ve hatta gelişmekte olan ülkelerin ise henüz tam olarak ulaşama-

dıkları ancak ulaşmak için uğraştıkları bir gelişmişliği ifade etmek için kullanılmaktadır. Bununla birlikte kalkınma kavramının amacında zaman içerisinde bir takım değişiklikler ortaya çıkmaya başlamıştır. Nitekim kalkınmanın tarihine bakıldığında geleneksel dönemde gelişme uğruna her şeyin feda edilebildiği görülmekteyken modern dönemde kalkınma süreci sorgulanmakta, ancak yine de her konuda sınırsız bir serbestlik söz konusu olmaktadır. Günümüze gelindiğinde ise bu konuda belli sınırlar netleşmiştir, toplumla ve çevreyle de uyumlu bir kalkınma anlayışından bahsedilmeye başlanmıştır (Sinemillioğlu, 2009: 249). Dolayısıyla artık kalkınma kavramı ile "ülkenin ekonomik, toplumsal ve siyasal yapılarının değişerek insan yaşamının maddi ve manevi alanda ilerlemesi ve giderek toplum refahının artması" ifade edilmektedir (Tekin, 2011, 38). Bu gerekçeler ile artık kalkınma anlayışının temelinde ekonominin yanısıra, aynı zamanda sosyal, kültürel, çevresel bazı etkenlerin de yattığı açıkça görülmektedir.

Kalkınma kavramının içeriğinde ve amacında zaman içerisinde ortaya çıkan değişim, kendisini kalkınmanın uygulama ölçeğinde de göstermiştir. Daha önceleri küresel ve ulusal alanda yoğunlaşan kalkınma uygulamaları; daha sonra, ulus-içi ölçeklerde yani bölgesel ve daha da önemlisi yerel düzeyde hayata geçirilmeye başlanmıştır (Koçak, 2009: 729). Yerel kalkınma, "bölgede, yerelde ya da yörede mevcut olan doğal, ekonomik, kültürel, teknolojik ve beşeri kaynakların kullanılması yoluyla yerel düzeyde sunulan fırsatları, yerel aktörlerin katkısıyla azamiye çıkarmak" şeklinde tanımlanabilir (Çarkçı, 2008: 59). Yerel kalkınmanın temelinde "ekonomik, sosyal ve mekânsal gelişmeyi, ulusal ve uluslararası sermaye ile bütünleşme başarısının düzeyine bağlayan anlayış" bulunmaktadır (Doğan, 2009: 17-19). Bununla birlikte yerel kalkınma, insan odaklılığa, eşitlikçilik ve kapsayıcılığa ve son olarak da çok boyutluluğa vurgu yapmaktadır (Göymen, 2010: 132-133). Nihayet, kalkınma kavramının içerik, amaç ve ölçeğinde meydana gelen değişim, kalkınmanın günümüzde yerel düzeyde ve bahsi geçen ilkeler doğrultusunda daha etkin bir şekilde uygulanabileceğini göstermektedir.

Sürdürülebilir kalkınma kavramı ise farklı açılardan yaklaşılıp tanımlanabilen bir kavramdır. Kent Bilim Terimleri Sözlüğü'ne göre sürdürülebilir kalkınma, "çevre değerlerinin ve doğal kaynakların savurganlığa yol açamayacak biçimde akılcı yöntemlerle, bugünkü ve gelecek kuşakların hak ve yararları da gözönünde bulundurularak kullanılması ilkesinden özveride bulunmaksızın, ekonomik gelişmenin sağlanmasını amaçlayan çevreci dünya görüşü" olarak tanımlanmıştır (Keleş, 1998: 112). Birleşmiş Milletler Dünya Çevre ve Kalkınma Komisyonu Ortak Geleceğimiz (Brundtland) Raporu'na göre sürdürülebilir kalkınma, "insanlığın günümüzdeki ihtiyaçlarını, gelecek kuşakların ihtiyaçlarını giderme becerisini tehlikeye atmadan karşılaması" olarak tanımlanmaktadır (WCED, 1987:8).

Sürdürülebilir kalkınma kavramı bu bağlamda insan ile doğa arasındaki hassas dengeyi koruyarak, gelecek nesillerin de çevre üzerindeki haklarını gözeterek kalkınma anlamı taşımaktadır (Kalaycıoğlu ve Göymen, 2010: 113). Bu bağlamda Munasinghe'ye göre sürdürülebilir kalkınma kavramı üç etken çerçevesinde şekillenmektedir. Bunlar çevresel, ekonomik ve sosyal etkenlerdir. Şekil 1'de de görülen bu sınıflandırmaya göre, mal ve hizmet tüketimini artırmak yoluyla insan refahını geliştirmeye yönelik uyumlaştırma çabaları sürdürülebilir kalkınmanın ekonomik boyutunu göstermektedir. Temel olarak, ekolojik sistemin bütünlüğü ve esnekliğinin korunmasına odaklanılması, sürdürülebilir kalkınmanın çevresel boyutunu oluştururken sosyal boyut ise temel olarak insan ilişkilerinin zenginleştirilmesi ve kişi ve grup isteklerinin başarılması sürdürülebilir kalkınmanın sosyal boyutuna vurgu yapmaktadır (Munasinghe, 2004).

Şekil 1: Sürdürülebilir Kalkınmanın Temel Öğeleri
Kaynak: Munasinghe, 2004: 2

Sürdürülebilir kalkınmanın yerel düzeydeki yansımaları, kalkınma anlayışının mümkün olduğunca yerelde, insan odaklı, insan yaşamına dair her konuda ortaya çıkan bir gelişmişlik durumuna atıf yapmaktadır. Bu noktada tüm bireylere eşit yaklaşan, kapsayıcı bir yerel sürdürülebilir kalkınma uygulamasının belli bir sürece bağlı ve belli aşamalardan geçerek uygulanabilir hale geleceği görülmektedir. İlk aşama yerel düzeyde sürdürülebilir kalkınma bilincinin oluşturulması ve buna yönelik kaynakların tespitinin yapıldığı sosyo-ekonomik analiz aşamasıdır. İkinci aşama, merkezi ve yerel yönetimler ile sivil toplum kuruluşları ve diğer kesimlerin kalkınma sürecine yönelik olarak uzlaşmasının ve neticesinde de ilgili kesimlerde süreci sahiplenme duygusunun sağlanmasıdır. Üçüncü aşama, SWOT (GZFT), iç ve dış çevre analizleri yoluyla yerel düzeyde sürdürülebilir bir kalkınma stratejisinin belirlenmesidir. Son aşama ise belirlenen kalkınma stratejilerinin uygulanmasıdır (Van Boekel, Van Logtestjin, 2002: 7-8'den aktaran Eroğlu, 2010: 45-46). Avrupa

Komisyonu tarafından hazırlanan bir raporda[1] "geniş çaplı kent vizyonunun geliştirilmesi", "bir katma değer olarak, entegre bir yaklaşımın benimsenmesi", "kalıcı etkiye ulaşmak için yatırım ve finansman", "güçlü yerel ve bölgesel ortaklıklar oluşturma", "bilgi sermayesine odaklanmak, deneyim ve know-how değişimini sağlamak ve süreçleri izlemek" gibi sürdürülebilir kalkınmanın yerelde ve kent düzeyinde gerçekleştirilmesi için bir takım unsurlar tespit edilmiştir. (Aydınlı ve Memiş, 2014: 69).

Sonuç olarak görülmektedir ki yerel sürdürülebilir kalkınma, sürdürülebilir kalkınma ile yerel kalkınmanın bir bileşenidir. Yerel sürdürülebilir kalkınma, yerel düzeyde kalkınmanın sağlanması için kaynakların en etkin şekilde kullanıldığı, yerel potansiyellerin kalkınma sürecine kanalize edildiği ancak bunlar yapılırken de toplumsal boyutu göz ardı etmeyen ve insanı temel alan, yerel düzeyde tüm kesimlerin katılımını öngören, yalnızca ekonomik değil, çevresel kaygılar da gözeten bir kalkınma anlayışıdır.

2. YEREL SÜRDÜRÜLEBİLİR KALKINMA UYGULAMALARININ BİR ARACI OLARAK KENT KONSEYLERİ

Sürdürülebilir kalkınma kavramı, daha önce de ifade edildiği üzere, 1987'de Brundtland Raporu'yla da ortaya çıkan şekliyle; gelecek nesillerin doğal kaynaklardan yararlanma haklarını engellemeden, kaynakları tehlikeye atmadan kalkınma anlamına gelmektedir (Jickling, 1994: 232; Beall, 2012: 359). Sürdürülebilir kalkınma kavramının küresel ölçekte dikkat çekerek, bu yönde ilkelerin ve uygulanabilirliğinin ortaya konması ise 1992 yılında Rio'da düzenlenen BM Yeryüzü Zirvesi ile gerçekleşmiştir. Rio Konferansı sonucunda sürdürülebilir kalkınma, tüm insanlığın 21. yüzyıldaki ortak hedefi olarak benimsenmiş; sürdürülebilir kalkınma kavramını hayata geçirmeye yönelik ve insanlık için bir dönüm noktası olarak tabir edilen "Gündem 21" başlıklı belge, tüm BM ülkesi üyelerce kabul edilmiştir (Scipioni ve diğ., 2009: 364-365; Bozlağan,

1 Bkz. Promoting sustainable urban development in Europe: Achievements And Opportunities, http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/presenta/urban2009/urban2009_en.pdf.

2005: 1019-1020; Khator, 1998: 1781). 21. yüzyılın gündemini içeren bu bildiri; ekosistemin korunması ve yönetilmesi, insanlığın temel ihtiyaçlarını karşılayarak yaşam standartlarını yükseltmeyi ve daha güvenilir bir geleceği birlikte inşa etmek üzere küresel bir ortaklığın gerekliliğini içermektedir. Ayrıca sürdürülebilir kalkınmanın yerel ve bölgesel ölçekte başlatılarak, yerel halkın katılımıyla bu sürecin gerçekleşmesini hedef almaktadır. Merkezi yönetim ile yerel yönetimler arasındaki işbirliğinin 'yerinden yönetim' ilkesi doğrultusunda gerçekleştirilmesi, hükümetler ile hükümet dışı gruplar arasında konsensüsün sağlanması ve halk katılımının sağlanarak demokratik bir toplum düzeninin yaratılması Gündem 21'in temel dinamiği olmuştur. 28. bölümünde yerel yönetimlerin kent sorunlarını tespit etmeleri, çözüm önerisi sunmaları, uygulamaları ve bu süreçte halk katılımını sağlamaları desteklenmektedir (Atvur, 2009: 232-233; Deniz, 2013: 394-396).

1997'de Türkiye'de uygulanmaya başlanan Yerel Gündem 21 bu çerçevede kent konseylerinin oluşmasına da olanak sağlamıştır. Buna bağlı olarak, İçişleri Bakanlığı, Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü tarafından "Türkiye'de Yerel Gündem 21 Yönetişim Ağı Kanalıyla BM Binyıl Kalkınma Hedeflerinin Yerelleştirilmesi" projesi ile ilgili bilgi verilmiş, bu projenin 2007 yılında Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girdiği belirtilmiştir. Proje çerçevesinde, kent konseylerinin kapasitelerinin, yerel düzeyde etkin olarak Binyıl Kalkınma Hedeflerine odaklanacak şekilde geliştirilmesi de hedeflenmiştir (Kutlu, Usta ve Kocaoğlu, 2009: 519; Bulut, 2013: 102-103).

Kentteki her kesim ve sektörden bireylerin aynı amaçlar doğrultusunda oluşturdukları bu konseyler, 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 76. maddesinde de belirtildiği üzere, "kent yaşamında; kent vizyonunun ve hemşehrilik bilincinin geliştirilmesi, kentin hak ve hukukunun korunması, saydamlık, hesap verme, sürdürülebilir kalkınma, çevre duyarlılığı, sosyal yardımlaşma ve dayanışma, katılım ve yerinden yönetim ilkelerini hayata geçirme" amacıyla kentle ilgili bütün faaliyetlerde söz sahibi ola-

bilmektedir. Maddenin devamında bu amaçların kentteki ilgili kesimler tarafından yerine getirileceği ifade edilmiştir.

2006 yılında çıkarılan Kent Konseyi Yönetmeliği'nde ise amaç, kapsam, dayanak ve tanımlar başlığı altındaki 1. bölümün, 1 ve 4. maddelerinde yer verilmiştir. Ayrıca, yönetmeliğin, kent konseylerinin görevlerinin düzenlendiği 6. maddesinin "b" ve "f" fıkralarında sürdürülebilir kalkınma ifadesi geçmektedir. Bu fıkralarda kent konseylerine "sürdürülebilir gelişme sorunlarının çözümüne yönelik uzun dönemli bir planın hazırlanması ve uygulanmasını sağlamak" ve "sürdürülebilir kalkınma anlayışına dayalı, kentin kalitesini geliştiren, çevreye duyarlı ve yoksulluğu giderici programları desteklemek" görevleri verilmiştir. Bununla birlikte, çalışma ilkelerinin düzenlendiği 7. maddenin "c" fıkrasında sürdürülebilir kalkınma kavramı, uyulması gereken bir ilke olarak gösterilmiş ve bu ilke doğrultusunda çalışmalar yapılması gerektiği belirtilmiştir. Böylece sürdürülebilir kalkınma, gerek kanun, gerekse de yönetmelik hükümleri doğrultusunda kent konseyleri açısından bağlayıcı ve belirleyici bir konuma gelmiştir.

Kent konseyleri, yalnızca hukuki düzenlemeler açısından değil, belki de bundan daha önemlisi, bir takım somut sürdürülebilir kalkınma ölçütlerinin başarılı bir şekilde hayata geçirilmesi açısından da önemli yapılanmalar olarak görülmektedir. Bu ölçütler, "yoksullukla mücadele ve açlığı ortadan kaldırmak", "herkesin temel eğitim almasını sağlamak", "kadınların durumunu güçlendirmek ve toplumsal cinsiyet eşitliğini sağlamak", "çocuk ölümlerini azaltmak ve anne sağlığını iyileştirmek", "salgın hastalıklarla mücadele", "çevresel sürdürülebilirlik" ve son olarak da gençler için iş imkânları geliştirmek ve yeni teknolojilerin kullanılması konusunda özel sektörle ilişkiler bağlamında "kalkınmada küresel ortaklıklar kurulması (Eroğlu, 2010: 50)"dır.

Yerel kalkınmanın sürdürülebilir boyutu, yerel kaynaklar üzerinde söz sahibi olan merkezi yönetimin; başta belediyeler olmak üzere yerel yönetimlerin; sivil toplum örgütlerinin, üniversitelerin, meslek odalarının (Kar, 2015) ve yapısı itibariyle bunların her birisini bünyesinde barın-

dırması ve etkileşime sokması beklenen kent konseyleri gibi çok yönlü kurumların işbirliğini ve koordinasyonunu gerekli kılmaktadır. Diğer yandan kentle ilgili meselelerde kent konseyi gibi katılımcı mekanizmalar, kentteki paydaşların sürdürülebilir kalkınmaya yönelik tutum ve pozisyonlarını tartışmaya açma ve söz konusu paydaşların empati kurarak birbirlerini anlamalarına imkan sağlayan bir ortamı mümkün kılmaktadır (Özkaynak ve Adaman, 2005: 98).

Sonuç olarak kent konseyleri, ilgili mevzuat hükümleri ve sürdürülebilir kalkınmaya yönelik uygulama ölçütlerinden de anlaşılacağı üzere, bir kentteki kalkınmaya yönelik tüm sorunlara, merkezi yönetim, yerel yönetim, sivil toplum kuruluşları, vatandaşlar ve doğrudan veya dolaylı diğer tüm kesimleri bir araya getirerek işbirliği ve dayanışma içerisinde sürdürülebilir çözümler bulmalarına aracılık eden, yerel düzeyde yönetişim ilkelerinin geçerli kılındığı aktif ve dinamik bir yapı özelliği göstermektedir.

3. KIRŞEHİR KENT KONSEYİ: KURULUŞ, YAPILANMA VE YEREL SÜRDÜRÜLEBİLİR KALKINMA UYGULAMALARI

Bu bölümde öncelikle Kırşehir Kent Konseyi'nin kuruluş ve yapılanmasına kısaca da olsa değinilecektir; daha sonra, Kırşehir Kent Konseyi örneği üzerinden Kırşehir'de kent konseyi tarafından veya aracılığı ile gerçekleştirilen sürdürülebilir kalkınma uygulamalarına göz atılacaktır.

3.1. Kırşehir Kent Konseyi'nin Kuruluşu ve Yapılanması

2008 yılında kurulan Kırşehir Kent Konseyi, gerek meclisler ve çalışma gruplarının gerekse de yürütme kurulunun oluşumu ve yapılanması açısından önemli bir konumdadır. Kırşehir Kent Konseyi'nde, "Kadın Meclisi", "Gençlik Meclisi" ve "Engelliler Meclisi" bulunmaktadır. Diğer yandan, bir "Emekliler Meclisi" kurulmasına yönelik birtakım girişimler de halen devam etmektedir. Buna ek olarak konsey bünyesinde 8 adet çalışma grubu bulunmaktadır. Bunlar, "Kültür ve Sanat Çalışma Grubu", "Tarım Çalışma Grubu", "Yönetişim Çalışma Grubu", "İletişim

ve Medya Çalışma Grubu", "Sağlık Çalışma Grubu", "Spor Çalışma Grubu", "Çevre ve Temizlik Çalışma Grubu" ve "Şairler ve Yazarlar Çalışma Grubu"dur. Diğer yandan, Kırşehir Kent Konseyi yürütme kurulu, Kırşehir Belediye Başkanı, Ahi Evran Üniversitesi Rektörü, İl Genel Meclisi Başkanı, Esnaf ve Sanatkârlar Odası Birlik Başkanı, Ticaret Odası Başkanı ve diğer sivil toplum kuruluşlarının başkanları ve/veya temsilcileri ile bir adet mali müşavir ve iki adet işadamından oluşmaktadır (Kocaoğlu, 2014: 7-8). Dolayısıyla yürütme kurulunun geniş kesimleri kucaklayan yapısı; kadın, gençlik ve engelliler meclisleri, "kültür ve sanat", "tarım", "iletişim ve medya", "spor", "sağlık" ve "çevre ve temizlik" alanında örgütlenmiş olan çalışma grupları ile yerel düzeyde sürdürülebilir kalkınmanın uygulanmasına katkı sağlayan bir kent konseyi örneğidir.

Son olarak Kırşehir Kent Konseyi'nin kendi iç işleyişini düzene koymak için sağlam bir hukuki altyapıya da sahip olduğu görülmektedir. Bu açıdan bakıldığında konseyde her meclisin ve çalışma grubunun ayrı birer yönergesi bulunmaktadır (Kocaoğlu, 2014: 8). Bu durum ise konseyin yerel düzeyde sürdürülebilir kalkınma hedeflerini gerçekleştirme noktasında örgütlenme, planlı çalışma, vizyon ve misyon geliştirme, stratejik ve performansa dayalı çalışma hususunda önemli bir konumda olduğu gerçeğini ortaya koymaktadır.

3.2. Kırşehir Kent Konseyi'nde Yerel Sürdürülebilir Kalkınmaya Yönelik Uygulamalar

Kırşehir Kent Konseyi'nde, gerek Belediye Kanunu'nda gerekse de Kent Konseyleri Yönetmeliği'nde hüküm altına alındığı şekliyle ekonomik, sosyal ve çevresel içerikte birtakım yerel sürdürülebilir kalkınma uygulamalarına rastlanılmaktadır. Bu bağlamda Kırşehir Kent Konseyi'nde yerel sürdürülebilir kalkınmaya doğrudan veya dolaylı katkı sağlayacak çalışmalar şunlardır:

- Üniversite-belediye-kent konseyi işbirliği ile "İl Ölçeğinde Sürdürülebilir Kalkınma Eylem Planı"nın hazırlanması,
- Çevreyi koruyarak enerji üretmeyi amaçlayan "bio-enerji" ile ilgili çalışmalar yapılması,

- Enerji tasarrufu ile ilgili bir kitapçık hazırlanıp basılması,
- Üniversite-kent konseyi işbirliği ile ulusal katılımlı bir Tarım Çalıştayı düzenlenmesi,
- Üniversite-belediye-kent konseyi işbirliği ile Kırşehir il sınırları içerisinde bulunan ve kuruma tehlikesi ile karşı karşıya olan Seyfe Gölü'nün kurtarılması amacıyla bir komisyon oluşturularak çalışmalar yapılması,
- Üniversite ile birlikte, unutulmaya yüz tutmuş olan Kırşehir'in Reçellik Gülleri'nin yeniden üretilip ekonomiye kazandırılmasına yönelik çalışmalar yapılması,
- Halk Sağlığı Müdürlüğü ile birlikte yoksul kesimlere yönelik geniş kapsamlı bir sağlık taraması yapılması,
- Belediye, üniversite ve özel sektör işbirliği ile yabancı dil, bilgisayar, diksiyon ve sportif kurslar açılması,
- Kırşehir'in önemli tarihi mekânlarından Ahi Evran Külliyesi ve Cacabey Medresesi'nin UNESCO Dünya Kültür Mirası Geçici Listesi'ne dâhil edilmesi,
- Üniversite - kent konseyi işbirliği ile Kırşehir'in "kültür haritası" çıkarılarak şehrin yaşayan tarihinin ortaya çıkarılması,
- Kırşehir'de bulunan bazı tarihi ve turistik mekânların düzenlenerek yeniden turizme kazandırılması (Kulpak Yer Altı Şehri, Kalender Baba Türbesi ve Karakurt Kaplıcaları),
- Üniversite öğrencilerine yönelik olarak Pratik Yaşam Rehberi'nin hazırlanması,
- Belediye ve kent konseyi işbirliği ile "yöresel yemek kursu" açılması,
- Kadın istihdamına yönelik olarak "mikro kredi" uygulamasını hayata geçirmek üzere kadınlara yönelik bir bilgilendirme toplantısı düzenlenmesi,
- Kırşehir Kamu Hastaneleri Birliği-belediye-kent konseyi işbirliği ile "Kadın Kanserleri" ve "Çocuğum İçin Ne Yapabilirim?" konulu eğitim seminerleri düzenlenmesi,
- Engellilere yönelik, file örme, maket uçak ve el işi kursları açarak engellilerin hem sosyalleşme hem de gelir elde etme imkânlarının artırılması,

- Engellilere akülü tekerlekli sandalye temini amacıyla Altın Kapak isimli bir kampanya başlatılması,
- Ulusal Ajans ve Ahiler Kalkınma Ajansı (AHİKA) gibi kurumların açtıkları proje başlıkları çerçevesinde kentin verilen parasal desteklerden yararlanması amacıyla sürdürülebilir kalkınmaya yönelik projeler hazırlanması ve uygulanması,
- Ülke içerisinde çeşitli yerlere kültürel, teknik ve mesleki geziler düzenlenmesi.

Sonuç olarak, yerel sürdürülebilir kalkınmaya katkı sağlayan uygulamaların büyük çoğunluğu, yerel yönetişim ilkelerine de uygun olarak, kentteki diğer bazı kurumlar ile ortaklaşa girişimler şeklinde gerçekleştirilmektedir. Bunun yanı sıra, kent konseyinin bu yöndeki uygulamalarının en büyük tetikleyicisi, kent konseyi üst yönetimi başta olmak üzere yine konsey bünyesinde yer alan meclisler ve çalışma gruplarıdır.

SONUÇ

İnsanoğlu, asırlar boyunca kalkınmanın yollarını aramış ve bunun yolunun yalnızca ekonomik olarak gelişmek ile sağlanabileceğini düşünmüştür. Ancak zaman içerisinde anlaşılmıştır ki salt ekonomik bir kalkınma anlayışı, insanlığın refahını artırmamıştır. Toplumların etkin bir şekilde kalkınabilmesi için sosyal ve çevresel birtakım kalkınma bileşenlerinin de söz konusu sürece dâhil edilmesi gerektiği görülmüştür. Bu bağlamda ortaya çıkan kavram ise kalkınmayı, salt ekonomik olmaktan çıkartarak farklı unsurları ile değerlendirmeye alan, sürdürülebilir kalkınmadır.

Sürdürülebilir kalkınma küreselden yerele çok farklı ölçeklerde uygulanma imkânı olan bir kavram olarak görülmektedir. Bununla birlikte sürdürülebilir kalkınmanın yerel düzeyde uygulanması, (sürdürülebilir kalkınma yalnızca ekonomik değil, aynı zamanda özellikle toplumsal ve çevresel bir temele de dayandığı düşünüldüğünde) çok daha büyük bir anlam ve önem arz etmektedir. Bu noktada kent konseyleri, yerel düzeyde sürdürülebilir kalkınmanın verimli ve etkin biçimde uygulanmasını kurumsal düzeyde amaç edinen önemli kurumlardan birisidir. Kent

konseyleri, hem belirgin olarak, bir kentin kalkınma önceliklerine uygun birtakım kararların alınmasındaki belirleyici rolü; hem de o kentin sorunlarına çok yönlü ve katılımcı bir yaklaşımla çözüm bulabilen dinamik yapısı sayesinde yerel düzeyde sürdürülebilir kalkınmayı gerçekleştirebilmek açısından kilit bir öneme sahiptir.

Kırşehir Kent Konseyi'nde ise yerel sürdürülebilir kalkınmanın gerçekleştirilmesine yönelik girişimlere önem verildiği görülmektedir. Konsey bünyesinde kurulan meclislere ek olarak, çevre ve temizlik, sağlık, tarım, kültür ve sanat vb. alanlarda çalışma gruplarının bulunması bunun bir göstergesidir. Diğer yandan gerçekleştirilen yerel sürdürülebilir kalkınma uygulamaları, sürdürülebilir kalkınmanın yerel düzeyde gerçekleştirilmesine kaynaklık eden ilkeler temel alınarak gerçekleştirilmektedir. Bu kapsamda işsizliğin, yoksulluğun azaltılması, dezavantajlı grupların desteklenmesi, sağlık ile ilgili ve çevresel sorunların özellikle önemsendiği görülmektedir.

Kırşehir Kent Konseyi'nde sürdürülebilir kalkınma felsefesine uygun girişimlerin temelinde Kırşehir'de yer alan merkezi yönetim temsilcilerinin, belediye başta olmak üzere yerel yönetim temsilcilerinin, üniversite başta olmak üzere diğer tüm hizmet yerinden yönetim kuruluşlarının ve yerel halkın işbirliği içerisinde hareket etmesinin büyük bir önemi bulunmaktadır. Diğer yandan Kırşehir Kent Konseyi'nde gerçekleştirilen söz konusu uygulamalarda özellikle üst yönetim, meclisler ve çalışma gruplarında gönüllüğü esas alan bir yönetim anlayışının büyük bir rolü bulunmaktadır. Genel olarak bakıldığında sürdürülebilir kalkınmanın yerel düzeyde hayata geçirilebildiğini gösteren uygulamaların kökeninde böylesi bir güdü bulunmaktadır.

Son olarak yerel düzeyde sürdürülebilir kalkınmanın uygulanmasına katkı sağlayan en önemli kurumlardan olan kent konseylerinin, daha geniş çapta projeler ile kentte yaşayan bireylerin bizzat sorunlarının çözümüne hitap eden ve kentin gerçek anlamda kalkınma önceliklerini gözeten girişimlerde bulunması büyük bir önem taşımaktadır. Kırşehir Kent Konseyi bu yönde önemli bir örnektir ancak gerçekleştirilen uygulamalar

yeterli görülmemelidir. Genel olarak kent konseylerinin hem bizzat inisiyatif alarak girişimlerde bulunabilmesi, hem de kentteki çeşitli kesimleri bir araya getirerek sürdürülebilir kalkınmaya yönelik bir sinerji oluşturabilmesi açısından kurumsal olarak güçlendirilmesi gerekmektedir.

KAYNAKÇA

- ATVUR, Sinem (2009) "Yerel Gündem 21 ve Çevre: Antalya Kent Konseyi Örneği", C.U. Sosyal Bilimler Dergisi, cilt:35, sayı:2, s.231-241.
- AYDINLI, H. İbrahim ve MEMİŞ, Levent (2014) "Sürdürülebilir Kentsel Kalkınma ve Katılımı, Mesudiye İlçe Kurultayı Örneği Üzerinden Yeniden Kurgulamak", KSÜ İİBF Dergisi, cilt:4, sayı:1, s.65-92.
- BEALL, J. (2012) "Brown Agenda", International Encyclopedia Of Human Geographys, (Haz.R. Kitchin ve N. Thrift), UK: Elsevier Pub., p.355-361.
- BOZLAĞAN, Recep (2005) "Sürdürülebilir Gelişme Düşüncesinin Tarihsel Arka Planı", Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi, İstanbul: İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Yayını, 50.Kitap, s.1011-1028.
- BULUT, Tahsin (2013) Şeffaf, Katılımcı ve Etkin Kent Yönetimi İçin Kent Konseyleri, Bursa: Ekin Basın Yayın Dağıtım.
- ÇARKÇI, Akif (2008) Ulusal Kalkınma İçin Yerel Teklifler, Ulusal Kalkınma İçin Yerel Uygulama Modelleri, İstanbul: Şehir Yayınları.
- DENİZ, Taşkın (2013) "Kentleşme, Yerel Gündem 21 ve Kent Konseyleri", Turkish Studies, Volume 8/12, Fall, p.391-402, Ankara.
- DOĞAN, Ali Ekber (2009) "Ulusaldan Yerele Kalkınma Söylemi ve Yerel Yönetimlerin Disipline Edilmesi", Ulusal Kalkınma ve Yerel Yönetimler, 4. Ulusal Yerel Yönetimler Sempozyum Bildirileri, TODAİE Yayını, cilt:1, s.15-25.
- EROĞLU, H. Tuğba (2010) "Sürdürülebilir Yerel Kalkınma ve Kent Konseyleri", Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, sayı:26, Nisan, s.44-55.
- GÖYMEN, Korel (2010) Türkiye'de Yerel Yönetişim ve Yerel Kalkınma, İstanbul: Boyut Yayıncılık.
- JICKLING, Bob (1994) "Studying Sustainable Development: Problems and Possibilities", Canadian Journal of Education, Summer, p.231-240.
- KALAYCIOĞLU, Ersin ve GÖYMEN, Korel (2010) "Sürdürülebilir İstanbul İçin Yeni Yönetim Modeli", Metropoliten Yönetişim, İstanbul: İstanbul Politikalar Merkezi Yayını.
- KAR, Bülent (2015) "Manisa ve Kentsel Kalkınma", http://www.yerelsiyaset.com/v4/ sayfalar.php?goster=ayrinti&id=258 (Erişim Tarihi: 10.01.2015).
- KELEŞ, Ruşen (1998) Kent Bilim Terimleri Sözlüğü, Ankara: İmge Kitabevi.

- KHATOR, Renu (1998) "The New Paradigm: From Development Administration to Sustainable Development Administration", International Journal of Public Administration, vol:21, issue:12, p.1777-1801.
- KOCAOĞLU, Mustafa (2014) "Katılımcı Demokrasi Algılaması ve Kent Konseyleri: Kırşehir Kent Konseyi Örneği", Hukuk ve İktisat Araştırmaları Dergisi, cilt:6, no:1, s.1-15.
- KOÇAK, Hüseyin (2009) "Yerel Kalkınmaya Katkısı Bağlamında Yerel ve Bölgesel Kalkınma Kuruluşlarının İşlevleri (Avrupa Örnekleri ve Türkiye)", Ulusal Kalkınma ve Yerel Yönetimler, 4. Ulusal Yerel Yönetimler Sempozyum Bildirileri, TODAİE Yayını, cilt:2, s.727-733.
- KUTLU, Önder; USTA, Sefa ve KOCAOĞLU, Mustafa (2009) "Vatandaş Odaklı/Vatandaşın Odakta Olduğu Yönetim: Kent Konseyleri ve Selçuklu Belediyesi Örneği", Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi, sayı: 9 (18), Ekim, s.507-532.
- MUNASINGHE, Mohan (2004) Environmental Macroeconomics - Basic Principles, Colombo, Sri Lanka: Munasinghe Institute for Development (MIND).
- ÖZKAYNAK, Begüm ve ADAMAN, Fikret (2005) "Sürdürülebilir Bir Kent: Yalova Projesi", Yerel Kalkınma İçin Ortaklıklar, İstanbul: Sabancı Üniversitesi İstanbul Politikalar Merkezi Yayını, s.94-121.
- SCCIPIONI, Antonio; MAZZI, Anna; MASON, Marco and MANZARDO, Alessandro (2009) "The Dashboard Of Sustainability To Measure The Local Urban Sustainable Development: The Case Study Of Padua Municipality", Ecological Indicators, vol:9, p.364-380.
- SİNEMİLLİOĞLU, M. Oğuz (2009) "Sürdürülebilir Bölgesel Kalkınma ve Türkiye Süreci", Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi, Kış, cilt:8, sayı: 27, s.245-268.
- TEKİN, Ahmet (2011) "Küreselleşen Dünyada Bölgesel Kalkınma Dinamikleri, Kamu Politikaları ve Bölgesel Kalkınma Ajansları", Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, sayı: 29, Nisan, s.37-48.
- WCED (1987) Our Common Future, Oxford, New York: Oxford University Press.
- VAN BOEKEL, Geert. and VAN LOGTESTIJN, Majon (2002) "Applying the Comprehensive LED Approach: The Case of Mozambique", Cooperative Branch International Labour Office, Geneva, Switzerland.

KENT KONSEYLERİ VE KENTSEL TASARIM KARARLARINA VATANDAŞ KATILIMI: NİLÜFER KENT KONSEYİ ÖRNEĞİ

Gül SAYAN ATANUR
Yrd. Doç. Dr., Bursa Teknik Üniversitesi
Doğa Bilimleri Mühendislik ve Mimarlık Fakültesi
Şehir ve Bölge Planlama Bölümü
gul.atanur@btu.edu.tr

Sebla ARIN
Öğr. Gör., Bursa Orhangazi Üniversitesi
Mimarlık ve Tasarım Fakültesi Mimarlık Bölümü
seblaarin@gmail.com

ÖZET

Kentsel tasarım kavramı; kent mekânının kimlik, çevreye duyarlılık, kamusallık, katılım, yaşam kalitesi, koruma gibi hedefler çerçevesinde tasarlanması ile başlayan süreçler bütününü ifade etmektedir. Bu hedefler, kent konseyinin ilgili mevzuatta yer alan görev tanımlarında da yer almaktadır. Bu bildiri kapsamında yapılan çalışma ile sözü edilen ortak hedeflerin, kentsel tasarıma halkın katılımını sağlayacak sistematik bir katılım süreci oluşturma potansiyelini, kuramsal boyutlar ve somut örnekler üzerinden tartışmak; katılımcı süreçlerle tasarlanmış kent mekânlarının oluşumuna kent konseylerinin yapacağı katkıyı ortaya koymak amaçlanmıştır.
Anahtar Kelimeler: Vatandaş Katılımı, Kent Konseyi, Kentsel Tasarım

GİRİŞ

1992 yılında gerçekleştirilen "Yeryüzü Zirvesi" sonrasında, 1996 Habitat Konferansı ile Türkiye'de başlayan Yerel Gündem 21 hareketi günümüzün kent konseyi yapılanmasının altyapısını oluşturmuştur (Keskin ve Kuşku vd. 2011). Bu altyapının 5393 sayılı Belediye Kanunu'nda tanımlanmasını takiben, Kent Konseyi Yönetmeliği hazırlanmıştır. Kent konseyleri, Belediye Kanunu'nda (2005), kent yaşamında kent vizyonunun ve hemşehrilik bilincinin geliştirilmesi, kentin hak ve hukukunun

korunması, sürdürülebilir kalkınma, çevreye duyarlılık, sosyal yardımlaşma ve dayanışma, saydamlık, hesap sorma ve hesap verme, katılım ve yerinden yönetim ilkelerinin hayata geçirilmesine çalışan yapılar olarak tanımlanmışlardır. Kent konseylerinin görev tanımları, Kent Konseyi Yönetmeliği'nde (2006) yapılmış ve kentlinin kendi yaşam çevresinin oluşumunda pay sahibi olarak yerel yönetim mekanizmalarının içinde yer alabilmesi gerekliliği fade edilmiştir.

Tekeli (2010: 198)'ye göre Gündem 21'in başarılı örneklerine, belediyeler yasasının yeni düzenlemesinde katılımcı pratiklerin bir organı olarak kent konseyleri kurulması gibi gelişmelere karşın, Türkiye'de yerel yönetimlerde katılım kavramı başarılı bir şekilde uygulanamamıştır. Bununla birlikte önümüzdeki yıllarda, katılımcılık taleplerinin canlılığını sürdürmeye devam edeceği de görülmektedir.

Türkiye'nin 2016 yılında yapılacak olan Üçüncü Habitat Zirvesi için hazırladığı Ulusal Rapor'da "kentsel gelişmede insan haklarını ve katılımı arttırmanın" yeni kentsel gündemin ana başlıkları içinde tanımlanmış olması Tekeli'nin (2010: 198) yaptığı saptamayı güçlendirmekte ve katılım kavramının gündemde kalacağını göstermektedir. Raporda, KENTGES (Bütünleşik Kentsel Gelişme Stratejisi ve Eylem Planı)'de yer alan kentsel dönüşüm uygulama süreçlerine katılım mekanizmaların geliştirilmesine dair eylem planları tanımlanmıştır. Bu kapsamda; STK'ların, meslek odalarının, üniversitelerin, yerel yönetimlerin ve yaşayanların katılımının; komiteler kurulması, bilgi merkezlerinin oluşturulması, kitle iletişim araçları ve kent konseyleri aracılığıyla sağlanacağı öngörülmüştür (ÇŞB 2014).

Yerel yönetimlerde vatandaş katılımının hangi konularda gerçekleşmesi gerektiği ise yerel yönetimlerin temel görevlerinden yola çıkarak tanımlanabilir. Tekeli (2010: 200)'ye göre; yerel yönetimlerden beklenen temel işlev, kentin altyapısını ve kentsel hizmetleri geliştirerek kentlinin yaşam kalitesini yükseltmektir. Diğer bir karar alanı kentin imar planlarının ve kentsel tasarım projelerinin yaptırılmasıdır.

Kentsel tasarım, kent mekânının kimlik, çevreye duyarlılık, kamusallık, katılım, yaşam kalitesi, koruma gibi hedefler çerçevesinde tasarlanması ile başlayan süreçler bütününü ifade etmektedir. Kent Konseyi Yönetmeliği'nde, kent mekânı ile ilgili benzer hedefler tanımlanmış ve bu hedeflere ulaşma konusunda çalışmalar yapmak kent konseylerinin görev tanımları içinde yer almıştır.

Bu çalışma ile kentsel tasarım kavramının kent konseylerinin mevzuatta yer alan görev tanımları ile ortaklaşa hedeflerinin, kentsel tasarıma halkın katılımını sağlayacak sistematik bir katılım süreci oluşturma potansiyelini tartışmak ve bu potansiyele katkıda bulunmak amaçlanmıştır.

1. KATILIM KAVRAMI

Vatandaşın yönetim mekanizmalarına katılımı ile ilgili programlar 1950'lerden itibaren giderek yaygınlaşmaya başlamıştır. Bu yaygınlaşmanın temel nedeni, kentlinin aktif kullanıcı haline gelmesinin yönetim süreçlerini daha demokratik ve etkili kılma potansiyelidir (Irvin and Stansbury, 2004: 55). Katılım süreçleri toplumun başkalaşmasını, dönüşmesini ve daha kuvvetli sosyal bağların oluşmasını da sağlamaktadır. Alınan kararlarda yalnızca yönetimin değil kullanıcının kararlarının da etkili olması, sağlıklı ve kapsayıcı kararların alınmasını sağlamaktadır. Bu durum günümüzde giderek yaygınlaşan, "ortak / işbirlikçi yönetim" modeli olarak tanımlanabilecek "yönetişim" anlayışı ile örtüşmektedir. Vatandaşların katılım sürecine nasıl dâhil olabilecekleri ve katkılarının sonucu nasıl etkileyebileceği konusunda detaylı biçimde bilgilendirilmeleri gerekmektedir. Bu görev demokratik bir yönetim anlayışını benimseyen idari kadroların sorumluluğundadır. Irvin ve Stansbury (2004) yerel yönetim kararlarına vatandaş katılımını, iki taraf için de olumlu ve olumsuz yönleriyle değerlendirmişlerdir (Tablo 1).

Doğru bir biçimde yürütülen vatandaş katılımı süreçleri her iki taraf için de yararlı sonuçlar vermektedirler. Ancak beklentilerin doğru biçimde belirlenmesi, her iki tarafın da katılım süreçlerine gerçek anlam-

da inanması ve hayata geçirilebilmesi için çaba göstermesi gerekmektedir. Aksi takdirde amaçlananın tam tersine mevcut durumu olumsuz yönde etkileyebilecek sonuçların ortaya çıkması kaçınılmaz hale gelebilmektedir. Öncelikle yönetimin güç paylaşımına samimi biçimde gönüllü olması, sürecin başarıya ulaşması adına son derece önemlidir. Katılım süreçleri sonucunda vatandaşlar tarafından alınan kararlar uygulamaya geçirilmezse, bu toplumda kendi fikrinin önemsenmediği, "oyalandıkları" algısını oluşturacak ve yönetime karşı güven kaybını beraberinde getirecektir. Bununla beraber, katılım mekanizmalarının homojen biçimde toplumun geneline yayılması gerekmektedir. Aksi takdirde alınan kararların meşrulaştırılabilmesi ve olabildiğince büyük bir çoğunluğun fikrini yansıtması amacını taşıyan katılım süreçleri, yönetim erkini belli bir gruptan alıp başka bir gruba devretmek riskini taşımaktadır. Bu nedenle kentsel tasarım projelerinde katılımın sağlıklı sonuçlar verebilmesi belli şartlara bağlıdır.

Tablo:1: Karar Alma Süreçlerinde Vatandaş Katılımının Yarar ve Zararları

	KARAR ALMA SÜRECİ		SONUÇ ÜRÜN	
	YARARLAR	**ZARARLAR**	**YARARLAR**	**ZARARLAR**
VATANDAŞ	* Eğitim * Yönetimi ikna etme ve aydınlatma imkânı *Aktif vatandaş kimliği kazanma	*Zaman kaybı *(Alınan kararlar yönetim tarafından göz ardı edilirse) gereksiz yere emek kaybı	*Tıkanıklıkların aşılması ve sonuca ulaşılması *Yönetimde söz sahibi olma *Daha sağlıklı politika ve yürütme kararlarının üretilmesi	*(Karşıt çıkar grupları tarafından yönlendirilirse) daha kötü yönetim kararlarının alınması
YÖNETİM	*Eğitim *Vatandaşı ikna etme ve güven inşa etme *Stratejik ittifaklar oluşturma *Alınan kararların meşrulaştırılması	*Zaman kaybı *Yüksek maliyet *(Vatandaşların kararları göz ardı edilirse) yönetime karşı öfke ve muhalefet oluşması	*Tıkanıklıkların aşılması ve sonuca ulaşılması *Anlaşmazlıklardan kaynaklanan dava giderlerinin ortadan kaldırılması *Daha sağlıklı politika ve yürütme kararlarının üretilmesi	*Karar alma kontrolünün yitirilmesi *Politik açıdan reddedilemediği için daha kötü kararların alınması *Vatandaştan gelen taleplere fon yaratmak için mevcut projelerin yürütülmesine ayrılan bütçelerin kısılması

Kaynak: Irvin & Stansbury, 2004 (Çev: Arın, S.)

Irvin ve Stansbury (2004: 61)'e göre ideal katılım koşulları aşağıdaki gibi sıralanmaktadır:

- Vatandaşın tüm toplum yararını gözetmek adına gönüllü olması
- Katılımcıların rahatlıkla toplantı mekânlarına ulaşabilmesi
- Katılımcıların bu süreçlere dâhil olabilmek için maddi fedakârlıklarda bulunmasına gerek olmaması
- Katılımcı grubun farklı profillerdeki vatandaşlardan meydana gelmesi
- Üzerinde çalışılan konunun üst düzey bir teknik yetkinlik gerektirmemesi

Sanoff (2008: 58), 1990 yılında kurulan IAP2'yi (Uluslararası Toplumsal Katılım Birliği) tüm dünyada kamu yararını etkileyen bireyler, yönetim mekanizmaları, kurumlar ve diğer oluşumlar arasında katılım uygulamalarını desteklemek ve gelişmesini sağlamak amacıyla kurulmuş bir birlik olarak tanımlamaktadır. IAP2 (2006)'nin vatandaş katılımı konusunda hazırladığı başvuru kitapçığında pek çok farklı teknikten yararlanılabileceği belirtilmektedir. Bunlar arasında en yaygın olarak kullanılanları şu şekilde sıralanabilir:

- Vatandaş memnuniyet anketleri (web tabanlı, yüz yüze, telefon ile…)
- İlan ve afişler
- Periyodik el ilanları ve broşürler
- Televizyon programları
- İnternet sayfaları
- Brifingler
- Odak gruplarının oluşturulması
- Fuarlar, toplu etkinlikler
- Düzenli e-posta bültenleri
- Bilgilendirme istasyonları
- Çağrı merkezleri
- Basın bültenleri
- Gelişim raporları
- Teknik raporlar
- Vatandaş toplantıları
- Serbest kürsü buluşmaları
- Forumlar
- Periyodik buluşmalar

- Uzmanların katılımı ile gerçekleştirilen paneller
- Sempozyumlar
- Eğitim çalışmaları
- Arazi / mahal gezileri
- "Charette"ler
- Tasarım atölyeleri
- Çalıştaylar
- Vatandaş jürileri
- Çalışma grupları

Yapılacak çalışmanın gereklilikleri ve kapsamı düşünülerek bu yöntemler arasından en etkilileri seçilerek katılım projesinin çerçevesi oluşturulabilir. Bu yöntemler tek başına veya gruplar halinde uygulamaya geçirilebilmektedir. Bu makale kapsamında ele alınan örnek katılım süreçlerinin hayata geçirilmesinde yukarıda sözü edilen yöntemlerin büyük bir kısmı kullanılmıştır. Nilüfer Kent Konseyi ve bu yapı altındaki mahalle komitelerinin girişimi ile gerçekleştirilen katılım çalışmalarında söz konusu problemin içeriği, etkisi altına aldığı kitlenin büyüklüğü, kentsel tasarımla ilgili alınması gereken kararların niteliği katılım yönteminin seçilmesinde belirleyici olmuştur.

2. KATILIMCI BİR SÜREÇ OLARAK KENTSEL TASARIM

Bir profesyonel uğraşı alanı olarak kentsel tasarım kavramının tek bir tanımını yapmak oldukça zordur. Bu zorluğun belki de en büyük nedeni kentsel tasarımın çok aktörlü yapısı ve kentsel tasarımdan etkilenenlerin çeşitliliğinden kaynaklanmaktadır.

Kentsel tasarım kavramı, Türkiye'de yapılan Birinci Ulusal Kentsel Tasarım Kongresi'nde Karaman (1999: 230) tarafından "politik, sosyal, yönetimsel, ekonomik ve fiziksel yapısı sürekli değişim içinde olan kentin yapılı çevresinin, farklı kullanımdaki bina gruplarının ve bunları besleyen yaya hareketlerinin, servislerinin, bunlar arasındaki mekanlar ve objelerin tasarımı eylemidir. Bu değişimlere bağlı olarak, kentsel çevrenin form ve karakterinin yerel ölçekte yeniden düzenlenmesi ve değiştirilmesini sağlayan yaratıcı bir eylemdir" biçiminde tanımlanmıştır.

Nalbantoğlu'na göre (2010) kentle ilgili sorunların karmaşıklığı ister istemez farklı kentsel aktörleri bir araya getiren çözüm yollarının ve

süreçlerin işletilmesini gerektirmektedir. Mimarlık, mühendislik ve hukuk konularına kafa yoracak, kentsel mekanı ekolojik, sosyal, fiziksel ve ekonomik açıdan irdeleyecek bir tasarım sürecine ihtiyaç duyulmaktadır. Bu süreç planlama ile mimarlıklar arasında içerik ve ölçek açısından bir ara kesit oluşturan "kentsel tasarım" sürecidir.

Kentsel tasarım, farklı aşamalarda, farklı roller olan çok sayıda aktörün katılıyor olması nedeni ile sosyal bir süreç olarak da tanımlanabilir. Tasarım, çoğunlukla bir grup tasarımcı tarafından, diğer profesyoneller, kaynak ve rolleri kontrol eden otoriteler, alanı kullananlar ve bu kullanımdan etkilenenler tarafından hazırlanır.

Demokrasi kavramının kazandığı yeni boyutlarla birlikte yaşam kalitesi ile ortaya çıkan beklentiler, geçmişin zaman içinde kendiliğinden oluşan yerleşim biçimlerinin yerini alan hızlı kentleşme süreçleri, kentlinin içinde yaşadığı mekanın şekillenmesine olan katkısının sorgulanmasına neden olmuştur. Bu gelişime bağlı olarak kentsel tasarım kavramı, ortaya çıktığı dönemden günümüze değin çeşitli dönüşümler geçirmiştir.

Sözü edilen gelişim çizgisi içinde kentsel tasarımın bir uzmanlık alanı ve bilimsel bir disiplin olarak;

- Mekan odaklı, determinist bir yapıdan toplumsal, ekonomik, psikolojik ve çevresel faktörleri de içine katan bir yapıya doğru evrildiği,
- Katılımcı yaklaşımları da bünyesine alarak planlama sürecine yaklaştığı,
- Kamusal alanların biçimlendirilmesinde temel bir araç olarak görüldüğü,
- Disiplinler arası bir nitelik kazandığı
- Salt estetik bir konudan, kamusal politika aracına evrildiği, izlenebilmektedir (Firidin, 2004).

Katılımcı projeler; kamu binaları, kentsel dış mekânlar, parklar gibi farklı mekânların yanı sıra çocuklar, mahalle sakinleri, karar vericiler gibi farklı odak gruplarını çeşitli yaklaşımlarla bir araya getirmekte ve yaşadıkları mekânın oluşumuna katkıda bulunmalarını amaçlamaktadır.

3. KENTSEL TASARIM VE KATILIM İLİŞKİSİ BAĞLAMINDA NİLÜFER KENT KONSEYİ UYGULAMALARI

Nilüfer Kent Konseyi ilgili mevzuat çerçevesinde merkezi yönetimin, yerel yönetimin, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının ve sivil toplumun ortak anlayışıyla 2009 yılında kurulmuştur (Nilüfer Belediyesi, 2015).

Tablo 2: NKK Kentsel Tasarımda Vatandaş Katılımı Uygulamaları/Katılım Yöntemi Tablosu

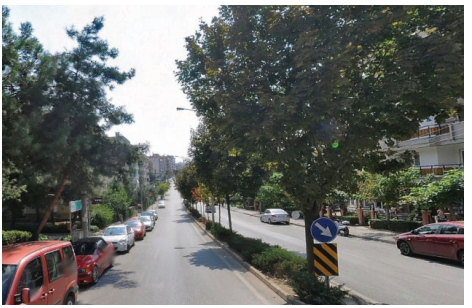
		NKK VATANDAŞ KATILIMI ÖRNEK PROJELERİ		
		Gazi Caddesi Refüj Çalışması	Görükle Mahalle Parkı Tasarımı	Oyun Engel Tanımaz Projesi
VATANDAŞ KATILIMI TEKNİKLERİ	Anket	■		■
	İlan ve afişler	■	■	
	El ilanları ve broşürler		■	
	Televizyon Programları			■
	İnternet / sosyal medya sayfaları			■
	Brifingler	■	■	
	Odak gruplarının oluşturulması	■	■	■
	Toplu etkinlikler	■	■	
	Düzenli e-posta bültenleri			
	Bilgilendirme istasyonları			
	Çağrı merkezleri			
	Basın bültenleri			■
	Gelişim Raporları			
	Teknik Raporlar	■		
	Vatandaş Toplantıları	■	■	
	Serbest kürsü buluşmaları	■		■
	Forumlar	■	■	
	Periyodik Buluşmalar			■
	Uzmanların katılımı ile gerçekleştirilen paneller	■		■
	Sempozyumlar			■
	Eğitim çalışmaları		■	■
	Arazi / mahal gezileri			■
	"Charette"ler		■	
	Tasarım Atölyeleri		■	■
	Çalıştaylar			
	Vatandaş jürileri	■		■
	Çalışma grupları			

Konsey, bünyesinde yer alan mahalle komiteleri, çocuk meclisleri vb. yapılar aracılığı ile birbirinden farklı katılımcı kentsel tasarım uygulamaları gerçekleştirmiştir. İncelenen örnekler makalenin ikinci bölümde sözü edilen katılımcı tasarımı destekleyecek koşullar sağlandığında, yine aynı bölümde değinilen yöntemlerden durum için uygun olanları kullanılarak gerçekleştirilmiştir (Tablo 2).

Nilüfer Kent Konseyi ve ilgili mahalle komiteleri girişimiyle hayata geçirilen projelerden ilki 2013 yılında yapılan Cumhuriyet Mahallesi Gazi Caddesi refüj düzenlemesidir. Projenin temel niteliği, cadde üzerindeki refüjün Nilüfer Belediyesi tarafından kaldırılması ve caddenin her iki yönünde bisiklet yolu ve park şeridi oluşturulmasıdır. Mahalle Komitesi tarafından düzenlenen toplantılarda (Resim 1) Nilüfer Belediyesi'nin ve Ulaşım Dairesi'nin ikna çabalarına rağmen, getirilen önerinin aksine ağaçların refüjde korunması ve projenin revize edilmesi kararı alınmıştır. Yapılan anket çalışmaları ve yüzyüze görüşmeler sonunda mahalleli yolun daraltılmasını kabul etmiş ancak orta refüjün kaldırılmasını ve ağaçların kesilmesini reddetmiştir. Bunun üzerine Ulaşım Müdürlüğü, halkın isteklerine cevap veren ve teknik açıdan yol güvenliğini sağlayacak yeni bir çözüm üretmiştir. Caddenin bugünkü görünümü (Resim 2) mahallelinin ortak kararı sonucu ortaya çıkmıştır. Mahalle Komitesi'nden çıkan kararın yerel yönetim tarafından uygulanmış olması katılımcı süreçler adına olumlu bir uygulamadır.

Resim 1: Mahalle Komitesi Toplantısı

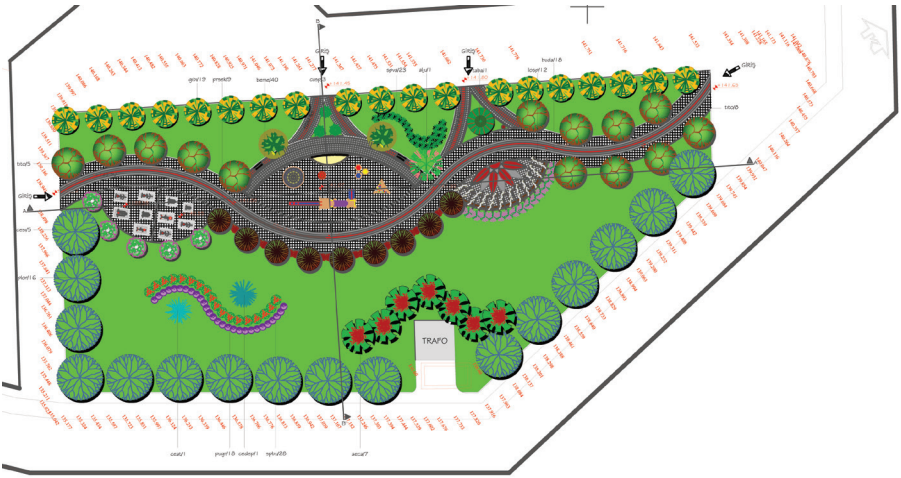
Resim 2: Gazi Caddesi Refüj

İkinci örnek Görükle Kurtuluş Mahallesi Parkı projesidir. Bu örnekte Mahalle Komitesi, parkın yer seçimini mahalle sakinlerinin ka-

tılımıyla toplantı yaparak belirlemiştir. Tasarım aşamasında da bu katılımcı sürecin devam ettirilebilmesi için yine mahalle sakinleri arasından gönüllü olanların katılımı ile bir atölye çalışması yapılmıştır. Bu atölye kapsamında katılımcılara bir mahalle parkının ihtiyaçları, gereklilikleri, tasarımda dikkat edilmesi gereken noktalar, katılımcı tasarım süreçleri hakkında bilgi veren bir sunum yapılmıştır. Ardından gruplar halinde toplanan katılımcılar, istedikleri mahalle parkının ihtiyaç programını oluşturup ilk tasarım kararlarını almış (Resim 3) ve bu kararları Nilüfer Belediyesi'nin ilgili birimlerine iletmişlerdir. Yapılan atölye çalışmasında ortaya ortak taleplerin; belediye tarafından hazırlanan projede karşılanması sağlanmıştır (Resim 4). Bu çalışma, farklı yaş gruplarından kullanıcıların bir araya gelip kendi ihtiyaçları doğrultusunda ortak bir proje oluşturmasına imkan tanıması anlamında önem taşımaktadır.

Resim 3: Kullanıcıların ihtiyaç programı önerileri

Resim 4: Belediye'nin hazırladığı park planı önerisi

Son örnek ise çok paydaşlı bir proje olan ve NKK'nın koordinatörlüğünde gerçekleştirilen, NKK Çocuk Meclisi üyelerinin de katılımcıları arasında yer aldığı Oyun Engel Tanımaz Projesidir (OETP). Ekim 2013'ten itibaren hayata geçirilen OETP kapsamında 8-14 yaş arası çocuk ve gençlerden oluşan 30 kişilik bir katılımcı grup, 27 haftalık bir kentlilik eğitimi programı (Resim 5) sonunda, aynı zamanda kullanıcısı da olacakları, engelli ve engelsiz çocukların bir arada oynayabileceği bir oyun parkı tasarımını ortak bir üretimle ortaya çıkarmışlardır (Resim 6). Projenin ikinci etabında, tamamıyla çocuklar tarafından tasarlanan oyun parkının uygulamaya geçirilmesi süreci devam etmektedir. Proje paydaşlarının çeşitlilik göstermesi ve yerel yönetimin paydaşlardan biri olması projenin uygulanabilirliğini sağlamaktadır. OETP etkin bir yapılı çevre eğitimi olmakla birlikte; çocuk ve gençlerin kentin yerel yönetim süreçlerine, kullanıcısı oldukları kentsel mekân tasarımına ilişkin kararlara dâhil olabilme imkanı buldukları, demokratik yaşam kültürünün ve katılımcı kentli kimliğinin desteklendiği kolektif bir üretim platformu niteliği de taşımaktadır. Yapılı çevre eğitimi ile katılımcı tasarım anlayışının bir araya getirildiği bu model kullanıcının erken yaştan itibaren kentinin oluşumunda ve gelişiminde sorumluluk sahibi olmasını sağlamaktadır. Genç ve çocukların bu katılım mekanizmalarıyla tanışması ve aktif biçimde rol alması, bilinçli kentli figürünün oluşması adına büyük önem taşımaktadır. Katılımcı yönetişim sistemlerinin sürdürülebilirliği ne genişlikte bir kitleye ne kadar erken ulaşılabildiğiyle doğrudan ilişkilidir. Bu bağlamda OETP "katılım" olgusunu yaş farkı gözetmeksizin toplumun geneline yaymakla kalmamış, sivil inisiyatifi etkinleştirme vizyonu taşıyan Nilüfer Kent Konseyi'nin gönüllü profilinin gelişimine katkı sağlamıştır.

Resim 5: Oyun Engel Tanımaz Projesi Eğitim Çalışmaları

Resim 6: Oyun Engel Tanımaz Projesi katılımcıları tarafından gerçekleştirilen park tasarımı

SONUÇ

Kullanıcının yaşam çevresi ile iletişim kurabilmesi ve alınan kararlarda söz sahibi olabilmesi için yönetim politikasının bu yönde oluşturulması ve katılımcı yönetim anlayışının yaygınlaştırılması gerekmektedir (Baba, 2010). Birey, ancak bu sayede pasif tüketici kimliğinden sıyrılarak yapılı çevrenin biçimlenmesinde pay sahibi olan aktif bir kullanıcı kimliği kazanabilir. Kentsel tasarım gibi profesyonel yetkinlik gerektiren bir alan söz konusu olduğunda vatandaş katılımı çok farklı biçimlerde ve düzeylerde gerçekleştirilebilmektedir. Ancak, inisiyatifin tamamıyla vatandaşa geçtiği gerçekçi bir katılım sürecinin işlemesi, çoğu zaman mümkün olamamaktadır. Bu sürecin sistematik bir çerçevede oluşturulması ve devamlılığının sağlanabilmesi için kent konseylerinin sunduğu potansiyellerin değerlendirilmesi gereklidir.

Belirtilmesi gereken bir diğer husus da katılımın sadece toplantı yapmak anlamına gelmediğidir. Toplantı da dahil olmak üzere uygulanan farklı teknikler sonucunda belirlenen talepler ve bu taleplerin uygulamaya yansıma olanaklarının gerçekçi olarak ifade edilmesi de gereklidir.

Oyun Engel Tanımaz Projesi dışında kalmak üzere çalışmada verilen örnekler, katılım bağlamında çok sistematik bir amaç-yöntem ilişkisine dayalı süreçler olarak planlanmamalarına ve sadece küçük ölçekli alanlarda gerçekleştirilmiş olmalarına karşın başarılı olmuş süreçlerdir. Bu üç proje ile elde edilen sonuçlar, kent konseylerinin kentsel tasarım

süreçlerinin halk katılımı ile gerçekleşebileceğini ve bu konuda daha geniş ölçekli ve sistematik yaklaşımların oluşturulabileceğini göstermektedir. Bu konuda uluslarası düzlemde başarılı olmuş ve farklı nitelik ve nicelikteki alanlarda uygulanmış çok sayıda çalışma da bulunmaktadır (Bravo 2009.44; Garde 2014: 89; Rios 2008: 213). Türkiye gündeminde önemli bir mekânsal planlama alanı olarak duran kentsel yenileme süreçleri, dezavantajlı grupların kente entegrasyonu, kamusal mekânların elde edilme süreçleri gibi çözüm bekleyen sorunlar dikkate alındığında, bu sorunların çözümünde kent konseylerinin sunduğu potansiyelin mutlaka değerlendirilmesinin gerektiği görülmektedir.

KAYNAKÇA

- BABA, Ece Ceylan (2010) Tasarım Sürecinde Katılımcı Yaklaşımlara Dair Bir Değerlendirme: İstanbul Levent Bölgesinde Alan Çalışması, Tasarım Kuram Dergisi, sayı: 9-10, s.21-53.
- BELEDİYE KANUNU (2005) http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin /1.5.5393.pdf (Erişim Tarihi: 25.02.2015).
- BRAVO, Luisa (2009) Area conservation as socialist standard-bearer: A plan for the historical centre of Bologna in 1969. Docomomo E-Proceedings 2, 1960S/70S Urban Conservation In Europe.
- ÇEKÜL (2015) http://www.cekulvakfi.org.tr/makale/butuncul-kentsel-korumada-bologna-ve-verona-ornekleri. (Erişim Tarihi: 25.02.2015) Resim 2: Gazi Caddesi Refüj.
- ÇŞB (2014) Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, Türkiye Habitat III Ulusal Raporu, Aralık 2014.
- FİRİDİN, Ebru (2004) Değişen Paradigmalar Ekseninde Kent Planlamaya Yeni Yaklaşımlar. Planlama Dergisi, sayı: 28, s.44-50.
- GARDE, Ajay (2014) Citizen Participation, Design Competition and the Product in Urban Design: Insights from the Orange County Great Park, Journal of Urban Design, sayı:19(1), s.89-118.
- IAP2 (2006) Public Participation Toolbox. http://www.iap2.org/?page=163&hh SearchTerms=%22participation+and+toolbox%22 (Erişim Tarihi: 12.03.2015).
- IRVIN, Renée A. and STANSBURY, John (2004) Citizen Participation in Decision-Making: Is it Worth the Effort?, Public Administration Review, vol:64(1), p.55-65.

- KARAMAN, Aykut (1999) Bir Disiplin ve Meslek Olarak Kentsel Tasarımın Yeni Konumu ve İçeriği, Kentsel Tasarım Bir Tasarımlar Bütünü, 1. Ulusal Kentsel Tasarım Kongresi, İstanbul.
- KENT KONSEYİ YÖNETMELİĞİ (2006) http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/ 2006/10/20061008-5.htm (Erişim Tarihi: 25.02.2015).
- KESKİN, Enes Battal; KUŞKU, Neslişah vd. (2011) "Kent Konseylerinin Yerel Demokratik Yönetişim Mekanizması İşlevinin Değerlendirilmesi", Kent Konseyleri Sempozyumu Bildiri Kitabı, Bursa: Bursa Kent Konseyi Bilimsel Yayınlar Dizisi-1.
- NALBANTOĞLU, Oktan (2010) Yeni Kent Paradigmaları ve Peyzaj Mimarlığı. Peyzaj Mimarlığı 4. Kongresi, 21-24 Ekim 2010, İzmir.
- NILÜFER BELEDİYESİ (2015) http://www.nilufer.bel.tr/niluferbelediyesi-245-nilufer_kent_konseyi#prettyPhoto (Erişim Tarihi: 25.02.2015).
- RIOS, Michael (2008) Envisioning Citizenship: Toward a Polity Approach in Urban Design, Journal of Urban Design, vol:13(2), p.213-229.
- SANOFF, Henry (2008) Multiple Views of Participatory Design, IJAR, vol: 2(1), p.57-69.
- TEKELİ, İlhan (2010) Katılımcılığı Beceremesek Bile Ondan Vazgeçemeyiz, Gündelik Yaşam, Yaşam Kalitesi ve Yerellik Yazıları, İlhan Tekeli Toplu Eserler 12, İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yayınları.

POSTER BİLDİRİLER

KENT KONSEYLERİNİN İŞLEVSELLİĞİ VE SÜRDÜRÜLEBİLİRLİĞİ

Aslı AFACAN
Balıkesir Belediyesi
asliafacan@hotmail.com

Eda DUMAN
Balıkesir Belediyesi
edaduman1989@gmail.com

Kent konseyleri kent yaşamında, kent vizyonunun ve hemşehrilik bilincinin geliştirilmesi, kentin hak ve hukukunun korunması, sürdürülebilir kalkınma, çevreye duyarlılık, sosyal yardımlaşma ve dayanışma, saydamlık, hesap sorma ve hesap verme, katılım, yönetişim ve yerinden yönetim ilkelerini hayata geçirmeye çalışan bir yapıdır. Bu yapının içinde merkezi yönetimin, yerel yönetimin, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları, teşkilatını kurmuş olan siyasi partiler, mahalle muhtarları ve sivil toplumun temsilcileri bulunur. Kent konseyi sayesinde, kentin kalkınması, vatandaşların şehrin yönetimi hakkında fikirlerinin değer bulması ve şehrin yöneticileriyle görüş paylaşımı yapması kolaylaşır. Her ne kadar kent konseylerinin siyasetle yönetilmediği ileri sürülse de, beş yılda bir yapılan yerel seçimler kent konseylerinin işlevselliğini ve sürdürülebilirliğini etkilemektedir. İdari yönetim her değiştiğinde kent konseyi organlarındaki üyeler de değişmektedir. Bu değişim sürecinde kent konseyi verimsiz bir dönem yaşamaktadır. Var olan yönetmelik ifadelerinin yetersiz ve yoruma açık olması bu boşlukları çoğaltmıştır. Kent konseylerinin kaderi yerel seçimlere bağlı olmamalıdır.

Özerk bir yapı olması gereken kent konseyleri faaliyetini sürdüreceği binayı temin konusunda da sıkıntı yaşamaktadır. Genel olarak bağlı

bulunduğu belediyenin gösterdiği bir ofis içinde faaliyet gösteren kent konseylerine siyasi bir gözle bakılmaktadır. Bu konuda örnek alınması gereken Bursa, Kocaeli, Gaziantep, Çanakkale Kent Konseyleri bağımsız bir alanda oluşturulan yapı içinde varlıklarını sürdürmektedirler. Sivil toplum merkezi olarak da kullanılan bu yapılar meslek kuruluşları tarafından da kullanıldığından kent konseyinin iletişim ağını güçlendirmektedir. 5393 sayılı yasanın 76. maddesi ile hayata geçen kent konseyleri, demokratikleşme anlamında atılmış önemli bir adımdır. Konseyin çalışma grupları ve meclislerinde yer alan üyeler, kent hakkında görüş belirterek şehri canlandıracak projeler üretmektedir. Bu projelerin uygulanması konusunda da idari makamlar üzerinde sivil baskı oluşturmaktadırlar. Bir kent konseyi, belediye tarafından ne kadar desteklenirse o kadar güzel uygulamalar ortaya çıkmaktadır.

Kentte ikamet eden kişilerin şehrin yönetimine katılma, karar verme ve faaliyetler hakkında bilgilenme hakkı vardır. Kent konseyi, organizasyon yapısında bulunan kadın, gençlik, engelli ve çocuk meclisleriyle kentin tüm paydaşlarını kucaklamaktadır. Bu kişilerin ürettikleri projeler çoğunluğun kararı olduğu için ildeki kişi memnuniyeti de artacaktır. Kendi fikirlerinin kent konseyi vasıtasıyla uygulamaya konulduğunu gören vatandaşta kentlilik bilinci uyanır ve hemşehrilik ruhu gelişir. Geçtiğimiz yerel seçimlerden bu yana özellikle büyükşehir olan illerde kent konseyi kurulumu ile ilgili sıkıntılar yaşanmaktadır. Parti değişimi yaşanan belediyelerde siyasi ayrım nedeniyle sorunlar gözlenmektedir. Her siyasi yönetim, kent konseyi kadrosunu kendi fikirlerine yakın kişilerden oluşturduğu için gerçekleşen her yerel seçimler sonrasında kent konseyinin gelişim süreci olumsuz etkilenmektedir. Kent konseylerinin görevlerini ara vermeden sürdürebilmesi için bir bütçeye ihtiyacı vardır. 5393 sayılı Belediye Kanunu›nun 76. maddesinde kent konseyi kurulmasının gerekliliği belirtilmiş, yasal dayanağa kavuşturulmuş ve gerekli düzenlemeler için İçişleri Bakanlığı›nın çıkardığı yönetmeliğe bağlanmıştır. Kent konseylerinin mali yapısı "Belediyeler, bütçesinde Kent Konseyi'ne ödenek

ayırmak suretiyle ayni ve nakdi yardım yapar ve destek sağlar.” maddesinde ele alınmıştır. Ancak bu yardımı sağlamaması durumunda belediyelere uygulanacak bir yaptırım yoktur. Hem yerel yönetimin hem de gönüllü kent paydaşlarının aktif rol aldığı kent konseyleri gerçek amacına ulaşabilir. Kent konseylerinin sağlıklı bir alt yapıya sahip olması için kesin bir yasal dayanak gereklidir. Oluşumunda herkesin eşit söz hakkı olmalıdır. Balıkesir Kent Konseyi olarak, kentteki tüm paydaşları bu sürece katıp, ortak akıl çerçevesinde Balıkesir›in gelişimine katkı sunmayı hedef ediniyoruz.

Anahtar Kelimeler: Kent Konseyi, Ortak Akıl, Gönüllülük, Kent Paydaşları

GENÇLER VE SİYASETİN YENİDEN ÜRETİMİ: KENT KONSEYLERİNİN GENÇLERİN SİYASETE KATILIMINDAKİ ROLÜ

Evşen ALTUN
Arş. Gör., Dokuz Eylül Üniversitesi, Kamu Yönetimi Bölümü
evsen.altun@deu.edu.tr

Orhan IRK
Arş. Gör., Dokuz Eylül Üniversitesi, Kamu Yönetimi Bölümü
orhan.irk@deu.edu.tr

21. yüzyıl demokrasilerinde, hukukun üstünlüğü, şeffaflık, katılım, temsilde adalet ve hesap verebilirlik ilkeleri ön plana çıkmaktadır. Demokrasinin vazgeçilmez unsurlarından biri yurttaşların karar alımlarına katılımıdır. Yurttaşlar karar alımlarına katılımda farklı araçlar kullanmaktadırlar. Bunlar oy vermek, siyasi partilere üye olmak, dilekçe yazmak, imza kampanyalarına ve toplantılara katılmak gibi siyasete katılım biçimleri altında ele alınan katılma araçları olarak karşımıza çıkmaktadır.

Tarihsel süreç içerisinde siyasete katılımın önemli aktörlerinden biri gençler olarak kabul edilmektedir. Gençlerin sahip oldukları siyasi bilgi birikimleri ile birlikte siyasal hareketlere duydukları ilgi, merak, önemseme ve eylemde bulunma istekleri siyasete katılımlarını artırmaktadır. Ancak ülkemizde 1980 darbesinin ardından devletin uyguladığı depolitizasyon politikaları, gençlerin siyasal alana karşı algı, düşünme ve eylem biçimlerini etkilemiş ve gençler siyasal alana katılımda alternatif katılım araçlarına yönelmişlerdir. Bu bağlamda, günümüzde kent konseyleri gençlerin siyasal yaşama katılmaları açısından önemli bir katılım aracı olarak ele alınabilir. Nitekim gençler, yaşadıkları şehre ilişkin dü-

şüncelerini, nasıl bir şehirde yaşamak istediklerine dair ideallerini ve genel olarak şehrin sorunlarını kent konseylerinde tartışılabilme imkânına sahiptirler. Gençlerin kent konseylerinde kurulu bulunan gençlik yapılanmalarında özgürce yaptıkları bu tartışma ve sunumlar, siyasete katılımlarını da olumlu olarak pekiştirmektedir.

Bu bilgiler ışığında çalışmamız, yerel demokrasiyi işlevselleştiren bir araç olan kent konseylerinin gençlerin siyasete katılımında alternatif bir araç olduğunu göstermeyi amaçlamaktadır. Çalışmanın veri seti, İzmir Kent Konseyi Gençlik Meclisi üyelerinin katılımı ile gerçekleşmiş olan "Gençlerin Yerel Siyasete Katılımı" başlıklı tartışma notları ile birlikte rastgele örneklem yöntemi ile belirlenen üniversite gençleri ile yapılan açık uçlu anket sorularından elde edilen bilgilere dayanmaktadır. Çalışmamızda gençliği tanımlamaya yönelik herhangi bir ölçüt kullanılmamış, Pierre Bourdieu'nün gençlik tanımı referans alınmıştır.[1] Gençler üniversitede siyasal alanda var olmak için farklı kulüplere, derneklere üye olarak, çeşitli toplantılara, gösteri yürüyüşlerine katılarak ilgiyi eyleme dönüştürürler. Kent konseyleri de bu noktada gençlerin öncelikle yaşadıkları kente ilişkin görüşlerini, kentte yaşadıkları sorunları, çözüm önerilerini dile getirdikleri, fikir alış verişinde bulundukları yerel demokrasinin önemli bir ayağını oluşturan alternatif bir siyasete katılım aracı olarak kabul edilmelidir.

Kent konseyleri bünyesinde kurulan gençlik meclisleri, gençlerin kent yönetimine ilişkin alınacak kararları etkileyebilmesini sağlayarak gençlerin katılımını teşvik edecek önemli bir araçtır.[2] Görüşme yapılan gençlere göre kent konseyleri, gençlerin yaşadıkları kent ile ilgili düşüncelerini paylaştığı, katılımcılarla birlikte fikir alış verişinde bulundukları alandır. Üniversite öğrencisi G1 için kent konseylerinin önemi; *"halkı yerelde siyasal karar alma mekanizmalarına dâhil etmesidir."* G6 ise, kent

1 Pierre Bourdieu gençlik kavramını belirli yaş grupları arasında ele almayı anlamsız bulur ve bunu göstermek adına gençliği sadece bir sözcük/kelime olarak tanımlar.

2 Ayrıntılı bir tartışma için bkz. Yunus Emre Özer (2011) "Gençlerin Toplumsal Yaşama Katılımı ve Yerel Yönetimlerin Rolü", Dokuz Eylül Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, cilt:26, sayı:1.

konseylerinin önemini; *"gençlerin ülke olaylarına ilgisini artırmak, kendi gelişimleri ve genel kültür konularında birçok fayda sağlaması açısından çok önemli bir aktivite"* olarak değerlendirmektedir. Kent konseylerinin siyasete katılımda bir araç olarak kabul edilip edilmeyeceğine ilişkin ise, görüşmecilerimiz farklı tutumlara sahipler. G8 kent konseylerinin siyasete katılımda bir araç olarak kabul edilebileceğini belirtiyor. **"***Olabilir aslında ama birçok kamu yönetimi öğrencisinin bile kent konseyinin ne demek olduğunu ve yaptığı etkinlikleri hakkında pek bilgi sahibi olmadığını düşünüyorum. Bu anlamda kent konseyinin öğrenci topluluklarına kendilerini göstermeleri, tanıtmaları gerektiğini düşünüyorum."* G4'e göre; *"Evet yerel düzeyde katılım için gençlik meclisleri ya da kadın meclislerinin katkısıyla siyasal alana katılım için heveslendiren ve yerel ölçekte tecrübe kazandıran aynı zamanda özgüven uyandırarak katılımı merkezi düzeye ulaştırmak için atılan bir adım olarak faydalıdır."* Bunlara karşılık G7 kent konseylerini siyasete katılımda bir araç olarak görmüyor. Ona göre, *"bu ülke için bir araç olabileceğini düşünmüyorum."*

Bitirirken, çalışmamızın bulgularından hareketle, gençlerin kent konseylerinin siyasete katılımda etkin ve önemli bir araç olduğunu düşündüklerini söylemek mümkündür. Bununla birlikte gençler, kendileri için kent konseylerinin katılım aracı olarak bir fırsat olduğunu söylüyorlar. Ancak bunun da gençlerin kent konseylerine ilişkin farkındalıklarını artırarak gerçekleşebileceğinin altını çiziyorlar.

Anahtar Kelimeler: Gençler, Siyasete Katılma, Kent Konseyleri

ARDAHAN'DA KENT KONSEYİ VE KENT HEMŞERİCİLİĞİ

Derya ALTUNBAŞ
Doç. Dr., Ardahan Üniversitesi
İ.İ.B.F., Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü
daltunbas2003@gmail.com

Evren GÜZEL
Ardahan Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü
Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü
gzlevren@gmail.com

Yerel Gündem 21'in çıkış noktası, demokrasiye yerel katılımın arttırılmasıdır. Yerelde katılımın arttırılması yönetişim kavramının anlaşılıp, uygulamada da etkinliğinin gözlenmesini sağlayacaktır. Aynı zamanda yerel düzeydeki katılım, hem katılımcıların yaşadıkları şehirde kentli olma yolunda ilerlemesini sağlayacak, hem de demokratik olarak yaşadıkları yerleşimde karar alma mekanizmalarında etkin rol almalarına ortam hazırlayacaktır.

Bu çerçeveden bakıldığında demokrasinin gelişiminde öncelikli olan; katılım ve bu katılımın yerel düzeyde sağlanmasıdır. Bu durum demokrasinin gelişimini olumlu yönde etkileyecektir. Yerel düzeyde katılım, sivil toplum mekanizmalarını da çalıştırarak hesap verilebilirliği arttıracaktır.

Çalışmada kullandığımız "Kent Hemşericiliği" kavramı ile amaçlanan, kent sakinlerinin yaşadıkları şehirle ilgili alınan kararlara ortak olma yolu ile yönetişimi ve demokrasiyi geliştirmek adına öncelikle tespitler yapmaktır.

Hemşericilik kavramından anlaşılan göç edilen yerleşimde bir araya gelen kent sakinlerinin sosyal ortamlarını paylaşmak için oluştur-

dukları sivil toplum örgütleridir. Bu yapı hemşericilik duygusunun kentlilerde oluşturduğu algının kentli ile kent arasında kurulması gereken aidiyet durumu ve katılımı sağlayarak kentli olma olgusunu geliştirmektedir.

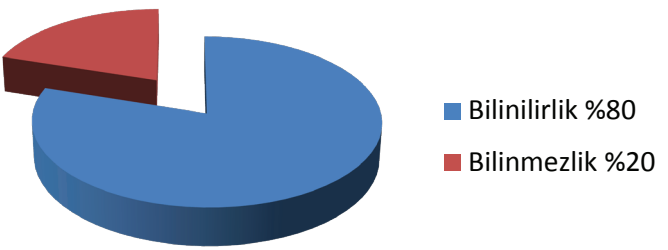
Ülkemizde yaşanan göç olayı küçük kentlerden büyük kentlere doğru bir nüfus akışının olduğunu göstermektedir. Bu akış en büyük etkisini de Ardahan'da göstermektedir. Ardahan nüfusu da eksi değerlerde seyreden bir büyüme hızına sahiptir. Bu veri Ardahan'dan diğer kentlere doğru ciddi bir göçün varlığını göstermektedir.

Çok fazla göç veren şehirlerde kentli olma bilinci ve yerel yönetime katılım yolları, aidiyetlik duygusu geliştirilirse, göç ettikleri şehirlerde de bu problemler aşılmış olacaktır. Bu bakımdan çok göç veren şehirlerde bu konu dikkatle incelenmeli, bu şehirlerde sivil toplum örgütleri ve özellikle kent konseyleri önemle çalışmalıdır.

Bu çalışma çerçevesinde, Ardahan'da yerel katılımın ve sivil topluma olan ilginin ölçülmesi amaçlanmıştır. Çalışmada bilimsel araştırma yöntemlerinden anket ve yüz yüze görüşme yöntemi uygulanmış, veriler grafiklerle ortaya konmuştur.

Yapılan anket çalışmasında ilk olarak yerel yöneticilere kent konseyini bilip bilmedikleri sorulmuştur. Katılımcıların; %80'nin az da olsa kent konseyi hakkında bir bilgisinin olduğu, %20'sinin ise hiçbir bilgisinin olmadığı görülmüştür.

Kent Konseyinin Yerel Yöneticiler Tarafından Bilinilirliliği

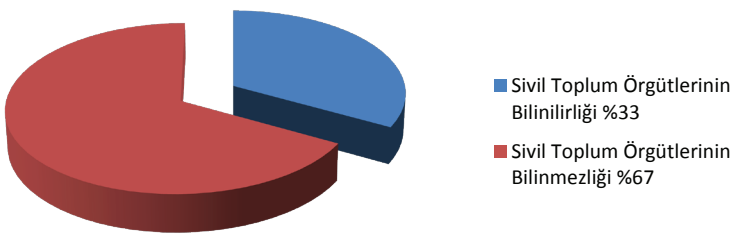

Burada yönetici olarak; merkezdeki mahalle muhtarları ve belediye encümenleri ile görüşülmüştür. Çıkan sonuçtan %20'lik bir oranda yönetim kademelerinin ortak yönetimden, yönetişimden haberdar olma-

dıkları görülüyor. Yöneticilerin bir kısmının bile bu konuda bilgisinin olmaması yerel demokrasi ve yerel yönetişim için olumsuz bir durum sergilemektedir.

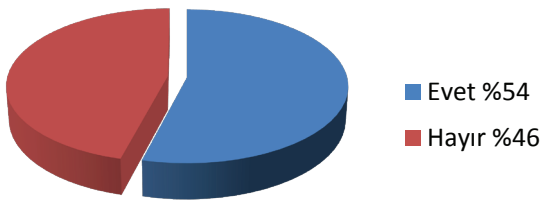
Yerelde yaşayanlar ile yapılan anket çalışmasında sivil toplum örgütlerinin bilinilirliği de sorulmuştur. Buna göre katılımcıların %33'ünün bilgisi vardır, %67'sinin bilgisi yok olarak görülmektedir. Bu durum yerel halkın yerel yönetimden ne kadar uzak olduğunu ortaya koymaktadır. Yerel katılımın da sadece seçim olarak algılandığı görülmektedir.

Yerel halk tarafından sivil toplum örgütlerinin bilinilirliği

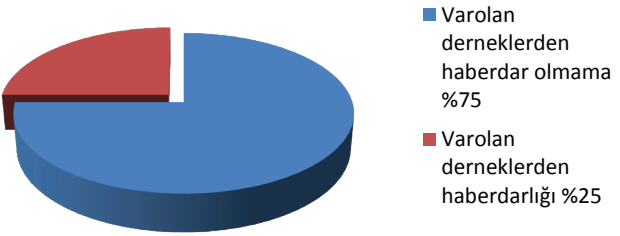
Başka bir anket sorusunda yerel halkın kentli olma isteği sorulmuş, %54'ü evet kentli olmak istiyoruz, cevabını vermiş; %46'sı hayır istemiyoruz cevabını vermiştir. Bu bilgi de yerel halkın daha kendini yaşadığı ortama ait hissetmediğini göstermektedir.

Yerel halkın kentli olma isteği

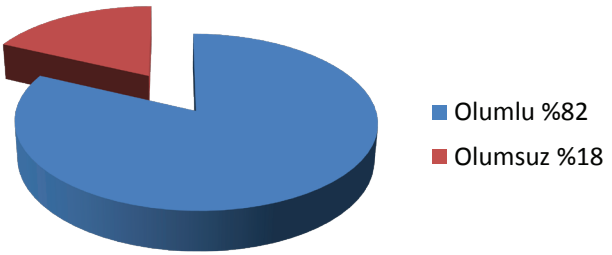
Yerelde yaşayanlara Ardahan'da bulunan derneklerden haberdar olup olmadıkları sorulmuş alınan cevap; %75'i haberim yok, %25'i haberim var olarak görülüyor. Yine bu sonuç da yerel halkın sivil örgütlenmeye olan ilgisizliğini ortaya koyuyor.

Yerel halkın varolan derneklere dair bilgisi

Yerelde yaşayanlara sivil toplum örgütlerine bakış açıları sorulmuş %82'i olumlu, %18'i olumsuz olarak görülüyor. Bu durum da yerel halkın sivil örgütlenme konusuna olumlu baktığını ortaya koyuyor.

Yerel halkın derneklere bakışı

Yapılan bu anketlerle ortaya çıkan sonuç; Ardahan'da yerel halkın yerel yönetime katılma konusunda tam bir bilgiye sahip olmadığı, yaşadığı şehri tam olarak benimsemediği bunun sonucunda da yerel yönetime aktif katılmaktan uzak olduğunu göstermektedir. Bu noktada yönetişimin anahtarı olan kent konseylerinin aktif olarak sivil örgütlenme konusunda çalışmalar yapması gerektiğini, kentte yaşayan sakinlerin de kendilerini nereden gelirlerse gelsinler yaşadıkları şehre ait olmaları konusunda yardımcı olarak onların kent hemşericiliği ile kente aidiyetliklerini arttırma yoluna gitmelidir. Kent konseyleri, yerel yaşayanların nasıl evine, işine, okuluna sahip çıkıyorlarsa yaşadığı şehre de kentli bilinci ile sahip çıkmalarına yardımcı olarak onları yönetişime dâhil etmelidir.

Anahtar Kelimeler: Ardahan Kent Konseyi, Göç, Kent Hemşericiliği, Yerel Katılım

YEREL YÖNETİMLERDE KENT KONSEYLERİNİN SORUNLARI VE MALATYA BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ'NDE KENT KONSEYİ İLE İLGİLİ BİR ÇALIŞMA

Osman ATAY
Yrd. Doç. Dr., Adıyaman Üniversitesi
Gölbaşı Meslek Yüksekokulu
Yönetim ve Organizasyon Bölümü
oatay@adiyaman.edu.tr

İllerimizde bulunan kent konseyleri, halkın sorunlarını dinlemek için oluşturulmuş bir konseydir. Kent konseyleri, belediye başkanlarının şehirlerle ilgili bilgi toplamasında, mahalle muhtarlarında ve halkın sorunlarını dinlemesinde bilgi verme ve almada önemli bir demokrasi örneğidir. Büyükşehirle ilgili projelerin eylemlerin anlatıldığı sorulduğu bir konseydir ya da oluşumdur. Özellikle büyükşehirlerde belediye başkanlarına ulaşmak çok zordur. Bu kent konseyinin oluşturulmasıyla haftada ya da ayda bir defa yerel yönetimler kent konseyi toplantı salonunda belediye başkanıyla halk karşı karşıya gelerek sorunlarını dile getirirler ve bu sorunlarla ilgili çözüm arayışına girerler. Yerel yönetimlerde kent konseyleri toplumun, bireylerin katılımını sağlayan demokrasinin en önemli örneklerinde yer alan bir oluşum olmakla beraber kentin temizliği düzeni halkın belirlediği dayanışma örnekleri yerel yönetimlerin özellikle belediye başkanlarının sorumlu olduğu bir konudur.

Belediye başkanları, sorunları dinlemekle çözüm bulma ve çözümden halkı memnun etme çabası içindedir. Bu çalışmada Malatya Büyükşehir Belediyesi'nde kent konseyiyle ilgili bir çalışmayı yaparak 2. Ulusal Kent Konseyleri Sempozyumu'nda, Sempozyuma gelen bilim adamlarıyla konunun tartışılması arzu edilmiştir. Amaç Malatya'daki so-

runların taraflar arasında karşılıklı olarak anlatılması ve çözüme kavuşturulmasıdır.

Kent konseylerinde yeter seviyede şeffaflık sağlanabilmesi gerekmektedir. Bu şeffaflığı sağlayabilmek adına kent konseylerinde etkili katılım gerekmektedir. Ayrıca kent konseyinde görüşülen konuların kayıt altına alınması önemli görülmektedir. Kent konseylerinde katılım olgusu incelendiğinde sivil toplum kuruluşlarının katılımı önem arz etmektedir.

Mevcut uygulamaların kent sakinlerinin ihtiyaçlarına hitap edilebilirliğine bakıldığında önem seviyesi dikkate alınmalıdır. Gündelik yaşantıda sürekli engel teşkil eden sorunlara öncelik verilmesi ve uygulamaların günlük yaşantıdaki temel gereksinimlerinden başlanılarak belli bir seviyeye ulaştırılması ve sonrasında kentin daha da yüksek refah seviyesine ulaştırılması sağlanmalıdır.

Sivil toplum kuruluşları da çok aktörlü yönetişimin bir başka ayağını oluşturmaktadır ki yürütülen faaliyetlere bakıldığında sivil toplum kuruluşları ile ortaklaşa yapılan pek çok çalışma dikkati çekmektedir. Özellikle Bolu, Batman, Mardin, Manisa, Kütahya, Edirne, Gaziantep, Sakarya, Mersin, Antalya'da yürütülen faaliyetlerde sivil toplum kuruluşlarının katkısı fazladır.

Bunların yanı sıra meclislerin ve çalışma gruplarının giriştikleri projeler ve beklentileri kent konseylerinin kararları olarak ortaya çıkmaktadır ki, kent halkının yaşam standartlarının iyileştirilmesi, katılımlarının artırılması bakımından yürütülen bu çalışmalar, kent konseylerinin amaçlarının gerçekleştirilebilirliği açısından olumlu gelişmelerdir.

Belediyelerin kent konseyleri ile ilgili olarak oluşum sürecinden başlayarak organları, örgüt yapıları ve özellikle faaliyetleri hakkında ayrıntılı olarak raporlar hazırlamaları ve bunları hem web sitelerinde yayınlamaları hem de kitapçık haline getirerek kamuoyuna sunmaları kent konseylerinin tanınmışlığını ve işlevselliğini arttıracaktır.

Bazı önemli gelişmelerin olmasına rağmen kent konseyleri ile ilgili çeşitli geliştirmeler olduğunu söylemek doğru olacaktır. Ancak in-

ternette ve iletişim kanallarında kent konseyi ile ilgili haberlerin yetersiz olması nedeniyle, yerel yönetimlerin tanıtılması ve hizmetlerinin halk tarafından bilinmesinde güçlük çekilmektedir. Özellikle büyükşehir belediyelerinde kent konseylerinin daha etkin hale getirilmesi sivil toplum örgütleri ile sıkı işbirliğine gidilmesi, mahalle muhtarlarının ve toplumun gereksinimlerinin iyi tespit edilmesi, yetimlerin ve yoksulların tespitinde yüzeysel değil detaylı olarak yapabilecek uzmanlarca kriterlerin oluşturulması önemli bir yer tutmaktadır. Özellikle dünyadaki yetimlerin hakkının zenginler tarafından yenmesi veya harcanması engellenmelidir.

Kent konseyleri halkın başkanla veya başkan vekiliyle bireysel ya da toplumsal görüşmelerini içerir. Bunların sürekli olarak yapılması toplumun yaşantılarını, sorunlarını dinlemek ve çözüm bulmakta önemli bir olgudur.

Bazı yerel yönetimler tarafından yürütülen oldukça iyi çabalar ve çalışmalar bulunmaktadır. Yapılan çeşitli toplantılarda yerel yönetimlerin, kalkınma ve demokrasiye kısmen katkıda bulundukları söylenebilir. Ancak bu, bütün belediyelere ve yerel yönetimlere yansımamıştır. Mutlaka bütün belediyelere yansıtılması ve uygulanması önemli bir olgudur. Ve bütün yerel yönetimler toplumsal ilişkileri ve iletişimi sıkı ve belirli periyotlarla pekiştirmelidir. Bunun sebebi toplumsal sorunların günlük olarak değiştiğini düşündüğümüzde, bu değişen sorunlara ilişkin çözüm önerilerini de beraber üretmeliyiz. Kent içerisinde temel gereksinimlerin iyi tespit edilmesi, hastane, ulaşım, eğitim, aile destekleri gibi konularda özellikle uygulamaların önem derecesini yüksek tutmak gerekmektedir. Ayrıca engelli vatandaşları da sosyal sorumluluk bilincinde, destekleyecek çalışmaların hayata geçirilmesi önerilmektedir.

Anahtar kelimeler: Yerel Yönetimler, Toplumsal Katılım, Kent Konseyi, Halk

KASTAMONU KENT KONSEYİ'NİN DÜNÜ, BUGÜNÜ VE YARINI

Saim ATEŞ
Doç. Dr., Kastamonu Üniversitesi, Orman Fakültesi
Orman Endüstri Mühendisliği Bölümü
saimates@kastamonu.edu.tr

Çiğdem SAKICI
Yrd. Doç. Dr., Kastamonu Üniversitesi, Mühendislik
ve Mimarlık Fakültesi, Peyzaj Mimarlığı Bölümü
csakici@kastamonu.edu.tr

Mehmet ÇELİK
Kastamonu Kent Konseyi
kastamonukentkonseyi@gmail.com

Nuray H. YÜCEL
Kastamonu Kent Konseyi
nsymim@hotmail.com

Kent konseyleri yerel yönetimin, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının ve sivil toplumun ortaklık anlayışıyla, kentin kalkınma önceliklerinin, sorunlarının, vizyonlarının sürdürülebilir kalkınma ilkeleri temelinde belirlediği, tartışıldığı, çözümlerinin geliştirildiği, ortak aklın ve uzmanlaşmasının esas olduğu demokratik yapılar ile yönetişim mekanizmalarını ifade etmektedir. Kent konseyleri fertlerin farklı özellikleriyle bulundukları yörenin ortak aklını oluşturmak üzere gerçekleştirdikleri birlikteliktir. Kent kaynaklarının etkili, verimli ve adil kullanımına katkıda bulunarak çocukların, gençlerin, kadınların ve engellilerin toplumsal yaşamdaki etkinliklerini arttırarak yerel karar alma mekanizmalarında aktif rol almalarını sağlamaktadır.

Kastamonu ili teknik, ekonomik, sosyal ve kültürel değerleri ile dünya çapında bir kent olma yolunda hızla ilerlemektedir. Kastamonu Kent Konseyi, Kastamonu'da belediye, valilik, üniversite gibi farklı kesimlerin katılımıyla Kastamonu şehrini ileriye götürecek kararlar almakta ve bunları denetlemektedir. 2008 yılında kurulan konsey, ilk iki yıl boyunca yapılanma yolunda çalışmalar yapmıştır. Kadın Meclisi ve Gençlik Meclisi 2008 yılında kurulmuştur. Kent konseyi çalışma grupları belirlenmiş ve sonrasında aktif olarak birçok projede yer almıştır. 2009 yılında İşsizliği Önleme ve İstihdamı Artırıcı Çalışma Grubu oluşturulmuş ve istihdamı artırmak için yapılabilecek projeler görüşülmüştür.

2010 yılında şehir içindeki günlük yaşamın akışında sorun olan durumlar analiz edilmiştir. Cadde, sokak ve mahallelerde bulunan yaya kaldırımlarında yenilemeler yapılması, yüksekliklerinin her yaştan insana göre ergonomik ölçülerde ayarlanması, engelli vatandaşlar için rampa eklenmesi ve bu kaldırımları işgal eden esnaflar hakkında düzenlemeler yapılması için öneriler getirilmiştir. Bunlara ek olarak, istihdamı artırma, yatırıma teşvik ve göçü önlemek adına belediye mücavir alanı içerisinde kalan mevzuata uygun alanların değerlendirilmesine yardımcı olunması, gerekli makamlardan talep edilmiştir.

2011 yılında Kastamonu Kent Konseyi Çocuk Meclisi resmi olarak kurulmuştur. Kent Konseyi, Kastamonu'da turizmin gelişmesi adına yapılan projelere destek vermiştir. Ayrıca kurulan meclisler kendi alanlarındaki çalışmalarına devam etmiş ve Kent Konseyi'ne belli dönemlerde bu çalışmaların sonuçlarını rapor halinde sunmuşlardır. Kadın Meclisi 2011 yılında her ay farklı bir mahallede muhtar koordineli olarak uzman doktor, öğretmen psikolog ve avukat grubuyla mahalleli kadınları buluşturma kararı alınmış ve takip eden senelerde bu toplantıları gerçekleştirmişlerdir. Bunlara ek olarak, kentin gelişmesi anlamında önemi olan projelerin de takibi yapılmıştır. Ilgaz Tüneli, Kastamonu Devlet Hastanesi, depremle alakalı çadır kent projesi ve yer tespiti, turizm ile ilgili gelişmeler, yerli ürünlerin satış ve sergi alanı ile alakalı konular konuşulmuştur.

2012 yılında Kastamonu'da bulunan kanyonların turizm ve doğal güzellik olarak tanınmasına dair çalışmalar yapılmıştır. "Değerler Şehri Kastamonu Projesi" kapsamında sosyal hizmetlerle birlikte çalışılarak; tek başına yaşayan yaşlıları Çocuk Meclisi ve Gençlik Meclisi üyeleri ziyaret etmiş, ziyaretleri esnasında ikramlarda bulunmuşlardır. Kentin gelişimine katkıda bulunabilecek fikirleri değerlendirmek için anketler yapılmıştır.

2013 yılında Kale, Saat Kulesi, Şeyh Şabanı Veli vb. yerlerin giriş ve çıkışlarının teknik olarak yapılandırılması için ilgili kurum nezdinde çalışmalar yapılmıştır. Kent konseyi, Kastamonu'da eğitim gören üniversite öğrencilerinin refahı için de çeşitli girişimlerde bulunmuştur. Şehirdeki öğrenci yurtlarını artırmak için, kredi yurtlar kurumu öncülüğünde ve özel teşebbüsün girişiminde çalışmalar yapılmıştır.

2014 yılında Kastamonu'ya gelen turist sayısını artırmak amacıyla yapılan proje ve konaklama çalışmaları gerçekleştirilmiştir. Saat Kulesi ve İnci Tepesi arasına yapılması düşünülen teleferik projesi ve turizmi geliştirecek birtakım diğer projeler hakkında Kastamonu Belediyesi'nden bilgi edinilmiştir. Otopark sorununu çözmek için yeraltına inşa edilmesi düşünülen yeraltı otopark projesi hakkında belediye ile görüşmeler yapılmıştır.

2015 yılında Kastamonu Koruma İmar Planı Kentsel Dönüşüm Çalışmaları ve Şehir Parkı Projesi hakkında belediye ile görüşmeler yapılmış, projelerin ilerleme durumları ve katkıda bulunabilecek fikirler değerlendirilmiştir. Kastamonu Havalimanı'na uçak seferleri ve alanın mevcut durumu hakkında bir teknik gezi düzenlenmiştir. Kastamonu Devlet Hastanesi Projesi'nin arsa tahsisinin yapılması, inşaatın devamı hakkındaki süreçler kent konseyi tarafından yakinen izlenmiştir. Doğa ve Kültür Köyü Projesi'nde yer almak isteyen üniversite mensupları ve diğer alanlardan projede yer almak isteyen kişilerin başvuruları değerlendirilmiştir.

Bu çalışma Kastamonu Kent Konseyi'nin 2008 yılından günümüze kadar kentin gelişimine ve her kesimden kent sakinlerinin refahına yönelik yaptığı projeleri, görüşmeleri yıllar içerisinde irdelemektedir. Kastamonu ilinde yaşayan tüm insanların huzur ve mutluluğu, ayrımcı-

lıktan uzak katılımcı fikirleri ve görüşleri rahatlıkla konuşacağı demokratik ortamlarda kararlar alınarak ilgili kurum ve kuruluşlara, kent konseyinin çözümü noktasında gerekçeleri ile sunulmuş çoğu başvurusu kabul olmuştur. Kastamonu Kent Konseyi, ileride de kendini kente adamış bir topluluk olarak yoluna devam edecektir.

Anahtar kelime: Kent Konseyi, Kastamonu, Kastamonu Kent Konseyi

YEREL GÜNDEM 21'DEN KENT KONSEYLERİNE[1]

Ahmet BATAT
Çukurova Kalkınma Ajansı, Adana
ahmet.batat@cka.org.tr

ÖZET

Bu çalışma 1997-2011 yılları arasında bir dizi demokratik yönetişim projesi olarak uygulanan Türkiye Yerel Gündem 21 Programı'nın kent konseylerine dönüşüm sürecini konu edinmektedir. Bu kapsamda program ortağı kentlerde geliştirilen katılımcı mekanizmaların ve yerel eylem planlama süreçlerinin 5393 sayılı kanun sonrası kent konseylerine ne derecede aktarılabildiğini araştırmaktadır. Araştırma sonucunda kent konseylerinin yasal dayanak kazanması ile birlikte katılımcı mekanizmaların kent konseyleri çatısı altına taşındığı, ancak programın işlevsel yönü olan yerel eylem planlama süreçlerinin kent konseyleri uygulamasında geri planda kaldığı sonucuna ulaşılmaktadır. Bu durumun temel nedeni olarak Kent Konseyi Yönetmeliği'nin yapı ve işlev dengesinde işlevi arka plana alan yaklaşımın etkili olduğu vurgulanmaktadır.

GİRİŞ

Araştırma Türkiye Yerel Gündem 21 Programı uygulamaları kapsamında geliştirilen kent konseyleri ve yerel gündem 21 eylem planlama süreçlerinin 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 76. maddesi kapsamındaki kent konseylerine ne derecede aktarılabildiğini ortaya koymayı amaçlamaktadır. Araştırmada programın 2010 yılına kadar olan süreci değerlendirilmiştir.

YÖNTEM

Araştırmanın konusu Türkiye Yerel Gündem 21 Programı uygulamalarının kent konseylerine dönüşüm sürecidir. Bu sürecin değerlendirilmesinde programın koordinatör kuruluşu UCLG-MEWA arşivlerinden

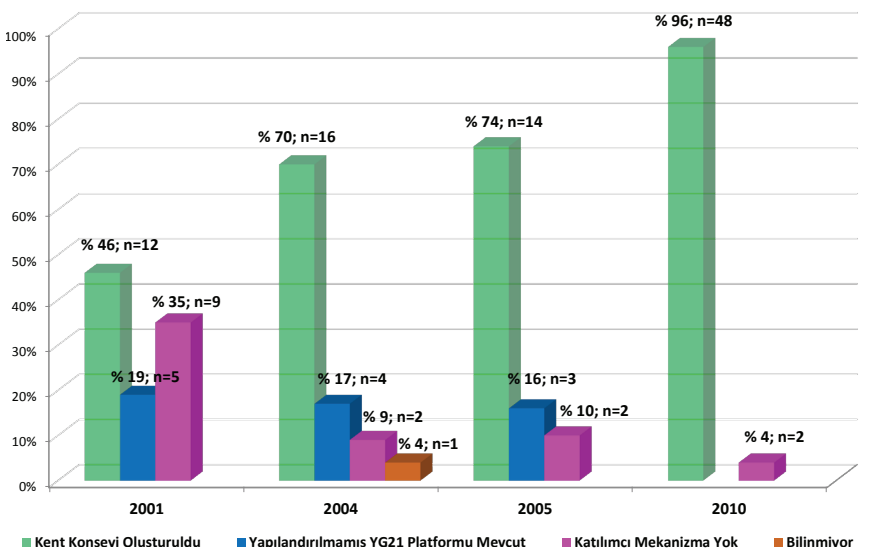
1 Bu poster bildirinin hazırlanmasında Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Yönetimi A.B.D. Kamu Yönetimi Programı'nda 2010 yılında sunulan "Türkiye Yerel Gündem 21 Uygulamalarının Kent Konseylerine Dönüşüm Sürecinin Analizi" başlıklı yüksek lisans tezinden faydalanılmıştır.

elde edilen 2001, 2004, 2005 ve 2010 tarihli anket verileri ile araştırmalar, katılımcı mekanizmaların ve sürdürülebilir kalkınma eylem planlama süreçlerinin varlığı açısından karşılaştırılmış; yasal değişikliklerin uygulamalara etkisi program uzmanları ile yapılan yarı yapılandırılmış görüşmelerle değerlendirilmiştir.

2001 tarihli araştırma, program ortağı 42 kentten 26'sını; 2004 ve 2005 tarihli araştırmalar, program ortağı 62 kentten 23 ve 19'unu kapsamaktadır. Programın beşinci aşamasında uygulanan 2010 tarihli araştırma ise tüm kent konseylerine yönelik olmakla birlikte 1 Temmuz 2010 tarihi itibariyle ankete yanıt veren 50 kenti kapsamaktadır. Farklı dönemlerde gerçekleştirilen araştırmaların program uygulamalarının dönüşüm sürecini ortaya koyması için bu çalışmada araştırma sonuçları, karşılaştırma olanağı verecek biçimde tablo ve grafik olarak gösterilmiştir.

BULGULAR

2001, 2004, 2005 ve 2010 dönemlerinde gerçekleştirilen araştırma sonuçlarına göre yıllar içinde Kent Konseyi oluşturan yerel yönetim sayısı artış göstermiştir. Programın başlangıcında çalışma grupları gibi yapılandırılmamış Yerel Gündem 21 Platformları'nın da kent konseylerine dönüştüğü söylenebilir (Şekil 1).

Şekil 1: Kent Konseylerinin Gelişimi

Tablo-1, kent konseylerinin kent planlama sürecine katkılarını ortaya koyacak yerel sürdürülebilir kalkınma eylem planlarının gelişimini göstermektedir. Türkiye Yerel Gündem 21 Programı'nın başlangıç ve yaygınlaşma evresi olan 2001, 2004 ve 2005 yıllarında program ortağı tüm kentler yerel eylem planlama çalışmaları gerçekleştirmiştir. Kent konseylerinin güçlü yasal dayanağa kavuşmasının ardından 2010 yılında yapılan araştırma sonuçlarında, araştırmaya dâhil olan kent konseylerinin neredeyse yarısının (%42) yerel eylem planlama çalışmaları yürütmediği görülmektedir. Yerel eylem planlama faaliyetlerini yürüten kentlerin Türkiye Yerel Gündem 21 Program ortağı kentler olduğu ifade edilebilir.

Tablo 1: Yerel Eylem Planlama Sürecinin Gelişimi

YEP[2] Aşamaları/ Dönem	2001		2004		2005		2010	
	%	n	%	n	%	n	%	n
YEP Çalışması Yok	-	-	-	-	-	-	%42	20
YG 21 Tanıtım Aşamasında	%31	8	%9	2	%16	3	-	-
MDA[3] Hazırlanıyor	%27	7	%22	5	%37	7	-	-
MDA Hazırlandı	%15	4	%4	1	%5	1	%15	7
YEP Hazırlanıyor	%27	7	%52	12	%26	5	-	-
YEP Hazırlandı	%0	0	%13	3	%16	3	%6	3
YEP Çalışması Mevcut	%100	26	%100	23	%100	19	%37	18
Genel Toplam	%100	26	%100	23	%100	19	%100	48

SONUÇ

Yerel Gündem 21 Programı'nın gelişimi incelendiğinde başlangıçta yapılandırılmamış yerel gündem 21 platformu ve kent konseyleri biçimindeki kurumsal yapıların, 5393 sayılı kanunun 76. maddesi ve ilgili yönetmeliklerin yayını ile birlikte Kent Konseyleri biçimini aldığı görülmektedir. Bu nedenle Yerel Gündem 21 uygulamalarının yasal süreçlere taşınması ile birlikte program kapsamındaki kurumsal yapılanmaların Kent Konseyleri çatısı altına taşındığı ifade edilebilir. Bununla birlikte belediye teşkilatı olan her yerde kent konseylerinin oluşumunun zorunlu olduğu düşünüldüğünde, mevzuat hükümlerinin kent konseylerini tüm ülke genelinde yaygınlaştırmaya yeterli olmadığı görülmektedir.

2 YEP: Yerel Eylem Planı
3 MDA: Mevcut Durum Analizi

Ayrıca kent konseyi çatısı altına taşınan kurumsal yapılar ile birlikte katılımdan somut sonuçlar üretilmesini sağlayacak yerel eylem planlamasının kent konseyleri sürecine tam olarak aktarılamadığı görülmektedir. Bu durumun en önemli nedenleri arasında Kent Konseyi Yönetmeliği'nin yapı ve işlev dengesinde işlevi arka plana atan yaklaşımın etkili olduğu söylenebilir.

Anahtar Kelimeler: Yerel Gündem 21, Kent Konseyi, Yönetişim

KAYNAKÇA

- ALPAN, Sema (2001) Türkiye'de Yerel Gündem 21'lerin Uygulanma Projesi DPT Bağımsız Değerlendirme Raporu
- BATAT, Ahmet (2010) Türkiye Yerel Gündem 21 Uygulamalarının Kent Konseylerine Dönüşüm Sürecinin Analizi, DEU SBE Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi
- EMREALP, Sadun (2005) Türkiye Yerel Gündem 21 Uygulamalarına Yönelik Kolaylaştırıcı Bilgiler El Kitabı, İstanbul: IULA-EMME Yayınları
- TOPRAK, Zerrin (2006) Yerel Yönetimler, İzmir: Nobel Yayınları
- UCLG-MEWA, 2004-2005 YPDP Anket Çalışması ve 2010 Kent Konseyleri Bilgi Derleme Formaları

TÜRKİYE'DE KENT KONSEYLERİ DENEYİMLERİ: KARABÜK ÖRNEĞİ

Özcan BÜYÜKGENÇ
2009- 2014 Dönemi Karabük Kent Konseyi Başkanı
Karabük Üniversitesi
buyukgenc@hotmail.com

Karabük, 13 haneli bir köyden 1937 yılında Demir-Çelik fabrikalarının temellerinin atılması ile sanayi kenti kimliği kazanan ve bugün itibariyle merkez nüfusu 111 bin olan bir kenttir. Bir nevi küçük bir Türkiye olan, emekli kenti diye nitelendirilen kent, Karabük Üniversitesi'nin hızlı gelişimi ile bir anda gelen 43 bin öğrenci ile aynı zamanda bir üniversite kenti olmuştur. Karabük Kent Konseyi ise; Türkiye genelinde örnek çalışmalar yapan bir kent konseyi modeli olmuştur.

Karabük Kent Konseyi ilk olarak 2007 yılında kurulmuştur. İlk kurulduğunda geniş katılımlı, ancak belediye güdümünde olan bir konseydi. Güzel amaçlarla kurulmasına rağmen o dönemde gerekli performansı gösterememiştir. Bir sonraki kent konseyi, 2009 yerel seçimlerinden sonra kurulmuştur ve demokratik teamüllerin sonuna kadar uygulandığı bir konsey olmuştur. 2007-2009 yıllarında görev yapan bu konseyde kuruluş aşamasında 57 kurum ve kuruluş temsil edilmiş, sonra kendisine gelen başvuru taleplerini değerlendirerek sayısını 67'ye çıkarmıştır. Bu dönemde görev yapan kent konseyinde, üniversite ile ilişkiler çok sağlam tutulmuş, üniversitenin bilimsel ve akademik çalışmaları ve imkânları Karabük Kent Konseyi'ni daha güçlü kılmıştır. Karabük Kent Konseyi de her zaman üniversitenin gelişimini desteklemiştir.

Karabük Kent Konseyi, Türkiye Kent Konseyleri İletişim ve İşbirliği Ağı'nın kurulmasına iki defa ev sahipliği yapmıştır. Bu toplantılar,

birliğin stratejik kararlarının alındığı, yol haritasının belirlendiği toplantılar olmuştur. Sadece ev sahipliği yapmakla kalmamış, bu yapının oluşturulması çabaları kapsamında değişik illerde yapılan birçok toplantıya katılarak görüş ve düşüncelerini dile getirmiştir. Bu kapsamda kurulan Kent Konseyleri Derneği'nin üyesi olmuştur.

Karabük Kent Konseyi, 3 Eylül 2009 yılında yaptığı toplantıda; daha hiçbir yerde konuşulmazken "2023 Kent Vizyonu Belirleme Projesi" çalışmasını başlatmıştır ve bu örnek proje çalışmasını diğer tüm kent konseylerine önererek tüm illerimizde uygulanmasına öncülük etmiştir.

Konsey, depremden çok acılar çeken bir ülkenin, birinci derece deprem bölgesinde bulunan kenti olan Karabük'te afet gönüllülüğü konusunda çalışmalar yapmış ve "Deprem ve Bina Güvenliği" konularında toplantılar yaparak Karabük'te gündem oluşturmuştur. "Karabük Konuşuyor" projesini başlatarak ortak akıl toplantılarına ağırlık vermiş ve 15 günde bir önemli bir konu ve konuklarıyla ortak akıl toplantıları gerçekleştirilmiştir.

Konsey, birçok sosyal sorumluluk projesini hayata geçirerek önemli sonuçlar almıştır. Yerel demokrasiye ve yerinden yönetime inanmış ve bunun güçlendirilmesi için bünyesinde kadın meclisi, çocuk meclisi, gençlik meclisi ve engelliler meclisini kurarak çok önemli ve başarılı faaliyet ve çalışmalar yapmalarına vesile olmuştur. Karabük Kent Konseyi, kenti ilgilendiren konularda söz sahibi olan seçilmiş ve atanmış yöneticileri konseye davet ederek alanları ile ilgili yapılan çalışmalar hakkında bilgiler almış ve kendilerine taleplerini iletmiştir. Karabük Kent Konseyi, her alanda kentin ortak akıl meclisi olma yolunda çok önemli mesafeler kat etmiştir. Karabük Kent Konseyi, bu dönemde çalışma yönergesini çıkarmış, web sayfasını yapmış ve kamuoyunu bilgilendirme adına aktif kullanmıştır. Bu dönemde iki dergi, beş yıllık dönemde yaptığı çalışmaları anlatan bir almanak ve "2023'e mektup" projeleri kapsamında yayınlanmaya değer görülen mektupların yer aldığı bir kitap çıkartarak kamuoyu ile paylaşmıştır.

Sonuç olarak Karabük Kent Konseyi, Karabük Belediyesi'nden gerekli destekleri tam olarak görememesine rağmen, mekânı olmamasına rağmen, çalışanı olmamasına rağmen, bütçesi olmamasına rağmen Türkiye'de örnek gösterilebilecek çalışmalar ve projeler gerçekleştirmiştir. Ortak akla ve yerel yönetime vurgu yapmış, her kesimin görüş ve önerisine değer vermiştir. Tüm kamu kurum ve kuruluşlar ile STK'larla işbirliğine gitmiş, kentin sesi olmuştur. Karabük Kent Konseyi, iyi çalışan bir kent konseyinin neler yapabileceğini ve kent konseylerinin yerel demokrasinin ve yerel yönetimin gelişmesi adına çok önemli fonksiyonlar üstlenebileceğini göstermiştir.

Anahtar Kelimeler: Kent Vizyonu, Ortak Akıl, Karabük Kent Konseyi

SİVİL TOPLUM KURULUŞLARI İLE KENT KONSEYLERİ İLİŞKİSİ: STK KARNESİ-BURSA ÖRNEĞİ

Şevki ÇELİK
South Russian University
smmmsevkicelik1970@gmail.com

Dilek DURAK
South Russian University
durak.dilek@gmail.com

Hasan TAMAM
South Russian University
htamam@hotmail.com

Tuna YILDIZ
Dr., Şehir Plancısı
Nilüfer Belediyesi Plan Proje Müdürlüğü
tuna.yildiz.k@hotmail.com

Bu çalışma; demokrasinin vazgeçilmez ve destekleyici unsurları olan STK'lar ile kent konseyleri arasında güçlü bir ilişki olması gerektiği savından hareketle hazırlanmıştır. Çalışma, temel çerçeve olarak yerel yönetimlerin destekleri ile demokratik anlayışın bir çatı altında gönüllü sivil halk tarafından örgütlenmesi olarak kabul edilmiş olan kent konseylerinin, sürdürülebilir kalkınma çalışmalarında ve yerel kalkınmada STK'lar ile birlikte nasıl etkileşime gireceği ve hangi rolleri üstlenebileceği gibi öne çıkardığı problematiğin incelenmesini içermektedir.

Çalışmanın temel amacı, katılımcı demokrasinin doğal uygulama şekli olan sivil toplum kuruluşları ile yerel yönetişimin bir formu olarak

görülen kent konseylerinin ilişkilerinin nasıl olması gerektiğini irdelemek ve bazı somut çıktılara ulaşmaktır. Bu amaçtan hareketle çalışmada; gerek sivil kuruluşların, gerek kamu ve özel sektör çalışanlarının farklı sektörler arasında bile olsa ortak bir işbirliğinin oluşturulduğu yerel yönetim otoriteleri tarafından desteklenen yapılar olarak bilinen kent konseylerinin, STK'lar ile ortak bir işbirliği sağlayacağı alanlarının neler olabileceği, nasıl işlevlik kazanacağı gibi soruların cevapları Bursa Kent Konseyi örneği içerisinde incelenecektir. Böylelikle kent konseylerinin katılımcı demokraside önemli unsurlar olarak nasıl bir rol aldıkları/alabilecekleri tartışılmış olacaktır.

Kent konseylerinde, en büyük mülki idare amir veya temsilcisi, milletvekilleri, belediye başkanı veya temsilcisi, sayısı onu geçmemek üzere illerde valiler, ilçelerde kaymakamlar tarafından belirlenecek kamu kurum ve kuruluşlarının temsilcileri bulunur. Konseyin bünyesinde çok sayıda ve çeşitli ilgi alanlarında görev yapan meclisler ve çalışma gruplarının temsilcileri de bireysel katılımcı olarak yer almaktadır.

Kentsel düzeyde sunulan tüm hizmetlerin, kent konseyi ve kentte yaşayan tüm paydaşlar tarafından belirlenmesi, değerlendirilmesi ve izlenmesini sağlamak yerel düzeyde katılımcı demokrasi, şeffaflık ve hesap verebilirliği güçlendirecek ve aynı zamanda tüm hizmetten yararlanıcıların kente aidiyet duygusunu artıracaktır.

Dünyada küreselleşme sonucunda şehirleşmelerin arttığı, köylerin artık kentlere taşınıyor olması ile de şehirciliğin önemli bir sorun olmaya başladığı görülmektedir. Bu savdan hareketle ortaklaşa yapılacak organizasyonlar ile hem kent konseylerinin hem de sivil toplum kuruluşlarının önemli bir hale gelmesinin kaçınılmaz olduğu ortaya çıkmıştır. Bu husus bu ikili diyalogun her iki kurumunda etkin ve etkili olduğunu gözler önüne serecektir.

Çalışmada birincil ve ikincil kaynaklardan yararlanılmıştır. Ayrıca mülakat yöntemi kullanılmıştır. Özellikle şehirlerin stratejik planlarının oluşturulmasında, mahalleler bazında gönüllü sivil katılımlar ile oluştu-

rulan adeta küçük kent konseyleri gibi çalışan mahalle komiteleri etkilidir. Yetkili mercilerinde destekleri ile bu komiteler tarafından, sorunlar, istekler, öneri ve çözümlerin kent konseylerine taşınması daha kolay ve işlevsel olacaktır.

Türkiye çapında örnek ve başarılı çalışmalara imza atmış olan Bursa Kent Konseyi`nin kuruluşu, örgütlenmesi, yönetmeliği, meclisleri, çalışma grupları, işlev ve faaliyetleri örnek olarak incelenmiş ve kent konseyleri ile sivil toplum kuruluşları arasındaki ilişkiler konusunda Bursa Kent Konseyi'nin çalışma sisteminin başarılı olduğu ve bu konuda literatüre girdiği tespit edilmiştir. Tüm alanlarda olduğu gibi ülkemizde de şehirlerin; demokratikleşmede sivil toplum kuruluşlarının ve kent konseylerinin; gönüllülük, özerklik şeklinde şehrin karar mekanizmalarında ve çalışmalarda yer bulacağı, kentin konu ve alanları içerisinde yaşanan sorunlarının tespit ve çözüm bulunmasında hem etkili, hem de etkin olduğu sonuçları bu çalışmada yer alacaktır. İçinde bulunduğumuz siyasal ve ekonomik küresel yapıda ülkelerden ziyade şehirlerin öne çıktığını ve şehirlerin de birbirleri ile rekabet ettiğini görmekteyiz. Dolayısı ile şehirlerin sivil otoritesi olan kent konseylerinin de aynı şekilde birbirleri ile rekabet edecekleri muhakkaktır. Çünkü başarı ve kalite ancak çetin rekabet ortamları oluştukça vukuu bulacaktır.

Bütün şehirler tarafından maddi ve teknik destek bulabilmesi ve yapıcı sivil toplum kuruluşlarının kararlarının uygulanmasında destek olunması, olumsuz her türlü bakış açısının giderilmesi ya da olumlu bir hale getirilmesinin sağlanması ile Bursa Kent Konseyi örneğinde açıkça görüldüğü üzere; STK'lar ile kent konseylerinin ancak birlikte başarılı ve etkin bir yönetim mekanizması olarak mevcudiyetlerini sürdürebilecekleri sonucuna varılmıştır.

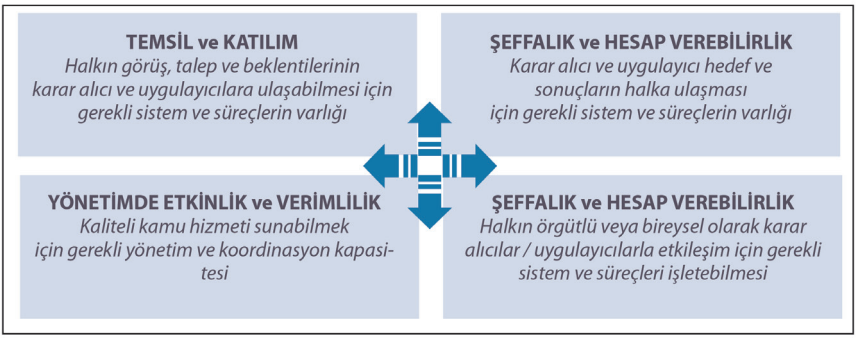
Kentin paydaşlarından birisi olan sivil toplum kuruluşları ilgi alanlarıyla ilgili görüş oluşturma ve bu görüşleri karar alıcı ve uygulayıcılara iletme konusunda aktif değildir. Bu sorunu gidermek amacıyla kentteki sivil toplum kuruluşları, tek kişilik örgüt yapısından uzak dinamik ve de-

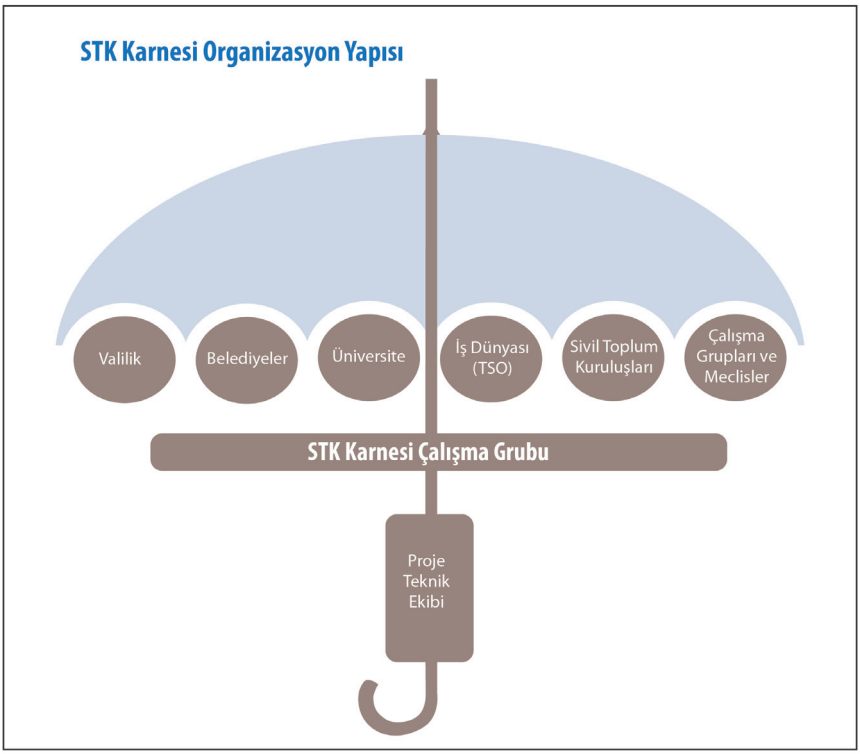
mokratik yönetim yapısına sahip mekanizmalar haline getirilmesine ve sivil inisiyatif oluşturmaya yönelik çalışmalar ve projeler yürütmektedir. **STK Karnesi Çalışması**, Sivil Toplum Örgütleri'nin etkinliğinin artırılmasını sağlayacak bir mekanizma olarak karşımıza çıkacaktır.

STK Karnesi Çalışması, esas olarak bir hane halkı araştırmasını temel almaktadır; ancak tüm aşamalarındaki katılımcı yaklaşım, çalışmayı salt veri toplama ve değerlendirmeden ayırmaktadır. Proje kapsamında hazırlık, bilgilendirme ve veri toplama çalışmaları yürütülmüştür. Yöntemin gerektirdiği yakın işbirliğini sağlayabilmek adına bu kentlerdeki valilik, belediye, üniversite ve kent konseyi arasında bir protokol imzalanması ve ilgili tüm paydaşların çalışmayı sahiplenmesi teşvik edilmelidir. **STK Karnesi Çalışması,** hazırlanan soru formları, her kentteki paydaşlarla yapılan ortak toplantılar ile kente özgün hale getirilmelidir. Yine bu süreçte, pilot kentteki muhtarların katılımıyla yürütülen hizmet önceliklendirme çalışmalarına sivil toplum örgütleri ile mahallelerin hizmet tercihleri ve öncelikleri belirlenmelidir. Daha sonra hem anket sonuçları hem de hizmet öncelikleri, proje ekibince düzenlenen çalıştaylarda paydaşlara sunulmalı ve ortaklaşa değerlendirilmelidir. STK Karnesi ile vatandaşların yönetim sürecine katılımları tüm şehrin dinamikleri tarafından sağlanmış ve ilettiği sorunlar çözüm ve önerileri ile görülmüş ve hizmetin tamamlanması adına da yetkili merciler tarafından incelenmeye alınmış duruma getirilmiş olacaktır. Bu konu özellikle bilimsel olarak incelendiğinde çıkacak form ve izlenecek akış süreci yazılı formlarda yer alması ile başlayacak ve belki de yeni yönetim modellerinin geliştirilmesine ışık tutmuş olacaktır.

Her sorunun, en küçük yerel yönetim merkezleri olan mahalle muhtarları tarafından oluşturulması fayda sağlayacak olan yerel mahalle komitelerinin de destek ve yardımları ile yazılması sureti ile bildirimizin sonuç bölümünde bir şemsiye altında toplamış olduğumuz şehrin dinamikleri tarafından görülmesini ve bilinmesini sağlayacak olan karne adı altında oluşturulacak olan bir sistem ile en sonunda kent konseyleri

tarafından basına açıklanacak olması şehrin dinamiklerinin de birbiri ile koordineli çalışmasına vesile teşkil edecek olması açısından önemlidir.

Anahtar Kelimeler: Kent Konseyleri, Sivil Toplum Kuruluşları, Bursa Kent Konseyi, Mahalle Komiteleri, STK Karnesi.

SÜRDÜRÜLEBİLİR YEREL KALKINMA İÇİN KENT KONSEYLERİNİN GEREKLİLİĞİ

Mehmet Murat DOĞAN
Hacettepe Üniversitesi
İ.İ.B.F., Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü
dogan10@hacettepe.edu.tr

Ekonomik büyümeyi hedefleyen geleneksel kalkınma anlayışının, gelecek endişesi olmadan ve gelecek pahasına yapılmasına karşı ortaya çıkan sürdürülebilir kalkınma kavramının yerel boyutu oldukça önemlidir. Sürdürülebilir kalkınma hedef ve politikalarının yerel boyutu Türkiye'de de 2000'li yıllarla birlikte, özellikle kent konseylerinin kurulması ve yayılmasıyla önem kazanmaya başlamıştır.

Kalkınmanın sürdürülebilirliği için günümüzde öncelikli alanlardan bir tanesinin, karar verme ve uygulama sürecinde paydaşların katılımının olduğu tartışmasız kabul edilmektedir. Bu nedenle katılımcı bir yönetimin/yönetişimin, vatandaşların kendilerini ilgilendiren politikaların hazırlanması sürecine en yakın olduğu yerde, yerelde, en iyi şekilde uygulanabilir olması da kent konseylerinin önemini artırmaktadır. Ayrıca, kentlerin kırsaldan farklı dinamik ve çok çeşitli yapısından faydalanmak ve sürdürülebilir yerel kalkınmayı sağlamak için de kent konseyleri önem arz etmektedir. Sürdürülebilir kalkınmanın, ekonomik toplumsal ve çevresel açıdan farklı boyutları içermesi, devletin ve yerel yönetimlerin yanı sıra sivil toplum kuruluşları, özel şirketler, üniversiteler ve toplumun farklı çıkar grupları gibi çeşitli aktörlerin de politika yapma sürecinde söz sahibi olmasını gerekli kılmaktadır. Nitekim Binyıl Kalkınma Hedefleri, Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı, Avrupa Birliği ve Yerel Gündem 21 çerçevesinde uluslararası toplum da bu aktörleri bir araya getirme ve ortak bir paydada buluşturmanın ve bu konuda yerelin önemi-

ni vurgulamaktadır. Bu doğrultuda da kent konseyleri, bahsedilen çeşitli paydaşları ve vatandaşları bir araya getirerek kenti ilgilendiren kararlarda kent halkını etkin ve sorumlu birer vatandaş olarak sürece dâhil etmeyi amaçlamaktadır. Bunun yanı sıra kent konseyleri, yerelde vatandaşları bilinçlendirici ve onların kapasitelerini geliştirici bir takım faaliyetlerde de bulunarak yerelde kalkınmanın kalıcı ve sürekli olmasını hedeflemektedir. Özellikle kadınların, gençlerin ve engellilerin konseyler bünyesindeki meclisler aracılığıyla kent yaşamına katılmasının, yerelde sürdürülebilir kalkınmaya katkı sağlayabileceği düşünülmektedir. Kentteki farklı alanlara ve sorunlara ilişkin oluşturulan çalışma grupları da, bireylerin bilinçlendirilmesinde ve karar alma sürecine dâhil edilmesinde oldukça etkili olabilmektedir. Bu bağlamda, kent meclisleri ve çalışma grupları da önemli işlevlere sahip olmalıdır. Bu sayede kentlilik bilincine sahip olan bireylerin, yerel kalkınma sürecine daha etkin ve etkili bir biçimde katkı sağlayacağı ve yerel yönetimlerin verimliliğini olumlu şekilde dönüştürebileceği varsayılmaktadır. Ayrıca, Binyıl Kalkınma Hedefleri doğrultusunda kent konseylerinin, yerelin yanında evrensel sorunların çözümünde de aktif sorumluluk alması beklenmektedir. Bu açıdan, kent konseylerinin; yerel sürdürülebilir kalkınmanın, yerel halkın taleplerine duyarlı, demokratik ve katılım esaslı hedeflerini sağlama açısından da önemli olduğu düşünülmektedir.

Yukarıda belirtilen tartışma ve argümanlar ışığında, söz konusu çalışmanın amacı, kent konseylerinin sürdürülebilir yerel kalkınma hedefleri doğrultusundaki etkisini/katkısını, Bursa Kent Konseyi, Bursa Kent Konseyi Meclisleri ve Çalışma Grupları örneğinde değerlendirmektir. Bu doğrultuda, Bursa Kent Konseyi'nin meclis ve çalışma gruplarının sürdürülebilir yerel kalkınma çerçevesinde katılımcı bir yerel yönetişim için olan katkıları konsey bünyesinde gerçekleştirilen faaliyetler üzerinden incelenmiştir. Bu çerçevede, yoksulluk, sağlıksız çevre koşulları, yetersiz altyapı, güvenlik gibi yerel/kent sorunlarının, katılım ve demokrasi eksikliğinden kaynaklandığı tezi üzerinden hareket edilerek Bursa Kent

Konseyi, Bursa Kent Konseyi meclisleri ve çalışma gruplarının demokrasi kültürünün yerleştirilmesi ve kalıcı çözümler üretilmesinde üstlendiği rol, sürdürülebilir yerel kalkınma tezi çerçevesinde tartışılmıştır. Bursa Kent Konseyi örneğinin seçilme nedeni, Yerel Gündem 21 çerçevesinde 5393 sayılı kanunun öncesine dayanan bir geçmişinin olması ve görece başarılı olarak değerlendirilmesidir. Bu bağlamda, Bursa Kent Konseyi'nin şehrin sürdürülebilir kalkınması üzerindeki etkisini incelemek adına meclislerin ve çalışma gruplarının faaliyetlerinin incelenmesi ve konseyin icraatlarının ele alınması gibi yöntemlere başvurulmuştur. Araştırma sonucunda, Bursa Kent Konseyi örneğinde, kent konseylerinin, meclislerinin ve çalışma gruplarının; yerel halka kentlilik bilinci kazandırma, bireyleri bilinçlendirme ve siyasa yapma sürecine dâhil etme benzeri katkılarının olduğu ve bahsedilen çeşitli yerel sorunların iyileştirilmesine sebep olduğu görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Kent Konseyi, Sürdürülebilir Kalkınma,
Yerel Yönetimler

YEREL DEMOKRASİ VE YEREL YÖNETİMLER PERSPEKTİFİNDEN KENT KONSEYLERİ: ÇUKUROVA DENEYİMİ

H. Mahir FİSUNOĞLU
Çukurova Kent Konseyi Başkanı
fisunogl@cu.edu.tr

Demokrasinin yerel düzeyde gelişmesi için mükemmel bir araç olan kent konseylerinin, yapısından ve mevzuattan kaynaklanan mahzurları aşabilmesi için farklı model arayışları, mahzurların anlaşılması ile başlamıştır. Bu çerçevede Çukurova Kent Konseyi (ÇKK) bir model denemesi olarak, kent konseyi bünyesinde "enstitü ve akademiler" yapısı oluşturmuş bulunmakta ve bunu "bilim ve toplum merkezli kent konseyi" olarak geliştirmeyi amaçlamaktadır. Buradaki amaç, açık ve net olarak "toplumu bilimle buluşturmak" olarak tanımlanmaktadır.

Kent konseyleri, bünyesindeki STK'lar ile bilime zaten yakın kuruluşlardır. Bu yapının içinde mühendisler, doktorlar, hukukçular, öğretmenler, akademisyenler, vb. zaten yer almaktadır. Yerel sorunlar derlenip, bu bilim kurullarının önüne getirilirse, sorunlara bilimsel, kalıcı ve akılcı çözümler bulunabilir. Bunun toplum tarafında ise yerel örgütlenmeler (örneğin mahalle örgütlenmeleri ve mahalle meclisleri) yer alır. Okul aile birlikleri, apartman yönetimleri, sağlık ocağı çevresindeki nüfus gibi örgütlenmeler bu meclislerin çekirdeğini oluşturur. Mahalle meclisleri, tamamen o mahalleyi temsil eden yurttaşlardan oluşur. Mahalleli bilincini ve aidiyet duygusunu, herhangi bir görüş ayrılığı gözetmeksizin geliştirmeyi amaçlar. Apartmanlar arasındaki yaşamı, "mahalleli" kavramı ile bütünleştirmeyi hedefler. Bunun için mahalle ile ilgili sorunları ve çözüm önerilerini derler, toplar; kent konseyinin enstitüsüne getirir, enstitü bünyesinde planlama, hukuk, çevre ve sağlık, kent yaşamı gibi akademiler, yukarıda söz edilen

mahalleli bilim insanları ile bu sorunlara öneri ya da öneri alternatifleri geliştirir. Mahalleliye sunulan öneri ya da öneri alternatifleri üzerinde görüş birliği sağlanan(lar) Belediye Başkanlığı'na sunulur. Böylece mahallelinin belirlediği ve çözümüne katkı sağladığı bir "proje" geliştirilmiş olur. Bu "proje" geliştirme fikri ve eylemi, belediyelerin görev ve yetki alanlarına giriş olarak algılanmamalıdır; aksine, belediyelerin yapacağı hizmetlerin çözümüne bir katkı olarak görülmelidir. Sorunlar ve çözüm önerileri mahalleli tarafından benimsenir. Bu süreç, zamanla, daha çok katılımı sağlarsa, amacına ulaşmış olur. Süreç içinde ve zamanla, yerel sorunlara duyarlı, yaşadığı çevreye önem veren ve bunu benimseyen, aidiyet duygusu gelişmiş yurttaşların sayısının artması da bir başarı ölçütü olur. Eğer bu model geliştirilirse, geleceğin yerel (ve ulusal) politikacılarının yetişmesine katkı sağladığı gibi, sivil toplum örgütlerine katılım ve bu örgütlerin daha işlevsel olmalarına da katkı sağlaması beklenir. Ancak, meclislerin getireceği projelerin orta ve uzun vadeli sonuçları ile belediyelerin kısa vadeli çıkarlarının çatışması durumunda ise, çatışma ve anlaşmazlıkları çözücü mekanizmalara gerek vardır.

Cumhuriyet tarihimizin en önemli özgün buluşlarından olan "Köy Enstitüleri" fikrinin özünü, dinamizmini ve ulaştığı olumlu sonuçları göz önünde tutarak, aynı felsefeyi sürdürerek, "Çukurova İlçesi Kent Akademisi (ÇİKA)" oluşturma fikrinin temelinde yatan gerekçe budur. Bu akademi ve birlikte çalışacağı enstitüler, kent kültürünün gelişmesinde Türkiye ve dünyada sosyal demokrat yerel yönetimlerin başarı ile uyguladığı çalışmaların bir sentezi olması amaçlanmaktadır. Sosyal demokrat yerel yönetim modellerinin katılımcı, dayanışmacı, diyaloğa dayalı, insan-çevre ilişkisini göz önüne alan, akılcı ve sosyal planlamacı temel felsefesi, bu akademinin de temelini oluşturacaktır. Akademinin, Çukurova İlçesi Kent Konseyi bünyesinde çalışması öngörülmektedir.

Bu model çerçevesinde ortaya çıkan tanımlar şu şekildedir:

Akademi: Bünyesinde yer alan enstitülerin planlama, çalışma, faaliyet ve programları arasında eşgüdümü sağlayacak, değerlendirecek, iyileştirme ve izleme çalışmalarını yürütecek birimi,

Enstitüler: Çukurova ilçesinde faaliyet gösterecek "Planlama, Ekonomik ve Teknolojik Araştırma", "Eğitim ve Kültür Araştırma", "Çevre ve Halk Sağlığı", "Kent ve Uygarlık", "Hukuk, Haklar ve Yurttaşlık" konularında çalışmalar yapacak birimleri,

Akademi Yürütme Kurulu: Kent konseyi üyelerinin içinden ve dışından seçilen üyelerden oluşan, uzmanlık gerektiren konularda öneriler getiren, faaliyetlerinin yürütülmesinde gerekli olan ilişkileri oluşturan ve kent konseyi tarafından verilen görevleri yürüten kurulu; (Kurul; başkan, sekreter ve enstitülerin yürütme kurulu başkanlarından oluşur.) ifade etmektedir. Akademi başkanının, Çukurova Kent Konseyi Yürütme Kurulu tarafından; sekreter üyenin ise, Akademi Yürütme Kurulu tarafından seçilmesi öngörülmektedir.

Enstitü Yürütme Kurulu: Kent konseyi üyelerinin içinden (ve gerekirse dışından) seçilen üyelerden oluşan, uzmanlık gerektiren konularda araştırma, planlama, projelendirme yapan, çözüm ve politika önerileri getiren, akademi tarafından verilen görevleri yürüten kurulu; (Kurul, başkan ve bir üyeden oluşur.) ifade etmektedir.

Enstitü Başkanı: Kent konseyi üyelerinin içinden (ve gerekirse dışından) seçilen başkanın, uzmanlık gerektiren konularda araştırma, planlama, projelendirme yapan, çözüm ve politika önerileri getirmesi öngörülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Yerel Yönetim, Yerel Demokrasi, Kent Akademileri, Kent Enstitüleri.

ENGELLİ BİREYLERİN KENTSEL YÖNETİM SÜREÇLERİNE KATILIMININ ANALİZİ: VAN KENT KONSEYİ ÖRNEĞİ

M. Zeki DUMAN
Yrd. Doç. Dr., Yüzüncü Yıl Üniversitesi
Edebiyat Fakültesi Sosyoloji Bölümü
zekiduman@yahoo.com

Elif KARAKURT TOSUN
Doç. Dr., Uludağ Üniversitesi
Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu
karakurtelif@gmail.com

Melda Medine GÜLEÇ
Öğr. Gör. Dr., Uludağ Üniversitesi
Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu
meldagulec@uludag.edu.tr

Engellilerin toplumsal yaşamda karşılaştıkları ve bu çalışmanın da temel sorunsalı olan konu; engelli bireylerin yönetsel mekanizmalara dâhil olarak, istek-dilek-görüş ve şikâyetlerini iletebilecekleri bir yapının yeterli bir şekilde işlememesi ve toplumdaki diğer bireyler kadar "varlık"larını ortaya koyamamalarıdır. Toplumsal yapının tüm düzlemlerinde olduğu yönetsel ve siyasal yapıda da gerçekleştirilen reformlar, yenilikçi uygulamalar standart bir prototip birey üzerinden hareketle geliştirilmekte ve sistemin işleyişi buna göre şekillenmektedir. Engelli bireylerin genelde tüm düzlemlerdeki yönetsel mekanizmalarına bu çalışma itibari ile özelde kentsel yönetsel süreçlere dâhil olmalarının, toplumdaki "normal" bireylerle eşit haklara sahip olmalarının gerekliliği noktasında ciddi problemler bulunmaktadır.

Bu çalışmada, Van Büyükşehir Belediyesi Kent Konseyi örneğinden hareketle engelli bireylerin kentsel yönetim süreçlerine katılımı ve özellikle kamusal alanda yaşamakta oldukları sorunlar analiz edilmeye çalışılmaktadır. Bu bağlamda engelli bireylerin toplumsal yapıdaki sorunlarından yola çıkılarak kentsel yönetim mekanizmaları arasında yer alan ve yönetişim temelli şekillenen bir yapı olarak kent konseyleri içindeki konumları ve 'varlık'ları sorgulanmıştır.

Kentsel yönetim süreçlerinin en önemli sacayaklarından birini oluşturan ve kent sakinlerinin sorunlarına katılımcı ve demokratik bir açıdan yaklaşan kent meclisleri, kentlilik bilincinin oluşmasına da çok önemli katkılar sunmuştur. Kent konseylerinin gerek hukuki gerekse uygulamaları açısından kent yönetimine nasıl bir katkı sağladığı, özellikle engelli meclisinin yerel yönetimle olan ilişkisi, kente ilişkin tasavvuru ve en önemlisi engelli bireylerin kentsel alanda karşılaştıkları sorunlara yönelik çözüm önerilerinin neler olduğu gibi konular bu çalışmanın temelini oluşturmuştur.

Bu amaçla Edremit, İpekyolu ve Tuşba olmak üzere üç ilçe merkezinden oluşan Van Büyükşehir Belediyesi Kent Konseyi Engelliler Meclisi'nden 14 kadın ve 31 erkek üyeye 40 sorudan oluşan bir anket formu uygulanmıştır.

Van Büyükşehir Belediyesi Kent Konseyi'ne bağlı Engelliler Meclisi örneğinden hareketle engelli bireylerin kentsel yönetim süreçlerine katılımının analiz edildiği bu çalışmada başlıca şu sonuçlara varılmıştır.

Van'daki kent konseyi de bu bağlamda uzun bir süredir faaliyetlerini sürdürmektedir. Engelli bireylerin kent yönetimine olan katılımları ve yaşamakta oldukları sorunları tespit etmeye dönük gerçekleştirdiğimiz bu çalışmada, engelli bireylerin kent konseyi içinde faaliyet gösteren engelli meclisinin kente ve kentlilere yönelik farkındalık yaratmayı amaçlayan çalışmaları yakından takip ettikleri görülmüştür. Söz konusu araştırmaya katılan engellilerin çoğu; aldığı hızlı göç nedeniyle nüfusu her geçen gün katlanarak büyüyen, ancak buna paralel biçimde sanayisi,

turizmi veya ticareti gelişmeyen Van'ın, kentsel açıdan da birçok sorunu bulunduğunu belirtmişlerdir. Kendisine anket uyguladığımız engelliler, kent konseyinin gerek kentin sorunlarına yönelik yürüttüğü faaliyetler gerekse kentlilik bilincinin oluşmasına yaptıkları katkılar nedeniyle memnun kaldıklarını söylemişlerdir.

Van'daki engelli bireylerin %70'e yakını engellilik durumlarıyla ilgili derneklere üye oldukları, engellilere yönelik faaliyet gösteren dernek veya sivil toplum kuruluşlarına katıldıkları (%60), özellikle kentin yönetiminde önemli bir işlev gören kent konseylerinin etkinliklerine katıldıkları, çalışmalarını takip ettikleri ve bu yönde atılan adımları takdirle karşıladıkları görülmüştür. Aynı şekilde engelli bireylerin kentsel yönetim süreçlerine yeterince katıldıkları, engelli meclisinde kentin sorunlarına yönelik, özellikle de engelli vatandaşların sorunlarına ilişkin görüş ve önerilerde bulundukları görülmüştür. Engelliler, belediyenin de bu konuda kendilerine yeterince destek sağladığını düşünmektedir.

Araştırma kapsamına giren engelli bireylerin neredeyse yarısı (%42) genç denilebilecek bir yaş (26-35) aralığında bulunmaktadır. Katılımcıların büyük bir çoğunluğu (%44) maalesef ilkokul mezunudur. %20'si hiç okula gitmemiştir. Engellilerin çoğu (%44) engellilere yönelik yapılan memurluk sınavıyla ve asgari ücret düzeyinde bir maaşla kamu kurumlarında istihdam edilmektedir. Araştırmaya katılan engelli bireylerin %58'i evlenemediklerini, %40'ı evde kadınlar yardımıyla dünyaya geldiklerini söylemişlerdir. Zihinsel, ortopedik ve görme engelli sayısı %75'tir. Engellilerin %58'i doğuştan engelli olduklarını beyan etmişlerdir. Van'daki engellilerin sosyo-demografik ve sosyo-ekonomik profillerine ilişkin bu veriler, son derece çarpıcı ve şaşırtıcıdır. Zira ortalamalar Türkiye'de engelli profilinin çok üzerinde bulunmaktadır. Bunun en önemli nedeni, Van'da nüfus artış hızının ve göçün hızlı, akraba evliliği ve erken evliliklerin de yüksek olmasıdır. Özellikle akraba evlilikleri başta zihinsel olmak üzere bedensel ve ortopedik engelli çocukların dünyaya gelmesinde önemli bir faktördür. İkincisi de eğitim oranının düşük olmasıdır.

Engellilerin kentsel yönetim süreçlerine katılımlarına bakıldığında yine ilginç bir tabloyla karşılaşıyoruz. Kent içinde herhangi bir sivil toplum kuruluşuna üye olanların oranı %71'dir. Kent konseyinin kentin sorunlarını çözme konusunda yerel idarecilerle çalışmalarını destekleyenlerin oranı da bir hayli yüksektir.

Sonuç itibariyle Van'daki engelli bireylerin gerek sosyal ve demografik, gerekse kültürel ve ekonomik profillerinin, Türkiye ortalamasının altında olduğu söylenebilir. Bununla beraber kentin yerel yönetimiyle, kentsel sorunlara yönelik faaliyet gösteren kurumlarla özellikle de engelli dernekleri ve sivil toplum kuruluşlarıyla yakından ilgili olduklarını ve yönetsel-yönetimsel süreçlere katıldıklarını da söylemek mümkündür.

Anahtar Kelimeler: Engellilik, Kentsel Yönetim Süreçleri,
Kent Konseyi, Van Kent Konseyi.

KENTİMİZDE YAŞAYAN SADECE BİZ MİYİZ? PEKİ, YA HAYVANLAR …

Bahar GÜRDİN
Öğr. Gör., Adnan Menderes Üniversitesi
Kuyucak Meslek Yüksekokulu
bahar.gurdin@adu.edu.tr

Kent Konseyi Yönetmeliği'ne göre kent konseylerinin amacı; kent yaşamında, kent vizyonunun ve hemşerilik bilincinin geliştirilmesi, kentin hak ve hukukunun korunması, sürdürülebilir kalkınma, çevreye duyarlılık, sosyal yardımlaşma ve dayanışma, saydamlık, hesap sorma ve hesap verme, katılım, yönetişim ve yerinden yönetim ilkelerini hayata geçirmeye çalışan kent konseylerinin çalışma usul ve esaslarını düzenlemektir. Kent konseylerine ilişkin meclis ve gruplarda çalışan bireysel üyeler gönüllülük esasını benimsemektedir.

Çevreye duyarlılık açısından konuya değinildiğinde çevre; canlı ve cansız unsurlar olmak üzere bir bütün olarak ele alınmaktadır. Hayvanlar da çevrenin canlı unsurlarındandır. Onlar da bizim gibi doğmakta; solunum, dolaşım, sindirim, boşaltım vs. gibi fonksiyonları yerine getirmekte ve ölmektedirler. Yani insanlardan konuşamamak dışında hiçbir farkı yoktur. Onlar da can taşımakta ve bu doğada yaşama hakkına sahiptir.

Günümüzde hayvanları birer tehdit olarak algılayan insanlar olan bizler, gerek kontrolsüz nüfus artışıyla gerek fabrikalardan, taşıtlardan, evlerden çıkan çeşitli atıklarla gerek çarpık kentleşmeyle gerekse kullanılan parfümler, deterjanlar, spreyler gibi ürünlerle çevre kirliliği oluşturarak hayvanların aksine çevreye yarar değil zarar vermekte ve doğanın yok olmasına sebep olmaktayız. Tüm bunların yanı sıra endüstrileşmeyle beraber hayvanların yaşam alanlarını tahrip etmekte, onlara yaşam alanı bırakmadığımız gibi bir lokma için insanların bulunduğu çevreye gelince rahatsız olmakta, kovalamakta, zarar verecek tavır ve davranışlarda

bulunmakta, hatta öldürmekteyiz. "Hayvanlar da kendi yaratılışına göre Yüce ALLAH'ı tesbih eden canlılardır ve bunlar asla boşuna yaratılmamış olup her birinin bir yaratılış hikmeti vardır" (Kur'an-ı Kerim, Nahl 16/5-8) ve doğada çeşitli görevleri yerine getirmek için bulunmaktadırlar. Dolayısıyla ekosistem bütünlüğü ve biyolojik çeşitlilik açısından hayvanların önemi yerel yönetimler tarafından halka benimsetilmelidir.

Ekosistem bütünlüğü açısından baktığımızda, hayvanlar varlığımızı sürdürebilmemiz için olmazsa olmazların başında gelmektedir. O zaman kentimizde mutlaka onlara da yer verilmesi, kent konseylerinde ele alınan konuların başında gelmelidir.

İçinde bulunduğumuz dünya insanların olduğu kadar diğer bütün canlıların yaşam alanıdır. Dünya aslında yaratılış itibariyle tüm canlılara yetecek derecede kaynağa sahiptir ve büyüktür. Bu kaynaklar tüm canlılara yetecek derecededir ama sınırsız da değildir. Doğal olarak bu kıt kaynakları en optimal şekilde kullanmak bizim görevimizdir. Doğayı bu derece tahrip etmemiz sadece hayvanlara değil bizlere de zarar vermektedir. Hayvanların doğal yaşam alanlarını ihlal edip yok edince doğal olarak onlar da bizim yaşam alanımıza gelmekte ve yaşam alanlarımızı daraltmaktadırlar. Dolayısıyla hayvanlar öncelikle kendi doğal yaşam alanlarında korunmalı ve ihtiyaçları giderilmelidir. Şehir hayatına adapte olan canlılarsa daha korunmasız bir durumda olduğunun bilincine vararak korunmalı, şefkat gösterilmeli, sahiplenilmelidir. Bu konuda toplumların daha bilinçli olması kent konseyleri sayesinde gerçekleştirilmelidir.

Kentlerde hayatı paylaştığımız sahipsiz hayvanların da aşılanarak ve gerekirse kısırlaştırılarak insanlarla birlikte yaşamalarına, sokaklarımızda sayıları tolerans limitleri dâhilinde kalmak kaydı ile özgürce dolaşmalarına olanak sağlanmalıdır.

Unutmayalım ki insan doğanın efendisi değil sadece bir unsurudur. Ve yine unutmayalım ki hayvanlara saldırmazsanız veya saldırganlığa yöneltmezseniz onlar asla ve asla saldırmazlar. Yeter ki onların da yaşamaya hakkı olduğunu unutmayalım…

Anahtar Kelimeler: Hayvanlar, Hayvan Hakları, Kentler, Kent Konseyleri, Çalışma Grupları

YEREL YÖNETİMLERDE KATILIM VE KENT KONSEYLERİ

Zeynep Damla KARANUH
Marmara Üniversitesi, Yerel Yönetimler
A.B.D Yüksek Lisans Öğrencisi
damlakaranuh@gmail.com

Yerel yönetimler, demokrasinin gelişiminde sağladıkları katkılar ve halka en yakın hizmet birimleri olması sebebiyle vatandaşın yönetime katılımının ilk aşamasıdır (Toprak, 2014:16). Bu yüzden yerel yönetimler, demokrasinin okulu ya da demokrasinin beşiği olarak adlandırılmaktadır. Yerel yönetim mekanizmaları; yerel makamlara ulaşmayı, onları elde edebilmeyi, yurttaşların kendilerini yönetebilmeleri için gerekli yerel katılım imkânlarını sağlayarak eşitliği gerçekleştirmektedir. Oy kullanma, referandum vb. girişimlerle katılma, örgütlenme ile diğer hak ve özgürlüklerin kullanılmasına imkân sağlaması ile bireyin siyasal gelişimine katkıda bulunmaktadır (Yıldırım, 1993: 35, Aktaran: Tarhan, 2013: 41). Yerelde katılım mekanizmaları, çeşitlilik göstermekle birlikle en çok gerçekleştirilen katılım metotlarını; seçimler yoluyla katılım, halk oylaması yoluyla katılım, mahalle düzeyinde katılım, yerel yönetimlerde gönüllü katılım, meclis toplantılarına katılım, yurttaş-hemşehri toplantıları, iletişim kanallarıyla gerçekleştirilen katılım ve kent konseyleri biçiminde özetleyebilmek mümkündür.

Kent konseyleri, kentlilik bilincinin oluşmasında ve yaşanılan kent hakkında söz sahibi olarak katılımın gerçekleştirildiği (kentlinin, pasif yurttaştan aktif yurttaşa evrildiği) bir mekanizma olarak ortaya çıkmıştır. Seçilmiş yerel yönetim organlarının çalışmalarına halk katılımı ve denetimini sağlamak amacıyla en alt düzeydeki yönetim biriminden (mahalle/köy), yukarı doğru örgütlenerek demokratik kitle örgütleri tem-

silcileri ve uzmanların katılımıyla oluşan meclislerdir (Akdoğan 2008: 14). Ülkemizde kent konseyleri, belirtilen önemli görevlerine karşın aynı ölçüde yetkilendirilememiştir. Bunun sonucu olarak birçok kent konseyi işlevsiz kurumlar haline gelmiştir.

5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 76. maddesinde: "*Kent konseyi; kent yaşamında, kent vizyonunun ve hemşehrilik bilincinin geliştirilmesi, kentin hak ve hukukunun korunması, sürdürülebilir kalkınma, çevreye duyarlılık, sosyal yardımlaşma ve dayanışma, saydamlık, hesap sorma ve hesap verme, katılım ve yerinden yönetim ilkelerini hayata geçirmeye çalışır*", şeklinde tanımlanmıştır.

Ülkemizde kent konseylerinin sayısı her geçen gün artmaktadır. Bu durum; yerel demokrasinin gelişmesi anlamında önemli rol oynamaktadır. Ancak; kent konseylerinin gerek 5393 sayılı kanunda, gerekse Kent Konseyleri Yönetmeliği'nde belirtilen görevlerini ne kadar efektif biçimde gerçekleştirdiğinin sorgulanması gerekmektedir. Kent konseyleri, yeni bir yapılanma olması hasebiyle içerisinde birçok eksikliği ve yetersizliği barındırmaktadır. Bu da, konseylerle ilgili olarak olumsuz değerlendirmelere zemin oluşturmaktadır. Ayrıca, işleyiş mekanizmalarına ilişkin bilgiler 5393 sayılı kanunda yer alsa da, konsey yapılanması ve yönetimi çalışmalarındaki pratiklerdeki eksiklikler önemli bir sorundur. Ölçek sorunu ve temsil sorunu bununla ilişkilendirilebilir.

Kent konseyleri ile ilgili bir diğer sorun; idari ve mali özerkliğe sahip olamamasından kaynaklanmaktadır. Yerel yönetimlerde baskı grubu görevi görmesi gerekirken, çoğu zaman belediyenin bir müdürlüğü (birimi) gibi hareket etmek durumunda bırakılmaktadır. Gelirinin belediye bütçesinden ayrılan paya bağlı olması mali açıdan bağımlılığını beraberinde getirmektedir. Keza, belediyenin tahsis edeceği (çoğunlukla belediye binalarının bir bölümünde yer alan) alanda toplantı yerinin/hizmet alanlarının olması bağımlılığı beraberinde getiren bir diğer mekanizmadır. Belediye başkanının doğal üye olması ve ilk toplantının belediye başkanı başkanlığında gerçekleşmesi idari açıdan bağımlı olmasına sebep

olmaktadır. Kent konseyi, belediye başkanının görüşlerini onaylayan ve demokrasinin yalnızca biçimsel olarak yer aldığı bir mekanizma haline gelmiştir. İşlevsel hale gelmesi için, idari ve mali açıdan özerk niteliğe kavuşturulmalıdır. Böylece kent konseylerinin kararları daha bağlayıcı hale gelecektir. İdari açıdan bir diğer sorunun ise; temsil krizi olduğunu söylemek mümkündür. Kent Konseyi Yönetmeliği ve 5393 sayılı Belediye Kanunu ile belediyelerde kent konseyi kurulması zorunluluğu getirilmiştir. Kent konseylerinin etkin bir mekanizma olması için idari ve mali açıdan yetkilendirilmesinin yanı sıra, üyelerinin konseyin yetki ve sorumluluklarına ilişkin yeterli bilgi birikimine haiz olması gerekmektedir. Aksi takdirde, Türkiye'de birçok sivil toplum kuruluşunun sadece isim olarak varlığını sürdürmesi gibi kurulan kent konseyleri de tabela görünümlü hale gelecektir.

Küreselleşme ile birlikte ulus-devletler önemini yitirirken, kentler önem kazanmaya başlamış ve yarışan kentler gündeme gelmiştir. Kentleşmenin artan hızıyla kentlileşmenin hızının doğru orantıyla geliştiğini söylemek güçtür. Hem kentlerin sorunlarını kentte yaşayanların söz sahibi olarak çözümlendiği bir model, hem de yönetime aktif katılımı sağlayan bir model olması hasebiyle kent konseyleri, yerelde katılım mekanizmaları içerisinde en etkili model olarak görülmektedir. İdari ve mali açıdan yetkilendirilmesi ile birlikte kararlarının bağlayıcılığının artacağı, siyasi bir kurum olan belediyelerin kentte yaşayan vatandaşlara karşı olumsuz etki yaratacak kararlarına karşı baskı grubu işlevi görebileceği, daha etkin (işlevsel) bir katılım metodu haline geleceği görülmektedir.

Anahtar Kelimeler*:* Küreselleşme, Yerel Demokrasi, Katılım, Kent Konseyleri.

KAYNAKÇA

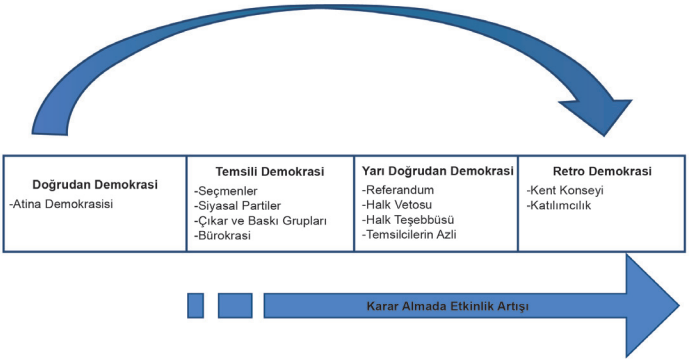
- AKDOĞAN, Yalçın (2008) Yerel Siyaset-Kavramlar, Yerel Siyaset Konulu Sempozyum (8 Aralık 2007) Bildiri Kitabı, İstanbul: Okutan Yayınları.
- ARIKBOĞA, Erbay (2004) "İstanbul'da Yerel Yönetişim: İstanbul Konseyi Deneyimi". Marmara Üniversitesi Mahalli İdareler Bilim Dalı Doktora Tezi, İstanbul.

- TOPRAK, Zerrin (2014) Yerel Yönetimler, İzmir: Siyasal Kitabevi.
- YILDIRIM, Selahattin (1993) Yerel Yönetim ve Demokrasi Kavramlar ve Yaklaşımlar, IULA-EMME, İstanbul: Kent Basımevi.
- 5393 Sayılı Belediye Kanunu, http://www.mevzuat.gov.tr/Metin1.Aspx?MevzuatKod=1.5.5393&MevzuatIliski=0&sourceXmlSearch=&Tur=1&Tertip=5&No=5393, (Erişim Tarihi: 05.03.2015).
- 26313 Sayılı Kent Konseyleri Yönetmeliği, http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/ 2006/10/20061008-5.htm, (Erişim Tarihi: 05.03.2015).

SÜRDÜRÜLEBİLİR RETRO DEMOKRASİ VE KENT KONSEYLERİ

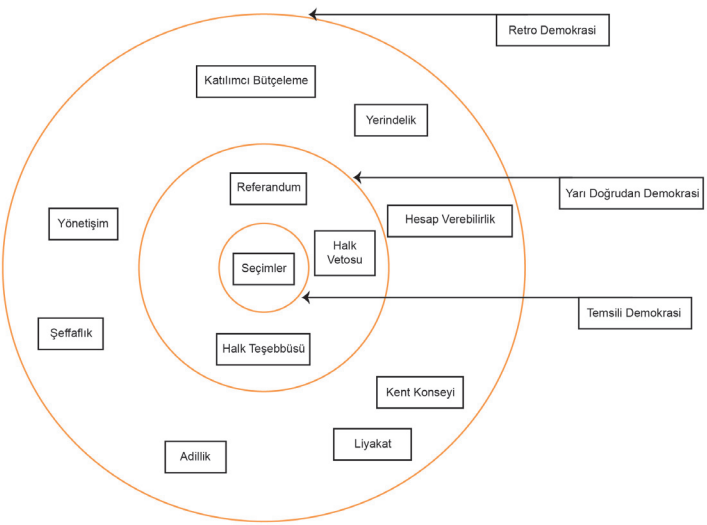
R. Kutlu KORLU
Dr., Uludağ Üniversitesi
Harmancık Meslek Yüksekokulu
Muhasebe ve Vergi Uygulamaları Programı
rkorlu@uludag.edu.tr

Belediyeler halkla beraber ortak karar alma girişiminde bulunurken kurumsal düzenlemelere ihtiyaç duyarlar. Kurumsal düzenlemelerin belediye bünyesinde sivil iradenin katılımıyla oluşturulması, belediyenin karar alma noktasında işini kolaylaştıracağı gibi kararların rasyonel bir şekilde alınmasına katkı yapacaktır. Belediye ile halkı bir araya getirebilecek idari, mali ve hizmet anlamında hesap verebilirliğin ve şeffaflığın tesis edilmesini sağlayabilecek oluşum kent konseyleridir. Hukuksal düzenlemesi 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 76. maddesinde yapılan kent konseyleri ile ilgili olarak; "*Kent konseyi kent yaşamında; kent vizyonunun ve hemşerilik bilincinin geliştirilmesi, kentin hak ve hukukunun korunması, sürdürülebilir kalkınma, çevreye duyarlılık, sosyal yardımlaşma ve dayanışma, saydamlık, hesap sorma ve hesap verme, katılım ve yerinden yönetim ilkelerini hayata geçirmeye çalışır. Belediyeler kamu kurum niteliğindeki meslek kuruluşlarının, sendikaların, noterlerin, varsa üniversitelerin, ilgili sivil toplum örgütlerinin, siyasî partilerin, kamu kurum ve kuruluşlarının ve mahalle muhtarlarının temsilcileri ile diğer ilgililerin katılımıyla oluşan kent konseyinin faaliyetlerinin etkili ve verimli yürütülmesi konusunda yardım ve destek sağlar"* ifadesi yer almaktadır.

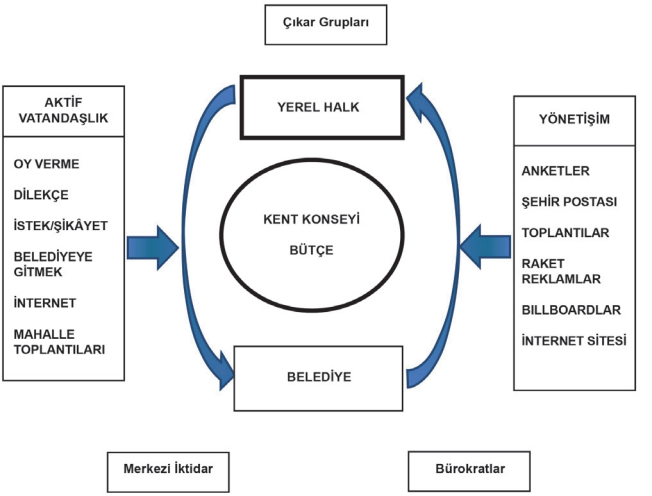
Şekil 1: Demokrasinin Evrimi ve Retro Demokrasinin Ortaya Çıkışı
Kaynak: Çetinkaya ve Korlu, 2012: 104

Günümüzde temsili demokrasinin, retro demokrasi şeklini alıp etkin işlemesi için her kesimden kişilerle müzakerelerin yapıldığı platformlara gerek vardır. Bu platformlar sayesinde iki seçim dönemi arasında işleyen bir demokrasi anlayışı sürdürülebilir. Adeta kartopu gibi büyüyen fakat hantallıktan kurtulan demokrasi, geldiği nokta itibariyle daha ayrıntılı çözümler üretme çabasındadır. Bu durumda aşağıda Şekil 2'de görüldüğü gibi; Retro demokrasinin yarı doğrudan demokrasiyi ve yarı doğrudan demokrasinin de temsili demokrasiyi kapsadığı söylenebilir.

Şekil 2: Demokrasi Halkası; Retro Demokrasinin Yarı Doğrudan ve Temsili Demokrasiyi Kapsaması
Kaynak: Çetinkaya ve Korlu, 2012: 105

Diğer yandan Şekil 3'te yerel halkın ve belediyenin yerel bütçenin etkin olarak gerçekleştirilmesinde ortaklaşa karar alma mekanizması çeşitli araçlarla belirli bir döngü içinde gösterilmektedir. İki taraflı veya çok taraflı uygulanabilecek yönetişim ilkeleri belediye tarafından çeşitli mekanizmalarla hayata geçirilirken diğer yandan halkın aktif vatandaşlığın gereklerini yerine getirerek kent konseyi ortak platformunda belediye bütçesinin yapılması, harcanması ve denetlenmesi ile ilgili görüşlerini dile getirmesi gereklidir.

Şekil 3: Kent Konseyi, Vatandaş ve Belediyenin Katılımcı Bütçelemedeki Rolü
Kaynak: Çetinkaya, Korlu, 2012:108

Yerel halk ve belediye, kent konseyi platformunda, belediye bütçesinin bir kısmının halkın istediği hizmetlere kanalize olması ve vergi-hizmet ilişkisinin kurulması için toplantılar yapmalıdır. Böylece merkezi iktidar, bürokratlar, çıkar ve baskı gruplarının olumsuz etkilerinden kurtularak ve kent konseylerinin birleştirici gücü ile yerel halka ait istekler yerine getirebilecektir. Bunun sağlanması için halkın şeklin sol tarafında yer alan ve belediye tarafından tahsis edilen iletişim araçlarını kullanarak belediye ile iletişim kurması gereklidir. Bu iletişim kanalları oy verme, dilekçe verme, istek-şikâyet hattı, belediyeye gitmek, internet üzerinden başvuruda bulunmak ve mahalle toplantıları olarak belirtilebilir.

Belediye ise halkla iletişim kurarken anketler, şehir postası, toplantılar, raket reklamlar, billboardlar ve belediyenin internet sitesini kullanabilir. Kent konseylerinin katılımcı bütçeleme ile belediye kaynaklarının harcanması, şeffaflık ve hesap verebilirliği sağlamak için bünyesinde bazı mekanizmaları (platformlar) oluşturması gerekmektedir. Oluşturulan bu platformlarda kent bütçesi için sivil bir denetim sistemi yaratılmalıdır. Böylece kent konseyi çeşitli sosyal görevlerinin yanında kent maliyesini belirleme ve değerlendirme görevine de sahip olacaktır. İçinde mahallelere ait temsilcilerin, muhtarların, derneklerin, STK'ların, bütçe alanında uzman olan sivil denetçilerin, ilgili belediye meclis üyelerinin ve belediye yetkililerinin bulunduğu bir çalışma grubunun kent konseyi bünyesinde yer alması yönetişimin mali yönünün sağlanmasında yararlıdır. Bu grup bütçenin yapımı, harcanması ve denetimi konularında kent konseyinden destek görmeli ve sivil halk adına görevini yerine getirmelidir. Bütçe alanında uzman denetçilerin kent konseyi tarafından seçilmesi ve kendilerine bu konuyla ilgili bir çalışma alanı tahsis edilmesi önemlidir. Böylece denetçiler belediyenin hesaplarında şeffaflık ve hesap verebilirlik ilkelerini sağlamış olurlar (City of Stockholm, 2012).

Anahtar Kelimeler: Yerel Demokrasi, Kent Konseyleri, Belediyeler, Katılımcılık, Hesap Verebilirlik.

KAYNAKÇA

- ÇETİNKAYA, Özhan ve KORLU, R. Kutlu (2012) "Yerel Demokrasinin Sağlanmasında Katılımcılık Süreci ve Kent Konseylerinin Rolü", Maliye Dergisi, sayı:163, Temmuz-Aralık 2012, s.95-117.
- 5393 Sayılı Belediye Kanunu.
- City of Stockholm, The City Council (Erişim Tarihi: 15.06.2012).

KENTİN ÖNCELİKLİ SORUNLARININ BELİRLENMESİNDE KENT KONSEYLERİNİN ROLÜ VE SİLİVRİ ÖLÇEĞİNDE ÖRNEK UYGULAMALARIN DEĞERLENDİRİLMESİ

Sema KURT
Silivri Kent Konseyi
silivrikentkonseyi@hotmail.com

Dilruba ÖNAL
Silivri Kent Konseyi

Esma IŞIKLAR
Silivri Kent Konseyi

Gözde GÖÇMEN
Silivri Kent Konseyi

Bu bildiride; kent konseyleri yapısı içerisinde katılımcı bir ortam yaratılmasına olanak sağlamak amacıyla oluşturulan çeşitli platformların, kentin öncelikli sorunlarının belirlenmesinde ve çözümündeki etkinliği anlatılmaktadır. Bildiride amaçlanan, yerel yönetim, merkezi yönetim, sivil toplum ve halkın buluşma noktası olan kent konseylerinin, demokratik katılım anlayışına dayalı birer yönetişim mekanizmaları olarak faaliyet gösterdiğini ortaya koymaktır. Konseyler, kentin kalkınma önceliklerinin ve acil sorunlarının tanımlandığı, tartışıldığı ve çözüm arandığı demokratik platformlar olarak işlev görmektedir.

Kent konseylerinde, kente ait öncelikler ve sorunlar gündeme getirilerek çözüm arayışları içerisine girilmektedir. Konseyler, oluşturduğu çatı içerisine her kesimden katılımı sağlayabilecek bir yapı özelliğini de taşımaktadır. Ayrıca kentin sorunlarına bilimsel çözümler bulunması yönündeki çabalar da ortak bir çatı altında buluşmak ve ortak akıl oluştur-

mak hedefini ortaya koymaktadır. Birlikte yönetme ve birlikte yaşama kültürü geliştirmeye yönelik gösterilen çabalara bu tür yapılar katkı sağlayabilmektedir.

Kent konseyleri, yerel demokrasi bilincinin gelişmesine katkı sağlayarak, halkın yaşadığı kentin sorunlarına sahip çıkma duygusunun oluşmasına neden olmaktadır. Konseyler aynı zamanda, bünyesinde çalışan gönüllüler vasıtasıyla, kentin sorunlarına çözümler bulma arayışı içerisinde, kentte yaşayan uzman kişilerin bilgi ve uzmanlıklarından yararlanma imkânı da sağlamaktadır.

Kent konseylerinde kentin öncelikleri ve acil sorunları, çeşitli katılım platformları yaratılarak tanımlanmakta, tartışılmakta ve çözüm aranmaktadır. Kent konseyleri çatısı altındaki bu katılım platformları, kentin bütününü temsil eden genel kurul yapısı ile çalışma grupları ve meclislerden (kadın, gençlik, çocuk, engelliler, yaşlılar vb.) oluşmaktadır. Bu yapı içerisinde her kentin kendine özgü öncelikleri belirlenerek, çözüm arayışlarına yönelik gösterilen çabalar kent konseylerinin işlerliğine de önemli katkılar sağlamaktadır.

Bildiride; Silivri Kent Konseyi'nin yerel karar alma mekanizmalarına katılım ve yurttaşlık bilincinin geliştirilmesine yönelik çabaları ile kente dair sorunların tespiti ve çözümündeki yaklaşımları, örneklerle ortaya konulmuştur. Bu örnekler arasında; "Bez Torba Kullanalım Projesi", "Sele Karşı Alınacak Önlemler Projesi", "Boğluca Deresi Islahı Tamamlansın İmza Kampanyası", "Eski Devlet Hastanesi Yerinin Aile Sağlığı Merkezi ve Yeşil Alan Olmasını İstiyoruz" imza kampanyası, "Yeni Mahalle Alt Geçidinin Trafik Sorunun Çözülmesini İstiyoruz" imza Kampanyası, Toplum Destek Merkezi işbirliğinde yürütülen "Uyuşturucuyla Mücadele" çalışmaları gibi kentin öncekileri arasında yer alan ve kent konseyi gönüllülerince belirlenen konular bulunmaktadır.

Silivri Kent Konseyi yapılanmasında daha bilinçli ve amaca yönelik çalışmalar yapıldığı, yerel yönetişimi güçlendirici bir model benimsendiği, farklı görüşlerin gündeme alınarak ortak akıl noktasında buluşulmaya çalışıldığı; ortaya konulan örnek çalışmalarda görülmektedir.

Silivri Kent Konseyi'nin son yıllarda katettiği aşamalar ve kurumsal anlamda atılan adımlar ilçede kent konseyini daha anlaşılır ve katılımcı bir yapıya dönüştürmüştür. Bu katılımcı yapı sayesinde, Silivri Kent Konseyi, kentin bir parçası haline gelerek kentin öncelikli sorunlarının çözümüne yönelik katılımcı ve demokratik bir anlayışla çalışmalarını yürütmektedir. Bildiride anlatılan örneklerden, her türlü karar verme noktalarında kent konseylerinin de katılımına izin verilmesi, yani konseylere söz hakkı verilip, itibar görmesinin sağlanması, kentin önceliklerinin en doğru şekilde belirlenmesinde en etkili yöntem olduğu gerçeğini ortaya koymaktadır.
Anahtar Kelimeler: Kent Konseyi, Ortak Akıl, Silivri Kent Konseyi

KENT KONSEYLERİNDE KATILIMI ETKİLEYEN FAKTÖRLER: KADIKÖY KENT KONSEYİ ÖRNEĞİ

Kübra ÖZTÜRK
Arş. Gör., Marmara Üniversitesi, AB Enstitüsü
AB Siyaseti ve Uluslararası İlişkiler A.B.D
kubra.ozturk@marmara.edu.tr

Kemal ÖKTEM
Prof. Dr., Hacettepe Üniversitesi
İ.İ.B.F., Kamu Yönetimi Bölümü
kemalok@hacettepe.edu.tr

Bu çalışmada, kent konseylerinin Türkiye'de oluşumu ve katılım açısından değerlendirilmesi, Kadıköy Kent Konseyi üzerinden yapılmakta ve Kadıköy Kent Konseyi özelinde halkın katılımını olumlu veya olumsuz etkileyen faktörler konsey üyeleri ve gönüllüleri ile yapılan mülakatlar sonucu kısaca ifade edilmektedir.

Küreselleşme, kentleşme, teknoloji ve nüfus etkisi, yerel yönetimlerin etkinliğinin önemini artırırken; kent yönetimine halkın katılımı konusu vurgulanmaktadır. Bu doğrultuda, Yerel Gündem 21 Projesi, ülkemizde yerel katılımın gelişmesinde bir adım olmuş, katılımcı demokrasiyi geliştirme amacıyla Yerel Gündem 21 Meclisleri'nin kurulması ile kent konseylerinin temeli atılmıştır.

Kent konseyleri, Türkiye'de 5393 sayılı Belediye Kanunu ile hukuki bir nitelik kazanmış ve belediye teşkilatı bulunan her yerde kurulması zorunlu hale getirilmiştir. 5393 sayılı Kanun'un 76. maddesine göre "*Kent konseyi, kent yaşamında; kent vizyonunun ve hemşerilik bilincinin geliştirilmesi, kentin hak ve hukukunun korunması, sürdürülebilir kalkınma, çevreye duyarlılık, sosyal yardımlaşma ve dayanışma, saydamlık, hesap sorma ve hesap verme, katılım ve yerinden yönetim ilkelerini*

hayata geçirmeye çalışır. Belediyeler kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının, sendikaların, noterlerin, varsa üniversitelerin, ilgili sivil toplum örgütlerinin, siyasî partilerin, kamu kurum ve kuruluşlarının ve mahalle muhtarlarının temsilcileri ile diğer ilgililerin katılımıyla oluşan kent konseyinin faaliyetlerinin etkili ve verimli yürütülmesi konusunda yardım ve destek sağlar". Bu maddeye dayanılarak çıkarılan Kent Konseyi Yönetmeliği'nde de, kent konseyinin katılımcı demokrasideki rolü; "*yerel düzeyde demokratik katılımı yaygınlaştırmak, çocukların, gençlerin, kadınların ve engellilerin toplumsal yaşamdaki etkinliklerini artırmak ve yerel karar alma mekanizmalarında aktif rol almalarını sağlamak*" şeklindedir. Kent konseylerine yönelik yasal düzenlemeye karşın; katılım konusunda sorunlar görülebilmektedir. Yasal ve yapısal düzenleme yetersizliğine ek olarak, halkın yönetime duyduğu güven düzeyi, kent konseylerinin siyasi bir mekanizma olarak algılanması ya da bu kuruluşların birer hobi mekânları olarak görülmesinin ötesinde bir anlam ifade etmemesi gibi çok çeşitli nedenler bulunabilir.

Bu çalışmada, kent konseyleri bünyesinde halkın yönetime ve alınan kararlara katılımını etkileyen unsurlar Kadıköy Kent Konseyi örneği üzerinden yerinde mülakatlarla incelenmektedir. Bu doğrultuda çalışmada Kadıköy Kent Konseyi bünyesinde aktif olarak çalışmalarını sürdüren kadın meclisi, gençlik meclisi, engelliler meclisi ve kıdemliler meclisi, LGBTİ meclisi ve mahalle meclisi üyeleri ile görüşmeler yapılarak, katılım konusundaki mevcut sorunlar demografik ve nitel değişkenler açısından irdelenerek, sorunlara ilişkin çözüm önerileri üzerinde durulmaktadır.

Kadıköy Kent Konseyi'nde de diğer tüm konseylerin yaşadığı katılım problemi yaşanmakta ve bunun demografik, sosyo-kültürel etmenler dışında siyasi uzlaşı kültüründeki sıkıntılardan da kaynaklandığı düşünülmektedir. Yapılan mülakatlar neticesinde, yerel yönetimlerin siyasi partilerin seçim yarışı sonucu oluşan yapılanmalar oluşu, belediyelerin ve onun desteğiyle kurulan kent konseylerinin de mensup olunan siyasi

partinin arka bahçesi gibi görülmesine neden olduğu görüşü ileri sürülmektedir. Söz konusu faktör, her şeyden önce önyargıya sebep olarak, farklı kesimlerin aynı çatı altında iş yapma kabiliyetini azaltmaktadır.

Kadıköy Kent Konseyi örneğinde, yapısal birtakım sorunlardan da bahsedilebilmekte, özellikle engellilere yönelik faaliyetler ve toplantılar için uygun alan bulunamaması ve bağımsız bir bütçe sorunu başı çekmektedir. Kent konseyi bünyesinde profesyonel çalışanların olmaması da katılım süreçlerinin planlanması bakımından sorun olarak görülmektedir.

Kadıköy Kent Konseyi içerisinde elli yaş ve üzeri nüfusun gençlere oranla daha yüksek katılım gösterdiği gözlemlenirken, kadınların erkeklere oranla daha aktif olduğu ifade edilmektedir. Yüksek gelir düzeyine sahip katılımcıların değişime dirençli olduğu ve katılım oranlarının yüksekliği göze çarparken, alt gelir düzeyine sahip katılımcıların değişime açık ve daha çok mahalle düzeyinde katılımın sağlandığı ifade edilmektedir. Bu bağlamda, halkın kendi özgürlük ve hak alanına müdahale olduğu takdirde katılım talebinde bulunduğu ifade edilirken, müdahale söz konusu olmadan halkın katılımını teşvik edecek ve sağlayacak mekanizmaların kent konseyleri bünyesinde henüz oluşturulamadığı ve katılım süreçlerinin planlı biçimde kurgulanamadığı gibi sorunlar dile getirilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Yerel Gündem 21, Kadıköy Kent Konseyi, Katılım

KATILIM VE KENT KONSEYLERİ: KARAMAN KENT KONSEYİ İNCELEMESİ

Fatma POLAT
Öğr. Gör., Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi
fpolat@kmu.edu.tr

Ayşegül GÜLER
Öğr. Gör., Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi
aysegulguler@kmu.edu.tr

Gündem 21 olarak başlayan ve sonrasında Yerel Gündem 21 olarak devam eden süreçte, Yerel Gündem 21 çerçevesinde oluşturulması öngörülen kent konseyinin kuruluşu, organları ve amaçları, Kent Konseyleri Yönetmeliği'nde ayrıntılı olarak ele alınmıştır. Ülkemizde de Yerel Gündem 21 sonrasında kent konseyleri oluşturulmuştur. Ülkemizde kent konseyleri uygulamalarında da görüldüğü gibi her kentin özgün şartlarına göre kentlerde kent konseyleri oluşturulmuştur, yani belirli bir şablona göre değil de kentin ihtiyacına yönelik hareket edilmiştir. Kent konseylerinin sayılarının giderek artmasına rağmen, tam olarak işlevlerini yerine getiremedikleri görülmektedir. Oysa ki kent ile ilgili alınan bütün kararlarda, yerel katılım konularında kentte yaşayan insanların daha aktif rol alması beklenmektedir.

Yerel düzeyde katılımın temel aracı olan kent konseyleri ile demokratik ve aktif katılım amaçlanmaktadır. Kentte yaşayan insanların demokratik ve aktif katılımı sadece seçimlerde oy kullanmak olarak algılamaları, kent konseyi hakkında yeterli bilgilerinin olmaması katılımlarını olumsuz etkilemektedir. Kent konseyleri, kamu kuruluşları ve meslek örgütlerinden de beklenen ilgiyi görmemektedir. Oysa bu ilgiyi göstermiş

olsalar kent konseyinin tanınmasına yardımcı olmuş olacaklardır. Kent konseylerinde gönüllülük esastır, en fazla gönüllü katılımı gösterenlerin ise bayanlar olduğu görülmektedir. Kadın meclisinin aktif çalışmaları bayanların daha fazla katılım göstermelerine neden olmaktadır. Kent konseylerinde amaç halkın karar üretme sürecine katılımını artırmak olduğu halde, karar üretme sürecine halk yerine daha çok kent konseyinin meclis üyeleri katılmaktadır. Vatandaşların kararlarda daha fazla söz sahibi olmaları için belediyenin bütün imkânları kullanılmaktadır. Özellikle ortak akıl ve hemşehrilik hukuku kullanımında kent konseyleri sorunları daha etkin şekilde çözmeyi herkesi bir araya getirmeyi amaçlamaktadır. Kentin sesi olmayı amaçlayan kent konseyinde temelde kentte yaşayan insanların istek ve beklentileri önemsenmektedir. Kent konseyi meclislerine üye olmayanların katılımı ise neredeyse yok denecek kadar az olmaktadır (yerel katılımdan beklenen ilgi görülmemektedir). Bu sorunun giderilmesi için kent konseyi özellikle vatandaşları katılım konusunda teşvik etmektedir, insanların katılım göstererek sorunlarını daha hızlı çözümley ebileceği aktarılmaktadır. Bu çalışmada katılımın az olmasının sebeplerine değinilmiş ve halkın katılımının neden az olduğuna yönelik anket çalışması yapılmıştır. Yapılan çalışmada vatandaşların kent konseyi hakkında ne derece bilgi sahibi oldukları ve katılım konusunda neden aktif olmadıkları öğrenilmeye çalışılmıştır.

Bu bağlamda Karaman Kent Konseyi katılım açısından incelenmiştir. Karaman Kent Konseyi'nde oluşturulan meclislere (Kadın meclisi, Çocuk meclisi, Engelliler meclisi, Gençlik meclisi, Spor meclisi) katılım konusunda ne gibi teşvikler yapılabileceği, Karaman Kent Konseyi Başkanı ile görüşülmüştür ve görüşmede katılımı artırmak için Karaman Kent konseyi olarak kentte yaşayan her kesimden insanın görüşünün alındığı vurgulanmıştır. Karaman Kent Konseyi yeni kurulmuş olmasına rağmen aktif olarak her alanda faaliyet göstermektedir. Karaman Kent Konseyi, kent konseyi başkanının çevresini olumlu yönde kullanmaktadır.

Her şeyden önce katılımın bir gereklilik ve kentine sahip çıkma

olduğu insanlara benimsetilmelidir. Katılım konusunda yaşanan sorunları kentte yaşayan insanların katılım konusunda bilinç düzeylerini artırarak aşılacağı belirtilmelidir.

Anahtar Kelimeler: Kent Konseyi, Katılım, Yerel Gündem 21

YÖNETİŞİM VE KENT KONSEYLERİ: GÖLCÜK VİZYON 2023

Metin ŞENTÜRK
Dr., Gölcük Kent Konseyi Başkanı
drmsenturk@gmail.com

E. Fatih BAYRAM
Gölcük Kent Konseyi Genel Sekreteri
efatihbayram@gmail.com

Gülay KÜÇÜKBERBER
Gölcük Kent Konseyi Proje Koordinatörü
gulaykucukberber@gmail.com

Aslı ARPA
Gölcük Kent Konseyi Proje Koordinatörü
asliarpa@gmail.com

Gölcük Belediyesi, Kocaeli Üniversitesi ve Gölcük Kent Konseyi her yılsonu kültür ve sosyal, sağlık ve turizm, tarım ve hayvancılık, imar ve şehircilik çalışmaları başlıkları altında yeni dönem için proje çağrısını yapar. Projelerin hazırlanması bu 4 ana konu başlığında kent konseyinin görüşleri doğrultusunda belediye, sivil toplum kuruluşları veya ilgili kuruluşla birlikte üniversitenin ortaklığında BAP projesi şeklinde bütçelendirilip hazırlanarak Kocaeli Üniversitesi Bilimsel Araştırma Proje Merkezine sunulur. Sunulan projeler üst kurulda Gölcük'ün önceliklerine göre değerlendirir. Burada en önemli unsur projelerin, Gölcük'ün vizyonuna katkısı, önceliklerine uygunluğu, sürdürülebilirliği, bütçesi ve uygulanabilirliğidir. Üst kuruldan onay alan projeler imzalanarak senatoya sunulmak üzere gönderilir. Senatoca onaylanan projeler proje yürütücüleri tarafından uygulanır. Tamamlanan projeler, yılsonu itibari ile sonuç raporları hazırlanarak üst kurula sunulur.

Her projenin tamamlanma süresi çalışmaya başladığı mali yılı kapsamakla birlikte üst kurul tarafından devam etmesi uygun görülen projelere de ek süre verilmektedir.

Bu çalışmanın çıktısı olarak hâlihazırda devam etmekte olan Gölcük Vizyon 2023 Projesine dair bilgiler yer almaktadır. Gerçekleştirilen projeler aşağıdaki gibidir:

2011 yılında

- Gölcük Kent Kimliği ve Aidiyet Kimliği,
- Uluslararası Değirmendere Uygulamalı Seramik Sempozyumu,
- Değirmendere 18. Uluslararası Zühtü Müridoğlu Ahşap Heykel Sempozyumu
- Mekânsal Geliştirme Stratejilerinin Belirlenmesi projeleridir.

2012 yılında

- Gölcük'teki Mimari Mirasın Envanteri, Sorunları ve Koruma Amaçlı Somut Öneriler,
- Gölcük Vizyon 2023 kapsamındaki Stratejik Mekânsal Planlama Çalışmalarının Kentsel Tasarım Araştırmaları,
- Kocaeli Gölcük İlçesi Tarımsal Potansiyelinin Ortaya Konması ve 2023 Vizyonunun Belirlenmesi,
- Kocaeli Değirmendere Beldesinin tarihi ve kültürel açıdan önemli olan doğal ve yapısal elemanlarının rekonstrüksiyonu ve sürdürebilirliği için bir model önerisi,
- Gölcük Kent Kimliği ve Aidiyeti 2. Dönem,
- Uluslararası Değirmendere Uygulamalı Seramik Sempozyumu,
- Gölcük'te Sağlığın Geliştirilmesine Yönelik Halk Sağlığı,
- Çocuk Parkları Risk Analizleri,
- Sokak Risk Analizleri,
- 50 ve daha aşağı işte çalıştırılan esnaflarla ilgili İş Sağlığı Ve Güvenliği Eğitimi,
- Ev Kazaları Risk Analizleri,
- 19. Uluslararası Değirmendere Zühtü Müridoğlu Ahşap Heykel Sempozyumu,
- Gölcük İhsaniye MYO Yapımı,

- Gölcük Vizyon 2023 Tanıtım ve İletişim,
- İletişim Teknikleri Projeleri'dir.

2013 yılında

- Özel Gruplar Fiziksel Aktivite ve Rehberlik,
- Gölcük Vizyon 2023 Haber ve Fotoğraf Üretimi, Medyada yer alan haberlerin takibi,
- Gölcük Vizyon 2023 Tanıtım ve İletişim,
- Gölcük Vizyon 2023 İmajı İletişim Yöntemi,
- Gölcük Vizyon 2023 Kamuoyu Araştırma,
- Gölcük Vizyon 2023 Görsel ve İşitsel Prodüksiyon Hizmetleri,
- Gölcük Değirmendere Beldesi ve yakın çevresindeki (Örcün-Saraylı) envanteri çıkartılan tarihsel ve kültürel açıdan önemli olan doğal ve yapısal elemanların rekonstrüksiyonu, korunması ve geleceğe aktarılması için turizm, tarım ve sosyal yapı odaklı bir yönetim planı önerisi,
- Gölcük Kent Kimliği ve Aidiyeti,
- Gölcük Arkeoloji Araştırmaları,
- Uluslararası Gölcük Seramik Sempozyumu,
- Gölcük Müzeciliği Bağlamında "Servet-i Fünun Dergileri"
- Anne Çocuk El Ele Eğitimli Geleceğe,
- Gölcük'te Ticari Hayatın Canlandırılması,
- 20. Uluslararası Zühtü Müridoğlu Ahşap Heykel Sempozyumu projeleridir.

2014 yılında

- Gölcük Müzeciliği Bağlamında Servet-i Fünun Dergileri II,
- Gölcük Geleneksel Konutlarında Sosyal Yaşam Üzerinden Mekân Kurgusunun Araştırılması,
- Gölcük Vizyon 2023 Tanıtım ve İletişim,
- Adım Adım Kültür ve Turizm Kenti Gölcük,
- Kurumsal İletişim Yönetimi,
- Gölcük Kent Merkezi ve Çevresinin Dijital Tasarım ve Araçlarıyla Yeniden Düzenlenmesi,
- Gölcük Vizyon 2023 Görsel ve Prodüksiyon Hizmetleri,

- Uluslararası Gölcük Seramik Sempozyumu,
- 21. Uluslararası Zühtü Müridoğlu Ahşap Heykel Sempozyumu,
- Engelliler Aktivite Programı,
- Gölcük Engelsiz Yaşam Merkezi Psiko-Eğitim Hizmetleri (GE-YAMEP),
- Gölcük Müzik ve Kimlik Sempozyumu,
- Gölcük'te Kentsel Açık Alanlarda Kimlik Belirleme ve Kentsel Donatı Elemanları Tasarımına Yönelik Çalışmalar,
- Gölcük Değirmendere beldesi ve yakın çevresi için yapılan yönetim planının eko turizm açısından Gölcük ilçesi kapsamında değerlendirilmesi projeleridir.

Ayrıca; Kraliçe Olbia'dan Sultan Anne'ye Geçmişten Günümüze Gölcük'te Kadın, Gölcük Somut Olmayan Kültür Mirası, Tarihte Gölcük & Gölcük'te Tarih, Gölcük Mimari Miras, Kır ile Kent Arasında Bir Yer: Değirmendere kitapları gerçekleştirilen projelerin ürünü olarak çıkartılmıştır.

Bu projenin özgünlüğü, ülkemiz planlama yaklaşımında oldukça yeni bir fikir olmuştur. Kent tarihini ve kültürünü derinlemesine öğrenen kentliler arasında, yaşadıkları kente farklı bir gözle bakma, kente sahip çıkma duygusu gelişmiştir. Uluslararası ortamda kendine ait teknikleri olan sanatçı ve akademisyenlerin bir araya geldiği bir paylaşım mutfağı olmuştur.

Yapılan çalışmalar neticesinde Gölcük "Donanma Kenti" kimliğinin yanında kültür, sanat ve turizm kenti kimliği kazanmaya başlamıştır. Böylelikle Kent tarihi gün yüzüne çıkartılarak kente akademik bir bakış açısı getirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Gölcük Vizyon 2023, Gölcük Kent Konseyi, Gölcük Belediyesi, Kocaeli Üniversitesi

YEREL DEMOKRASİ VE KENT KONSEYLERİNDE KADIN ONTOLOJİSİ

R. Bahar ÜSTE
Doç.Dr., Dokuz Eylül Üniversitesi
İzmir Meslek Yüksekokulu
rabia.uste@deu.edu.tr

Berrin GÜZEL
Doç.Dr., Adnan Menderes Üniversitesi
Didim Meslek Yüksekokulu
berringuzel@hotmail.com

GİRİŞ

Yerel demokrasi; siyasi eşitliğin, siyasi güç ve etkinin yerel birimler üzerinde kazanımını anlatan bir kavramdır. Yerel demokrasi, yerel halkın tanımlanması ve tanınması ile başlar. Yerel demokrasi anlayışını, "oy" kavramına indirgeyerek anlamaya çalışmak, konunun yanlış yönlere gitmesini ve çözümlenmesindeki zorlukları beraberinde getirir. Yerel demokrasi, katılım ile güçlenir ve burada kilit nokta kadınlardır. Kadınlar, yerel yönetimlerde sadece modernliği değil, modern ötesi bir anlayış içerisinde, postmodern bir yerel demokrasi anlayışının oluşumunda öncülük edebilecek kişilerdir. Alışılagelen kentlerden farklı, yeniliği kentin kimliği ile bütünleştirebilecek anlayışa öncülük edebilecek olanlar kadınlardır.

Kentlerde, farkındalığın yaratılmasında "demokrasi" kavramı, özgürleşme pratiğine ve idealine referans olabilecek bir harekettir. Demokrasiyi anlamak ve anlatabilmek için, sorulması gereken sorular, halk kimlerden oluşur? Halk nasıl yönetilmelidir? Halkın yönetime katılımı nasıl olmalıdır? Bu sorulara cevap bulabilmek için kadınların özellikle kentlerin gelişiminde etkin rol oynaması, düşünülen "kent konseyleri"nde etkin ve işlevsel yerlerini almaları gerekmektedir.

Bu çalışmanın amacı, "kent konseyleri"nin yerel demokrasinin kavramsallaştırılması bağlamında bir okunmasını yapmaktır. Çalışmada, modernizm ile postmodernizm açısından kent ve kent konseylerinde kadınların yapabilecekleri katkılar ele alınacaktır. İzmir Kent Konseyi Kadın Meclisi'nin yaptığı çalışmalardan örnekler verilecek ve İzmirli kadınların kent konseyine yeni bir vizyon anlayışını nasıl getirebileceklerine ilişkin ipuçları işaret edilecektir.

Kent Konseyleri ve Kent Konseylerinde Kadın Eli…

Kent Konseyleri içerisinde "Kadın Meclisleri" belediyelerin halkı, yani yönetime katılacak topluluğu harekete geçirebilecek olgulardan biri olarak karşımıza çıkmaktadır. Modern toplumlarda, halkın yönetime katılımı denildiğinde, kadın çoğu kez dışlanmışlığı yaşasa da, postmodern anlayış içerisinde "bende varım ve demokratik katılım hamlesinde öncü olmayı istiyorum" diyen kadın gücü ortaya çıkmaya başlamıştır. Kadın Meclisleri'nin çalışmaları, bu yönü ile yerel yönetimlere destek vermektedir. İzmir Kent Konseyi kapsamında "Kadın Meclisi", kadınların yerel yönetimlerde farkındalık yaratabilecek çalışmalarına öncelik vererek gerçekliklerinin evrilmesini sağlamaya çalışmaktadır. 2014 yılındaki çalışmaları kapsamında, "Kalem ve Topuk Söyleşileri", "Emekçi Kadın Akademisi", "Kadın ve Siyaset Çalışma Grubu", "Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Farkındalık Eğitimi Projesi", "Afetler İçin Kadın Projesi", "Kadına Şiddete Hayır Projesi", "Yerel Siyaset Akademisi", "Kadın Tiyatrosu", "5. Kadın Festivali", "Pratik İngilizce Grubu" (İzmir Kent Konseyi, 2015:1-3) bunlar arasında sayılabilir.

Kent konseyleri, kadınların hayatlarının her döneminde sosyal, ekonomik ve hukuksal ilişkilerde yardımcı olabilecek bir ortamı yaratmaktadır. Toplumlarda, kadın-erkek eşitsizliğine dayanan kısır döngünün kırılamadığı gerçeğinin yansımaları görülmektedir. Erkek egemen anlayış içerisinde, aileden başlamak üzere kamusal alanda da kadınların birçok konuda olumsuzluklar yaşadığı ortadadır. Kent konseyleri, çalışmalarında kadına dair gerçekçi politikaları ile bu olumsuz tablonun olumlu hale evrilmesinde bir olgu olarak karşımıza çıkabilecektir.

Kadınların, sosyalleşme sürecinde kent konseyleri, önemli basamaklardan biri olarak işaret edilmektedir. İnsan hakları ve temel hak ve özgürlüklerden başlayarak, kadın hakları gibi özellikli konularda proje üretmeyi üstlenebilecek bir yeterliliğe sahip hale gelmeleri, yerel demokrasinin gelişim aşamaları açısından da önem taşımaktadır. Kadına dair olumsuzlanan olayların giderilmesinde kent konseylerinin kendilerine düşen görevleri yapmaları, kadının güçlü kılınmasında etkenliği arttırabilecektir. Sürekli olarak, aynı kurum ve kuruluşlar üzerinden kadın ve sorunlarının ortaya konulup çözümlenmesinin istenmesi yerine, farklı kuruluşlarda farkındalıklarla, bunların yapılmasında büyük yararlılık kadınlar adına olabilecektir. Bu kuruluşlardan biri de "kent konseyleri"dir.

SONUÇ

Kadın, sadece kent konseylerinde değil, çeşitli konularda modern anlayışın dışında, postmodern anlayış içinde olaylara epistemolojik bir biçimde yaklaşmaktadır. Bu yaklaşım, kadınların gerçekliklerinin, hayal güçlerinin sınırsızlığı ile paralellik gösterdiğinin bir işaretidir. Kent konseylerinde, kadın meclisleri, yerel yönetimlerde hangi engelleri aşmalıdır? Kimlerden destek alınmalıdır? Mal ve hizmet üretirken kadınları ayrıcalıklı kılabilecek etmenler nelerdir? gibi sorulara doğru cevaplar ve kararlarla kadınlar, kent konseylerinde de farkındalık yaratabilecek mal ve hizmetlerin üretilmesinde öncülük yapabileceklerdir. Günümüzde, yerel yönetimlerin gelişimi açısından sıradanlıklara yer olmadığı açık olarak görülmektedir. Yerel yönetimler ve özellikle belediyeler açısından kent konseylerinin önemi yadsınamaz bir durumdadır. Kent konseylerinde, yerel halk adına yapılacak her işlemin farkındalığının düşünülerek ortaya konulması belli bir başarıyı getirecektir. Kentler, gücünü kadınlardan aldığı zaman, kentlerin yükselişi kaçınılmaz olacaktır.

Anahtar Kelimeler: Yerel Demokrasi, Siyaset, Kadın

KAYNAKÇA

- İzmir Kent Konseyi (2015) Kadın Meclisi, "Yerel Siyaset Akademisi". http://www.izmirkentkonseyi.org.tr/Sayfalar/Haberler (ErişimTarihi: 15.01.2015).

KATILIM, YURTTAŞLIK VE KENT KONSEYLERİ İÇİN BİR MODEL: ÇANAKKALE KENT KONSEYİ

Saim YAVUZ
Çanakkale Kent Konseyi
saimnuri@mynet.com

Yurttaşlar, yerel yönetimin karar süreçlerine etkin olarak katılabilmelerini farklı oluşumlar içerisinde yer alarak gerçekleştirebilirler. Olanakları ve yasal yükümlülükleriyle kent konseyleri de yurttaşların kent yönetiminin karar süreçlerine katılabilmesini sağlayan katılım mekanizmalarından birisidir. Bu bildiride, yurttaşların yerel yönetsel süreçlere katılımına olanak sağlayan bir model olarak 8 yıllık birikimin ve deneyimin sonucu şekillenmiş Çanakkale Kent Konseyi irdelenecektir.

Çanakkale Kent Konseyi, Kent Konseyleri Yönetmeliği'ne sadık kalınarak hazırlanan Çanakkale Kent Konseyi Çalışma Yönergesi'nde belirlenmiş ilkeler doğrultusunda çalışır.

Genel Kurul: Yönetmeliğin 8. maddesinde belirlenmiş kurum ve kuruluşların temsilcileri ile belirlenir. Temsilciler, genel kurul toplantısına davet edilir. Toplanan genel kurul kararlar verir. Genel Kurul'da verilen kararlar da belediye meclisinin ilk toplantısında sunulur.

Kurum ve kuruluşlardan temsilciler nasıl istenir? Yönetmeliğin 8. maddesindeki kurum ve kuruluşlardan temsilciler bir yazıyla istenir. Temsilci bildirecek kurumlar yanıtlarını kurumlarına ait antetli kâğıtlarla, antet yoksa kurum kaşesi basarak, yetkili kişilerce imzalanan bir yazıyla kent konseyi sekretaryasına bildirirler.

Yerel uygulama: Kurum ve kuruluşlar temsilci isimlerini genel kurul tarihinden en az 15 gün önce bildirmek zorundadır. Temsilciler, kurumları tarafından bir yazıyla bildirilerek değiştirilebilir.

Temsilciler, Genel Kurul toplantısına nasıl çağrılır? Temsilciler, genel kurul toplantısına, en az 10 gün öncesinden toplantı günü, yeri, saati ve gündemi belirtilen bir yazıyla çağrılır. Gündemdeki konularla ilgili bilgi ve belgeler de yazı ekinde gönderilir. Çağrı yazısında "gündemin taslak olduğu" ve temsilcilerin "gündem için önerilerini toplantı gününe kadar bildirmeleri" de belirtilir. Genel Kurul toplantıları yılda en az 3 kez yapılır; Facebook, Twitter, web sitesi, telefon mesajı ile afiş ve pankartlarla bütün kente duyurulur.

Yerel uygulama: Genel Kurul toplantısına temsilci olmayan bireyler de katılabilir ve gündemdeki konularla ilgili söz söyleyebilir. Bu katılımcıların oy hakları yoktur.

Karar, belediye meclisinin ilk toplantısında sunulur: Genel kurulda alınan karar bir yazıyla belediye başkanlığına belediye meclisi gündemine alınmak üzere iletilir ve Kent Konseyi Başkanı tarafından Belediye Meclisi'nin ilk toplantısında sunulur.

Yerel uygulama: Belediye Meclisi toplantıları naklen yerel TV'lerden yayınlanır.

Yürütme Kurulu: *Yürütme Kurulunun Oluşumu:* Çanakkale Kent Konseyi Yürütme Kurulu 9 kişidir. Genel Kurul'da seçilir. Temsilciler, kendilerine imza karşılığı verilmiş oy pusulalarına en fazla 9 isim yazarak oylarını kullanır. Gizli oy, açık sayımla seçim sonuçlanır. En çok oyu alanlardan başlamak üzere adaylar, sırasıyla asil üye ve yedek üyelikleri oluştururlar.

Toplantılar, katılım ve kararlar: Yürütme Kurulu toplantıları gündemli olarak 15 günde bir yapılır. Toplantı tutanağını, Genel Sekreter tutar. Gündemdeki konular görüşülür ve kararlar tartışılarak alınır.

Görev bölüşümü: Yürütme Kurulu'na başkanın olmadığı zamanlarda, en yaşlı üye kurula başkanlık eder.

Meclisler ve Çalışma Grupları: *Meclislerin oluşumu:* Meclisler sosyal, kentsel/çevresel tema ve gruplarla ilgili kurulur. Meclis kurulması, Genel Kurul ya da Yürütme Kurulu kararıyla alınır.

Meclis Genel Kurulu: Yılda en az 2 kere toplanır. Genel Kurulu, Meclis başkanı ile yürütme kurulu tarafından belirlenen iki yazmandan oluşan Divan yönetir. Kararlar genellikle tartışılarak alınır. Oylama son çaredir. Meclis Genel kurullarında alınan kararlar, Çanakkale Kent Konseyi Genel Kurulu'nda da görüşülerek ilgili kurumlara sunulur.

Yerel uygulama: Temsilci olmayanlar, ilgi duyan kişiler de genel kurul toplantılarına katılır.

Meclis Yürütme Kurulu: Meclis Yürütme Kurulu 5-7 kişiden oluşur. Kendi aralarından bir başkan seçerler. 3 yürütme kurulu toplantısına katılmayan üyenin üyeliği düşer yerine yedekten sıradaki üye katılır. Yürütme kurulu gündemli olarak ayda bir toplanır. Yürütme kurulu, meclis görevleri konusunda çalışmaları plânlar, organize eder. Çalışmalara konuyla ilgili kentteki bütün ilgili kurum ve kuruluşları katar. Yürütme Kurulu, çalışma grupları taleplerini onaylar. Çalışma grubu raporlarını Meclis Genel Kurulu gündemine alır.

Yerel uygulama: Mahalle Meclislerinin seçimli genel kurullarında herhangi bir mahalle sakini de yürütme kurulu üyeliğine aday olabilir, ama oy kullanamaz.

Çalışma Grupları: Çalışma grubu bir sorun, konu ya da alan ve durumla ilgili kurulabilir. Kent Konseyi Genel Kurul veya Yürütme Kurulu kararıyla kurulabileceği gibi bireysel başvurularla da kurulabilir. Çalışma grupları 3 kişiden oluşan bir grubun imzasıyla dilekçelerini (Çalışma Grubu Kuruluş Formu) Yürütme Kurulu'na verir.

Başkan: *Başkanın görevleri:* Başkan, genel kurula ve yürütme kuruluna başkanlık yapar. Kurum ve kuruluşlarla ilişkilerde Çanakkale Kent Konseyi'ni temsil eder. Genel Kurul kararlarını ilgili kurumlara sunar. Yürütme Kurulu ve Genel kurul gündemini Yürütme Kurulu üyeleriyle birlikte hazırlar. Gerekli hallerde Genel Kurulu olağanüstü toplantıya çağırır. Görev süresi birinci dönem için 2 yıl, ikinci dönem için 3 yıldır.

Başkan Seçimi: Çanakkale Kent Konseyi Başkanı genel kurul üyeleri arasından seçilir.

Yerel uygulama: Belediye başkanı veya başkan yardımcıları, belediye meclis üyeleri, Özel kalem müdürü, Vali veya parti başkanları Kent Konseyi başkanlığına aday olmazlar.

Hatırlatma: Çanakkale Kent Konseyi Başkanı, Yürütme Kurulu üyeleri (Meclisler dahil), Çalışma grubu üyeleri herhangi bir ad altında ücret almaz, gönüllü çalışır.

Genel Sekreter: Belediye başkanı tarafından önerilen 3 adayın içinden Kent Konseyi Yürütme Kurulu tarafından seçilir. Kent Konseyinin idari işlerinden sorumludur. Belediyeyle Kent Konseyi arasındaki idari işlerin düzenli ve sağlıklı yürütülmesini sağlar.

Bütçe: Çanakkale Kent Konseyi bütçesi, organların ihtiyaçlarına göre belirlenir. Kent konseyinin bütçe yapma çalışması, belediyenin bütçe yapma takvimine paralel olarak ve yine belediyenin bütçe kurallarına uygun olarak yapılır. Bu çerçevede, meclisler bir sonraki yıla ait tahmini bütçesini çalışma plân ve programlarına uygun olarak, çalışma programlarıyla birlikte hazırlayarak her yıl Haziran ayının sonunda Kent Konseyi Yürütme Kurulu'na verir. Yürütme Kurulu, çalışma gruplarını da kapsayan meclislerden gelen talepleri, Kent Konseyi'nin diğer çalışmalarıyla bütünleştirerek bütçeyi Temmuz ayında belediyenin ilgili birimine iletir. Talep edilen bütçe Belediye Meclisi'nde görüşülüp karar verildikten sonra bir yazıyla Kent Konseyi'ne bildirilir. Çanakkale Kent Konseyi her yıl Ocak ayında bir önceki yıl harcamalarını genel kurulda açıklar ve görüşür. Ayrıca yeni yıl bütçesi de açıklanır.

Anahtar kelimeler: Katılım, Yurttaş, Çanakkale Kent Konseyi.

SEMPOZYUM BİLİM ve HAKEM KURULU

Prof. Dr. Adalet BAYRAMOĞLU ALADA - İstanbul Üniversitesi
Prof. Dr. Hakan ALTINTAŞ - Gaziantep Üniversitesi
Prof. Dr. Sait AŞGIN - Karabük Üniversitesi
Prof. Dr. Hamza ATEŞ - İstanbul Medeniyet Üniversitesi
Prof. Dr. Recep BOZLAĞAN - Marmara Üniversitesi
Prof. Dr. Yakup BULUT- Mustafa Kemal Üniversitesi
Prof. Dr. Bayram COŞKUN-Muş Alparslan Üniversitesi
Prof. Dr. Mehmet Akif ÇUKURÇAYIR - Selçuk Üniversitesi
Prof. Dr. Musa EKEN - Sakarya Üniversitesi
Prof. Dr. Kemal GÖRMEZ - Gazi Üniversitesi
Prof. Dr. Korel GÖYMEN - Sabancı Üniversitesi
Prof. Dr. Eyüp Günay İSPİR - Gazi Üniversitesi
Prof. Dr. Zerrin TOPRAK KARAMAN - Dokuz Eylül Üniversitesi
Prof. Dr. Hikmet KAVRUK - Gazi Üniversitesi
Prof. Dr. Ruşen KELEŞ - Ankara Üniversitesi
Prof. Dr. Ayşegül MENGİ - Ankara Üniversitesi
Prof. Dr. Süleyman Seyfi ÖĞÜN - Maltepe Üniversitesi
Prof. Dr. Mustafa ÖKMEN - Celal Bayar Üniversitesi
Prof. Dr. Nail ÖZTAŞ - Gazi Üniversitesi
Prof. Dr. Bekir PARLAK - Uludağ Üniversitesi
Prof. Dr. Ali Yaşar SARIBAY - Uludağ Üniversitesi
Prof. Dr. İhsan SEZAL-TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi
Prof. Dr. İlhan TEKELİ-Orta Doğu Teknik Üniversitesi
Doç. Dr. Aslı AKAY - Türkiye ve Ortadoğu Amme İdaresi Enstitüsü
Doç. Dr. Sedat AZAKLI - Balıkesir Üniversitesi
Doç. Dr. Elif ÇOLAKOĞLU - Atatürk Üniversitesi
Doç. Dr. Yusuf ERBAY - Merkez Valiliği
Doç. Dr. Teyfur ERDOĞDU - Yıldız Teknik Üniversitesi
Doç. Dr. Tuğba EROĞLU - Selçuk Üniversitesi
Doç. Dr. Fatma Neval GENÇ - Adnan Menderes Üniversitesi
Doç. Dr. Mithat Arman KARASU - Harran Üniversitesi
Doç. Dr. Elif KARAKURT TOSUN - Uludağ Üniversitesi
Doç. Dr. Gül ÜSTÜN - Marmara Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Salih BATAL - Yalova Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Cantürk CANER - Dumlupınar Üniversitesi

SEMPOZYUM DÜZENLEME KURULU

Dr. Enes Battal KESKİN - Bursa Kent Konseyi (Düzenleme Kurulu Başkanı)
Hasan SOYGÜZEL - Türkiye Kent Konseyleri Birliği
Doç. Dr. Elif KARAKURT TOSUN - Uludağ Üniversitesi
Neslişah H. ERBEY KUŞKU - Bursa Büyükşehir Belediyesi
Yasemin TATLI - Bursa Kent Konseyi
Murat BAŞLAR - Bursa Kent Konseyi
Özlem ACAR - Bursa Kent Konseyi

SEMPOZYUM SEKRETERYASI

Yasemin TATLI - Bursa Kent Konseyi
Özlem ACAR - Bursa Kent Konseyi

BURSA KENT KONSEYİ
Atatürk Kongre Kültür Merkezi
Merinos Parkı - Osmangazi / BURSA
Tel: 0224 270 82 70 - 71
Faks: 0224 270 82 78
http://sempozyum.bursakentkonseyi.org.tr
sempozyum@bursakentkonseyi.org.tr